Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Bibliothèque nationale de France

Hoc Volumen Hæc Continet

Iſocratis Oratio De Laudibus Helenæ e græco In
Latinum Traducta Ioanne Petro Lucenſe Interprete

Tabula Herodoti In Litterarum Ordinem Redacta

Herodoti Halicarnaſſei Libri Nouem e Græco
In Latinum Traducti Laurentio Vallenſe Interprete

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

Aliattes i ii iii
alcæus ii
agron. ii
atys ii iiii y
archilocus ii
ardyes ii
aſſeſſus iii
arion. iii
adraſtus iiii y
aper myſiæ. iiii
ahena ſerbuerunt yi
amphiditus yii
anaxandridas yii
ariſton yii
aſtyages yiii ix xi
argiuorum ager yiiii
alcenor. yiii
alea xi
arizanti xi
artembaris. cxxxiii. xii
arteatæ xiii
aſphaltus xiiii
arderica xiiii
auarorũ obiurgatio xv
artada xv
aſſyriæ ſiccitas xv
araxes xvi
aegyptii primi homi-
num xviii
annus xviii
aræ primæ xviii
aegypti natura xviii
achelous xviiii
arabia xviiii
aegyptiorum ſemen-
tis xviiii
aegyptii partes xix
apia urbs xix
auſter xx
aphricus xx xxx
aſmach xx
aphrica xxi
aegyptiorũ mores xxi
taarbechis urbs xxii
ammonii lxvi. xxii
ammon xxii xxiii
amphytrion xxii
alcmena xxii
aegyptiorũ uictiæ xxii
aegyptiæ feræ xxiiii
accipiter xxiiii
aegyptiorũ purgamia xxy
antilla urbs xxyi
archandri urbs xxyii
aegyptiorum excellen-
tia xxix
aiarũ circuitus xxx
archidice xxxi
aſychis xxxi
anyſis xxxi
amyreus xxxi
amaſis xxxii
apis xxxiii
apollo xxxiii
azotus xxxiii
apries rex xxxiiii
amaſis xxxiiii
xxxy xxxyi xl
aegyptiorũ gñra xxxiiii
aegyptii urbes q; xxxy
arabũ fides xxxyi
alilat xxxyi
aegiptorũ capita xxxyii
amyrtheus xxxyii
ammonii xxxyiii
apis xxxyiii
archias xli
amphicrates xlii
acbatana xliiii
aroſſa xliii xlv
aſpathanes xliii
achæmenes xliiii
artiſtona xlv
amphilochus xlv
arii xlvi
arbores lanam ferẽtes
xlvi
arabiæ bona xlvii
athyopia ultima terra
rum xlvii
arimapſi xlvii liii
aces flu. xlvii
anacreon xlviii
ariſtophilides xlix
auchatæ l
agatyrſus li
ariſtæus lii
artaria urbs lii
androphagi liii
acchy liii
arge liiii
abaris liiii
aſſiria liiii
arabia liiii
araxes liiii
aſia unde liiii
aphrica liiii
anacharſis liiii
ararus liiii
atlas liiii
auras liiii
athris liiii
artanes liiii
angrus lv
alizones lvi
antaceі lvi
apia lvi
arinacis lvi
andragini lvii lx
anacharſis lvii
aripithes lviii
athenũ capax lviii
artabanus lviii
aegæum lviii
apollonia lix
agrianes lix
aenum op: lix
aruſcus lix
anaphlyſta lx
agatyrſi lx
amazones lx lxi
aeorpata lx
aſinus lxi
aſini darii lxii
aegeus lxiii
aepidæ lxiii
axus lxiiii
aziriſtum lxiiii
appolinis fons lxiiii
arceſilaus lxiiii lxv
apries lxiiii
aglomachus lxv
alaziris lxv
ariandes lxv
amaſis lxv
adyrmachydæ lxv
aſbytæ lxv
auſchiſæ lxv
augyles lxv
aphrica ſine arbori-
bus lxv
auſes lxvi
augila lxvi
atlas lxvi
aegis undẽ lxv
aſini cũ cornibus lxvii
acephali lxvi
apiaphrica null9 lxvii
amaſis lxvii
amynthæ cõuiuiũ lxix
alexãder ad pſas lxix
artaphernes lxx
ariſtagoras lxx
anaxãdrides lxxi
antichares lxxi
ariſtagoræ tabella lxxi
armenii lxxi
atenarũ tyrãni lxxiii
anchimolius lxxiii
adraſtus lxxiii
aegileus lxxiiii
aſopus lxxy
aegina lxxy
aegenitarũ odia i athe-
nienſes lxxv
auxeſia lxxy
atticarũ ueſtes lxxy
aeaciphanũ lxxv
acheron lxxvi
antemus lxxvii
acchilleũ op. lxxvii
ariſtagoras lxxvii

artybius lxxviii
aristocypus lxxviii
aeaces lxxx
anipa lxxx
anaxileus lxxxi
atarnes lxxxi
absinthii lxxxii
artozustra lxxxii
acantus lxxxii
aenirorū lxxxii
auristomus lxxxii
argina lxxxiii
antesyō lxxxiii
ariston rex lxxxiii
agetiuxor lxxxiiii
astrabacꝰ heros lxxxiiii
archidemus lxxxv
argi lucus lxxxv
argos a seruis rectum lxxxv
artaxerxes .i. magnus bellator lxxxvii
aschines lxxxvii
aegilea lxxxviii
asopus flu. lxxxviii
aristogythō lxxxviii
athenienſis exercitus ordo lxxxviii
ardericca lxxxix
asphaltus lxxxix
alcmæon lxxxix
agaristа lxxxix
agonotheta lxxxix
athenienſium uxores raptæ xc
atossa xci
artabazanes xci
alebadæ xcii
achēenes xci xciii xcviii
artabani oratio dignissima xcii
artabani somniū xciii
athos effossus ē xciiii
acrothoon xciiii
albū littus xciiii
anyna xciiii
artactes xciiii
abydos xcv
atramytiū xcv
antandros xcv
acinacis idest gladius p ſicus xcvi
agora xcvii
aenos urbs xcvii
ameſtris uxor xcvii
artæi xcvii
andromeda xcvii
arii xcvii
anaphernes xcvii
artabazus xcvii
arſanes xcvii
artyſtona xcvii
aettiopū crines xcvii
artaphernes xcvii
ariobardus xcviii
autarces xcviii
achaia xcviii
aegialees xcviii
aeoles xcviii
ariabignes xcviii
artemiſia xcv
artaxerxes xcviiii
abder urbs c
aedoni c
angites flu. c
arthachæes uir ingēs c
antipater c
assa c
ampelon c
amphiſtie c
aegea c
axius flu. ci
achelous ci
apidanus ci
aristonice pythia cii
athenienſiū oracula cii
athenarū arx ciii
argiuorū oraculū ciii
anaxileus ciiii
algæ cy
artemiſiū cy
athela cyi
alpeni uicus cy cix
aminoclis fortuna cyii
apheta cyii
aridolis cyii
alabādenſes cyii
aphlyſtius iupiter cyii
athamas cyii
aticyra cyii
asopus flu. cyii
athela uicus cyii
amphictyōn cyii
athenades cyiii
anapæa cyiiii
abrocomees cyiiii
atarnes cyiiii
alpheus cyiiii
ariſtodemeus cx
athenienſium naues. cxi
adimātus cxi cxv
antidorus cxi
abæ cxiii
amphiſſa cxiii
aceratus cxiii
arma ſponte ſua appa ruerunt cxiii
autonous cxiii
athenienſes qñ cxiiii
aeginetæ cxiiii
acheron cxiiii
ambracii cxiiii
athenæ captæ cxiiii
areius pagus cxiiii
agraudia cxiiii
arcades cxvi
achaia cxvi
aetoli cxvi
asina uras cxvi
ariſtides iuſtiſſius cxvi
aminias cxvii
ariamignes cxvii
artemiſiæ odiū cxviii
adimātus cxviii
ariſtidis pugna. cxviii
artemiſiæ cōſiliū cxviii
amphiſtienſes cxix
atarnis ager cxix
abdera ubi cxx
artabazus cxx cxxi
amphiarai tēplū cxxi
acriphia cxxi
alabāda cxxi
aeropus cxxi
alexādri genus cxxii
ămyntas cxxii
alcetas cxxii
athenarū icēdiū cxxiiii
attaginus cxxiiii
androcrates cxxv
anactorii cxxv
ariſtides cxxv
artabazus cxxvi
amōpharetus cxxviii
argioptus cxxviii
arimneſtus cxxviii
asopodorus cxxix
ariſtodemus pſtātiſſimus cxxix
aphidnes cxxix
artontes cxxx
attaginus cxxx
appollonia cxxxi
artayntes cxxxii
artaynta cxxxii
ameſtris cxxxii
artayctes ſuſpenſus cxxxiii
Bias iii
biton iiii
beatus qui uir iiii
branchides v
belli mala x
buſcæ xi
budi xi
babylōis ſitus xiiii
babylon a cyro capitur xv
babylonia regio fertiliſſima xvi

babilõiorũ nauicula xvi
babyloniorũ cultꝰ xvi
babyloniorũ leges xvi
babylnoiorũ ægri xvi
babyloniæ puellæ xvi
babylonioꝝ um ſepul-
chra xvi
babylõię mulieres ſtrã
gulatæ li
babylon capitura da-
rio li
bolbitinũ nili oſtiũ xix
bucolitũ nili oſtiũ xix
bubaſtus urbs xxiii
buſiris xxiii
butis urbs xxiii
xxv xxxiii
baris xxvi
bucus urbs xxxiii
bubaſtis diana xxxi
barbariq xxxiiii
battus xxxv lxiii
beatorũ inſulæ xxxviii
bonorũ copia xlvii
bagæus xlviii
badini xliii
boryſthenes lv lvi
bongrꝰ lv
bacchanalia lviii
boſphorus lviii
beleizen lix
barca op. lxiiii lxvi
boues præpoſtere pa-
ſcentes lxvi
baſſaria lxvii
bobryes lxvii
badres lxvii
bubaris lxix
bybii lxxiii
bacchiadæ lxxvi
biſaltus lxxxi
byantiũ lxxxi
brygi lxxxii
bauron xc
bryges xcvii
bithyni xcvii
bagaſſaces xcvii
boges ſua omnia com
buſſit xcviiii
briantica c
biſtones c
biſſi c
botiæis ci cxx
boebeis ci
bulis ci
biſanthes cii
boreas cvii
bacidis oraculũ cxii
bubares cxxi
berbinus fõs cxxii
barbaris nihil fidum
neqꝫ uerũ cxxii
bias cxxvi
crœſi genus i
candaules ii
candaulis uxor indi
gnata ii
candaulis mores ii
cypſolus ii
cyaxares ii
crœſi regnũ iii x
crœſi populi iii
cleobus iiii
crœſi filii iiii
crœſi ſomniũ iiii
crœſi oracula y vi
chilon vi
cappadaces viiii
cyaxares viii xi
cyrus ix
cyrus mulus xi
crœſus capitur ix x
crœſi filius mutatus lo
quitur x
camelus ab equo refor
midatur ix
cromius ix
crœſus in pyra x
crœſus uixit x
crœſus apud cyrum de
gens x
cyri genus xi
caupones xi
cyri hiſtoria xi
cambyſes x xii
cyrus morti deſtina
tus xi
cynoſerua xi
cyrus exponendus nu-
tritur xii
cyrus rex puerorũ xii
cyri recognitio apud
aſtyagem xii
cyrus ad parentes mit
titur xiii
cyrus a cane educa-
tus cur xiii
cyri oratio ad perſas ut
rebellẽt a medis xiii
cubitus regius xiiii
choapſes fluꝰ xv
cyrus i babylonẽ xv
cyrus i maſſagetas xvi
caſpiũ mare xvi
caucaſus xvi
crœſus cyro conſu
lit xvii
cambyſes cyri xvii
cyri ſomniũ xvii
cyri mors xvii
cyri anni xvii
caſſandãna xviii
caſſius mons xviii
conchilia in mõtibꝰ xix
carcaſi xix
catadupa xix
crophis xx
celtæ xxi
cippi herculis xxi
cyneſii xxi
circũciſio cur xxi
caprarũ immolatio xxii
colũbæ dodoneæ xxii
colũbæ uox xxiii
ceres xxiiii
cares xxiiii
coitus in tẽplis xxiiii
capita deraſa xxiiii
canis xxiiii
crocodili natura xxiiii
crocodili cur ſacri xxiiii
crex xxv
cylleſtis xxv
cadaueris coitus xxvi
chemis op. xxvi
culices xxvi
colchi xxvii
circũciſio xxvii
cereris inferna pote
ſtas xxx
cheopes rex xxx
chebrenes rex xxx
coloſſi xxx
caraxus xxxi
cares xxxii
ceres xxxiii
caſius mõs xxxiii
caditis xxxiiii
calaſiries xxxiiii
cubitus egyptiꝰ xxxiiii
chius xxxv
cyprus capta xxxv
campyſes xxxvi
corys flu. xxxvi
cadauera cur nõ crema
bãtur xxxvi
cãbyſſis dona ad regẽ
macrobiorũ xxxviii
cãbyſes i api xxxviii
cãbyſſis ſõniũ xxxix xlii
cãbiſis ſoror ociſa xxxix
cãbiſis iſania xxxix
cambyſis uino dedi
tus xxxix
cãbyſis crudelitaſ xxxix
crœſi cautio xxxix
cabyri xxxix
calatiæ xl
cydonia urbs xli
cypſelus xli

cãbyſis mors xliii
coralmii xlvi
caſpatirus urbs xlvi
cameli xlvi
caſiæ collectio xlvii
cinnamomi collectio xlvii
caſſerides xlvii
cranates xlviii
carileus l
cleomenes l
cyrilaus li
catiari lii
cimerii lii liii lv
callipidæ liii
cremnii liii
colchi liiii
crocodili lv
caſtapyras lv
carmis lv
crobizi lv
cynetas lv
cyres lvi
cete lvi
carcinitis lvi
canabis lvii
cyaneæ lviii
cõtadeſtus lix
coes lix lxviii
carcinitis lvi lx
cimerii lx
cherſonẽſes lxii
caliſta lxiii
cadmus lxiii
corobius lxiii
coleus lxiiii
cabales lxv
coitus palã lxv
clerica lxv
cinyps lxv lxvii
cynocephali lxvii
ceruus in aphrica nullus lxvii
cytanæ lxvii
cyrenaica regio lxvii
creſſones lxvii
crœſi pecuniæ lxxi
cleomenes lxxi lxxii
cleõbrotus lxxi
callias lxxi lxxxviii
craſtis lxxi
cappadoces lxxii
ciſſiã lxxii
coapſes lxxiii
cineas rex lxxiii
clyſthenes lxxiii
choereatæ lxxiiii
cylon lxxiiii
coronæi lxxv
cypſelus lxxvi
cypſela lxxvi
corinthiæ mulieres impune molatæ lxxvi
charapinus lxxvii
coreſſum lxxvii
caunus urbs lxxvii
cherſis lxxvii
cypri claues lxxviii
chiorum pdigia lxxxi
cherſonneſus lxxxi xci
chalcedonii lxxxi
cyzicus lxxxi
cardia lxxxi
conyrorus lxxxii
cleomenes lxxxiii
crius lxxxiii lxxxv
crios-tiaries lxxxiii
chœnices lxxxiv
cotyſæ lxxxiii
cobon lxxxiiii
cinſcon lxxxv
caſanibus lxxxv
cleomenes in ſanus lxxxv lxxxvi
cleander uates lxxxv
calliachi mors lxxxviii
cynegirus lxxxviii
crœſi donũ lxxxix
clyſthenes lxxxix
cõſultare lucrũ é xcii
credere malũ ẽ xcii
cleone xciiii
celene xciiii
coloſſæ xciiii
cydra xcii
callatibus xciiii
cana mons xcv
carina urbs xcv
cardia urbs xcvii
cephenes xcvii
ciſii xcvii
coraſmii xcvii
cappadoces xcvii
chiliarchæ xcviii
cyporũ armatura xcviii
cypriorũ genus uarium xcviii
cilices xcviii
cares xcviii
compſantus c
cycones c
caleſtia c
chidorus ci
cleander ciii
cylliri ciii
caſmena ciii
camarina ciiii
conſiliũ pdeſt ciiii
cadmus gelonis nuncius ciiii
cydippa ciiii
corcytęorũ naues cv
corcytæorũ oratio ad xerxem cy
creteſiũ oraculũ cv
camicus ubrs cy
cythrus cvi
caſtanea urbs cvi
cuma cvii
cytiſſorus cvii
cleombrotus cviii cvi
carmia cviii
cithera inſula cx
clinias alcibiadis cxi
cephiſis cxii
charadra cxi
coriciũ antrũ cxii
caſtalia cxii
crana i cxiii
cynthii cxiii
crotoniatæ cxiii
callias cxiiii
cecropis filia cxiiii
credibilia ſuadeuti ſpere cedit cxv
cinurii cxvi
cardamilia cxvi
cœos cxvi
cinoſura cxvi
crirobolus cxix
cuma cxix
chileus cxxiii
calaſiries cxxvi
clytiades cxxvi
capita q̃rcus cxxvi
callicrates cxxix
caput ſine ſutura cxxxii
cirrhus cxxxii
daſcylus ii
delphica dona pria ii
delphinus iii
dityrãbos iii
dorus vi
dorica vi
deioces xi
deruſici xiii
dai xiii
dropici xiii
darii auaricia xv
dardanei xv
delta xix
daphnæ xx
decrũ natura xxii
dedoneũ oraculũ xxiii
deorũ nomina xxiii
dodõeæ ſacerdotes xxii
dodonea colũba xxiii
demeter xxiii
dutis urbs xxiii
diuinatio xxv

danaus xxvi
delphica uerua xxxi
dionysii xxxii
dionysius ortus xxxii
darius xliii xliiii
darii cōcio xliiii
darii regis electio xlv
darii tributa xlv
darii thesaurus xlvi
doriphori xlix
democedes mendi-
cus xlviii xlix
dari9 l lxxxvii
deliæ puellæ sacre liiii
demonax lxiiii
domus ex sale lxvi
dictes lxvi
dolusi hostes lxvii
diana lxviii
dysōrus lxix
dorieus lxxi
demaratus rex
lxxiiii lxxxiiiiv
damia lxxv
doris uestis lxxv
dauriſes lxxix
dionysius phocen-
sis lxxxviii
dascylus lxxxi
dolonci lxxxi
danae lxxxii
depositum redden-
dū esse lxxxvi
datis lxxxvii lxxxviii
delos trēuit lxxxviii
delos cōmota lxxxvii
dari9 .i. exercitor lxxxvii
diacœle lxxxvii
Darii liberi xci
demaratus xci
dari anni i regno xci
diuerse sententiæ ne-
cessariæ xcii
discrimē sine necessita-
te nō adeūdū xcii
detrahere non licet xcii
darii genus xcii
dion xciiii
dardanus urbs xcv
dona in hellespon-
tum xcvi
doriscus xcvii
datis filii xcviii
dores xcviii
damasitimus xcix
dicæa. c
darsæ c
doberes c
darii legati in puteum
missi ci
dyras flu. cii
demphilus cix
dieneces præstantissi-
mus cix
doris regio cxiii cxiiii
drimos cxiii
delphi drelicti sūt cxiii
dorienses cxvi
driopes cxvii
damasithimus cxvii
d ecelea cxxiiii
decelenses cxxix
dentes ex uno osse cxxx
dionyphanes cxxx
deiphonus cxxxi
dareus cxxii
europa capitur lv
europa unde lv
etion ii
exitus insipiēdus iiii
equus camelum refor
midat ix
euphrates xiiii
equi soli i molant xviii
elephantina urbs xix
etearchus rex xxi
eq fluuiales xxiiii
erytrabolus urbs xxviii
elcus insula xxxi
epaphus xxxii
echēmis insula xxxiii
elii xxxiiii
eupalinus xlii
elephanti xlvii
eridanus xlvii
electrum xlvii
erythrea insula xlvi
exampeus lvi lviii
enaries lvii
lviii
epium lviiii
etearchus lviiii
eryxo lviiii
euelthon lviiii
echnies lxvii
eueſperitæ lxvii
euboes lxx
euryleon lxxi
euphrates lxxii
enageus lxxiiii
etion lxxvi
eualcides lxxvii
erethry lxxvii
eccaicus lxxxi
euerticulare lxxxi
euristhenes lxxxiii
erasinus flu. lxxxv
eurydames lxxxv
eurybates lxxxvii
euphorbus lxxxviii
euagoras lxxxvii
erethria lxxxvii
edizelus cæcus lxxxviii
euphorion lxxxix
eumelia xc
europæ laudes xci
eion lxxxiiii c
exit9 omni sicert9 xcv
epibatæ xcix
enipheus ci
elorus flu. ciii
euclides ciii
euboi ciiii
euenetus cv
epialtes cvii
epigramata cix
eurytus cix
eurymachus cx
eurybias exi cxiiii
erochus cxiii
elatea cxiii
epidaerus cxiii
erechtheis tēplū cxiiii
eumenes cxviii
eunuchi īpcio cix
eurybiades cxx
euryanactes cxxiii
erythræ cxxiiii
eheus cxxv
euenius cæcus cxxxi
Fortunatus qs iiii
fortounæ circus xvi
fabæ xxi
ferarū interfectors xxiiii
fures æraríi regii xxix
filiorū obitus xxxvii
fōs uiolā olēs xxxvii
fames i hoies xxxviii
fidelīæ xlvi
formicæ maiores uul-
pe xlvi
fratris electio cur poti
us q̄ aliorū xlviii
fœmina cū uipa lii
fulmina sūma pe-
runt xcii
festinantia parit erro-
res xcii
frumenti naues cii
fax uulcani cxviii
giges ii
gordius ii
gygadas ii
glauc9 faber iii
græca oracula v
germanii xiii
gyndes flu. xv
geometriæ ortus xxvii
gobrias xliii
gobriæ oratio xliii
gobri as xlii xlii

Gillus l
gades lii
gelonus lii
gerrus liii lv lvi
gelonus urbs lx
geloni lx
grinus rex lxiii
gigantę lxv
garamātes lxv
gratianā colles lxv
gindanes lxv
galea lxvi
garabātes lxvi
getę lxviii
gygea lxix
gorgo lxxii
gynges lxxii
gephyrei lxxii
gorgus lxxvii
gergytæ lxxix
græcorū imperitia i bel lo xcii
gerra xcvii
gobryes xcvii
gergytas lcv
gonus urbs ci
gelon cii ciii
gamori ciii
gelas ciiii
græcorū legati ad ge lonē ciiii
gelonis rūſo ciiii
gonnus urbs lv
græci ad thermopy- las cvii
græcorū mores cx
græcorū naues cxvii
gygea cxxi
gaanes cxxi
garamātes cxxv cxxvii
gliſantes cxxvii
Helene raptus .i. xxviii
halis .i. viii
heraclidæ ii
hermus flu. ix
hermus mōs ix
harpagus ix xi xii
hyrceades x
harpagus filiū cū eſt xii
harpagus aſtyagis p̄- fectus in cyrū xiiii
hircus cū muliere xxii
heſiodus xxiii
homerus xxiii
herculis oraculis xxv
humādi mos xxv
herculis aſylū xxviii
hector xxix
hecatæus xxxii
hercules xxxii
hermotybies xxxiiii
hali carnaſus xxxv
hydames xliii
hiſtaſpes xliii
holigarchia xliiii
heleus uaticino xlix
hilæa lii liii lvi
herculis arcus lii
hyperborei liii liiii
halizones lii
hipocha liiii
hipernocii liiii
hypanis lv
hypacitis lv
hypanis lvi
hyppoleo lvi
hypacaris lvi
hyrgis lvi
hoſtium coria lvi
hoſtium homicidiæ in magno honore lvii
helleſpontus lviii
hebrus lix
hoarus lxi
hiſtiæus lxii lxxxviii
hiena lxvii
hipparchus lxxii
hippias lxxiii
hippocrates lxxiii
hyatæ lxxiiii
hyſies lxxiii
hegeſiſtratus lxxvi
hippias lxxvii
hemophantus lxxviii
hymæes lxxviii
hermippus lxxix
hegeſipyla lxxxii
helenæ templū lxxxiiii
hiſtaſpis lxxxvii
hippiæ ſomnium cum matre lxxxviii
hippiæ deus lxxxviii
hermodius lxxxviii
hippoclides lxxxix xc
hephęſtienſes xci
helleſpōti pōs xciii
helleſpōti ſtadia xcv
helleſpōti cōpedes xcv
helleſponti dona per xerxem xcvi
hebrus xcvii
hircani xcvii
hypathey xcviii
hoetines xcviii
helles ſepulcrum xcvi
hippagoge xcix
hodomātī c
haliacmon flu. ci
hippocrates ciii
hybla urbs ciii
hiria urbs cv
helleſpōtia uētus cvi
herma cvi
hercules ab iaſone re- licti? cvii
hiſtiæus mūcius cxii
hiſtiæa urbs cxii
hyampolis cxiii
hymapeus uertex par- naſi cxiii
hemionenſes cxiiii
helis cxvi
hermiona urbs cxvi
hermorimus cxix
hyacinthia cxxiii
hyſiæ cxxv
hermotybies cxxvi
hieronius andri? cxxvi
heheſiſtratus pedēdi- minuit cxxvi
hippomachus cxxvi
hippatoxotæ ideſt eq tes ſagittarii cxxvii
hylus cxxv
harmocidæ cxxiiii
heleus codri cxxxi
hermolytus cxxxii
io a phœnicibus rapit i
loſtuprata i
iardana ii
is urbs xiiii
ibis xxiiii
ibes ſacre xxv
ibidis forma xxv
iuncus eſui aptus xxvi
iadmon xxxi
iones xxxiii lxii
iſis xxxiii
ithāmyra xxxvii
inarus xxxii xci
ichthyophagi xxxvii
iuſti officium xxxii
inuidioſus xli
intaphrenes xlii
iſonomia xliii
indorū multitudo xlvi
indicum aurū xlvi
indorū regio xlvi
indica nauigia ex arun- dine xlvi
indorū coit? palā xlvi
indica animalia cæteris maiora xlvi
intapherues xlvi
iſſedones liii
indus flu. lv
iſter maximus lv
iphigenia colitur lx
idantyrſus lxi lxi
itamum lxiii
iraſta lxiii

imbrus lxx lxxxii
iones lxxii
ionum arma lxxii
ionicæ naues lxxix
inycum op. lxxxi
iades lxxci
ionum seruitus lxxxi
isthmos lxxxii
iones xcviii
ismarides c
Ichne ci
ipni ides furni cvii
ilissus flu cvii
idarnes cxix
ismēi apollo cxxviii
iunonis tēplū cxxviii
Lydus ii
lateres aurei v
leo aureus vi
lycurgus vi vii
lygdamus vii
leobotus vii
lyches viii
labynætus viiii
lacedæmōiū coma ix
leo ex cōcubinā x
lydorū itenta xi
libell⁹ itra leporē xiii
liabynitus rex xv
liber pater xx
lunæ festū xxii
lupi xxiiii
linus xxv
latōç oraculū xxv xxxiii
lugentiū mos xxv
lynceus xxvi
lotos xxvi
lotiū mulieris xxviii
liberi patris inferna potestas xxx
labirynthi situs xxxii
latonæ tēplū xxxiii
lusus necessari⁹ ē xxxv
ladice xxxv
lycophron xli
lycopes xli
lep⁹ fœcūdissim⁹ xlvii
leænę part⁹ unic⁹ xlvii
ledanum xlvii
lycaretus l
laxii liii
lyrcæ liii
laodice liiii
libya unde lv
lupi ex hoibus lx
lutriæ lx
lycus lx
lacedæmonium suppli cia nocturna lxiii
lepreum lxiii
laii delubrū lxiii
leuchon lxiiii
learchus lxiiii
lotophagi lxv
loti fructus lxv
liber lxviii
lamponium lxx
lycaretus lxx
litteræ in capite im pressæ lxxi
logopius ides fermonum autor lxxi
leonides lxxi
lydia lxxii
līæ apud græcos lxxiii
laii genus lxxiii
labdacus lxxiii
laodomas lxxiii
lipsidrium lxxiii
labda lxxvi
labdæ filius lxxvi
leros lxxix
lada insula lxxix
laos lxxx
littus pulcrum lxxx
leutichydes lxxxv
lampito lxxxv
lemnia facinora xc
lemnos xci
lycus flu. xciii
luna xciii
lepus ex aq̄ nat⁹ xcvi
lygies xcvii
lydi xcvii
lycii xcviii
lacedęmonū uirt⁹ xcix
lacedæmonū lex xcix
lysus flu. defecit c
lyedus flu. ci
leonum natura ci
lyndii ciii
leonides rex cviii
leontiades cviii
lacedæmonioirū militū cultus cviii
leonidæ mors cix
lacedæmon cx
leonidæ crux cx
litterarū astutia cx
lycomedes cxi
leucadii cxiiii
leutichides cxxi
libæa cxxi
lycidas cxxiii
lmcedæmonii cxxv
lepreetæ cxxv
lachmon mōs cxxxi
lupi sexaginta cxxxi
Medæa a græcis trās portata i
marmnadæ ii
myrsilus ii
myrsus ii
mæon ii
mulier nuda ii
mydas ii
miletus iii
megades vi
mantieni viii
mardus x
medes rex x
mediæ nationes xi
mitridates pastor xi
magi xi
maraphii xii
massii xiii
mardi xiii
magi patibuli sasi xiiii
medorim regnum annis. cxxxii. xiii
mantinei mōtes xv
massagetæ xvi lxv
massagetarū rit⁹ xvii
massagetarū uxor xviii
massagetæ senes immo latur xviii
menes rex primus xviii xxvi
myrios stagmū xviii
myris rex xix xxvii
merea urbs xix
mophis xx
meroe xx
mendesii xxii
mēdesiorū uictīe xxii
mentula ingēs xxiii
mercurii statuæ xxiii
martis mater xxiiii
mygadæ xxiiii
manerus xxv
medicina pluriū xxv
macrones xxvii
menela⁹ ad pteū xxviii
myrias qd xxx
mycerinus rex xxx
mures iscuta xxxii
myrios stagnū xxxii
magdolus xxxiii
momēphis urbs xxxiii
mieruç uestibulū xxxv
mitylene xxxv
macrobii xxxvii xxxviii
melita xli
megabyzus xliii
magophonia xliii
monarchus xliii
miserabilis xli
magnetæ xlv
myrrha xlvii
malorū raritas xlvii

mitrobates xlviii
magnesia urbs xlviii
mirsus xlviii
mendrius l
mulæ partus li
megabyzꝰ li lxiii lxviii
meotis palus maxima lii lv lvi
melanchlæni liii lx
medi liiii
mariãdicusꝰ liiii
martis templum ex farmentis lvi
meotis lix
mandrocles lix
mesambria lix
mæretei lxi
mulus lxii
myniæ receptiab lacedæmonijs lxiii
myniç ab uxoribus liberati lxiii
membliares lxiii
matistum lxiii
mantinea lxiiii
mandra lxiiii
macæ lxv
machlies lxv
minerua cuiꝰ filia lxvi
mineruæ ægis lxvi
maxies lxvi
mortuorũ lętiçia lxviii
mars lxviii
myrcinus lxix
megabates lxx
monarchus lxxii
matieni lxxi
memnonis urbs lxxii
mecestes lxxiii
menalipus lxxiii
myrses lxxix
myrcinus urbs lxxix
miletus capta lxxx
malorũ signa lxxxi
medena lxxxi
messambria lxxxi
miltiades lxxxi lxxxii
metiochus lxxxii
mardõiꝰ lxxxii lxxxvii
medimnũ lxxxiii
marathon lxxxvii
maratõisꝑ pugna xxcviii
megacles lxxxix
meges lxxxix
miltiades accusatꝰ xc
myrrhinei xci
musæus xci
mardonii oratio xcii
mora ꝑdest xcii
mare hominibꝰ utilissimum xciii
meandri fontes xciii
myriades xciiii
marsyæ pellis xciiii
mortis bonũ xcvi
magna cũ piculis xcvi
mula mulũ pepit xcvi
melas flu. dꝛecit xcvii
myrias sũt. x. milia hominum. xcvii
medorũ arãtura xcvii
medi unde xcvii
megapanus xcvii
myci xcvii
macieni xcvii
marinndyni xcvii
mæones xcvii
macrones xcviii
mynarchæ xcviii
mardonius xcviii
massystes xcviii
mascames xcix
mesambria op. c
maronea c
macberna c
menda c
malorum porcionem suã quisq; referrẽt ex cõmuni aceruo ciii
mactorium ciii
messana ciiii
minois mors cv
mythus cv
myrmcea cvi
medini cvi
melas flu. cvii
mali exors nemo eẽ potest cviii
medi i lacedęmões cviii
megistias cix
macron cix
mardonius cxviii
mardonii oratio ad xerxem cxviii
mydæ horti cxxii
masistius cxxiiii cxxv
melampus cxxvi
mãtinæi cxxvi
musæus cxxvii
melois flu. cxxviii
mardonii mors cxxix
masistates cxxxiii
moles uiri ex regionibus cxxxiiii
mycala cxxxi
micad cxxxii
masistes cxxxii
uuliere ignauior cxxiii
nudũ cõspici ꝓbroẽ ii
numina iuidia esse iiii
nũmus argẽteus xi
nitocris regina xiiii
ninus urbs xiiii
nili origo xix
nili hostia xix
nili exundatio xx
nili aura nulla xx
nilus cur cresit xx
nili fontes xx
nasamones xxi
nili fluxus xxi
neptuni nomẽ xxiii
nicandra xxiii
naues xxvi
naucrates xxvi
nnitocris regina xxvii
nysa urbs xxvii
necus rex xxxiii
nicetis puella xxxvi
nomades liii
necus rex lv
nilus lv
napares lv
ñœas lv
nipsæi lix
nudium lxiii
nasamones lxv
nomades lxvi
nasamonum cadaueꝛa lxvi
nacẽtiũ fletus lxviii
naxus lxx
narsias lxxviii
nonacris urbs lxxxv
nicodromus lxxxvi
nysæi equi xcv
nestus flu. c ci
niphraga c
neon urbs cxiii
naxii cxiiii
natiões. xl. superatæ in marathone cxxv
Orchius cantus iii
olympus iiii
orestis ossa vii
orestes cubitorum septem viii
othryades viiii
opus urbs xv
obelisaxa xxviii xxxiiii
otus rex xxxii xxxiii
osiris xxxii
opifices uiles sũt xxxiiii
oratal xxxvi
oasis urbs xxxviii
obruti arena xxxviii
othanes xliii
othan scõcio xliiii
oebares xlv

ouiũ caudæ xlvii
orœtes xlviii xlix
otanes l
oceanus lii liiii
oreſſus lv
ombrici lv
octoſyrus lvi
opis liiii
olenes liiii
oebazus lviii lxxxi
oylycus lxiii
oedipodæ dlubrũ lxiii
oryes lxvii
orbelus lxix
otanes lxx
oli itus lxxi
oneatæ lxxiii
olex athẽis tãtũ lxxv
oea lxxv
oneſilus lxxvii
oneſili caput lxxviii
otanes lxxviii
olorus rex lxxxii
orcinatus lxxxvi
olophixus xciiii
ophrineos xcv
otanes xcvii
olympieni xcvii
olympus ci
oſſa ci
othrys ci
onochonus ci
oecetor ciii
orithyia cvii
onochonus flũs defe-
cit xerxi cvii
olympicorũ corõa olea
gina cxii
ozolæ cxiii
oenone cxiii
oleaī arce cxiiii
omeatæ cxvi
oroſangæ cxvii
olynthus cxx
oeroe inſula cxxvii
oricus portus cxxxi
Periander iii
pateræ aureæ vi
pelaſgi vi
piſiſtratus vi
phya mulier vii
phraortes viii xi
pteria locus ix
phocia ix
pacis bona x
pilæ ludus xi
parecõtacenæ xi
perſarũ gña xiii
paſargadæ xiii
panthelei xiii
perſarũ citus xiiii
perſarũ abſtinẽtia xiiii
per ſarum filii quid
docentur xiiii
perſarũ noia in.ſ. xiiii
perſarũ cadauera xiiii
phamaſpus xviii
pſammiethicus rex
xviii xxiii
pueri duo clãm nutri-
ti xviii
paraſangæ xviii
pyrãidũ lapidicię xviii
punica humus xix
peluſium xix
pirene xxi
perga dæmon xxii
proſopitis iſula xxii
panos ſimulacrũ xxii
porcus hoſtia xxiii
promenea xxiii
papremus urbs xxiii
phoenix xxv
perſei templum xxvi
perſei ſandaliũ xxvi
pſimmius mõx xxvii
pherõ rex cęcus xxviii
proteus xxviii
paris xxviii xxix
pyramis ingens xxx
philites paſtor xxx
piramis lateritia xxxi
pyramis xxxii
pan xxxii
paſſus mẽſura xxxiiii
patumon xxxiii
paſammis rex xxxiiii
petabermes xxxiiii
proſopitis iſula xxxiiii
phœcia xxxv
phaſelis xxxv
polycrates xxxv xl
perſarũ reges q xxxvi
phães uir pſtãs xxxvi
pſãmẽit⁹ xxxvi xxxvii
perſarũ capita xxxAii
pauſeus xxxvii
præxaſpes xxxix
perſarũ iudices xxxix
pitaici xxxix
pantagnotus xl
piſcis cũ ſmaragdo xl
periãder xli lxxvi
procles xli
patigites xlii
pharnaſpes xliii
phædyma xliii
perſarũ uxores lxiii
prexaſpes e turri lxiiii
plæbis ignauia lxiiii
popularis ſtatus xliiii
perſarũ iſtituta xlv
parmis xlv
pſydea urbs xlv
pactytia xlv
papæ xlv
polycratis mors xlviii
polyctatis filiæ ſonni-
um xlviii
polycrates xl l
paralatæ lii
panticapes liii lvi
ponticum liii
perſæ liiii
phaſis liiii lv
perſicũ maræ liiii
patya lv
pontus lv
porata lv
pyretos lv
papæus lvi
ponti amplitudo lvii
propõtis lviii
phaſis lix
pintyus lix lxviii lxxxi
pithagoras lix
polynices lxiii
pyrgus lxiii
platea lxiii lxiiii
phronima lxiiii
polymeſtus lxiiii
pherotima lxv
pœni lxv
pedũculi mordẽt lxv
plynes lxv
pſylli lxv
phla inſula lxv
pheretimę mors fœ-
da lxviii
pœones lxviii
pœonia lxviii
præoplæ lxix
praſias lxix
papraces lxix
perſarũ cõuiuia lxix
perſarum cædes in con
uiuio lxix
perdica lxix
pauſanias lxx
prinetade lxxi
phryges lxxii
puellæ aſtus lxxii
piſiſtratus lxxiii
phylarchi lxxiiii
periander cum defun-
cta lxxvi
pactolus lxxvii
philocyprus lxxviii
pyxodorus lxxviii
pegadenſes lxxx

phrynicus lxxx
pytogenes lxxxi
piſiſtratus lxxxi
phileus lxxxi
pactyia lxxxii
panitus cõſiliũ lxxxiii
procles lxxxiiii
perſeus lxxxiiii
pythii lxxxiii
percala lxxxiiii
partus tẽpora lxxxiiii
pheneum lxxxv
philagius lxxxvii
prytaneũ lxxxvii
philippides lxxxvii
parthenem mõs lxxxvii
panos tẽplũ lxxxvii
polemarchus lxxxviii
phalerũ lxxxviii
phidon lxxxix
pœos urbs lxxxix
pericles xc
pelops xciii
pythii diuitiæ xcv
pons diſoluit xcv
patiramphis xcv
perſarũ armatura xcvii
perſeus xcvii
perſæ unde xcvii
pactyes xcvii
paricanii xcvii
phryges unde xcvii
parmis xcviii
pharnuches xcviii
phoenices xcviii
pamphilii xcviii
pelaſgi xcviii
paleſtina xcviii
piſini lacus exhauſtꝰ c
bieres c
pergamum c
pangæus c
pœoples c
phyllis regio c
pidorus
pallene c
potidæa c
pella ci
peneus ci
perræbi ci
pelion ci
pamiſus ci
pieria ci
perſes pſarũ parẽs ciii
polychmitani cv
præſii cv
phœnix flu. cvi cvii
praximus cvi
pythius cvi
peditatus xerxis cvi
penthylus cvii
prytaneus cvii
phratagima cix
pantita cx
pentecõteri cxi cxiiii
philaon cxi
polias cxi
parnaſis uertex hymaneus cxiii
pediex cxiii
paraporamii cxiii
panopæi cxiii
phylacus cxiii
protemplaris minerua cxiii
pegone cxiiii
phayllus cxiiii
platea urbs cxiiii
polopõneſi gentes ſeptem cxvi
periochi cxvi
pſytalea inſula cxvi
panætius cxvii
pugne initium ad ſalaminem cxvii
phylacus cxvii
polycritus cxvii
pytheas cxvii
pedaſenſes cxix
pæonii cxix
potydæatæ cxx
pallene cxx
potidea cxx
perdicas cxxi
pdicę pâis creſẽs cxxi
philippus cxxii
perdica cxxii
pauſania cxxii
pliſtarchus cxxiii
paludamentũ cxxiiii
phliaſii cxxv
pallonenſes cxxv
pitaneti cxxviii
pauſanias uictor cxxix
poſidonius cxxix
pauſanie mors cxxix
proteſelaus cxxxiii
plæſtorus cxxx ii
philiſtus cxxxi
platearũ pugna cxxxii
perilaus cxxii
Quod reprehendis ne facito L
Rhapſinitus rex xxix
regis filia pſtituta xxix
rodopis quæna xxxi
rubrum mare xxxiii
rhodus xxxv
rhœcus xliii
rubrum mare liii
tegum ſepulcra lvii
regũ funera lxxxiii
rhœtios urbs xcv
reſtiũ pugna xcviii
regis uxor coca cxxi
roſæ ſexagenum filio rum cxxii
regis uires cxxii
res diuinitus future ſignis declarãt cxxxii
Smyrna ii
ſolon iiii
ſandamis viii
ſolis eclipſis viii
ſinope ix
ſardis expugnãrur x
ſolon a croeſo nominatus x
ſors facto deſtinata x
ſtruchates xi
ſpaco. i. canis xi
ſagartii xiii
ſemiramis xiiii
ſuſa xv
ſargapiſes capit xvii
ſangares ideſt pugiones xvii
ſol deus xviii
ſimulacra deorũ xviii
ſelbõidis ſtagnũ xviii
ſchœni xviii
ſebeniticum xix
ſaiticum xix
ſolis natura xx
ſai urbs xx xxiiii
ſyene xx
ſinope xxi
ſacrificandi ritus xxi
ſubulci ꝓphani xxii
ſus hoſtia lunæ xxii
ſerpentes ſacri xxv
ſerpentes alati xxvii
ſeſoſtres rerũ xxviii
ſardonicũ linũ xxvii
ſyria xxviii
ſydon xxviii
ſapho i fratrẽ xxxi
ſabachus rerũ xxxi
ſethon rex xxxii
ſanacaribus rex xxxi
ſemeles filius xxxii
ſaitani reges xxxiiii
ſiuph urbs xxxv
ſolonis lex xxxv
ſolis mẽſa xxxvii
ſmerdis fortis xxxix
ſapiẽtis ẽ ꝓſpicer xxxix
ſyloſontes xl l
ſiphnus iſula xli
ſuſa xlii lxxii

ſatrapeæ xlv
ſogdi xlvi
ſtannum xlvii
ſarangei xlvii
ſamos euerſa l. li
ſummum lactis lii
ſcythæ lii
ſcolotes lii
ſapires liiii
ſataſpes lv
ſoloe lv
ſcylax lv
ſcius lv
ſal ſua ſponte concreſcens lvi
ſcytharum dei lvi
ſcitharum mos in hoſtes lvi
ſcytharum fœdera lvii
ſcytharũ funera lvii
ſauleus rex lviii
ſpargapithis lviii
ſcyles lviii
ſitales lviii
ſalmideſus lviiii
ſcyrmiadeæ lviiii
ſcythia uetus lx
ſuniacum iugum lx
ſcythiæ partes due lx
ſauromatæ lx
ſolœcizat lxi
ſcopaſis lxi lxii
ſyrges lxi
ſcytharum munera ad darium lxii
ſoſtrates lxiiii
ſalamin lxiiii
ſponſarum coitus cum conuiuis lxv
ſcutum lxvi
ſolis fons lxvi
ſolem execrãtes lxvi
ſigynnæ lxviii
ſtrymon lxviii
ſyropæões lxviii
ſiſamnes lxx
ſyri lxxii
ſtathmi lxxi
ſcæus lxxiii
ſigeum lxxiii
ſoſicles lxxvi
ſpicarum de truncatio lxxvi
ſardiſ crematę ſũt lxxvii
ſteſenor lxxviii
ſolon lxxviii
ſole urbs lxxviiii
ſyeneſes lxxviii
ſyloſon lxxx
ſcydros lxxx
ſcybaris lxxx
ſamii i coloniã lxxx
ſcythes rex. lxxx. lxxxi.
ſamos lxxxi
ſcholæ tectum in pueros lxxxi
ſylebria lxxxi
ſteſagoras lxxxi
ſpartanorum regnũ iura lxxxiii
ſtygis aqua lxxxv
ſepia locus lxxxv
ſcythiſſato lxxxvi
ſumum lxxxvi
ſtelieus lxxxviii
ſmidirides lxxxviii
ſyritanus lxxxviii
ſua ſpõte nihil fit xcii
ſõnia unde xciii
ſana urbs xciiii
ſolis eclipſis xcv
ſol xcv
ſcamandri aqua defecit xerxi xcv
ſtendoris lacus xcvii
ſala urbs xcvii
ſiſamnes xcvii
ſiſyrnæ xcvii
ſarangæ xcvii
ſyri xcvii
ſtrymonii xcvii
ſmerdomenes xcviii
ſagartii xcviii
ſthrymma c
ſapæi c
ſatiæ c
ſinrus c
ſarca c
ſermyla c
ſythonia c
ſciona c
ſindus ci
ſperchius ci
ſitalces cii
ſpeculatorũ libertaſ ciii
ſyagrus ciii ciiii
ſabyllus ciii
ſicania cv
ſicilia cv
ſcyathus inſula cv
ſepias cvi
ſandoces cvii
ſperchius cvii
ſpartiarũ oraculũ cix
ſparta cx
ſeditio inteſtina cxi
ſcyllias urinator cxi
ſerpẽs in arte cxiii
ſtireenſes cxiii
ſeriphii cxiii
ſyphnii cxiii
ſalamis athenienſium profugium cxv
ſyris cxv
ſcinus pędagogꝰ cxvi
ſcyradis mineruæ tem plum cxviii
ſuadela cxix
ſeris cxx
ſtattes cxxi
ſylenus cxxii
ſphẽdaleæ cxxiiii
ſcholos ager cxxiiii
ſpartiatæ cxxvi
ſtenyclerus cxxix
ſophanes cxxix
ſolis oues cxxxi
Tibiæ cantus ii
thraſybulus iii
tellus beatiſſimus iiii
trophonius v
tyrrheni vi
theſſalia vi
thales mileſius viii
telmiſſes ix
tiria ager ix
thyreæ ix
teſſerarum ludus xi
tritæchimas xv
tmolus flu. x
tomyris regina xvii
thebæ xix
tarichea xix
terræ diuiſio xix
thachenſus inſula xx
tyri tempus xxii
thaſius xxii
timareta xxiii
trochilus xxiiii
thonis xxviii
theſmophoria xxxiiii
theus xxxv
theodorus ſamius xl
thorax pictus xl
tyrea inſula xliiii
tybranorũ mores xliiii
talẽtũ babylõicũ xlv
thus xlvii
thymiamatæ xlvii
thomanei xlvii
teleſachus l
targitaus lii
trapii lii
tyreſi lii
thyſſagetæ liii
terræ partes liiii
tanais lv lvi
tyres lv
tiarantus lv
tibiſis lv

tyrite lvi
thagimasa lvi
tymnis lviii
tearus flu. lix
thracū sagittæ lix
taurica gens lx
trachea lx
trieterica lx
taxacis lxi
tissagetæ lxi
tanais lxi
thoica tribus lx
theras lxiii
tisamenus lxiii
therſandrus lxiii
trixæ lxiii
tarteſſus lxiiii
themiſon lxiiii
teſtis fons lxiiii
thuribūdum delphi-
cum lxiiii
thaurica lxv
triton lxv
tritonis lxv
troglodytæ lxvi
thores lxvii
thracum gens maxi-
ma lxviii
trauſi lxviii
thracū mores lxviii
tilones lxix
telis lxxi
tabella totius or-
bis lxxii
tigris lxxii
tanagrei lxxii
theſpienſes lxxv
thebæ lxxv
tyranidis malū lxxvi
traſybulus lxxvi
theſproti lxxvi
tigris lxxx
taſus lxxxi lxxxii
terapne locus lxxxiii
tyrea lxxxv
theſiades lxxxvi
tentare deū lxxxvi
timo xc
thyſſus xxciiii
tytodiza xciiii
teucros urbs xxcv
tiara qd xcvii
tigranes xcvii
thracū armatura cxvii
tibareni xcvii
thermylæ xcviii
trauus c
thraciæ populi c
terma urbs c ci
torana c
therambus c
theſſalia quōdā lacꝰ ci
theſpienſes ci
talthybius ci
talthybiadæ ci
tereus cii
timon illuſtris cii
telos ciii
telines ciii
terillus ciiii
themiſtocles. cii. cv
termopilarū aditꝰ cv
thermalutra cvi
thya cvi
trierarchus cvi
thetidis raptus a pe-
leo cvii
theſſalæ equæ cvii
trachiniæ petræ cvii
trechis cvii
thermopylæ cvi
thermopylarum cal-
lis cviiii
thēiſtocles iiōes. cxii
thermopylana cla-
des cxii
tellias cxii
ttitorea parnaſi uer-
tex cxiii
tethroniū cxiii
triteæ cxiii
theſproti cxiiii
theſpia urbs cxiiii
themeſtor cxvii
tabellonum curſus &
mores cxviii
timodemus cxx
thermæus ſinus cxx
timoxenus cxxi
themenus cxxi
tyrānus tyrāno opetn
præſtat cxxi
triaſius captus. cxxiii
tanagra cxxiiii
therſandrus cxxiiii
thorax cxxiiii
tōſura ob funus cxxv
tiſamenus cxxvi
tiſamēi certamia cxxvi
telidæi cxxvi
thermodoō cxxvii
titacus cxxix
tripes aureus cxxx
timegenides cxxx
tycta cœna cxxxiii
telon cxxxiii
tygranes cxxxi
ueſtes lanceæ xxv
uxorū cōdutura xxvi
uulcani coloſſus xxxv
uiuēdi ratio xxxv
ueneris ſtatua xxxv
urania xxxvi
uitrea ſepulcra xxxvii
uētura eueniūt xxxxii
uiperæ coitus xxxxvii
uiperæ ptus xxxxvii
uocaliſſimus qnidā æ-
gyptius lxiii
uxorū cōtētio lxviii
uirgines regi exhiben-
tur lxv
uiri p mulieribus lxix
uetus urbs lxxxvi
uiri extiterunt fœmi-
uulcani tēplū xxvii
næ fœmiæ ātuiri cxvii
uulcani fax cxvii
xerxes ideſt bella-
tor lxxxviii
xerxes xci
xerxes cur græcię bellū
intulit xci
xerxis oratio xci
xerxis ſomnium xciii
xerxis uiſio xciii
xerxis copiæ xciiii
xerxis ſpectaculū xcv
xerxis exercitus traie-
ctus europā xcvi
xerxis numerus xcvii
xerxis ſpatores xcviii
xerxis fiducia ciii
xerxis ſumma naualis
exercitus cvi
xerxis peditatus cvi
xerxis execitus ſum-
ma cvi
xerxis dignitas cvi
xerxis naues. cccc. ſub-
merſæ cvii
xerxis clades cxii
xerxis oratio ad artemi
ſiam cxviii
xerxis fuga cxviiii
xerxiſ nauiſ ad fugā cxx
xenagoras aioſuſ cxxxii
zopyrus li
zalmoxis lviiii
zoa lxiiii
zegeries lxvii
zabyces lxvii
zigantes lxvii
zanclæi lxxx
zeuxidemus lxxxv
zona urbs xcvii
ziræ xcvii
zancla. ciiii
zoſteres cxix

Finis Tabulę

HERODOTI HALICARNASEI LIBRI NOVEM

Clio	Liber Primus
Euterpe	Liber Secundus
Thalia	Liber Tertius
Melpomene	Liber Quartus
Terpsichore	Liber Quintus
Erato	Liber Sextus
Polyhymnia	Liber Septimus
Vrania	Liber Octauus
Calliope	Liber Nonus

Herodoti Halicarnasei Historiæ liber primus: qui inscribitur Clio: ex græco translatus Laurentio Valense Interprete

HERODOTI Halicarnasei historiæ explicatio hæc est: ut neq; ea quæ gesta sunt: ex rebus humanis obliterentur ex æuo: neq; ingentia & admiranda opera: uel a Græcis edita: uel a Barbaris gloria fraudentur: cum alia: tum uero qua de re isti inter se bel ligerauerũt. Persarum eximii memorant dissensionum auctores extitisse Phœnices: qui a mari quod Rubrum uocat: in hoc nostrum proficiscentes: & hanc incolentes regionem: quã nũc quoq; incolunt: longinquis continuo nauigationibus incubuerunt: faciendisq; Aegyptiarum & Assyriarum mercium uecturis in alias plagas: præcipueq; Argos traiecerunt. Argos &enim ea tempestate omnibus ciuitatibus regionis: q̃ nunc Græcia nominatur: antecellebat. Huc appulsos phœnices mercimonia exposuisse: & quinto sextoue q̃ appulissent die cunctis fere diuenditis fœminas ad mare uenisse cũ alias multas: tum uero regis filiam: cui nomen esset idem quod græci tradunt Io filiam Inachi. Dunq; hæ fœminæ puppi nauis assistentes ea mercarentur: quę cuiusq; auiditas maxime ferebat: in eas phœnices sese adhortatos impetum fecisse: & ipsarum plerisq; aufugientibus Io cum aliis aliquot raptam fuisse: eisq; in nauem iposita phœnices in ægyptum uela fecisse. Hunc itaq; in modũ Io in ægyptum abisse memorant persæ non quẽ admodum græci: & hoc iniuriarum principium extitisse. Post hæc græcorum quosdam quorum nomina non tradunt nec tenent: tyrum appulsos filiam regis rapuisse Europam Fuerunt autem hi cretes: illisq; par pari repensum. Verum postea græcos secundæ iniuriæ auctores extitisse longa uecti naui in orã colchidis & ad phasem fluuium cum cætera transegissent quorum gratia uenerant absportarunt illinc filiam regis Medeam. Ad quam reposcendam pœnasq; de raptu petendas cum rex colchorum caduceatorem misisset: græcos respondisse ut illi de rapta Io argiua pœnas sibi non dedissent: ita ne se quidem illis daturos. Secunda de hinc ætate ferunt Alexandro Priami filio cum ista audisset cupidinem incessisse uxoris sibi per rapinam e græcia comparandæ: certum habenti om

h

Io a phœnicibus rapitur

Europa rapitur

Medea a græcis trãsportata

Helenæ raptus

nino ſe pœnas non penſurum: quas nec illi pependiſſent. Ita cum is Helenam rapuiſſe uiſum eſſe græcis primum miſſis illic nunciis & Helenam repetere: & pœnas de raptu petere. Illos uero tergiuerſantes mentionem feciſſe de raptu Medeæ: & qui nec pœnas dediſſent: nec rapinam repoſcentibus reddidiſſent: quomodo uellent ipſi ab aliis ſibi pœnas dari hactenus inter eos mutuis rapinis actum. Eorum autem quæ deinceps extiterunt græcos precipue auctores extitiſſe: qui primi classem in asiam & inde europam copias ducere incepiſſent. Se quidem ſentire iniurorum uirorum factum eſſe rapere fœminas amentium uero raptis uleiſcendis operam dare: prudentium autem pronulla habere raptarum pulchritudinem: quippe quæ niſi uoluiſſent: haud dubiq raptæ non fuiſſent. Eoq; ſuarum fœminarum ex asia raptarum perſæ negant ullam ſe habuiſſe rationem. Græcos autem lacedæmoniæ mulieris gratia ingentem comparaſſe classem. Deinde in asiam profectos imperium Priami euertiſſe. Atq; ex eo tempore ſemper exiſtimaſſe ſibi hoſtes eſſe græcos. Siquidem asiam & quæ illa incolunt barbaras gentes putant perſæ ſibi neceſſitudine coniunctas. Europam uero & græcos a ſe eſſe diſiunctos. Hunc in modu perſæ rem geſtam eſſe memorant: & ob Ilii excidium ſibi diſcordiq cum græcis extitiſſe principium comperiunt: cum quibus non conſentiunt de Iophœnices: quam negant ſe in egyptum abduxiſſe raptu uſos: ſed eam apud argos cum naucleroipſorum nauis habuiſſe rem: & cum ſe grauidam eſſe comperiſſet: uenetam parentes ſic uoluntariam cum phœnicibus nauigaſſe ne detegeretur. Et hæc quidem perſæ phœniceſq; referunt. Ego uero utrum ſic geſta ſint nec ne: non pluribus perſequar. Ceterum quem ipſe noui primu iucepiſſe inferre græcis iniuriam hunc indicabo longius oratione pergens tam paruas urbes ciuitateſq; cómemorando. q magnas. Nã quæ oli magnæ erant earu pmultæ factæ ſunt paruç. Rurſus quæ mea memoria magnæ fuerunt: prius fuerant paruæ: Igitur cum ſciam humanam felicitatem nequaquam in eodem tenore perſtare: utriuſq; fortunæ mé tionem habebo.

Iofluprata

Crœſi genus

Alyattes Halys

Rœſus genere quidé fuit lydus: patre autem Alyatte. earu uero nationum tyrannus: quæ intra halym amnem ſũt. qui a meridie ſyros ac paphlagones interfluẽs contra uétũ aquilonẽ i mare qd uocãt euxinũ euoluitur. Hic Crœſus e barbaris dũtaxat: quos cognitos habemus primus græcorũ alios adtributum pẽdendum adegit: alios ſibi amicos cõciliauit. Subegit quidem Ionesæoles: & qui ſunt in aſia dores. Amicos autem ſibi fecit lacedæmonios cum ante eius imperiũ uniuerſi græci liberi fuiſſent. Nam cimmeriorum aduerſus Ioniam expeditio uetuſtior illa quidem Crœſo extitit non tamen urbes expugnauit: ſed per incurſiones prædas abegit: Cæterum principatus cum fuiſſet heraclidarum; ad genus Crœſi qui uocabantur Mermnadæ ſic peruenit.

heraclidę Mermnadæ

Cãdaules Myrſilus

Andaules is: quem græci Myrſilum nominant: fatidium fuit tyrannus ab Alcæo Herculis filio oriundus. Siquidem heraclidarum primus ſardium rex extitit Agron nouiſſimus Candaules Myrſi filius. Cum ante Agronem qui in ea regione regnauerant fuiſſent oriundi a Lydo Atys filio: a quo totus is populus cognominatus lydus: cum mœon antea uocaretur. Ab his ſuccedentes heraclidæ imperium ex oraculo adepti ſunt Iardana ancilla & Hercule geniti: idq; p quingentos & quinq; annos duas & uiginti uirorum ætates tenuerunt filius patri deinceps ſuccedentes uſq; ad Candaulem Myrſi. Hic igitur Candaules uxorem adamabat. eamq; præ amore arbitrabatur omnium fœminarum eſſe pulcherrimam. Hoc ita eſſe ſibi perſuadens

Alcæus Agron heraclidę Myrſus Lydus Atys mœon

apud Gygem Daſcyli filiũ ex ſatellitibus ſuis (erat enim is maxime acceptus: & quo miniſtro in rebus magis arduis utebatur) ſpeciem uxoris ſupra modum extollebat. Ad quẽ non multo interiecto tempore (neceſſe nanq; erat ei male euenire) Inquit his uerbis. Gyges neque enim uideris mihi fidem habere referenti de coniugis ſpecie: q; magis incredulæ ſunt hominibus aures q̃ oculi: fac ut illam conſpicias nudam. Hic autem uehementer exclamans quẽnam inquit here ſermonem profers haud quaquam ſanum: qui me iubes inſpicere heram meam nudam. Mulier exuta tunica: & uerecundiã pariter exuit. Oli iam hominib us ſunt honeſta excogitata: Vnde diſcere debemus: ex quibus hoc unũ eſt quæ ſua ſint: quenq; inſpicere debere. Ego uero tibi fidem habeo illã eſſe fœminarũ omnium ſpecioſſiſſimam: teq; oro ne me oresillicita. Atq; hæc dicendo Gyges repugnabat pertimeſcẽs ne quid ſibi ex ea re mali contingeret. Cui uiciſſim ille his uerbis. Fidens inquit eſto Gyges: caue timeas aut me tanquam hoc te ſermonem tentãtem: aut uxorem meam ne quid tibi ex ea detrimenti creetur. Principio enim ſic ego machinabor: ut illa ne deprehendere quidem poſſit ſe abs te fuiſſe inſpectam. Te nanq; ſecundum fores domus in qua cubamus: cum apertæ fuerint ſiſtam. Vbi ego fuero ingreſſus aderit & uxor mea in cubiculum: iuxta cuius introitum ſella poſita eſt: ſuper quam ueſtes illa ut quanq; exuet: reponet ſeſe per multum ocium ſpectandã præbens: quæ cũ a ſella cubitũ perget oſtendens inuicẽ terga: curæ tibi ſit illinc ne te per fores abeuntẽ conſpiciat. Giges ubi effugere non potuit: fuit paratus. quẽ Candaules poſteaq̃ hora cubandi uiſa eſt adeſſe: in cubiculũ duxit: ſtatimq; poſt & uxor affuit. quam introeuntẽ: ac ueſtimenta deponentem Gyges intuitus ubi auerſa fuit illa cubitũ uadens: ipſe e loco prorepens foras abiit: & inter exeundum a muliere conſpectus eſt. Hæc ut didicit a uiro quod actũ eſſet: neq; præ pudore exclamauit: neq; uiſa eſt percepiſſe habens in animo Candaulẽ ulciſci: Apud lydos enĩ & fere apud cæteros quoq; barbaros magno probro eſt etiã uirum conſpici nudũ: Ita tunc nihil aperiens mulier ſilentiũ tenuit. Mox ubi dies illuxit quos domeſticorum maxime ſibi fideles itellĩgebat eſſe cũ preparaſſet: Gygem accerſit. Hic eã nihil ſuſpicãs ſcire eorum quæ acta erãt accerſitus uenit. Quippe qui antea ſolitus eſſet ad reginam cõcedere quotiẽs ab ea uocaretur. Vt uenit ad eum his uerbis mulier iquit. Nunc duabus tibi præſẽtibus uiis Gyges offero electionem ĩ utrã malis diuertere: Aut enĩ me pariter ac regnũ lydorum ubi Cãdaulem interfeceris: aut teipſum continuo occumbere ſic oportet: ne in omnibus Candauli obſequendo poſthac ſcias quæ te ſcire non decet. Sed aut illum qui iſta conſtituit interire opus eſt: aut te qui nudam me es cõſpicatus: & illicita feciſti. Ad hæc uerba Giges parump obſtupefactus mox obſecrare illam ne ſe ad talem neceſſitatẽ adigeret alterutrũ eligendi. Vbi nõ perſuadet: ſed utiq; propoſitam ſibi neceſſitatem cernit: aut interimendi herũ: aut per alios pereundi: elegit ut ipſe ſupereſſet: atq; ita percunctans illam inquit quandoquidem me adigis inuitũ ad herum meum occidendũ: age audiam quo pacto illũ adoriemur. Excipiens illa ecce eo inquit loco adoriendum erit: unde ille me nudam oſtendit. Inſopitum impetum dabitur. Poſteaq̃ inſidias inſtruxerunt: & nox aduenit: Gyges nihil cunctatus eſt. Quippe cui nulla deuitandi facultas eſſet: ſed neceſſe aut perire aut Cãdaulem perimere: mulierem in thalamũ ſequitur: quem illa dato pugione ſubter eaſdem fores occulit. Vnde poſtmodum iſte procedens qeſcentem Candaulem obtruncat: uxoreq; eius & regno potitus eſt. Cuius rei meminit & Archilochus parius: q per idem tempus fuit in Iambo trimetro: Optinuit autem regnum Gyges atq; poſſedit ex delphico oraculo. Nã

Lardana Gyges Daſcylus

mulier nuda

Nudũ cõſpici probro eſt

Cãdaulis uxor indignata

Candaulis mors Gyges rex

Archilochus

cum lydi indigno animo ferrent Candaulis casum: atq; in armis essent: conuenit inter hos ac factionem gygiadam: ut si oracul̃ respondisset hunc esse regem lydorum: ipse regnaret. sin minus: principatum heraclidis restitueret. Accepto pro se oraculo Gyges ita regnauit. sed demum Pythia locuta heraclidarum ultionem in atnepotem Gygis esse uẽturam. Quod carmen neq; lydi neq; ipsorum reges ullius momenti fecerunt priusquã exitu cõprobatum est. Hũc in modum optinuere tyrãnidẽ mermnadę sublatis heraclidis. Gyges tyrannide occupata delphos donaria misit non pauca. Vbi quæ ex argento donata uisuntur: eorum pleraq; istius sunt: & præter argentum imensam uim auri dedicauit: posuitq; cum alia: tum uero quod præcipua mentione dignum est patheras aureas numero sex pondo triginta talentorum: quæ corinthiorum thesauro collocata sunt.

Mermnadæ

Delphica donaria

Licet is thesaurus (si uera loqui uolumus) non corinthii populi est: sed Cypseli Eetiõis filii. Ita Gyges barbarorum quos ipsi nouimus primus munera apud delphos posuit. secundum Midam Gorgii filiũ phrygiæ regẽ. Nam & Midas optulit regiã sellam in qua sedens iura solitus dicere erat rem spectaculo dignã: quod tribunal eodẽ quo Gyges optulit: uocitatur a delphis Gygadas eius uidelicet qui optulit cognomine. Is postq̃ imperio potitus est: arma itulit mileto & smyrnæ: urbẽq; colophonẽ ui cepit. Nec aliud ullũ præclarũ facinus ab eo gestũ est: cũ duo de quadragita ãnos regnauerit. Hũc nos his duntaxat de eo cõmemoratis missũ faciamus Ardyis eius filii facturi mẽtionẽ qui post Gygem regnauit.

Cypselo Eetion

Midas Gordius

Gygadas

Gygis regnũ

Ardyis

Ic prieneas expugnauit miletũ oppugnauit: quo fardiũ tyrãnidẽ optinẽte cimmerii a scythis nomadibus eiecti e sedibus suis in asiã trãsierũt: Sardisq; pter arcẽ ceperũt. Ardyi: cum undequinquagita regnasset ãnos: successit Sadyattes: regnauit ãnis duodeci. Sadyatti successit Alyattes: q cũ Cyaxare Deiocis pronepote bellauit & medis: Cimerioscq; exegit ex asia Smyrnã etiã a Colophone conditã cepit: & clazomenas iuasit. Vnde nõ quẽadmodũ oppugnabat discessit uxhemẽter cuẽtu frustrato. Alia quoq; opera cũ in imperio fuit dignissima memoratu edidit: quæ hæc sunt. Bello quod gessit cũ milesiis a patre traditum hac ratione miletum illuc transgressus obsidebat: dum fruges in regione erant adultæ: tunc exercitum immittebat: procedens in expeditionem ad cantum fistularum fidiumq; ac tibiæ tam muliebris q̃ uirilis. Cum in agrum milesium peruenerat: non ædificia quæ in agris erant diruere: non incendere: non fores effringere: sed icolumes esse passim sinere: Arboribus modo fructibusq; regionis peruastatis rursus se recipiebat. Nam milesii mare optinebant: ut opus non esset hõsti illic considere. Aedificia autem iccirco lydus non excidebat: ut & milesii habẽtes unde procederent: humum sererent: colerentq;. Et cum hoc illi fecissẽt: ipse cum exercitu ingressus haberet aliquid quod popularetur: Hæc faciens undecim oppugnauit annis: per quos duo ingentia uulnera accepere milesii: Vnum in Limenio quod est ipsorum regionis pugna cõmissa: Alterum in campo Mæandri. Horum undecim annorum: sex adhuc apud lydos regnabat Sadyattes Ardyis filius: qui cũ exercitu terram milesiam tunc iuaserat: & idem bellum cõflauerat: quinq; reliquis eius:

Sadyattes

Tibiæ cãtus

Alyattes

filius Alyattes bellum quod a patre receperat: ut a me superius commemoratum est intentius administrauit: in quo bello milesios nulli ex Ioniis subleuauerunt: præter chios q soli fuere auxilio reddentes uicem: q alias quando milesii chiis bello quod cum erythræis gerebant auxilia tulissent. Duodecimo autem anno incensis ab exercitu segetibus

hoc rei fieri contingit. Segetes ut erant incensæ ualido uigẽte uẽto celerrime peruaserũt Mineruæ tẽplũ cognomie Assesia: quo icẽdio tẽplũ deflagrauit. Neq; ullius momẽti ea ipresẽtiarũ habita ẽ: sed cũ post exercitus reditũ sardis Alyattes decubuisset: diuturniusq; ægrotaret: delphos misit ad deũ de sua ualitudine siscitatũ: siue alieno siue suopte cõsilio admittendũ iductus. Nũciis cũ delphos puenissent se redituram responsum Pythia negat prius q̃ templum Mineruæ repararint: quod in terra milesiorum apud Assesum concremascent. Ita actũ esse ego apud delphos accepi. Milesii his illa addunt Periandrum Cypseli filium cum audisset oraculum Alyatti redditum mississe nunciũ ad Thrasybulum tunc milesiorum tyrannum: cuius in primis erat familiaris admonitum: ut aliquid prospicicẽdo sibi consuleret in præsens. Et milesii quidem ita gestum memorant. Alyattes autem ubi hæc ipsi nunciata sunt: confesti caduceatores miletum mittit ad ineũdas cum Thrasybulo: & milesiis pactiones tantisper dũ templũ ædificaretur. Dum caduceator miletum uẽit Thrasybulus: ut qui omnem sermonẽ plane persensserat: noratq; qdnam Alyattes facere statuisset: huiuscemodi rẽ machinatur. Quod frũenti in urbe erat uel suum ipsius uel priuatorum: id omne in forũ congerit: præcipitq; milesiis ut cũ ipse signũ dedisset cuncti potarent: & inter se comessationibus uterentur. Hæc Thrasybul⁹ ea gratia fecit: præcepitq; ut caduceator sardyius cernens ingentẽ frumenti aceruũ effusum: & homines oblectationibus uacantes renunciaret Alyatti: quod & contigit. Nã ut illa conspexit caduceator: Thrasybuloq; lydi mandata exposuit: reuersus est sardis. Et ut ego audio ob nihil aliud iter eos pacificatũ est: Sperans enĩ Alyattes uehementẽ penuriã rei frũentariæ mileti esse: & populũ ad extremũ usq; malorũ deuenisse. Reuerso illic caduceatore audiebat contraria atq; ipse fuerat opinatus. Post hæc inter eos ita conuẽtũ est: ut mutuo hospites essẽt ac socii: proq; uno duo delubra apud assesũ ædificauit. Alyattes ipse ex morbo cõualuit. Et quæ ad bellũ quidẽ Alyattis cũ milesiis atq; Thrasibulo pertinẽt ita habuere.

Minerua Assesia

Assesus

Periãder Thrasybulus

Miletus

Eriãder ãt Cypselli fili⁹ fuit: is q Thrasybl̃o idicauit oraculũ: corinthi tyrãnus. cui maximũ miraculũ fuisse oblatũ popl̃ares sui prædicãt & his lesbii assentiunt. Arionẽ methymnæũ delphino insidentẽ ad tenarõ fuisse euectum: q erat citharœdorũ sui sæcli nulli secũdus: qq; primus hoium quos nouimus & fecit & noiauit & docuit corinthi dithyrãbum. Hunc arionẽ ferũt cum permultũ tẽporis triuisset apud Periandrum: concupisse in Italiam Siciliãq; nauigare rursus parta ingenti pecunia uoluisse corinthũ reuerti: & cũ profecturus e tarẽto esset: quia nullis magis q̃ corinthiis fideret: nauigiũ uirorũ corinthiorũ conduxisse. Cũ altum tenerent istos Arioni insidiatos: ut eo deturbato pecunia potirentur. Hoc illũ intelligentẽ oblata eis pecunia mortem tantum fuisse deprecatum. Non persuadenti nauitas iussisse: ut aut sibi manus afferret: ut sepulturam in terra nãcisceretur: aut ilico i mare desiliret. Arionem ad hanc difficultatem redactum obsecrasse: ut quandoquidem ipsis ita placitum esset: cernerent se omni suo ornatu comptum: stantẽq; super fores audirẽt cantantẽ: & cũ decãtasset sibi se manus allaturũ: atq; istos permittẽtes. (Inuaserat enim libido eos audiendi præstantissimum inter homines modulatorem) e puppe i mediam nauem concessisse. Illum induto sibi omni ornatu: ac sumpta cithara stantẽ super foros inchoasse carmen: quod dicitur orchium: eoq; decantato sese ut erat ornatus in ma

Periãder

Arionis Delphius Dithyrãbos

Orchius cantus

re iecisse: & hos quidem cursum tenuisse in corinthū: illum uero aiunt a delphino excep tum in tænaron fuisse transuectum: & cum e delphino descendisset: corinthum eodem habitu perrexisse: & ubi peruenit quicquid contigerat enarrasse: & Periandrum quia nō crederet: tenuisse hominē in custodia: ne quo prodiret: cæterum curauisse ut nautas ha beret. Eos acitos ubi affuerunt perconctatum si quid de Arione memorarent: & referen tibus illum sospitem circa Italiam agere fortunatumq; tarenti se reliquisse: Arionem ap paruisse eodem quo desiliisset habitu: istos terrefactos nihil āplius habuisse quod con uicti inficiarentur. Hæc corinthii ac lesbii aiunt. extatq; in tænaro ingens Arionis ex

Alyatis rehnum

ære donarium super delphinum sedens. Porro Alyates lydus composito cum milesiis bello: postea cum septem & quinquaginta regnasset annos: uita excessit: qui secundus ex hac domo cum e morbo conualuisset: apud delphos dedicauit grandem ex argento pa teram. Itemq; alteram ex ferro paruulam compactilem spectatione dignam inter om

Glaucus faber

nia quæ sunt delphis donaria opus Glauci chii: qui solus omnium compactionem ferri excogitauit.

Crœsi re gnum

Defuncto Alyatti successit in regno Crœsus ānos natus quinq; & triginta q primus græcorū ephesiis bellū intulit. Vnde ephesu ab eo obsessi urbē d Dianæ donauerūt funē ex æ de Dianæ ad murū alligato. Est āt inter ueterē urbē: quæ tunc obsidebatur & tēplū septē stadiorū iter ualluin. his primis Crœsus arma itulit. Deinde carptim singlis ionū æolorūq; alias ī alios cau sas prærendens ut in quosq; maximas reperire poterat. In quosdam etiam friuola causa tus. Postea uero q̄ græcos in asia subegit ad tributum pendendum: tunc constituit æ dificatis nauibus aggredi insulanos. Ad quas compingendas cum omnia in expedito essent

Bias pit tacus

dicunt alii Biantem prienæum: alii Pittacum mitylenæum cum se sardis contulisset iter rogatum a Crœso nunquid apud græciam noui esset: respondisse quod illum a compin genda classe inhibuit. Inquit enim insulani rex decem milia equorū coemerūt hōtes ī aio aduersus sardis: atq; te exire in expeditionē: & Crœsum uera loqui ratum dixisse: utinam dent dii hanc insulanis mentem in filios lydorum ueniendi cum equis. Atq; hinc exci pientem dixisse uideris mihi rex cupide uota facturus: ut insulanos ī continente adipisca ris equitantes haud absurda spe. Verū quid aliud ī sulanos optare censes q̄ simnlac audie rint cōstituisse te aduersus se classē ædificasse: ut nacti lydos ī mari intercipiātur: teq; p his græcis quos tu ī cōtinēte tibi adiecisti ulciscātur. Hac rōe delectatū admodū Crœsū atq; inductum. (Est enim uisus ille perq̄ scite dixisse) ab ædificāda classe: atq; ita cum io

Crœsi po puli

nibus qui ī sulas icolerēt: hospitium cōtraxisse. Interiecto tēpore subactis ferme omnib⁹ qui ītra halym colūt. Nā præter cylices ac lycios: cæteros oēs Crœsus ī suā potestatem redegit: qui hi sunt. lydi: phryges: mysi: marādini: chalybes: paphlagones: thraces: oe tyniq;: & bithyni: cares: iones: doles: æoles: pāphyli. his subactis: & potentia lydorum per Crœsum aucta contulerunt se sardis opibus florentes: cū cæteri omnes e græcia so

Solon

phiste qui ea tempestate erant pro se quisq; proficiscentes. Tum uero Solon uir athenī ensis: qui cū leges iubentibus athenien sibus tulisset decem annos per causam contem plandi nauigādo erat peregrinatus: ut ne quam legum quas condiderat abrogare coge retur. Nam hoc athenienses ipsi facere nequibant maximo iureiurando adacti ad eas de cem per annos seruandas: quas ipsis Solon condidisset. Harum itaq; legum ac contem

plandi gratia Solon peregre profectus: in ægyptum ad Hamasim se contulit: & sardis ad Crœsum. Eo cum peruenit: hospitaliter in regiam a Crœso exceptus est: tertio q; aut quarto q̄ uenerat die iussu Crœsi ministri circūduxerūt hoiem circa thesauros: oiaq; quę illic inerant magna atq; beata ostentarūt. Cōtemplatum eum cuncta: & ut sibi opportunum fuerat intuitū talibus percūctatus est Crœsus. hospes athenien sis: quia multus ad nos rumor de te emanauit ob tuam sapientiam: tuam q; discursationē: qui philosophādo pmulta uidendi gratia es peregrinatus: iō mihi tūc cupido incessit sciscitandi te ecquē uidisti oium beatissimum. Sperans uidelicet se iter hoies beatissimū esse ita sciscitabatur. Solō nihil admodū assentatus: sed ut res erat respōdens. Ego uero inquit rex ūidi beatissimum Tellū athenie sem: quod dictū admiratus Crœsus isstat interrogare qua de re Tellum iudicat esse beatissimum. Q uod inquit Tello in pria bene instituta filii erant honesti & boni: eorum q; singulis liberi: hiq; oēs superstites: & cū hoc uitæ quantū in nobis situm est bene traduxisset: obitus splendidissimus obtigit. Si quidē prælio quod athenienses cum finitis gessere apud eleusinam hic cū auxilio uēisset: hostēq; i fugā uertisset: pulcherrimā oppetiit mortē. Q uē athenie ses quo loco occubuerat: in eo loco publice hūauerunt: magnifice q; honorarūt: Multa de Tello ac beata Solōe referēte excitatus Crœsus iterrogat quēnā se cūdū ab illo uidisset putās haud dubie secundas septes esse laturū Cleobin inquit ille & Bitonē: quippe his & gēus argiuū erat: & uictus suppeditabat. Ad hæc corporis robur tātū ut & in certaminibus ambo piter uictores extiterit: & de his ista memorent. Cū dies festus Iunonis apud argiuos esset: oporteretq; oio matrem horum ad tēplū ferri bobus iunctis: hiq; boues ex agro eis ad horā præsto nō essent: tūc iuuenes excluſi tēpore iugum subeūtes plaustrū ptraxerūt: quo mater uehebat & q̄nq; ac qua draginta per stadia trahentes ad templū puenerunt. Q uibus cū hæc fecissent: & ab omni cœtu conspecti fuissent: optimus obtigit uitæ exitus: p quem deus iudicauit satius homini esse mori q̄ uiuere: Nam cum circunstantes argii laudibus tollerent: uiri quidem cōsilium filiorū: fœminæ uero eorū matrē q; talibus filiis prædita esset: mater gaudio pfusa cum liberorū fecō tū fama ante simulacrū stās precata ē deā: ut Cleobi & Bitōi filiis suis daret id quod optimū esset homini contingere. post hāc pdicationē ubi sacrificarūt: epulatiq; sunt quiescentes in ipso delubro nō sunt amplius excitati: sed hoc uitæ exitu pfuncti: quorū effigies tāq̄ uirorū q optimi extitissēt argii factas apud delphos collocarūt. Et his q dē Solō secundas beatitudis ptes tribuebat. Crœsus āt cōturbat⁹ inqt hospes athēiēsis adeone tibi p nulla cōtēnit nostra felicitas: ut ne puatis q dē uiris nos æqparā dos ducas. Cui ille: me Crœse gnarū oē num iuidū eē & turbulētū d reb⁹ hūanis iterrogas. In diuturno n. tpe multa uidēt q̄ nēo uelit uidere: & tolerāt multa q̄ nolit q̄ spiā tolerare. Propōam⁹ n. hoi terminū uitæ ad septuagīta ānos: q āni cōstāt ex uigītiq̄nq; milib⁹ ac ducētis dieb⁹: mēse itercarlari nō posito. Q d si uelis reliquū annorū ob hūc mēsē pli xi⁹ fieri: ut horæ adid q d deest accedētes cōgruāt: mēses q dē itercalares supra ānos septuagīta fiēt trigīta q̄nq;. dies āt ex his mēsibus mille q̄ngēti. horū dierū oium q sūt ad septuagīta ānos numero uigīti sex millia ducēti q̄nq̄gīta nullus prsus q̄lē alius rē affert. Ita igit Crœse oio calāitosus ē hō: uerū tu mihi uideris & diuitiis ualde pollere: & pmultorū hoium eē rex: sed q d me iterrogasti nōdum te appello priusq̄ bn̄ uita defūctū te audiero. Neq; n. beatior ē q magnis opibus pditus est eo q diuinū uictū hēt: nisi eidē oibus bōis pdito fortūa cōcesserit bn̄ uita defungi. Et eni cōplures hoies sūt perq̄ locupletes minie

Hamasis

Solō ad crœsum

Telllus

Cleobis Biton

Iuno

Numina inuida esse

tñ beati: cõplures itẽ mediocria hñtes patrimõia fortũati. Q uorũ is q diuitiis affluit sed nõ beatus est: duabus tñmõ rebus añcellit fortũatũ: at hic illũ plurib⁹. Ille ad cupidita tes iplẽdas: & ad grãdẽ q̃ icidat offensã supandã ualidor est: hic & si illo iferior est in his duobus q̃ bñ illi a fortũa denegãt: tñ excellit q, illorũ iexptus ẽ: q, pspera fruit ualitudi ne: q, malorũ exps: q, bonorũ liberorũ parẽs: q, formosus ẽ: q si p̃ter hæc diẽ quoq; suum

Beatus fortunatus

recte obierit: is est quẽ q̃ris dignus q uocet beatus: prius tñ q̃ ad obitũ puenerit nequaq̃ beatus appellãdus sed fortũatus: q̃ oia cõseq q̃ diu sis hõ ipossibile ẽ: sicut nec uua regio cuncta sibiipsi suppeditat: sed aliud hñs alio indiget: q̃ tñ hẽt plurima ea est optia: quẽ ad modũ & hõis corpus unũ aliqd nõ est cõsumatũ: qa aliud hẽt alio uacat. Q uisqs aũt ho rũ plurima perpetuo habuerit dehinc placido aĩo e uita excesserit: hic apud me noie hoc

Exitus inspiciendus

uelut rex donari meret. Ois rei oportet ispicere exitũ quo sit euasura: qñ multos deus q b⁹ fortũas suppeditauerat: radicitus euertit. Hęc Solõ neq; assẽtãdo Crœso: neq; ullius eũ momẽti faciendo locutus dimittit. Saneq; est uisus esse idoctus: q bõis pñtibus præ termissis iuberet omnium rerum inspicere exitum.

Crœsi filii Atys filius

Post obitũ Solõis igẽs deorũ idignatio ut cõiicere licet Crœsũ excepit: q, se ip sũ oium hoium beatissimũ arbitraret. Cui statim qescẽti sõnũ oblatũ ẽ uerita tẽ idicãs malorũ q̃ circa filiũ erãt cuẽtura. Erãt ãt Crœso liberi duo: quorũ alter q mutus iutilis erat: alter iter æ q̃les oĩ iure lõge primus noie Atys. Hũc itaq; Atym Crœ

Crœsi sõnium

so significat sõnũ fore ut ferrea cuspis traiectũ iterimeret. Exprectus & secũ rẽ uersans sõ nio territus ducit filio uxorem: solitũ pesse copiis lydorũ: post hac ad tale munus neq; di mittit. Iacula: & hastas oĩaq; huiusce modi: q bus hoies i bello utũt: e porticibus amotis i thalamos ifert: ne q d suspẽsũ in filiũ decideret. Cũ aũt nuptias fili in manibus haberet: aduenit sardis q dã calamitate p̃ditus manibusq; nõ puris natiõe phryx regio ex genere.

Adrastus phryx

Hunc cum ad ædes Crœsi uenisset ex ritu q; domestico ut sibi expiari liceret: orasset: Crœsus expiauit. Modus expiãdi ppe modũ is ẽ apud lydos q apud græcos. Vbi legitia pegit Crœs⁹ pcõctat⁹ ẽ unde ille: & q sna foret: iqens hõ q stu & unde e phrygia, pfectus domesticus mihi factus es: & quẽ uirũ aut quã fœminã iteremisti. Ad quẽ ille respõdit. Midis ego Gordii rex fũ filius noie Adrastus: qa fratrẽ meũ ipsius iprudẽs iteremi. Adtũ

Olympus

ciectus a patre & oĩbus reb⁹ exutus. Crœsus iuicem ad eũ his uerbis iqt. Ex uiris nobis amicis oriundus es: & ad amicos ueneris hic in nostris ædibus tu manes: nullius rei in di gẽbis. Istam porro calamitatem quam leuissime ferendo plurimum lucrifacies. Atq; ille quidem apud Crœsum domicilium habuit. Verũ per hoc idem tempus apud olym pum Mysiæ aper eximiæ magnitudinis extitit: qui ex hoc monte progressus myssorum

Aper mysię

opera peruastabat. quenq; sæpenumero myssi aggressi nihil admodum malicisceerant: sed ab eo acceperant. Ad extremum missis ad Crœsum nunciis ita dixere. Apparuit rex apud nos maxima res aper qui agrestia corrumpit opera: quem studiosissime capta tes interimere tamen non ualuimus. Nunc itaq; te obsecramus: ut nobiscũ filiũ tuum ac delectos iuuenes canesq; mittas: quo belluam e regione tollamus. Hæc illis præcãtibus Crœsus somnia memoria repetens ita respondit. Filii quidem mei nolite amplius face re mẽtionẽ: neq; eni eũ uobis dimittere: nã est nouus maritus: & nuptialia sunt ei cordi: Lydorũ tamen delectos & uenatores oẽs cũ canibus una mittã: mandaboq; cuntibus ut q̃ prõptissime uobiscum belluam de regiõe summoueãt. Hæc Crœsus respõdit. Cuius

uerbis cũ contẽti nõ eſſent myſii: iteruenit Crœſi filius: auditiſq; quæ myſi precarent: & Crœſo negãte cũ illis miſſurũ ſe filiũ. Hæc iquit ad eũ adoleſcens. Pater quæ nobis ante hac aliquãdo hõeſtiſſima ac magnificẽtiſſima erãt uel i bella uel i uẽatiões eũdo ſpecimẽ ſui dare. Horum utroq; nunc excluſum me tenes nulla in me animaduerſa neq; ignauia neq; ſocordia: quibus nam me oculis conſpici oportet euntem in forum: atq; illinc redeuntem qualis ciuibus qualis uxori recens nuptæ uidebor? cui illa uiro uidebitur nupta? Proinde me tu aut ſinas uenatũ ire: aut oratõne perſuadeas potiora iſta eẽ quæ facis? Cui reſpõdens Crœſus fili inquit neq; q̃ ignauiã neq; q̃ aliud quippiã iocundũ mihi aiaduerterem in te hæc facio: ſed uiſum quod in ſomnis mihi oblatum eſt dixit te breuis æui futurũ: quippe ferrea periturũ cuſpide: Cuius uiſi gratia & has maturaui nuptias: nec ad ea quæ ſuſcipiuntur dimitto obſeruans ſi quo pacto queam te dum uiuo a clade ſubtrahere: filius enim mihi unicus es. Nãq; alterum auditu captum pro nullo mihi exiſtimo. Ad quem uiciſſim adoleſcens. Pater inquit tibi equidem ignoſco agenti circa me cuſtodiam: q talẽ uideris uiſionẽ. Verũ tu illã nõ ꝓbe pcipis: quã (qm̃ te latet) æquũ me tibi interpretari. Ais tibi ſõnũ oñdiſſe me ferrea piturũ cuſpide. At uero quæ nã mãus ſũt: quæ ue cuſpis ferrea quã tu ptimeſcas. Nã ſi dẽte dixiſſet: aut aliquo huiꝰ ſimili piturũ me debere facere q̃ facis. nũc aũt dixit cuſpide. Quare cũ nõ ſit nobis pugna cũ uiris: ire me ſinas. Et Crœſus euicis me iqt fili iſta loquẽs de ſõno intelligendo. Qua ꝓpter ut abs te uictus tibi idulgeo: ueniãq; do eũdi ad uenatoẽm. Hæc locutus Crœſus adraſtũ phrygẽ accerſit: eiq; ubi affuit talia iqt. Ego te Adraſte calãmitate pditũ (nõ ingrato tibi hoc exprobro) expiaui & receptũ dõi habeo oẽm ſuppeditãs ſũptũ. Nũc ergo d me q prior de te bñ meritus ſũ debes iuicẽ bñmereri: cuſtodẽ te opus ẽ eẽ filii mei uẽatũ ꝓficiſcẽtis: ne q iter uiã occulti graſſatores i ueſtrã pniciẽ ꝓdeãt. Ad hęc tua itereſt eo te uadere ſuũ ſplendor ex opibus exiſtit qd' tibi paternũ ẽ: & pterea qa robur adeſt. Cui Adraſtus ego iqt rex in iſtud certamẽ alioqn nõ pgerẽ: quẽ tali calamitate affectũ nefas eſt ad æquales ſe cõferre fortunatos: aut uelle inter eos adeſſe: a qua re & frequẽter me ipſũ cõtinui. Nũc qm̃ tibi hoc i aio ẽ cui gratificari debeo & gratiã referre ꝓ bñficiis: Iſtud exeq patꝰ ſũ: filiũq; tuum quẽ me cuſtodire iubes: expecta incolumẽ redituru cuſtodis cã. Poſtea q̃ his uerbis Adraſtus Crœſo rñdit: & mox apparata res ẽ uiris delectis iuuenibuſq; & canibus diſcedit. Qui ubi ad mõtẽ olympũ puenere beluã indagãt: inuẽtã circũfuſi iaculis inceſſũt Ibi hoſpes is q a cæde fuerat expiatus: & uocabat' Adraſtus: uibrato in aprũ iaculo nõ illũ ſed fruſtrato ictu filiũ Crœſi adeptus eſt. Iſte cuſpide ictus uocẽ ſomni ipleuit. Quod factum quidam ad Crœſo nunciandum cucurrit: peruenienſq; ſardis pugnam illi & filii necem indicauit. Crœſus morte quidem filii perturbatus: non nihil tamen ægrius ferebat: q̃ is eum necauerat quem expiaſſet a cæde. Et cum pergrauiter cladem ſuam lamentaretur: Iouem expiatorem inuocare teſtificans quæ ab hoſpite paſſus eſſet: Inuocare etiam hoſpitalem & familiarem hunc eundem nominans deum. Hoſpitalem quidem uocans q̃ in domum excepiſſet hoſpitem percuſſorem filii ſui ignarus ſe paſcere. Familiarem uero q̃ quem pro illius cuſtode miſiſſet: cum compererit hoſtiliſſimum Secundum hæc lydi affuerunt qui mortuum afferebant: poſt ipſum interfector ſequebatur ſtans autem hic ante cadauer ſeſe Crœſo tradebat: manus protendens iubenſque ut ſe ſuper cadauer mactaret: referendo tum priorem calamitatem ſuam: tum quoniam ſuũ etiam expiatorem iteremiſſet. ſibi uiuendũ amplius non eſſe. Hęc crœſus audiens

Atys mors

& ſi in tanto domeſtico luctu poſitus: tamen Adraſtum miſeratus eſt: ad eumq; inquit. Habeo abs te hoſpes omnem ſatisfactionem: quoniam teipſum morte condemnas. Neq; uero tu huius mihi cladis auctor es: niſi quatenus id feciſti imprudens. ſed deorum quiſpiam q̃ iam mihi uentura ſignificauit. Et Croeſus filium p ſua dignitate ſepeliuit. Adraſtrus autem Gorgii filius Midis nepos is quitum fratris: tum expiatoris iterfector extiterat: ubi ſilentiũ fuit ad ſepulcrũ ignoſcentibus ei hoibus: ob quæ ipſe grauiſſime afflictabat: ſeſe ſup buſtũ trãſfodit: Croeſus filio orbatus igẽti luctu duos ãnos egit.

Adraſti cædes

Vem luctum poſtea finiuit Aſtyagis Cyaxaris filii dominatiõe a Cyro Cambyſis filio ſublata: & rebus perſarum augeſcẽtibus: atq; in ſolicitudiné uẽit ſi qua ratiõe poſſet potentiam perſicã priusq̃ magna efficeretur occupare. Sub hanc ſtatim cogitationem tentare ſtatuit uaticinia quæq; apud græcos queq; in africa eſſent Aliis alio dimiſſis: quibuſdam delphos: quibuſdam dodonã: non nullis ad Amphiarum ac Trophõnium: Sunt qui ierunt ad branchidas oræ mileſiæ. Atq; hæc ſunt græca: ad quæ conſulenda Croeſus miſit oracula. In africa uero ad Hammonem alios reſponſa petituros dimiſit. Omnes autem exploratum oracula quid ſentirent: ut ſi conſentanea in uero deprehenderentur: ſecundo loco de ſuis tentatum mitteret: nunquid in perſas expeditionem moliretur: Mittens itaq; ad oracula tentanda lydos: hæc dedit mandata ut qua die proficiſcerent ex ſardibus: ab ea reliquum tẽpus ſupputantes quotidie oraculis uterentur ſciſcitantes quidnã faceret lydorum rex Croeſus Halyatti filius: & quod ſingula oracula reſpondiſſent: Id oẽ conſcriptum ad ſe referrent: Quid cætera reſponderint oracula a nemine commemoratur. At apud delphos ſimul atq; ingreſſi ſunt lydi domum conſulturi deum: & ſcitaturi quod ſibi eſſent iniunctum: pythia hexametro tenore hæc inquit Noui ego quis numerus ſabuli: menſuraque ponti. Mutum præcipio: fantis nihil audio uocem: Venit ad hos ſenſus nidor teſtudinis acris. Quam ſimul agnina coquitur cũ carne lebete. Qui ſupereſt ſtratus: ſtratũ cui deſuper eſt æs. Vel. Noui ego harenarũ numerũ ſpaciumq; profundi. Vel. Noui ego harenæ numerum modios & aquæ. Vel. Aequoris eſt ſpaciũ numerus mihi notus harenæ. His oraculis quæ pythia reddidit conſcriptis lydi digreſſi ſardis rediere. Cumq; alii quos circummiſſerat Croeſus affuiſſent: tunc ſingula aperiens quod ſcriptum eſſet inſpexit: quorum quidẽ nullum probauit. Vbi autem illud delphicũ audiuit protinus adorauit: atq; admiſit exiſtimans ſolam eſſe apud delphos uaticinationem: quippe quæ compererat quod ipſe feciſſet. Etenim poſtea q̃ ad petenda oracula nuncios dimiſerat obſeruato ex omnibus diebus præcipuo tale quiddam eſt machinatus commentando ea quæ ad deprehendendũ & ad diſſerendum ardua forent. Teſtudinem pariter & agnum conciſos in aheno coxit operculo æneo impoſito. Atq; ita e delphis Croeſo reſponſum eſt: Ex Amphiarai uaticinio quidnam reſponſum ſit lydis cum in ſacro illo rite ſacrificaſſent: non queo dicere. Nam de eo nil fertur aliud q̃ quod & hoc Croeſus uerax eſſe uaticiniũ exiſtimauit. Poſt hæc ingentibus hoſtiis deum qui eſt apud delphos exorandum ſtatuit. Immolauit enim pecora quæ fas eſt immolari numero tria milia. Fultra & aureata argenteaq; ad hoc phialas aureas & amictus purpureos ac tunicas ingenti pyra extructa cõcremauit: ſperans aliquanto magis his rebus propiciari deum. Miſſis etiam lydis omnibus ut ſua ipſorum quicquid tale haberet quiſq; immolaret. Quo ex ſacrificio cũ immenſia uiris auri defluxiſſet: ex ea dimidiatos lateres deformauit longiores ut inſcripſit ſex palmorum: breuiores trium: craſſitudine palmari numero centum decem & ſeptem: quorũ quatuor erant

Græca oracula

Branchides

Tropho nius

Croeſi oracula

Lateres aurei

auri excocti: singuli pondo duorum & dimidii talenti. Cæteri uero auri albidi pondo bi-
num talentorum. Fecit leonis quoq; effigiem ex auro excocto decem talentorum pon- Leo aure
do: qui leo dum templum delphicū deflagrauit: a semilateribus decidit. Super illos enim us
erat collocatus: & nunc in corinthiorum thesauro repositus est pondo sex talentorum
atq; dimidii eliquatis tribus talentis ac dimidio. Hæc crœsus ubi perfecit: delphos mi-
sit. Cumq; eis hæc alia duas grandi forma pateras auream argenteamq;: quarū aurea ītrā Patere
tibus templum ad dexteram posita erat. Argentea ad sinistram: quæ & ipsæ cum tēplum aureæ
incensum est amotæ fuerunt: aureaq; in clazomeniorum thesauro posita pondo talen-
torum octo & dimidii. Præterea mnarum duodecim argentea ad suggrundam anguli tē
pli sexcentarum amphorarum capax: in quam miscebatur uinum a delphis. Theopha-
niæ festo opus: ut delphi aiunt: Theodori samii ut ego arbitor. Non enim mihi uidetur
opus temere factum. Misit præterea dolia argentea quatuor: quæ in corinthiorum the-
sauro stant. Donauit item aquiminaria duo: aureū argenteumq;: quorum in aureo su-
pra scriptum est donarium esse lacedæmōiorum: nō recte supra scriptum: quoniā & hoc
Crœsi est. Sed quidam delphorum gratificari lacedæmoniis uolens inscripsit: cuius no-
men ego cognitū habens: non tamen promam. Verū puer: per cuius māus fluit aqua: la
cedæmōiorum est: sed eorum neutrum aquiminare. Alia quoq; cum his permulta Crœ
sus dona misit non insignia. Item fusilia ex argento orbiculata: necnon mulieris simula
crum tricubitale: quod delphi narrant esse effigiē pistricis Crœsi: super hoc donauit uxo
ris suæ mōilia a collo pendentia: ac zonas quæ delphos Crœsus transmisit. Amphiarao
insuper cuius & uirtutem audisset & cladem: donauit clipeum ex auro totum: totāq; ex
auro solido cuspidem: & xystum cum suis iaculis aureum: quæ ambo ad meam usq; me
moriam apud thebas reposita fuerunt in Ismeni Apollinis templo. Hæc dona lydis qui
portaturi ad oracula erant: Crœsus iniūxit ut interrogarent nunquid aduersus psas Crœ
sus sumeret expeditionem & nū aliquorum hominum auxilia sibi ascisceret. Lydi ubi
eo quo dimittebantur peruenerūt donariis oblatis oracula consultarunt: Inquiētes Crœ
sus lydorum aliarumq; nationum rex ista in hominibus sola esse uaticinia sentiens: iccir
co qualia debita sunt dona dat: uosq; perconctatur nunquid aduersus persas proficiscat
in expeditionem: & nū quem socialem ascisca exercitum. Atq; hi quidem hæc interro-
gauerunt. Oraculorum autem in idem concurrebant sententiæ prædicentes Crœso fo- crœsi ora
re: ut si arma persis inferret: magnum imperium euerteret. Consulebant tamen ut potē culum
tissimos quosq; græcorum ad comparandos sibi socios exquireret. His responsis relatis
atq; auditis Crœsus ita elatus animo est: ut omnino conciperet spem se euersurum eē im
periū Cyri: ac rursus mitteret delphos ad Pythiā dona singulos uiros: quos illic mul-
tos eē audiebat binos auri stateres. Ob q̄ numera delphi uicissi Crœso lydisq; dōaret pri
mas i cōsulēdo oraculo partes: primūq; i sedēdo locū atq; imunitatē: & ius ppetuū cuiq;
uolēti ascribi i numero delphorū. Donis Crœsus ꝓsecut⁹ delphos tertio uaticiniū popo
scit: q̄d uidelicet illud uerax sibi esse cōperisset. popposcit aūt nūq̄d diuturnū foret iperiū
sibi: Cui Pythia in hæc uerba respōdit. Regis apud medos mulo iā sede potito. Tūc ad
scrupolum fugere heremū strenue lyde. Nec præstare nec ignauū te esse pudendum
His ex uersibus cum allati essent multo magis quam ex cæteris uoluptatem Crœsus ac
cepit: sperans fore ut nunq̄ apud medos mulus pro uiro regnaret: & proinde nec ipse Crœsi o-
nec posteri sui principatu abrogarentur. Post hæc putauit sibi curandum: ut poten- raculum
tissimos quosq; græcorum sibi conciliaret. Idq; uestigando comperit lacedæmonios

atq; athenienſes eos eſſe quod alteri in dorico genere: alteri in ionico antecellerent. Nam de his ita antea iudicabatur: cum ab initio altera gens foret pelaſgica: altera hellenica hoc eſt græca: quarum hæc nunquam ſolum mutauit: illa aſſidue multumq; eſt peruagata. Etenim ſub Deucalione rege oram phthiotidem incolunt ſub Doro Hellenis filio tractum: qui ad oſſam & olympum iacet nomine Iſticotem. Vnde a cadmeis ejecta coluit in pidno locum quem uocant macedonum. Rurſus in dryopidem commigrauit: atq; ita in peloponneſum uenit: doricaq; cognominata eſt. Qua lingua pelaſgi ſint uſi: affirmare non poſſum: ſed coniectura ſignorum licet dicere eadem qua nunc pelaſgi uruntur. qui ſupra Tyrrhenos urbem creſtonem incolunt: quodam tempore finitimi eorum qui nunc dores uocantur: tunc incolentes regionem: quæ nunc theſſalia nominatur: & placiam: & ſcylacem: cum pelaſgi habitarent ad helleſpontum: qui conterminiathenienſium erant: aliaq; omnia pelaſgica oppida nomen immutarunt. Quibus ſignis coniectantes oportet dicere pelaſgos barbara lingua fuiſſe: & ſi tota gens pelaſgica talis erat: gentem atticam utpote pelaſgicam cum in Hellenes: ideſt græcos tranſiit: linguam ſimul iſtorum perdidiſſe. Etenim neq; creſtoniatarum loquela cum ullo circa populorum conſentit: & placianorum ne ſecum quidem ipſa. Per quod declarant quam linguæ figuram optinebant cum in hæc loca tranſierunt: eandem ſe nunc conſeruare: At natio hellenica: ideſt græca ex quo extitit eadem lingua ſemper eſt uſa: ut mihi uidetur: ideo imbecillis quod ex pelaſgica fuit abſciſa: & exiguo initio profecta: mox in multas gentes augeſcens tum aliarum: tum præcipue barbararum frequentia ſe ad illam conferente. Quæ cauſa mihi uidetur fuiſſe cur gens pelaſgica q; græca eſſet: ne quaquã magnos profectus fecerit. Ex his igitur gentibus atticam Cræſus audiebat optineri: oppreſſamq; eſſe a Piſiſtrato Hippocratis filio. Hic enim ea tẽpeſtate tyrannus athenis erat. Cuius patri cum priuatus ſpectaret olympia: ingens cõtigit portentum. Nã cũ hoſtiã immolaſſet Ahena ut impoſita erant plena & carne & aqua abſq; igne efferbuerunt: ita ut aqua redundaret. Quod portentum conſpicatus Chilon lacedæmonius: qui forte aderat: ſuaſit ei primum ne uxorem fœcundam duceret domum. Secundo loco ſi uxorem haberet eiiceret: & ſi quidem ex illa filium ſuſtuliſſet abdicaret. Huius conſilio non perſuaſus Hippocrates hunc poſtea Piſiſtratum filium ſuſtulit: qui in ſeditione litoralium: quibus præerat Megades Alcimeonis filius: & campeſtrium: quibus præerat Lycurgus Ariſtolaidi filius tertiam ſeditionem excitauit tyrannidem affectans: contraq; ſeditioſis per cauſam tutandi montanos huiuſcemodi rem machinatur. Seipſum ac parmularum cum uulneraſſet: agitauit illas in forum tanquam elapſus ex hoſtibus: quem rus proficiſcentem illi prorſus interimere uoluiſſent: Orare populum: ut aliquid cuſtodiæ circa ſe habere permitteret: cum prius ſpecimen ſui in expeditione: qua contra megareas præfuerat. Capta Niſæa: aliiſq; præclaris operibus editis: populus athenienſis ita deceptus dedit ei quoſdam e ciuibus delectos proſatellitibus: non qui haſtas: ſed clauas ferrẽt Piſiſtratum ſectantes. Cum quibus ille impetu facto arcem occupauit: & inde athenienſium imperio potitus eſt: nullas neq; dignitates quæ erant perturbans: neq; conſuetudines tranſferens: ſed conſtitutis adhærens: urbem bene atq; commode exornauit. Eum tamen non multo poſt tempore milites Megadis: & Licurgi: qui idem ſeruerant eiecerunt. Hũc in modum Piſiſtratus primũ athenas: tyrãnidẽq; nõdũ ualde ſtabilitã amiſit. Cuius eiectores rurſus iter ſe ſeditiões redintegrauerũt: In q̃ ſeditiõe megades ſatagens Piſiſtratum miſſo caduceatore inuitat nunquid uelit filiam capere uxorem

Dorus

Dorica

Tyrrhenos

Theſſalia

Pelaſgi Helenes

Piſiſtratus

Ahena ferbuerũt

Cholon

Megades

Piſiſtratus tyrannis

Megades Lycurgꝰ

Accipiente conditionem Pisistrato: initur consilium de illo restituendo: res ut ego interpretor longe stultissima: quoniam inde a priscis temporibus responsum erat graecam gentem dexteriorem esse q̄ barbaram: & magis ab ineptiis abhorrentem: & si athenienses inter graecos feruntur sapientia principes: ex quibus fuerunt isti qui talia sunt machinati. Erat in tribu paeaniea mulier nomine Phya tribus digitis minus statura quattuor cubitorum: alioquin formosa. Hanc mulierem omni armatura cum instruxissent in currum q; sustulissent compositam in eum habitum quo uenustissima uidenda esset in urbem agunt: praemissis praeconibus emissariis: qui cum in urbem uenirent: haec mandata exequerentur ut dicerent. Athenienses bona mente excipite Pisistratum: quem Minerua ipsa praecipuo inter homines honore prosecuta in suam reducit arcem. Et hi quidem passim uadentes talia praedicabant: statim q; rumor emanauit in tribus Mineruam reducere Pisistratum. Qui in urbe erant credentes mulierem ipsam deam: foemine supplicauerunt pariter: & Pisistratum acceperunt. Phya mulier

Hunc in modum quem diximus recuperata tyrannide Pisistratus ex pactione quam iserat cum Megade illius filiam duxit uxorem. Verum cum & filii essent ei adolescentes: & qui oriundi forent ex Alchmeone dicerentur obnoxii esse crimini piāculari nolens ex nouo coniugio liberos tollere: haud legitime coibat cum uxore. Quam rem cum interillicita occultasset: postea ad matrem rettulit enunciaret id: nec ne: mater uiro indicauit. Idiste iniquo animo ferens se a Pisistrato contumelia affici: ut erat iratus milites homini infensos reddidit. Quae fieri Pisistratus contra se animaduertens e regione prorsus abscessit: & ubi eretriam peruenit una cum filiis deliberabat: & cum sententia Hippiae praeualuisset de tyrannide rursus recuperanda aliquot ciuitates excitauerunt: quae ipsis non nihil beniuolae erant: & cum aliae complures pecuniae multum contulerunt. Tum uero thebani plurimum: post haec non ita multo interiecto tempore omnia ad reditum eis in expedito fuerunt. Nam & ex pelloponneso argiui aderant mercede conducti: & Naxius quidam nomine Lygdamus: qui ultro aduenies plurimum studii exhibuit allatis & pecuniis & copiis. Profecti ex eretria anno uertente redierunt: & primum in attica marathonem occupauerunt. Ad quos interea ibi castra habentes cum seditiosi ex urbe se conferebant: tum alii ex tribubus confluebant: quibus erat tyrannis q̄ libertas iocundior: atq; ita congregabantur. Dum Pisistratus pecuniam cogit: & marathonem tenet: Athenienses qui intra ubem agebant: rem nullius momenti fecerunt. Ac ubi acceperunt eum ex marathone urbem uersus mouere: ita domum ad se defendendos obuiam tendunt. Et dum isti cum omnibus copiis infesti in illos: & illi circa Pisistratum e marathone digressi contra urbem irent: & in eundem locum cōuenissent: perrexerunt ad Mineruae pallenidis fanum: altrinsecus q; arma posuerunt. Hic diuina pompa fungens Amphilitus Acarnan uir ariolus: Pisistratum cui assistebat adiit: atq; haec hexametro carmine uaticinatus est inquiēs. Est nummus proiectus: item sunt retia tenta: Nocte meant thynni claro sub sidere lunae. Hoc ille oraculum diuino afflatus spiritu reddidit. Quod oraculum Pisistratus coniectans: & se accipere affirmans: in athenienses urbe egressos copias ducit. Ad illi tūc ad prandium se conuerterant: & secundum prandium partim ad somnum. In hos impetu dato hi qui cum Pisistrato erant in fugam uertūt. Quibus fugiētibus solertissimū consilium Pisistratus excogitauit ut atheniēses nec āpli⁹ caperent: & tn̄ dissiparent: pueros iussos cōscēdere equos p̄mittit: qui asse quēdo fugiētes mādata Pisistrati dicerent: iuberēt q; eos bono aio eē: & ad sua quenq; abire Lygdamus Amphilitus

Ita audientibus dicto athenienſibus: Piſiſtratus tertio potitus athenis tyrannidem ſtabiliuit tum auxiliariorum copiis: tum pecuniarum prouentibus partim a flumine ſtrymone comparatis: filios quoq; eorum athenienſium qui perſtiterant nec e ueſtigio fugam fecerant pro obſidibus ſumptos in naxum tranſtulit. Hanc enim inſulam bello ſubegerat: Lygdamoq; permiſerat: cum ante hæc etiam delum inſulam ex oraculis expiaſſet. Expiauit autem ſic. Quatenus profectus a templo ferebatur eatenus ex omni loco mortuos effodit: In alium eiuſdem inſulæ locum tranſtulit. Igitur Piſiſtratus tyrannide potitus eſt athenienſium: aliis in prælio cæſis: aliis una cum Alcmeonidis domo profugis. Hunc ita athenienſibus imperantẽ ea tempeſtate Crœſus audiebat: lacedæmonios quoq; magnis e cladibus ereptos: & iam tegeatibus bello ſuperiores eſſe. Quippe ſub Leonte & Hegeſide in ſparta regnantibus: cum cætera bella proſpere geſſiſſent: in tegeati tamen ſuccubuerunt. Nam iam inde ante iſtos fere omnibus græcis peſſime morati fuerant tam circa ſe q̃ circa hoſpites: nullo conſuetudinis conuerſationiſq; commercio: quæ inſtituta in melius mutauere Lygurgo: inter ſpartiatas probato uiro

Lycurgus ſpartiata

delphos ad oraculum profecto. Cui ſtatim atrium ingreſſo Pithia hæc inquit. Ad mea ueniſti præpinguia templa Lycurge Grate Ioui: & cunctis quite cta tuentur olympi. Ambigo uaticiner ſis utrum uir ne deus ne. Sed multo magis eſſe deum te ſpero Lycurge. Nonnulli præter hæc aiunt Pythiam ei diſſeruiſſe inſtituta: quæ nunc a ſpartiatis ſeruantur. Ipſi tamen lacedæmonii uolunt lycurgum cum eſſet tutor & idem patruus Leoboti ſpartiatarum regis e creta hæc attuliſſe. Siquidem cum primum tutor factus ẽ: omnia iura immutauit: deditq; operam ne quis ea præteriret. Deinde quæ ad bellum pertinerent iuſiurandum conuentus commeſſationes: ſuper hæc inſtituit tribũos plebis ephoros ac ſenatores. Ita illi ad rectum uitæ genus tranſlati ſunt a Lycurgo. Quem uita defũctum delubro ædificato egregie colunt. Ex quo cum bonitate ſoli: tum non exigua hominum copia diſcurrerunt ſtatim: ac benigne rem geſſerunt. Nec amplius cõtenti ocio frui cum ſe arcadibus præſtantiores eſſe arbitrarentur: de omni illorum terra occupanda oraculum delphicum conſuluerunt: quibus Pythia reſpondit. Me petis arcadiam multis petis haud tibi tradam. Multi apud arcadiam ueſcentes glande uiri ſunt. Qui te reiicient: tibi ego haud inuidero quicquam Saltandũ tegeam plãta plaudente daturus. Vtq; queas cãpum metiri fune feracem. Hæc reſponſa ubi accepere lacedæmonii a cæteris arcadibus abſtinentes bellum intulere tegeatibus ferẽtes ſecum compedes uidelicet captioſo freti oraculo tanquam eſſent ipſi redacturi tegeatas in captiuitatem. Verũ congreſſi prælio ac fugati quicunq; eorum uiui ſunt capti eiſdem quas ipſi attulerũt cõpedibus iductis campum tegeatem metiti fune ẽoluerũt. Compedes quibus uincti fuerant ad noſtram uſq; memoriam incolumes fuere circa templum Mineruæ Aleæ apud tegeam ſuſpenſæ: atq; ſuperiore quidẽ bello lacedæmonii aduerſus tegeatas aſſiduc ſẽper male pugnauerant. Crœſi tamen ætate & Anaxandridæ Ariſtoniſq; regum ſuorum longe ſuperiores contra eoſdem extiterunt hunc in modum tales effecti. Cum ſemper in bello a tegeatibus repellerentur miſſis delphos conſultoribus: oraculum ſunt ſciſcitati: quemnam deorum placarent: ut tegeatum uictores exiſterent. His Pythia reſpondit: id fore ſi oſſa Oreſtis filii Agamemnonis referrent: Cuius urnam cum nequirent inuenire rurſus ad deũ mittũt de loco ſciſcitatum in quo ſitus Oreſtes eſſet. Hæc nũciis interrogantibus ita Pythia inquit. Eſt pars arcadiæ tegeæ in regione patẽti Hic duo flãt uenti ui perueheminte coacti. Forma hoſtis formæ & plagæ ſuperindita plaga. Hic aga

Anaxandridas Ariſton

Oreſtis oſſa

memnonides terra omni parente tenetur. Quo tu ſublato tegeæ ſperabere victor. Vbi hæc audierunt: nihil tamen minus inuẽtione fruſtrabantur: & ſi omnia diſquirentes donec Lyches unus ſpartiatarum eorũ qui benemeriti uocantur comperit. Sunt autem benemeriti ex ciuibus ſemper militia equeſtri perfũctis quini quot annis: qui quo anno ex equitibus ſpartiatis exeunt: ne torpeſcant alius alio mittuntur. Ex his lyches cum eſſet rem apud tegeam adinuenit: fortuna pariter atq; ſolertia uſus. Nam cum lacedæmoniis ac tegeatibus hoc anno commertium mutuo ſe adeundi eſſet: & iſte in ærariam officinã uenisſet: intuebatur ferrum dum procudebatur: quo in ſpectaculo admirabundum animaduertens: faber ærarius intermiſſo opere quantomagis Lacon inqt hoſpes admirare-re ſi idem: quod ego tu noſſes: qui tantopere admiraris ferrarium opificium. In hac enim corte puteum facere cum uellem: incidi in ſepulchrum ſeptẽ cubitorũ: & quia ĩcredulus eram olo fuiſſe maiores q̃ nunc ſunt homines: aperui undiq; mortuum æquali atq; ſepulchrũ longitudine: quam ubi menſus ſum iterum obrui. Hæc illo referente quæ uiderat Lyches conſiderans coniectauit hunc ex oraculo eſſe Oreſtem hac uidelicet coniectura duos quidem quos cernebat excuſſoris folles totidem comperit eſſe uentos. Incudem uero & malleum formã formæ hoſtẽ: ferrũ uero quod procuderetur plagam ſuper iditã plagæ ac ratione coniectabat q; in plagã hominis ferrum inuentum eſt. Hæc itaq; ſecũ agitans ſpartã regreſſus rẽ oẽm lacedæmoniis refert. Illi ex cõpoſito hoiem criminis conuictum exilio damnant. Qui in tegeam profectus: & calamitatem ſuam referens fabro excuſſori conducit ab eo nolenti uendere cortem. Ibiq; aliquandiu habitans ubi rem cognouit effoſſo ſepulchro oſſa collegit: eaq; portãs ſpartam rediit. Quo ex tempore lacedæmonii quotiens cum tegeatibus congreſſi ſunt ſuperiores extitere. Adeo ut multum iam pelloponneſi eis pareret. Hæc itaq; omnia Crœſus audiens miſit nuncios ſpartam cũ muneribus ad rogandam belli ſocietatem iuſſos dicere quæ oporteret. Ii poſtquam peruenerunt nos aiunt Crœſus miſit lydorum aliarumq; gentium rex ita inquiẽs. Lacedæmonii quoniam deus oraculum reddidit: ut græcam mihi ſocietatem aſciſcerem: & uos inter græcos antecellere audio: ſtatui uos mihi in ſocietatem ex oraculo prouocandos ad meundam mecum quam cupio amicitiam atq; ſocietatem citra dolum fraudemq;. Crœſus hæc per legatos nunciauit. Quorum aduentu lacedæmonii: qui & ipſi oraculum audierant gauiſi: fœdus cum eis hoſpitii ſocietatiſq; inierunt. Etenim iam antea intercedebant nonnulla Crœſi in lacedæmonios beneficia. Nam cum illi miſiſſent ſardis ad aurum coemendum quo uſuri erant in id ſimulacrum: quod nunc poſitum eſt apud lacõnicam in thomace Apollinis eo auro ſunt a Crœſo donati. Qua de re lacedæmonii quodq; ſe amicos ille delegiſſet: ſocietatem admiſerunt: & hoc denuncianti ſeſe paratos exhibuerunt. Quod ubi fecerunt pateram æneam labiorum tenus frequentibus animalibus cælatam triginta amphorarum capacem dono afferebant uolentes Crœſum remunerari. ſed eam ſardis non pertulerunt propter alterutram harum quæ feruntur cauſarum. Lacedæmonii quidem aiunt hanc pateram cum ferebatur ſardis cum ſamum appulſi eſſent: a ſamiis fuiſſe interceptam: qui cognita re nauibus iſtos longis aggreſſi fuere. Ipſi uero ſamii lacedæmonios qui pateram portabant ſero uenientes cum audiſſent Crœſum captum eſſe cum ſardibus illam in ſamo uendidiſſe uiris priuatis: qui eam Iunonis templo dedicauere: & illos qui uendidiſſent ſpartam reuerſos forſitã dixiſſe a ſamiis ſibi fuiſſe ereptã. De patera ita res ſe habet. Crœſus eluſus oraculo aduerſus cappadociam exercitus comparabat ſpe & Cyrum & potẽtiã plicã euertendi.

Lyches

Oreſtes cubitorũ ſeptem

Sádanis Cui in hac apparanda expeditione occupato: Lydus quidã nomine Sandanis & antehac pro circunſpecto habitus: & ob hanc quã dixit ſententiam plus nominis apud lydos conſecutus: hunc i modum Crœſo cũſuluit. Aduerſus tales uiros expeditionẽ paras rex qui coriacea ſubligacula: qui e corio reliquam ueſtẽ ferunt: qui non quibus uolunt cibis ueſcuntur: ſed quos habent utpote regionem aſperam incolentes. Ad hæc potu nõ uini utũtur ſed aquæ: non ficos ad comedendum nec aliud quicquã bonj hñtes. Q uibus cum nihil ſit qd eripies ſi uiceris: Sin uictus fueris aia aduerte quot bona amittes: ubi guſtauerit illi noſtra bona circunſiſtent nos: nec abigi poterunt. Equidem diis habeo gratiã qui non induxerunt in animum perſis: ut lydos inuaderent. Hæc locutus non tamen Crœſum puaſit. Etenim perſis antequam lydos ſubigerent nihil erat neq; lautum neq; opiparum.

Cappadoces Syri Halys Mãtieni

Porro cappadoces a græcis ſyri nominantur: & erant hi ſyri antequam perſæ imperitaret ditionis medorum tunc autem Crœſo parebant. Siquidẽ imperiũ medicũ ac lydum diſterminabat fluuius halys: qui ex armeno monte pfluens primum cylicas: dehinc mantienos qui ſunt ad dexteram: & phrygas qui ſunt ad leuã. tum boream uerſus tendens ſyros: cappadoces: paphlagoneſq; interfluit: cappadoces a dextera paphlagones a ſiniſtra perſtringens. Ita flumen halys cuncta fere ſuperiora aſiæ a mari; quod cypro obnoxium eſt ad euxinum uſq; pontum dirimit dorſum oĩs regionis longitudine quinq; dierũ itineris uiri expediti aduerſus cappadociam Crœſus cũ exercitu proficiſcebatur cupidus cum hãc partem ſoj fœcũdi ſuo adiiciendi: tum uel magis fiducia oraculorũ Cyrũ ulciſcendi propter Aſtiagẽ Cyaxaris filiũ medorum regẽ affinẽ ſuũ: quẽ Cyrus Cambyſis filius pelio uictũ ceperat. Erat autem Crœſo Aſtyages hũc i modũ affinis. Apud ſcytas pecuarios cũ eſſet ſeditio caterua quedã eorũ ſeceſſit in terrã medicã: qua tẽpeſtate medorũ tyrãnus erat Cyaxares Phraortis filius Deiocis nepos: qui ſcytas hos tãquã ſupplices initio benigne alloquebatur: ac plurimi faciebat: adeo ut pueros eis traderet ibuẽdos: tũ ligua ſcythica: tũ artificio arcus utẽdi. Interiecto deide tẽpore cũ ſcythæ uenatũ aſſidue irẽt: & ſemp afferrẽt: nõnũq; tamẽ cõtingebat ut nihil caperẽt. Q uos ira reuertẽtes inanibus.

Aſtyages Cyaxareſ

Phraortes

Cyaxares. ¶ Erat enim cũ igẽti tenebatur ira peracerbus probris iſectabatur. Id illi ut ſe indignum a Cyaxare pati non ferentes conſilio habito decreuerũt: ut aliquẽ eorum puerorum quos docerẽt trucidarẽt: Inſtructumq;: ut feras inſtruere conſueuerant: Cyaxari offerrẽt pinde atq; uenationẽ. Idq; cum obtuliſſẽt quam celerrime ſe ad Aliattẽ Sadyacis filium ſardis conferrẽt: quod & factum ẽ. Nam & Cyaxares & qui aderant conuiuæ ex his carnibus guſtauerunt: & ſcythæ perpetrato hoc Aliatte ſe ſupplices prebuerunt: quos poſtea repoſcenti Cyaxari q; Alyattes reddere abnuerat: bellum inter lydos medoſq; quinquennale conflatum eſt: quo in bello aliquotiens lydi: aliquotiens medi uictores extiterunt: & nocturnum quoddam prælium geſſerũt ſexto anno ſignis collatis: cum æquo marte certarent ſtante acie contigit ut repente dies nox efficeretur. Q uã

Thales mileſius Solis eclipſis

imutationẽ huius dieí futuram Thales mileſius ionibus prædicauerat hunc annũ præfiniens: quo immutatio facta eſt. Lydi ac medi ubi diem nocteſcere uiderũt: a pugnando deſtiterunt: eoq; propẽſius ad pacem inter ſe cõſtituendam feſtinarunt auctoribus cõuentionis Sieneſi Cilice: & Labyneto babylonio: qui ut & iuſiurãdũ intercederet: & reconciliatio affinitate fieret: prõperarunt decernẽtes ab Alyatte Arienam filiam Aſtyagi Cyaxaris filio nuptam dandam quoniam ſine uehementi neceſſitate conuentiones ſtabiles iniri non queunt. Ineunt autem hæ gẽtes fœdera cum cætera ritu græcorum: tũ feriendo brachia qua illa humeris connectuntur: ac mutuum ſanguinem delingendo:

Ariena

Hunc igitur Astyagẽ auũ suũ maternũ Cyrus bello uictũ tenebat ob eã quã i sequẽtib9 indicabo causã. Q uo noie Crœsus ei ifensus nũquid inferret persis bellũ ad oracula miserat: & cũ responsũ redisset haud fincærũ secũ facere iterpretãs in expeditionẽ ꝓfectus est aduersus quãdã persarũ partẽ. Atq; ubi ad halym flumẽ puenit: tũc ut ego qdẽ sentio põtibus q nũc sunt: copias trãsduxit: ut ãt græci dictitãt: Thales milesiius traductor extitit Nã cũ incertus animi Crœsus foret q̃ parte fluminis traiiceret exercitũ (nullos dũ. n. eorũ fuisse ea tẽpestate pontes fertur) Thales q in his castris aderat fecisse: ut fluuius q ad leuã exercitus fluebat: flueret ẽt ad dexterã. Fecisse ãt hunc i modũ fossã peraltã exors9 supra castra ductã in ſpeciẽ luiæ depressit: q̃ castra ut erant metata a tergo ãplecteretur In quã cũ traduxisset ex pristino alueo fluuiũ iterũ eũ ubi exercitus traiectus esset: in suũ alueũ refunderet. Itaq; cũ celerrime fluui9 deductus esset utrinq; uado meabilis effect9 ẽ. Q uidã aiunt ueterẽ oio exaruisse alueũ. Cui rei equidẽ nõ accedo. Q uo. n. mõ q rursũ redierunt illũ trãsierunt. Crœsus exercitu traiecto uenit in cappadociæ locũ: qui dicitur Pteria: omnium eius regiõis tutissimũ iuxta urbẽ sinopẽ fere ad põtum euxinũ sitã. Hic statiua habens prædia syrorum uastat: & urbẽ pteriorum expugnat: diripitq; ccpit quo q; cunctas circa urbes: syros nihil commeritos exterminans. Hinc Cyrus coacto suo exercitu: sumptisq; oibus: qui in medio incolebãt obuiã pergit: missis tamen anteq̃ exercitum educeret caduceatoribus ad Iones tẽtandos: ut ad se a Crœso deficerent. Illis abnuẽtibus profectus castra contra Crœsum posuit: ibidẽq; in regione pteria pro se uterq; alterum lacessere. Commissaq; acri pugna: & multis utrinq; cadentibus ad extremũ noctis interuentu dirimunt neutri uictores. Atq; hunc in modũ duo exercitus dimicauerunt.

Astyage Cyrus

Pteria locus Sinope

Crœsus a suo exercitu incusatus q̃ cũ Cyri multo maioribus copiis conflixisset: postero die cum Cyrus ipsum supsederet inuadere regressus ẽ sardis: hñs i aio euocare ægyptios ex fœdere quorũ cũ rege Hamasi anteq̃ cũ lacedæmoniis societatẽ coierat accersere ẽt babylonios: cũ quibus & ipse fœdus percusserat. Erat aũt babyloniorum tyrannus ea tẽpestate Labynetus. Denũciare itẽ lacedæmoniis: ut ad certam diem præsto essent. Hisq; & suis copiis coactis ubi per hyemẽ quieuisset: initio statim ueris tẽdere aduersus persas Hæc destinãs Crœsus abit sardis: dimisitq; caduceatores ad socios edicẽs uti ad quintũ mẽsem sardis conuenirent. Exercitum uero qui aderat ex militibus conductis: qui cũ persis dimicarat: missum fecit: ac dissipauit: minime credens unq̃ fore ut Cyrus qui sic æquo Marte pugnasset: sardis copias promoueret. Hæc Crœso ratiocinante oia suburbana colubris impleta sunt. Q uos ut existebant equi iter ambulandũ cum ad pascua irẽt comedebant. Id Crœso cementi: ut erat: uisum est esse portẽtũ. Ideoq; mittendũ ad coniectores telmisses. Q ui missi sunt ad cõsulẽdos telmisses: ubi accepere responsum: didicereq; quid sibi uellent. significaret q; portentũ: non contigit ut Crœso renũciarent. Nã priusq̃ retro sardis reuherẽt: Crœsus ẽ captus. Telmisses ita consueuerant exercitũ externum Crœso illuc affuturũ: qui cũ afforet indigenas subigeret q; dicerent colubrũ terræ filiũ esse equum hostem & aduenam. Hæc telmisses Crœso sunt interpretati: sed iam capto nondum tamen gnari eorum quæ circa sardis ac Crœsum erant: Cyrus certior factus Crœsum qui statim post prælium apud pteriam gestum abscesserat constituisse dispergere copias habito comperiebat operæ præcium esse quammaturrime posset promouere exercitum: sardis ut hostem priusquam ille cõtraheret iterum lydorum copias occuparet. Hoc ubi probauit executus ẽ: propereq; ducto i lydiã exercitu ipse nũcius Crœso aduenit. Vnde Crœsus i magnã sollicitudinẽ adductus q; præter opinionẽ: præ

Telmisses

Crœsus capitur

terq; expectationē suā se res haberent: tñ lydos ī plīū ꝓducit lydorū gētem in asia: nulla fuit ea tēpestate nec fortior nec magis strēnua. Ex equisq; pugnabāt equitandi sane perita hastas plongas gestās. Cāpus in quo concursū est ante urbē sardēsē iacet magnus & editus: quē cū alii amnes iterfluūt: tū oīum maximus Hermus palude interruptus: q e monte Hiro matris Dyndimene lapsus ī sūdit' mari iuxta Phociā oppidū. Hic ubi uidit lydos ad pugnandū instructos Cyrus eorū equitatū reformidās cōstituit admonitu Harpagi uiri medi ita faciendū. Coactis oibus q ipsius exercitū sequebant' camelis uel frumentū uel uasa portantibus: sarcinas detraxit: uiros ipposuit equestri stola indutos: quibus ornatis præcipit ut pīrent cæteras copias aduersus Crœsi equitatū: p̄ditatū ut hos subsequerē'. Post hunc collocat oēm equitatū. Postq̄ oēs constituit: īperat eis ne qui cæterorū lydorū p̄cerent: sed quēcunq; occiderēt obsistentē p̄ter ipsū Crœsum: ne si captus q dē repugnaret. Hæc īperans camelos contra equitatū instruit hac rōne q; camelū equus reformidat adeō quidē ut nec speciē eius ituerī nec odorē sentire sustineat. Id iō cōmentus ē ut equitatū Crœsi quo ille se præualiturū confidebat: inutilē redderet. Simul atq; in pugnā ītū est: equi olfactis ptinus conspectisq; camelis retro se auertunt. Vnde spes Crœsi iteriit. Verū non protinus lydi ob id exterriti sunt: sed cognita re ab equis desiliunt: ac peditēs cum persis cōfligunt. Multis tamen aliquādiu utrinq; cadentibus: tandem uertunt' in fugam: muros ingressi a persis obsidebantur. Q uā obsidionem in longius ꝓcessuram ratus Crœsus alios nuncios e muris mittit ad socios. Nam qui antea dimissi erant hi conuentū sardis ad quintum mensem indixerant. Ad hos dimittebat oratum q̄ celerrima auxilia mitti sibi utiq; iam obsesso. Et cū ad alios socios misit: tū uero ad lacedæmones. Cæterū per id tempus & ipsis spartiatis inciderat cum argiuis contentio de agro qui dicitur tyria: quē locum & si terræ argolicæ p arteni: tamen lacedæmonii intercisum tenebant. Etenim argiuorū est quicquid regionis malea tenus ad occasum uergit in continente: & insulæ tum aliæ: tum uero cytheria. Cum ergo argiui suo territorio intercisō auxiliū ferrent: ibi ab utrisq; in colloquiū uentum est: ut treceni utrinq; dimicarent: & utri superiores extitissent: eorū regio foret: atq; ambo exercitus in suā uterq; terrā discederent: nec p manerent dū dimicaret' ea scilicet causa ne si adessent parti succūbenti auxiliū sui ferrēt. His e cōuentis in diuersa digrediunt'. Ex utrisq; delecti uiri qui relicti sunt cōflixerūt: atq; i a quidē ut æquo marte pugnātibus: ex sexcentis tres oīno reliqui fuerint: & id noctis interuentu: ex argiuis duo Alcenor & Chromius: q tanq̄ uictores Argos cursu contēderūt. ex lacedæmoniis unus Othryades: qui spoliatis argiuorum cadaueribus eorum arma ad suorū castra detulit & se in suo ordine tenuit. Postero die utriq; re audita affuerunt: sibiq; uictoriā uindicabant: Argiui quidem q; suorum plures superfuissent: dicentes: Lacedæmonii uero q; eorum qui supererant illi fugissent suus perstitisset: & hostium cæsos spoliasset: ex contētiōe tādē cōcurrētes pugnāt: ac postq̄ pmulti utrinq; cecidērūt: lacedæmonii uincunt: Q uo ex tēpore argiui tonsis capitibus cū antea criniti essent necessario legem condiderūt se deuouentes ne prius comā alerēt: neue mulieres aurū ferrent q̄ thyreas recuperassent. His e diuerso legē tulere lacedæmonii ut in posterū comati essent cū antehac nō fuissent. Othryadē qui unus e trecentis delectus reliquus fuisset: aiūt pudore spartam reuertendi ob socios interfectos illic apud thyreas mortē sibi consciuisse. Cū hæc esset apud spartiatas rerum cōditio aduenit caduceator precatū Crœso obsesso auxilia. Ille caduceatore audito statuerunt Creso statim succurrendum: quibus iā se apparātibus: ac nauibus paratis alius effert' nūcius murū lydorum expugnatum: Crœsumq;

Hermus fluuius
Hirmus mons
Phocia
Harpagus
Camelus
Equus
Tyria agri
Argiuorū ager
Alcenor
Cromius
Othryades
Argiuorū tonsura
Thireæ
Lacedæmonum coma

uiuum esse captũ. Sic lacedæmonii magno se effectos detrimẽto rati superseder ũt. Sardis autẽ in hũc modũ sũt expugnatæ. Q uartodecio q̃ obsideri cœptæ sũt die Cyrus missis passim equitibus p suas copias edicit se dona daturũ ei qui primus muros cõscẽdisset. Postea q̃ id conato exercitu res nõ processit: ibi quiescẽtibus cæteris Mardus quidã: cui nomen erat Hyrciades: id aggredi est ausus a parte arcis: ubi nullus ad excubãdũ erat collocatus: quia illinc nequãdo urbs caperetur: haud suspectũ erat: utpote loco p̃rupto atq; inexpugnabili: quaq; parte solũ ne Leonẽ quidẽ Meles primus sardius rex circũtulerat ex pellice sua genitũ: q Leo quacũq; parte murorũ circũlatus eẽt ea parte sardes inexpugnabiles fore telmisses iudicauerãt. Eũ Meles p cæterã partẽ murorũ circũduxit: quacũq; poterat arx oppugnari: p hãc p̃tem tãq̃ inoppugnabilẽ atq; p̃cisam circũducere p̃termisit: q̃ ad Thmolũ fluuiũ uergit. Ab hac igit̃ parte Hyrceades ipse Mardus cõspicatus quendã lydũ pridie descẽdisse ad recipiendã galeã illuc deuolutã aduertit animũ: atq; cõsiderauit: dehinc ipse cõscendit. & post eũ alii p̃cæ: subinde atq; alii frequẽtes. Ita urbs sardis capta ẽ atq; ois direpta. Circa ipsum autẽ Crœsum hoc cõtigit. Erat ei filius cuius superius habui mẽtionẽ habilis ad cætera: sed mutus: In cuius uitiũ emẽdandũ Crœsus p uiribus oia fecerat: cũ alia excogitãdo: tũ uero delphos mittẽdo ad oraculũ sciscitandũ: atq; ei Pythia talibus respõdit. Lydegẽus rex multorũ ualde iscie Crœse: Nec cura gnati exoptatã audisse loquẽtis. Intra ædes uocẽ sine qua potior tibi lõge Ille die quoniã primũ i felice loquetur. Captis mœnibus quidã p̃ses i Crœsũ sibi ignotũ ut occisurus uadebat. Q uẽ iuadẽtẽ se Crœsus cũ uideret: tamen præsenti clade affectus deuitare negligebat: nihil putãs differre: an percussus oppeteret mortem an non. Id ubi filius eius mutus aspexit timens patri erupit in uocem inquiens. Homo ne perimas Crœsũ: atq; hoc ille primum effatus: postmodũ per omne uitæ tempus uocalis extitit. Persæ & sardibus potiti sunt: & Crœso uiuo cũ regnasset ãnos quatuordecim: totidẽq; dies fuisset obsessus: missio magno imperio: ut ei fuerat responsum. Eum captum persæ ad Cyrum perduxerũt quẽ ille uictum compedibus super ingentem quã struxerat lignorum struem impõit: circaq; cum bis septem lydorum filios siue habens in animo primicias has alicui deo offerre: siue uolens uotũ persoluere: siue cupidus sciendi num quis demonũ liberaret Crœsum: quẽ religiosum eẽ audierat: quo minus pyræ impositus uiuus cõcremaret: Hæc quidẽ Cyrum fecisse aiunt. Crœso autẽ super pyram stãti & si in tãta calamitate posito: tamen uenisse in mentem Solõis quod ab eo sibi nutu dei fuisset dictũ ex uiuentibus beatum eẽ neminem: Q uod dictũ ubi subiit Crœso ferũt eum ex uehementi defectione animi uictum igemiscẽtem ter Solonem nominasse: & Cyrum cum audisset iussisse interpretes eum perconctari quẽnam iuocaret: Illosq; accedẽtes fuisse percõctatos. & hunc interrogatũ tamen silentiũ egisse. Deinde cũ loqui cogeretur dixisse. Illum nominaui qui ut oẽs tyrannos alloqueretur ego q̃ ingentem pecuniam præoptarem. Eũ non plane loquẽti rursus interrogat quodnam esset quod dixisset efflagitantibus atq; infestantibus interrogatione inqt quemadmodũ Solon qui esset atheniensis ad ipsum a principio uenisset: & mtuitus omnes eius opes corã pro nihilo duxisset. Adeo quæ de ipso dixerat: ea omnia euenisse: neq; hæc magis de seipso q̃ de omni hominum genere: & de his præsertim qui sibiipsis beati uiderentur. Hæc Crœso referẽte iam pyra incẽsa ardere extrema cœpisse: & Cyrum auditis per interpretẽ quæ Crœsus dixisset: pœnituisse: cũ se quoq; hominem esse cognosceret: qui alium hominem qui se inferior non fuisset opibus uiuum rogo traderet. Præterea uetitum ob id pœnam. ac reputantẽ nihil esse rebus humanis stabile iuf

Sardis expugnãt

Mardus Hyrceades.

Meles rex

Leo ex cõcubina.

thmolus fluuius

crœsi filius mutus loquitur

Crœsus capitur

Crœsi regnum

Crœsus i Pyra.

Solon a crœso nominatus

ſiſſe ígnẽ celerime extigui iam ícenſum: Crœſumq; depõí: & quæ circa eum erãt. Verũ eos qui ignẽ iam conabãtur extiguere nõ eualuiſſe. Ibi Crœſũ cognita p lydos Cyri pœnitẽtia cũ cerneret unũquenq; extiguẽdo deuoluẽdoq; igni ícumbẽtem: níhil tamẽ profi ei exclamãdo iuocaſſe Apollinem: ut ipſi adeſſet ſi quod ab eo donũ illí gratũ fuiſſet oblatũ: ipſumq; præſenti malo liberaret. Ita cũ lachrymís Crœſo deũ íuocante nimbos repẽte cũ ſerenũ ac trãquillũ eſſet cõfractos eſſe: imbreſq; erupiſſe: ac uehemẽtiſſima aqua pluiſſe: & rogum extixiſſe. Ita Cyrũ cognito deorũ cultorem ac bonũ uirum eſſe Crœſum e pyra depoſuiſſe: atq; hũc in modũ interrogaſſe. Crœſe quíſnã te hominum pſuaſit: ut cum exercitu iuaderes terram meã ex amico factus hoſtis. Cui Crœſus. Ego íquit rex iſtud feci tuo proſpero meo ifauſto fato græcorum deo auctore: qui me ad bellum tibí inferendum impulit. Neq; enim quiſpiam ita amens eſt: ut bellum q̃ pacem præoptet. Nam in pace filíi patres: in bello patres filios ſepeliunt. Sed ut iſta fierent: dæmoni cordi fuit. Hæc Crœſus locutus eſt quem Cyrus ſolutũ iuxta ſe collocauit: ac multa ſane obſeruantía habebat: intuenſq; eum admirabatur tam ípſe q̃ omnís circa cœtus. Ille cogitabundus ſilẽtium tenebat. Mox conuerſus ac cernens perſas lydotum diripientes urbem. Vtrum debeo inquit rex tibí loqui quod ſentio: an tacere hoc tempore. Cyrus eum uero quæcunq; líberet audacter proloquí iuſſit. Tũc ille Cyrum percõctatur quidnam íquiens tanta frequentia properat agere: Cui Cyrus. Tuam inquit urbem diripere: tuaſq; opes abſumere. Atquí Crœſus excípit: neq; urbem meam diripís: neque meas opes. Nihil enim mihí iam cum iſtís rebus eſt: ſed tua ferunt agũtq;. His uerbis iniecta cura Cyrus Crœſum ſemotis arbitris interrogat quidnam in his quæ fierẽt ſibi cõſtituendum cenſeret. Ad quem Crœſus quoniam medií ſeruum tibi tradíderunt: iure debeo ſi quid amplius animaduerto id tibí indicare. Perfæ ait natura proterua ſunt & íidem ínopes. Quos ſi diripientes tu ac potientes magnís opibus negligis: id tibí ex hoc credibile eſſe euenturum: Vt quiſq; iſtorum plurimís opibus potietur: ita maxime in te rebellaturum eſſe expectandum. Nunc igitur ſi tibí placent hæc quæ ego dico ita facito. Síſte ad ſingulas portas aliquot ex tuis ſatellitibus cuſtodes: qui etẽt exportari opes: ut earum decimæ Iouí neceſſario reddantur. Ita neq; tu odium illorum contrahes ui opes eripiendo: & ipſi agnoſcentes ſe iuſta agere non inuiti facient. Hæc audiens Cyrus maiorem in modum gauiſus & tali admonitu: eaq; uehementer approbauit: & iuſſis ſatellitibus id exequi quod Crœſus ipſi ſubiecíſſet: his uerbis eum affatus ẽ. Crœſe quandoquidem & facta & dicta tua egregia uiri regís ſunt: pete quid muneris a me uelis in præſentiarum tibí dari. Ad quem Crœſus. Here inquit ſine me gratum eſſe erga deum græcorum: quem ego maxime omnium ueneratus ſum: ut miſſis ad eum his uinculis peconcter nunquid ei fas ſit bene de ſeipſo merẽtes decipere. Et Cyro interrogantí quidnam id eſſet quod icuſaret altius repetẽs omnẽ ſuũ aperuit animũ: redditaq; ſibi oracula & præcipue donaria ſua: quibus rebus fretus ſuſcepiſſet aduerſus pſas expeditionem. Hæc cõmemorando rediit rurſus ad petendam ueniam ob id deo exprobrandi. Ad quem ridens Cyrus & hoc inquit Crœſe a me impetrabis: & quicquid aliud atq; id quotiens tibí opus erit. Vbí hæc audiuit Crœſus delphos miſit quoſdã lydorum iuſſos cum ad limen tẽpliuicula depoſuiſſent: ſciſcitari deũ nũquid eũ puderet ob oracula: quibus íduxiſſet ad bellum Perſis iferẽdum tanquam Cyri potẽtiam euerſurum. Vnde tales primitiæ offerẽt cõpedes. ſ. oſtẽdẽdo: ſciſcitari cũ hæc tũ nũq d græcis díis foret fas eẽ ígratis. Lydis illuc profectis & hæc mãdata executis Pythia fertur ita reſpondiſſe. Sortem fato deſtinatam

Crœſus uixit apollinis imbre

Bellum Pax Crœſus apud cyrũ degens

Sors fato deſtinata

defugere deo quoq; est impossibile. Crœsus quintæ retro ætatis crimẽ luit: hoc est abaui: qui cũ esset satelles heraclidarum muliebri dolo inductus dominũ interemit: Illiusq; dignitate potitus est nihil ad ipsum ptinente. Verũ Apollo cum studuerit ut hæc sardiũ clades circa liberos Crœsi: non circa Crœsum contingeret. tamen transferre fata nõ potuit: sed quatenus illa pmiserunt annixus est atq; ei gratiam rettulit: utpote dilata sardiũ expugnatione tres annos: & hoc Crœsus discat tribus annis q̃ fata destinatant: serius se fuisse captũ: secundo loco q; ipsi ardenti opẽ tulit. Nam quod ad oraculũ pertinet haud recte Crœsus incusat: quoniã Apollo prædixit eũ esse magnũ imperium si bellũ persis inferret euersurũ: de qua re ipsum consultare uolentẽ decuerat mittere scisscitatũ: utrũ ipsius Apollo diceret imperiũ: an Cyri. Sed quod dictũ erat nec considerans nec interrogans sibiipsi acceptũ referat. Quod autẽ ultimo responso ait Apollinẽ dixisse de Mulo: ne hoc quidẽ discussit. Nã Mulus hic Cyrus erat: quippe q duabus ex gẽtibus ortus est generosiore matre q̃ patre. Nã illa quidẽ meda erat Astyagis medorũ regis filia: Hic autem persis & medis subiectus & licet omniũ infimus: tamẽ dominã suã in matrimonium duxit. Hæc lydis Pythia respondit: quæ illi sardis reuersi Crœso renũciarũt. Quibus auditis Crœsus suã ipsius agnouit culpã esse nõ dei. De Crœsi ꝑio: & pria Ioniæ subacti one ita res habẽt. Porro lydia quod scribitur nihil sane admirãdũ habet prout aliæ regiones præter auri ramenta & thmolo ꝓuenientes. Nam lydi primi dũtaxat eorũ hominũ quos scimus: nũmũ aureũ argenteũq; ad utendũ percusserũt: ac primi caupones instituerũt. Idẽ ut & ipsi aiũt & a grecis ferũtur excogitauerũt aleæ tesserarũq; ludũ & pilæ & cætera genera lusoria præter q̃ talaria. Et lydi quidẽ a persis subacti sunt.

Cyrus mulus

Cyri gẽus

Lydorũ i uenta

Nũmus argẽteus

Caupones

Alea

Tesseræ

Pilæ ludus

h Inc autẽ exequetur oratio Cyrũ: qui Crœsi euertit imperiũ quisnã fuit ac per quas quã asiã subegerũt. Igitur quẽadmodũ quiqã persarum memorãt: nõ qui res Cyri insignire: sed prout ille se habent referre studeant: Ita ego conscribã: gnarus trifarias alias etiã uias esse narrãdi de Cyro. Fuit apud medos uir sapiẽs cui nomẽ erat Deioces filiꝰ Phraortis: qui propter suam æquitatẽ: medorũ extitit rex: Huic medi id præstiterũt: Ingẽtia extruxerũt ædificia: quos uellet ex oibus medis satellites sibi deligere pmiserũt: nec cui potestas fieret regis adeũdi: sed ad omnia internunciis utendi. Nemini præterea coram illo aut ridendi aut spuendi: id omnibus factu deforme esse. Hæc circa illũ ideo faciũt: ne eum cernẽtes æquales & una cum eo educati egregii uiri atq; præstãtes indoleant & insidientur. Deioces solam medicam subegit nationem: eiq; soli imperauit: Cuius nationes tot numero gentes sunt. busæ: parẽcontacæni: struchates: arizanti: budi: magi: Tot sunt in media gentes. Deioce defuncto qui annos tres & quinquaginta regnauit: filius eius Phraortes suscepit imperiũ quo solo non contentus bellum ante omnes intulit persis eosq; primus in potestatem medorum redegit. Quibus nationibus potitus ualida utraq; mox asiam subegit: aliam deinceps atq; aliam inuadendo gentem donec ad assyrios oppugnandos peruenit ad eos assyrios. qui Ninũ incolebant quondam omniũ principes: sed tunc a sociis per defectionẽ desertos alioquin per se bñ habentes. Aduersus hos expeditione sumpta Phraortes secundo ac uicesimo q̃ regno potitus est anno: cum plæraq; exercitus parte periit. Post obitum eius Cyaxares filius Deiocis nepos successit: qui dicitur multo q̃ maiores sui fuisse præstantior. & primus asiæ populos in prouincias distinxisse: primusq; in suũ quosq; ordinem distribuisse: hastatos: sagittarios equites: cum prius omnia promiscua fuissent atq; implicita. Hic & cũ lydis prælium fecit: quod prælium cum fieret dies nox ef-

Medíæ nationes

Busę

Parecõtacæni

Struchates

Arizanti

Budi

Magi

Cyaxares rex

Militiæ ordo

Aſtyages rex Aſtyagis ſomniũ

fecta eſt: & omnem trans halym flumem aſiam ſibi ſubiecit. Poſtq; annos regni ſui quadragita defunctus eſt. Cuius regnum ſuſcepit Aſtyages filius. Hic filiam ſuſtulit: appellauitq; eã Mandanen. Quæ uiſa eſt ei per quietem tantum urinæ facere: ut omnẽ ipſius urbẽ oppleret: atq; uniuerſã aſiã inundaret. Quod ſõnium cum magis ſõniorum interpretibus expoſuiſſet: conterritus eſt ſingula queq; ab illis edoctus. Ideoq; uiſum hoc reformidans Mandanen iam uiro maturam nulli medorum: qui ea dignus eſſe traderdam ſtatuit: ſed perſæ cuidam nomine Cambyſi: quem cõpertum habebat familia quidem bona ortum: Ceterum ingenio ſedato: gerentemq; ſe multo infra mediocris medi alicuius conditionem. Eodem quo Cambiſi collocauerat filiam anno uiſionem alteram uidit. Videbatur ei ex genitalibus filiæ uitis enaſci: quæ omnem occuparet aſiam. Quod uiſum cum rettuliſſet ad iterpretes ſonniorum filiam iam prægnãtem: & partui uicinam ex perſis accerſit eiq; cum ueniſſet cuſtodiam apponit uolens quod illa edidiſſet interimere. Etenim magi ſomniorum interpretes uiſiõem illam protendere dicebãt Aſtyagi prolem filiæ pro ipſo regnaturam. Hoc igitur obſeruans Aſtyages ubi genitus eſt Cyrus: accito Harpago familiari ſuo: & iter medos fidiſſimo: atq; omniũ rerũ ſuarum procuratori hæc inquit. Harpage negociũ quod tibi iniũgo caue prætermittas: aut ullo modo exequi ſuperſedes neue cõmittas: aut alios præponendo poſtea tibi ipſi perniciem crees. Capito quem Mandane peperit puerum: in domũq; tuã ferto: atq; occidito: poſtmodũ quoquo modo uoles ipſe ſepelito. Cui reſpondit ille: neq; alias unquã rex huic uiro rem iniunxiſti ingratam: & in poſterum dabimus operam ne quid in te delinquamus. Quod ſi tibi cordi eſt hoc ita fieri: mea intereſt id induſtriæ exequi. Hæc cum reſpondiſſet Harpagus: eiq; puer traditus eſſet ornatus ad necẽ contulit ſe domũ flens: adienſq; uxorem refert omnem habitum ſecum ab Aſtyage ſermonem. Ad quem uxor. Quid igitur inquit facere tibi in animo eſt. Ego uero reſpõdet uir quanq; Aſtyages mãdauit: etiam ſi deſipiet peiuſq; inſaniet q̃ nunc inſanit: non tamen eius uolũtati parebo: neq; ad hanc necem obſequar: idq; multis de cauſis: tum q, puer ipſi mihi cognatus eſt: tum q, Aſtyages grandis natu eſt: & uirili prole orbus: quo defuncto ſi tyrannis ad eius peruentura eſt filiam: cuius nunc filium per me interimit: quid aliud reſtat hinc mihi q̃ periculum maximũ: Enimuero tutelæ meæ cauſa expedit hunc puerũ interire: ſed per alium ipſius Aſtyagis: non per aliquem meorũ. Hæc locutus e ueſtigio nunciũ mittit ad bubulcum Aſtyagis: quem norat paſcuorũ maxime idoneorum & montiũ ferisfrequẽtiſſimorum eſſe gnariſſimũ: cui nomen erat Mitradates: cuius contubernalis & cadẽ co ſerua erat nomine Cyno græca lingua: ideſt canis medica Spaco. Nam canẽ medi ſpaca appellant. Vbi boum paſcua ille habebat: montiũq; radices erãt ad uentum boream ac bataeorũ: & ad pontum euxinũ: Hoc enim tractu ad ſapiros uergente Media ſane montuoſa eſt: & edita: ac nemoribus frequens: reliqua uero tota admodum plana. Hic itaq; accerſitus propere cum ueniſſet: inquit ad eum Harpagus. Iubet te Aſtyages hunc capere infantem: quem in deſertiſſimo montiũ exponas ut celerime pereat: & hæc ut tibi dicerem mihi iniunxit: & niſi hunc interemeris: ulloq; pacto ſeruaueris: peſſimo exitio te occubiturum. Cui expoſitioni infantis inſpector ego præpoſitus ſum. Hæc ubi audiuit bubulcus ſumpto ifante rediit qua uenerat ad bouile ſuum. Ei dum in urbẽ abiit uxor ſua: quæ erat prægnans per totam diem parturiens e uolũtate dæmoniis enixa eſt filiũ: ita ambo in mutua ſollicitudine erant. Vir de partu uxoris timidus: Illa de uiro quẽ præter conſuetudinem Harpagus accerſiſſet. Vbi reuerſus affuit cum uxor utpote exſpe-

Mitradates paſtor Cyno ſerua.

Spaco. i. canis.

Cãbyſes

Harpagus

Cyrus morti deſtimatus

rato cernens prior interrogauit qd ita exacte ipsum Harpagus accersisset. Cui ille: uxor inquit profectus ego in urbē & uidi & audiui quod nec uisum oportuit: nec agi circa dominos nostros. Harpagi domus omnis luctu tenebatur. In quā ego perterrefactus simulatq; introii: uideo infantulum palpitantem: uagientemq; auro ac distincta uestē ornatum. Eum Harpagus ubi me uidit iussit celerrime sumere: atq; absportare in efferatissimum montem ubi exponam: dicens Astyagem esse qui hęc mihi iniungeret magnopere miatus nisi ea perpetrassem. Ego acceptum puerum attuli ratus alicuius illum domesti eorum esse nō autem illius generis. Admirabar tñ q; uiderem auro: uestibusq; ornatum. Præterea q; planctus exercebatur in Harpagi domo. Atqui inter uiam ex omni oratione famuli: qui me extra urbem deduxit: mihiq; infantem tradidit: percepi eum Mandanes Astyagis natæ & Cambysis Cyro genitū esse filium: & ab Astyage iussum iterfici: atq; is hic est. Hæc loquens bubulcus puerū detexit atq; ostēdit quē illa intuita processū ac speciosum: genua uiri cū lachrymis amplectitur: obsecrat ne qua ratione puerum exponat. Hic negare aliter ista fieri posse: superuenturos enim ab Harpago speculatores ad rem explorandā: seq; nisi id exequatur miserrime periturum. Mulier ubi uirum non persuadet: quandoquidem inquit te nequeo inducere: quod secundum est facito: si modo necessitas prorsus est aspici puerum dum exponitur: quoniā ego quoq; peperi: Peperi autem mortuū. Ferto hunc & istum ex Astyagis filia tanq̄ ex nobis genitum alamus. Ita neq; tu iniurius in dños esse deprehēderis: neq; nobis male consuluerimus. Nam & hic qui obiit regale sepulchrum nanciscetur: & iste qui supersest animam non amittet. Sanc q̄ cōmode uisa est bubulco mulier loqui ex præsenti conditione: atq; ita continuo esse faciēdum. Igitur quem necaturus attulerat eum uxori tradidit: suum autem qui mortuus erat sumēs collocauit in eo uase: in quo alterum portauerat. Ominiq; alterius pueri cultu ornatū biaulās in uastissimo mōtiū expositit: triduoq; post pueri expositiōem: relicto quodam pecuariorum pro se illic uicario in urbem se cōtulit: & ad domum Harpagi: aitq; sese paratum illi ostēdere pueri cadauer. Harpagus missis suorum satellitum fidelissimis rem p eos ispexit: ac bubulci filiū sepeliuit. Et hic quidē infans humatus est. Alterum uero qui postea Cyrus appellat9 ē mulier sibi sumptū educauit impositio illi nomīe bubulci: alio scilicet q̄ Cyro. Q uę posteaq̄ decēnis extitit: huiusmodi rem quæ illi contigit palam fecit. Ludebat in hoc pago ubi bouilia illa erant: & ludebat cum æqualibus in uia: quem interludēdū cæteri pueri cum pro rege sibi elegissent cognominatum bubulci filiū ipse eos muniis distīguebat. Vt alii domorū structores essent. Alii satellites: Alius ut oculus regis: Alius mandatorū renūciator: suū singulis honorē munusq; assignans. Horū puerorū quidam collusor Artembaris filius erat: uiri inter medos spectati: quē Cyrus q̄ imperata non fecisset: iussit ab aliis pueris comprehendi: & cū illi paruissent: multis uerberibus affecit. Q uæ puer tan q̄ se indigna passus iniquissimo animo ferens: ubi primum dimissus est in urbem ad patrē perrexit: & quæ a Cyro pertulisset complorauit: nō tamen Cyrum nominans (nondū enim eius hoc erat nomen) sed filium bubulci Astyagis. Artembares ut erat ira percitus ad Astyagē ducens filiū secum cōtendit: & rem intolleranda passum esse inquiens: eiusq; humeros ostendens: siccine indigne ait accipimur rex a filio bubulci serui tui? Audiens hæc atq; cernēs Astyages uolens ulcisci pueri Artēbaris honoris gratia: iussit accersi bubulcum & filium: qui cum ambo affuissent: intuens in Cyrum. Astyagēs tu ne inquit hoc tali patre genitus ausus es huius filium uiri apud me primarii tam indignis concidere uerberibus. Cui ille istud inquit here huic ego iure feci

Cābyses

Cyrus exponēdus nutritur occulte

Cyr9 rex puerorū

Artēbares

Pueri enim pagani: quorũ hic unus erat me regem ſuum Indentes conſtituerant: quippe qui uidebar eis ad hoc maxime eſſe idoneus. At iſte cum cæteri pueri iuſſis obtempera rent audiens dicto eſſe nolebat: ac me nihili faciebat: propter quod pœnas dedit. Q uod ſi ego propterea ullo malo ſum dignus. hic tibi præſto ſum. Hæc loquente puero ſubiit Aſtyagi agnitio eius: uiſaq; eſt figura oris inferre ac repræſentare ipſum: & geſtus eſſe li beralior: & tempus expoſitionis cum pueri ætate congruere. Hic perculſus Aſtyages ali quandiu ſine uoce manſit. Vixq; tandem ad ſe reuerſus uolens a ſe Artembarem dimit tere: ut bubulcum ſummotis arbitris rimaretur. Ego inquit Artembares efficiã ut filius quoq; tuus ob hoc nil conqueri poſſit: dimiſſo Artembare: & eiũs iuſſo per famulos Cy ro introducto bubulcũ: qui ſolus erat relictus perconctatur unde puerũ accepiſſet: quis ue ei tradidiſſet. Ille ex ipſo genitũ reſpondere: & genitricẽ eius apud ſe eſſe. Aſtyages di cere non bene ſibi illũ conſuluiſſe: qui cuperet adingentes deuenire neceſſitates: ſimulq; hæc dicens ſatellitibus ſignificauit ut caperent ipſum. Hic autem cum ad neceſſitates ad

Cyri recognitio apud aſtyagem

ducereturꝝ rem uti erat promit: ab inicioq; exorſus uera referendo deuenit ad præces pe tendamq; ſibi ueniam iubẽs ut eum haberet bubulco ueritarem elocuto: Aſtyages pau ciora iam uerba fecit: Cæterum cui ualde ſuccenſebat Harpagum uocent ſatellitibus iu bet: Q uem ubi affuit perconctatur Aſtyages. Harpage qua nece interemiſti quem tibi tradidi puerum e filia mea genitum. Harpagus ut uidit paſtorem intereſſe: noluit tergi uerſari mendacio ne argumentis conuinceretur: ſed ita reſpondit. Ego poſteaquam in

Harpagus alloquitur aſtyagẽ d' Cyro expoſito

fantem accepi rex: cogitaui quo pacto ex animi tui ſententia facerem: & tamen cum apud te inoxius extitiſſem: ne forem aut filiæ tuæ: aut tibi ipſi carnifex: eoque ita ſta tui agendum. Accerſito huic bubulco infantem tradidi inquiens te eſſe qui iube reſ illum interfici: in quo dicendo mentitus non ſum. Tu enim ita præcepiſti. At que huic dum puerum trado ex tuo præcepto iuſſi exponeret in deſerto monte: perſta retq; in eo obſeruando tantiſper dum expiraſſet comminatus iſti extrema quæq; niſi hęc effecta reddidiſſet. Vbi hic fecit imperata: & infans obiit miſſis eunuchorum fidiſſimis rem cognoui: per eoſdemq; mortuum ſepeliui. Ita res habẽt rex atq; hac morte defun ctus eſt puer: & Harpagus quidẽ directam habuit orationẽ. Aſtyages autẽ diſſimulata qua illi infenſus erat cauſa ob id quod contigerat primum rem ei renarrat quemadmo dum ipſe a bubulco audiſſet. Deinde ea narrata eo deuenit loquendo quod puer uiueret: & bene haberet: quia ſic actum eſſet: Namq; ex hoc inquit quod geſtum erat circa pue rum ægro ualde animo fui: & a filio mea inſimulatus haud leuiter tuli. Igitur in bonum conuerſa fortuna mittito filium tuum ad puerum hunc: qui recens uenit. Præterea deſti no pro liberatione eius diis immolare: quibus hic honor debetur: tu mihi adeſto ad cœ nam. Harpagus cum hæc audiſſet adorato rege: ac ſibi maiorem in modum gratulatus quod peccatum ſuum commode ceſſiſſet: & ultra bonam fortunã ad conuiuium uocare tur: domum abiit. Q uam ingreſſus properãter filium: qui ipſi unicus erat tredecim fer me natum annos mittit ad domum Aſtyagis iubens exequi quæcunq; ille imperaret.

Harpagus filiũ comeſt.

Ipſe geſtiens quid ſibi ſucceſſiſſet uxori exponit. Eius filium ubi aduenit Aſtyages ma ctat: cõciſumq; membratim: & partim aſſum partim elixum: ubi eſculentum effecit: pa ratũ habuit dehinc ſub horam cœnæ: poſtquam affuerunt cum cæteri conuiuæ: tum ue ro Harpagus. conuiuis quidem aliis atq; ipſi Aſtyagi menſæ appoſitæ ſunt' ouilla refer tæ carne. Harpago autem carne filii ſui præter caput atq; extrema manum pedũq; cæte ra omnia. Nã ea in caniſtro operta ſeparatim repoſita erãt. Eũ poſtquam ſatis depaſtum

illo cibo putauit. Astyages interrogat nunquid sit illis oblectatus epulis. Se uero sane oblectatum dicenti Harpago: hi quibus negocium erat datum afferunt caput filii cum extremis manuum pedumq; uelatum: assistentesque iubēt detegere ac sumere quod uel let ex eis. Harpagus obtemperans ubi detexit cernit reliquias filii. Non tamen eo spectaculo consternatus est: sed apud seipsum fuit. Et perconctanti Astyagi nunquid agnosceret cuius feræ carne pastus esset se agnoscere respondit: sibiq; quicquid rex ageret placere. Hoc reddito responso receptisq; reliquiis carnium domum abiit: eas (ut ego opinor) illinc collectas humaturus. Hac ultione Astyages Harpagū prosecutus est. Idē de Cyro deliberans eosdem ex magis accersiuit qui fuerant ipsi insomnium interpretati. Postq̄ uenerunt scisscitatur eos quid censeāt de uisione sibi agendum. Illi necessario fore inquiunt: ut puer si superstes esset: nec hactenus periisset regnaret. Atqui puer & uiuit & incolumis est Astyages excipit: & cum ipsum ruri agentem pueri eius pagi regem delegisse sent: quæ faciunt qui re uera sunt reges: ea omnia hic fecit. Nam satellitibus ianitoribus internunciis ac cæteris muniis institutis imperium exercuit: quæ uobis quonam uidentē spectare: Si supereſt puer magi respondent: atq; regnauit nulla ex prouidentia confidito ob id: ac bonum habeto animum: Iam non eum regnaturum iterum. Nam quædam uaticinationes nostræ in exigua reciderunt: & uelut insomnia in imbecillum quiddam tandem redactæ sunt. Ego inquit Astyages respondens isti uestræ magi fere sum sententiæ me somno esse defunctum puero iam rege nominato: nihilque mihi amplius eum esse reformidandum. Vos tamen probe considerantes quænam futura sint: & meæ domui & uobis tutissima consulite. Ad hæc magi nostra etiam rex inquiunt magni interest tuum stare principatum: qui si immutetur: & ad hunc puerum qui persa est transeat: nos quoq; qui medi sumus in seruitutem redigemur apud persas: & extranei nullius erimus præcii. Te uero regnante cuius populares sumus tum ex parte imperamus: tum magnos apud te honores optinemus. Quo magis per nos & tibi & regno tuo prospiciendum est: & nunc si quid cerneremus: quod timendum esset: tibi aperiremus. Verum cum in rem friuolam nunc euaserit somnium: & ipsi confidimus: & te itidem confidere iubemus: & hunc oblegare puerum ab oculis tuis in persidem ad parentes. His auditis Astyages gauisus est. Accitoque Cyro hæc inquit. Fili cum ego propter quandam haud sanam somnii uisionem in te fuissem iniurius: tuo tamen ipsius fato superstes es. Nunc itaq; lætus ad persas ito cum his quos ad te deducendum mittam. Eo perueniens parentes tuos offendes patrem non qualis Mitradates bubulcus: & matrem nō qualis uxor eius. Hæc locutus Astyages Cyrum dimittit: quē ad domum Cambisis reuersum acceperunt sui parentes: & audita re uehementer amplexi sunt: ut quem statim mortem obiisse crediderant. Scisscitabantur quonam modo superstes esset. Hic se uero ait eos antea non nouisse: & ob id maxime errasse: inter uiam tamen omne suum infortunium audisse: credidisse eum se bubulci Astyagis esse filium. Verum in illo itinere omnem rem gestam ab his qui ipsum deduxerant: accepisse. Commemorabat autem se ab uxore bubulci fuisse educatum semper eam laudibus prosequens ita ut omni eius sermōe esset Cyno. Q d' nomē accipientes eius parentes ut diuinius uideretur ꝑsis filius suus fuisse seruat9: diuulgauerūt a cane Cyrū cū eēt expositus fuisse educatū. Vnde hæc fabula emanauit. Cytus ubi in uirilem adoleuit ætatē: & inter æquales uirilissimus eua sit: & idem dilectissimus: constituit Harpagus ad eum dona mittere Astyagis ulciscēdi cupidus. Nam per sese qui priuatus esset: non uidebat futuram de Astiage uindictam:

Cyrus ad parentes mittitur

Mitradates bubulcus

Cyrus a cane educat9 cur.

ſed per Cyrum: cuius caſus ſimilis caſibus ipſius extitiſſet: quem cernens adultum ſibi ſocium comparabat. Cæterum ante hoc alia ab eo comparantur. Cum eſſet acerbus Aſtyages in medos: Harpagus ſingulis quibuſq; eorum ſe inſinuãs: primoribus perſuadet oportere Aſtyagem a regno ſummoueri Cyro deleto. His tranſactis Harpagus ac paratis ita demum uolens Cyro apud perſas agenti ſuam aperire ſententiam cum aliter non poſſet utpote itineribus cuſtoditis huiuſmodi rem comminiſcitur. Exenterato quẽ ſolerter optinuerat lepore ut nihil omnino reſcinderetur indidit libellum: in quo quæ libuit conſcripſerat: reſutoque uentre leporem una cum retibus tradidit natatori cuidam ſuorum domeſticorum fidiſſimo: præcipiensque ſuo ore cum daret leporem Cyro diceret ut ipſe ſuis manibus aperiret: idque ſine arbitris faceret: hominem dimiſit in perfidem. Hæc executo nuncio: Cyrus acceptum leporem aperuit: inuentumque libellum qui in eo inerat legit: in hæc uerba. Fili Cambyſis quem dii reſpiciunt: nam aliter nunquam in tantum fortunæ peruenifſes: ulciſcere nunc Aſtyagem tuæ necis auctorem. Quoniam ex huius tu quidem ſtudio perieras: deorum tamen beneficio & meo ſuperſtes es. Quę omnia quemadmodum circa te geſta ſunt opinor te olim iam reſciuiſſe: & item qualia ego ab Aſtyage paſſus ſum quod te non occidiſſem: ſed bubulco tradidiſſem. Nunc ſi mihi auſcultare uis: omni tu (cui Aſtyages iperat) regioni imperabis. Perſas ad rebellandum cum perſuaſeris ducito aduerſus medos: ad uotum tibi re ſucceſſura ſiue ego dux ab Aſtyage ad tibi occurrẽdum creatus fuero: ſiue alius qſpiam medorum illuſtris. Horum enim primi quiq; ab illo ad te deficientes: Aſtyagem conabuntur euertere. Ita tanquam cuncta tibi ſint hic in expedito iſta exequere ſine mora. Cyrus his auditis conſiderabat quonam ſolertiſſimo modo perſas induceret ad rebellandum. Cogitando tandem comperit hunc eſſe appoſitiſſimum: ut ita faceret ſcripto libello de his quæ uolebat concilium perſarum coegit. Deinde reſignato libello: atq; lecto ducem ſe inquit perſarum ab Aſtyage eſſe deſignatum: & nunc perſæ ait edico uobis ut præſto mihi ſitis cum ſingulis falcibus. Hoc Cyrus perſis præcepit: quorũ complura ſunt genera: eorum quædam Cyrus contraxit: & a medis deficiendum induxit: ſub quibus alia omnia. Ea autem hæc ſunt arteatæ: perſæ: paſargadæ: maraphii: maſii: ſed horum paſargadæ præſtantiſſimi: in quibus & achæmenidarum cognatio: eſt unde reges perſidæ ſunt oriundi. Alii perſæ hi ſunt panthelæi: deruſiæi: germanii: atq; hi omnes aratores. Alii uero pecuarii: dai: mardi: dropici: ſagartii: ubi cuncti affuerunt habentes quod eis erat præceptum: ibi Cyrus iubet locum quendam dumoſum. (Erat in perſides is locus circiter decem & octo: aut uiginti ſtadiorũ) totum detergant intra diẽ: Quo labore perfunctis perſis iterum præcipit in poſterũ diem: ut lauti aſſint. Interim coactos in unum caprarum ouium boum greges patris ſui mactat: atq; inſtruit tãquam perſarum exercitum accepturus: uinoq; ac cibariis q̃ elegantiſſimis. Poſtero die ubi conuenerunt perſæ iubet eos diſcumbere in prato: atq; epulari. Deinde cœnatos interrogat utrum pridianam an præſentem conditionem præoptarent. Illis reſpondentibus multum eſſe inter hæc duo interualli. Pridianam enim omnia mala habuiſſe: præſentem uero omnia bona habere. Excepit Cyrus: & omnem rem denudauit inquiens. Viri perſæ ita res ueſtræ habent: uolentibus uobis mihi obtemperare: & hæc & alia infinita cõmoda aderũt ſine ullo ſeruitutis labore. Nolẽtibus uero innumerabiles quales heſternæ erumnæ. Nunc itaq; obtemperando mihi efficiamini liberi: quæ bona ipſe diuina quadam ſorte genitus uideor in manus ueſtras eſſe allaturus. quos non arbitror infe-

Libellus ſtra leporem

Harpagi litteræ ad Cyrũ contra Aſtyagem

Perſarũ genera

Arteatæ

Perſæ

Paſargadæ

Maraphii

Maſii

Pathelei

Deruſiæi

Germanii

Dai

Mardi

Dropici

Sagartii

Cyri oratio ad perſas ut rebellent a medis

riores esse medis cum in aliis: tum uero in bellicis rebus. Quæ cum ita sint rebellare q̃ primum ab Astyage, Persæ ut qui iam pridem dedignarentur parere medis nacti præsidem libenter se in libertatem uindicarunt. Hæc molientem Cyrum Astyages cum accepisset misso nuncio accersiit. Iste nuncium iubet renunciare se prius illuc ueturũ q̃ Astyages ipse uelit. His auditis Astyages medos cunctos armat: hisq; aduerso numine Harpagum præficit oblitus eorum quæ illi fecisset. Comparato exercitu ubi medorum copiæ cum persicis prælium conseruerunt: quicunq; eorum sermonis Harpagi erant exptes præliabantur. qui uero participes ad persas transibant. Plericq; de industria ignauiter agebant: fugamq; faciebant. Dilapso turpiter medico exercitu: Astyages ut primum rẽ cognouit minitans Cyro inquit. Ne sic quidem Cyrus gaudebit. Hactenus locutus ante omnia eos magos somniorum interpretes: qui suasissent ipsi Cyrũ dimittẽdũ patibulis affixit. Deinde reliquos medorũ: qui in urbe erant adolescentes pariter & senes armat Quibus eductis cũ persis confligens fugatur: uiuusq; capitur amissis quos eduxerat medis. Ei captiuo assistẽs Harpagus insultauit exprobrauitq; cum alia quæ homini dolerẽt dicens: tum uero perconctando eum de cœna sua: in qua ille ipsum carnibus filii pauisset quoniam regnum eius ad seruitutem decidisset: eum ituẽs Astyages uicissim interrogat nunquid ipsius foret Cyri opus. Harpagus suũ uero eẽ dicere: idq; merito quoniã ipse ad Cyrum scripsisset: & Astyages eum merito improuidissimum atq; iniquissimum omniũ hominum compellauit. Improuidissimum quidem q; si facultas ei aderat ut rex efficeret alteri tribuerit imperium: si modo illa per ipsum gesta eẽnt. Iniquissimum uero q; cœnæ causa medos in seruitutem redegisset. Si enim oportebat omnino eum comparare alteri regnum nec sibi habere: satius futurum fuisse medorum alicui id bonum cõparare quã persarum. Nunc medos qui huius peccati affines non extitissẽt ex dominis factos esse seruos: & persas qui fuissẽt hactenus serui nunc dominos effectos esse medorum. Hunc in modum Astyages cum quinq; & triginta regnasset annos: regno amotus est: ob cuius acerbitatem medi subiecti fuere persis centum ac duodetrigínta annos omni supra halym fluuium asiæ dominati: excepto tẽpore quo scythæ regnauerunt. Iidem sequẽtibus temporibus cum horum pactorum pœniteret a Dario defecerunt. Sed plio uicti iterum subacti sunt. Persæq; qui tunc cum Cyro aduersus Astyagem rebellauerunt: deinceps asiæ imperitauerunt. Cyrus nullo alio malo afficiens Astyagem penes se habuit quoad uita excessit. Ita Cyrus genitus educatusq; regno potitus ẽ: & mox Crœsum iniuriæ illato rem subegit: quemadmodum a me superius commemoratum est. Quo subacto ita omnem asiam adeptus est. Ritus quibus utuntur psæ tales eẽ comperi. Neq; statuas: neq; templa: neq; aras extruere consuetudo est: quinimo hoc facientibus insaniæ tribuere. ob id ut mea fert opinio: q; non quemadmodum græci sentiunt deos ex hominibus esse ortos. Moris habent editissimis quibusq; conscensis montibus Ioui hostias ĩmolare omnem gyrum cæli Iouem appellantes. Soli lunæq; sacrificãt: & telluri: & igni: & aquæ: & uentis: quibus solis gubernantur. Ex omnibus diebus præcipue honorandũ censent suũ cuiq; natalem. Vino persæ magnopere temperant. Eisdem nec uomere coram alio: nec urinam facere licet. atq; hæc ita obseruantes: tamen cuiuscũq; generis uoluptatibus: q̃s audierint frui student: liberos a quinto eorum anno incipientes usque ad uicesimum tribus dũtaxat rebꝰ instituũt eq̃tare: arcu sagittas excutere: uera loq. Añ qnquẽniũ filius conspectũ patris nõ uenit: sed apud fœmias degit: q; ea gracia sic fit: ut si iter educationẽ decedat nullam e damno efferat patri molestiam. Equidem hunc morem laudo. Lau-

Harpagus astyagis præfectus Cyrum

Magi patibulis affixi

Astyages capitur

Astyages harpagũ arguit

Astyages ãnis. xxxv in regno Medorũ

regnũ annis. cxxxii

Astyages apud Cyrũ degit

Persarũ ritus

Iupiter persarum numina

Persarũ abstinentia

Persarũ filii quid docentur

do itē illum ne ob unam tantum cauſam liceat neq; ipſi regi occidere quempiam: neq; alicui aliorum perſarum quicquam atrox agere in aliquem ex ſua familia: eiuſdem quæ cunq; facere fas non eſt ea: nec dicere. Turpiſſimum dicitur apud eos mentiri. Secundo loco creditum debere: & in flumen uel mingere: uel ſpuere: uel manus abluere: aut aliud quippiam facere. Flumina religioſiſſime omnium uenerantur: perſarum nomina in eandem littera uniuerſa exeunt: quam dores appellant ſan: Iones ſigma. Mortuus ab eis nō prius humatur quam aut ab alite: aut a cane trahatur. Atq; hæc ita tranſiguntur. Cyrus poſteaquam omnem continentem ſuæ ditionis fecit: aſſyriis bellum intulit. Aſſyrie cum alia multa ſunt magna oppida: tum uero celeberrimi nominis ac ualidiſſimum Babylon illic ubi euerſæ ab iſtis Hini regio extiterat. Huiuſcemodi urbs ingenti planicie ſita eſt forma quadrata magnitudine quoq; uerſus centenum uicenum ſtadiorum in ſumma q̄dringentorum & octoginta in circuitu quattuor laterum urbis. Tanta eſt babylonici oppidi magnitudo quod ita exornatum eſt: ut aliud nullam eorum quæ nos nouimus iam primum foſſa ambit alta atq; lata aquæ plena. Deinde murus quinquaginta cubitorum regiorum craſſitudine: ducentorum celſitudine. Eſt autem regius cubitus q̄ mediocris tribus digitis maior. Operæ precium eſt me præter hæc diſſerere quemadmodum humus e foſſa ſit geſta & murus effectus: ut quicq; terræ in deprimenda foſſa efferebant: ex eo lateres ducebant: quorum cum magnam uim extraxerant eos in fornacibus coquebant. Poſtea cœno utentes aſphalto feruenti per triceſimum quenque laterum ordinem ſummitates arundinum inſtipatas conglutinabant: & primum labra foſſæ: deinde ipſū murum ad eundem modum: ſuper quem circa oras extruxerunt dictas ſingularias: altri ſecus conuerſas inter quas tantum intercapedinis relinquebatur: ut quadriga inter agi poſſet. Eius per ambitum centum portæ ſtabant æreæ omnes cum cardinibus itidē hoſtibuſq; a babylone octo dierum itinere abeſt alia urbs nomine Is: ubi fluuius eſt haud magnus eiuſdē nominis: qui ſe deuoluit in flumen euphratē. Hic itaq; fluuius Is una cū aqua permultos reddit aſphalti bituminis grumos: quæ aſphaltus ad murum babylōis cōportabatur. Hunc autem in modum babylon extructa eſt. Eius duæ ſunt plagæ: quas interfluit fluuius nomine Euphrates: qui magnus: & altus: & celer ex armeniis in rubrū mare decurrit. In hunc uterq; murus lacertos exporrigit. eiuſq; incuruæ utriq; ripæ coctilibus lateribus p maceria prætexuntur. Ipſa urbs plena domibus ē ternarū quaternarūq; contignationum ſecta in uias rectas cum alias tum uero tranſuerſas: quæ ad flumen p tingunt. Ad quarum ſingulas pro numero uicorum portulæ factæ ſunt in maceria: quæ flumen ſpiebat: & ipſæ æreæ: & ad flumen idem ferentes. Et hic quidem murus lorica eſt: alter uero interior non multo q̄ hic debilior: ſed exilior. Huius babylonis multi quoq; aliquando reges extitere: quorum mentionem exponendis rebus aſſyriis mentionem faciam: qui & muros ornauerunt: & templa: & inter eos duæ fœminæ. Harum prior quæ quinq; ætatibus: ante poſteriorem regnauit uocata eſt Semiramis. Hæc p planiciem aggeres extruxit ſpectaculo dignos: cum antehac flumen eam omnem reſtagnare ſolitus eſſet. Poſterior regina Nitocris nomine extitit ſuperiore ſolertior. Cuius cum alia monumenta extiterūt: quæ ego commemorabo: tum uero hoc quod animaduertēs imperium medorū ingens ac pacatum. ſubactaq; ab his multa oppida: & inter hæc ninū præmunijuit ſe oibus q̄ potuit maxime: ante omnia fluuium euphratem: qui prius medioſ ipſorum urbem interfluens rectus erat tortuoſum reddidit foſſis ſuperius depræſſis adeo ut quendam aſſyriæ pagum nomine arderica terinfluat: & qui nunc e mari per

Perſarū nomina in. S.

Perſarū cadauera

Babylōis ſitus

Cubitus regius

Is urbs

Aſphaltus

Eufrates

Semiramis

Nitocris regina

Ninus urbs

Eufrates

Arderica

Euphratē babylonem uersus subuehuntur: ter ad hūc eundem pagum applicēt: idq; triduo. Et hūc quidem talem reddidit. Aggerem uero ex utroq; fluminis labro aggessit uisu mirandum. Tantæ est & magnitudinis & sublimitatis: Multo supra babylonem aliquantulum seorsum a flumine effodit paludis eluuiem profunditate quidam ad aquam semp ducta: latitudine uero eius quoquo uersus trecētorū uiginti stadiorum. Hæc fossitia humus ad fluminis ripas aggesta est: quem locum ubi depressit: crepidinem ambitus eius lapidibus induxit. Hæc duo ut flumen flexuosum: & lacuna tota fossa esset ideo fecit ut fluuius per multos anfractus retentus sedatior maret: & nauigationes in babylonem essent tortuosæ: & ex ipsis nauigationibus longus ambitus lacunæ exciperetur. Ad hæc quæcunq; erat regio ad inuadendum opportuna: & compendiaria ex medis uia hanc intersepsit ne medi commercio assyriorum ipsius negocia cognoscerent. Et hæc quidem ex profundo circuniecit. Cæterum ex eis talem fecit communitionem. Cum sit urbs in duas dirempta regiones fluuio medium tenente: quotiens aliquis ex altera in alteram regionem transire uolebat sub regibus superioribus: Is necesse habebat nauigio transire: quod erat ut reor sane odiosum. Huic rei ista prospexit siquidē ubi effodit effluuium lacus aliud opere eodem monumentum sui reliquit. Saxa prægrandia præcidit: quæ ubi in expedito fuerunt: & locus depressus in locum ipsum: quem deprresserat omnem fluminis cursum auertit. Dum hic locus effossus impletur: interea pristino alueo arefacto oras fluminis intra urbem ac descensus: qui ex portulis ad flumen ferunt: extruxit coctis lateribus eadem ratione qua muri extructi sunt. Extruxit item circa mediam ferme urbē potestatem ex iis quos effoderat lapidibus: ferro eos ac plumbo deuinciens. Hunc sublicis quadratis per quem babylonii transirent interdiu committebat: easdem noctu tollebat: hac uidelicet causa: ne per noctem transeuntes mutua furta exercerent. Vbi lacuna repleta est flumine & opus pontis exornatum tunc fluuiū Euphratem e stagno in pristinum reuocauit alueum: atq; ita plusquam effoderat uisa est necessario facta: & pons in usum ciuium extructus. Eadem regina hunc machinata est dolum. Supra portas urbis celeberrimas in loco edito: atque conspicuo sepulchrum sibi extruxit: atq; his litteris iscripsit. Si cui regum babylōiis post me futurorū fuerit pecuniæ penuria apto sepulchro sumat quā tuncūq; libuerit pecuniæ dūtaxat indigens aliter ne aperiat. Non. n. satius fuerit. Hoc sepulchrū tam diu fuit imotum: dum regnum peruenit ad Darium. Is indignum esse ratus se neq; uti quippiam his portis. (Ideo autem nō utebatur quod supra caput ipsius transeuntis mortuus situs esset) neq; sumere pecunias repositas: & eas ipsum prouocantes: reserauit monumentum: in quo non quidem pecunias inuenit: sed litteras ita dicentes. Nisi pecūia esses iexplebilis: & turpis lucri cupidus: haud aperuisses urnas defunctorū Talis extitisse hæc regina memoratur. Aduersus cuius filium labynitū patris nomē & assyriæ imperium habentem Cyrus exercitum duxit. Ducit autem rex magnum exercitum: probe domi comparata re frumentaria atq; pecuaria. Portatur item aqua ex flumine choaspe: susa præterfluēte: quo uno ex omnibus fluminis rex potat. Cuius choaspis aquam decoctam: & in argentea uasa diffusam ferentes per multæ carrucæ quatuor rotarum mulis trahentibus assidue comitantur quocunq; ille proficiscitur. Cyrus babylonem tendens ubi uenit ad gyndem amnem: qui in mantienis ortus montibus: per dardaneos in tigrim alterum amnem fluit: qui opin urbem præterlabens rubro infunditur mari. Conabatur hunc fluuium gynden traicere cum non posset nisi nauibus traici.

Darii auaritia

Auarorū obiurgatio

Labynitus rex

Choaspes flu.

Susa.

Cyrus in babylonem

Gyndes fluuius

Mantieni montes

Dardāei

Opus urbs

Interim ei quidam e sacris equis candidis petulanter ingressus fluuium tran-

sire conabatur: hunc fluuius uerticib⁹ contorq̃ns obruendo abripuit. Cyrus per q̃ ægre ferens hanc fluminis iniuriam illi comminatus est se sic redditurum eum tenuem: ut post hac facile uel a mulieribus trãsiri posset ne genua quidẽ tingentibus. Hæc minatus expe ditione in babylonẽ iterm̃issa copias suas bifariã diuisit: dehic alueos ad funiculũ designa uit cẽtenos: & octogenos utrinq; ad gyndis labra oĩno conuersos quos distributis copiis effodi iussit. Et opus quidẽ ut quod a tanta multitudie fieret pficiebatur: tamen in eo faci endo eã æstatẽ triuerunt. Cyrus ubi Gyndẽ mulctauit i tercẽtos & sexaginta riuos didu ctum: & alterũ uer illuxerat. Itã porro ire babylonẽ pgit babyloniis eũ ,pducto exercitu pstolantibus. Q ui ubi propius urbẽ ille ,pmouit cũ eo conflixerũt: plioq; fugati in oppi dũ se receperũt. Ii tamẽ quia Cyrũ iãpridẽ animaduerterant inquietũ esse: uiderant q; oẽs pariter gentes aggredientẽ: cõportauerãt multorũ sane annorũ cõmeatus. Ideoq; tũc ob fidionẽ nullius momẽti faciebãt. Et Cyrus cũ iã longo tpe nihil admodũ res proficerent iops consilii erat. Tandẽ siue ali⁹ ei anxio suggessit: siue ipsi in mentẽ uenit qd in rẽ esset sic statuit faciendũ. Instructis uniuersis copiis: ptim qua fluuius urbem ingredit̃: ptim a tergo q̃ egredit̃: pcipit ut dũ cernerent alueũ posse trãsiri: illac urbẽ inuaderẽt. Ita instru ctis atq; admonitis suis cũ iutiliori exercitus pte abiit ad stagnũ. Eo ubi puenit: quæ ba byloniorum regina fecerat apud flumen: & apud stagnum quod erat palus eadem ipse fecit. Nam reuocato flumine alueum eius pristinum uado transibilẽ reddidit. Id tale ubi actum est: pse qui ad hoc ipsum instructi erãt per alueum unde fluuius euphrates abfes serat: mediorũ fere femorũ tenus grauiter babylonem introierũt. Q uos babylonii si fa ctũ Cyri prius aut audissent: aut sensissent: haud dubie contẽpto eorũ ingressu pessimo exitio affecissent. Nam obseratis omnibus quæ ad flumen ferũt portulis: conscensisq; septis: ipsi pro ripis stantes illos progressos ueluti in cauea excepissent. Nũc exinopina to eis pssæ astiterũt: & cũ rapti essent q media urbis incolebant babylonii: propter eius tã magnitudinem non sentiebat̃: ut fert̃ ab his: q circa extrema habitabant. Sed forte qñ dies festus eis esset exercendis choreis atq; oblectationib⁹ opa dabat̃: donec plãe rẽ aiad uerterũt. Atq; ita primũ capta est babylon. Cui⁹ ciuitatis quãta sit potentia cũ ex aliis multis pandam: tum uero ex hoc q; cum regi magno omnis plaga: cui imperat: sit distri buta in ipsius atq; exercitus eius alimentũ: præter tributa ex duodecim q̃b⁹ annus con stat mensibus q̃tuor regio babylonia octo reliqs eũ omnis asia alit. Ita hui⁹ regiõis potẽ tia tertiam asiæ partem æquiparat: & eius principatus quẽ satrapiam persæ uocãt oĩum prouinciarum longe est optimus: Adeo ut Tritæchimæ Artabazi filio: qui pro rege tribu tum hoc exigebat singulis diebus singulæ argenti plenæ artabe penderentur. Est autem artaba mensura persica capacior q̃ atticus medimnus tribus chœnicibus atticis. Ad hæc erant ei peculiares equi præter bello destinatos admissarii octingenti cum equarum qui bus admittebantur sexdecim milibus. Nam singuli ad uicenas admittuntur. Præte rea canum indicorum tanta alebatur multitudo: ut ad præbenda eis cibaria quatuor in eadem planicie magni uici attributi essent aliorum tributorum immunes. Atq; hæc præ fidis babylonis peculiaria erant. In Assyriorum terra parum pluit: quod in ea frumen ti germinat. Id demum est: quod ex flumine irrigatur. Irrigatur autem seges & fru mentum prouenit: non quemadmodum in ægypto flumine sua sponte in rura ascen dente: sed manibus atq; scrobibus irrigatum. Etenim babylonica regio omnis quemad modũ ægyptiaca distinguit̃ i fossas: quarũ maxia nauibus trãsiri põt ad solẽ hybernũ uer gẽs ex euphrate exiẽs in tygrim alterũ flumẽ iuxta quod urbs Nin⁹ sita erat. Hæc regio

Gyndus fluuii riuuli

Babylon a cyro capiur

Tritæchimas Artaba mensura Admissarius ad uicenas eq̃s Assyriæ siccitas

omniũ quas nos uidimus longe optima est dũtaxat ferẽdo frumento. Nã in arboribus serendis: ficu: uite: olea nequãq̃ de principatu cõtendit. Cereris autẽ fructu ꝓcreando adeo ferax est: ut nunq̃ nõ fera ducena reddat: & ubi præstãs bonitate se uincit etiã ad tricena. Quatemũ fere digitorũ latitudine triticeis atq; ordeaceis foliis. Milii uero ac sesami ꝓceritatẽ instar arborũ: & si mihi cõpertam: tamen memorare supsedeo: probe sciens his qui nũq̃ babyloniam regionẽ adierunt: quę de frugiferis dicta sunt ꝑq̃ incredibilia uisum iri: Oleo neutiq̃ utunt nisi quod ex sesamis faciunt. Sunt eis passim ꝑ omnẽ regionem palmæ sua sponte nascẽtes pleræq; fructiferę: ex qbus & cibos & uinũ & mel cõficiũt curãtes more ficorũ. Harũ ut aliarũ arborum græci masculas uocãt: quarum fructũ his quæ palmulas ferunt alligãt: ut illinc prodiens culex palmulas penetrans cogat matureſcere alioquin occasuras. Musculę enĩ in fructu culices ferunt: quẽadmodũ captifici. Venio ad id quod ex omnibus quę de ea regione secundũ ipsam urbẽ mihi summo miraculo est differendum. Nauigia illorũ quæ per flumen commeãt babylonem omnia sũt orbiculata: atque corriacea: quæ pecuarii armenii: qui supra assyrios icolũt. ex cęsis salicibus faciũt: instruũtq; pellibus nudo illarum extrinsecus posito in modum soli: neq; puppe discreta: neq; prora acuminata: sed in speciem clipei magis orbiculata. Tale nauigium stramẽtis stipatum fluuio deferendum permittunt: cum aliis rebus tum uero doliis e palmularum uino onustum dirigentibus illud duobus uiris stantibus cũ totidem palis quorum alter introrsum palam trahit alter exterius pellit. Fiunt autem nauigia hæc & magna admodum: & minora: quorũ maxima quæq; ferunt põdus q̃nq; miliũ talentorum singula singulos asinos uiuos intus habentia: maiora & iam plures. In quos illi postq̃ nauigantes babylonem peruenerunt: onusq; distraxerunt: lignaq; nauigii: atq; omnia stramenta adduxerunt: pelles congerunt: & eos in armeniam agitant. Aduerso enim flumine nauigari præ illius rapiditate nullo pacto potest. Qua ex causa non ex lignis: sed ex pellibus nauigia fiunt. Iidem ubi asinos agitando in armeniam redierunt: alia ad eundem modum nauigia comparant. Et naues quidem eorum tales sunt. Amictu autem tali utũtur. Duabus amiciuntur tunicis: una linea usq; ad pedes demissa. Altera super hanc lanea: postremo cãdida & breui penula circundantur. Calceos gerunt gentis more soleis thebanis simillimos. Capita habentes comata mitris redimiunt unguẽtis toto corpore delibuti: annulum signatoriũ singuli gestãt: & sceptrũ effabre factum: cui superstat aut malũ: aut rosa: aut lilium: aut aquila: aut aliud quippiam. Nam absq; insigni gestare sceptrum ipsis nefas est. Atq; hic eorum corporis est cultus: Leges uero quę constitutæ ab ipsis hæ sunt. Vna quidem prudentissima. Altera autem quantum ego sentio: quanetos ex illyriis audio uti ꝑ singulos pagos: Semel quotannis ista fiunt. Vbi uirgines effectæ sũt nubiles eas cõgregãt: & uniuersos unũ in locũ conducũt: quas circunsistente uirorũ frequẽtia surgens ꝑco sigillatim uendit: sed primũ pulcherrimã ominũ sed'm hãc ut q̃plurimo uendit' auro. Aliã euocat: quæ post illã est speciosissima. Vẽdunt' autem in contuberniũ quarũ pulcherrimas quasq; babylonii: q locupletes: & iidẽ cælibes sũt mercant' ut q̃sq; licitando alterũ supat. At ex plebe qui sunt cælibes his non est opus pulchra forma: ideo pecunias ac turpiores accipiunt uirgines. Nam præco ubi uirginum speciosissimarum peregit uenditionem: excitat deformissimam si quis illorum mercari uolentes existat: edicitq; quisquis uelit quam minimo auri sumpto eam in matrimonium habere donec illi qui minimo contentus est fœmina addicitur. Ita aurum ex speciosis uirginibus conficitur: & per easdem cuicunq; uolenti deformes ac debiles collocantur. Quarũ nullam

Babylõia regio fertilissima

Babylõiorum nauicula

Babyloniorũ cultus

Babyloniorũ leges

Babyloniæ puellę.

cuiq; ẽptori fas erat ſine fideiuſſoribus abducere: ſed datis fideiuſſoribus de cõtubernio uxoris: ita demũ licebat abducere: ſi de hoc nõ cõueniebat. lex lata erat ut aurũ ille redhiberet. Q uictiã ex alio pago uenientibus licebat uxorẽ mercari ſi uellẽt. Hæc apud eos honeſtiſſima lex erat: quæ tamen nõ pſeuerauit. Nouiſſime aliud quiddã excogitauerũt ne quis fœminas iniuria afficiat: neue qs aliã in urbẽ abducat. Nã poſtea q̃ expugnati male accepti ſunt: rẽq; domeſticã abſumpſerũt: unuſq; ſq; plebeus ob uictus inopiã filias ſuas adigit ad quæſtũ corpore faciẽdũ. Alterã item ſapienter cõdiderũt legẽ lãguentes efferẽ di in forũ. Neq; enĩ medicis utunt: ut de illorũ lãguore cõſulant q eos adeũt: ſi qs & ipſe eundẽ paſſus ẽ morbũ: aut aliũ uidit patientẽ. Hæc uiri q illos adeũt cõſulũt: hortant q; ad ea quæ ipſi faciendo effugerit ſimilẽ morbũ: aut aliũ nouerit effugiſſe. Nec fas ẽ cuiq̃ languẽtes præterire ſilentio: nec anteq̃ explorauerit quonã laboret ille lãguore. Sepulchra eiſdẽ ĩ melle ſunt: luctus funebris illi ægyptiorũ pſimilis. Q uotiẽs cũ uxore miſcetur uir babylonius adhibito thimiamati aſſidet: & ex aduerſo mulier idẽ facit. Sub diluculũ abluũtur ambo: nullũ uas priuſquã ſe abluerunt tacturi. Eadẽ & hæc arabes faciũt Hæc ſunt babyloniorũ inſtituta. Q uorum tres ſũt familiæ: quæ nullo alio niſi piſcibus uictitant: Q nos captos ubi arefecerunt ad ſolem hoc faciũt. In pilam deiiciunt: ac piſtillis pinſunt: Deinde linteis cõſeruãt unde quiſquis uult conſpergit: offamq; facit: quã in modum panis torreat. Cyro poſt hãc gentem ab eo ſubactam: inceſſit cupido maſſagetas in ſuam ptãtem redigendi: quæ gens fertur & magna eſſe & robuſta ad auroram ſoliſq; ortum ſita trans araxem fluuiũ e regione iſſedonorum uirorum. Sunt qui dicant eã ſcythicæ nationis. Araxes Iſtro maior: & idem minor eſſe memoratur: & in eo frequentes inſulæ leſbo pares magnitudine: & homines: qui illos incollunt æſtate ueſci radicib9 quibuſcunq;: quas ipſi euellunt. Arborum autem fructus quos maturos cõperiunt in cibum reponere quo per hyemem ueſcantur. Apud eos etiam inueniri arbores talem fructum ferentes: qui iactus in ignem ab his: qui ad ſe calefaciendos conuenerunt foco circunſedentes incenſo igne ſic ebrios reddit odore ſuo: ut uinum græcos. Et eo uæhementius quo plus ei9 fructus fuerit iniectũ quoad cõſurgatur ad tripudiandũ: ac perueniatur ad cantum. Atq; hæc fertur eorum eſſe uiuendi conſuetudo. Araxes porro fluuius a mantienis quidem unde & gyndes: quem Cyrus in trecẽtos ac ſexaginta diduxit riuos fluit: ſed per ſexaginta ora prorumpens: quæ uno excepto in paludes: eluuieſq; euoluit: ubi feruntur homines habitare: qui crudis uictitent piſcibus: & proueſtibus utantur uitulorũ marinorum pellibus. Reliquũ illud per apertum fluit in mare caſpiũ quod mare per ſeſe eſt: nec ullo cum alio commiſcetur. Nã & illud quod græci omne pernauigãt: & id quod extra colũnas uocat atlanticum & rubrum idem eſt mare. Caſpium uero alterum ac pſeipſum eſt longitudinis quindecim dierum curſu nauis quę remis utatur: latitudinis ubi ſpacioſiſſimum eſt octo dierum: qua ex parte ad ueſperũ uergit caucaſo prætentum monte tum maxime uaſtitatis: cum ſummæ altitudinis multas atq; in ſe omnifarias gentes habente: ac pleraſq; omnes agreſti materia uictitantes: ubi arborum frondes his quæ ſunt apud nos ſimiles ferũtur eſſe quibus contuſis & aqua dilutis illi animalia ſibi per ueſtes inſcribere dicuntur: eaq; animalia nunquam elui: ſed perinde atq; ab initio eſſent intexta ſic cum reliqua lana ueteraſcere. Horum quoq; hominum concubitus ſicuti pecorũ in propatulo eſſe: & ad ueſperam quidem uergens hoc mare: quod caſpium uocatur caucaſus cohibet: qua uero parte uergit ad auroram oriẽtemq; ſolem planicies excipit proſpectu immenſæ magnitudinis. Q uam ſpacioſam planiciem non ex

Babyloniorum ægri

Babyloniorum ſepulcra

Cyrus in maſſagetas

Maſſagetæ

Araxes

Caſpium mare

Rubrum mare

Caucaſ9

Caſpium mare

ínínima parte massagetæ possidẽt: quib⁹ bellũ Cyrus íferre cupiebat multis ac magnis
sollícitatus ícitatusq; causis. Primũ sua genitura: quod uidebatur maius quidẽ hoie esse.
Secũdo loco felicitate qua fuerat usus aduersus hostes: Q uãcũque enĩ gentẽ Cyrus íua
serat: ea gens nullo pacto potuerat euadere. Erat autẽ massagetarũ regina defũcto uíro
Tomyris nomíne: Ad quã ĩ cõíugíum petendã Cyrus mísit uerbo dũtaxat uolẽs eã habe Tomyris
re uxorẽ. Animaduertẽs ílla nõ se in cõíugiũ: sed regnũ massagetarũ peti: accessũ Cyro regina
ĩterdícit: postea Cyrus cũ dolus nõ ꝓcederet: ꝓgressus usq; ad araxẽ apte ínfesto cũ ex-
ercitu ĩ massagetas tẽdit. Flumẽ põtibus íũgit qbus copías traíiciat factís ex nauíb⁹ tur
res desup ædíficãs. Ad quẽ ín hoc labore occupatũ Tomyris caduceatorẽ mísit: qui dice
ret. Rex medorũ desine incũbere: ĩ quæ incũbis nescius an ísta quæ cõstituísti tíbi cõdu
cíbilia erũt. Omísso incepto apud tuos ípsíus regna: & nos síne finíũ: quorũ sumus princí
pes esse. Verũ tu admonítíõibus hís uti noles. & õía males q̃ ociũ. Q uod sí tãtopere affe
ctas lacessere massagetas. fer quã sustíes erũnã: sed desíste íũgere fluuíũ a quo nobis trí
duí itíere dígressís traíicito ĩ nostrã regionẽ. Aut sí mauís nos excíperẽ ĩ uestrã tu hoc idẽ fa
cito. Hæc ubí Cyrus audíuit accítís psarũ prímoribus coactísq; in mediũ rẽ proponit cõ
sulens utrũ líbí agendũ cõstituerẽt. Illorũ in idẽ cõuenere sentẽtiæ iubentiũ recipí ĩ ípso-
rũ regionẽ cũ suo exercitu Tomyrím. Q uã sẽtẽtiã Crœssus lydus cũ adesset: ímprobat Crœsus
ín cõtrariũ dísserẽs hís uerbís: Equidẽ tíbí rex etiã antea dixí quãdoquidẽ Iupiter tibi me cyro colu
tra dídit: quícquíd aĩaduertero erratí ĩ tua domo: id oẽ me ꝓ uíríbus auersurũ. Nã meæ lit
ruínæ & sí ĩgratæ: míhí tamen extítere dísciplínæ: Sí tibí eẽ uíderis ímmortalís & eíusmo
dí exercítuí pẽsse: níhíl ẽ opus ut meã tíbí dícã sententiã. Sín uero te quoque agnoscís ho
mínẽ: & ístís eíusmodí pẽsse: íllud ĩ prímís dísce humanarũ rerũ circũ esse: q rotatus sẽ Fortunæ
per eosdẽ fortũatos eẽ non sínit. Ideoq; de hac quã ꝓposuísti re secus ego atq; ístí sentío. circus
Sí enĩ hostes ín terrã nostrã uolemus excípere: Id tíbí ex hoc periculũ erít: ne fugatus oẽ
amíttas ímperiũ: quía haud dubíe uíctores massagetæ nõ se retro fuga recípiẽt: sed tuas
prouíncías adorient. Victor aũt tu nõ adeo multũ uíncís: q̃ multũ sí traíiciens ín terrã íl
lorũ uíctís massagetís ínstabís fugientibus. Hoc enĩ pro íllo substítuo cõsílíum: utuícto
hostíũ recta pergas ad subigendũ Tomyrídís regnũ. & quidẽ sine duce. Deforme est enĩ
atq; íntollerabíle Cyrũ Cambysís fílíũ mulíerí cedẽtẽ detractare pugnã. Itaq; míhí pla
cet traiectís copíís procedere cousq; dũ íllí in occursum prodeant: atq; dehínc ita faciẽ-
do dare operã ut íllos superemus. Nãq; ut ego audío massagetæ bonorũ sunt perícorũ
ínsuetí: & magnorũ cõmodorũ exptes. Hís ergo uírís propone in nostrís castrís ínstru-
ctarũ affatí epularũ magna uí pecorũ ĩterfecta: cũ magna etiã uí poculorũ uíní merí atq;
oís cibaríorũ generís. Hoc ubí fecerímus ímbecíllíssímís quibusq; mílítũ íbí relíctís cũ
relíquís ad flumẽ nos recípíamus. Q uíbus tantís bonís íllí conspectís: nísí me fallít opí
nío: se ad ea conuertent: Vnde nobís supererít facultas magnas res ꝓpetrandí. Atq; hæc
quidẽ ĩ díscussionẽ uenere sentẽtiæ. Cyrus aũt priorí repudíata: Crœsiq; ꝓbata sententía
índuxít Tomyrí ut retrocederet: utpote aduersus íllã traiecturo. Illa quẽadmodũ a prín
cípío ſpopõderat regressa est. Cyrus ín Cambysís fílíí suí cuí regnũ tradebat manus prẽ Cãbyses
buít Crœsum: ac maiorẽ ín modũ ut hominem honore beneficíísq; prosequeretur præce cyri filius
pít: sí sua aduersꝰ massagetas traiectío nõ recte cederet. Hæc ubí præcepit: eosq; remísit
ín persídem: ípse cum copíís suís flumẽ traiecit. Transmíssío Araxe ubí nox aduenit: uídit Cyri som
per quíetem talem uísionem. Vídebatur Cyrus ín sõníís cernere maxímum natu fílíorũ nium.
Hystaspís habentem ĩ humeris alas: quarum altera asíam: altera europam ínumbraret hystaspes

Erat Hyſtaſpi Achæmenoidi Arſamẽi filio ex liberis natu maximus Darius: tũc ferme uicesimũ ætatis annũ agens i pſide relictus q; nõ maturus militiæ erãt. Experrectus Cyrus uiſum ſuũ itra ſe retractabat: quod cũ ei magni momẽti uideret uocato Hyſtaſpi remotis arbitris inqt: Filius tuus Hyſtaſpes mihi atq; regno meo iſidiari deprehenſus ẽ hoc unde procul dubio noueri: p me noſcas licet. Dii mihi q; mei curã gerũt: quæ cũq; euentura ſunt oſtẽdunt. Siquidẽ proxima nocte iter quietẽ uidi liberorũ tuorũ natu maximũ i humeris habentẽ alas: quarũ altera aſiã: altera europã iũbraret. Ex quo uiſo nulla tergiuersatio ẽ quin ab illo mihi tẽdant iſidiæ. Q ua ꝓpter tu q̃raptiſſime i perfidẽ reuertere: faci toq; ut cũ ego ſubactis maſſagetis illuc rediero: filiũ tuũ mihi ſiſtas ad cauſã dicendã. Et Cyrus qdẽ hæc locutus eſt ſcilicet q; ſibi iſidiari Dariũ ſuſpicabat. At ꝺæmon ei portẽdebat ipſum ibi mortẽ oppetiturũ: & eius regnũ ad Dariũ cẽ puenturũ. Reſpõdens illi Hyſtaſpes abſit inqt rex ut q̃ſpiã uir genere pſes tibi moliat iſidias. Q ui ſi quis ſit: is primo quoq; tẽpore morte mulctet: Tu eni pſas ex ſeruis liberos: ex ſubditis aliorũ hominum dños effeciſti. Q uod ſi q̃ tibi uiſo filiũ meũ idicat rebus nouis cõtra te ſtudentẽ: ego tibi eũ exhibeo ꝓ tuo arbitratu utendũ. Hoc reddito reſpõſo Hyſtaſpes atq; Araxe traiecto ꝓgreſſus unius diei iter: quæ Cræſus admõuerat exequit: relictiſq; illic ibelli parte copiarũ mox cũ expedita manu ad Araxẽ reuertit: Hos itaq; relictos ex Cyri exercitu aggrediẽs tertia maſſagetani exercit⁹ pars ſeſe defenſãtes iterimit. Fadẽ cõſpecto epularũ apparatu poſt aduerſariorũ cædẽ ad epulãdũ diſcũbit: refertaq; cibo ac uino ſoporat: pſe ſuperueniẽtes horũ multos occidũt: multo ꝓ plures uiuos capiũt: cũ alios: tũ uero ducẽ corũ reginæ Tomyridis filiũ cui nomen erat Sargapiſes. Tomyris cognito exercitus ac filii ſui caſu miſſo ad Cyrũ caduceatore ita iquit. Inexplebilis cruore Cyre ne ſpirit⁹ tollas ex hoc quod actũ ẽ. Si fructo uicino: quo ipſi diſtẽti adeo deſipitis: ut deſcẽdẽte in corpus uino improba a uobis uerba fundantur: Tali ueneno filium meum uiciſti dolo non prælio ſuperior. Q uare meum admitte conſiliũ bene tibi conſulentis. Abi reddito mihi filio ex hac regione ferens impune q; tertiam maſſegetarum partem profligaſti. Q uę niſi feceris p ſolẽ iuro maſſegetarum dominum fore: ut ego te & ſi inſatiabilem cruore: tamen ſatiem. Hæc uerba ad ſe perlata Cyrus pro nihilo habuit. Filius reginæ Tomyridis Spargapiſes: ubi uino laxatus didicit ſe i malo eſſe: exorauit a Cyro ut uinculis ſoluꝛetur: Statimq; cum ſolutus eſt: ac manuũ compos effectus ſeipſum interemit. Atq; hic quidem talem obiit mortem. Tomyris autem quando Cyrus ipſam non auſcultaret: cõtractis ſuis copiis ita cõflixit cũ Cyro: ut hanc pugnam ex omnibus quæ inter barbaros extiterunt acerrimam cenſeam extitiſſe: quãq; ita geſtã fuiſſe accipio. Primũ utroſq; ſpatio inter ſe diſtantes ſagittas egiſſe: deinde ſagittis abſumptis concurrẽtes lanceis pugionibusq; fuiſſe conſertos: ac diu pugnantes perſtitiſſe neutris fugere uolẽtibus: ad extremum maſſagetas ſuperiores extitiſſe: ibiq; cum per magnam exercitus perſici partem: Tum uero Cyrũ ipſũ occubuiſſe: cũ unum de triginta omnino regnaſſet annos. Cuius cadauer inter cæſorũ perſarum ſtragem Tomyris exquiſitum cũ inueniſſet: caput i utrem demiſit: quem humano cruore compleuerat: mortuoq; inſultans inquit. Tu quidẽ meũ uiuẽtis & in pugna uictricis filiũ ꝺdiſti dolo captũ. At ego te ꝓut interminata ſũ cruore ſaturabo. Hæc de Cyri uitæ exitu: de quo cũ multa referant: is q mihi maxime ueriſimilis uideꝛ a me cõmemoratus eſt. Maſſagetæ & amictũ gerũt: & uictũ habent ſcythico ſimilẽ: exequis præliant: & pedibus. Vtroq; eni genere ualent: ſagittarii itẽ atq; haſtati ſangares hoc eſt pugiones e more geſtãtes. In oibus auro utẽtes & ære. Vtunt nãq; ære

Sargapiſes capit

cyri mors

cyri annos xxix in regno

Maſſagetarũ ritus

Sãgareſ. i pugiones

in oibus quæ ad haſtas: ad pharetras: ad ſangares ptinent. Auro aũt in cũctis quæ ad capitis: ad balteorũ: ad axillarũ ornamentũ ſpectãt. Equorũ itidẽ pectoribus æreos thoraces circundant. Circa frenum frenaque: & phaleras aurũ adhibent. Ferro atq; argento nihil prorſus utentes: quorum in regionem cum immenſa ſit auri atq; æris copia: ferri tamen atq; argenti nihil eſt. Moribus his utuntur. Singuli quidem uxorem ducũt: ſed ea cõiter utuntur. Nam quod græci memorant facere ſcythas: id nõ ſcythę faciũt: ſed maſſagetæ. Siquidem uir maſſageta quotiẽs libidine capitur mulieris: ſuſpenſa ad plauſtrũ pharetra ſine pudore concumbit. Terminus uitę nullus eis propoſitus eſt: ubi quis admodũ ſenuit: eum conuenientes proximi quiq; cognati immolant: & cum eo aliquot pecudes: quarum carnibus pro epulo ubi decoxerũt ueſcũtur: quod genus obitus apud eos beatiſſimum habetur languore extinctos non edunt: ſed terra operiunt loco damni putantes q; ad immolationem non uenerunt. Nihil omnino ſerunt: pecoribus uictitant: piſcatuq; qui eis abunde ex araxe fluuio ſuppeditat: ac lacte quod potitãt. Ex diis unum Solem uenerantur: cui equos immolant. Hic autem eſt eis mos ſacrificandi: ut deorum pernicíſſimo e pecoribus omnibus pernicíſſimum mactent.

Maſſagetarũ uxores

Maſſagetæ ſenes ſuffocãtur

Sol deus

Equi ſoli immolãtur

Herodoti Halycarnaſei Hiſtoriarũ Liber Secundus. qui inſcribitur Euterpe Laurentio Vallenſe Interprete

Yro uita functo regnũ ſuſcepit Cambyſes eius filius & Caſſãdanę Pharnaſpo genitæ: quã ante uirũ defunctã Cyrus & ipſe ingẽti luctu ꝓſecutus ẽ: & cæteris q̃bus ꝓperabat: lugeri præcepit. His patrẽtibus ortus Cãbyſes cũ ꝓnes & æoles ꝓ hæreditariis ſibi ſeruis exiſtimaret: aduerſus ægyptios fecit expeditionem cõparato cũ ex aliis: tũ uero e græcis: quibus dñabatur exercitu. Aegyptii priꝰ q̃ apud eos regnaret Pſãmiethicus: omniũ hominũ ſe priores extitiſſe arbitrabant. Verũ Pſammiethico regnum adepto cũ inceſſiſſet cupido noſcẽdi: qui iã primi hominum extitiſſent: ex eo tempore putauerunt phrygas q̃ ſe priores extitiſſe: ſe uero q̃ cæteros. Enimuero Pſammiethicus ubi ſciſcitando quinam primi hominum extitiſſent nullũ exitum inuenire poſſet: huiuſmodi rem machinatur. Pueros duos ex humilibus parentibus recens natos tradit paſtori inter pecora educandos: hunc i modum iubens neminem coram eis uocem ullam edere ſolitaria in caſa ambos ſibiipſis relinqui eiſdem in tempore capras admoueri: ubi lacte expleti forent: alia adminiſtrari. Hæc ideo faciebat iubebatq; Pſãmiethicus q; cuperet ex pueris ubi iarticulate uagire deſiſterẽt: aũ dire ſi qua uox prima ertũperet ꝓ ut & cõtigit. Nam ubi bimatus exactũ ẽ tẽpus paſtori q hæc adminiſtrabat aperienti ianuã atq; intrãti: ambo infantes porrectis manibus ꝓcidẽ tes beccus clamabãt. Quod primo audiẽs paſtor obticuit. Cũ uero crebrius adeunti & obſeruãti idem uerbũ frequẽtaret: ita demũ re domino indicata iuſſus ab eo pueros attulit: exhibuitq;. Quos cũ & ipſe Pſãmiethicus audiſſet: ꝓconctabat qnã hoies beccus quippiã appellarent. Hæc ꝓconctans cõperit phrygas ſic panem appellãtes. Tali nego cio argumentati phrygas ſe priores extitiſſe ægyptii cõceſſerũt. Quod ita actũ eẽ eq̃dẽ ex ſacerdotibus Vulcani: qui ſunt mẽphi audiebã. Græci tñ alia multa & inepta memorãt Pſãmiethicũ pueros educãdos curaſſe apud mulieres: quarũ linguas præciſiſſet. Hactenus de pucrorũ educatione referebãt. Alia quoq; apud memphim audiui ex Vulcani ſacerdotibus: cũ q̃bus i colloq̃ ueni. Quietiã harũ ipſarũ rerũ gratia & thebas & heliopolim ideſt Solis urbem me cõtuli: ratio cognoſcendi nunqd conſentanea forent his quæ

Pſammiethicus rex Aegyptiorũ primi

Pueri duo clãnu triti

Becęus. i. panis

Heliopõ leis

memphi dicerent. Nā heliopolitani ferunt ægyptiorū esse solertissimi. Atq; ex iis narrationibus: q̄ ad rē diuinā ptinētia audiui ea nō libēter enūciaueri. nisi ipsorum trīmodo noia existim ī s oēs hoies idē sentire de his: Q uorū quicquid cōmemorabo id oratōe coactus cōmemorabo. Q uæ aūt humanārū rerū sūt: hæc ita referebāt inter se cōstare omniū hominū primos ægyptios annū cōperisse distīguentes eū in duodeci tēporū mēses. Idq; cōperisse ex astris eo sciētius ut mihi uidet hoc agētes q̄ græci: q; græci q dē tertio quoq; anno intercalaré mēsem ītroducūt temporis gratia: Aegyptii uero tricenis diebus: qbus duodecim mēses taxāt adiiciūt huic numero quot ānis qnos dies. Vnde eis ratio circuli temporū cōstat eodē redeūtis. Aegyptios quoq; prios duodeci deorū cognomina cēsuisse: & ab illis græcos fuisse mutuatos. Item prios diis & aras: & simulacra: & delubra statuisse: quinetiā aialia ī saxis sculpsisse: quarū rerū pleraq; ita effecta opere demōstrabā. Præterea primū mortaliū regnasse Menē: ac sub eo omnē ægyptū præter thebaicā plagam palustrem fuisse: ex eaq; nihil corū: quæ supra stagnū myrios extant extitisse: ī quod stagnū a mari p flumen septē diebus nauigat. Atq; de regiōe bene mihi dicere uidebant. Māsestū eni ē ei: q si antea nō audierit: tñ ispexerit modo sit sollertia p̄ditus Aegyptū ī quā græci nauigāt accessionē eē terræ ac fluminis donū: quin etiā loca supra stagnū hoc ad triū usq; dierū nauigationē: de qua nihil amplius cōmemorabāt. Est autē & aliud tale. Nam ægyptiacæ regiōis huīscemodi nātura ē. Iā primū cū ægyptū uersus ī alto cursū tenes pcul ab ea ad huc diurnæ nauigatiōis spatio patieris sensū ceni etiā ī aqua undeci alta passus: quæ res declarat eatenus eē humi aggestū. Ipsius aūt ægypti lōgitudo secūdū mare sexagīta schœnorū id ē funiculorū: quē admodū nos ægyptū distīguimus a sinu plithinite: ideſt lateritio usq; ad stagnū Selbonidis: ad quod mōs cassius usq; pertingit. Itaq; ab hac parte sexaginta schœni sūt: Etenim qui modicū terræ possidēt mentiuntur illā passibus: qui minus inopes terræ sūt metiuntur stadiis: qui multum possidēt parasangis: qui plurimū sane schœnis. Constāt autē parasangæ tricenis: schœni sexagēis stadiis. Ita erat ægyptus secūdum mare stadiorū triū miliū sexcentorū. hic ad heliopolim mediterranea uersus ægyptus spaciosa est. supina omnis & aquarū inops simul ac limosa. A mari ad heliopolim eūdo per superiora eiusdem pene spacii interest cuius ab athenis illud quod ab ara duodecim deorū fert pisā: & ad delubrū Iouis Olympii: q̄ itinera siquis cōputet: inueniet aut parū quiddam differre: quo minus paria sint: aut non amplius quindecim stadiis. Nā uiæ quæ ex athenis pisam fert: quindecim stadia desunt: quo minus sit mille & q̄ingentorū stadiorum. At ea quæ a mari ad heliopolim ducit: hunc stadiorū numerum complet. Ab heliopoli per superiora eundo ægyptus angusta est. Nam qua parte mons arabiæ exporrigitur ab aquilone ferens ad meridiem atq; ad austrū semper per superiora pertingit ad mare: quod rubrum uocatur: ubi insunt lapidicinæ ad pyramides quæ sunt apud memphim excisæ: ab hac quidem parte desinēs mons declinat in quæ dictum est. Q ua uero parte productior ipso est duorum ego audiebam mensiū itineris esse ab aurora ad hesperum: & eius extrema: quæ ad aurorā uergūt feracia turis eē. Atq; hic quidem mons talis est. Q uo autem latere aphricam ægyptus spectat: alius mons saxeus extenditur: in quo pyramides sunt fabulo obsitus eodem modo quo arabici montis tractus: qui ad meridiem fert. Itaq; quod ab heliopoli non ita multorum spaciorū est quod modo ægypti sit: sed quatuor dūtaxat dierū nauigatiōe: Aegyptus angusta est inter eos quos dico montes quod intercapedinis campestris est terra stadiorum ferme ut mihi uidet qua parte arctissima est non amplius ducentorum e monte arabico ad eum qui dicit

Annus ægyptiorum

Aræ primæ

Simulacra deorū

Menes rex primus

Myrios stagnum

Aegyptiacæ regionis natura

Selbonidis stagnum

Cassius mons

Parasāgę Schœni

Pyramidum lapidicinæ

punicus. Illinc rursus ægyptus laxa est: atq; ita situs regionis natura cõparatus ẽ. Ab he liopoli ãt ad thebas nouẽ diebus nauigat' spatio quattuor miliũ octigẽtorũ & sexaginta stadiorũ: hoc ẽ unius & octogita schœnorũ: q̃ ægyptia stadia collecta secundũ q̃dẽ mare sunt: put a me supius indicatũ ẽ: tria milia sexcẽta: quantũ uero a mari ad thebas mediterraneũ ẽ indicabo. Sunt. n. sex milia ac centũ uigiti stadia. A thebis ãt ad urbẽ noie elephãtinã octingẽta uiginti. Huius igit' regiõis q̃ a me dicta ẽ pleraq; ps ut & sacerdotes aiebãt & mihi ipsi esse uidebat' acq̃siticia ægyptiis ẽ: siq̃dẽ q; iter p̃dictos mõtes supra mẽphim urbẽ positos medi ũ ẽ: uidet' mihi sinus maris aliquãdo fuisse: quẽadmodũ ea q̃ sũt circa iliũ: & teuthraniã: & ephesũ: & Mæandri planiciẽ: ut hæc pua magnis cõparent: qm̃ nullũ eorũ fluminũ: q̃ has regiões oblimauerũt: dignũ ẽ cõparari uni ex septẽ hostiis nili magnitudine. Sunt & alii fluuii nequaquam ad magnitudinem nili: qui magna opera ediderunt: quorũ noia possem referre: cũ alii: tũ uero Achelous: qui per acarniã fluens echinadum insularum mare iam eas media ex parte fecit continentem. Est ãt arabicæ regionis non procul ab ægypto sinus maris productus ex eo quod rubrum uocatur lõgus ita atq; arctus ut differẽdo ostẽdã: plixitas quidẽ inchoando nauigationem ex macho in amplũ æquor consumit quatuor dies remigationis: latitudo uero ubi sinus amplissimus ẽ dimidiatũ diẽ nauigationis: in quo sinu quotidie reciprocatio aquarũ: & uadosum æstuarium est. Aliũ huiusmodi arbitror sinum in ægypto extitisse: quorũ alter mare ad aquilonem habet a thiopiã uersus: alter arabicũ: de quo disserere pergam ferens ex austro in syriã: q̃ pene inter se suos recessus terminant exiguo quodã terræ interuallo dirempti. Quod si in hunc arabicum sinum nilus uelut alueum suum cõuertere: quid enim prohibebit assidue fluentem quin intra uiginti milia annorum illum oblimet. Ego enim credo intra decem milia annorum: qui ante me natum transierũt siccubi siccanea facta sunt nimirum & sinum siccaneum fieri posse etiam multo q̃ hic est maiorem a tanto flumine atque ita operoso. Itaque quæ de ægypto a referentibus audiui: ea & ipse ita habere existimo. Quippe cũ uideam & ægyptũ esse exporrectam a terra contigua: & cõchylia existere in montibus: ac salsuginem exudare: quæ ẽt pyramides corrũpat: & montẽ hunc: qui ĩ ægypto imminet mẽphi harenas solas habẽtẽ. Præterea regionẽ hãc nulli alteri conterminæ aut arabiæ: aut aphricæ: aut syriæ assimilẽ esse. Etenim arabiæ maritimã ubi syri incolũt pulla hum⁹ est: & fragilis utpote limus ex alluuionib⁹ ab ęthiopia fluie deuect⁹. Nã punicã humũ scimus magis puniceã esse: & magis subharenaceã. Arabicã uero atq; syriacã argillosiorẽ: ac suppetrosam. Quin ẽt id magnũ hujus terræ documentũ aiebant sacerdotes sub rege Miri fluuiũ quotiẽs octo cubitis dũ minimũ ĩfluebat irrigasse ægyptũ quæ supra memphim est: nec dũ ab obitu Myris nongẽti sunt anni ad tẽpus: quo hæc ego a sacerdotibus audiebã. At nunc nisi ad sexdecim: aut ad qndecim saltem cubitos ascẽdat fluuius regionem nõ transcendit: Quæ regio si ꝓportione in altũ surgat: & tã tũdẽ ad incremẽtũ tẽdat: uidẽtur mihi ægyptii utiq; hi q̃ intra paludẽ incolũt cũ alia loca: tũ uero eũ qui uocat' delta idem passuri omni futuro tẽpore. eã regionẽ nilo nõ restagnante: quod aiebãt ipsi passũros aliq̃n græcos. Nam cum audirẽt omnem græcorum terram pluuia perfundi non fluminibus ut suam dicebant fore: ut decepti aliquãdo magna spe male esurirent. Qui sermo hoc dicere uult græcos si nolit eis deus pluere: sed sic citate extinctũ iri: ut qbus nihil aliud aq̃ nisi tm̃: q; ex Ioue sũministret'. Atq; hæc q̃dẽ q̃ ab ægyptiis i græcos dicũt' recte hũt. Age nũc uicissim dicã quomõ res apud ipsos ægyptios habeant. Si ut supius dicebã quæ ĩtra memphim ẽ regio (hæc enim ẽ q̃ augescãt)

Heliopolis
Thebæ
Elephantinaurbs
Achelous
Conchilia in mõtibus
Punica humus
Arabica humus
Myris rex

uelit in altū augeſcere pro portione ꝑteriti tēporis quid aliud ægyptios: q̄ illic incolunt q̄ eſituros. Si neq; guſtare ea q̄ ab Ioue ſūt: neq; a fluie reſtagnari queant rura ipſorū. Iſū nanq; ex oibus hoibus atq; ex oibus ægyptiis maxie illaboratū ꝓcipiunt fructū: q neq; ꝓ ſcindendis aratro ſulcis: neq; ſubigendo ſolo: neq; aliud quicq̄ exercēdo eorū quæ i aruis colendis cæteri mortales laborē tolerāt: ſed poſtq̄ fluuius ſua ſponte ſupueniens irrigauit rura deſeruit: & rurſus irrigata deſeruit: tunc in ſuū quiſq; rus iacto ſeie ſues immittit

Aegyptiorū ſemētis

conculcatoque ſuibus ſemine meſſē deinde expectat: atq; ubi ſuibus ſemē uerſauerit: ita demū frumentū ꝓcipit. Quod ſi uelimus de ægypto ionū uti ſententiis: q ſolū delta eſſe ægyptū a Perſei ſpecula appellatū: dicentes illā ſecundū mare ad peluſiaca uſq; tarichea quadraginta ſchœnorū eſſe. A mari āt mediterranea uerſus ptingere ad cercaſorū urbem iuxta quā ſcinditur nilus in peluſiū fluens: & in canobū. Cætera uero ægypti partim eſſe aphricæ: ptim arabiæ oſtenderemus hac rōne utentes nullā ægypti primitus fuiſſe regionē. Nā delta eis ut ipſi dicunt: & mihi uidet defluxa humus eſt: ac nup ut ſic dicā extitit Itaq; ſi nulla eis terra erat: quid curioſi ſunt putantes ſe primos homines extitiſſe: qui ne ī puerorum quidem experimentū: quā primā linguam proderent ire debebāt: quos ego opinor. neq; cum loco quem delta iones uocant pariter extitiſſe: ſed ſemper fuiſſe: ex quo genus humanū extitit: progreſſuq; terræ multos ex eis reliquos fuiſſe: multos aliūde ſub ingreſſos. Ideoq; olim thebæ ægyptus uocabatur. Cuius ambitus eſt ſtadiorū ſex miliū ac centum uiginti. Itaq; ſi nos de eis recte ſentimus: iones non recte ſentiunt de ægypto Sin recte iones ſentiunt: oſtendo neq; græcos : neq; iones ſcienter computare: qui cum aiunt tria membra totā eſſe terrā: europā: aſiā: aphricā: quartum membrum annumerāt delta ægypti. Si non ſit neq; aſia: neq; aphricæ. Nam ſecundū hanc rationē non ē nilus: qui aſiam ab aphrica diſterminat: qui cum diuortia faciat circa acumē deltæ: quod ī medio eſt: id aſiæ & aphricę eſſet. De quo nos ionum ſētētiam miſſam facientes: ita ſentimuſ Aegyptum quidem eam oēm eſſe quæ ab ægyptiis incolitur: quēadmodum ciliciam eā quæ a cilicibus: & aſſyriā eā quæ ab aſſyriis: ſed aſiæ & aphricæ ſcimus recta rōne nullū eſſe terminum: niſi terminos ægyptiorū. Si uero quod græcis perſuaſum eſt ſequemur: ſentiemus oēm ægyptū: quæ a cataduꝑis & elephantina urbe incipit bifariam diuidi: & utrunq; cognomē obtinere. Alia enī eius partē eſſe aphricæ: aliā aſiæ. Quippe nilus a cataduꝑis incipiēs media interfluēs ægyptū irrumpit in mare uno quidē uſq; ad cercaſorū urbē aluco tripartito. Deinceps quorū alucorū unus ad aurorā quod peluſiū hoſtium: alter ad ueſperā tēdit: quod canobicū hoſtiū nominatur. Tertiꝰ quo recta nilus meat talis eſt. Delatus per ſuperiora in acutū deltæ proficiſcit: dehinc mediū delta ſcindens ī mare cuadit nō minimā huic aluco portionem aquæ prębens: nec minime celebrem: quod ſebennyticū hoſtiū appellatur: A ſebennytico item duo alia diuiduntur hoſtia in mare ferentia: quibus hæc ſunt ipoſita nomina: unī ſaiticū: alteri mēdeſiū. Nā quæ bolbitinum & bucolitū nominātur non ſunt natiua hoſtia: ſed defoſſa. Huic meæ opinioni tantam eſſe ægyptū: quāta ratione demōſtrau: Teſtimoniū etiam dat oraculū quod ab Amone eſt redditū quod ego poſterius q̄ ita animū induxerā circa ægyptū audiui: Nā qui ſunt ex urbe marea & apia incolētes ægypti fines aphricā uerſus: q̄ ſibi pœni nō ægyptii uiderentur: quod q; peroſi ſacrorū cerimonias nolēt bobus fœminis prohiberi: miſerunt ad Ammonem negātes quicq̄ cū ægyptiis ſibi cē commune. Habitare enim ſe extra delta: nullūq; ſibi cum illis ligue cē cōmercium: ac uelle ſibi fas eſſe omnia guſtare. Hæc cos deus facere non permiſit: inquiēs ægyptum eam eſſe: quam nilus ſupergreſſus irrigaret

Thebæ Aegyptꝰ

Terræ diuiſio

Aegyptꝰ quæ Cataduꝑa

Aegypti partes

Nili origo

Nili hoſtia

Peluſium

Canobicum

Sebēnyticum

Saiticum

Mēdeſiū

Bolbitinum

Bucolitū

Marī urbs

Apia urbs

Aegyptii qui

quíq; intra urbẽ elephantinã incolentes ex hoc fluíe potarent eos eſſe ægyptios. Hæc illis ita reſponſa ſũt. Porro nilus ubi inflatus eſt nõ mõ delta iundat: uerũ ẽt plagã q̃ dicit aphricana eſſe aliquotiẽs & arabicã: idq; utroq; uerſus duorũ diertũ itinere: & amplius eo uel minus. De cuius flumis natura neq; a ſacerdotibus quippiã neq; ab alio ullo pcipere potuí: cũ promptiſſimo forẽ aío ad hæc ab illis audiẽda cur nilus aqs inflatus deueniret íchoans intumeſcere ab æſtíuo ſolſtítio: & centum uſq; dies & prope totidẽ diebus retrocederet relinquens fluenta ita ut põem hyemẽ tenuis eſſe pſeueret ad ſolſtitiũ rurſus eſtiuum. De his níhil oío potuí pcipere ab ægyptíis feíſcitando nũ aliquã uim nilus haberet natura diuerſã a cæteris fluuíis. Hæc ego noſcendi cupídus eos interrogabã & cur ſolus oíum amníũ nullas ex ſe auras remitteret. De q̃ tñ aqua q̃dã græcorũ iſignes cũ uellẽt effi cí ſapientia: trifariã diſſeruerunt: quarũ opinionũ duas ne mẽtione quidẽ dignas eſtimo níſi catenus ut illas tantũ ſignificẽ. Earũ una ait uentos eteſias eſſe in cã: ut nilus inflet̃ p híbentes eũ effluere in mare. Atq nõnunq̃ eteſiæ nondũ ſpirauerunt: cum nilus íd agít. Ad hæc ſi eteſiæ cauſa forent: oporteret alia quoq; flumina quæcũq; eteſis obnoxia ſunt ídem quod nilus patí: & eo magis quo tenuiora ſunt minores gurgites exhibentia. Sunt autem multa in ſyría: multa in aphrica flumina: quæ níhil tale patiuntur quale patitur nilus. Altera opínio eſt íncredibílíor quídem q̃ hæc quæ dicta eſt: dictum tamen admirabílior quæ ait illum q; ab oceano fluat iſtud efficere: ipſum uero oceanum orbi terrarum circunfluentem. Tertia opinio ut multo modeſtiſſima: ita longe falſiſſima eſt. Quippe quæ nec ipſa aliquid dicit inquiens e niuibus líqueſcentibus manare nilum: qui cum ex aphrica per medios æthiopes fluens in ægyptũ cuadat ex locis calidiſſimis ad frigidiſſima quantus ex niuibus flueret: de qua re multa ſane ſunt: quæ quis coniectare poſſit non eẽ credibile eum qui talis ſit manare de niuibus. Primũ ac maximũ teſtimonium perhibẽtí bus uentis qui ab his regionibus calidi ſpírant. Secundũ ea plaga: que ſine ímbribus: & ſine glacie perpetuo eſt. Super níuem autem que cecidit neceſſe omnino eſt intra quinq; dies pluere: ut ſi in his regionibus níngeret etiã plueret. Tertíum homines qui ab æſtu ſolis nígrí ſunt: & míluí atq; hírundines: quæ illíc perennãt: grues quoq; quæ ſcythyce plagæ hyemem fugientes ad hæc loca ſe conferunt hybernatum. Sí igitur uel quãtulũcũq; níngeret in ea plaga: per quã fluit & ex qua íncipit nilus: profecto nihil tale eſſet quẽadmodum arguit. At is qui de oceano loquítur ad occultam fabulã referẽs caret argumẽto Neq; enim ego ullum notui fluuium: qui eſſet oceanus: ſed hoc nomen opinor Homerũ: aut aliquem priſcorum poetarũ cũm inueniſſet in poeticã intuliſſe. Quod ſi opiniones quas propoſui improbantem me oportet de occultis ferre ſentẽtiam: dicam quare mihi uídeatur implerí nilus æſtate. Hyberno tempore ſol abſcendens a priſtino curſu ſubter hyemale ſidus meat í ſupíora aphricæ: hoc q̃dẽ ut breuiſſime demõſtret̃ totũ dictũ eſt. Etenim deum hunc ut cuiq; terræ proxime accedit: ita eam maxima ſiti efficere credibíle eſt: & ſcaturígines índigenarũ amníũ arefacere: Vt autem pluribus uerbís demonſtretur ita habet ſol aphricę ſuperíora permeans iſtud efficit: Nã cũ omne ueris tempus ſit ſerenum in his regionibus & ipſę regiones ſint torridæ: quas ſol tranſiens uẽtos frigídos facit: quemadmodum medio cælo means æſtate facere conſuecuit: ad ſeſe trahit aquã attractãq; in ſuperna abíicit loca: quã excipiẽtes uentí ac diſſipantes líquefaciũt hi uidelicet: q ut credíbile ẽ ab hac regiõe flant: Auſter & aphricus multo omniũ pluuioſiſſimi: q̃q̃ mihi uídetur non omnẽ ſol humorem eius anni nilo remittere: ſed penes ſeipſum reſeruare. Idem mitigata hyeme rurſus in medium cælí regreditur: atq; illíc iam ítidem ex

Nili exundatio

Nilus ſolus aura caret

Nilus cur æſtate crescit

Solis natura

Auſter. Aphricuſ

cūctis fluibus trahit humorē: q̄ fluía mox multarū aq̄rū ibre cōmixto terrā madefaciēte utiq; lacunoſā magna decurrūt. At æſtate cū deſtituant' ab ibribus & a ſole attrahāt': exiliora ſūt. Nilus āt q ibribus caret cū attrahit' a ſole: merito ſolus fluuiorū eo tp̄e fluit mto exilior q̄ ſolet pæſtatē. Tūc. n. peræq; attrahit' atq; cæterę aquæ: p hyemē uero ſolus attrahit'. Ita ſolē cēſui huiº rei eē cām. Idē mea ſnia auctor ē aereæ ſiccitatis i ea regiōe dū exæquat tranſitū ſuū. Ita ſēper aphricæ ſupiora eſtas optinet. Q d' ſi finiū ac cœli ſitº immutaret': ut ubi nūc aqlo ſitº ē & hyems: ibi auſtri ſitus eēt & meridiei. & ubi auſter: illic aqlo collocatus eēt. Si hæc ita hērēt, pfecto ſol amotus e medio cælo ſub hyemē & aqlo nē mearet ſupra europā: quēadmodū nūc ſupra aphricā ptrāſiet' q; nobis oēm europā taceret (Opior) eadē in iſtro: q̄ nūc facit i nilo. De aura āt q̄ nulla e nilo efflat: hoc mea fert opio cōſētaneū cē e locis ualde feruidis nihil reſpirare aurę q̄ ab aliquo frigido loco flare gaudet. Verū h̄ita ſint quēadmodū & ſūt: & ab initio fuere. Nili tū fōtes nēo neq; ægyptiorū: neq; græcorū: neq; aphrorū: cū qbº i colloquiū uenī ſe noſſe, pfeſſus ē p̄ter ſcribā ſacrarū Mineruæ pecuniarū apud ægyptū in urbe ſai: q mihi io̊cari uidebat' affirmās ſe id, p̄cul dubio noſſe. Sic āt dicebat gemios eē mōtes cacuminibº i acutū tēdētibº iter ſyenē poſitos urbē thebaidis & elephātinā: quorū uni nomē eſſet cerophi: Alteri mophi: & ex eo medio nili fōtes abyſſos: hoc ē imēſæ altitudis emanare. Cuius aquæ dimidiū ægyptū uerſus & uentū aq̄lonē flueret: reliquū dimidiū æthiopiā uerſus atq; auſtrū. Q d' āt abyſſi ſorent fōtes aiebat Pſammiethicū ægypti regē p̄iculū huius rei fēciſſe: q funibus multorū miliū paſſuū cōnexis: & i fōtes demiſſis: tū ad tūdū nō deuenīſſet. Scriba hic ſi mō geſta fuerāt q̄ dicebat affirmādo faciebat ut ego opinarer uortices quoſdā illic eē rapidos: ac refluxus quēadmodū p̄cipitātis e mōtibus aq̄ neq̄t funis ad explorādū demiſſus p uenire i fūdū. Alid' ab ullo audire nō potui: niſi cū ipſe iſpiciūdi gr̄a ad elephātinā uſq; urbē, pfectº ſū: q dd̄ā lōgiſſimæ narratiōis: qd' ex fama illic iā inq̄rēdo accepi eū ab urbe elephantina ad ſupiora eē locū acclinē: ubi neceſſe ſit nauigio utriq; alligato tāq̄ boue p̄gere & ſi funis abrūpat' abire nauigiū rapiēte: fluuiſ ipetu. Abeſſe āt hūc locū ultra q̄tuor dierū nauigationē: eſſeq; ibi milū tortuoſū ueluti mæādrū: & duodecim ſchœnorū: quibus hūc in modū nauigare oporteret: & poſtea peruenire planū in locū: ubi ſit inſula nilo circunflua noie tachompſo ab elephantina deſuper iā æthiopes incolere: & dimidiū inſulæ. Nā alterū dimidiū incolere ægyptios. Inſulā cōtineri ingēti ſtagno: accolētibus circū æthiopibus paſtoribus: in qd' e nilo ſubuectus peruenias in alueū: qui in ſtagnū diffundit'. Deinde ēgreſſus itinere pedeſtri quadraginta dierū pergas, p̄pter flumē. Nā in nilo acutos ſcopulos exiſtere & ſaxa frequētia: p q̄ nauigare nō licet. Peragrato quadraginta diebus eo loco: alterū rurſus ingreſſus nauigiū duodecim diebus ſubueheris: dū uenias in oppidū magnū nomie meroem: quæ fert' aliarū urbiū eſſe metropolis. Cuius ſolos deorū colūt Iouē & Liberū: eoſq; magnopere uenerāt'. Iouī ēt cōſtituerūt: oraculū: cuius reſponſis poſteaq̄ iubent' & quocūq; iubēt' co'ſumant expeditionē. Ab hac urbe intra tantūdē temporis: itra q̄tū ad ipſam ex elephantina peruenit' nauigando peruenias ad transfugas: quibus nomen eſt aſmach: qd' uerbū græca in lingua idē pollet qd' ſiniſtræ regiæ aſſiſtentes. Iſti cū eſſent ægypti bellatores ducēta & octo milia ad hos æthiopes tranſire hac de cā. Sub rege Pſammiticho fuerāt i p̄ſidiis collocati. Alii ad urbē elephantinā & ad daphnas peluſias aduerſus æthiopes. Alii aduerſus arabes & ſyros. Alii ad meroē aduerſus pœnos: quibus in locis quēadmodū ſub rege Pſammiticho erant. Ita ſea ætate p̄ſarū p̄ſidia excubāt. Nā & in elephantina & in dalphnis perſæ excubias agūt. Cū

Nili aura cur nulla

Sai urbs

Syene Cophis Mophis Nili fontes

Tachōſº inſula

Meroe Iupiter Liber pater Aſmach

Daphnæ

igitur triennīū in pſidio fuiſſent. Aegyptii neq; illinc ab aliquo dimitterent' cōi uſi cōſilio a Pſāmieticho ad æthiopiā ſibi trāſeundū putauerūt. Quos re audita Pſāmietichus ſecut⁹ ubi ē aſſecut⁹ miſtis uerbis obſecrabat: uetabat q; patrios deos ac liberos uxoreſq; deſerere. Ibi quidā illorū ferē oñſo ueretro dixiſſe ubicūq; id cēt: id ſibi & uxores & liberos fore. Hi poſteaq; in æthiopiā ꝓfecti ſūt: ſeſe æthiopū regi tradiderunt: quos ille ita remuneratus ē. Erāt ei nōnulli æthiopū aduerſarii: quorū terrā eripiētes iſtos iuſſit icolere Aethiopes his colonis iter ſe collocatis facti ſūt māſuetiores morib⁹ ægyptiacis imbuti Ad q̄tuor igit' mēſiū ptim nauigationē: ptim iter cognoſcit' nilus: ꝑter id quo fluit ꝑ ægyptū. Tot. n. mēſes in ſūma reperient' ipendi ab his q ex elephātina ad hos pfugas pgāt. Fluit āt ab heſpo & occaſu: de hīc q d ſit nēo pōt ꝓ cōperto narrare. Eſt. n. deſerta ꝑ ſeruorea regio. Accepi tñ hoc ex q buſdā cyrenæis: q ſe ad Ammonis oraculum iſſe cōmēorarent collocutoſq; cū Etearcho ammoniorū rege: & ex aliis ſermōibus deueniſſe i garrulationē de nilo: cuius nēo noſceret fōtes: Etearchū q; narraſſe aliq; naſamonas quoſdā ad ſe uēiſſe: q̄ gens ſit punica ſyrti incolens: & orā q̄ uergit ad aurorā non multū ſupra ſyrti: eos cū ueniſſent: iterrogarēturq; nunq d āplius hērēt q d' referrēt de aphricæ deſertis: rettuliſſe apud ſe fuiſſe uirorū ꝑpotentiū filios procaces: eos cū iuuenilē ætatē adoleuiſſēt cū alia ſuperuacua fuiſſe machinatos: tū uero ex ſeſe quinq; ſortitos ad inſpiciūdas aphricæ ſolitudines ſi q d amplius cernerent q̄ hi q longinquiſſima iſpexiſſent. Orā enim maritimam aphricæ a q loni obnoxiam pœnos & pœnorū ꝑ multas gentes ab ægypto icipientes oēm optinere uſq; ad ꝓmontoriū ſolœntem: quod aphricam terminat præter id demum q d' aut græci optineant: aut phœnices ſupra maritimam oram: & eos qui ad mare incolūt: ſeris ulteriora habitari: Vlteriora ferīs harenoſa eſſe uæhementerq; arida ac ꝓrſus uaſta. Igit' cos iuuenes ab æqualibus dimiſſos aqua atq; cibariis probe inſtructos. Primū ꝑ loca hominibus habitata perrexiſſe: hanc permenſos in illam feris frequentem peruenīſſe. ex ea ꝑ ſolitudies iter feciſſe iuētū zephirū: pagratoq; multo ſpatio ſabuloſi loci pluribus ſane diebus aſpexiſſe demū arbores in planitie quadā enatas ad eaſq; acceſſiſſe: ac fructū qui inerat decerpſiſſe: eiſq; inter decerpēdū ſuperueniſſe quoſdam infra mediocrem uirorum ſtaturā puſillos uoce: quæ nec a naſamonibus cognoſceret': nec naſamonum uocē ipſa cognoſceret: & ab his depræhenſos: ductoſq; per maxias paludes: atq; illas trāſgreſſos pueniſſe in urbē: i q̄ uniuerſi forent: æq̄li ſtatura illis: q ab duxiſſent colore nigro: eam urbem prætерlabi grāde flumen ab heſpero ad orientem ſolem fluens: in quo apperent crocodili. Hactenus a me de ſermōe Ammonii Etearchi cōmemoratū ſit: niſi q; is aiebat naſamōes ut cyrenei referebāt reuertiſſe. & eos hoies: ad quos illi puēiſſēt oēs eē fallaces Fluū āt q d' ꝑterfluebat & Etearchus cōiectabat nilū eē: & rō ſic dictat. Ex aphrica. n. ni ⁱ⁹ fluit eāq; mediā ſecat: & ut ego ex aptis ignota cōiecto pari tractu atq; iſter meat. Iſter nāq; flūs ex celtis atq; urbe pyrene ꝓfluēs (Celtæ aūt ſūt extra cippos Herculis cyneſiis finitimi oīum i europa ad occaſum habitantiū ultimi) mediam europā ſcindit: totāq; permenſus: q iſtriā mileſiorū colōi icolūt mari euxino finit': & iſter. (Fluit enim ꝑ terrā habitatā) iter prios cognoſcit'. De nili uero fōtib⁹ nēo hēt q d' referat: & merito utpote aphrica ꝑ quam fluit deſerta: de eius fluxu: q̄ potuit lōgiſſime repetendo narrari dictū ē. Euadit aūt in ægyptū. Porro ægyptus mōtanæ ciliciæ fere oppoſita eſt. Hinc recta ad ſinopem i pōto euxino ſitam q nq; dierū intereſt uiro expedito. Sinope āt iſtro mare irrūpenti ex aduerſo eſt ſita. Ita nilus totā permeās aphricam: uidetur mihi æquiparandus iſtro Hactenus de nilo dictū ſit. Venio ad plura d' ægypto referenda: q a plura q̄ alia oīs regio

Etearch⁹ rex Naſamones

Nili fluxus

Aphrica

Iſter

Pyrene

Celtæ

Cippi hercules

Cyneſii

Sinope

mirabilia hēt: & p̄ter oēm regionē exhibet opa relatu maiora. Horū gr̄a plura de ea cōmemorabunt. Aegyptii quē admodū & cœlo q; apd eos & fluie diuersa ab aliorū natura: Ita ipsi pleraq; oia a cæteris hoibus diuersa cōstituerūt & istituta: & iura apud quos fœie qdē negociant cauponant q;: & istitoris opis uacāt. Viri āt intra domos texūt. Alii uillū subtegminis desup tramāt: ægyptii subter. Onera uiri capitib9. Fœie humeris baiulāt. Fœie stātes mingūt: uiri sedētes. Domi uentrē exonerāt: exterius i uiis comedūt reddētes rōnē: q̄ sunt turpia sed necessaria: ea i occulto fieri debere: Palā uero q̄ nō sunt turpia. Mulier neq; dei neq; deæ ulla sacerdos ē: sed uiri deorū oium & dearū. Alendi parētes filiis nullā nolentibus: filiabus & ut nolit sūma necessitas ē. Deorū sacerdotes alibi comati sunt: i ægypto derasi. Apud alios ritus ē statii i funere p̄ximi capita deglabrare. Aegyptii i funeribus sinunt capitis crines augescere. barbā tñ tōdent. Apud cæteros mortales uictus a ferarū secretus ē cōsortio. Aegyptii cū feris uescunt. Alii frumento atq; ordeo uictitāt. Aegypt9 uictitare his q̄ ex his fcā sunt maxio p̄bro ē: sed cibis e farre cōfectis: qd' quidā siliginē appellāt. Cōsperſionē pedibus: lutum manibus subigunt. Virilia prout contigerunt alii eē permittunt: p̄ter eos qui ab istis didicerunt ægyptii circūcidūt. Viri binas uestes hñt: fœmiæ singulas. Alii uelorū ansulas: & funes extrinsecus assuunt: ægyptii intrinsec9. Græci litteras scribūt: & calculis cōputant a siniſtro i dextrā manū ferētes. Aegyptii a dextro in siniſtrū: & hoc facientes aiunt se in dextrū: græcos facere in siniſtrū: litteris bifariis utūtur: quarū unas sacras uocāt: populares alteras. in deos religiōe supra modū: supraq; oēs hoies. Talibus ēt moribus utunt: Aeneis i poculis potant singulis ea diebus extergentes nō eorum aliquot: ēt aliquot nō: sed uniuersi. Linea ferunt uestimenta semp̄ recens ablu ta huic rei p̄cipue uacantes. Virilia circuncidunt mundiciæ gr̄a pluris facientes se mundos esse q̄ decoros. Sacerdotes quoq; die totum corpus eradunt: neq d eis inter deorum cultum aut pediculi: aut alterius sordis creet. Iidem uestem tñ modo lineā: calceos papyraceos gestant. Aliā uestem: aut alios calceos iduere eis fas non est. Lauant quotidie frigidā interdiu ter: noctu bis. Alias p̄terea cerimōias p̄pe dixeri infinitas exercent. Q ui etiam non exiguis afficiuntur commodis: Nam neq; e re domestica aliquid conterunt: neq; erogant: sed eorum singulis quotidie cibi sacri cocti p̄sto sunt: & carnis bubulæ: & anserinæ satis abunde q;. Vinum quoq; uineale tradit. De piscibus gustare nefas est illis Fabas ægyptii in sua terra neq; admodum serunt: neq; natas: aut crudas: aut in aqua coctas edūt. Sacerdotes uero ne aspicere q̄dē sustinēt arbitrātes haud mūdū illud legumē esse. Initiant nō sigillati cuiq; deorum: sed gregati: quorū unus est pontifex. Vbi qs defunctus est filius eius surrogat. Boues mares epaphi esse censent: eaq; de re hūc i modū explorant. Si pilū in eo nigrū uel unū uiderēt nequaq̄ mūdum cēsent. Explorat autē hæc sacerdotū aliq s ad id cōstitutus. Lingua pecudis cū stātis erectæ: tū resupinatæ exerēdo si imunda sit his signis: q̄ ego alio referā i libro. Inspicit & caudæ pilos nunquid habeat secūdū nam p̄creatos. Eā si fuerit his oibus mūda: notat alligato cornib9 canabo Deiñ applicita terra sigillari ānulo ip̄sa. atq; ita abducūt. Nā i molare ñ notatā pœna morte sācita ē. & hūc qdē i modū pec9 p̄bat. Sacrificādi aūt is eis ē ritus. Pecud q̄ obsignata ē ad arā ubi i molauit abducta: pyrā icēdūt. Deiñ supra pecudē libato cōtra tēplū uīo: ac deo iuocato eā mactāt: mactate caput asportāt i forū si nūdinę sint & eis græci negociatores affuerit: atq; illis uēdūt: q si ñ adfuerit i fluiñ abiiciūt: Execrāt aūt capita i b uerba. Si qd mali aut ipsis i molātib9 aut uniuersæ ægypto futurū sit: id i caput hoc cōuertat. Eodē ritu circa capita pecudū i molādarū & uini libaia oēs p̄ter ægyptii ad oia tēpla utunt: atq;

Aegyptōrū mores

Aegyptōrū uestes

Aegyptōrū scriptura

Circuncisio cur

Aegyptōrū sacerdotes erasi

Aegyptōrum sacerdotū tibi Fabæ

Boues mares

Sacrificādi ritus

ex hoc ritu nemo ægyptiorũ d capite illi⁹ animãtis deguſtat. Eſt tñ ſacrorũ dlectus: & alius apud alia tẽpla adolẽdi modus ab eis iſtitutus. Q uẽ uero aut dæmonẽ maximũ cẽſẽt: aut diẽ feſtũ maximũ agũt; hunc pergã dicere. Poſteaq; ieiunauerũt pridie feſti atq; obdormierũt: uaccam imolant: eãq; corio exuũt: & toto aluo uacuant. Inteſtina itra uentrẽ adipem q; liquũt: crura truncant: & extremos lumbos: armoſq; ac ceruicẽ. His actis reliquũ uaccæ corpus ſtipant panibus puris: & melle: & uua paſſa: & ſicis: & ture: & mirra: atq; aliis odoribus. Vbi hęc iſerſerunt adolẽt: multũ uini oleiq; iſundentes. Ieiuni tamen priuſq; ſacrificent. Dum ſacrificiũ ardet: omnes uerberant. Poſteaq; epulauerũt dapes ex ſacrificiũ reliquis ꝓponant. Boues mares eoſdẽq; mũdos: ac uitulos uniuerſi ægyptii imolãt. Fœias eis immolare nõ licet utpote Iſidi cõſecratas. Nã Iſidis ſimulacrũ muliebre ẽ bubulis prædituũ cornibus: quẽadmodũ Io græci deſcribũt: boueſq; fœias oẽs itidẽ ægyptii uenerãtur ex oibus pecudibus lõge plurimũ: eoq; nemo ægyptius ægyptiaue græci uiri aut os ſuauiaret: aut cultro ueruue: uel holla uel pura bouis carne græco cultro iciſa uteret. Boues q demortui ſunt: hũc i modũ ſepeliũt: fœias quidem i flumen abiiciũt. Mares aut i ſuburbanis ſinguli defodiũt uno aut altero cornu extãte ſigni gratia. Vbi cõputruerunt & ſtatũ tẽpus aduenit: ꝑſto eſt ad ſingulas urbes nauis ex iſula noie ꝓſopitide: q eſt i delta nouẽq; ſchænorũ ambitus. In qua cũ aliæ ſunt frequẽtes urbes: tũ ea unde ꝓfiſciſcunt naues ad oſſa tollẽda nomine atarbechis: ubi tẽplum Veneris extructũ ẽ. Ex hac urbe alii ꝓmulti uagãt i alias urbes: ubi effoderũt oſſa abſportãt: eaq; uno i loco cũcti ſepeliũt. Q uẽ i modũ boues i eũdẽ deffuncta alia pecora ſepeliũt ita enĩ apud eos circa hęc legibus cõparatũ eſt. Nãneq; iterimunt ea: Cæterũ q Iouis thebani tẽplũ icolũt: aut thebani ritus ſũt: ii oẽs ab ouib⁹ ſe abſtinẽtes capras imolant. Nõ eni eoſdẽ deos ꝓæq; colũt uniuerſi ægypti ꝓter Iſidẽ & oſirim: quẽ Bacchuũ eſſe aiũt. Hos peræq; uniuerſi colũt. Q ui Mendetis templum optinent ſiue mendeſii ritus ſunt: hi capris abſtinentes immolant oues. Itaq; thebani & quicunq; propter illos ouibus parcunt: aiunt ideo ſibi conditã hanc legem: quod Iuppiter cum ab Hercule cernere eum uoleẽte cerni nollet: tandẽ exoratus. id commentus ſit: ut amputato arieti capite pelleq; uilloſa: quã illi detraxerat iduta ſibi ita ſeſe Herculi oſtenderet: & ob id ægyptios iſtituiſſe Iouis ſimulacrũ facere: arietina facie: & ab ægyptiis ammonios accepiſſe: qui ſũt ægyptiorum atq; æthiopum coloni: & linguam inter otroſq; uſurpantes: qui etiam mihi uidentur eadem reſe ammonios cognominaſſe: q; ægyptii Iouẽ Ammonẽ appellant. Ob hanc rem arietes non mactant a thebanis: ſed eis ſacroſancti ſunt. Certo tantũ diẽ quot annis in feſto Iouis unũ demum arietẽ amputãt: cuius pellẽ detractã hũc i modũ Iouis ſimulacrũ iduũt: ad illudq; deide alid ducũt Herculis ſimulacrũ: hoc acto cũcti q circa tẽplũ ſũt arietẽ uerberãt: deiñ ſacra eũdẽ urna ſepeliũt. De Hercule hũc ego audiui ſermonẽ: q; ſit unus ex diis duodecim. Nãde altero Hercule: quem græci norũt: nulla in pte ægyptii qppiã potui audire cuius nomẽ nõ ægyptii a græcis acceperũt: ſed græci potius ab egyptiis: & hoc nomẽ filio ipo ſuere Amphitryõis. Q d ita ſe habere cũ multa mihi indicia ſunt: Tũ uero illud q; huius Herculis uterq; parens Amphitryon & Alcmena fuerũt ab ægypto oriũdi. Ideoq; ægyptii negãt ſe aut Neptuni: aut tyndaridarũ nomen noſſe: neq; hos deos iter ceteros admiſerũt. Q d ſi nomen dæmõis ullius a græcis mutuati eſſent: nõ min⁹ imo uel magis iſtorũ mẽtionẽ fuiſſẽt habituri. Si ẽt nũc nauicularia exercebãt: & ulli græcorũ nauicularii erant ut credo: & mea fert opinio. Q uapropter iſtoru m potius deorum q̃ Herculis nomẽ ægyptii ꝓcepiſſẽt. Atq uetuſtus q dã deus ẽ apud ægyptios Hercules: & ut ipſi aiũt

Perga dæmon

Vacca immolata

Boues

Vaccæ

Iſidis ſimulacrũ

Boum ſepulturæ

Proſopitis inſula

Atarbechis urbs

Ouiũ abſtinentia

Caprarũ imolatio

Iſis

Oſiris

Mendeſii

Iuppiter arietina facie

Ammõii

Ammon

Iupiter

Herculeſ quis

Amphitryon

Alcmena

Herculeſ uetuſtus

decē & ſeptē annorū milibus ad Amaſim regē: ex quo Herculē ex octo diis qui duodeci erant unū eſſe arbitrātur. Quibus ego de rebus certior fieri cupiēs: a q̄bus poſſem i tyrū & phœnicē nauigaui: q̄ ibi tēplum Herculis eſſe audirē: quod & uidi opulēte exornatū cū aliis multis donariis: tū uero duob⁹ cippis altero ex auro excocto: altero ex lapide ſmaragdo maiorē in modū ſplendēte p̄noctem. Venienſq; i colloquiū cū dei ſacerdotibus p̄conctabar quātū tēporis foret ex quo id templū fuiſſet extructū. Cōperi ne hos quidē cōgruere cū græcis: quippe dicentes ab urbe cōdita fuiſſe dei templū pariter extructū: eſſe autē a Tyro cōdita annorū duo mīlia ac trecētos. Vidi p̄ræterea Tyri etiā aliud hierculis templū cognomine thaſſi: quin etiā in thaſum p̄fectus ſum: ubi i nueni templū a phœnicibus cōditum: qui ad iueſtigandā europā nauigātes thaſum cōdiderunt: quod quinq; uirorum ætatibus prius fuit q̄ Hercules Amphitryonis in græcia exiſteret. Hæc quæ commemorant: plane declarant Herculem uetuſtum deum eſſe. Eoq; uidentur hi rectiſſime facere e græcis: qui biſariam Herculi templa ædificanda colēdaq; cenſuerunt: uni quidē ut immortali cognomine Olympio imolantes: alteri uero ut heroi parentātes. Alia quoq; multa inconſiderate græci loquūtur: quorū & hæc inepta fabula eſt: quam de Hercule ferunt cū cum in ægyptum peruenīſſet ab ægyptiis redimitum tanquā Iouī immolandū ſub pōpa fuiſſe eductū: ac tātiſper quietem tenuiſſe: dū illi ante aram cum ſtetiſſent ibi ad uim cōuerſum omnes interemiſſe. Quæ cum dicunt græci uidentur mihi ſe & naturæ ægyptiorū & morū ignaros prorſus oſtēdere. Quibus enim nullam pecudem fas ē imolare: præter ſues: præterq; boues mares & uitulos dum modo mūdos & anſeres: hi q̄ ratione immolarēt homines: aut quo modo Hercules cū q; unus eſſet: & adhuc ut aiunt hō tot milia uirorum interemiſſet. Hæc tñ tot quæ dehis reb⁹ diximus ſint & a diis & ab heroibus in bonam partē accepta. Capras & hircos ea de cauſa hi quos diximus ægyptiorum non mactant: quod Pana inter octo deos mendeſii numerant: quos octo aiunt priores duodecim diis extitiſſe. Panos ſimulacrum & pictores pingunt: & ſtatuarii ſculpunt. quemadmodum græci caprina facie hirciniſq; cruribus haud quaquam exiſtimantes eū eſſe talem: ſed ſimilem cæteris diis. Quæ tamen cum cā talem deſcribant: non eſt mihi relatu iocūdū. Verū hi cū capras: tū uero capros hircoſue omnes uenerantur: & inter mendeſios caprarii præcipuo honore afficiuntur: & ex his unus maxime: qui cum deceſſit ingens toti mēdeſiæ plagę luctus exiſtit. Vocat' āt & hircus & Pan: ægyptiace Mēdes. In hac regione contigit hoc mea memoria prodigiū. Hircus cum muliere coiit propalam: quod in oſtentationem hominum peruenit. Suem ægyptii ſpurcam beluam arbitrantur: quam ſi quis uel tranſeundo contigerit: abiit lotum ſeſe cum ipſis ueſtimentis ad flumen. Eoq; ſoli omnium ſubulci in ægypto: & ſi indigenæ: tamen nullum ingrediuntur in templum: nemoq; aut filiam cuipiam eorum nuptum dare uult: aut cuiuſpiam eorum filiam in matrimonium ducere. Ipſi inter ſe ſubulci dant: accipiūtq; filias: Aliis diis immolare ſues ius ægytiis non eſt præter q̄ Lunæ tantum & Libero: niſi per tempus pleniluniī: quo ſues immolant:: ac ſuilla carne ueſcuntur. Ideoq; aliis diebus feſtis ſues reformidant cum in iſto mactent. Cuius rei ab ægyptiis ratio redditur: ſed eandem intellectam mihi magis decorum eſt non referre. Sacrificium autem de ſuibus lunæ hunc in modum fit. Immolata ſue: extremam eius caudam & lienem & omenta ſimul cōponūt & adipe: qui circa aluum pecudis exiſtat ea operiunt: ac deinde igni amouent. Reliqua carne pleniluniī die ueſcuntur: quo die ſacra faciūt. Alio die nō āplius guſtarēt. Quiſūt ex eis inopes p̄pter tenuitatem facultatū aſſimulatos quoſdā ſues coquūt: quos immo

Cippi herculis

Tyri templus

Thaſius Herculeſ

Thaſſus urbs

Agyptiorum uictimæ

Panos ſimulacrū

Mendeſiorum uictimæ

Hircus cū muliere

Sus

Subulci phani

Sus hoſtia lunæ

Lunæ feſtum

lent Baccho quoq; ſuis feſto ſinguli in cœnā porcū pro foribus mactāt: reddūtq; ſubulco: qui illū tradit. Qui & aliū diē feſtū Baccho ægyptii agunt ſine porcis fere ꝓxima græco feſto ſimilē. Sed loco phallorū ideſt ſiculneorū ueretrorū a collo pēdentiū ſunt abeis excogitatæ ſtatuæ cubitales e neruis cōpactæ: quas fœminæ circūferūt ꝑpagos mētulā: q; ꝑpemodū inſtar eſt reliqui corporis iuuente & tibia præeūte: q; fœminæ Bacchū canētes ſequūtur. Cur autē mentulā habeat iuſto maiorē ſtatua & unū corporis membrū agitet redditur abeis rō: ut ia Melāpus Amythaonis filius nō ꝑitus huius ſacri: ſed ꝑitus fuiſſe uideat. Siqdem Melāpus fuit. q; græcis Dionyſii ideſt Liberi patris uel Bacchi nomen & ſacrificiū: & pōpā phalli enarrauit: nō tñ oēm plāe rōem cōplexus. Verū hi q; poſt hūc extiterūt ſophiſtæ rē in maius explicauerūt. Itaq; phallū Diōniſio miſſū narrādi Melāpus auctor extitit: a quo edocti græci faciūt ea q; faciūt. Eqdē Melāpodē ego uirū fuiſſe ſapiētē diminutionēq; ſuibipſi cōparaſſe: eūdēq; cū alia multa ab ægypto accepta græcis enarraſſe: tū uero nōnulla de Dionyſio tñ cōmutata. Neq; eni dixerī quæ in ægypto fiunt huic deo cōgruere cū his quæ i græcia. Nā cōſentanea eſſent græcis nō autē nup introducta. Neq; tñ credā ægyptios a græcis fuiſſe mutuatos aut hoc aut aliud quippiā: ſed Melāpodē quæ ad Dionyſiū ꝑtinēt audiſſe ex Cadmo aliiſq; tyriis: qui cū ephœnice uenerūt i terrā: quæ nunc boetia appellat. Adeō deorū oīum nomina ferme ex ęgypto i græciā perue nerūt. Idq; ego ex barbaris ſciſcitatus ita rē habere cōperio: ac reor ex ægypto præcipue ueniſſe: & iccirco illic nō eſſe uſquā nomia neq; Neptūi: neq; Caſtoris: quēadmodū a me ſuperius dictū ē: neq; Iunōis: neq; Veſtæ neq; Themis: neq; gratiarū: neq; nereidū: neq; aliorū deorum. Dico aūt quæ ipi ægyptii: qui ſe negāt deorū agnoſcere noīa. Qui dii uidentur mihi a pelaſgis fuiſſe nomiati: præter Neptunū: quē ab aphricanis audierūt. Nā neptūi nomen ab initio nō uſurpauerāt: niſi aphri ſemp hunc deū i honore habuiſſent. Eū ægyptii igitur putant eſſe: ſed nullo honore proſequūtur. Hęc itaq; & alia præterea quæ ego referam græci ſunt ab ægyptiis mutuati: ſed non id ut Mercurii ſtatuam facerēt porrecto cum ueretro. Verum a pelaſgis & primi ex omnibus græcis athenienſes: & ab his deinceps alii. Nam præſtabant inter græcos ea tempeſtate athenienſes: in quorum regione permixti pelaſgi habitant: ex quo ceperunt pro græcis haberi. Hæc quæ dico quiſquis cabyrorum ſacra imitatur: quibus traches initiantur: nouit a pelaſgis eſſe ſumpta. Nam ſamothraciam quondā incoluerūt hi pelaſgi: qui cū athenienſibus una habitauerunt: a quibus ſamothraces cerimonias mutuantur. Itaq; primi e græcis athenienſes a pelaſgis edocti ſtatuas Mercurii erecta tenere uirilia idem factitauerūt. De qua re pelaſgi ſacrum quendam ſermonem rettulerunt: qui in ſamothracibus myſteriis patefactus eſt. Idem antea in deorum inuocatione tum omnia immolabant: quemadmodum ego apud dodonam audiendo cognoui: tū nulli deorum aut cognomen: aut nomen imponebant: quippe quod alicūde nunquam audiſſent. Quos autem cognominauerūt: eos ob id cognominauerunt: q; oēs res atq; oēs regiones illi tenerent redactas in ordinem. Multo deinde progreſſu temporis aliorū deorū noīa audierūt ex ęgypto allata: poſt quos diu nomen Liberi acceperūt. Itemq; aliquanto poſt de illorum nominibus in dodōa oraculū petiuerūt. Nāq; hoc oraculū omniū quæ apud græcos ſūt oraculorū uetuſtiſſimū eē exiſtimat: atq; adeo ſolū erat ea tēpeſtate. Cōſulētibus igit pelaſgis apud dodonā nūqd noīa quæ a barbaris a.ueniſſent aſciſcerent oraculū redditū eſt ut illis uterent. Atq; ita ex eo tēpore ſacrificiēauerunt deorū nomina nuncupātes: & ea deīceps e pelaſgis græci acceperūt. Vnde aūt ſinguli deorū extiterint: an cūcti ſemper fuerint: aut qua ſpecie hacten?

Porcus hoſtia. bachi feſtū

Phalli

Mentula ingens.

Melāpus

Deorū natura

Neptuni nomen

Mercurii ſtatuæ

Dodoneum oraculum

Hesiodus Homerus Deorum nomina

ignoratū est: nisi nup atq; heri ut sic dicā. Nā Hesiodus atq; Homerus: quos quadringē tis nō amplius ānis ante me opinor extitisse fuere: quæ græcis deorū plem itroduxerūt: eisq; & cognomina: & honores: & diuersa artificia: & figuras attribuerūt. Q uibus & posteriores uidentē extitisse hi poetæ: q fuisse priores ferūtur. Et prima qdē illa dodonææ sacerdotes memínerūt. Posteriora aūt ad Hesiodū usq; & Homerū ego referā. At de oraculis q in græcia: & de illo qd' i aphrica est talia ægyptii cōmemorāt. Nā enarrabāt sacerdotes Iouis thebani duas fœmias: quæ eēnt sacerdotes e thebis a phœnicib⁹ fuisse exactas. & harū unā in aphrica fuisse uenūdatā se audisse: alterā i græcia. Atq; has fœminas esse q primę apud dictas gentes oracula cōdidisset: percōctātiq; mihī unde id qd' cōmemorāt plane cōpertū haberent. respōderunt maiorē in modū se institisse uestigare de his mulieribus: nec tñ unquā iuestigare potuisse: sed postea hæc q dicebātur de eis audisse. Hæc igitur thebis e sacerdotibus audiebā: Antistites aūt dodonæorū illa aiūt gemias ex ęgypto colūbas auolauisse: utranq; nigrā unā quidē in aphricā: alterā ad ipsos: quæ fago isidens humana uoce elocuta sit: eo loci Iouis oraculū cōdi debere: & se interpretes eē: qd' ipsis annūciaret' diuinitus fieri: & ob id seita fecisse. Eā uero quę ad aphros abisse colūbam iussisset aphris: ut Ammonis oraculū cōderēt quod oraculū & ipsum Iouis ē. Ita referebant dodonæorū sacerdotes cū assensu cæterorū dodōæorū tēplo uicinorū: quarū antiqssimæ nomen erat Promeneæ: pximę Timaretæ: minime natu Nicādrę: de qbus ita mea fert opinio. Si re uera phœnices ablegauerūt fœias sacerdotes: & earū altera i aphrica: altera i græcia uendiderūt. Hāc quæ i græcia illa q pelasgia uocabat' uenit: eam eē quæ apud thesprotos uenit: atq; deide ancillātē ibidē cōdidisse sub fago enata fanū Iouis quē admodū mos erat: Thebis ministrarī Iouis tēplo: hīc pcessit ut hic mēoria eī⁹ haberet': atq; hīc oraculū istitutū: & posteaq illā liguā græcā accepit: dixisse aiūt sororē suā i aphrica ab eisdē phœnicib⁹ ut ipsa fuisset uenūdatā. Q d aūt mulieres a dodōæis colōbæ uocatæ sūt: ob id mihi uidet' factū: quia barbarę ēnt: q; uidelicet simile qddā auibus sonarēt. Interiecto deide tpe colūbā humana uoce locutā aiūt: postq more ipsorū mulier locuta ē tādiu uolucris modo sonare uisa q diu barbare loquebat'. Nā colūba quodāmodo humanā uocē sonat Nigrā aūt colūbā eē dicētes egyptiā fœminā significāt. Sunt itaq; simillima inter se oracula: & illud apud thebas ægyptias: & hoc apud dodonā. Est q; diuinandi in tēplis rō ab ægypto asceita cū ipsi ægyptii extiterūt principes cōuentus: & pōpas: & cōciliabula factitandi: & ab eis græci didicerūt. Cuius rei hoc apud me argumētū ē q; illas cōstet priscis temporibus: græcanica uero recens fuisse instituta: nec semel quot annis cōuentū agere ægyptios: sed frequēter cū alibi: tū præcipue: ac studiosissime i urbe bubasti i honorē Dianæ: secūdo loco in urbe busiri in honorē Isidis. In qua urbe maximum ē tēplū Isidis: ipsa i medio delta ægypti sita. Est aūt Isis q græca ligua dicit' demeter. i. Ceres. Tertio gradu in urbe sami in honorē Mineruæ. Q uarto heliopoli in honorē Solis. Q uito i urbe buti i honorē Latōæ. Sexto in urbe papremi in honorē Martis. Cæterū posteaq se cōtulerūt i urbē bubasti b faciūt. Nauigant. n. uiri pariter & mulieres: magna in singulis nauibus utrorunq; multitudo. Inter nauigandū assidue mulieres aliquot crepitacula tenentes plaudunt. Viri tibijs canūt. Cæteri cæterę q; modulātur: manusq; complodunt. Ita nauigando ut ad quanq; urbē peruenīunt talia agūt appulsa ad terrā nauī: mulierū ailæ ea quæ dixī faciūt: aliæ cōpellātes eī⁹ urbis fœias īgerūt, pbra: aliæ saltāt: alię surgētes retrahūt illas. Talia ad singulas ciuitates flumē accolentes agunt. Cum ad

Dodōea columba

Ammōis oraculū

Promenea Timaretæ Nicādrę

Colūbæ dodōeæ

Colūbæ uox

Bubastis urbs

Busiris Isidis tēplum

Demeter Ceres

Butis urbs

Papremus urbs

urbē bubaſtū peruētū ē: diē feſtū celebrāt magnis hoſtiis offerēdis. Q uo feſto plus uini uinealis abſumit̄: q̄ i reliquo āni tp̄e. Cōueāt illuc: ut īdigenę aiūt uirorū ac mulierū p̄ter pueros ad ſeptingēta milia. Atq; hæc q̄dē in ea urbe fiūt. An i urbe buſiri: quæ diē feſtū Iſidi agāt: ſupius a me dictū ē. Verberant̄ eni poſt ſacrificiū cūcti multa ſane hoium milia: quo aūt uerberent̄ nō eſt mihi fas dicere. Sed ex oībus p̄cipuæ hoc faciūt cares: q̄ Cares
ægyptū incolūt: adeo q̄dē ut gladiis quoq; frōtes cōcidant: ex quo facto dat̄ intelligi eos
holpites eē nō ę gyptios. Vbi uero i Saim urbē ſacrificatū cōuenerūt. noctu ſub dio uni-
uerſi circū mœnia frequētes lucernas accēdūt. Imbutas ſale & oleo pleas cū mſto lychno Sais urbs
quod tota ardeat nocte cui feſto nomen inpoſitum eſt: accēſio lucernarum. Ad hūc cōuē
tum q̄cū q; ægyptiorū nō ierit obſeruantes ſacrificii nocte & ipſi lucernas accendūt: neq; Dutis
id i ſai modo: ſed etiā per uniuerſā ægyptū. Q ua uero gratia nox hæc lumē: & honorē ſor urbs
tita ſit ſacra quędā rō cōmemorat̄. Ad heliopoli: & ad dutim q ueniunt tm̄ ſacrificaſſe cō
tēti ſunt. In papremi uero quēadmodū i alia & hoſtias & ſacra operant̄: ſed quoad ſol cir
cūferē pauculi ſacerdotes circa ſimulacra exercent̄: cōplures eorū tenētes ligneas clauaſ
ſtant p foribus tēpli. Alii e regioe plus mille uirorū: q uota exequūt̄ cū ſingulis fuſtib9
frequētes cōſiſtūt: q pridie ſimulacrū ligneum exligno ſacello deaurato. In alias ſacras
ędes exportāt paucis illis: q miniſterio ſimulacri delecti ſūt trahētibus plauſtrū quatuor
rotarū: quo uehit̄ ſacellū cū ſimulacro: q d̄ itus ē. Hos igredi ꝓhibēt hi q i ueſtibul ſtāt
At hi q uota exequūt̄ opitulātes deo p̄cutiūt hos ſeſe defēſātes Hic uehemens exiſtit ſu
ſtuaria pugna mutuo capita ferientiū: multiq; ex uulneribꝰ (ut ego opinor) pereūt: & ſi
ægyptii quēq; mori negant. Aiūt aūt indigenæ cōuentæ hūc ideo inſtitutū q; id tēplū inco
lat mater Martis: & ad eā Martē iam adultū ac uirilis ætatis ueniſſe gratia coeūdi cū ma Martis
tre: quē materni miniſtri ut q eū a principio nō agnoſcerēt: eū igredi ad matrē nō ſineret mater
Hūc ex alia ciuitate allatū hominibus illos male mulctaſſe: & ad matrē fuiſſe itrogreſſū
& ob hāc rē aiūt ſolēnē eſſe Martī die feſto hāc rixā: & inſtitutū ne in tēplo cū fœis coire
tur: neue a Venere niſi ablutis tēpla adirēt̄. Hi ſunt q primi cerimoniis uacauerūt. Nā cę
teri fere mortales ꝓter ægyptios ac græcos coeūt in tēplis: & a Venere ſurgētes nō ablu Coitus in
ti itroeūt templū putātes hoiem eſſe ut cæteras animātes. Eteni uidere licet & pecudes templis
oēs: & uolucrū greges coire in deorū tēplis atq; in fanis: q d̄ ſi nō eēt deo gratū: nō factu
ras illas fuiſſe allegāt. Mihi aūt iſta facientes nō probant̄. Aegyptii cū in aliis ad ſacra p
tinētibus: tū uero i his ſupſtitioſe agūt. Cæterū ægypt9 cū ſit aphricæ finitima: nō tamē ægyptiæ
admodū feris eſt frequēs: quæ uero illic ſūt: eę oēs p ſacris habent̄ partim māſuetæ: pār feræ
tim imāſuetæ. Q ua aūt cā p ſacris hūtur ſi dixero ad res diuinas oratio mea deſcēderet.
quas ego in primis enarrare debito: quarūq; quicqd dixi id neceſſe coactus tamē delibā
do dixi. Conſuetudo quæ de feris eſt ita habet. Earum educandarum curam ſeorſum a
cæteris ægyptii atq; ægyptiæ ſuſcipiūt. In quo honore filius patri ſuccedit. His feris om
nes quīn urbibus ſunt uota perſoluunt: quæ ſuſceperūt illi deo cuius illa fera eſt hunc i
modum. Deraſis filiorum capitibus aut in totum: aut ex media: aut ex tertia parte appē Capita
dunt crines una in lance: & in altera tantundem argenti: quæ pecunia cum lancem tra- derasa
xerit: eam tradunt curatori ferarum: Ille pro hoc amputatum piſcem præbet feris eſcā. Ferarum
Talis enim cibus illis præbetur: quarum ſi quam quis necauerit ſi uolens morte mul- interfecta
ctetur: ſin inuitus plectitur ea mulcta: quā ſacerdotes ſtatuerint. Q uiſquis tamē Ibim Ibis
aut accipitrem necauerit ſiue uolēs: ſiue noles neceſſario morte afficitur. Sed cū multæ Accipiter
ſint feræ: quæ una cum hominib9 uiuitent: multo tm̄ plures eſſent niſi res hæc officeret

Feles

felibus. Feles posteaq̃ sunt enixæ nõ amplius adeũt masculos. Eas isti cocũdi graria inda gãtes: tamen potiri nequeũt. Ergo cõtra illas talia cõminiscũtur. Ereptos aut subreptos earũ fœtus occidũt: nõ tamen occisos edũt. Illæ filiis orbatæ cupiditate aliorũ (Amãtissima eni filiorũ fera ẽ.) Ita demũ ad mares se cõferũt. Felẽ incensa struediuina res occupat. Nã quotiens ignẽ extiguere neglexerũt ægyptii custodias feliũ dispositi agũt. At illæ aut in trudẽdo sese hoibus: aut trãsiliendo in ignẽ insiliũt. Hoc dũ cõtingit: ingenti luctu afficiũtur ægyptii. Q uibuscũq; autem i domibus ultro felis oppetit mortẽ: earũ domorũ habitatores cũcti sola supercilia eradũt: totũ autẽ corpus & caput: in quorũ domibus sic moriẽ canis. Efferũtur feles mortuæ ad sacra tecta: ubi felsæ sepeliũtur i urbe bubasti. Canes aũt in suaquisq; urbe tumulãt sacratis i loculis codẽ quo canes modo idagatores sepeliũtur. Nã mygalas id ẽ murus araneos. & accipitres in urbẽ butũ absportãt. Vrsos aũt q sacri sunt: & lupos nõ multo uulpibus grãdiores eo loci sepeliũt: ubi iacẽtes inueniũt. At crocodilo talis iest natura: ut quatuor mẽsibus maxime hybernis nihil oio edat: & cũ sit quadrupes: tamen terrestre & aquatile ẽ. Nã ouaparit humi: excluditq;: & plerũq; diei in sicco agit: sed totã noctẽ i flumine: qppe calidiore aqua q̃ nocturno sereno & rosido. Ex oibus quę mortalia agnoscimus hoc maximũ existit: ex minimo siquidẽ ouagignit haud multo maiora anserinis: & proportione oui fœtus excluditur. Excretus addecẽ & septẽ & amplius cubitos puenit. Oculos habet suillos. dentes magnos p portione corporis & prominẽtes atq; serratos: cui ex oibus feris soli lingua ínata nõ est. Idẽ iseriorẽ maxillã solũ nõ mouet: sed superiorẽ iferiori admouet. Vngues quoq; robustos habet pellẽq; circa tergũ impenetrabilẽ. Inter aquas cæcus: sub dio pspicacissimus. Itaq;cũ in aqua uitam degat: os fert introrsũ irudinibus refertũ. Cũq; cũ cæteræ feræ ac uolucres fugiãt: solus ipsi trochilus pacatus ẽ quod uidelicet ei est utilis. Eteni posteaq̃ crocodilus ex aqua i terrã egressus ẽ ac deide hiauit (semp eni fere hoc ad zephyrũ facer solet) tũc in eius os trochilus penetrãs deuorat sanguisugas. Q ua utilitate d'lectatus crocodilus nihil oio trochilũ lædit. Q uibusdã ægyptiorũ crocodili sacri sicti sunt qbusdã nõ sũt: sed ueluti hostes exagitant. Sacros admodũ eẽ eos existimãt: qui circa thebas & myrios stagnũ incolũt: quorũ utriq; unũ ex oibus crocodilis alunt cicurem & edoctũ manu tractari. Appẽdentes eius auribus uel gẽmas: uel ex auro fusiles ínaures. & primoribus pedibus cathenã innectentes: cibaria quoq; accõmodata: ac sacra præbẽtes cõsectant. tãq̃pulcherrime uiuẽtẽ. Vbi morte obiit sale conditũ sacris in urnis sepeliũt. Atqui circa elepñatinã urbẽ incolũt q̃ sacros esse non censeant & comedũt. Neq; uero crocodili uocãtur sed chãpsæ. Ione sappellauere crocodilos illi generi crocodulorũ: qd' apud eos in sepibus giguitur cõparantes. Hos capiendi cũ sint cõplura & multiplicia genera: unũ tamen hoc; qd' mihi maxime dignũ relatu uidet' puto scribẽdũ. Vbi tergũ suillũ hamo circũdatũ ad illiciẽdũ crocodilũ pertulit in mediũ fluminis uenator ipe ad ora fluminis porcelũ: quẽ uiuũ tenet uerberat. Cuius uocẽ crocodilus audiẽs secũdũ illã tẽdit: nactusq; tergũ deuorat: & postea q̃ attractus ẽ añ oia eius oculos uenator ceno opplet. Hoc acto cætera facile sane optinet: alioquin cũ labore adepturus. Iã uero fluuiales equi í plaga papremittana sacri sunt: in cætera ægypto non sacri talẽ speciẽ naturãq; habentes quadrupedes bifidis pedibus ungulis bouinis simo naso: equina iuba. eminentibus & cancellatis dẽtibus fulgida cauda: equina uoce. Magnitudine maximi tauri tam crasso corio: ut exeo arefacto fiant pila missilia. Gignunt' præterea in fluuio aquatilia quædam: q̃ ægyptii sacrata esse arbitrãt'. Arbitrãtur itẽ sacrũ genus pisciũ: qd' uocat' squamosum atq;

Canis

Mygadæ

Aranei

Accipitres

Vrsi

Lupi

Crocodili natura

Trochilus

Crocodili cur sacri

Chãpsæ

Crocodusli

Equi fluuiales

etiã anguillã. Hos piſces aiunt ſacros eſſe. Ex uolucribus uero uulpãſaris. Eſt & alia uo Anguila
lucris ſacra noie phœnix: quã eq dẽ nunq̃ uidi niſi in pictura. Etenĩ perrara ad eos cõmeat Phœnix
quingenteſimo quoq; ut aiunt heliopolitani anno: & tũc demũ: cũ pater eius deceſſit. Is
ſi picture aſſimilis ẽ: talis tantuſq; eſt pennæ coloris ptim rubidi maxima ex pte cũ hábi
tu: tũ magnitudie ſimillimus aq̃læ. eũ aiunt q̃d mihi non fit ueriſimile hoc excogitare.
Ex arabia ꝓficiſcentẽ in tẽplũ Solis geſtare patrẽ myrra obuolutũ: & in eo tẽplo huma-
re. Sic ãt geſtare primũ ex myrra ouũ cõponere quantũ ipſe ferre poſſit. Deiñ ferendo il
lud experiri: Hoc exptũ ita demũ ouũ exenterare: atq; in illud parentẽ inferre: & q̃ parte
ouũ exinaniuit, partẽq; intulit eã partẽ alia myrra ĩducere: & cũ tantundẽ põderis ipo
ſito parente effectũ ſit. Obſtructo rurſus foramine baiulare illud in tẽplũ Solis. Hæc fa
cere hanc auẽ cõmemorant. At circa thebas ſũt ſacri ſerpentes nihil oio hominibus noxii Serpen-
puſillo corpore: binis prædĩti cornibus e ſummo uertice enatis: quos defunctos in Iouis tes ſacri
æde ſepeliunt. Huic enim deo ſacros illos eſſe prędicãt. Eſt arabiæ locus ad butim urbẽ
fere poſitus: ad quẽ locum ego me contuli: q; audirẽ uolucres eſſe ſerpentes: Eo cũ puẽi
oſſa ſerpentum aſpexi: & ſpinas multitudine ſupra fidẽ ad enarrandum: quarum acerui
erant magni: & his alii atq; alii minores ingenti numero. Eſt autem hic locus ubi ſpinæ Serpen-
piectæ iacebant huiuſcemodi ex arctis montibus exporrigit in uaſtã planicie ægyptiæ tes alati
contiguam. Fertur ex arabia ſerpentes alatos ineunte ſtatim uere in ægyptũ uolare: ſed
eis ad ingreſſum planicici occurrentes aues ibides nõ prætermittere: atq; ipſos interime
re: & ob id opus ibidem magno in honore ab egyptiis haberi. Arabes aiunt cõſitentibus
& ipſis ægyptiis ideirco ſe his auibus honorẽ exhibere. Eius auis ſpecies talis ẽ: nigra tota Ibes ſacrę
uæhemẽter eſt: Cruribus gruinis: roſtro maxima ex parte adũco: eadem qua crex magni Ibidis for
tudine: & hæc quidem ſpecies eſt nigrarum: quæ cũ ſerpentibus pugnant. At earũ quæ ma
pedes humanis ſimiles habent. Nã biſariæ ibides ſũt gracile caput: ac totum collum pẽ Crex
næ candidæ præter caput ceruicemq;: & extrema alarum & natiũ: quæ omnia quæ dixi
ſunt uæhemẽter nigra: crura & facies alteri cõſentanea. Serpẽtis porro figura qualis hy
drorum: alas non pennatas: ſed glabras gerit: & alis ueſpertilionis ualde ſimiles. Hacte
nus de ſacris feris dictum ſit. Ipſorũ aũt egyptiorũ: qui circa partẽ ægypti frumẽtariã co
lũt memoriã omniũ hoium cõmentantes ſunt fere eorũ: in quorũ ego ueni experimentũ
longe excellentiſſimi: ante omnia tali uitæ genere degentes. Singulis menſibus triduo
purgant ſe uomendo atq; inteſtina diluendo gratia ſanitatis conſeruandæ: exiſtimantes Aegypti-
omnes languores hoibus creari ex cibis. Nã ſunt alioquin ægypti oium uirorũ ſecũdũ orũ pur
aphros maxime ſalubri corpore aeris ut mihi uidetur beneficio: qui nunq̃ immutat: cu gamina
ius mutationibus pręcipue exiſtunt ĩ hominibus morbi: Pane ueſcũt: quẽ ex farre cõfi
ciũt: quem cylleſtẽ nominãt. Vino utuntur facto ex ordeo: deſunt enim ĩ ea regiõe uites Cylleſtis
Victitant quoq; tum piſcibus partim crudis ad ſolẽ arefactis: partĩ ſalſugine cõditis: tũ
auibus ſed earũ crudis pr9 tamẽ ſale cõditis: cothurnicib9: anaribuſq;: atq; auiculis: Cæ
teris ãt ul uolucrib9: uel piſcib9: quæ ipſis ĩ ꝓximo ſũt præter illa quæ ab eis ſũt recepta
pro ſacris partim aſſis: partĩ elixis. Apud locupletes eorũ cũ multi cõuenerũt: & a cœna
diſceſſũ eſt: circũfert aliq̃s in loculo mortuũ e ligno factũ: ſed pictura & opere uerũ ma
xime imitãtẽ. Longitudine cubitali omnino aut bicubitali: oſtẽdẽſq; ſingulis cõuiuarũ
ait in hũc ituẽs pota & oblectare talis poſt mortẽ futurus: Hæc illi apud cõuiuia faciũt:
cõtẽtiq; moribus patriis nullũ aliũ aſciſcũt. Quibus cũ alia ſit egregia inſtituta: tũ uero
illud adhibendi modulatorẽ: qui & in phœnice & in cypro: & alibi nomẽ pro differentia

Linus

gentiũ habet. Idẽ tñ cõgruit cũ eo: quẽ græci decantant appellãtes Linũ: Vt ego admirer cũ alia multa: q̃ sũt apud ægyptũ: tũ uero id unde nomẽ Lini acceperunt: quẽ semp

Manerus

quodãmodo decantare cognoscunt. Vocat ãt Linus ægyptiace Manerus: quẽ ægyptii tradiderũt: cũ filius unicus extitisset primi ipsorũ regis: præmaturaq; morte decessisset His lamentis ab ægyptiis fuisse decoratũ: & cantilenã hãc eãq; solã ipsis institutã. Congruũt p̃terea in hoc cũ solis græcorũ lacedęmonibus ægyptii: q; minores maioribus natu obuii cedũt uia ac deflectũt: aduenientibusq; e sedili assurgũt: q̃ in re cũ nullis aliis græcorũ cõueniũt. In uicẽ cõpellãdi se mutuo in uiis adorãt genu tenus demissa manu. Vestibus amictiunt lineis circa crura fimbriatis. q̃s casilinis appellãt: sup q̃s cãdida ferunt

Vestes lanee

amicula tanq̃ supiecta. Laneæ uestes neq; in ædes sacras gestant: neq; una cũ cadauere sepeliunt. Prophanũ. n. est q̃ cõsentanea sũt his q̃ orphica & bacchica appellãt ab Agypto & Pythagora ortũ ducentibus: Nã his cerimõiis ptícipãtẽ lancis indutũ uestibus hũari religiosũ ẽ. De qbus sacra reddit rõ. Alia insup sũt ab ægyptiis excogitata: quis mensis diesue cuius deorũ sit: & quo qs die genitus q̃lia sortiet: & quã mortẽ obibit: & qualis existet. Q uibus rebus qui in poesi uersati sunt: usi fuerunt: plura quin etiã ab eis prodigia

prodigia

comperta sunt q̃ a cæteris omnibus hominibus. Nam cum prodigium extitit scribunt idobseruantes quomodo euenerit: & si quando postmodum huius simile extiterit exemplo prioris putant euẽturũ. Diuinatio apud eos ita ẽ cõstituta: ut eius artificiũ nulli mortaliũ uendicet: sed certis diis. Siquidẽ Herculis illic oraculũ ẽ: & Apolinis: & Mineruæ:

Diuinatõ

Dianæq;: ac martis: & Iouis: sed quod p̃cipuo honore colunt ex oibus oraculis Latonæ est in urbe buti. Verũ hæc uaticinia non eodẽ modo sunt oia instituta: sed differenter.

Herculis oraculũ

Iã uero medicina apud eos hũc in modũ ẽ distributa: ut singulorũ morborũ sint medici. nõ pluriũ. Itaq; oia referta sunt medicis. Alii eni sunt ocularii curandis oculis constituti.

Latonæ oraculũ

Alii capiti: Alii dẽtibus: Alii aluí ptibus: Alii morbis occultis. Luctus corũdẽ ac sepulturę tales sũt. Q uibuscũq; domesticus aliquis decessit hõ alicuius momẽti: Ibi oĩs mulie-

Butis urbs

bris sexus familia caput sibi & uultũ oblinit luto. Deinde relicto domi cadauere ipsæ per urbem uagantes se plangunt succinctæ nudatis mãmillis: & cũ eis ꝓximæ quæq;. Altera ex parte uiri & ipsi expectorati se uerberant. His actis ita demũ ad condiendũ portant.

Medicia plurium lugentiũ mos

Sunt autem certi ad hoc ipsum cõstituti: qui hoc artificiũ factitãt: qui cum ad ipsos cadauer portatũ est: ostendunt his: qui portauerunt exẽplaria mortuorũ lignea pingendo assimulata: & eorũ unũ accuratissime fabrefactũ esse aiunt: cuius ego nomen si nuncupauero: haud faciam sancte. Alterũ illo inferius ac uilioris præcii. Tertiũ uilissimi ea dicentes scitantur ab his ad quod exẽplum uelint effingi mortuũ suum. Isti cõuento deprecio illinc abeunt. At hi qui relinquũtur in ædibus hunc in modum diligentissime cõdiũt corpus Ante omnia ĩcuruo ferro cerebrũ per nares educũt: ut quãq; partem educẽtes: ita lo

Humãdi mos

cũ eius medicamentis explentes. Dehĩc acutissimo lapide æthiopico circa ília cõscindũt: atq; illae oẽm aluũ ꝓtrahũt. quã ubi repurgarũt: ac uio phœniceo expleuerũt: rursꝰ odoribus cõtusis referciũt: tũ omẽta cõplẽtes cõtusa myrra pura: & casia: & cæteris excepto thure odoribus iterum consuunt. V bi hæc fecere saliũt nitro abditum septuaginta dies. Nã diutiũs salire nõ licet. Exactis septuaginta diebus cadauer ubi abluerũt sindone byssina totum incisis loris iuoluunt gũmi illinẽtes: quo egyptii glutinis loco plerũq; utuntur. Eo deinde recepto propinqui ligneam hominis effigiem faciunt. In qua mox inserunt mortuum: incluſumq; ita tesaurizant: idest reponunt. Hi autem qui mediocria uolunt nimium fugientes sumptum ita comparant clysterem unguine. quod e cedro gigni

tur cõplent̃. Deinde ex hac aluũ mortui ipſã neq; ſcindentes: neq; extrahentes: ſed p ſeceſſũ ꝓhenſo uie poſterioris hiatu infertiunt: & tot quot dixi diebus ſale cõdiunt: quorũ dierũ ultimo cedrinũ unguen: quod prius ingeſſerant ex aluo egerunt: qd̃ tantã habet ui: ut una ſecũ aluũ atq; inteſtina tabefacta educat. Nitrũ ãt carnes tabefacit. Mortuiq; tantũ cutis & oſſa relinquunt̃. Vbi iſta fecere exquo ſic trãdidere mortuũ: nihil ãplius negocii ſuſcipiunt. Tertia cõditura hęc eſt adorandis eorũ mortuũ: qui tenuiori ſunt dilutionib⁹ uentrẽ abſtergunt: arefaciuntq; ſale ſeptuaginta p dies. Deiñ tradunt reportandũ. Vxores tñ inſigniũ uirorũ non ſtati uita defunctas tradunt cõdiendas: ac ne eas qdẽ fœtas: q̃ cõſpicue ualde & maioris momenti fuerint. Sed triduo atq; quatriduo defunctas ea de cã facientes ne cũ fœtis ſalinarii cõcũbant. Deꝓhenſũ. n. quẽdã aiunt coeuntẽ cũ receti cadauere mulierbri: delatũq; ab eiuſdẽ artificii ſocio. Q uiſquis ãt uel ipſorum ægyptiorum: uel hoſpitum cõpertus ſit mortuus: ſiue a crocodilo raptus: ſiue ab ipſo flumine: neceſſarium prorſus eſt ei ciuitati: ad quam eiectus eſt cõdire: & q̃ honeſtiſſimo funere ſepelire ſacris in monumentis: quem ne contingere quidem fas eſt alteri aut proximorũ aut amicorum: niſi ipſis nili ſacerdotibus: utpote maius quiddam quam hominem mortuũ tractantibus ad ſepeliendum. Græcanicis inſtitutis uti reruſant: & ut ſemel dicam nullorum hominum aliorum inſtitutis uti uolunt. Et hoc quidem cæteri ægyptii obſeruant.

Vxorum cõditura

Cadaueris coitus

mortui reperti

Eſt tamen chemis oppidum grande thebaicæ plagæ prope nouam urbem. Q uo in oppido eſt templum Perſei Danaæ filii quadratum ac palmeto circundatum ingenti ſane e ſaxis ueſtibulo. Stantibus deſuper duabus grandibus e lapide ſtatuis. In hoc ueſtibulari ambitu eſt ſacellum: & in eo ſimulacrum Perſei. Q uem chemitani memorant ſibi apparere frequenter e terra exiſtentẽ: frequenter intra templum: eiuſq; ſandalium quod geſtabat inuentũ bicubitali magnitudine: quod poſtquam apparuerit exuberare oẽm ægiptum. Hæc quidem illi aiunt. Faciunt aũt perſeo græcanice gymnicos ludos per oẽ certã di genus propoſitis premiis: tũ pecorum: tũ palliorũ: tũ pelliũ: perconctantiq; mihi cur eis ſolis cõſueſcet apparere Perſeus: & cur in edendo gymnico certamine ab ægyptiis diſcreparent: aiebãt Perſeum ex ipſorum ciuitate eſſe oriũdum. Danaũ enim & Lynceũ: q eſſent chemitani nauigaſſe in græciam: a quibus originem gradatim ducẽdo deueniebãt ad Perſeum. Hũc in ægyptum profectum: qua & græci dicũt gratia afferẽdi ex aphrica caput Gorgonis: ueniſſe quoq; ad ipſos: ac cognatos oẽs agnouiſſe: quos poſtquã didiciſſet & nomen chemis ex matre audiſſet in ægyptum ueniſſe: & gymnicũ certamẽ celebrari iuſſiſſe. Hæc oĩa opinant̃ ægyptii: qui ſupra paludes incolunt. Q ui uero in paludibus utunt̃ eiſdẽ qbus cæteri egyptii moribus cũ in aliis: tũ in habẽdis ſingulis uxoribus quẽ admodũ græci. Cæterũ ad uictus facilitatẽ alia ſũt eis excogitata. Si qdẽ cũ fluui⁹ plen⁹ cãpos inundauit: in ipſa aq̃ exorit̃ ingens uis liliorũ: quæ loton ægyptii uocant. Ea ubi demeſſuerũt ad ſolẽ exiccãt. Deiñ qd̃ mediũ loti ẽ papaueri aſſimile poſtq̃ coxerũt ex eo faciũt panes aſſos. Eſt aũt huiꝰ loti radix quoq; eſculẽta ẽt ſuauitate pręſtãti orbiculata mali magnitudie. Sũt & alia lilia roſis ſimilia & ipſa i fluie naſcẽtia: quorũ fructꝰ ialio calice germinãs e terra ſimillimus ſpecie ẽ fauo ueſparũ. In eo eſculẽta quæ dã inſtar nuclei oliuæ coagmentata innaſcuntur: quæ & tenera comeduntur & arefacta. Iam uero iuncum annuum ubi e paludibus excerpſerunt ſuperiorem eius partem amputãt: quam in aliud qddã cõuertũt: quod relictũ eſt iferius lõgitudine cubitali id edũt pariter: ac uenũdãt. Eo ſi q admodũ ſuaui uti cupiũt in luculẽto furno torrefactũ ita comedũt. Sũt ꝓter ea ex eis q̃ ſolũ piſcibus uictitãt: quos ubi ceperũt exẽteratos ad ſolẽ deſiccãt: exiccatiſq;

Chemis op.

Perſei tẽplum

Perſei ſãdalium

Danaus Lynceus

Lotos

Iuncus eſui aptus

deinde ueſcunt. In fluuiis non fere gignunt piſces gregales. Q ui nutriuntur in ſtagnis hæc faciunt. Simulac iceſſit eis libido gignẽdi gregati in mare enatãt. Ducibus maſculis genituram ſpargentibus: quã fœie cõſectãtes recuruãdo ſe ex ea cõcipiunt. Exdẽ ubi p̃gnãtes i mari ſũt effectæ remeant oẽs rurſus ad ſibi cõſueta nõ ãplius corũdẽ ductu: ſed fœiarũ. Ducunt. n. ille quẽ admodũ fecerãt mares gregati oua fundẽtes inſtar milii pua: q̃ mares adeuntes deuorãt. Sunt ãt ea tanq̃ milii grana piſces. Ex quorũ reliquiis nõ deuoratis ſed nutritis: piſces fiũt. Ex his piſcibus q capiunt dũ in mare meant: hi detrita de xtra q; ea de cã patiunt q; in mare dũ tendunt a ſiniſtra terrã legunt: rurſus eadẽ uia reuertentes incurſant atq; offenſãt cõtingẽdo terrã plerũq;: ne itinere aberrẽt ppaq̃ decurſũ. Nilo incipiente augeſcere i primis depreſſa terrarũ & lacunæ fluuio proxime ipleri incipiunt. Cõfeſtim q; redundatæ a flumine aqua hæc plura fiunt: & cõtinuo cũcta piſcibus minutis opplentur. Vnde autem ſecũdo loco ueriſſimile ſit eos gigni hoc mihi uideor cauſæ intelligere: q; ſuperiore ãno poſtq̃ nilus abſceſſit: piſces qui oua in ceno pepererãt una cũ poſtremis abeunt aquis: circũacto rurſus anno ubi aqua reſtagnauit protinus ex his ouis gignunt piſces. Q uod ad piſces attinet ita habet: Vruntur ægyptii: q paluſtria acolunt unguento ex fructu ſillicy priorum: quod appellant ægyptii kiki. Hunc in modum cõficiẽtes ſillicypria hæc: quæ apud græcos ultro naſcũtur ad oras fluminũ ſtagnorũq; ſerũt: multũ q dẽ fructũ ferẽtia ſed grauiolẽtẽ. Hũc ubi cõllegerũt alii cõtuſum ad ignẽ alii i ſartagie coquũt: & qd' ex eo pfluit excipiũt pingue quiddã: & nihilominus ad lucernas idoneum q̃ oleum: ſed grauiolentiã exhibens. Sunt autẽ aduerſus magnã uim culicum hæc ab eis excogitata. Cũ enim his qui ſupra paludes icolũt muniméto ſint turres: quas dormitum aſcẽdunt (Nã culices uentus prohibet i altũ uolare) Alia ſũt machinati qui intra paludes habitãt. Singuli ſua optinent retia: quibus per diem piſces capiãt Eiſdem noctu utuntur cubili i quo requieſcunt. Circundatis illis deinde operti ſomniũ capiunt: quos ſi in ueſtimento inuoluti: aut in ſindone dormirent: eos per ipſa indumenta culices morderent. Per retia uero ne tantulum quidem mordere conantur. Naues corũ onerariæ ſunt factæ e ſpino cuius figura ſimillima ẽ loto cyrene: & cuius lachryma gũmi eſt. Ex hac ſpino ligna concidunt: quæ magnitudine bicubitali tanq̃ lateritio opere componunt hunc in modum compingentes. Ligna cubitali circũdenſas: ac lõgas ſtipites appendunt. Vbi hunc i modum compegerunt: deſuper frequentia tranſtra extendunt: conmiſſuris nequaq̃ utunt: ſed introrſum compages iunco innectunt. Gubernaculum ſcite fatium: & hoc per nauem tranſit. Malo quoq; ſpinatio & uelis iunceis utunt. Hæc nauigia contra flumẽ meare nõ poſſunt: niſi luculentus ingruat uentus. Verũ a terra protrahuntur. Secũdum decurſũ hoc pacto ferũtur. Eſt ianua ex myrica facta putaminibus arrundinaceis ſtrata: & lapis politus deorũ fere talentorũ pondo. Huiuſmodi ianuã funẽ alligatam in anteriori parte nauis ſinitur deferri: Lapidem uero retrorſum aliofunẽ. Ita ianua impetu aquæ inſidẽte protinus meat & trahit barim: hoc enim his nauigiis eſt nomen. Lapis autem dum retrorſum trahitur: fundo admotus dirigit nauim. Horũ nauigiorũ ingens apud illos eſt copia: quorũ quæ dã ferũt multa milia talẽtorũ põdo Cũ regiõem ſupgreſſus eſt nilus ſolæ urbes apparẽt eatenus extantes ut inſulis ægæi maris fere aſſimiles eſſe uideãtur. Nã cætera ægypti pelagus efficiũtur: ipſæq; urbes: quæ ſolę extãt ſtatiões nauiũ faciũt: nec iã cũ hoc cõtingit per alueũ fluminis ſed per mediũ cãpi nauigatur ex naucrate quidẽ mẽphim uerſus nõ iã iuxta piramides ipſas ſed iuxta acumen deltæ. A mari autẽ & canabo naucratẽ uerſus per cãpũ: ad anthyllam

Sillicypria ki

Culices

Naues

Baris

Naucrates

Antylla rubs

urbem ueníes:& ad urbẽ q̃ uocat̃ Archandri. Harũ urbiũ anthylla: q̃ ẽ in ſignis dat̃ peculiaris in calceamenta uxori ſẽper eius: q in ægypto regnat. Quod factũ eſt ex quo ægyptus fuit ditiõis pſarũ. Altera uidet̃ mihi nomen hr̃e ab Archãdro Danai genero Phthiachæi filio. Archãdri.n. urbs noiatur. Quod ſi alius q̃ſq̃ Archãder eſſet: nequaq̃ ægyptium nomẽ foret. Hactenus q̃ uidi: q̃ noui: q̃ iterrogaui dicta ſũt. Hic pgã diſſerere de ægypto q̃ audiebã addens aliqd qd̃ ipſe uideri. Minẽ q primus apud ægyptũ regnauit aiebãt ſacerdotes iunxiſſe põtibus nilũ ad mẽphi. Nã eũ aphricã uerſus totũ p̃terlabi montem pſimminũ: & ſupra mẽphim centũ circiter ſtadia meridiẽ uerſus aggeſta humo ad amfractũ fluminis arefeciſſe priſtinũ alueũ: Ita flumẽ facto ſibi aluco p mediũ mõtiũ fluere Adeo nũc quoq; ſub pſis iſte amfractus nili tanq̃ coercitus fluat magnis p̃ſidiis cuſtodit̃ quot annis obſeptus aggeribus. Quos ſi refringẽs flumen uelit ea pte redũdare oís mẽphis adibit periculũ: ne aqs opiatur. Ab hoc Mine q primus extitit rex id unde fuit amniſ effectũ terreſtre: ibiq; ab eodẽ urbẽ hãc cõditã: q̃ nũc mẽphis appellat̃. Eſt.n. mẽphis i ãguſtiis ægypti ſita. & exterius aqlonẽ uerſus & ueſperũ ex flumíe effoſſum eſſe ſtagnũ Nam ab aurora ipſe nilus arcet: & ab eodem i ea urbe extructum hoc tẽplum Vulcãi tũ magnũ: tũ memoratu digniſſimum. Poſt hunc recẽſebant e libro ſacerdotes nominatim alios trecẽtos ac trigínta reges: In quibus tot ætatibus hominũ decẽ & octo fuiſſẽt æthiopes: & una mulier alienígena: Cæteri uiri indigenæ. Mulieri quæ regnauit fuiſſe nomẽ idẽ quod reginæ babylonicæ Nitocri: quã dicebant ultã tuiſſe fratri eius ab ægyptiis app quos regnabat interemptũ: & ſi ubi hunc iteremerant regnũ ad hanc detuliſſent. Vltam aũt fratrem dolo multis ægyptiorũ abſumptis. Nã extruxiſſe eã pei magnũ ædificiũ ſub terraneũ per cauſã quídem noui operis: animo autem aliud agitantẽ: & cõuocatis ad conuiuiũ multis: quos præcipue nouerat fraternæ cædis auctores fuiſſe per oraculũ quẽdã ſpecum ĩmiſiſſe flumẽ diſcũbẽtibus. Hæc demum de illa referebant prætẽrq̃ q; ubi hoc feciſſet cõſperſiſſe eã multo cinere ædificiu m: quo impunita eſſet. Aliorũ ãt regũ nullũ referebant clarum opus editũ niſi unius: qui poſtremus horũ extitit Mœris. hunc enim ædificaſſe memoratu digna Vulcani ueſtibula ad uẽtũ aquilonẽ uergẽtia: & ſtagnũ effodiſſe: cuius quot ſint in ambitu ſtadia poſterius aperiã: & pyramides in ea extruxiſſe: de quarũ magnitudine ſimul cũ ipſius lacu mentionẽ faciã. Hunc itaq; tantũ operũ ediddiſſe alios autẽ nihil prorſus. Quos ego prætergreſſus eius qui his ſucceſſit noie Seſoſtris mentionẽ habebo: Iſtum dicebant ſacerdotes primũ longis nauibus ex arabico ſinu p̃fectum rubri maris accolas in ſuã poteſtatẽ redegiſſe: progreſſũq; longius ueniſſe i mare iam uadoſũ: & proinde non nauigabile. Illic ubi retro ſe ad ægyptum recepiſſe ſecundũ ſacerdotum cõmemorationem coacto ingenti exercitu per continentem perrexiſſe: omneſque gentes ut in quanq; icidebat ſubegiſſe. Et quaſcunq; earũ nanciſcebatur feroces & uchemẽter ſtudioſas libertatis i earũ regionibus cippos ſtatuebat iſcriptos litteris ſui nominis: & patriæ: & quæ referret ipſũ illos ui ſubegiſſe. Quarũ uero urbes nullo prelio nulloq; negocio cepiſſet: his cippos iſcripſit: tũ eiſdem litteras: quas ſcripſerat ei gẽtibus quæ uiriles extiterant: tũ muliebria genitalia planũ facere uolẽs illos haud quaq̃ uiriles extitiſſe. Hic faciẽdo peregit cõtinentẽ donec ex aſia in europam tranſgreſſus ſcythas ſubegit & thraces: ad quos uſq; & nõ ulterius mihi uidetur ægyptius exercitus puenſſe quoniã in iſtorũ terra tituli non ultra poſiti demonſtrantur. Hic digreſſus retro abiit & poſtea q̃ ad phaſim ſubſedit: quid deinceps nõ habeo quod dicã: an ipſe rex Seſoſtris diuiſo ſuo exercitu aliquãtulũ copiarũ reliquerit ad eã regionẽ incolendã: an aliqui militũ

Archandri urbs.

Mines rex

Pſimminus mõs

Mẽphis

Vulcani templũ

Nitocris regina

Meris rex

Seſoſtres rex

pteſi pegrinationis circa fluuiũ phaſim ſubſtiterit. Nã colchi uidentᵉ ægyptii eſſe: qdᵈ ipe prius notũ q̃ ex aliis auditũ refero. Cuius rei cũ mihi cupido inceſſiſſet ut utroſq; pcõcta

Colchi rer: magis colchi reminiſcebãtᵉ ægyptiorũ q̃ ægyptii colchorũ. Dicebãt tñ ægyptii ſe opinari colchos e Seſoſtris eſſe exercitu. Ipſe ex hoc cõiectura capiebã q; atro colore ſunt & criſpo capillo: tã & ſi hoc ꝑ nihilo putari poſſet: cũ & alii ſint huiuſcemõi: ſed qdᵈ iſti ꝑcipue: ꝑterea q; ſoli oium hoium colchi & ægyptii: & æthiopes ab initio ſtati pudẽda circũ

Circunci cidũt. Nã & phœnices & ſirii: q ſũt i paleſtia didiciſſe id ab ægyptiis & ipi cõfitentᵉ. Syrii

ſio uero q fluuiũ thermodõtẽ: & partheniũ accolũt: & horũ cõtermini macrões a colchis di-

Macrões diciſſe ſe aiũt. Hi. n. ex hoibꝰ ſoli ſũt: q circũcidunᵗ: & in hoc facti ẽdo agnoſcuntᵉ ægyptii eẽ. Tñ ægyptii atq; æthiopes nõ queo diceᵉ uiri ab utris didicerit. Nã uideᵗ eẽ pantiquũ Sed q; ex ægypto q illic cõmerciũ habuerũt didicerit: magnũ mihi fit hoc teſtimoniũ q; hi phœnices q cũ græcia cõſuetudinẽ habẽt nõ ãplius circa uirilia imitantᵉ ægyptios: ſed eorũ q poſtea ꝑceãtᵉ: uirilia nõ circũcidũt. Agedũ & alid de colchis dicã eos eẽ ſiles ægyptiorũ. Hi ſoli atq; ægyptii linũ eadẽ rõe opanᵗ: ois utrorũq; uita ꝑiter & ligua cõſetanea

Sardoni ẽ. Linũ ãt colchicũ a græcis ſardõi. cũ appellatᵉ: cũ illud qdᵈ ab ægypto uẽit appellet ægy-

cum linũ ptiacũ. Titulorũ quos Seſoſtris rex ægypti regionati erexit pleriq; iã icolumes nõ extãt Q uoſdã i ſiria palæſtina ipe uidi ſcriptos: tũ quos dixi lris: tũ mulieribꝰ gẽitalibus. Circa ioniã quoq; duæ huius uiri figuræ uiſuntᵉ i petris iciſæ: una qdẽ q̃ ex epheſo in phoceã itur. Altera uero: q̃ e ſardibus ſmyrnã uerſus. In quarũ utraq; ſculptus ẽ uir magnitudie qnũ palmorũ dextra ſpiculũ tenens: ſiniſtra arcus: cæterãq; itẽ armaturã. Etenim ægyptiacam & æthiopiã geſtãs: & ex altero ad alterũ humerũ cũtes ſacræ litteræ ægyptiace ſũt ſcriptæ i hæc uerba. Hãc ego regionẽ meis optinui hũeris. Q uis tñ aut cuias fuerit ab hac pte nõ idicãt: ſed ab altera eã qdã conſpicati Memnonis imaginẽ eſſe cõiectãt multum a

Seſoſtres ueritate deficiẽtes. Seſoſtri ægyptũ ſacerdotes hunc eſſe dicebãt redeũtẽ: multoſq; mortales earũ gẽtiũ ac regionũ: q̃s ſubegerat reportãtẽ. Eũdẽ poſteaq̃ ad daphnas peluſias ſe receperat fuiſſe a fratre: quẽ ægypto ꝑfecerat una cũ liberis iuitatũ: & cũ ille domũ exterius materia circũſtipaſſet: ſtruẽq; icẽdiſſet: re hũc itelecta ex tẽplo cũ uxore deliberaſſe (Nã & uxorẽ ſecũ duxerat) & ea ſuadẽte ut duos e ſex liberis ſup ardẽtẽ pyrã extẽdẽs põtem faceret: ſuper quos ipſi trãſeũtes euaderẽt: ita feciſſe: & duobus filiis ita incẽſis cæteros una cũ patre fuiſſe ſeruatos. Seſoſtrẽ in ægyptũ reuerſũ ultionẽ de fratre ſũpſiſſe: q̃ uero multitudinem e terris in poteſtatem redactis abduxerat: ea uſum in hæc fuiſſe. Siq dem iſti fuerunt: qui ſub hoc rege imenſe magnitudinis lapides in templũ. Vulcani ꝑtatos pertranxerunt: quiq; ad diuortia aquarum: quæ nũc in ægypto ſunt cuncta effodiẽda ſunt adacti: quia inuiti faciebant ut ægyptũ prius equis & plauſtris agendis ubiq; idonea redderent non idoneã. Nam ab eo tempore ægyptus: quæ omnis plana eſt: tamen iequitabilis: & paluſtris inhabilis extitit propter multiplices foſſas & uniuerſa loca occupantes: quas ideo rex fodiẽdas putauit: ut ciuitates quæ nõ accolerẽt flumen: ſed i medio ægypti eſſent refluo flumine nõ laborarent penuria aquæ ad potandum: ſed ea ſuppeditaret e puteis. Hac de cã ægyptus itercíſa ẽ: & ab hoc rege ut dicebãt i oẽs ægyptios diſtpita ſoli quadrati æqua portiõe uiritim p ſortẽ data: atq; hinc ꝑuẽtus iſtituti inpoſita certa pẽſiõe: q̃ illi quot annis ſoluerẽt. Q dᵈ ſi cuius portionẽ alluuiõe flumẽ decurtaſſet is adiens regem rei qnæ contigerat certiorẽ faciebat. R exq; ad ꝑdiũ inſpiciendum mitte-

Geometriæ ortꝰ bat qui metirentur quãto deterius factum eẽt: ut ex reſiduo pro portione taxatum uectigal pẽderetur: atq; hinc geometria orta uidetur in græciam tranſcendiſſe. Nã polum &

gnomonẽ ídeſt normã & duodecí díei ptes a babyloníis græcí dídicerũt. Solus hic ægyptíus rex íperío potítus ẽ: æthiopíæ monumentũ quoq; ſuí relíqt añ ædẽ Vulcãí lapídeas ſtatuas duas q dẽ tricenũ: unã ſuã. alterã uxoris: quattuor ãt uícenũ cubítorũ: tc tídẽ fílíorũ. Huíus ſtatuæ lõgo poſt tpe cũ Darií pſæ ſtatua añ ponereť: non tulít íd ſacerdos Vulcãí negãs Darĩũ tales res geſſiſſe: q̃les geſſiſſet Seſoſtres ægyptíus: qppe q cũ alías natíones nõ pauciores q̃ Darius: tũ uero Scytas ſubegíſſet: eoq; íníqnũ eẽ huíus añ ílli? ſiſtí donaría: q rebus geſtís nõ eſſet íllũ ſupgreſſus. Hæc locuto ſacerdote tñ ignouíſſe Dariũ ferunt. Defuncto Seſoſtre regnũ ſuſcepíſſe pheronẽ eíus fílíũ: & hũc nullã ſũpſiſſe expedítionẽ: ſed eí cõtígíſſe ut lumínibus caperet. Idq; hac de cã cũ flumẽ eo tpe copioſíſſimũ maneret: ita ut ſupra decẽ & octo cubítos rura trãſcenderet uento íngruẽte: q fluctus cíeret: ferunt hũc regẽ facínus admíſiſſe q; ſũptũ ſpículũ í medíos flumínís uortíces cõtorſerít: ſtatíq; laboraſſe ex oculís: ac uíſũ amíſiſſe: decẽníoq; cæcũ fuiſſe. Vndecímo ãt anno ex urbe buci ei oraculũ aduẽníſſe iã exactũ eſſe tps calamítatís: uíſũq; ei redituru ſi oculos abluíſſet lotío mulíerís: q̃ ad ſuũ ſolí? uírũ accèſſiſſet alíorũ uírorũ expers: & añ oía urínã uxoris expertus cũ níhíl amplíus cemeret: cæterarum deínceps urínã expertum tandem uídiſſe. Ibíq; omnes mulíeres: quas fuiſſet expertus: prẽter eam: cuíus lotío lotus uíſum recepíſſet: unã í urbem coegíſſe: quæ erythrabolus: ídeſt rubra gleba dícíť & eas íllíc coactas cum ípſa urbe oẽs concremaſſe: & eã cuí? lotío lotus uíſum recepíſſet uxorẽ duxíſſe. Atq; ea clade líberatũ cum alía ín alíís tẽplís donaría poſuíſſe oía memoratu dígna: tũ maxíme memorabílía: ac ſpectaculo dígna í tẽplo Solís gemína ſaxa: quos obelos uocãt a fígura ueru centenũ cubítorũ longítudínís: octonũ latítudínís. Huícin regno ſucceſſiſſe aíebant uírũ mẽphítẽ: cuí nomẽ eſſet lígua græca Proteus: Cuíus nũc mẽphí uíſítur fanũ decorũ ſane: ac ualde adornatũ ad auſtralẽ ptẽ tẽplí Vulcaní poſítũ círcũ quaq; phœnícíbus tyríís habítantíbus: quí locus oís caſtra tyríorum appellať. In hoc fano Protei eſt ædes: quæ uocať Veneris hoſpitæ: quã conííció eſſe Helenes Tyndarí fílíæ quía & apud Proteum fuiſſe díuerſatam audíuí: & cognomíne Veneris hoſpitæ appellatã. Nam quæcunq; ſunt alterius Veneris tẽpla: neutíq̃ hoſpítæ appellantur. Et ſane perconctantí mihí ſacerdotes de Helena referebant ita rem eſſe geſtam. Alexandrum rapta e ſparta Helena cum renauigaret domum ín marí ægeo uentís curſu excuſſum ín ægyptíacum pelagus: atq; íllínc non remíttentíbus flatíbus appulſum ín ægyptum ad hoſtíum níli: quod uocatur canobícum: atq; ad tarícheas. Erat ín eo líttore quod nunc quoq; eſt. Herculís tẽplum: ad quod ſíquís cuíuſcunq; hominís ſeruus confugiens capíat ſacras notas ſeſe deo tradens cũ naſas ẽ tangere: quæ ſanctío ad meã uſq; ætatẽ prorſus ímota perſeuerauít. Eã templí legem mancípía Alexandrí cum audíſſent: ab eo profugerunt. Aſſidenteſq; deo ſupplíces Alexandrũ ínſímulabant eũ deſtructũ uolentes: remq; oẽm exponebant: ut círca Helenã geſta erat & íllata Menelao íníuría. Inſímulabãt aũt de hís apud ſacerdotes & apud huíus hoſtíí nílí præfectum nomíne Thonim. Hís audítís Thonís q̃raptíſſime memphím ad proteũ mittít hæc nunciatum hís uerbís. Venit peregrínus quídam genere teucer: quí rẽ nefariã ín græcía perpetrauít: quíppe ſeducta hoſpítís uxore: quam ſecũ ducẽs cum multís admodum opíbus ín tuã terrã uẽtís appulſus eſt. Vtrum ne ſínamus eum abíre ípunem: an ea quæ attulít ſecũ cripímus. Ad hæc remí ſit Proteus q díceret uírũ íſtũ undecũq; ís ſit q rẽ nefariã í hoſpitẽ ſuũ ppetrauít cõphẽſũ ad me deducíte: ut q̃dnã dícturus eſt ſcíã. Hoc ubí accepít Thonís Alexãdrũ cõphendít naueſq; eíus díſtínet: dehínc íllũ Helenamq; cũ opíbus: atq; ẽt ſeruos mẽphí ducít. Q uí

Seſoſtreſ
Pheron rex cæcuſ
Bucus urbs
Lotium mulíerís
Erythrabolus urbs
Obelí
Proteus
Venus hoſpíta
Helenæ raptus
París
Herculís aſylũ
Thonís

bus omnibus repreſentatis Proteus perconctatus ē Alexādrum quiſnam eſſet: & uñ cū nauibus profectus: Alexāder illi & genus ſuū cōmemorauit & patriæ nomen & unde na uigaſſet: & quo. Sed inrerrogante Proteo unde Helenam accepiſſet titubātē in loquēdo ac tergiuerſantem coarguebant hi qui fuerant ſupplices exponētes oſa quæ in ſcelere ad mittendo geſta eſſent. Tandē Proteus apud eos hāc ſententiā tulit inquiēs. Ego niſi ma gni intereſſe arbitrarer de peregrino aliquo ſuppliciū capitis ſumere ad terrā meā uentis appulſo: ſuppliciū pro græco illō de te ſumerē omniū hoſpitū deterrime: ſceleſtiſſimum facinus admiſiſti a tuo ipſius hoſpite erepta uxore: neq; his cōtentus eum ea abiſti. Ac ne his quidē ſatis habens cōpilata hoſpitis domo ueniſti. Itaq; quonſā magni momenti eſſe duco necare hoſpitem: mulierem hāc atq; opes tibi ut abducas non ſinā: ſed ego hæc græ co hoſpiti reſeruabo: dū ille ipſe cōſtituerit uenire ad iſta reportāda. Tibi uero ipſi: tuiſq; cōuectoribus ut e mea terra in aliam triduo trāſfretetis præcipio: alioquin uos pro hoſti bus perſecuturus. Hūc Helenæ ad protea aduentū fuiſſe ſacerdotes referebāt. Q uā fa-

Homer⁹ mā uidetur mihi & Homerus accepiſſe: ſed quia non perinde decora res erat in carmine: alio loquendi modo eſt uſus: in quē tranſtulit declarās ſe hūc famæ ſermonē notū habu iſſe. Id manifeſtū ē q; in Iliade facit mentionem eiuſdem erroris Alexandri: nec uſq; alibi retractat Alexandrū ferentē Helenam fuiſſe abductū: & alibi errabundum ſidonē phœ niciæ applicuiſſe. Meminit enim huius rei in laudanda uirtute Diomedis: ita uerſibus in quiens. Picturata inerāt ibi pallia Opus mulierum: Sidonidā: quas ipſe Paris formoſus ab urbe Sidonia duxit ſulcans freta lata carinis: Cum rettulit magnis Helenā natalibus ortam. Meminit quoq; in odyſſea his uerſibus: Hoc habuit Ioue nata probum: preſerſ-q; uenenum: Q uod polydana ſibi thonis donauerat uxor: Aegypto quæ terra ferax fert plurima mixtim: Multa quidem proba: multa autem damnoſa uenena: Hæc quoq; alia ad Thelemachum Menelaus iquit. Hunc etiam ægypto dū me tenuere reuerti Conan-tem: quibus haud tuleram ſolennia ſacra. In his carminibus Homerus declarat ſe noſſe errorem Alexandri in ægyptum ē. Eſt enim ſyria ægypto contermina: & phœnices quo

Syria Sydon rum Sydon eſt in ſyria incolunt. Itaq; cum hi uerſus: tum uero locus non minimum imo maxime probant cyprios uerſus non Homeri ſed cuiuſpiam alterius eſſe. In quibus dici

Helenā i troia nt tur Alexander ex ſparta Helenam ducens triduo Iliuni peruenīſſe ſecundo uento uſus ac tranquillo mari cum id in Iliade dicat illum cum Helenam duceret erraſſe. Sed Home-ſus ut cyprium carmen ualeto. Cæterum nunquid græci uana quæ circa Ilium geſta me morarēt necne perconctanti mihi ſacerdotes ita reſpondebant ſe nouiſſe ab ipſo Mene-

menela⁹ ad ,pteū lao rapta Helena magnas græcorum copias auxilio uēiſſe Menelao in regionem teucriā quæ i terrā egreſſæ loco ,; cōmunito miſerūt Ilium legatos: cumq; eis & ipſum Mene laum iſſe: Hos poſtq̄ ingreſſi ſunt mœnia tum Helenam opeſq; quas Alexander furto abſportaſſet repopoſciſſe: tū iniurię ſatisfactionē. Teucros aūt tūc eadē narraſſe. Deide & iuratos negaſſe habere ſe Helenam: atq; opes: de quibus arguerentur: ſed ea in ægypto eſſe: omnia neq; ſe iure reatum ſuſtinere earū rerum: quas Proteus ægyptius rex teneret Græcos cum ſe ab illis deriderī arbitrarentur: ita obſediſſe Ilium: donec expugnauerunt Vrbe capta cum Helena non exiſteret: & eandem orationem: quam pri⁹ audierant græ ci ita demum habita prioribus uerbis fide ipſum Menelaum ad Proteum mittunt. Hic ubi ad ægyptū peruēit: & ad memphim nauigauit expoſita rei geſtæ ueritate honorificē tiſſimo hoſpitio exceptus: Helenam q; malorum immunē recepit: & inſuper oēs pecu-nias ſuas. Et cū hæc aſſecut⁹ eſſet Menelaus: tū iniuri⁹ i ægyptios extitit. Nā cū ,pficiſci

cõaret: nec puẽros posset. idq; iãdiu rẽ idignã excogitauit. Sũptis enĩ duob⁹ pueris quo rũdã indigenarũ filiis: exectisque hauruspicinã fecit. Q d' ubi eũ fecisse rescitum ẽ inuis⁹ & exagitatus fuga abiit i insulas aphricæ obiacẽtes. Eo posteaquã se cõtulit nihil ampli⁹ quod referrẽt ægyptii habebãt. Atq; horũ alia quæ ex historiis nosse dicebãt: alia apud ip sos gesta uel magis habere cõperta. Hæc aiebant ægyptiorũ sacerdotes. Ego uero ad ea quæ de Helena cõmemorata sũt & ipse adiicio hoc cõiecturæ si intra Iliũ fuisset Helena uti q; fuisset græcis tradita siue uolẽte Alexandro: siue iuito. Neq; enĩ ita desipiebat Priamus: aut alii eius ꝓpinqui: ut suis ac liberorũ corporibus: atq; etiã urbe periclitari uellẽt quo Alexander Helenæ cõtubernio potiret. Q d' si iter initia ita sẽsisset: nõ tamen id fecis sent postẽaquã cũ multi aliorum troianorũ: tũ uero Priami filiorũ duo: tresue aut plures perierãt cum græcis præliantes. Si quid referẽtibus credi uersificatoribus debet. Q uę cũ contingerẽt ego credideri Priamum uel si ipse in cõtubernio habuisset Helenã achęis redditurũ fuisse cupiditate præsentia mala deuitã di. Neq; uero regnum ad Alexandrum erat peruenturum: ut iam sub eo res essent seniore Priamo: cum Hector & natu maior & uirtute præstãtior q̃ ille regnum esset defuncto Priamo susceptur us: quem haud quaquam decebat fratri iniuste agenti indulgere: cum præsertim tanta mala propter eum: tum priuatim ipsi: tum cæteris Troianis omnibus euenirent. Sed quia nec poterant reddere Helenam: nec uerum dicentibus eis græci fidem habebãt: demonio (ut quod sentio dicam) disponente: ut funditus euersi planum facerent hominibus magnarum iniuriarum magnas a diis esse ultiones. Et hæc quidem ut mihi uidentur dicta sunt. Hector Paris

P Rotei autẽ regnum dicebant suscepisse Rhapsinitum: qui memoriam sui reliquit uestibula ab occasu spectantia templũ Vulcani: & e regione uestibulorum statuit duo simulacra quinum & uicenũ cubitorũ longitudinis: quorũ quod aquilonẽ spectat id æstatẽ: quod austrũ id hyemẽ egyptii uocãt præpostere facientes. Huic regi igẽtẽ etiã pecuniarũ uim fuisse: quam nemo regum qui deinceps scripti sunt superare potuerit: ac ne proxime quidẽ accedere: & cum i tuto eam pecuniam collocare uellet: ædificium extruxisse lapideum: cuius parietum unus in exteriorem ædium partem pertingebat: sed structorem insidiantem hoc fuisse machinatum. Is unum e lapidibus ita struxit: ut e pariete facile tolli a duobus uiris: atq; adeo ab uno posset: Aedificio absoluto regẽ ieo pecuniam reposuisse. Interiecto tempore structorem illum cum esset uita excessurus uocasse ad se filios. Nã duos huic fuisse: eisq; narrasse se illis prospicientem ut affluenter uitam degerent astute edificasse regis ærarium: Deniq; omnia illis exposuisse plane: mensuraq; ad lapidem amouendum docuisse: ac tradidisse: quæ filii obseruantes regii ærarii quæstores forent. Patre uita functum haud in longum filios rem distulisse. Noctu enim ad regiam accedentes lapidem ædificii inuentum nullo negocio amouisse: multum q; pecuniæ expilasse. Cum autem rex forte fuisset ædificium ingressus uideretque uasa nummorum imminuta obstupuisse: nec habuisse quem insimularet: cum & signa salua: & ædificium obseratum esset: Vbi iterum ac tertio aperienti minor assidue pecunia apparebat: hoc fecisse ne fures cum furto abirent Laqueos faciẽdos curasse: & eos circa uasa: in quibus pecuniæ inerant collocasse. Fures quemadmodum superiori tẽpore cũ uẽisset q;: & alter eorũ penetrans aduas recta prexisset: eũ fuisse laqueo retẽtum: & ubi agnouit quo in malo esset porrtinus fratrẽ uocasse: & ꝑsentis cõditiõs suæ certiorẽ fecisse: iussisseq; ut q̃celerrime introgressus sibi caput abscinderet. ne ipse conspectus agnitusq; quis eẽt: etiã illũ Rhapsinitus rex Fures. ærarii regii

uita perderet: qui cum uisus esset probe dicere fratrem ei obsequentem ita fecisse. & adaptato lapide domum abisse fratris caput asportantem. Vbi dies illuxit ingressum ædificium regem expauisse cernentem corpus furis in laqueo sine capite: & ædificiū incorruptum: nullumq; neq; ingressum: neq; egressum habens. Ita abisse: atq; ita faciendum statuisse ut furis cadauer e muro suspenderet: custodesque illic apposuisse iussos ut si quē plorantem aut miserantem animaduertissent: eum ad se perducerent. Suspenso cadauere matrem idigne tulisse: allocutamq; filium qui supererat imperasse ut quacumq; ratione machinari posset corp⁹ fratris resolueret: asportaretq;. Id si negligeret minatam se regem esse adituram ad eum indicandum quod pecunias regias haberet. Aduersus hāc cū filius multa uerba faceret: nec persuaderet quod illa rem grauiter accipiebat cum talem rem fuisse commentū. Instratis asinis utres uino completos imposuisse: & postquam agēdo asinos iuxta custodes fuit āte suspēsum cadauer reuulsis ligaculis duos tresue pedes resoluisse: & cum uinum proflueret: tum caput cædentem uæhementer uociferatū tanquam nescientem ad utrū prius asinorum se cōuerteret. Custodes cum multum uini ꝓfluere uiderent concurrisse cum uasis in uiam: & id quod proflueret lucrifaciētes comportare. Isto simulata iracūdia omnibus maledicēte: aliquantoq; post illis consolātibus hūc finxisse se mitigatum: & ab irascendo desisse. Tandem se duxisse e uia asinos: atq; instrusisse: & cum plura uerba inter eos fierent: & quidam faceto dicto hominem lacesseret: ut risum eliceret: donasse illis uinum ex utribus. Atq; eos illic ut erāt discumbentes potare constituisse: prehensantes hominem ac iubentes ut secum ad compotādū maneret: Atq; istū obsecutū remansisse: & cū inter potādū comiter acciperetur: donasse insup alterum utrē. Ita se uino ingurgitantes custodes ad modum temulentos esse factos: somnoq; oppressos: ibidem ubi potauerant obdormisse. Istum ubi multum noctis erat: tunc corpus fratris dissoluisse: & custodum malas dexteras in contumeliam derasisse: & asinos impositō cadauere domum uersus agitasse: executūq; imperia matris. Regem ubi ei renuncia

Regis filia prostituta

tū ē furem cadauer surripuisse acerbe tulisse. & cū uellet quoquomodo inuenire quisnā esset ista machinatus: hoc fecisse quod apud me caret fide. Filiam suā domi ꝓstituisse iussam omnes indifferenter excipere: sed priusquam coirent adigere ad sibi dicēdum quidnam in uita esset actum a se solertissimum ac scelestissimū: & qui narraret quæ circa furem acta essent eum comprehēderet: neq; exire permitteret. Cū itaq; filia patris imperia faceret: furem quod audisset quamobrem ista fierent cupientem euadere uersutiam regis hoc egisse recētis mortui amputatā ex humero manū sub pallio ferētē isse: atq; ingressum ad filiā regis cum interrogatus esset eademq; cæteri enarrasse rem se scelestissimā ꝓpetrasse: q, fratris in ærario regis laqueo capti caput amputaret. Solertissimā aūt q, cadauer fratris suspensum resoluisset custodib⁹ prius ebriis factis. Illam cum hęc audisset manum in hunc iniecisse: eiq; furem in tenebris manum mortui porrexisse: quam mulier cum apprehendisset manum se huius istius tenere rata: istum per fores se proripuisse muliere delusa. Postquam & hæc renunciata sunt regi stuporem incussisse: tum astutiam: tum audaciam hominis. Ad extremum dimissis per omnes urbes nunciis regem edixisse nō mō uenia: sed etiā magna munera manere furē si in cōspectū ipsius ueniret. Ita furē fide habita ad eū uenisse: eiq; ab R ham sinitum magna uiri admiratione ductū filiam suā collocasse tanq ex oibus mortalibus plurima scienti. Nā egyptios qdē cæteris hūc āt egyptiis añcellere. Post hæc aiebā regē hūc descendisse uiuū subter eā: eo ubi

Aegyptiis cæteris añcellūt

græci opinant sedes ifernas esse: & ibi cū Cerere alea lusisse: & aliqñ uictorē: aliqñ uictū

fuisse: & sursum iterũ fuisse reuersum: munus ab ea obtinẽte mãtile aureum: quod tẽpus a Rhampsiniti descẽsu ad reditũ dicebãt feriatũ eẽ apud ægyptos: Idq; ego ad meã memoriã scio obseruatũ. uerũ an ob id sic feriati sint ægyptii asserere nõ possũ: sed sacerdotes: palliũ quoddã quod itra unũ diẽ detexuerũt uni ex suis iduere: & oculos mitra obducere: quẽ gestãtem palliũ ubi i uiã deduxerũt: quæ fert ad Cereris tẽplum ipsos redire illo relicto. Hũc aũt sacerdotẽ oculos uelatos habẽtẽ aiũt a geminis lupis agi ad Cereris tẽplũ: quod ab urbe uigiti stadia abest: & rursus a templo i eũdẽ locũ a lupis reduci. Quæ ab ægyptiis referũtur: cuicũq; credibilia uidẽtur is eis utatur. Mihi autẽ in omni sermõe cõstitutum est ea scribere quæ auditu cognoui. Inferorum pricipatum tenere Cererem & Liberũ ægyptii aiũt. Hi deniq; primi extiterũt q dicerẽt aiam hois eẽ imortalem: quæ de mortuo corpore subide i aliud atq; alid corp9: ut quoq; gigneret̃ imigraret: atq; ubi p oia se circũtulisset. Terrestria maria: uolucria rurs9 i aliquod genitũ hois corp9 itroiret: atq; hunc ab ea circuitum fieri intra annorum tria milia. Hãc rationem sunt e græcis qui usurpauerit tanquam suam ipsorum: Alii prius: alii posterius. Quorum ego nomia sciens nõ duco scribenda. Ad Rhampsinitum usq; regem aiebant in ægypto uiguisse sane ius omne: Post hunc autem qui in regio successit Cheopem i omne flagitium fuisse prolapsum. Omnibus nãq; eũ templis obseratis ante omnia ęgyptiis ne sacrificarẽt interdixisse. Deinde iussisse ut in suis ipsius operibus exercerentur. Alii ut ex lapidicinis arabici mõtis saxa exciperent: & illinc ad nilũ usq; pertraherent. Aliis ut transmisso flumine illa acciperent: & ad montem: qui dicitur aphricus traherent. Faciebant autem opus circiter decẽ myriades: idest centum milia hoium ternis semper mensibus singnle. In ea uia populus dũ trahendis saxis atteritur: decẽne tempus triuit: quod non multo minoris operis mihi: uidet̃ q̃ pyramidẽ extruxisse: cuius lõgitudo est quinq; stadiorũ. Latitudo decem passuũ Altitudo ubi maxima est octo passuũ: Lapide polito & aialibus insculpto. In hac decẽ annos fuisse consumptos: & in subterraneis ędibus in tumulo: supra quem pyramides stãt: quas fecit sibi pro sepulcro in insula intromisso perfossam nilo. Verũ i pyramide hac annos uigiti absumptos: cuius singulę frõtes. (Nã est formæ quadratæ) sunt octogenũ iugerũ pari altitudine saxis dolatis: decẽtissimeq; coagmẽtatis: quorũ nullũ est minus triginta pedum. Est aũt extructa hæc pyramis i speciem graduũ: quas quidã scalas: quidã arulas uocãt: posteaq̃ eã pricipio talẽ fecerãt: attollebant reliquos lapides breuibus machinis e ligno factis ex humo in primum ordinem gradatim leuantes: Vbi super hũc gradũ lapis erat: super alterã machina imponebat̃: quæ in ipo primo gradu stabat. Ab hoc deinde in alterũ ordinẽ trahebat̃ super alteram machinam. Nã quot ordines graduum totidẽ machinæ erãt: siue eandẽ machinã: quæ una & facilis ad ferendum esset transferebant ad singulos ordines. Quotiens saxum amoliebantur dictum sit a nobis de utroq; quemadmodum refertur. Effecta sũt igitur ita prima quæq; ex pyramide ut erãt altissima. Deinde gradatim sequentia: nouissime uero quæ solo sunt iuncta ex infima. In ipsa pyramide litteræ egyptiacæ scriptæ indicant quantum sit erogatum i operarios ꝑ apio cæpis: & aliis: quod interpres earum litterarum: ut probe reminiscor aiebat in summa mille & sexcenta talenta pecuniæ esse. Quod si ita se habet quantum in alia credibile est fuisse consumptum uel in ferramenta: uel in cibos uel i uestiarium operariorum. At q; per id quod dixi tempus opera extruebant. Alio item tempore ut ego opinor lapides excidebant atq; portabant & alio nõ exiguo subterraneã fossã effecerũt. Propter q̃d eo flagitii deuenisse Cheopem ut pecunia defectus filiam suã in quodã ædificio prostituerit

Cereris sa cerdotes

Liberi patris infernapotestas

Animarũ circuitus

Cheopes rex

Aphricus mons

Myriades quid

Pyramis ingens

Plinius li. xxxvi.

Imperãs quãtũcũq; faceret quæ ſtũ. Non enĩ quantũ dicebatur. Eãq; cũ patris iuſſa fe-
ciſſe: tũ uero priuati ĩ relinquẽda ſui memoria cogitaſſe. Itaq; ſingulos ad ſe itrãtes oraſ
Pyramis Cheopis, ſe ut ſibi ad opera ſingulos lapides donarẽt. Ex his lapidibus aiebãt extructã fuiſſe pyra
regnum midẽ: que ſtat ĩ medio triũ ĩ cõſpectu pyramidis magnæ cuius unũ quodq; latus ſeſqiu
gerũ eſt. Quiquaginta annos regnaſſe hũc Cheopẽ ægyptii dicebãt: coq; defuncto ac-
Chebre- nes rex cepiſſe regnũ fratrem Chebrenẽ: & hũc codẽ iſtituto uſum cũ ĩ aliis: tũ uero ĩ faciẽda py
ramide: nõ tamen quæ ad magnitudinẽ fraterq; accederet. Eas nãq; & nos fuimus dimẽ
ſi. Nã ſubterranea nõ ſubſũt ædificia: neq; p foſſam deriuatus ĩ eam nilus: quẽadmodũ
in alteram iſtluit: ſed extructo anfractu: ĩ rorſum iſulam circũluit ĩ qua ſitum eſſe ipſum
Cheopem aiũt. Fulſiſſe tñ ex æthiopicolapide uerſicolore primũ domum quadragita pe
dibus depræſſiorem altera: ſed habẽtem idem quod grãde ædificiũ magnitudinis: Stant
autem ſuper eũdem tumulum ambæ cẽtum fere pedum celſitudinis. Sex & quiquagín-
ta annos regnaſſe Chebrenem aiebãt. Ita cẽtum & ſexanni ſupputãtur: quibus & ægyp
tii ĩ omni calamitate uerſati ſũt: nec templa aperta: ſed ſemper fuerit occluſa. Hos reges
Philites paſtor ægyptii p̃odio ne nomiare quidem uolũt: ſed eorum pyramides uocãt paſtoris Philitis:
Mycerĩ- nus rex qui ea tempeſtate pecudes per hæc loca paſcebat. Poſt hũc regnaſſe ĩ ægypto dicebant
Mycerinũ Cheodis filium: eumq; paterna peroſum facta & templa, reſeraſſe: & populo
ad ultimum calamitatis afflicto feciſſe poteſtatem res agẽdi & ſacrificãdi: quietiam ſu-
per oẽs reges iuſtitiam exercuiſſe. Quo nomine ex uniuerſis regibus hũc ægyptii maxi
me prædicabãt: tum ob alia quæ bene iudicabat: tum uero q; cõquerenti de ipſius ſentẽ-
tia de ſuo donabat: ut indignatiõi hominis ſatisfaceret. Cum eſſet ĩ ciues ita clemẽs My-
cerinus: atq; ita ſtudioſus: principium ei malorum cõtigiſſe obitum filiæ: quæ domi uni
ca ſoboles erat: qua clade ſupra modum dum doleret: uelletq; filiam excellẽtiori aliquo
genere ſepelire quam cæteri feciſſe ligneam bouem uacuam: quã cũ inauraſſet ĩ ea filiam
ſepeliſſe defunctam. Neq; humo bos hæc condita eſt: ſed ad meam uſq; memoriam in p
patulo fuit in urbe ſai apud regiam in conclaui quodam exornato poſita. Cui ſingulis die
bus omnifarii odores inferunt noctibus autem perpetuo incenſa lucerna adſtat. In alte
ro contiguo cõclaui imagines ſtãt concubinarum Mycerini: ut in urbe ſai ſacerdotes aie
Coloſſi bant. Stant enim coloſſi: deſt grãdia ſimulacra circiter uiginti e ligno fabricati nudi ple
riq;: quí quarum ſint mulierum non poſſum dicere: præter quam quæ narrantur. Sũt q
de hac boue & coloſſis hæc referant Mycerinũ amore filiæ ſuæ captum uim ei intuliſſe.
Deinde illam cũ præ mœrore ſe ſuſpendiſſet patrem ĩ hac boue ſepeliſſe. Matrem autẽ
manus miniſtrarum: quæ filiam patri prodidiſſent præcidiſſe: & nunc earum hæc eſſe ſi
mulacra eius mali q; uiuæ paſſæ fuiſſent. Hæc ut ego opinor dicũt nugatores: ut alia: ita
& de manibus coloſſorũ: qppe quas ipſi uidimus temporis diuturnitate delapſas: quæ
ad meam uſq; ætatẽ ad pedes eorum ſtratæ uiſebãtur. Bos quoq; cum cæterum corpus
operta eſt phœnicco pallio: tum uero ceruicem & caput craſſo admodum auro: cuius in
ter media cornua circulus annexus ineſt Soli aſſimulatus. Neq; ſtans ẽ bos ſed ingenua
cubãs magnitudine quanta eſt grandis uacca. Effertur autem e conclaui quot annis: &
Mycerĩ- poſtquam ægyptii uerberarũt deũ quẽdã: quẽ in tali negocio nõ puto mihi noiandũ: tũc
nus rex & bouẽ in lucẽ proferũt: aiũt eã oraſſe patrẽ Mycerinũ: ut defuncta quot ãnis ſemel So
lem ĩtueretur. Huic regi poſt calamitatẽ filiæ ſecũdo loco hæc accidiſſe. Ex urbe butĩ ue
niſſe ei oraculũ fore: ut ſex omnino annos uiueret: ſeptimo defuncturus. Id hunc ægre fe
rẽtẽ niciſſi miſiſſe ad oraculũ cõtumelioſas querimonias: quod cũ pater ſuus: & patruus

quí deorũ immemores tẽpla clauſerant: hoíeſq; perdíderãt tã díu uixíſſent: ipſe pie faciens tã cíto foret uíta deſũcturus. Rurſus ei ueníſſe dícuntur ex oracolo reſponſa: ea ꝓpter ipſum ptopere uitã finiturũ: q; nõ íd faceret quod deberet. Oportere enĩ ægyptũ centum quíquaginta annis afflígí ídq; duos q ante eũ fuíſſent reges dídicíſſe. Ipſum uero nequa quã: Hæc ubí accepit Mycerínus ſe iã numínibus dãnatũ lucernas feciſſe pmultas: q bus cũ nocteſceret accenſis potaret ac ſe oblectaret: neq; díu neq; noctu ítermittens quín per paludes: perq; nemora uagaret utq; audíret íuuenílibus in rebus ſtudioſiſſime uerſarí. Hæc íccírco excogítauit q, uellet oraculũ cõuíncere mendacíí: ut duodecí pro ſex fierent ãní díebus factís ex noctíbus. Pyramídẽ & híc relíquít lõge minorẽ paterna uícenís pedí bus ex omní parte. (Nã eſt quadratangularis) breuiorẽq; triũ iugerũ ad mediũ uſq; æthío pico ex lapíde. Hãc quídã græcorũ uolunt eſſe Rhodopís mulíeris, pſtantis nõ recte ſentientes: quí ne noſſe quídẽ uídẽt quænã fuerít Rhodopís: de qua loquũtur. Neq; enĩ talẽ pyramídẽ íllã ſíbí facere deſtínaſſet. In q̃ talentorũ íſínita ut ſíc dícã mília conſumpta ſũt. Ad hæc nõ íſtíus ſed Amaſís regís tẽporíbus Rhodopís floruit. Multís enĩ poſt hos reges annís q íſtas pyramydes relíquerunt Rhodopís extítít genere thracía ancílla Iadmõís famíí ex urbe Vulcaní cõſerua Aeſopí fabularũ ſcríptoris. Nã & híc Iadmonís fuit: poſtquã ís huíc mulíerí nõ mínímũ cordí fuit. Sí quídẽ cũ ſæpenũero delphí ex oraculo ꝓnunciarẽt ſí quís ſumere pœnas uellet animæ Aeſopí: alíus nullus extítít q ſumere uellet níſí Iadmõís ex fílío nepos alíus Iadmon. Ita & Aeſopus Iadmõís fuit Rhodobís autẽ ín ægyptũ abíit portata a Xantheo ſamío, pfecta íllúc ad quæſtũ faciendũ: magna pecunía fuit redẽpta a Charaxo uíro mítylenæo Scamandronymí fílío Sapphus poematũ cõ ditrícís fratre. Hũc ímodũ Rhodopís líbertatẽ nacta eſt: & ín ægypto remãſít: gratioſaque uehemẽter effecta íngentes opes cõparauít: quæ Rhodopẽ trãſcenderent: non quæ ad talem pyramídem faciendam aſcenderent. Ex quarum opum decíma parte cuícunq; etíam hoc uolentí cognoſcere lícet non magnam ab íllá pecunía fuiſſe repoſítam. Nã cum optaret memoríam ſuí ín græcía relínquere: fecít opus; quod ab alío excogítatũ nõ eſſet neq; donatum: ídq; donauít in templo delphíco monumentum ſuí. E decíma enĩ ſuarum opum tot e ferro uerua ad boues torrẽtos fecít ad quot facienda ſufficeret decíma ipſa: quam delphos míſít quæ nunc quoq; poſíta ſunt e regione templí poſt aram: q̃ chíí donauerunt. Gaudent autem quodam modo ín naucrate proſtríbula fierí gracioſa. Nam hæc de qua mentío habetur a deo nobílítata eſt fama: ut nemo non græcorum edí dícerít Rhodopís nomẽ. Alterius quoq; quæ poſterior fuít nomíne Archídíce fama per græcíam celebrís extítít: ſed minus quam prioris: cuius amore Charaxus ſíanícns mítylenem redíít: ut meminít Sappho conuícíís eum ínfectata. Et de Rhodope quidem hactenus. Poſt Mycerínum autem ægyptí regẽ dícebant ſacerdotes Aſychín: eumq; feciſſe Vulcano porticum ad ſolem orientem longe pulcherrímam: lõgeq; maxímum. Habere enĩm ubíq; cum figuras ínſculptas: tum aliam ínfínítam ædíficíorũ ſpecíem. Illud uero multo maxímum ab hoc rege fuiſſe factum. Vt cum uehementer laboraret ex ære alíenó legem hãc ægyptíís promulgarít: ut íta demum quis pecuníam mutuo acciperet ſí cadauer patrís pígnorí traderet. Idq; ad hãc legẽ adiecíſſe ut penes creditorẽ eẽt potestas oís ſepulcrí debítorís: utq; hæc írrogaret mulcta pign⁹ deponẽtí: cuí ſí díſſoluere æs alíenũ recuſaret: fas non eſſet ſepelírí: aut ín paterno: aut ullo ín alío ſepulcro: ac ne alíũ q dẽ ex ſeípſo, pgenitorũ ſepulturæ mãdare: Hũc prẽterea regem ſuperíores antecellendí cupídum relíquíſſe memoríam ſuí pyramídem lateritiã icíſís ín lapíde líttcrís ĩ hæc uer-

Rhodopís
Pyramís Rhodopís q nã. Iadmon
Caraxus Sappho
Delphica Verua
Archídíce
Sappho ĩ fratrem
Aſychis rex
Pyramís laterítia

ba ne me lapideis pyramidibus cõgreges: quæ tantũ illis præcello quantũ Iuppiter cęteris diis. Nã fundum lacus cõtoueberantes: quod luti cõto adhæreſcebat. Id colligentes me cõpoſuerunt: & italem menſurã redegerũt. Atq; id demũ operis hũc regem edidiſſe.

Anyſis rex

Poſt hunc regnaſſe cæcũ quẽdam ex urbe anyſi nomine Anyſim: atq; eo regnãte excurriſſe in ægyptũ magna cũ manu æthiopum Sabacũ regem: & cũ cæcus hic fuga ſe i paluſtria ꝓripuiſſet: illũ regnaſſe i ægypto quinquagita p annos: Idq; intra tẽpus iſta edidiſſe.

Sabachuſ rex

Quotiẽs ægyptiorum qſpiam aliquid deliquiſſet: neminẽ uoluiſſe morte afficere: ſed ꝓ ſuis quẽque delicti magnitudine dãnare ad agendã certã menſuram aggerũ ad urbẽ. Vnde quiſq; incolẽtiũ erat atq; ita urbes ſũt etiã ſublimiores effectæ. Nã primũ humus aggeſta fuerat ab his qui ſub rege Seſoſtere riuos effoderãt: iterũ ſub rege Aethiope uallate ſunt urbes factæ excelſæ cũ cæteræ quæ i ægypto ſũt tũ uero (ut mihi uidetur) bubaſtis urbs ibi ꝓcipue terra exaggerata. In qua urbe templũ ẽ Bubaſtis: quę noſtra lĩgua dicit Diana oĩum maxime memorabile. quo & ſi alia ſũt tũ grãdiora: tum ſumptuoſiora: nullũ tñ eſt aſpectu iocũdius. Id ita ſe hẽt. Cætera ꝓter acceſſum ĩſula ẽ: cuius ad ĩgreſſũ uſq; duo e nilo fluenta uicina currũt: nec cõfluũt. Hic atq; illic prætẽfluentia cẽtenum utrũq; pedũ latitudinis arboribus inũbrata. Eius ueſtibulũ decẽ paſſibus ſublime ẽ. Figuras ſenũ cubitorũ ad ornatũ. Id tẽplũ i media urbe ſitũ undiq; circũeuntiũ oculis ſubiicit: Nã cũ urbs ſit aggeſtu terræ ſublimis: tẽplũ quẽadmodũ a principio cõditũ: nec loco motũ ꝓ ſpeculo ẽ: illud macería figuris exculpta. Interius delubrũ ĩgenti ꝓceriſſimis arboribꝰ manu cõſitis luco ambiẽte. In quo delubro ſtatua ẽ. Lõgitudo tẽpli quoquouerſus uniꝰ ẽ ſtadii: abeiꝰ ĩgreſſu uia ꝓ forũ orientẽ uerſus: quæ fert ad Mercurii tẽplũ tria circiter ſtadia longitudinis: & quatuor iugerũ latitudinis ſtrata lapide ẽ. Vtrinq; arboribus manu cõſitis in cælũ euntibus. Atq; hunc quidẽ in modũ templũ habet. Verũ ſe ita ad extremũ liberatos æthiope referebant: q; ille ꝓ quietẽ oblata ſibi uiſiõe fugæ ſe mãdauerit. Viſus eſt ſibi uidere quẽdam aſtantẽ: qui ſuaderet ipſi: ut congregatos cũctos ægyptí ſacerdotes incideret medios. Haceũ uiſiõe conſpecta dixiſſe uideri ſibi deos demonſtrare cãm ut piaculo in ſacra commiſſo aliq d cladis aut a diis: aut ab hoibus acciperet: ſe uero nequaq̃ iſta facturũ: ſed abiturũ: quoniã exceſſiſſet iã tẽpus q; ipſi a diis uaticĩa tũ eſſet quouſq; foret in ægypto regnaturus. Etenim cũ æthiopia ageret oraculis: qbus utunt æthiopes: reſpõderat deus fore ut is in ægypto quinquaginta regnaret annos. Id tempus cum exceſſiſſet: & uiſo inſomnii perturbatus eſſet: Sabacus ultro ex ægypto cõceſſit. Eo profecto ex ægypto rurſus cæcum e paluſtribus ægreſſum accepiſſe imperiũ: ubi quinquaginta annos habitans inſulam cinere atq; humo exaggerauit. Nam ut quiſq; ægyptiorum iuſſus illuc ibat portans frumentum: ei mãdabat: & clam æthiope ad ſe dono etiã cinerem ferret. Hanc inſulam nemo ante Amyrtæum inueſtigare potuit: ſed ſeptingẽtis & amplius annis ſuperiores Amyrtæo reges nequierunt eam inuenire: cui inſulæ nomen eſt Eleo decem omnino ſtadiorũ magnitudinis. Poſt hunc regnaſſe ſacerdotem Vulcani nomine Sethon: eum q; bellatoribus ægyptiis abuſum fuiſſe contẽptui habẽs tanquam ſibi non opportunos: & cum aliis ignominiis affeciſſe: tum uero agris exuiſſe: qbus fuerant a ſuperioribus regibus ſinguli donati duodenis. Ex quo factũ eſt ut cũ poſtea Sauacharibus arabũ aſſiriorũq; rex cũ magnis copiis iuaſiſſet ægyptũ noluerit ei opitulari. Tũc ſacerdotẽ cõſilii iopẽ i cœnaculũ ſe cõtuliſſe: ibiq; apd ſimulacrũ cõploraſſe q̃ta pati piclitaret: eiq; iter lamẽtatiõnẽ obrepſiſſe ſõnũ: & iter qetẽ uiſũ aſtaꝛ deũ exhortantẽ nihil eũ moleſti paſſurũ ſi copiſ arabũ obuiã iret: ſe eni auxiliarioſ ei miſſurũ

Amyrtæus Eleus inſula

Sethon rex Sauacarĩbus rex

His ſomnis fretũ ſacerdotũ ſumptis ægyptiorũ his q ſecum uellent caſtra i peluſio po
ſuiſſe. Hac enĩ ægyptus inuadit̃: nec eũ fuiſſe quẽpiam bellatorũ ſecutũ: ſed inſtitores:
& operarios: & foreſes hoies: & cũ peruenĩſſent noctu effuſam ipſis hoſtibus uim agre-
ſtiũ muriũ: qui illorũ tum pharetras: tũ arcus: tũ ſcutorũ habẽas abederũt. Ita ut poſtera Mures in
die hoſtes armis exuti fugã fecerit multis amiſſis. Eoq; nũc iſte rex i templo Vulcani la ſcuta
pideus ſtat manu murem tenẽs: atq; hæc p litteras dicẽs. In me qs in: uens pius eſto. Ad
hũc uſq; narrationis locũ & ægyptii & ſacerdotes referebãt demõſtrantes a primo rege
ad Vulcani ſacerdotẽ hũc qui poſtremus regnauit, pgenies hoium fuiſſe trecẽtas quadra
ginta unã: & totidẽ interea põtifices totidẽq; reges trecentæ, pgenies idẽ quod decẽ mi-
lia annorũ pollẽt. Nã tres uirorũ, pgenies centũ anni ſunt. Ex qbus una & quadragita q̃
reliquæ ſunt ultra trecẽtas ſunt anni mille trecenti q̃draginta. Ita itra decem milia trecẽ
toſq; & quadraginta annos negabãt ullum deũ forma humana extitiſſe: ac ne in regibus
qdem ægypti: qui aut prius: aut poſterius extiterit: aliqd tale dicebant fuiſſe: ſed intra
hoc tẽpus quater Solem p̃ter cõſuetudinem ſuiſſe ortũ. Bis quidẽ illinc exortũ ubi nunc
occidit. bis ãt unde nũc oritur illic occidiſſe: nec tñ ſub hæc aliqd in ægypto eſſe immuta
tũ: nõ ea quæ e fluie ipſis, pueniũt: nõ ea quæ circa morbos: aut quæ circa mortes eueni-
unt. Atq; ante Hecatæũ ſermonũ ſcriptorem apud thebas originẽ generis ſui recenſen- Hecate-
tẽ ac, pgẽitores familiæ ſuæ repetentẽ ad ſextũ decimũ deũ ſacerdotes Iouis tale qddã fe us
cerãt: & mihi nõ recẽſenti originẽ familię meæ itroducto in quoddã grãde cœnaculũ enu
merãdo dinõſtrabãt tot e ligno coloſſos quot dixi. Ibi nãq; ſtabant põtifices ſub imagi-
ne uitæ: qua qſq; uixerat. Enumerãtes itaq; ſacerdotes oſtẽdebãt mihi unũquẽq; eorum
eẽ filiũ proxime defuncti ſacerdotis: imagies eorũ ſingula gradati percẽſendo: donec oẽs
expoſuerũt: atq; Hecatæo originẽ ſuã recenſenti: & ad ſextũ decimum deum referenti oc
currebant e diuerſo progeniẽ recenſentes: & in enumeratione nõ admittẽtes id quod ab
illo diceretur hoiem progenerari e deo. Occurrebant autem in repetenda progenie hunc
in modum q; dicerent unicuiq; coloſſorũ fuiſſe Piromin ex Piromi genitũ: donec trecen Pyromis
tos quadragintaquinq; cõmemorarent. Piromin aſſidue ex Piromi procreatum: non re
ferẽtes ad deũ illos aut ad heroa. Eſt aũt Piromis græca lingua expoſitum
ideſt honeſtus & bonus. Eos itaq; quorũ imagines erant demonſtrabant tales oẽs extiti-
ſſe: ſed multum a diis diſtantes priores tamen his uiris fuiſſe deos in ægypto principes
una cum hominibus habitantes: & eorũ ſemper unũ extitiſſe domiatorem: & poſtremũ
illic regnaſſe Orũ Oſiris filiũ: quẽ græci Apollinẽ nominant. Hunc poſtquam extinxit Orus rex
Typhonem regnaſſe in ægypto poſtremũ. Oſiris græca lingua eſt Dionyſius: ideſt Li- Apollo
ber. Atq; apud græcos nouiſſimi deorum eſſe cenſentur Hercules: Dionyſius: & Pan: At Oſiris
apud ægyptios Pan uetuſtiſſimus eſt etiam ex octo diis: qui primi dicũtur: Hercules ex Dionyſi
his qui duodecim. Dionyſius ex his qui tertii uocantur ab illis duodecim procreati. Ab us
Hercule autem quantum annorum ad Amaſim regem eſſe ipſi ægyptii aiunt: ſuperius a Herculeſ
me patefactum eſt. A Pane uero plus annorũ eſſe dicit̃: minimũ iter hos a Dionyſio: q̃q̃ Pan
ab hoc ad Amaſim regem quindecim milia annorum ſupputãtur. Et hæc ægyptii, p cõ Amaſis
pertis aſſeuerant: ſeq; ſcire aſſidue ſupputãdo: ſemperq; annos deſcribẽdo. Igitur a Dio- rex
nyſio qdem; q ex Semele Cadmi genitus fertur ad meã ætatem ſũt anni ferme mille ſex Semeles
centi. Ab Hercule uero Alcumenæ filio ferme nõgenti: A Pane autẽ Penelopes. Ex hac filius
eni & Mercurio Pan genitus dicitur a græcis minus annorum eſt: q̃ a bello troiano octin
genti fere ad me anni. Vtrum horum probabilius ſibi uidetur eo quiſq; utaẽ licet. Mihi

Herculeſ Pan

aũt d' his recepta opinio, pbatur. Nã ſi & iſti i græcia cũ celebres fuiſſẽt: tũ ſenuiſſẽt quẽ admodũ Hercules ex Amphitryone gẽitus: & Diõyſius ex Semele: & Pan ex Penelope natus: dixiſſet aliqs & hos alios habere illorũ deorũ noĩa: q pri⁹ geniti fuerãt. Nũc greci

Dionyſij ortus

aiunt Dionyſiũ ſtatim editũ ab Ioue iuſutũ i femore: protatũq; i nyſam: quæ eſt ſup ægyptũ i æthiopia. De Pane ne hũt qdẽ quod dicãt ubinã a partu ſit educatus: Ex quo ſit mihi manifeſtũ græcos audiuiſſe poſterius horũ q̃ aliorũ deorũ noĩa: & ex eo tp̃e illorũ, pge

Nyſa urbs

niẽ recenſuiſſe: quo primũ eos audierant: atq; hæc qdẽ ægyptii aiũt. Q uę uero cæteri homines cũ ægyptiis cõſentiẽtes mẽorãt i hac regiõe fuiſſe geſta: hæc iã explicabo aliqd ẽt

Aegypti partes: xii

his quæ ego uidi cõferẽtibus. Poſt Vulcãi ſacerdotẽ regẽ ſuũ ægyptii libertatem adepti duodeci ſibi reges (. Nullo enĩ temporis momẽto poterãt ſine rege uiuere) deligũt i totidem partes oẽm ægyptũ diſtinguẽtes. Iſti iunctis iter ſe affinitatibus regnabãt pactionibus initis: ne mutuo auferre imperiũ conarẽtur: ne ue quis plus alio qppiã optinere quæreret: ſed ut eſſẽt inter ſe q̃ amiciſſimi. Atq; ea de cã has pactiones arctas: accuratasq; inierũt: q; eis iter initia ſimul atq; tyrãnides iuaſerunt reſpõſum fuerat q in templo Vulcani

Labyrinthus

ærea phiala libaſſet: eũ totius ægypti regno potiturũ. Vbi oĩa ſacra executi ſũt placitũ ẽ eis aliquod relinquere ſui cõe monumentũ: ex eoq; placito fecerũt labyrinthũ paulo ſupra ſtagnũ myrios maxime urbẽ uerſus quæ dicitur crocodilorũ: quem ego aſpexi fama maiorẽ. Si quis enĩ ex græcorũ narratione muros & operis ſpeciẽ ratiocinetur: minus cõcipiet q̃ pro labore & ſũptu huius labyrinthi. Tametſi & epheſi templũ ẽ memoratu dignũ: & i ſamo tamẽ pyramides erãt ad narrãdum maiores: quarũ ſingulæ multis ac magnis operibus græcis æqparãdæ ſũt. Sed eas quoq; labyrinthus antecellit. Etenĩ duode

Labyrinthi ſitus

cĩ eius aulæ ſũt tecto opertę: portis oppoſitis altrinſecus: ſed ad aquilonẽ cõtiguæ totidẽ ad auſtrũ uergentes eodẽ extrinſecus muro prẽcluſæ. Bifaria i eo ſunt domicilia: una ſub terranea: altera ſuperiora illis impoſita: utraq; numero tria milia quigẽtã. Q uorũ ea q dem quæ ſuperiora ſunt ipſi uidimus: & quæ aſpeximus enarrãus. Subterranea uero auditu didicimus. Nã ꝓpoſiti ægyptiorũ nolebãt ullo pacto illa mõſtrari: q; dicerẽt illic ſepulcra eſſe tũ eorũ regum qui æ dificandi labyrinthi fuere auctores: tũ ſacrorũ crocodilorũ. Ita de inferioribus æ dificiis fando cognita referimus. Superiora ipſi aſpeximus humanis operibus maiora. Nam egreſſus per tecta: & regreſſus per aulas diuerſiſſimi iſinita me admiratione afficiebãt. Ex aula in cõclauia trãſitur: ex cõclauibus in cubicula: e cubiculis in ſolaria alia: e conclauibus in alias aulas. Horũ oĩum lacunar qemadmodũ parietes lapideũ ẽ ſculptilibus paſſim figuris ornatũ. Singulæ aulæ maxima ex parte digeſto lapide albi columnarum ambitu redimitæ. Angulo quo finitur labyrithus adhæret pyramis quadraginta paſſuũ: in qua grandia ſunt inſculpta animalia: ad quã iter ſub ter

Myrios ſtagnum

ra fit. Et cum talis ſit labyrinth⁹: tũ ſtagnũ myrios: ad quam labyrinthus æ dificatus eſt plus præbet admirationis. Cuius in circuitu menſura triũ milium & ſexcẽtorum ſtadiorum eſt ſchænorũ ſexaginta: quãta uidelicet ipſius ægypti ad mare menſura ẽ. Iacet aũt ſtagnũ lõgo ſitu aquilonem uerſus auſtrũq;. Altitudine ubi eius profundiſſimum ẽ qnquaginta paſſuum. Q uod autem manu facta ſit ac depreſſa: indicat quod in eius ferme medio ſtant duæ pyramides quinquagita paſſus ab aqua extantes: altero tanto æ dificii aquis tecto. Super quarũ utraq; lapideus eſt coloſſus in ſolio ſedens. Ita pyramides ſũt

Paſſus menſura

centum paſſuũ. Centũ aũt iuſti paſſus ſunt ſtadium unum ſex iugerũ. Paſſus inquã mẽſuræ ſex pedũ ſiue quatuor cubitorum: pedes autẽ q̃tuor palmorum: cubiti uero ſex palmorũ. Aqua ſtagni natiua nõ eſt utpote ſolo illo admodum arido: ſed e nilo deriuata: ſex

menſibus ſtagnū fluēs. Totidē retro īnilū refluēs: illiſq; ſex mēſibus q̄bus efluit augēs regiū fiſcū talētis argēti ſingulis ſingulos dies, puentu piſciū cū ifluit uiginti mnis. Hoc ſtagnū dicebāt indigenæ euadere ī ſyrtim aphricę pforato ſub terrā meatu ī mediterrāea heſperā uerſus ſecūdū mōtē mēphi īminētē. Verū cū humū e lacu egeſtā nuſq; uiderem (Hoc.n. mihi īdagare curæ erat) pcōctabar, pximos accolarū ubinā eſſet humus illinc defoſſa. Illi dicere fuiſſe deportatā facile id mihi pſuadentes: Q uippe q ſimileq; ddā factū eē apd ninū urbē aſſyriorū auditu cognouerā. Siq; dē fures q; dā magnā uī pecuniæ Sardanapali: q nini rex erat ī theſauris ſubterraneis abſtruſā cōpilare cū cōſtituiſſēt a ſuis domibus fodere exorſi ſūt: dimēſi uiā ſub terra ad regias ędes: eamq; humū e cuniculis effoſſam nbi nox aderat ī flumē tygrim: q ninū pterfluit exportabāt: donec id q; d' optabāt pfecere. Eodē mō audiui in ægypto hanc alteram fuiſſe factā lacunā: præterq; q, non noctu hæc: ſed interdiu eſt facta. Aegyptios.n. humum quam effodiebant in nilum extuliſſe: quā ille acceptā diſſiparet. Et hic quidem lacus ita fertur fuiſſe depreſſus. Duodecim āt reges cum iuſte degerent: ac ſtato tempore in templo Vulcani ſacrificaſſēt: & ultimo die feſto libaturi eſſent: porrexit eis pontifex aureas phialas: quibus libare cōſueuerāt: aberrans numero duodecim uidelicet uiris undecim phialas: Ibi Pſāmietichus qui poſtrēus eorum ſtabat cum non haberet phialam detractam ſibi æream galeam tenuit: libauitq; Ferebant autem & cæteri omnes reges & tunc quoq; geſtabant galeas. Nec dolo malo Pſammietichus galeam tenuit. Cæteri tamē id cōſulto factū eē a Pſammieticho exiſtimātes: & in memoriam redeuntes oraculum ipſis eſſe redditū: qui æreа in phiala libaſſet cū ſolum regem ægypti futurum non cenſuerunt æquū eſſe Pſāmieticum morte mulctari poſtq; rimando cōpererunt non id illum feciſſe induſtria: ſed maxima potentiæ ſuæ parte exutum in paluſtria relegandum: ne illinc egreſſus cæteræ ægypto ſe imiſceret. Hūc Pſāmietichum cum Sabacum æthiopē qui patrē eius Neco interemerat: fugiſſet ī ſyriā poſt habitū æthiopis ex inſomnnii uiſione reducerunt hi ægyptii qui ſunt e tribu ſaitana. Deinde cum regnaret una cum undecim regibus cōtigit ei ut fugeret iterū propter galeā ī paludes. Igitur intelligēs q; ignominioſe tractatus ab illis eſſet: ſtatuit ultum ire eos qui ipſum perſecuti fuiſſent. Sed ex oraculo Latonæ: quod in urbe buti apud ægyptios uerацiſſimum eſt: ad quod ipſe miſerat: redditum eſt reſponſū affuturā ultionē ei e mari uiris æreis exiſtentibus. Q uod reſponſum ei magnam incredulitatē effudit uiros æreos fore auxiliarios. Non longo tempore interiecto iones quoſdam & cares prædandi gratia nauigantes neceſſitas cōpulit applicare ad ægyptum. hi cū in terrā exiſſēt ferro armati: ægyptiorum quidā nuncium ferit Pſammiethico ad paludes. & quia nūq; uiderat aliquos æreе armatos ait egreſſos e mari æreos uiros cāpeſtria populari. Ille agnoſcēs oraculum eſſe pfectum amicitiam cum ionibus & caribus facit: eoſq; magnis pollicitationibus hortat' ad ſecum manēdum. Vbi pſuaſit ita demum una cū his ægyptiis qui ſecū ſētiebant: cum q; auxiliariis reges ſuſtulit. Omni potitus ægypto fecit ī memphi tū Vulcano ueſtibula ad uētum auſtrum uergētia: tum e regione ueſtibulorum aulā Apī: in qua cū apparuit Apis educatur undique columnis cinctam: ac figuris refertam: In qua aula loco ſtāt columnarum coloſſi: duodenū cubitorū. Apis autē græca lingua Epaphus ē. His ionibus caribusque: q bus fuerant uſus adiutoribus Pſammieticus dedit ad habitandū poſita al trinſecus prædia nilo medio diremptа: quibus nomē impoſitum eſt caſtra. Et cū hæc eis loca dedit: tū uero cætera quæ fuerat pollicit9 repītauit: pueros quinetiā ægyptios cōmiſit ligua græca ibucēdos: a qb9 liguā græcā edoctis oriūdi q nūc ī ægyto interpretes

Cubiti menſura hic falſa ē

Pſammieticus

Butis urbs

Latone oraculū

Ione Cares

Apis Epaphus

Bubaſtis

ſunt. Incoluerũt ãt iones & cares diu hæc loca cõtra mare aliquãtulũ ſupra urbẽ bubaſti ad oſtiũ nili: qd' dicit' peluſiacũ ſita. Vñ poſtea Amaſis rex mẽphi trãſtulit i ſui tutelã aduerſus ægyptios. Poſt ſedes ab iſtis i ægypto collocatas ita græci cũ illis cõuerciũ habuerũt: & nos res i ægypto geſtas a Pſãmiticho rege exorſi: & q̃ deinceps extiterũt oĩa ſine ãbiguitate nota hẽmus. Hi. n. primi ægyptũ q̃ diuerſæ liguæ cẽnt icoluerũt. Atq; uñ demigrarũt illic & ueſtigia naualiũ & domorũ rudera ad meã uſq; ætatẽ oñdebant'. Atq;

Latõæ tẽplum Butos urbs

hũc q̃dẽ i modũ Pſammiticus ægypto potitus ẽ. De oraculo ãt qd' ẽ in ægypto cũ feci multa uerba: tũ faciã de re memoratu digna. Eſt. n. oraculũ hoc i ægypto tẽplũ Latonæ poſitũ i magna urbe: cui nomẽ eſt: ut ſupius a me dictũ ẽ buto cõtra oſtiũ nili: qd' ſebẽnyticũ appellat' a ſupiori pte maris flumẽ ſubeũtibus. In hac urbe tẽpla ſũt Apollinis Dianæq;: & in quo reddunt' oracula Latonæ grãdẽ illud & porticũ hñs decẽ paſſibus ſublimem. Vbi q̃d mihi ex his q̃ in apto erãt maximo oraculo fuerit referã. Eſt i hoc plão. Latonę delubrũ ex uno factũ lapide: cuius pietes æquali celſitudine ad lõgitudinẽ q̃ dragenũ cubitorũ: cuius lacunari ptecto ipoſitus ẽ alius lapis q̃ttuor cubitorũ poras craſſitudinis. Itaq; eorũ q̃ circa tẽplũ hoc ſũt in ꝓpatulo poſitorũ admirabiliſſimũ apud me fuit id delubrũ. Secũdo loco iſula: q̃ uocat' echẽmis i lacu ꝓfũdo ac ſpatioſo ſita ꝓter tẽplum qd' in buti eſt: quæ inſula ab ægyptiis fert' innare. Ego tñ eã neq; innãtẽ uidi: neq; ſe mouentem: & hoc audire admiratus ſum: ſi uerum eſt inſulam natare poſſe. In hæc igit' templum Apollinis eſt: & aræ triſariæ extructæ: & palmæ frequentes enatæ. Aliæq; pti fructiferæ: partim ſteriles arbores. Cur aũt ea innatans ſit: hanc ægyptii rationem reddunt q; Latona quæ ex octo nũibus quæ prima extiterunt unum eſt: cum in urbe buti ubi hoc

Echẽmis inſula

Apollinis templũ

Apollo Diana Latona Orus Ceres Iſis Bubaſtis

eius oraculũ eſt habitaret: Apollinem ab Iſide ſibi cõmendatũ occultauit i hac inſula nõdũ innatanti ac ſoſpitem reddidit: quo tpe Typhon oĩa indagans ut Oſiris filium inueniret aduenĩſſet. Nã Apollinẽ & Dianam aiunt Dionyſii & Iſidis filios eſſe: Latonam uero nutricẽ horũ: ac liberatricem. & Apollo q̃dem ægyptiace Orus dicitur: Ceres ãt Iſis: Diana uero Bubaſtis. Atq; hinc ſolũ nõ aliũde Aeſchilus Euphranoris filius rapuit: quod dico ut ſolus oĩum qui poetæ dicũtur fecerit. Dianam Cereris filiã. Ob hoc igitur iſulã reddita eſſe natãtẽ: hæc illi ſic aiunt. Pſammiticus in ægypto quattuor & quinquaginta regnauit annos: per quorũ undetrigĩta magnã ſyriæ urbẽ obſidens oppugnauit donec expugnauit. Hæc eſt azotus: quæ diutiſſimam inter oẽs urbes dũtaxat quas nouimus ſuſtinuit obſidionẽ. Pſammitichi filius: qui regnũ ægypti ſuſcepti extitit Necos. Idem foſſã

Pſammiticus Azotus Nec⁹ rex

ad rubrũ mare ferẽtẽ primus aggreſſus eſt: quam Darius ꝑſes ſecũdo loco depreſſit. Lõgitudinis quidẽ quatuor dierũ nauigationis: latitudinis ut per eã duo poſſent ſimul agi triremes. Aqua quæ in hanc e nilo deducitur paulo ſupra bubaſtis urbem iuxta oppidum arabiæ patumon deducitur euadens in mare rubrum. Initium fodiendi ſumptum eſt a planicie ægypti arabiam uerſus. Nam quæ ſupra planiciem ſunt continens prope memphim occupat mons: in quo lapidicinæ ſunt. Itaque ad huius montis una ducta eſt foſſa uerſus heſperum & auroram lõgo tractu: & deinde pertingẽs diuortio montis tenus: quod diuortium ad meridiẽ: & uẽtũ auſtrũ fert i ſinũ arabicũ: q̃ breuiſſimus tractus & maxime compẽdiarius ẽ e mari ſeptẽtrionali aſcẽſus ad auſtrale: quod idẽ rubrũ uocat' a mõte caſio: qui ægyptum ſyriamq; diſterminat. Hinc ſtadia mille ſũt in arabiũ ſinum. Et hac quidem breuiſſimum eſt. Verum foſſa multo longior ſcilicet q̃ to eſt confragoſior. In q̃ fodienda ſub rege Neco centum uiginti milia ægyptiorũ perierunt. Inq; eius medio opere Necus deſtitit: hoc iterpellatus oraculo cum id opus bar

Patumõ Rubrum mare

Caſius mons

baro prǽmunire. Aegyptii barbaros oēs uocaut: q non ipsorū lingua loquunt. Supsedēs ita q; a facienda fossa Necos ad militū copias se conuertit: atq; ad classes q̄ ptim in mari septentrionali: ptim in sinu arabico ad rubrū mare sūt ædificatæ: quarum adhuc uestigia manaliū oñdunt. Et classibus quidē Necos dū opus fuit esse usus. Terrestri āt acie congressus cū syris magdolo uictoria potitus ē: & post prælīū Cadyti magna syriæ urbe: Intuestitu āt curiosus cū fuisset illū Apollini dicatū ad brāchidas milesiorū misit. Hic perfectis decē & septē iperii sui annis decessit tradito iperio Psammi filio suo. Eo apud ęgyptū regnāte nūcii heliorū dimittebant: Iactātes a se i olympia iustissimū ac maximū iter mortales propositū esse certamen rati ne ægyptios quidē hominū sapientissimos aliq d ultra hæc esse inuenturos: Isti ubi i ægyptū puenerūt: eaq; exposuerūt: quorū gra uenerāt: rex cōuocat ex ægyptiis eos: q sapientissimi haberent. Qui cū cōuenissent: & helios audisset oia cōmemorantes: q̄ par erat ab eis fieri i edendo certamine: & se uenisse dicētes sciscitatū nunq d possent ægyptii repire iustius habito iter se cōsilio iterrogat helios nunq d apd eos certarent ciues: & illis respōdentibus sine discrimine & suorū & cæterorū græcorum cuicūq; uolenti certare fas esse: atqui iquiūt illos cū tale certamē ꝓponant ab omni iure excedere. Nullo etenim pacto posse fieri quin cōciui pugnāti ciues fauerent facientes iniuriam hospiti: sed si uellēt iustū proponere certamē: & si cius gratia uenissent in ægyptū Iubent hospitibus ponere certamē nullo heliorum certare permisso. Hæc ægyptii heliis subiecerunt: Psammis cū sex omnino regnasset annos in ægypto facta in æthiopiā expeditiōe mox uita defunctus est. Cuius regnū Apries filius accepit: qui secūdū Psāmieticū proauū suū fortunatissimus extitit omniū ad eam ætatem regnū quinq; & uiginti dominatus annos. Quod intra tempus & bellū Sidoni intulit: & cū Tyro pugna nauali dimicauit. Sed cum calamitas eū maneret: contigit ob eā causā quā ego pluribus dū res punicas exequar exponam paucis cōtentus impræsentiarū. Cū aduersus cyrenæos Apries exercitu misso magnā cladē accepisset: Id ei imputantes ægyptii rebellauerūt opinati se ab illo in apertā perniciē fuisse dimissos: Vt his internitione deletis: ipse cæteris ægyptiis iperitaret securius. Hæc perq̄ grauiter ferentes tū ii qui redierunt: tū eorum qui interierant amici ingenue desciuerunt. Id ibi resciuit Apries mittit ad eos uerbis sedandos Amasim: qui cum peruenisset reprehendēsq; dissuaderet ne talia facerēt: quidā ægyptiorū ei a tergo stās galeā circundat: eaq; circūdata iquit se illam ob regnum impositum esse. Neque hoc quod fiebat eo inuito fiebat ut ostendebat. Nā simul atq; ab his qui desciuerāt ægyptiis declaratus est rex sese appabat tāq̄ aduersus Apriem moturus: His cognitis Apries mittit ad Amasim ex his qui secum erant ægyptiis spectatū quendā hominem nomine petabermē iussu ut ad se uiuū Amasim pduceret. Hic ubi puenit: Amasim ad se uocat. Amasis (Sedebat autem in equo ad suos cohortādos ifoleter) stolide iubet uicissim hūc ad se adducere Apriem: & cū Petabermes eum rogaret ut regem adiret: accitus respōdit se iam dudū dare operam ut id ageret: nec de seipso Apriem esse questurum: se enim illi pręsto futurū: & alios adducturū. Petarbames nō ignarus ꝓpositi illius: tū ex oratione tum ex apparatione quā uidebat: statuit suæ diligētiæ esse q̄ celerrime regem rerū: quæ agerētur facere certiorē: Huic redeūti q, Amasim nō aduceret nullo uerbo edito Apries ira percitus præcidi aures iussit: nasumq;. Id intuētes cæteri ægyptii: qui cū eo hactenus senserant uirum inter eos probatissimū ita fœde indigneq; affectū: ne tantisper quidem differētes ad cæteros transeūt: seseq; Amasi tradūt. His quoq; auditis Apries armatis auxiliariis (Habebat autē auxiliariorū circa se ex ionib⁹ & carib⁹ trīgīta milia) i ægyptios

Barbari qui

Magdolus

Caditis urbs

Psammis rex

Elii

Apries rex

Amasis

Petabermes

Momemphis urbs

tendit. Erat ei regia in urbe ſai ígens ac ſpectatu digna. Itaq; utriq; aduerſus alteros apri ami & amaſiani i momẽphi urbe cõſtiterũt tẽraturi pugnæ diſcrimẽ. Sũ tãt i ægypto ſe

Aegyptiorũ genera

ptẽ hoium genera: quorũ alii ſũt ſacerdotes: Alii q pugnatores appellant: Alii bouũ paſtores: Alii ſubulci: Alii inſtitores: Alii interpretes: Alii gubernatores nauales Tot ſunt

Calaſiries

ægyptiorũ genera a ſuo quoq; artificio appellata: ſed pugnatores uocãt calaſiries: & her

Hermothybies

mothybies. Q ui harũ regionũ ſunt. Nã i regiones diſtincta ẽ oĩs ægyptus. Hermothybiorũ qdẽ hæ ſunt plagæ buſiritana: ſaitana: chẽmitana: papremetana: Inſula ꝓſopitis: q̃

Proſopitis inſula

uocatur natho: ex dimidia pte. Ex his tractibus hermothybies cũ plurimi centũ ac ſexagi ta milia ſunt: quorũ nemo quippiã opificii quæſtu arii didicit: ſed oẽs rei militari uacant.

Natho

Calaſiriũ hæ aliæ plagæ ſunt thebana: bubaſtiana: aphthitana: tanitana: mẽdeſia: ſebẽnytana: athribitana: pharbætitana: thmuitana chuphitana: anyſia: myecphoritana. Hæc tribus inſulã incolit ex aduerſo bubaſtis urbis. Hæ tribus calaſiriũ dũ quoad poſſũt plurimi cogunt. Ducẽta qnquaginta milia uirorũ ſunt: qbus nec ipſis licet ulli artificio operã dare: ſed ſolũ rei militari filio diſcẽte a pre. Hoc ab ægyptiis ne mutuati ſint græci non poſſũ ꝓ certo diiudicare: cũ uideã & apud ſcytas: perſaſq;: & lydos. Deniq; apud oẽs fere

Artifices ignobiles ſunt

barbaros haberi ꝓ ignobilioribus ciuibus eos: q artificia diſcũt: eorũq; liberos. Generoſiores ãt eos q a manuariis opibus abſtineãt: ꝑſertim q ceſſent ob bellũ. Hoc itaq; cũ cæteri græci didicerũt: tũ præcipue lacedæmonii. Corinthii quoq; minimi faciũt opifices.

Opifices uiles ſũt

His ſolis ægyptiorum ꝓter ſacerdotes: hoc eximii honoris habẽt: ut ſingulorum duodẽ agri ſint egregii atq; immunes ſinguli agri centũ cubitorum ægyptiorũ quoquo uerſus.

Cubitus ægyptius

Aegyptius autem cubitus ſamio par eſt. Hæc tamen uniuerſorum pecualiaria ſunt: qb⁹ peruices in orbẽ fricabãtur: & nunq̃ idẽ calaſiriũ milleni: & hermothybiũ circa regẽ fũgebant annuo ſatellitũ munere. Iſtis ꝓter prædia dabãtur uiritim hæc alia panis toſti ꝑ ⁹do quinæ mnæ carnis babulæ binæ: bini ſextarii quaterni. Hæc aſſidue ſatellitibus ꝑbebãt

Apries captus

Vbi igitur e diuerſo ueniẽtes Apries cũ auxiliariis: & amaſis cũ uniuerſis ægyptiis i urbẽ momẽphim peruenere: cõcelli ſũt. Et peregrini quidẽ egregie pugnauerũt: tamẽ q-ci ãt multo inferiores numero: fugati ſunt. Fertur Apries ea fuiſſe perſuaſione: ut nullus neq; deorũ neq; hoium poſſet ſibi adimere regnũ: Adeo uidebat ſibi illud ſtabiliſſe: Et tñ tũc cõgreſſus prælio fugatus ẽ: uiuuſq; captus: & ad urbẽ ſami ductus ad edes q̃ ipſius añca fuiſſet: tũc ãt Amaſis regia: Ibiq; q̃diu in regia paſcebat cũ Amaſis hõeſte aſſeruauit. Tã

Saitani reges

dẽ incuſãtibus ægyptiis nõ iuſte agere q ſuũ & ipſorũ inimiciſſimũ aleret. Itã illis Apriẽ tradidit. Eum iſti ubi ſtrãgulauere paternis in monumẽtis ſepelierũt: q̃ ſunt in tẽplo Mineruæ ꝓxime cœnaculõ a dleuã manũ itrãtis. Nã ſaitãi cũctos q tribules eorũ fuere reges intra tẽplũ ſepelierũt. Eteni Amaſis monumẽtũ ex altera pte cenaculi ẽ: q̃ illud Apriis eiusq; ꝓgenitorũ. In eiuſdem tẽpli aula hoc quoq; ẽ igẽs cubiculũ lapideũ tũ colũnis ex cultũ: Palmarũ arbores imitãtibus: tũ alio ſũptu. Intra id cubiculũ gemini poſtes ſtãt i q̃

Obeli

bus urna eſt Sũtẽt ſepulcra: cuius nomẽ ſi nũcupauero hac i re haud ſãcte fecero. Apd ſain i tẽplo Mineruæ poſt totũ delubrũ ꝓpe Mineruæ parietẽ: atq; i phano ſtant ingẽtes obelii: ideſt uerua lapidea: lacuſq; cõtiguus lapidea crepidie adornatus: & circũq̃q; ꝓbe elaborat⁹ magnitudine (ut mihi uidet) quãta i delo: q dicit trochoides ideſt i rotæ ſpecie. In hoc lacu imagines ſuorũ qſq; affectuũ noctu faciũt: q̃ uocat ægyptii myſteria. De q

Teſmophoria

bus cũ p multa ego nori quo pacto ſe habeãt: lingua tñ abſtinet ut ploq̃r. De ceteris quoq; initiatiõe: q̃ græci theſmophoria uocãt: hoc ẽ legũ latiores abſtinet ut eloquar niſi q̃tenus ſanctũ ẽ de illa dicere. Danai filias extitiſſe. quæ ritũ hũc ex ægypto attulerũt: eoſq; pelaſ

gicas fœminas imbuerunt. Sed deinde oi pelopõneſo a doribus eiecta ſedibus ſuis ritus
initiãdi abolitus eſt: a ſolis arcadibus: q a pelopõnẽſibus nõ eiecti ſũt: ſed relicta cõſerua
tus. Apric extincto regnauit Amaſis e tribu ſaitana: & urbe cui nomẽ eſt ſiuph. Eũ iter ini **Amaſis rex Siuph urbs**
tia ægyptii cõtẽnere: nec ullius ſane momẽti ducere: ut q plæbeius fuiſſet: nec inſigni fami
lia ortus. Sed hos Amaſis ad ſe ſolertia nõ aſperitate pduxit. Erãt ei cũ alia bona infinita
tũ uero peluis aurea: i qua tã ipſe q̃ oẽs cõuiuæ ſẽper pedes abluebat: hãc ille cõfrigit: ex
ea q; dæmõis ſtatuarii facit & i appoſitiſſimo urbis loco ſtatuit ęgyptii ſimulacrũ adeũtes
magnopere uenerari. Id Amaſis fieri e populariꝰ edoctus: cõuocatis ægyptiis aperit ex
illa peluí: i qua primo ægyptii cuomere immingere q; & in qua pedes abluere cõſueſſẽt
factũ eſſe ſimulacrũ: q d' tũc tãtopere uenerarent. Itaq; ſe aiebat pinde atq; peluim eẽ fa
ctũ: q ſi añhac fuiſſet plæbeius ip̃tiarũ tñ eſſet rex: eoq; iubere ut ſibi honor hẽret atq;
reuerẽtia. Hũc i modũ ad ſe traduxit ægyptios: ita ut æquũ cẽſerẽt ei ſeruire. Idẽ hoc uſꝰ
ẽ in rebus agẽdis iſtituto ab aurora uſq; dũ refertũ ẽ forũ: accurate negocia q̃ expediebãt
agebat. Deide potabat: & iter cõpotores iocabat' morionẽ agẽs ac ſcurrã. Q uibus rebꝰ
offenſi aĩci talibus eũ uerbis caſtigabant. Rex dicẽtes nõ e dignitate tua degis: q ad tãtã
te dimittis neq; tiã. Nã deberes auguſto i ſolio ſedẽs auguſte iterdiu res adminiſtrare. Ita
& ægyptii cognoſcerẽt a magno ſibi uiro p̃ſideri: & tu melius audires: Nũc haud q̃q̃ fa-
cis e regia dignitate. His ille rñdit. Arcus ab his quorũ ſũt cũ eſt opus intẽdi: eos ſi ſẽper **Arcus cõ paratio**
itẽti ſint ruptũ iri: nec poſſe eis illos cũ idigeãt uti: Ita & hois inſtitutũ ſi aſſiduo labora-
re ſtudio: nec ullã partẽ ad luſũ ſibi idulgere uelit: fore ut pedetentim aut mẽte captus ſit **Luſus ne ceſſarius eſt**
aut mẽbris. Q d' ego itellígẽs utriq; rei tẽpus ipertio. Hæc Amaſis aĩcis rñdit. Eteni ferẽ **Amaſis mors**
Amaſis cũ priuatus foret fuiſſe potãdi, iocãdiq; cũ dicacitate ſtudioſus: & uir neutiq; rerũ
agẽdarũ anxius: & quotiẽs eũ potãtẽ ac ſe oblectãtẽ neceſſaria defeciſſẽt: ſolitus circũeũ
do furari: & cũ repoſceret' ab his: q dicerent eũ ipſorũ habere pecuniã: ac negarent addu
cí ad oraculũ quodcũq; eo i loco erat: & frequenter ab oraculis cõuictus: frequẽter abſo-
lutus. At poſtq̃ aſſecutus eſt regnũ iſta egit. Q uicũq; dii eũ furti abſoluerãt: horũ tẽpla **Amaſis í deos**
neq; curæ habuit: neq; ulla re ad ſtabilimentũ donauit: neq; adiens ſacrificauit tãq̃ nihil
mererent' q; redderent falſa reſponſa. Q ui ãt eũ pnũciauerant furẽ: hos tanq̃ uere deos:
nec mẽdacia reddẽtes oracula maxie coluit. Præterea iſai ueſtibulũ. Mineruæ fecit opus **Mineruæ ueſtibulum**
admirãdũ & lõge ſupans cætera: tũ ſublimitate: tũ magnitudine. Tãta ẽ uaſtitas lapidũ
atq; ſubſtructionũ: quiẽtiã ingentes colloſſos & immanes androſphingas ibidem poſuit
Alia quoq; ſaxa p̃grandia in apparatũ cõportauit ducta partim ex lapidicinis q̃ iuxta mẽ
phim ſunt: partim utiq; quæ maioris molis erãt ex urbe elephãtina: quæ ſai diſtat uigíti
dierũ nauigatione. Ad hæc q; nõ minime ſed maxime omniũ admiror attulit ædificiũ ex
ſolido ſaxo ab urbe elephantina: in quo afferendo triẽniũ cõſumpſerũt duo milia delec-
torũ uirorũ: q oẽs erãt gubernatores. Eius tectũ extríſecus ẽ unius & uiginti cubitorũ
lõgitudo quatuordecim latitudo: octo ſublimitas. Hæc eſt dimẽſio exterior tecti ex uno
lapide: Introrſum tñ duo & uiginti & amplius cubitorũ ẽ lõgitudo: qnq; ſublimitas. Do
mus hæc ad ingreſſum tẽpli collocata eſt. Nã ob id aiũt in tẽplũ non fuiſſe pertractã q; te
cto aduerſo cũ ſuſpiraſſet eius uehẽdi architectus utpote pteſus diutino tpe opere ea de
re ſtomachatus Aamaſis nõ pmiſerit hoiem ulteríus trahere. Nõnulli aiũt quẽdã ex his:
q uectib⁹ lapidẽ agbãt ab illo fuiſſe oppreſſum: idcoq; lapidẽ nõ introductũ. Donauit p̃
terea opibus ob magnitudinẽ ſpectaculo dignis cũ alia tẽpla inſigniatũ in mẽphi templũ.
Vulcani colloſſo ſupino ante illud poſito lõgitudinis quinq; & ſeptuaginta pedũ Supq; **Vulcani colloſſus**

idē pauimentū gemini colossi stant ex æthiopico lapide uicenū pedū magnitudinis hinc & hic illi magno assistētes. Cuius istar est alter i sai lapideus eodē habitu iacēs. Illud etiā qd' in mēphi est tēplū igēs: & spectatu dignissimū aiūt Amasim ædificasse. Sub Amasi rege dicit ægyptus fuisse maxime beata i his q̄ regiōi uel ex fluie: uel hoibus ex regiōe p̄ uenūt: & urbes q̄ icolerent tūc fuisse nūero illic uigiti milia. Amasis quoq; extitit: q legē hāc apud ægyptios cōdidit: ut singuli eorū quot annis apud puinciarū p̄sides demōstrarent uñ uiuerēt. Et q aut hoc nō faceret: aut non demōstraret se legitime uiuere: is morte afficeret. Q uā legē Solon ab ægyptiis mutuatus: athenie̅sibus tulit: q̄ illi q̄ sit castissima assidue usurpāt. Amasis qñ græcorū erat studiosus cū alia i quosdā græcos officia cōtulit: tū his q̄ i ægyptū cōcederent: dedit facultatē naucratē urbē icolēdi. Q ui uero eorū nollēt illic habitare: sed nauigādo negociari fecit ptātē certis i locis aras & phana extruendi. Adeo maximū eorū phanū atq; celeberrimū uocat' græcū. Ciuitates āt q̄ cōiter extruxerūt sūt ionū quidē: chius: theus phocea: clazomenæ. Dorū āt rhodus: cnidus. halicarnasus: faselis. Aeolorū uero una mitylene. Harū ciuitatū hoc phanū ē: & ab his p̄fecti emporii nundinarū siue mercati p̄bent'. Cæteræ ciuitates: q̄ cōsortes huius rei sūt non rei ad ipsos ptinentis consortes sūt. Separati tñ ædificauerūt æginetæ quidē Iouis: Sami āt Iunonis: Milesii uero Apollinis phanū. Nā uetus emporiū erat sola naucratis: præter hoc in ægypto alid' nullū. Q d' si quis in aliud aliqd' nili hostiū applicuisset: is necesse habebat deierare se uenisse inuitū: dato q̄ iureiurando eadem naui ad canobicum nauigare: & si id minus p̄ contrarios uētos posset onera fluuialibus nauigiis circumagere lustrādo delta donec perueniret naucratem. Ita naucratis in honore fuerat. Iā uero cū amphictyones templū: quod nūc delphis est: qa illud prius sua spōte deflagauerat trecentis talentis cōstruēdū locassent. Delphi quos quarta pars sumptus cōtingebat circa ciuitates uagi cū aliūde: tū uero nō minimū ex ægypto rettulerūt. Nā Amasis quidem eis mille taléta alumini. Græci āt qui ægyptū icolebāt uicenas mnas donauerūt. Cū cyreneis quoq; Amasis amicitiā societatem q̄ iniit: ita ut illinc uxorē etiam putaret sibi esse ducendā. Siue fœminæ græcæ amore captus: siue alias ob beniuolentiā cyrenæorū uxorē quā duxit. Alii uolūt filiā fuisse Batti filii Arcesilai: Alii Critobuli iter suos populares uiri spectati noie Ladicen: cum qua dū in toro cubaret cōcūbere nō poterat: cū tñ aliis mulieribus uteret. Id cū diu fieret: Ad eā Amasis tu uero inqt uxor ueneficio me læsisti. Ideoq; nullo machinamento uales effugere: quo minus inter omnes mulieres teterrima pereas morte. Ladice cū pernegando nihilo placatiorem redderet. Amasim: uouit intra se Veneri si ea nocte secū coiret Amasis. (Hoc enim sibi esse machinamentū) statuā cyrenas se illi missuram. Cōcepto statim uoto coit cū ea Amasis: ac deinceps quoties adiret cū ea coibat: ac post modū eā perq̄ ualde dilexit: & Ladice uotū dex̄ psoluit facta statua cyrēasq; missa q̄ ad meā usq; memoriā i columis erat extra urbē cyrenēsem posita. Hāc Ladicē Cābyses posteaq̄ ægypto potitus ē: cognito quænā eēt cyrēas illesā remisit. Donauit itē Amasis donaria q̄ misit i græciam. Cyréas qdē statuā Mineruæ iauratā & sui imaginē pictura adū bratam. Lindū aūt duo lapidea Mineruæ simulacra: & thoracē lineū spectaculo dignū. Samū uero Iunoni bisarias sui imagines: quæ magno i tēplo erectæ erāt post ianuas ad meā usq; ætatē. Sanū qdē ppter hospitiū: quod iter ipsū erat: & Polycratē Aeacis filiū. Lidū aūt nulli⁹ hospitii gratia: sed qa tēplū qd' Lidi ē. Mineruæ ferūt extruxisse Danai filiæ: post q̄ agnitæ sūt cū filios ægypti effugerāt. Hæc donaria dedicauit Amasis: primusq; mortalium cyprum cepit: tributariamq; fecit prouinciam.

Aegypti urbes quot
Viuendi ratio
Solonis lex
Naucratis urbs
Chius
Theus
Phocea
Clazomenæ
Dorum urbs
Rhodus
Cnidus
Halicarnasus
Phaselis
Mytilene
Delphicū templū
Battus
Amasis uxor
Ladice
Veneris statua
Polycrates
Cyprus capta

Herodoti Halycarnasei Historiarum Liber Tertius: qui inscribitur Thalia Laurentio Vallense interprete.

Cābyse-

Duersus hunc Amasim Cambyses Cyri filius cōparato cū ex aliis quibus imperabat: tū ex græcis ionibus æolibusq; exercitu: bellū mouit. Ob hanc causam misso in ægyptum legato: Cambyses petiit ab Amasi filiam: & petiit consilio cuiusdam ægyptii: q Amasi erat infensus: q se potissimū ex omnibus ægypti medicis Amasis ab uxore & liberis abstraxisset a mandando in persas quo tempore Cyrus ad Amasim miserat petitū ocularium medicum omnium q in ægypto eēt præstātissimū. Ob id īsensus Amasi ægyptius īstitit suadere Cānysi ut ab Amasi filiā peteret: ut ille aut mœrore afficerētur data filia: aut nō data Cābysi redderetur iuisus. Amasis eam nec dare audebat nec abnuere. Nā & Cambysem ītelligebat nō habiturum illā uxoris loco sed pellicis: & psarum potētiā grauabat. Horrebatq; hęc reputans ita sibi faciendū statuit: Erat Apriis superioris regis filia nomine Nicetis unica domi relicta grandis atq; speciosa. Hāc puellam Amasis uestitu pariter & auro exornatam p sua i psas dimittit: quā cū post aliquantū tempus Cambyses salutasset filiā Amasis appellans: ipsa ad cū rem iquit rex ignoras ab Amasi elusus: q me ornatu comptā trās mittit tradens tibi p sua cū re uera sim Apriis filia: quē ille dominum suū cū ægyptiis rebellans iteremit. Hic sermo extitit causa: quæ Cambysem Cyri uehemēter indignatū in duceret aduersus ægyptū. Atq; ita quidē memorant psæ. Aegyptii autē Cambisem suū uendicant asserentes ex hac Apriis filia illū esse genitū. Cyrum eni fuisse qui ad Amasim miserit super filia non Cambysem. quod cum dicunt non recte dicunt: & si eos hoc non latet. Nam si qui alii profecto & ęgyptii recte norunt mores persarum apud quos illudi primis nefas est illegitimū optinere regnū si assit legitimus. Præterea Cassandanes filius erat Cambyses Pharnaspe uiro Achæ mēide genite nō mulieris ęgyptiæ: Sed ægyptii rē gestā trāsferūt fingētes sibi cū Cyri familia itercedere cognationē: & hæc quidē ita se habēt. Cęterū ille sermo mihi nō pbat: quo dicit mulierē quādā psidē ad uxores Cyri itro gressam cū liberos Cassandane assistētes forma ac statura egregia cōspicaret: supra modū admirabūdā magnis tulisse illā laudibus: eiq; Cassandanē: q Cyri eēt uxor ita dixisse Me quæ taliū filorū sū mater Cyr9 cōtēptui habet p̄ponēs quādā ex ægypto ācillā uide licet īsensā Niceti ista dixisse: & ei maximū natu filiorū Cambysem subiecisse. Ego uero tibi mater cū in uirilem ætatem adoleuero sūma ægypti reddā ima: & ima sūma. Idq; dixisse circiter decē natū annos admirātibus mulieribus: & cū i uirilē adoleuisset ætatē: & regnū obtinuisset hui9 rei memorē ægypto bellum ītulisse: accessit huc & aliud quiddā ad hanc sumendam expeditōnem. Erat quidam auxiliariorum Amasis nomine Phanes genere halycarnaseus: uir consilio pręstans: & in re bellica strēnuus. Hic Phanes nescio quid Amasi succēs9 nauigio pfugit ex ægypto uolēs ī collocutionem uenire Cambysis eum Amasis q inter auxiliares nō parui momēti esset: quodq; de rebus ægypti nōnihil cōpertissimū haberet: insequi statuti adhibita diligētia assequēdi. Itaq; ad hoiem īsequē dū mittit cum triremi eunuchorū fidissimū: qui Phanem assecutus in lycia cepit: sed nō rettulit in ægyptum ab illo prudencia superatus. Nā phanes mactatis custodibus abiit in persas: Cambisemq; molientem aduersus ægyptum expeditionem: & quo pacto ca rentia aquis loca transmitteret ambigētē adiit: eiq; cū alias Amasis rex exposuit: tū uero quæ ad transmittendū ptinebant suadēs ad regem arabum mitteret oratū: ut sibi tutū p beret transitum. Hac enim duntaxat patet ingressus in ægyptum. Nam a phœnice usq;

Nicetis puella

Cābyses cur i ægyptum

Persarū reges qui Cassandanes

Phanes uir pstās

Cadytis urbs

ad mōtes cadytis: quę ē urbs eorū assyriorum: qui nūc palestini uocantur: A cadyti (ut mea fert opinio) nō minore urbe q̄ sardis emporā secundū mare usq; ad urbē icnysū ara bicę ditionis est ab urbe icnyso rursus syriacæ usq; ad locū serbonitidis: iuxta quē casius mons ptingit ad mare a serbonitidis lacu: i quo se Typhon fertur occultasse: deinceps iā ægyptus est: Hoc tamen itercapedinis inter urbē icnysum: & montē casium: & lacū serbonitidis nō exiguus tractus est: sed itineris istar trium dierum uehemēter aridus Verū quod pauci eorū qui in ægyptū nauigant notū habent: hoc pgam dicere. Ex omni græcia: & prætoria ex phœnice portatur in ægyptū bis quot annis uas fictile uini plenū: & tamen ibi ne unū quidē numero (ut sic dicam) uas uinariū fictile aspici uacuū pōt. Vbinā dicat aliquis hæc uasa cōsumūtur. Hoc quoq; ego depromā. Præfecti ,puinciarū necesse habēt ex sua quisq; urbe colligere uasa testacea: quæ mēphim portentur. Eadē e mēphi alii aqua impleta portarei hæc arida syriæ loca. Ita hydriæ supueniētes in ægypto sū ptæ ad ueteres in syriā portantur atq; hunc in modū: quem dixi aqua cōtracta persæ fuerunt: qui hoc ingressu apparato q̄ celerrime ęgypto potiti sunt. Sed tunc cum i expedito aqua non esset: Cambyses audito hospitis halycarnasei consilio missis ad regem arabū

Arabum fides

nunciis tutum iter præcatus optinuit data acceptaque inuicem fide. Arabes seruant fidem inter homines ut qui maxime quam hunc in modum dant. Quotiens fœdus inire

Fœderis ritus

uolunt alius quidam medius inter utrunq; stans acuto lapide ferit uolam iuxta maiores digito ipsorū: q fœdus ineūt. Deinde sūpto flocco ex utriusq; uestimēto inūgit eo sanguie septē lapides i medio positos iter inūgendū inuocās Dionysiū & Vraniā. Hoc acto idē q fuit sequester fœderis iter aicos cōtrahēdi uadat hospitē aut forte ciuem: si cū ciue res agi

Dionysius Oratal Vrania Alilat

tur. Q d fœdus & ipi qui amicitiam cōtraxerūt seruare iustū censent Dionysium: quem Oratal: & Vraniam q̄ Alilat appellāt solos deorū esse arbitrant. Et quēadmodū Dionysium ita puellarum capillum tondere aiūt. Tondentur aut i rotūdū tempora subradētes Igitur postq̄ fœdus cum nūciis iniit arabs talem rem cōmentus est. Camelos omnes posteaq̄ utribus camelinis aqua cōpletis onerauit: egitq; ad loca humore carentiā. Ibiq; Cābyses exercitū pstolabatur. Ex his quæ narrant hoc quod dixi propius fidem est: tamen

Coryflu uius

quod minus credibile est: quandoquidē cōmemorat: cōmemorare debeo. Est magnū i arabia flumen noie corya: exiens in mare quod dicit rubrū. Ab hoc flumine fert arabum rex canalē ex bouis: aliisq; crudis coriis cōsuetū tanta longitudine produxisse: ut ad loca arida: & per illū aquam produceret. Inq; ipso arido solo ingentes cisternas fodisse: quæ recepta aqua potum suppeditarēt: & cū sita flumine ad terram aridā duodecim dierū uia

Psammenitus Amasis anni

per tres aquæ ductus in totidem partes aqua deduxisse. Apud nili autem hostium: quod dicit peluſiū habebat castra Psāmenitus Amasis filius Cābysem operiēs. Nā Amasim Cābyses i ægyptum ,pgressus nō uiuū nactus ē: sed defūctū: cū q̄tuor & q̄dragita ānis regnasset: p eos nihil admodū calamitatis: exptus: defunctusq; & sale cōditus est: & in se plucris quæ ipse ædificauerat situs ītra tēplū. Sub eius filio Psāmenito maximum extit ægyptiis portetū. Apud thebas ægyptias: qd neq; pri unq̄ neq; postea ad meā usq; ætatē cōtigit (ut ipsi thebāi aiūt) pluit. Thebis tñ tūc pluit guttis. Persæ ubi siccanea pagra uerūt subsedere uicini ægyptiis tāq̄ iā cōgressuri. Ibi ægyptiorū auxiliarii græci & cares Phaniq̄ extemū ægyptū abduxisset ifēsi hoc rei i illū sūt machinati. Filios q erāt a Phānes relicti i ægypto i castra pducūt: atq; i cōspectū patris posito in medium ducū exercituū cratere: dehinc pductos singulos puerorū sup craterem obtrūcauerūt. Oibus iterfectis uinū & aquam i cratere itulerunt. Quo sangine epoto auxiliares ita conflixerunt. Acri p lio commisso per quā multis utrinq; cadentibus in fugam uertuntur ægyptii. Ibi ego tē

mirandā uidí ab ídígenís edoctus. Oſſa eorū qui i aciē ceciderūt cum iacerent fuſa ut ab
initio diſtincta fuerāt ſeorſum erāt ꝓſatum: ſeorſum ægyptiorū. Sed ꝓſarū capita adeo Perſarū
fragilia ſūt. ut ſi uelis ferire: uel ſolo calculo perforare poſſis. Agyptiorū autem ita firma capita
ut ea uix ictu lapidis elidas. Cuí⁹ reí cauſā hāc illí redebāt: facile mihí ꝓſuadētes q; ęgy- Aegypto
ptíí ſtatí a pueris radere capita ícipiūt: & os capitis ad ſolē redditur cōpactū. Q uæ eadē rum capi
cauſa eſt nō calueſcēdi. Nam ex oíbus hoíbus paucíſſimos quis ęgyptíos caluos uídeat. ta
Cuíus reí hoc cauſæ eſt: q; robuſta capita geſtāt. Ac ꝓſis cur fragilia ſint capita: Idí cau-
ſa eſt: q; a príncípíís ímbuūtur operíre capita geſtātes pílea thiaraſq;. Hæc ego huíuſce-
modí oſſa uídí. Vídí ítē alia íſtís ſímílía ín papremí eorū: quí una cū Achæmene Darií ab
Inaro aphro ſunt cęſí. Aegyptíí quoque poſtquā ex acíe terga dederūt: nullo ordíne fugā
capeſſunt: Ad quos cū ſe recepíſſent memphím míſít Cambyſís aduerſo flumíne na-
uím mítylenęam cum caduceatore uíro ꝓſa quí íllos ad deditionē hortaretur. Iſtí ubí na
uím aduentare memphí uídent: frequentes ex urbe effuſí nauím corrumpunt. Víroſq;
fruſtatím dílanítos ín oppídū afferunt. Et ægyptíí qdem poſt hæc obſeſſí alíquādiu re-
ſtíterūt. Aphrí uero íd animaduertentes eadē ſíbí quæ ægypto cōtígíſſent ueríti ſeſe circa
pugnā dedíderūt: tríbutūq; ínter ſe partíti dona míſerūt. Cyrenæí quoq; ac baracæí ítidē
ut aphrí tímētes ſímílía &ípí fecere. Cābyſes munera quæ ab aphrís uenere ꝓbenígne
accepít: quæ autē a cyrenæís ſuccenſens ut opínor q; exígua erāt: quígentas enī mnas ar-
gēti míſerant. has ſua manu ꝓhenſas díſperſit ín mílites. Decímo díe quā muros mēphís
cepít Cāmbyſes Pſammenítum ægyptíorum regem: quí ſex omníno regnabat annos:
depoſuít in ſuburbanís ígnomíníæ gratía cum ægyptíís alíís: ut eíus anímum experíret. Pſamme
Hoc facto fílíam íllíus ueſtítu ſeruílí circūdatam cum hydría ad quam omíſít: & cum ea nítus rex
ſímílíter ídutas alías quas delegerat prímorū uírorū fílías uírgínes: quæ ubí ad patres ꝓ depoſituſ
uenerunt cum cíulatu ploratuq; cæterí quídem patres conſpectís fílíabus tā male acce
ptís uícíſſím uocíferatí ſunt atq; fleuerunt. Pſammenít⁹ autem íntuens atq; ítellígēs hu
mí uultū demíſít. Prętergreſſís puellís aquam ferentibus ſecūdo loco Cābyſes ante ocu
los Pſammenítí míſít fílíum eíus cum duobus mílíbus ægyptíorū æqualís ætatís uíctas
fune ceruíces: & frenata ora habentíbus. Ducebātur autē luíturí pœnas hís mítylenęís
quí cum nauí fuerant ad memphím obtruncatí. Ita ením cenſuerant regíí íudíces pro ſín
gulís ſuorum ínterfectís: denos prímorum ægyptíorum ínterfícíendos Pſammenítus p̄
tereuntes íntuens: & fílíum anímaduertens ducí ad mortem alíís ægytíís: quí circumſe-
debant cōplorantíbus: atq; índígne ferentíbus ípſe ídem quod erga fílíam fecít. Hís quo
q; prætergreſſís accídít ut qdā cōpotorū eíus íam natu grādíor a prístínís bōís delapſus
ac níhíl habens níſí quæ ínops mendícabat obíret exercítum nec non Pſāmenítū alíoſq;
ægyptíos ín ſuburbanís conſídentes. Q uē ut conſpexít Pſammenítus erūpente ingentí
fletu cōpellās noíe amícū caput ſuū cædebat. Aderāt aūt eí obſeruatores: qut qcq; ab íl
lo fíebat ex oí uíarū exítu Cābyſí renūcíarēt. Ea que fíebāt admírat⁹. Cābyſes míſſo nū-
cío Pſammenítū pcōctatus ē. Inqens Pſammenite herus te Cābyſes ínterrogat q̄obrē
tu q uíſa fílía índígne affecta: uíſo fílío ad mortē eunte: neq; cíulaſtí: neq; fleuíſtí paupe-
rē tantí fecerís tíbí ut ab alíís audíuít non propínquū. Et Cābíſes quídem íta ínterroga-
uít: Pſammenítus aūt hís uerbís reſpōdít. Fílí Cyrí domeſtíca mala erāt maíora q̄ ut poſ
ſem ea deflere. At lamētatío amící dígna lachrymís fuít: q e multís ac fortūatís opib⁹ ad Filiorum
ſopíā recídít ī extremo límíne ſenectutís. Hæc ubí reſpōſa ab hoc renūcíata ſūt: uíſus eſt obitus
íllís Pſāmenít⁹ (ut ab ægyptíís fertur) recte reſpondíſſe: Creſuſq; dícítur íllachrymās

se item qui aderāt psæ. Ipsiq; Cābysi miserationē subisse ut ptinus iusserit & filiū ex his qui morti addicti essēt liberari: & patrē e suburbanis excitatū ad se pduci. Sed filiū quidē qui aderūt nō iā superstitē inuenerūt: sed primo loco quo trūcatū. Ipsū uero Psammenitū excitantes ad Cābysem pduxerunt: ubi reliquū uitæ degit nihil uiolentū passus: qui si cōpertus fuisset nec affectasse res nouas accepisset ægiptū: ut eam pcuraret. Nam cō sueuerunt psæ in honorē habere filios regum: etiā si qui ab eis defecissent: tamen illorū filiis restituere principatū. Quod eos ita facere consuesse cū aliis p multis potest pbari documentis: Tū uero hoc q; Ithāoyra Inari aphri filius recepit: quē pater optinuerat principatū: q; q; Pausiris Amyrthæi filiꝰ & ipse paternū recupauit iperiū: Nec ipsis Inaro & Amyrthæo qcquā amplius a psis irrogatū ē. Nūc Psammenitus male cogitans mercedem accepit. Nam cum ad defectionē ægiptios induxisset: captus est: ac deinde a Cambyse cōuictus epoto cruore taurino confectim expirauit: atq; hunc in modum iste decessit. Cambyses autem e memphi in urbem saim abiit animo faciendi quæ fecit. Etenim simul atq; in ædes Amasis ingressꝰ est: imperauit cadauer Amasis e conditorio afferri. Deinde platum uerberibus cædi ac uellicari: & stimulis pungi: omni deniq; contumelia insectari. Quod facientes postquam defatigati erant. Nam cadauer utpote sallitum resistebat: nec quicquam omnino elidebatur iussit cremari: haud quaquā sancte iubens: quia psæ deū esse ignē arbitrantē: & apud neutros moris est cremare cadauera. Persas quidē propter id quod dictum est: quia nefas esse aiūt deo depasci cadauere hominis Aegyptios autem quia psuasum habent ignem animatam beluam esse & omnia quæ nanciscēūtur deuorare: & postquam deuorando fuerit expleta una cū ipsa re deuorata emori. Ideoq; nō esse apud eos consuetudinem mortuū beluis tradendi: sed sallicēdi tum ob id: tum ne humatus deuoretur a uermibus. Ita neutris probatā rem iussit agi Cābyses. Quaquā (ut ipsi aiūt ægyptii) non Amasis fuit qui ita passus est. sed alius quidam ægyptius eadem q̄ Amasis ætate: quem persæ Amasim arbitrantes uexauerūt. Memorāt enim Amasim cū ex oraculo audisset quæ circa se defunctum futura essent: hoc modo rei uēturæ medēdū putasse: ut eū hoiem qui flagellatus ē: ad postes sepeliret extra cōditoriū suū: se autem i cōditorii q̄ intimo recessu collocari filio mandaret. Mihi tamen non uidet hæc ab initio Amasis fuisse mādata de sua & alteriꝰ hois sepultura: sed alias ab ægyptiis adornata. Se cūdū hæc Cābyses cōstituit trifariū mouere bellū aduersus carthaginēses: aduersus ammonios: aduersus æthiopes macrobios: idest lōgæuos: qui aphricam ad australe mare i cōlunt. Aduersus quidem carthaginenses nauticis copiis: aduersus autem ammonios peditatu. Aduersus uero æthiopes prius exploratores mittendos per speciem donaferendi illorum regi spectatum illic mensam Solis nunquid re uera esset: simulq; res æthiopicas exploratum. Solis mēsa talis esse memoratur: Est in suburbanis pratum omnium q̄ drupedum assa refertum carne: q̄ per noctem singuli ciuium magistratus pperant ponere: ad eāq; ubi illuxit cuilibet epulatū licet accedere. Hæc ab ipsa terra reddi assidue i digenæ aiunt. Et mensa quidē: q̄ Solis uocatur talis esse fertur. Cambyses autem ubi statuit speculatores dimittere cōtinuo ab urbe elephātia accersit ex ichthyophagis: idest pisce uescētibꝰ maxime gnaros æthiopicæ ligue. Vsq; dū isti ueniūt: Interea nauales copias carthaginē uersus nauigare iubet. Verū hæc executuros se phœnices negauerūt. Eē eni magno cū illis iuramēto se deuictos. Præterea nō facturos fācte si aduersus liberos suos militarent. Nā cæteri phœnicibus ire recusantibus ad pugnādū haud idonei erant. Ita carthaginenses quo minus in seruitutem persarum redigerētur cuaserunt: quoniam

Psammenitus apd Cābysē

Ithānyra Inarus Pausiris Amyrtheus

Amasis cadauer

Ignis deus

Cadauera cur nō cremabātur

Macrobii populi

Solis mēsa

Ichthyophagi

Cãbyſes haud æquũ ducebat uim afferre phœnicibus: qui ſeipſos ꝑſis dediderant: & ex qb⁹ nauticus omnis cõſtabat exercitus. Cyprii quoq; q aduerſus ęgyptũ i militia erãt: ſe ſe & ipi dederãt. Cãbyſes (poſteaquã ex urbe elephãtina aduenerũt Ichthyophagi) eos ad æthiopes miſit iuſſos eũ ea dicere quæ oporteret. tũ dona ferre amiculũ purpureũ: aureum ꝓ torquẽ tortilẽ: & armillas ac unguẽti alabaſtrũ: cadũq; uini phœnicei. Aethiopes hi: ad quos miſit Cãbyſes ferunt eſſe maximi omniũ hoium atq; pulcherrimi: diuerſiſq; uti a cæterorũ hoium ritibus cũ aliis: tũ uero hoc circa regnum q; quẽ e popularibus maximum ꝓ magnitudine ualidũ iudicant: hunc regẽ deligẽdũ cenſent. ad hos itaq; uiros Ichthyophagi uenerũt offerẽteſq; regi munera: ita locuti ſunt. Cãbyſes ꝑſarum rex cupiẽs amicus tibi fieri atq; hoſpes nos miſit iubẽs ut in colloquiũ tuũ ueniremus: tibiq; hæc dono daremus: quorũ ipſe uſu maxime delectat. Ad hos æthiops gnarus ad ſpeculandũ uenisſe talia reſpõdit. Neq; rex ꝑſarũ uos iõ cũ donis miſitq; magnifaciat hoſpitiũ meũ: neq; uos uera loquimini. Q uippe q ad explorandũ noſtrum imperiũ uenistis: neq; iuſtus ille uir eſt. Si enĩ iuſtus foret nõ alienam regionẽ affectaret ſed eẽt ſua cõtẽtus: nec hoies a quibus nihil laceſſitus eſt i ſeruitutẽ redigeret. Ei nunc uos hũc arcũ date ita dicẽtes. Rex æthiopũ regi ꝑſarum cõſiliũ dat quando ꝑſę tã facile trahunt tãta magnitudine arcus: tũc aduerſus macrobios æthiopes cũ maioribus copiis moueat bellũ. Interim diis gratias habeat qui nõ inducũt in mentẽ filiis æthiopũ: ut præter ſuã uelint aliã cõparare regionẽ. Hæc locutus arcũ laxauit: eiſq; q uenerãt dedit. Tũ ſumpto purpureo amiculo rogauit quidnã eẽt: & quomodo cõfectũ: & cũ Ichthyophagi ueritatẽ de purpura: deq; tinctura dixiſſent: doloſi inquit hoies doloſa ſunt eorũ ueſtimenta. Secundo loco de auro ſciſcitatus de tortili monili atq; armilis ornatũ eius rei exponentibus Ichthyophagis riſit: atq; exiſtimans uincula eſſe inqt robuſtiora apud ſe uicula eẽ. Tertio ſciſcitatus unguentum cum illi de confectura: ungnẽdiq; rationẽ dixiſſẽt: idẽ dixit: quod de ueſtimẽto. Vbi ad uinũ peruenit: eiuſq; cõficiendi rationẽ audit: maiorem in modum delectatus potu. Percõctatus eſt quibuſnam reb⁹ ueſceretur rex: & quod lõgiſſimũ tẽpus a uiro ꝑſa uiueret: Iſti dixerũt ueſci regem pane exponẽtes tritici naturã: ꝑfectiſſimũq; diu uiuẽdi ſpatiũ homini perſæ proponi octoginta annos: Ad hæc æthiopes nihil ſe mirari inquit ſi ſtercore ueſcẽtes paucis uiuerent ãnis. Nã ne tot qdem annis uicturos: niſi hoc potui acceptũ referrẽt. Affirmantibus Ichthyophagis ita eſſe de uino hoc enim ipſos ꝑſis ſubdidiſſe. Interrogat⁹ uiciſſi rex ab Ichthyophagis de uita & uictu pleroſq; e ſuis ait ad cẽtũ uiginti annos peruenire: nõnullos etiã hoc ætatis tranſcẽdere: cibum eis eſſe carnem coctã & potum lac: & cum ſpeculatores de numero annorũ mirarent: ad fontem quendam eos deduxit: in quo loti efficiũtur perinde atq; oleo inuncti uiolã olẽtes: cam aquã aiebant exploratores adeo inualidã: ut in ea nihil innatare poſſet ne lignũ quidẽ & quæ leuiora ſunt ligno: ſed omnia peſſum ire in profundũ. Hæc aqua ſi quere apud illos eſt q̃ lis cõmemorat: ideo Macrobii: ideſt longæui exiſtũt: q; ea ſemper utũtur. Deide a fonte rex iſtos ad carcerẽ deduxit: ubi uiri oẽs aureis uiculis erãt alligati. Eſt enim apud hos æthiopes oium rariſſimũ ac pcioſiſſimũ æs. Inſpecto carcere exploratores inſpexerũt & mẽſam: quæ dicitur Solis: Poſt hãc ad extremũ iſpexere eorũ ſepulcra quæ dicũtur e uitro eſſe conſtructa hũc i modũ. Poſteaq̃ mortuũ ſiue ægyptiorũ: ſiue aliorũ more arceſcerũt totũ gypſo iducũt: picturaq; exornantes repræſentãt quoad poteſt effigiem eius. Deide cippũ ei e uitro: quod apud illos multũ eſt & facile efloditur circundant: in cuius medio mortuus iterlucet nihil neq; odoris ingrati; neq; fœditatis ullius exhibens; ſed

Cãbyſis dona ad regem æthiopũ macrobiorum

Iuſti officium

Fons uiolam olẽs

Macrobii

Vitrea ſepulcra

omnia ipſi illi mortuo ſimilia habēs. Hūc cippum maxime ꝓpinqui intra ædes annū tenēt offerentes ei omnium rerū primicias: hoſtiaſq;. Anno exacto efferūt: circaq; urbē ſtatuūt. Oibus exploratores iſpectis reuerſi ſunt: qui cū iſta renunciaſſēt Cābyſi: cōtinuo ira ꝓcitus aduerſus æthiopes exiit i expeditionē: neq; rei frumentariæ apparatu indicto: neq; ſecū ipſo ratiōe inita q; i extrema terrarū faceret expeditionē: ueluti uerſanus: nec mē tis cōpos ſimul atq; ichthyophagos audit ꝓfectus eſt cū oi peditatu græcis q aderāt illic manere imperatis. Vbi ad thebas eſt uētū delegit de exercitu quinquaginta circiter milia qbus ꝑcepit ut amonios diriperēt. Deide oraculū Iouis icenderent: ipſe cū reliqs copiis aduerſus æthiopes cōtendit. Sed auteq; quita itineris cōfeciſſent: exercitus ꝓtinus eū cō meatꝰ ois: quē ſecū habebat defecit: mox & iumēta ad ueſcēdū defecerūt. Q uibus rebꝰ cognitis Cābyſes ſi reſipiſſet: ac retro duxiſſet exercitū i eo quod priꝰ admiſerat peccatū ſapiēs extitiſſet. Nūc aūt nihil pēſis habens aſſidue ꝓceſſit ulterius. Milites quādiu qd' de terra ſumerēt habuerūt: herbis uictitauerūt. At ubi ad ſabulon puenere: ibi nōnulli diram rē ꝓpetrauerūt: Nā ſortiti ex ſeipſis decimū quēq; comederūt. Id audiēs Cambyſes ueritus ſuorū mutuā depaſtionē intermiſſa aduerſus æthiopes expeditione retro redit: thebaſq; puenit multis de exercitu amiſſis. Et cū e thebis deſcēdiſſet mēphin græcos miſſos fecit ut illinc emaurgarēt: & exercitus quidē aduerſus æthiopes ita geſſit. Copiæ aūt quæ aduerſus ammonios miſſæ erāt e thebis mouētes itineris duces ſequebāt: ac niſi ſunt uſq; dū ad urbē Oaſim pueuerunt: quā icolūt famili hi qui ferunt' e tribu æſchrionia eē ſeptē dierū ꝓ harenas itinere diſtantē a thebis: quæ regio uocat' lingua græca macaron neſi: ideſt beatorū inſulæ. In hūc locū dicit' pueniſſe exercitus. Deinceps quid deo actū ſit ꝑter ammōios: & eos qui ab his audierūt: nulli alii quicquā habēt dicere. Nā neq; ad ammonios puenerunt: neq; retro reuerterunt. Ab ipſis autem ammoniis id demum ferē cū illi ex urbe daſi ꝓ harenam iter facerēt. Iamq; medio fere ſpatio inter oaſim & ammonios prāderent. Ingruiſſe magnū ac ualidū auſtrū: & ingeſtis hārenæ cumulis eos obruiſſe: atq; hūc i modū illos e cōſpectu ſublatos. Ita actū eē de hoc exercitu: ammonii memorant. Cābyſe memphim regreſſo Apis quem græci uocant Epaphon apparuit. Aegyptii ubi Apis extitit uel iumēta quam pulcherrima ferre: & celebrādo feſto operam dare. Id tunc faciētes ægyptios Cambyſes ituēs: ratuſq; ob res a ſe male geſtas prorſus illos eē in his gaudiis ꝓpoſitos: accerſit memphis: quos ubi præſto fuerunt: interrogat qd ita cū antea ſe apud memphim agente nūquā aliquid tale feciſſent: nunc id facerent. Poſteaq; ipſe rediſſet parte copiarū amiſſa. Illi dicere dum ipſis deꝰ appareret. Longo aūt tēporis interualle apparere ſolitum, tūc omnes ægyptios ſolēnē celebrare lēticiā. Hæc ubi audiit Cambiſes mentiri eos reſpondit: ac tanq mēticntes morte mulctauit. His interēptis iuſſit ſacerdotes in cōſpectū uenire. Q uibus eadem referentibus dixit: Si quis deus manſuetus ad ægyptios ueniret fore ut ſe nō lateret. Hactenus locutus iuſſit ſacerdotes adducere Apim. Illi adeū adducēdum perrexerunt. Eſt autē hic Apis: idemq; Epaphus e uacca genitus: quæ nullū dū aliū poteſt concipere fœtū: quā ægiptii aiunt fulgure ictam concipere ex eo apim: Habet hic uitulus qui appellatur Apis hæc ſigna. Toto corpore eſt niger: in frontem habēs candorē figuræ quadrate. In tergo effigiem aquilæ: cātharū in palato: duplices in cauda pilos. Poſteaq; Apim ſacerdotes adduxere: Cambyſes ueluti uecordior: educto mucrone cum uellet ferire uentrem: femur percuſſit: cachinnanſq; ad ſacerdotes inquit. O capita nequam huiuſcemodi dii exiſtunt ſanguine atque carne prædīti: & ferrum ſentiētes: dignus nimirum ægyptiis hic deus. Vos certe me lu

Ammōii

Fames in homines

Oaſis urbs

Beatorū i ſulæ

Daſis urbs

Obruti a rena

Apis

Epaphus Apidis ſigna

Cābyſes in apim

díbrio habuísse nõ iuuabit. Hæc locutus iperauit his: quorũ nũerus erat ut sacerdotes q dẽ flagris cæderent. Aegyptios ãt: ut quẽq; feriãtẽ adipíscerent occiderent. Ita festum solutũ ẽ: Sacerdotes mulctati: Apis sauciatus femur í tẽplo iacẽs extabuít: quẽ e uulne re extinctũ cumulauere sacerdotes clã Cãbyse. Ob hoc scelus ut ægyptíi aiũt continuo Cãbyses ísaníit: cũ ne q dẽ cõpos mẽtis fuísset exorsus primũ ppetrare facinus í Smerdim ex eísdẽ sibi parentibus fratrẽ: quẽ ex ægypto remíserat ípsas liuore cõmotus q; solus ílle psarũ arcũ: quẽ Icthyophagi ab Aethiope attulerãt: ad duos dígitos traheret: q d' nẽo alí us e psis poterat: Smerdí psidẽ ,pfecto hanc uidít í sõnis Cãbyses uísionẽ. Nũcius q dã e psis ueniẽs ei nũciare ẽ uísus Smerdim í regio sedentẽ solio cælũ cõtingere uertice. Ob íd Cãbyses sibí metuens ne se necato a fre occuparet' íperiũ: mittit í psas ad íllũ iterimen dũ Præxaspẽ sibí ex oibus psis uirũ fidelíssimũ. Hic ubí susa cõscendit Smerdim necan dum curauit: ut quidã aiunt cũ eũ eduxísset uenatũ: quidã inquiunt cũ ad mare rubrũ ,p duxísset ibí eũ demersísse. Et hoc quidẽ ínitiũ scelerũ Cambysis extitísse. Secũdũ ãt sce lus sororis necationẽ in ægyptũ eũ secutæ: q; ex eísdem parentibus erat soror atq; eadem uxor: quã hunc in modũ acceperat uxorem. Cũ antehac psæ sorores in matrimoníũ acci pere nequaq; consueuíssent: Cãbyses unius sororũ amore captus: cupíduſq; deiñ ducẽ dí íllam uxorem cũ propter rei insolentiam laboraret efficere: accersíit eos: qui regíi iudi ces nominant'. Fiunt aũt regíi iudices delecti e persis uiri; suntq; ppetuí nísi delicti alicu ius cõperti fuerint. Isti apud persas ius dicũt: & legũ patriarũ sunt interpretes: & ad eos omnia referuntur. Hos Cambyses percõctatur nũ qua lex sit: quæ sinat uolentem cũ so rore cõtrahere matrimoníũ: iudices & iuste & ingenue respõdentes negãt ullã se inueni re legem: quæ sinat fratrí nubere sororẽ. Q uandã tñ inuenire legem qua líceat regi per sarũ facere quicq d libeat. Ita neq; legẽ abrogarũt metu Cãbysis: & ne legẽ tuẽtes ipí pe rirent: aliã iuenerunt adiutricem eius q sororem in matrimoníũ ducere uelit. Tunc itaq; Cãbyses eã quam díxi accepit uxorem: Aliquãtoq; post & alterã. Harum iuniorem quæ ipsum contra ægyptum comitatã ẽ interemit: Cuius mors quemadmum ílla Smerdis anceps refertur. Nam græci quídem aiunt dũ Cãbyses duos catulos alterũ leõis: alterũ canis cõmittit: hanc interfuísse spectaculo: & cũ leonculo catulus superaretur: alterũ ca tulũ huius canis fratrem abrupto loro superuenísse. Et cũ duo essent ita supiores leõcu lo extitísse. Et Cambysi dũ id cernit capiente uoluptatem hanc ei assidentẽ íllachrymas se. Ea re animaduersa Cambysem interrogasse quídnam lachrymaretur: & mulierem di xísse se uíso catulo suppetias fratrí ferẽte: Ideo flere q; subierit memoria Smerdis: cuius sciret neminẽ fore ultorẽ. Ob hoc dictum græci íllam a Cambyse, fuísse interemptam memorant. Aegyptíi uero ob íd q; cum ad mensam discuberetur mulier lectucã sumpsít eiusq; decerptis foliís uirũ interrogauit utrũ discerpta latuca an densa pulchrior foret: & cum hic respondísset densa hanc íquit lactucã a líquando imitatus es: qui Cyri domum denudasti. Ibí Cambysem indignatione percitũ insilíísse calcibus in præguantẽ: eãq; Ab ortu edito decessísse. His rebus Cambyses in præcipuos domesticorũ ísaniebat: Siue id propter Apim: síue aliunde. qualia multa in rebus humanis mala contingere consueue runt. Etenim fertur Cambyses ab ipsis natalibus grãdí laborasse morbo: quem quídam sacrum nominant. Vt haud ab re fuerit cuius corpus magna ægritudine inualidum esset eius ne mentem quidem sanam fuísse. Atq; in alios quoq; persas ínsaníísse ueluti in Præ xaspem: quem præcipuo honore prosequebatur: & a secretis hoc est quí ad eum nuncios perferebat: & cuius filius Cambysis uina miscebat: qui honos & ipse non paruus est: Ad

Smerdis fortis Cã bísis fra ter

Cãbysis somniũ

Prexaf pes

Cãbysis soror

Persarũ iudices

Cãbysis soror oc cisa

Cãbysis insania

Prexaf pes

Cãbyſes uino deditus

hunc fertur dixiſſe Cambyſes. Q uẽnã uirũ pſæ me eſſe cẽſent, aut qualẽ de me ſermonem hñt. Et iſte ei reſpondiſſe. Here cætera qdẽ oĩa in te magnis laudibus ferunt: ſed nimis te uino deditũ aiunt eſſe. Hæc præxaſpes de perſis reſpondit. Q uibus ille idignatus Siccine inqt pſe me aiunt uino deditũ deſipere: nec mentis eſſe cõpotẽ. Ergo ĩ eo qd' pri⁹ dixerunt nõ ueri fuere. Nã ſenatũ pſarũ: cui itererat Crœſus aliqñ iterrogarat Cãbyſes qualis ipſe uideret' eſſe uir ad patrẽ Cyrũ adæquãdũ: & illi rñderãt cũ patre eſſe præſtãtiorẽ: qui & oĩa illius haberet: & ægypti ac maris acceſſionẽ adieciſſet. Hæc qdem perſæ dicebãt: Sed Crœſus qui aderat diſplicẽte ei quæ dicebat' ſentẽtia ad Cãbyſem inqt. Mihi tu quidẽ Cyrogenite nõ uideris adæquãdus eſſe patri: quippe cui nondũ eſt filius: q̃lem ille te reliqt. Hoc auditu Cãbyſes delectatus Crœſi ſententiã approbauit. Q uorũ nunc reminiſcens ad Præxaſpẽ iratus iquit intellige nũc ipſe p te nunquid perſæ uera dicant: an hæc dicentes ipi deſipiãt. Nã ſi filii tui qui in ueſtibulo ſtat mediũ cor nõ fruſtra to ictu percuſſero: Cõſtabit nihil eſſe quod perſæ dicũt: Sin aberrauero: Conſtabit pſas uera loqui: & me eſſe intẽperantẽ. Hoc locutus intendit arcũ: puerũq; peuſſit. Atq; cum collapſum iuſſit diſcindi & inſpici ictũ. Cũq; in corde ſagitta eſſet iuenta obĩd lætabundus atq; cachinnãs ad patrẽ pueri inquit. Præxaſpes facta tibi eſt fides nõ me inſanire ſed perſas. Verũ nunc mihi dicito quẽnã ex oĩbus hoĩbus iã noſti ita ad deſtinatũ emittere ſagittas Præxaſpes hoĩem aduertens eſſe ueſanũ: & in ipſũ quoq; inſanientẽ. Here inquit ego ne deũ quidẽ arbitror tã ꝓbe percutere: & tũc quidem hoc ꝓpetrauit. Altero die duo decim perſas primoribus pares ob nullius momenti cauſam necauit uiuos in caput defodiens. Hæc cũ facientẽ Crœſus lydus ſtatuit his uerbis admonẽdũ. R ex cũcta nolĩ ætati atq; ĩræ indulgere: ſed cohibe & cõpeſce teipſum. Cõducit tibi te prouidũ eſſe: & ſapientis eſt proſpicere. Tu uero uiros interficis tuos populares ob nullius momenti cãm: interficis pueros. qualia ſi multa facies: conſidera ne abs te deficiant pſæ. Fniuero pater tuus Cyrus etiã atq; etiã mandans mihi præcepit te cõmonefacerẽ ſubiiciẽdo quicquid boni cõperirẽ. Hoc illi Crœſus beniuolẽtiã præ ſe ferens cõſulebat. Ad quẽ Cambyſes reſpondens etiam mihi tu inquit dare conſiliũ audes tanq̃ bene aut tuã ipſius patriã adminiſtraris: aut patri meo cõſulueris iubens cũ traiecto flumine araxe tẽdere aduerſus maſſagetas: cum illi uellent tranſire in terrã noſtrã. Immo & teipſum male præſidentem patriæ tuæ: & Cyrũ tibi credentem perdidiſti: ſed ob id nequaq̃ gauiſurus: quia olim iã debebã captare in te occaſionẽ. Hæc fatus arcũ corripiebat' tãq̃ hoĩem cõfixurus. At Crœſus curſu ſe foras proripuit. Hic ubi nõ habet in quem telũ dirigat: mandat miniſtris ut illum coprehendentes interimat. Miniſtri qui mores eius noſſent: Crœſum abdiderunt hac ratione ut ſi Cambyſes facti pœnitẽs requireret Crœſum: eo perducto donis afficerentur: q; illum ſeruaſſent: Si non pœniteret nec deſideraret: tũc hoĩem interficerẽt. nec ĩta multo poſt cum Cambyſes deſideraret Crœſum: miniſtri hoc an ĩmaduertẽtes enunciant ei hominem ſupereſſe. Cambyſes ſe quidem iquit Crœſo ſuperſtite gaudere: ſed is qui illum ſeruaſſent ueniam nõ daturũ: ſed mottẽ allaturum prout & fecit. Multa huiuſmodi tã in perſas q̃ in ſocios cũ memphi moratus eſt Cãbyſes faciebat inſania. Adeo uetuſta recludens ſepulchra mortuos inſpiciebat: Etiam templum Vulcani adiẽs multo deriſu ſimulacrum illius cauillatus eſt. Siquidẽ ſtatua Vulcani ſimillima eſt his diis.

Præxaſpes filius ſagitta ictus

Cãbyſis crudelitas

Sapiẽtis eſt ꝓſpicere

Crœſi cautio

Pitaici Cabyri

quos pitaicos uocant phœnices: quos in triremiũ proris phœnices circunferunt: quos q̃ non uidit ego ſic ei indicabo eſſe illos pigmæi uiri imaginem. In tẽplum quoq; Cabyrorum in acceſſum alteri q̃ ſacerdoti ingreſſus eſt: & quæ illic erãt ſimulacra multis ĩca

iocatus uerbis concremauit. Sunt.n. & hæc illis Vulcani ſimilia: a quo ſe bi hoies aiũt eẽ oriundos. Cũ multa igitur apud me documenta ſũt Cãbyſẽ uehementer iſaniſſe: Tũ uero illud qd' alioqn nõ tentaſſe tẽpla: legeſq; habere ludibrio. Nã ſi qs uniuerſis hoib⁹ p̃ beat facultatẽ optias ex oĩbus leges eligendi: pfecto cũctas unuſqſq; rimatus ſuas eligeret. Nõ igit' credibile ẽ aliũ q̃ dementẽ talia ludibrio hr̃e. Atq; ita de ſuis quẽq; legib⁹ ſẽtire. Licet cũ aliis cõiecturis colligere: tũ uero hac. Darius accitos q i ſua ditione erat græcos pconctatus eſt quãta pecũia uellẽt defũctis parentibus ueſci: Illis negãtibus ulla ſe pecunia hoc eẽ facturos. Darius dehĩc græcis p̃ſentibus: & q̃ dicebant' p interpretẽ diſcẽtibus iterrogauit eos indos: q calatiæ nolantur: qui ueſcunt' parentibus quantũ accipere pecuniarũ uellent: ut patres defunctos igne cõburerent. Indi uehementer reclamãtes meliora illũ ominari iubebant. Atq; ita moribus cõparatũ eſt: Recteq; mihi uidetur Pindarus feciſſe ut diceret morẽ oium eſſe regẽ. Dũ Cambyſes in ægyptũ cõtendit: Lacedæmonii quoq; intulere bellũ ſamo & Policrati Aeacis filio: qui ſamũ ui occupauerat: eãq; iter initia triſariã p̃itus erat cũ fratribus pãtagnoto & Syloſõte: Quorũ deide altero necato altero q erat iunior eiecto: totã ſolus optiebat inito fœdere cũ Amaſi rege ægypti: cũ quo hoſpitiũ habebat mittens munera uiciſſimq; accipiens: breuiq; ſtatim tempore res eius adeo profecerũt: ut per ioniam cæterãq; græciã celebrarent'. Quocũq; enim bellũ intulerat: cũ cta ei proſpere cedebãt: cũ haberet centũ biremes: mille ſagittarios iuadẽs omnes ſine ullo cuiuſquã diſcrimine: q̃ diceret ſe magis gratificari amico: ſi ei quæ abſtulliſſet redderet: q̃ ſi nihil adhuc auferret. Multas itaq; hic inſulas: multa etiã in continente oppida capiebat. Leſbios enim cũ multis copiis opem mileſiis ferentes nauali prælio uicit: cepitq; qui oẽm foſſam mœnia ſami ambientẽ uincti foderunt: atq; res policratis tantopere ſecũndos eſſe nõ latuit Amaſim: cui hoc curæ erat: Sed cũ aſſidue forent multo ſecũdiores Amaſis libellũ ſamũ miſit in hæc uerba ſcriptũ. Amaſis Policrati ita inqt. Mihi quidem fœliciter agi cum uiro amico meo & hoſpite audire uoluptati eſt: tamẽ tuæ magnæ proſperitates mihi non placent qui intelligo q̃ inuidum nomen ſit. Quod ad me attinet malim tum meas ipſius: tũ eorũ qui mihi curæ ſunt res nunc proſpere ire: & p uarias fortunæ uices ætuum traducere q̃ in omnibus mihi proſpere cedere. Tu itaq; mihi obtemperando hoc aduerſus proſperitates agito. Diſpice quid tibi eſt quod plurimi facias: quodq; amiſſum tibi maxime doleret. Id ubi inueneris ita abiicito: ut nunq̃ ad homines ueniat. Quod ſi proſpera tua deinceps non uariabuntur aduerſis medeare tu tibi ſubideo modo quẽ tibi ſubieci. Hæc cũ legiſſet Polycrates: & in animũ demittens tanq̃ bene ſibi ab Amaſe præcepta diſquirebat quodnam ſuorũ ornamẽtorũ eſſet: quo amiſſo maxima ipſe moleſtia afficeretur: atq; hoc tandẽ quæritando iuenit. Erat enim gẽma ſignatoria ſmaragdus: quã geſtabat auro incluſam opus Theodori ſamii Temecle gẽiti. Hãc ubi abiiciẽdã ſtatuit ita abiicere libuit: Biremẽ conſcendit: eã dehinc uiros quibus illam inſtruxerat in pelagus educere iubet: Et poſtq̃ ab inſula procul aberat detractũ ſibi ſigillum cdctis: qui una nauigabant inſpectantibus abiecit i pelagus. Hoc acto renauigauit Reuerſo domum cum ex iactura afficeretur quinto ſextoue q̃ hæc acta ſunt die: hoc ei caſu euenit. Piſcator quidã captum a ſe piſcẽ grandẽ ſane: ac pulchrum putauit dignum quo Polycratem donaret: eũ ad foras cũ attuliſſet: dixit ſe in conſpectum Polycratis ire uelle: a ianitore permiſſus donans Polycrati piſcẽ. Rex inquit hunc ego quem cepi piſcẽ & ſi operis manuariis uitã tolero: tamen non iudicaui ferendum a me eſſe in forum: ſed te tuaq; potentia dignum. Eũ itaq; affero tibi donoq;. His uerbis iſte delectatus ita reſpõ

Calatiæ

Polycrates Pãtagnotus Syloſontes

Amaſis epiſtola ad Poly.

Polycratis ſmaragdus Theodorus ſamius

dit. Tu uero ꝑbe nec facto ſolo: ſed ẽt oꝛone apud me iniſti gratiã. Ad cœnãq; te uocatũ uolo. Hæc magnifaciens piſcator domum abiit: piſcẽ miniſtri reſcindentes offendunt in eius aluo ſigillũ Polycratis. Quod ubi uiderũt ſũpſerũtq;. ad Polycratẽ lætabũdi q̃ celerrime ptulerunt. eoq; illi reddito referebãt quo pacto fuiſſet inuentũ. Polycrates quẽadmodũ res diuinitus contigit ſingula quæq; a ſe geſta rettulit in libellũ: & q̃ rõne quod amiſerat recepiſſet. Hæc ubi ſcripſit ī ægyptũ miſit. Quibus tabellis Amaſis plectis q̃ a Polycrate uenerãt: itellexit nõ poſſe ꝑſtare hoiem ut alterũ hoiem fato ipendẽti eripiat utq; Polycrates bñ iã moreret bonã fortunã ſemꝑ exptus: q ea quoq; repiret q̃ abieciſſet Miſſo itaq; ſamũ caduceatore dixit ſe ius cũ illo hoſpitii ſoluere. Quod ideo fecit ne itriſtem aliquem grauemq; caſum incidente Polycrate animi dolorem uelut de hoſpite ipſe contraheret. Aduerſus hunc igitur Polycratem in omnibus bene agentem lacedæmonii ſumpſere expeditionẽ accíti ab his ſamiis: qui poſt hæc cydoniam in creta condiderunt

Piſcis cũ ſmaragdo

Cydonia urbs

Polycrates miſſo clanculum caduceatore ad Cambyſem Cyri filium aduerſus ægyptũ copias comparantẽ orauit ut nũciis ad ſe in ſamũ miſſis rogaret aliquid copiarum. quod audiens Cambyſes libenter in ſamũ miſit ad rogãdas a Polycrate nauticas copias: quæ ſecum iſte mitteret in ægyptum. Polycrates delectis quos maxime ſuſpicabatur e populariꝫ ſuis ad rebellionẽ ſpectare quadraginta triremes miſit Cambyſi mandans ne retro eos dimitteret. Negant quidam ſamios a Polycrate miſſos in ægyptum peruenisſe: ſed cum in carpathio mari curſum tenerent: inter ſe collocutos decreuiſſe ne porro tenderent. Quidam aiunt peruenisſe in ægyptũ: ac retentos inde fugam feciſſe & in ſamũ redeũres Polycratem cũ claſſe occurrentem ſuperaſſe: atq; in inſulam exiſſe ſed pugna pedeſtri cõmiſſa repulſos ita lacedæmonẽ nauigaſſe. Sunt qui dicant per eos eoſdem ab ægypto redeuntes aduerſus Polycratem extitiſſe uictoriam non recte dicentes mea opinione. Neq; enim oportuiſſet illos aſciſſere lacedæmonios ſi per ſe ad reſiſtendum Polycrati ualidi erant Præterea nec ratio dictat ut cui permulti aderant cum auxiliarii merce conducti: tũ domeſtici ſagittarii his a ſamiis redeuntibus numero paucis fuerit ſuperatus: cũ præſertim liberi ciuiũ atq; uxores ſub Polycrate eſſent: quos iſte inter naualia coactos tenebat: ideo paratos ut ſi hi qui ſecũ erant cum redeuntibus aliis prodidiſſent: una cum ipſis naualibus conflagraret. Poſtea q̃ ſamii qui a Polycrate exacti erant: ſpartam uenerũt adeuntes principes multa ſane qualia ſupplices commemorabant. Quibus illi primo cœtu reſponderunt eorum quæ iſti dixiſſent priorum quidem oblitos eſſe ſe poſteriora uero non intelligere. Secundo deinde congreſſu nihil aliud iſti dixerunt: niſi allato panario illud pane indigere. Quibus iidem reſponderunt panario ſuperfuturum. Itaq; opẽ ferẽdã eis cenſuerunt: Atq; ubi rẽ apparauere cum exercitu in ſamũ ſe contulere referendæ gratiæ cauſa: ut ſamii aiunt: quia illis aliquando ſamii aduerſus meſſenios auxilio fuiſſent: ut lacedæmonii aiunt nõ tam quia deberent tutari ſamios: q̃ ut eoſdem uleiſcerentur ob interuerſum craterem: quẽ Cræſo portabant: & ob thoracem ab Amaſi rege ægypti ipſis miſſum. Interceperant enim ſamii priore q̃ craterem anno thoracẽ lineũ quidẽ: ſed frequẽtibus animaliũ figuris ex auro lanaq; uerſicolore a ligno iter textum ob id admiratione dignũ: quod cum inſcriptæ eius uenationes eſſent exiles: tñ ſingule in ſe habebant tricenas ac ſexagenas beſtiolas ſingulaſq; euidẽtes. Hoc mirum reddebat thoracẽ. Qualis alter eſt: quẽ in lindo Mineruę idem Amaſis dedicauit. Comparauerunt itaq; lacedæmonii exercitũ aduerſus ſamũ: ut corinthios quoq; ſollicitarẽt In quos etiam ſamiorum extabat iniuria ætate quæ præceſſit hanc expeditionem circa

Thorax Pictus

ídē tps facta: quo crater iteruersus est. Nā cū Periāder Cypseli filius sardis ad Haliattē castrandos mitteret trecentos primorū corcyræorū liberos: corithiiq; q illos ferebant sa mū appulsi essēt audita samii causa cur sardis pueri ducerent primū edocuere pueros ut puluinar Dianæ cōtingerēt. Deiñ nō sinētes abstrahi eos dē e puluinari cū, puiderēt corithii pbere illis alimēta: ipsi diē solēnē egerūt: quē nūc quoq; p id tps celebrāt: Cū. n. nox aduenit q̄diu pueri pcabant: tādiu exercent choros uirginū atq; adolescentiū. Tūc autē choros exercētes esculēta fecerat & sesamo ac melle q̄ distribuenda ferrēt: ut ea corcyrcorū filii rapiētes alimēta hērent. Idq; eousq; factū est dū corinthii pueris: quos asseruabant omissis abierūt. Ita samii pueros corcyrā reduxerūt. Quod si defūcto Periandro corinthiis cum corcyræis amicitia extitisset: non ob hanc causam corinthii aduersus samios expeditionem sumpsissent. Nunc ab ipsa urbe corcyrensi a se condita corinthii semp cum corcyræis discordes mutuo fuere. Huius igitur rei memores corinthii exulcerato in samios animo erant. Mittebat autem Periander ad castrandum sardis primorū corcyræorum delectos pueros ulciscendi facinoris gratia: quod corcyrēi priores in eum admiserant. Nam posteaq̄ uxorem suam Melitam necauit Periander: accidit ut ad superiorē calamitatem hæc quoq; accederet. Erant ei ex Melita liberi duo: unus decem & septem: alter duo de uiginti natus annos. Hos auus maternus Procles ad se accitos ea prosequebatur charitate: qua debebat nepotes ex filia. Quos ubi remittēdos statuit priusq̄ dimitteret: Scitis inquit pueri quisnā matrem uestram interemit? Hoc dictū ei qui maior natu erat nullius momenti habitum est: at minori cui nomen erat Lycophroni ita doluit: ut reuersus corinthum patrem neq; prior affatus sit neq; affantem reaffari: ac ne interroganti quidem responsum reddere uoluerit. Eum Periander tandem sane indignatus e laribus eiecit. Quo eiecto maiorē natu pcōctatur quænā cū eis auus esset collocutus. Ille narrare ut se auus amātissime accepisset: nō tamē facere mētionē dicti illius: quod Procles in eis dimittēdis dixisset: quippe quod in mētē non admiserat. Periāder dicere nulla ratione fieri posse quin aliquid illis ab auo sit suggestū: Itaq; pconctando instare. Tūc adolescēs in memoriā rediēs: Id quoq; dictū fuisse narrauit. Quod Periander ī animum accipiēs: tamē nolēs aliquid filio concedere indulgētius mittit ad eos: apud quos filius ab ipso expulsus degebat prohibitum ne adolescētē in domum excipiant. Iste illinc eiectus in alterā se domū conferebat: sed ab hac quoq; abiiciebatur Periandro his qui exceperant edicēte: atq; ut arcerēt imperante. Expulsus hīc ad quendā sodalium se contulit Illi & si formidātes tamen q, esset Periandri filius hominem excipiebant. Ad postremū Periāder edictum proposuit quisquis hunc in domū reciperet: aut alloqueretur: eū sacrā pœnā Apollini debiturū: quātā ipse nuncupabat. Ad hoc dictū cum nemo illū ī domum reciperet: nemo affari uellet: ne ipse quidem putauit rem desperatam esse tētandam: sed intra porticus se tenens assidue uersabatur. Quē die quarta Periander illuuia & inedia enectū cernens misertus est: depositaq; ira propius accedens: Fili inquit utrum ē optabilius istud: ne quod faciendo pateris: an patri obtemperando tyrannidem atq; opes accipere: quæ ego habeo: qui cum sis & meus filius: & beatæ corinthi rex præoptasti mendicam uitam obsistendo atq; irascendo illi cui minime debebas: Nam si quid calamitatis illinc accidit unde suspicionem in me habes: Id mihi accidit: eiusq; ego particeps comagis sum q, ipse id ppetraui. Tu uero edoctus quanto satius sit inuidiosum q̄ miserabilem esse: & simul quid si in parentes & in meliores se irasci abi domum. Periander quidem his uerbis filium castigabat. Ille autē nihil patri respondit: nisi hunc sacram pœnā

Periāder Cypselus

Melita Periādri Procles

Lyco phron

Periādri filius impius

Inuidiosus

Miserabilis

deo debere: q; ſi ipſius colloquiū ueniſſet. Ibi periander animaduertens malū ſ. lii uehemē
tius eē q; ut corrigi poſſet: ab oculis eū ſibi mādādū putauit nauigio i corcyrā miſſo. Nā
corcyræ quoq; ſperitabat. Hoc mādato bellū ſocero procli itulit tanq; p̄cipuo harū rerū
procles auctori. Expugnataq; epidauro procle cepit: quē tñ uiuū ſeruauit. Interfecto deiñ tpe
captus, cū ſenuiſſet periander: ſibiq; eſſet cōſcius: nō eſſe āplius parē miſtrādis: obeūdiſq; reb9
mittit corcyrā accerſitū Lycophronē ad tyrannidē adminiſtrandā. Nā i maiore filio nō
Lyco erat ſoles: hebetiorq; eſſe ei uidebat. Lycophron ne mñſione qdē dignatus eſt q; ſ. bi nun
phron ciū afferebat. periander i amorē adoleſcentis ꝓpenſus: rurſus ad eum miſit ſoro: ē filiam
ſuam ſperans fore ut eum per hanc præcipue perſuaderet. Hæc ubi uenit. Fili inquit ma
uis tyrannidē recidere in alios: & domum patris tui ad alienos diſpergi: q; tu ipſe habere
illuc recurſus. Redi quæſo ad penates: deſine tibimet officere. Leua poſſeſſio ē ꝓtucacia:
noli malū medicari malo. Multi māſuetiora iuſtioribus præponūt. Multi materna ſectā
tes paterna pdiderunt. Lubrica res eſt tyrānis: cuius multi ſunt amatores. pater ſenex eſt
prouectæq; ætatis. Tua ipſius bona ne aliis tradas. His illa uerbis ad iducendū appoſitiſ
fratrem alloquebat a patre edocta: Cui iſte reſpondens negat ſe iturū corinthum quoad
patrem ſupeſſe audiret. Hoc cum mulier renunciaſſet: tertio periander caduceatorē mit
tit: q dicat ſe quidā in corcyrā uelle cōcedere: ſed ut hic corithū proficiſcatur ad tyranni-
dis ſucceſſ. onē: Id approbāte filio periander corcyrā ipſe ueniebat: Iuuenis corinthum
mittebatur. Hæc oīa edocti corcyræi ne ad ipſorū regionē periander accederet: adoleſcē
tem interimunt. Ob hæc igitur periander de corcyræis ultionē ſumebat. Lacedæmonii
ingenti cum claſſe ubi peruenere ſamum obſederunt: ſuccedenteſq; muro turri mari imi
nentem iuxta ſuburbana tranſcenderunt: Sed mox cum magna manu ſuppetias ipſo fe
rente polycrate reiecti ſunt. Q uinctiam a ſuperiore turri: qnæ tergo montis promine-
bat eruperunt: Tū auxiliarii: tū ipſorū ſamiorum pmulti. Et cum aliquantiſp lacedæmo
nios ſuſtinuiſſent: retro fugam fecerunt: inſequentiq; ab hoſte cædebātur. Q uod ſi la
cedæmonii qui aderant Archiæ: & Lycopi ſimiles extitiſſent: eo die capta ſamos fuiſſet.
Archias ſiquidē Archias & Lycopes ſoli cū ſamiis ad murū refugientibus irrūp ētes intercluſa ad
Lycopes redeundum uia intra urbē ſamiorum occubuerunt. Equidem ipſe cum alio Archia Ar-
chiæ filio: eodemq; tertio ab hoc Archia congreſſus ſum apud pitanē. Huius enim tri-
bus erat: q ex oībus hoſpitibus maxime ſamios honorabat: ſibi dicēs ſamio nomen a pa-
tre fuiſſe inditum: q; eius pater Archias ſtrennue pugnans ſami mortem oppetiſſet: ſeq;
ió ſamiis honorē habere q; auus ſuus fuiſſet a ſamiis publice affectus egrægia ſepultura
Lacedæmonii quadraginta diebus in obſidendo abſumptis cum in ſuſcepta re nihil ad-
modū proficerēt i peloponēſum redierūt. Ferē Polycratē ut rumor qdam temerarius
emanauit magnū numerū monetæ patrie e plūbo peuſſiſſe: eāq; auro iduxiſſe: ac lace
dæmoniis dediſſe: atq; ea accepta illos receſſiſſe. Hāc p̄mā expeditionē dores aduerſus
Piphr us aſiā p lacedæmonios ſuſceperūt: Samii q polycrati bellū itulerāt: poſteaq; a lacedemoni
inſula is ſe relictū iri uidēt: & ipſi trāſmiſerūt i ſiphnū. deficiebant eni pecunia. Vigebāt ea tem
peſtate ſiphniorū res. Eratq; hæc inſularū locupleti ſſima: ut in qua auraria: & argenta-
ria metalla eſſent: unde tantum pecuniæ fiebat: ut ex decima eius parte reponeret apud
delphos theſaurus locūpleti ſſimo cuiq; par: Siphniis pecuniam quæ quot annis con-
ficiebatur diſtribuentibus. Q ui ubi theſaurū confecerunt: nunquid diu permanere poſ
ſent ipſis præſentia bona conſuluere oraculum. Eis ita pythia reſpōdit. Cū tū in ſiphno
fuerint pritaneia cana: Cana fori facies: tunc uir uafer aſſit oportet. Q ui notet e ligno

agmẽ legatũq; rubentẽ. Erant eo tẽpore ſiphniis pritaneiũ forũq; pario lapide exculta. Hoc oraculũ ſiphnii neq; tũc ſtatim: neq; poſt aduentũ ſamior ũ intelligere potuerunt. Nã ſamii cũ uelociſſime ad ſiphnum applicuiſſent: miſerũt ad urbem cũ legatis unã e nauibus. Veteri iſtituto naues oẽs erant rubrica delibutę: atque hoc erat: quod ſiphniis pythia pdixerat: ut obſeruarent ligneũ agmen ac rubrũ legatũ: Nuncii igitur ubi puenere: decẽ ſibi talenta mutuari præcabãtur. Negantibus ſiphniis ſe mutuaturos: ſamii eorum agros populabant. Id audientes ſiphnii cõtinuo occurrentes cõmiſſa pugna fugati ſunt: eorũq; multi ab urbe intercluſi: quos poſtea centũ talẽtis recuperauere. Ab hermioneis quoq; ſamii pecuniarũ loco inſulã thyream acceperũt pelopõneſo adiacentẽ: quam trezeniis cõmendauerũt. Ipſi cydoniã in creta cõdiderunt: cũ illic non ea de cauſa nauigaſſent. Sed ut zacynthios ex iſula ſummouerẽt. In hac urbe quinquẽniũ degẽtes ita rẽ bene geſſerunt. ut tẽpla quæ nũc in cydonia uiſunt: iſti fecerint. Et Dictynes præterea delubrũ ſexto eos anno æginetæ nauali prælio uictos cũ cretẽſibus diripuerũt ac roſtratas naues mutilauerũt: eaq; roſtra apud Mineruæ tẽplum in ægina affixerũt. Hæc æginetæ ſamiis fecere iſenſi q; illi antea ſub Amphicrate rege bello æginetæ illato magnis cladibus illos affeciſſent: & inuicẽ affecti fuiſſent. & hæc quidẽ fuit cauſa. Protraxi autem ſermonẽ de ſamiis ob hoc magis q; tria ſũt apud eos opera græcanicorũ omnium maxima. Vuũ montis in centũ quinquaginta paſſus editi: a cuius imo foſſa incipiens ad contrariũ os deducta eſt. Longitudinis ſeptem ſtadiorum: Celſitudinis autem ac latitudinis octonum pedum. Item per ea totam altera foſſa depreſſa eſt uiginti cubitorum triplo maioris latitudinis: per quam deriuata a magno fonte aqua fiſtulis in urbem deducitur. Huius foſſe architect⁹ extitit magarẽſis Eupalinus Nauſtrophi fili⁹. Alterum e tribus operibus eſt ager circa portum in mari ad uiginti paſſus altitudinis: duobus amplius ſtadiis longitudinis. Tertium opus eſt templum omniũ: quæ nos ampliſſimum: Cuius architectus primus extitit Rhœcus Philei filius illinc indigena. Horum operũ gratia ermonẽ aliquanto magis extendimus. Cambyſe Cyri circa ægyptum immorante: ac deſipiſcẽte duo magi iidemq; fratres coniurauerunt. Quorum alter Cambyſes reliquerat rei domeſticæ curatorem. Hic cognita Smerdis nece quę occultabatur: paucisque perſarum erat nota: pleriſq; eum uiuere arbitrãtibus: rebellandum ſibi putauit: atq; ita rem eſſe aggrediendam. Erat ei in regia germanus quem dixi una coniuraſſe corporis habitu q̃ ſimillimus Smerdi Cyri filio: quem Cambyſes fratrem ſuũ interemerat: nec ſpecie tantum corporis Smerdi aſſimilis: ſed etiam congominis. Hunc uirum magus Patizithes inſtructum quẽadmodũ ipſe illi omnia peracturus eſſet: in regium ſolium perducit. hoc acto caduceatores cum alia in loca: tum uero in ægyptum dimittit ad exercitum qui ediceret ut Smerdi Cyri deinceps obedirent non Cambyſi. Hæc caduceatores alii alibi edixere. Is quoq; qui ad ægyptum delegatus erat: Inuẽit autẽ Cambyſem atq; exercitum in acbatanis ſyriæ agẽtem ſtans in medio præcepta magi expoſuit. Hæc audiẽs Cambyſes uera loqui caduceatorũ ratus: ſeq; a p̃xaſpe eẽ proditum: q; miſſus ad occidẽdũ Smerdẽ rem non peregiſſet. Intuẽs in eum prexaſpes inquit. Ita ne mihi rẽ executus es quam tibi iniunxeram. Ad quem ille: Iſta here ait haud quaquam uera ſunt: ut aut frater tuus aliquando rebellet in te: aut quippiam ex illo uiro certaminis exiſtat magni exiguiue. Quippe cum ego ſim executus quæ tu mihi imperaſti: qui hominem meis ipſius humani manibus. Quod ſi defuncti rebellãt: expecta ut etiam Aſtyages medus in te rebellet. Sin autẽ ita habet ut antea habebat nihil tibi ex illo nouum amplius germinabit.

Tyrea inſula
Cydonia urbs
Amphicrates rex
Eupalinus Nauſtrophus
Rhœcus
patizites

Igitur mitte mecū qui assequantʼ caduceatorē: qui peonctando ídagēt nū qd a quo Smerde rege nobis denunciatū uenit eū audierit. Hęc loquentē Præxaspē Cambyses audiens cū ei placuíssent: confesti ad retrahendū caduceatorē misit. Eum ubi rediit Prexaspes his uerbis iterrogauit. O homo quādoquidē te ais a Smerde Cyri filio uenire nunciū: Dicito ueritatē: qua dicta abito sospes. Vtrū Smerdis ipē ī conspectū datus tibi ista mandauit: an quispiā eius ministrorū. Tū ille equidē inquit. Ego Smerdi Cyri filiū: ex quo Cābyses aduersus ægyptū fecit expeditiōem nunq̄ cōspexi: sed magus quē Cābyses rerū suarum familiariū ꝓcuratorē constituit: Is mihi ista mandauit dicens Smerdē Cyri optare hæc apud uos dici. Hæc ille loquēs nihil admodū ementitus est. Tū Cambyses Prexaspes iquit: Tu qnidē quia ut uir bonus iperata fecisti culpam effugisti: Verū quisnā fuerit

Patizites Smerdis

ē ꝑsis qui me rebellauit occupato Smerdis nomine. Ad quē Præxaspes. Ego inqt hoc qd actū est mihi uideor itelligere. Magi sūt: qui aduersus te insurrexerūt. Patizithes quem tu rerū familiariū curatorē reliquisti: & frater eius Smerdis. Ibi Cābasem cū Smerdis audisset nomē: percussit ueritas sermonis ac somnii: ꝑ quod ei quidē uisus fuerat nunciare Smerdē ī regio sedētē solio ad cælū usq; ptigere uertice. Agnoscēs itaq; sine causa fratris

Susa

iteremptorē se fuisse deflebat Smerdē. Q uē ubi defleuit ut erat oī clade afflictus ī equū insiliit habens in animo q̄ raptissime susa uersus exercitū ducere in magū. Insiliēti ī equū uagina gladii excidit: unde nudatus gladius perstrinxit eius femur in ea silicet parte: in q̄ [illegible] deū. Vulneratus Cambyses quodnā illi oppido nomen esset iterrogauit. Illi aiūt acbata

Acpata na

na. Sed cū fuisset iā antea Cambysi redditū ex urbe buti oraculū ēū in acbatanis decessurum: ipē interpretabatʼ se ī acbatanis mediæ: ubi res eius omnis erat: senem uita fūcturū Ac oraculū in acbatanis syriæ loquebatur. Tūc postq̄ scisitatus oppidi nomen audiuit: tum magi iniuria percussus: tum uulnere resipuit: uerbaq; oraculi expēdens. Hoc in loco inquit fatale est Cambysem Cyri decedere. Hactenus tunc locutus. Vicesimo dehīc die accitis persarū qui aderant præstantissimis quibusq; ita inquit. Q uod maxime occultū

Camby sis somniū

uolebam persæ: id cogor apud uos efferre. Ego enim cū apud ægyptū agerem inter quietē uisum uidi: quod quidem minime uisum oportuit. Videbatur mihi nuncius quidē domo aduenieus nunciare Smerdem in regio sedētem solio cælū capite cōtingere. Ex quo ueritus ne a fratre exuerer principatu properantius q̄ prudentius feci. Neq; enim in

Ventura eueniu nt

hominis natura situm est auertere quod euenturum est. Itaq; demens ego Prexaspē susa ad Smerdē interimendum misi. Q uo tanto scelere perpetrato securius degebam ne quaquam coniectans ut Smerde sublato alius quispiam mortaliū in me exurgeret. Vndē prorsus euētu rerum frustratus: & parie ida fratris icassum extiti: & nihilominus regno exutus sum. Nam Smerdis magus erat: is quem dæmon mihi per quietē demōstrauit in me arma sumpturum. Hoc opus cum ego perpetrarim iam uobis Smerdem Cyri nō supersse existimetis: sed magos uobis regnum occupasse: quorum alterum rerum domesticarum procuratorem reliqueram: alter eius frater est Smerdis. Sed quem decebat præcipue uicē meam ulcisci indigna a magis passi: is immerita morte a proximis suis affectus est. Secundo loco quod reliquum est persæ necessariissimum mihi demandare uobis: quod e uita exiens effici mihi cupio: atque opto ꝑ regios deos obtestans cum omnes uos: tum maxime Achæmenides qui adestis ne per secordiam amittatis ut imperium rursus redeat ad medos. Sed si dolo occupatum est: Illud dolo surripiatis. sin ui præreptum: ui recuperetis. Hæc uobis facientibus: & tellus fructum

proſerat: uxoreſq; & pecua pareāt in omne tempus libertate fruētibus. Secus faciētibus cōtraria his quæ dixi imprecor: & præterea unicuiq; pſarum cū fine qualis mihi cōtigit ſi mul. Hæc locutus Cambyſes defleuit oēm ſuā cōditionē. Perſæ ut regē ſe lamentantē cōſpexere uniuerſi tū ueſtimēta reſcindere tū effuſo ploratu uti. poſt hæc ubi femoris ós uiciatū eſt: femurq; celerime cōtabuit: Cābyſi uita erepta eſt Cyri filio: cū regnaſſet ſep tem oīo annos & mēſes quinq; nulla unq̄ ple ſuſcepta uirili: fœmineaue. Perlis qui ade rant magna effuſa eſt icredulitas rerū potiri. Magos iterpręţātibu potius Cābyſem: quę de nece Smerdis dixiſſet ea dixiſſe ut illi omne nomen pſicū redderēt hoſtile. Itaq; p cer to habebant Smerdē Cyri prebelliōem regnare: utpote Præxaſpe uſq; puagante a ſe fuiſ ſe Smerdim interfectū. Neq; enī tutum ei erat poſt Cābyſis obitū fateri ipſius manu fi lii Cyri interempū. Magus defuncto Cābyſe p ſimulationē Smerdis Cyri qui ipſi fuerat eognominis ſecurus regnauit menſes ſeptē: qui reliq erant ad impleidū octauū annū re gni Cābyſis. Per quos menſes oē genus liberalitatis i ſubditos munificentiæq; exhibu it. Adeo ut eius defuncti magnū ceperit deſideriū: omnes aſiam incolētes ipſis pſis exce ptis. Nā miſſis ad ſingulas quibus iperabat nationes edictis magus immunitatē tribu torū ac uacationē militiæ i triēnū tribuit: atq; hoc quidē ſtati adepc us imperiū edixit. Octauo autē menſe quiſnā eſſet: cōpertus eſt hūc in modū. Erat Otanes quidē Pharnaſ pis quidē filius: ſed genere: atq; opibus primo cuiq; pſarū par. Hic Otanes magū nō eſſe Smerdē Cyri primus ſuſpicatus eſt: ſed eū qui erat hac cōiectura: q; neq; ex arce pgre diebatur: neq; pſarū procerū quēpiā ad cōſpectū ſuū uocabat. Itaq; eū ſuſpicatus eē hoc ſibi ſtatuit faciendū. Cū haberet filiā nole Phædymā: quē Cambyſes tenuerat: cuiuſq; tūc mag⁹ cō-ubernio utebat: ut aliarū oium Cābyſis uxorū: Miſit ad eā quēdā pater ſci ſcitatū quo cū hoīe cubaret: cū Smerde Cyri: an cū altero. Illa rēiſſo nūcio negauit ſe id ſcire. Q uippe q̄ nec Smerdē Cyri uidiſſet unq̄: nec eū cū quo cubaret noſſet quiſnā eēt. Ad hāc rurſus mittit Otanes iquiens. Si ipſa Smerdē Cyri nō habes cognitū: ſaltē ſciſci tare ab Atoſſa: quo cū uiro tu atq; illa cubitatis. Nō enī illa ſuū ipſius ignorat fratrē. Filia ad h reſpōdit. Nec i Atoſſæ q dē colloquiū uenire poſſē: aut ullā aliā cernere mulierē cū il lo cubātiū. Nāq; hic uir q ſquis eſt cū primū adeptus ē regnū nos diſperſit aliā alibi col locans. Audienti hæc Otani res ē uiſa manifeſtior. Itaq; tertio nūciū ad eandem mittit in hæc uerba. Filia decet te bonis ortam natalibus perinde ſuſcipere periculū: quod te ſubi re pater hortatur. Si enim iſte Smerdis Cyri non eſt: ſed is quē ego ſuſpicor nō debet ne q; tuo frui contubernio: neq; q; potentiam perſarū optinet impune lætari: ſed pœnas lue re. Nunc igit̄ agito. Cū tecū cubabit: ai aduerteſq; ſoporatū palpa eius auriculas: quas ſi habētem compereris: cum Smerde Cyri te cubare exiſtima. Sin minus cū Smerde ma go. Ad hæc phædyma reſpondet ſe ſi id faciat magnum adire diſcrimen: quoniam probe ſcire ſi ille careat auribus: & ipſa in palpando deprehendatur: fore ut ipſa ab illo trucide tur: tamen ſe id facturā: & Phædyma quidem recipit ſe patri hoc eē perfecturam. Huic aūt Smerdi mago Cyrus cū regnaret aures præciderat nō exigua de cauſa. Ergo Phædy ma hæc Otanis filia quæcunq; receperat patri executa ē. Nam ubi uices eius fuerūt ade undi magū. Etenim uxores perſarū per uices in orbem ad illos pgunt adiens magū una cubuit: eiuſq; dū uehemēter ſoporatū ē aures palpauit: qb⁹ carere hoīem nō difficulter: ſed facile ſane deprehendit. Vbi illuxit cellerime patrē certiorē rei geſtæ facit. Iſte ſūptis Aſpathāe: & Gobrya pſarū primorib⁹: & ad fidē ſibi ſeruādā accomodatiſſimis rē oēm expōit: q & ipi ſua ſpōte rē ita ſe habere ſuſpicabāt: Eoq; uerba q Otanes attulerat admi

Cābyſis mors

Smerdis rex

Otanes pharnaſpes

phædyma

Atoſſa

Smerdis ſine auri culis

Perſarū uxores

Aſpathanes

Gobryas

Intaphrenes Magabyzus Hydarnes Darius Hiſtaſpes.

ſerũt: conſtituerunt q; ut ſinguli ſibi ſingulos in ſocietatẽ delegerent e pſis: quibus maxime cõſiderẽt. Aſciuit itaq; ſibi Otanes Intaphrenẽ: Gobryas Megabyzũ: Aſpathenes Hydarnẽ. Hi cum ſex forẽt Darius a pſis. (Nam his pater eius Hiſtaſpes præerat) ſuſa aduenit: qui cũ aduenĩſſet placuit ſex pſis hunc i ſocietatẽ aſciſcere. Q ui cũ ſeptẽ eſſent cõgreſſi collocutiq; fidẽ mutuo dederũt. Cũq; ad Dariũ ordo dicendæ ſentẽtiæ ueniſſet ita apud cæteros uerba facit. Equidẽ mihi uidebar ego ſolus noſſe magum regnare: & Smerdẽ Cyri mortẽ oppetiſſe. Atq; ob id ipſũ delita opera huc me cõtuli ad necẽ mago cõparandã. Verũ quandoquidẽ cõtigit ut uos quoq; rẽ ſciatis nõ ſolũ ego uidẽ mihi cõfeſtim eẽ tranſigendũ: neq; differendũ. Differre enim ſatius nõ eſt. Ad hæc Otanes fili inquit Hiſtaſpis & patre egregio ortus es: & *teipſo nihilo inferiorẽ eſſe patre tuo* idolẽ pfers: noli tamen ita ꝓperare ad rem aggrediendã incõſulto. Sed cõſiderantius illã capeſſe: quã ita demũ aggredi debemus cũ plures fuerimus. Tũ Darius uiri inquit qui adeſtis ſi eo quẽ Otanes dixit utemini modo: ſciatis uos teterime perituros. Aliqs enim priuati lucri ratione habita rẽ ad magũ deferet. Et uos quidẽ debeatis potius p uoſmet: qui cœperatis iſta exeq. Sed quoniã ſtatuiſtis ad plures referendũ: & me adhibendũ: aut hodie trãſigamus: aut ſcitote ſi nobis hodiernus elabat̃ dies non aliũ: aut hodie trãſigamus occupaturũ: ut me apud magũ accuſet: ſed me ut uos accuſem. Ad hæc Otanes cũ cerneret Dariũ eẽ iproperũ: quoniã inquit nos maturare cõpelli: nec finis differre: age expone nobis ipſe quonã *pacto regiam introire poſſimus*: & illos aggredi. Excubias nãq; diſpoſitas eſſe: ipſe quoq; & ſi nõ uiſu certe auditu noſti: quas qua ratione penetrabimus. Cui reſpõdẽs Darius. Multa ſũt inquit Otanes quæ neq; ũt oratiõe declarari: ſed facto. Alia q̃ oratione declarari poſſunt: ſed unde nihil clari operis exiſtit. Vos uero noſtis excubias: q̃ depoſitæ ſunt haud quaq̃ difficiles eſſe ad penetrandũ. Nam cũ nos tales ſumus nemo nõ quiſquis ille ſit cedet nobis partim ob reuerentiam: partim ob timorem. Ad quod habeo prætextũ accomodatiſſimũ cui initamur. Siquidem me dicã e perſis ueniſſe: ac uelle quædam a patre mandata regi nunciare. Vbi enim expedit mendacium dicere dicatur: Nam idẽ optamus quiq; mẽdaciũ dicimus quiq; ueritatẽ. Q uippe cũ hi qui mentiunt̃: tũc mẽtiuntur cũ perſuadendo ſunt quippiam lucri facturi: & qui uerũ dicũt: ideo dicũt: ut uerum dicendo aliquod lucrũ cõſequant̃. Et Alius huc: alius illuc magis propẽſus ẽ Ita non idem facit: tando: idem tamen optinemus. Q uod ſi nihil lucri faciendũ eſſet per æque & uerax foret mẽdax: & mendax uerax. Q uod ad ianitores attinet ſi quis eorum libenter cedet nobis utilius ei ſuo tempore erit ſi quis obuiam ire conabit̃: ut eſt hoſtis: ita tunc pro hoſte habeatur. Deinde intro irrũpentes rem tranſigemus. Poſt hæc Gobryas uiri amici inquit nobis pulchrius erit recuperare imperium: aut ſi recuperare non poterimus *mortem oppetere*: quam cum ſimus perſæ uiro medo parere: & quidem aures non habenti: cum præſertim quicunq; ueſtrum Cambyſi ægrotanti aſſuiſtis memoria teneatis quæ ille dum uita excederet perſis imprecatus ẽ: niſi imperium recuperare tentarent: quæ nos tunc non admittebamus inuidioſe dici a Cambyſe exiſtimantes. Nunc igitur calculũ pono in Darii ſententiam: neq; hunc cœtum diſſoluendum cenſeo: ſed ſtatim aduerſus magum adeundũ. Hæc dicta a Gobrya cæteri comprobarũt. Interea dũ abiſtis conſultatur forte hoc contigit: ut magi inito inter ſe concilio ſtatuerant concilian dum ſibi amicum Præxaſpem: q; indigna paſſus a Cambyſe eſſet occiſſo eius filio ictu ſagittæ: & ſolus mortem Smerdis Cyco geniti noſſet: quem ipſe ſuapte manu iteremiſſet: q; ꝓterea ob id apud pſas maxima flagrebat inuidia. His de cauſis accitũ hoiem ſibi ami-

Gobryę oracio

cũ cõprobabant accipiẽtes fidem ac iusiurandã fallaciã quæ ab ipsis in psas facta esset i-
tra se habiturũ: neq; cuiq; mortaliũ patefacturũ pollicitãtes inumerabilia se ei daturos.
Recipiẽre Præxaspe facturũ se quæ magi suaserãt iterũ illi dicere in aio habere oẽs psas
sub murũ arcis cõuocandi. Ideoq; iubere hũc confcẽsa turri pdicare a Smerde Cyri psis
imperari: & ab illo nemine. Hęc illi pcipiebãt uelutihoi summæ apud psas auctoritatis:
& qui sæpenumero asseueraſſet eũ esse Smerdẽ Cyri ac cædẽ a se factã pnegasset. Hæc
quoq; pxaspe se paratũ exeq dicẽte magi cõuocatis psis hominẽ in turri pductũ iubet ha
bere orationẽ. Præxaspes ea quæ ab istis oratus fuerat sponte obliuiscitur: exorsusq; ab Achæme
Achæmene seriẽ familiæ Cyri recẽset: & ubi tandẽ deuenit ad Cyrũ cõmemorauit illius nes
in psas beneficia. His expositis prõpsit ueritatem causatus ideo se hactenus occultasse q;
sibi tutũ non fuisset pferre rẽ gestã: sed impræsentiarũ necessitate coactũ pferre: dixitq;
se a Cambyse adactũ Smerdẽ Cyri occidisse: & magos esse qui regnent. Multis quoq; Præxa-
uerbis psas deuouit: nisi rursus imperiũ recuperarent: ac magos ulciscerẽtur. Hæc locu spes e tur
tus sese i caput a turri præcipitẽ dedit. Hũc in modum Præxaspes uir p omne tẽpus uitæ ri iactus
spectatus occubuit. At septem psæ ubi cõstituerũt aggredi prinus magos: neq; rem dif
ferre deos cõprecatũ ierũt ignari omnino eorũ quæ circa Præxaspẽ acta essent. Sed hæc
inter eundũ i medio itineris audierũt: eoq; a uia secedentes iterũ collocuti sũt. Q uorum
qui cũ optauerãt rem prsus differri uidebant negantes tũc esse adoriendã. Q ui uero cũ
Dario cõfestim eundũ: & quod decretũ esset peragendũ. Eis concertãtibus apparuerũt
septem accipitrũ paria insectantiũ duo paria uulturũ: eosq; uellicantiũ atq; isectantium.
Q uod intuentes septem persæ sententiam Darii comprobarunt: & mox freti auibus ad
regiam cum fiducia perrexerunt. Vbi ad portas affuerũt prout Darius senserat ita euẽ-
nit. Nam custodes reueriti persarum primarios: nec aliquid huiusmodi suspicantes ex
his fore qui uenirent diuina cum pompa: ne interrogauerunt quidem. ubi in aulam in-
trogressi sunt offendunt eunuchos: qui sunt a nunciis: & ab his qua gratia uenirent inter
rogantur: Illi inter procõctandum ianitoribus minitabantur q; homines ingredi permi
sissent: atq; ulterius pergere uolentes eosdem prohibebant. Isti se mutuo cohortati edu
ctis gladiis eos a quibus arcebantur ibidem trucidant: lidemq; cursu in conclaue contẽ-
dunt: Intra quod tunc forte ambo magi agebant: & de his quæ a Præxaspe erant acta cõ
sultabant. Q ui cum nouissent tumultuantes eunuchos atq; uociferãtes pcurrerũt uter
q;: & quod fiebat animaduertentes ad uires conuersi sunt: quorum unus occupat arcũ:
alter lanceam sumit. Atq; inde miscentur inuicẽ. Verũ arcus ei qui illum sumpserat: cũ
hostes iuxta essent: nulli usui fuit. Alter se lancea tuebat: eoq; tum Aspathẽis femur per
cussit: tũ oculũ Inthaphernis oculo: quo ex uulnere Inthaphernes non tamen & uita pri
uatus ẽ. Et hos quidẽ alter magorũ uulnerauit. Alter uero quãdo arcus ei nulli usui erat.
Inthalamũ qui erat cõclaui cõtiguus se pripuit fores occlusurus: sed illuc duo de septẽ
cum eo irrumpunt Darius & Gobryas. Q uorũ Gobryas cum esset implicitus cum ma Darius
go: Darius adhuc stans atq; hærens considerabat ne Gobyram feriret in tenebris. Eum Gobryas
cernẽs Gobryas ociose stantem interrogat cur nõ uteret manu. Respondenti Dario di
spicione te feriã. Tu uero inquit uel putrũq; exige gladiũ. Cui Darius obtẽperãs pugiõis
icto uibrato magũ casu pcussit. Interfectis magis capita demũt: eaq; gestãtes q; eorũ
duobus reliquis: qui saucii erãt illic relictis. Tũ q; inualidi essẽt: tũ actis tuẽdæ causa fo-
ras pcurrũt cũ uociferatione ac tumultu cæteroſq; psas cõpellendo rẽ gestã exponebãt
capita ostẽtantes: & simul quicũq; magorũ ipsis occurrebat mactabant. Persæ cognito

ab his quod actū erat ac dolo magorum & ipsi faciēda sibi eadē cēsuerūt eductis gladiis ut quemq; reperiebāt magum interficiebant: & nisi noctis interuentu cohibiti fuissent: neminem magorū reliquissent. Hunc diem persæ maxime solennē publice obseruāt: & in eo ingens celebrant festum uocantes id magophoniam: idest magorum cędē: quo die nulli magorum fas est prodire in lucem: sed cuncti se intra domū continent. Vbi re sedit tumultus: diesq; quinq; excessere: hi qui magos inuaserant: de oī rerū statu cōsulta bant. Quorū orationes & si apud nonnullos græcorū fide carent: tn huiusmodi fuerūt.

Magophonia

Otanis contio

Otanes hortabatur rem persicam in medium constitui: ita inquiens.

u

Num e nobis principē fieri amplius mihi non uidetur: neq; id aut iocundū esse aut bonū. Nam & quo licentiæ Cambyses processerit nostis: & quo magus.

Tiranno rū mores

Quid igitur nobis opus est monarchia. quā sustulimus. In qua licet pro libidi ne agere oīa impune: quæ uirū etiā si optimus omniū fuerit: tamen cū in ea positus est ex tra cōsuetos abiicit sensus: quippe cū præter inuidiā ab initio ingenitā homini ingeneret ex præsentibus bonis insolentia. Itaq; hæc duo mala habens nimirū omnem malitiā ha bet: tū per insolentiāq; expletus oībus rebus est: tū p inuidiam multa facinora admittēs: At eni uir tyrānus (ut qui oīa bona optinet) debebat sine liuore eē. Verū ita natura cōpa ratū est ut is sit aduersarius popularibus suis. Si quidē eorū optimis q busq; qui supsti tes sūt atq; uiuunt inuidet: deterrimis delectatur. & quod indecentissimū ē criminationes admittere optimū putat. Nā siue admiraris eū modeste offendit: q; nō effuse hoc facias: siue effuse facies: offendit quasi sibi assenteris. Et ut exequar dicēdo q̄ maxima sunt iura patriæ labefactat: Fœminis uim affert. Indemnatos interimit. At cū dominat multitudo: In primis nomē optinet oium pulcherrimū isonomiā: id ē iuris æquabilitatē. Deinde ni hil eorū agit quę monarchus: hoc ē unicus princeps. Nā magistratus tū sorte deliguntē: tū administratorū rationē reddūt. Oīa deniq; cōsilia in cōmune referuntur. Itaq; ut meā dicā sententiā: censeo nobis monarchiæ deiectoribus statum multitudinis esse optandū.

Isono mia

Monar chus

Oligar chia

In multitudine quidem oīa insunt. Otanes quidē hāc sententiam dixit. Megabyzus aūt ad holigarchiam: idest ad statū paucorū rem traducēs: ad eā socios hortabat his uerbis.

Megaby zi contio

q

Væ Otanes dixit de abolendā tyrānide: ea sint pro dictis a me quoq;: sed qua tenus hortabat sūmā deferri ad multitudinē: i hoc ab optia errauit sentētia. Et eni populari multitudine nihil ē neq; insipiētius neq; insolentius. Itaq; eos q ty rāni fœuiciam fugiunt ad intemperātis plebis recidere fœuiciam naquaquā tolerandū ē

Plæbis ignauia

Popula ris status

Nam tyrannus si quid facit intelligens facit. At plebi suū ē nihil intelligere. Quo enim pacto sciat qui neq; edoctus est: neq; honestū nouit: ne domesticum quidem qui ad res agendas sine consilio præceps ruit torenti flumini similis. Ex quo si qui male consultum persis cupiunt: hi statu populari utantur. Nos uero q cœtū uirorū optimorū delegimus ad hos deferamus. Nam inter eos & ipsi erimus: & ex optimis uiris credibile est optima existere consilia. Hanc Megabyzus sententiam dixit: Tertio loco suam Darius inquiens

Datii con to

q

Væ Megabyzus dixit quatēus ad statum popularē pertinet: recte mihi uidet dicere: quatenus ad statū paucorū nō recte. Propositis enim tribus statibus: & his omnibus optimis: ut optime iperet populus: optime pauci: optime unus inter hæc multo antellere unius imperiū sentio. Nam uniu s uiri qui optimus sit impe rio nihil melius esse constat. Quod qui sentit non immerito statum popularem missum faciat: ut taceam sic præcipue consilia in aduersarios trahi solere. Porro in statu paucorū cum plures uirtuti incumbant in publicum uchemētiora priuatim odia excitari consue

uerũt. Cũ. n. qſq; princeps eſſe optet: & i dicenda ſnia uincere: adigẽtia iter ſe odia ua-
dunt. Ex qbus ſeditiões exiſtunt: e ſeditionibus cædes: e cædib⁹ ad unius iperiũ deuenit.
Vñ itelligi dat quãto ſit hoc illo pſtantius. Iã uero plæbe iperante abeſſe nõ põt qui ma
litia exoriat: exorta malitia ĩ republica iter malos nõ odia fiũt: ſed amicitiæ ualidæ. Q ui
. n. aduerſus rẽ publicã facinoroſi ſũt: mutuo ſe occultãt. Idq; tãdiu fit dũ aliqs populo p̃
poſitus tales hoies cõpeſcat. Is uidelicet quẽ populus iter cæteros admiret. Hic cũ admi
rationi eſt: tũc uere monarchus oñditur declarans i hoc monarchiã eſſe oium pſtantiſſi-
mũ: Atq; ut in ſumma oĩa colligã. Vnde nobis libertas extitit: & a quo data a populo ne
an ab oligarchia: an a monarcho. Ego ſentio cum ſitis per unũ uirũ liberati uos debere ta
lẽ rẽ cõplecti: ne alioquin leges patrias diſſoluatis bene cõditas: quod nequaquã ſatius é
Hæ tres fuerunt dictæ ſententiæ: quarũ ultimę quatuor reliqui aſſenſerunt. Otanes qui
iuris æquabilitatẽ facere perſis ſtudebat: ubi ipſius ſententia reiecta eſt apud alios. Ita i
mediũ locutus eſt. Viri ſeditioſi quoniã conſtat neceſſe eſſe unum aliquẽ e nobis regem
fieri ſiue per ſortem: ſiue permiſſum perſarũ per multitudinis electionẽ: ſiue qua alia ra-
tione. Equidem uobis ego non refragor. Q uippe qui neq; præeſſe uolo: neq; ſubeſſe.
Et hac lege cedo uobis ius meũ iperii: ut nulli ueſtrũ: aut ipſe ego: aut ullus unq̃ meorũ
ſubſit. Otane hæc locuto cæteri ſex eius poſtulatis aſſenſerunt. Ita hic aliis non refraga
tis e medio abiit alio ſeſſum. Cæteris ſeptẽ de iuſtiſſimo rege deligendo cõſultantib⁹ ui
ſum eſt ſi ad aliquẽ ex ipſorũ numero regnum ueniret: Otanẽ donari debere peculari
ter. eiuſq; deinceps poſteros cũ oĩ alio magnificentiæ genere apud perſas honorificentiſ Perſarũ
ſimo cũ medica quot annis ueſte. Q uę ideo decreuerũt eis donãda: q; primus rem agita- inſtituta
uerat: & ipſos in cœtum coegerat. Et hæc quidem peculiariter in Otanem decreuerunt
Illa uero commune ut regiam introire unicuiq; e ſeptem ſine intermunicio liceret: niſi
forte cum uxore cubaret rex: neue regi fas eſſet aliunde q̃ e familia coniuratorum uxo-
rem ducere. De regno autem hunc in modum ut ſub ortum Solis conſcenſis equis dum
in ſuburbanis uectarẽtur: cuius equus uocem primus ẽdidiſſet: is regnum Cambyſis ob Oebares
tineret. Erat Dario quidam eqſo uir ſolers nomine Oebares: Ad quẽ Darius poſtquam
e cœtu digreſſi ſunt ita inquit. Oebares de regni negocio ſic inter nos conuenit: ſub ipſũ
ſtatim Solis ortum equis conſcenſis ut cuius equus uocem primus ediderit: Is regno po
tiatur. Q uare ſi quid ſolertiæ habes nunc comminiſcere: Vt nos optineamus hoc decus
& nemo alius. Ad eũ reſpondẽs Oebares here inquit ſi in hoc uerſatur rex ſis nec ne: hu-
ius rei cauſa cõfidere te iubeo bonũ habere animũ ante te fore regẽ neminem. Eiuſmodi
habeo medicamẽta. Si igit̃ inquit Darius habes iſtiuſmodi commentum. adeſt tẽpus
cõminiſcendi: nec differendi rẽ utpote craſtino die nobis futuro certamine. Hæc ut au-
diuit Oebares ita ſibi faciẽdũ putauit. Vbi nox aduẽit unã equarũ: quã equus Darii ma
xime adamabat in ſuburbana adducit: ibiq; alligat: Tũ equũ Darei eodem ducit: eũq; cir
cũagens idẽtidem equæ admouet: ac tandem admittit: Poſtero die ſimul atq; illuxit ſex Darii re
perſæ ex conuento affuerunt equis aſſidẽtes: & cũ in ſuburbanis ultro citroq; uectarent gis electõ
ubi ad locũ puenerũt: ubi ſueriore nocte equa fuerat alligata. I bi Darii equus accurẽs
hinnitũ edidit: & hinnitu edito protinus fulgur ſereno cælo tonitruq; extitit. Hæc cum
Dario tanq̃ ex cõpoſito accidiſſẽt: eũ cõpotẽ uoti fecerũt. Nã ceteri ex eqs deſiliẽtes Da
rium adorauerunt. ſũt qui hoc dicant Oebarẽ fu iſſe machinatũ. ſunt qui aliud. Vtroq;
enim modo refertur a perſis. Volunt nãq; Oebarẽ attrectatis manu huius equæ genita
libus: ipſam manum intra ſubligaculum tenuiſſe abditam: & ſub ipſum ſtatim ſolis or

tum: cum equi degressuri cẽnt eã naribus eq dariani admouisse equũq; ad odoris sensũ
Darius hystaspis ifremuisse: atq; hinnisse. Darius itaq; Hystaspis filius declaratus ẽ rex: eiq; oẽs asiã audi
entes dicto fuerũt: pter arabes: q a Cyro: & rursus a Cãbyse populos subigẽte: nunq; tũ
seruitutẽ redacti sũt: sed hospites extiterunt: Cãbysi aduersus ægyptũ pẽsto fuerãt: qbus
Atossa inuictis haud quaq; fuisset ingressu pse ægyptũ Darius matrimonia ex pris auspicatus est
Artistõa ductis duabus Cyri filiabus Atossa: q Cãbysis frī & rursus mago nupserat: & Artistona
Parmis uirgine. Præterea altera Smerdis Cyri filia noie Parmis. Nec nõ filiã Otanis duxit: quæ
magũ prodidit. Idẽ uiribus oi ex pte stabilitis añ oia simulacrũ e lapide factũ statuit hois
equo insidentis iscriptis ihæc uerba litteris. Darius Hystaspis tũ equi uirtute: cuius no
Satrapeę mẽ legebat: tũ Oebaris agasonis psarũ adeptus ẽ regnũ. His apud psas actis: uiginti pro
Darii tri- uincias: quas ipsi satrapeas uocãt cõstituit: earũq; singulis põsides põsecit: taxato qd pẽde
buta retur tributo p nationes aliis finitimos transcribẽs: aliis transferens: aliis remotiores gẽ
tes attribuẽs. Distributo puintiis hũc i modũ tributo: qd exigebat cũ hoc edicto ut qui
Talẽtum argentũ hi babylonii talẽti põdere: q aurũ: hi euboicho põdere afferrẽt. Valet ãt babylo
babyloni nicũ talentũ septuagita minas euboidas. Etenim sub Cyro: atq; deide sub Cambyse nihil
cum dũ fuerat circa tributa institutũ: sed munera afferebant. Ob hanc tributi ordinationem
& alia huiusmodi persæ aiunt Dariũ fuisse institutorẽ. Cambysẽ aũt dominũ: Cyrũ uero
patrem: quoniã Darius res oẽs quæ sui habebat. Cambyses asper erat: ac morosus: Cy-
Magnetę rus mitẽ agẽs: & oi ratione de illis bene mereri studens. Ab ionibus igitur & magnetis: q
in asia incolunt: & æolibus: & eanbus: & lyciis: & melicensibus: & pãphiliis (Vnũ. n. erat
idẽq; ipositũ his tributũ) pẽdebantur quadringena argẽti talẽta Hæc erat ab eo patria
portio istituta a mysis: & lydis: & alysoniis: & cabaliis: & autenẽsibus quingena talenta
secunda portio hæc erat. Ab hellespontiis: qui ad dexteram illuc nauigantium siti sunt:
& phrygibus: & thracibus qui asiam incolũt: & a paphlagonibus: & mariãdinis: & syris
trecena & sexagena talenta: Hæc erat tertia portio. A cilicibus equi albi tricesi sexageni
i dies singulos singuli: nec non talenta argẽti quingena. Quorũ centena & quadragena
erogabantur in eam ciliciæ regionem: quæ equos pducebat: trecena aũt & sexagena ad
Psidea urbs Dariũ ibant. Hæc quarta portio. Ab urbe psidea: quã coloniam Amphilochus Amphia
Amphilo raï filius deduxit in finibus ciliciũ ac syriorũ: ab hac ad ægyptum usq; præter arabũ par
chus tem (Hæc enim erat imunis) trecena & quinquagena erat tributũ. Quinta portio hæc
cui annumeratur omnis phœnitia & syria: quæ dicitur palestina: & cyprus ab ægypto
& aphris ægypto conterminis: & cyrena: & barca (In portione nãq; ægypti iste ordinan
tur septingenta proueniebãt talenta præter pecuniam e piscario proũctu lacus myrios
excepta hac pecunia: & certo frumenti numero septingenta talenta obueniebant: Nam
centum uiginti milibus persarum qui in albo muro memphitico stationẽ habẽt: & corũ
auxiliariis admetiunt illi frumentũ. Sexta portio hæc. Sattagytæ: & gardarei & dadi-
cæ: & apparytæ in idem constituti centena & septuagena talenta pẽdebãt. Octaua hæc
portio. A babylone cæteraq; assiria millena talenta argenti proueniebant: Et præterea
pueri castrati quingẽi. Nona portio hæc. Ab acbatanis: & ab reliqua regione medica: &
paræ canis: & orthocorybantibus quadragena & quinquagena talenta. Decima portio
hæc. Caspii: & pausicæ: & pandimathi: & daritæ simul conferentes ducena talẽta affere
Pacticia bant. Vndecima hæc portio. A batiris ad lygdos usq; trecentorum & sexagenorum erat
tributũ. Portio duodecima hæc. A pactycia: & armeniis: eorumq; cõterminis euxino re
nus põto talẽta q̃drigena. Tertiadecima hæc. A sagartiis: & sarãgibus: & thamaneis: &

utiis:& metiis:& his qui rubri maris insulas incolunt:ubi rex eos q relegati uocant:col
locat. Ab his oibus sexcentorū talētorū ,pueniebat tributū. Q uartadecia portio hæc. Sa
cx:& caspii ducena & qnquagena talēta afferebāt. Q uītadecia portio hæc. Parthi cora Coramni
miq;:& sogdi:& arii trecena talēta. Sextadecia portio hæc: Paricanii & q ex asia sūt æthi Sogdi
opes quadrigena talēta. Decimaseptia portio hæc Mātienis:& saspirsibus: & alarodiis Arii,
ducena iiuncta talēta erāt. Duodeuicesima portio hæc. Moschis:& tybarenis:& macrō
bus:& mosynocis:& mardis trecēta talēta p̄cepta erāt. Vndeuicesima hæc portio. Indi Indorum
ut sunt multitudie multo nūerosissima iter oēs quos nouimus mortales. Ita tributū sup multitu-
cæteros oēs afferebat tricena sexagena talenta aureorū ramētorū. Vicesima portio hæc do
q; si babylonica pecūia ad pōdus euboicū redigat fiūt nonies millena qgenaq; & q̄dragi
ta talēta argēti. Aurū uero si terdecies tāto ramētorū taxet in sūma repiet ad rōnē euboi
cam esse sex milia talētorū: sexcētaq; & octogita. Q uibus i unū cōtractis ad euboicū cō
putū exigebant in summā annui tributi a Dario talentorū quatuordecī milia qngēta &
sexaginta. Minorē his summā omittendam mihi nō referendā puto. Hoc tributum Da Darii the
rio ex asia obueniebat:& aliquātulū ex aphrica procedente tēpore:& ab insulis obuenit saurus
aliud tributū:& ab his qui europā thessalia tenus incolunt. Id tributū rex hunc in modū
thesaurizat hoc est reponit. Liquefactū aurū argentumq; in fictiles fidelias infundit. Ex Fidelię
pletas mox fidelias subinde frangit:ex eoq; auro argentoue quotiens pecunia indiget:tā
tū concidit quātū usus postulat. Atq; hæc quidē prouinciæ erāt ac tributorum taxatiōes
Sola autē persis ideo inter tributarias a me prætermissa est:q; eam minime persæ colunt
Isti tamen ad ferendum illū tributum non adigebantur:sed mūera portabāt. Aethyopes
ægypto conterminī:quos Cambyses i expeditione contra macrobios æthiopes sumpta
subegit:qui sacram nysam incolunt:& Dionysio dies festos agunt. Hi æthiopes eorūq; Nysa
finitimi eodem quo indi calistiæ semine utūtur:subterraneasq; obtinent domos. Horū
utriq; tertio quoq; anno munera portabāt:portantq; ad meam usq; memoriam binos se
modios auri rudis:& ducenos fasces hebeni:& quinos æthiopes pueros:& uicenos gran
des elephantorum dentes. Colchi quoq; inter dona ferentes repositi erant:eorūq; finiti-
mi ad montem usq; caucasum. Ad hunc enim montē imperitatur a persis. Nam qui ad
aquilonem caucasi habitant:eorum iā nulli persas curāt: Isti igitur dona sibi imperata ēt
ad meā usq; ætatem quinto quoq; afferebant centenos pueros totidēq; uirgines. Affere
bāt & arabes millena quot annis talenta thuris: Hæc isti dona præter tributum regi por
tabant. Sed id aurū tā multū indi unde ramentas quas dixi regi afferunt:hac ratione con
parant. Indicæ regionis id quod ad Solē uergit fabulosum est. Nam indi dū taxat eorum Indicum
quos scimus:de quibus aliquid pro certo narratur primi sunt hominū qui in asia ad au- aurum
roram & solis ortum habitant. Indorū enim tractus qui aurorā spectat propter arenam Indorum
uastus est: Eotū aūt cōplures sūt gētes atq; cæ lingua iter se dissonæ:quarū aliæ sunt de regio
ditæ rei pecuariæ:aliæ nō. Itē alię in paluſtribus fluminis habitāt crudis uictitātes pisci
bus:quos aggressi & arūdineis nauigiis exceptāt. Singula autē nauigia e singulis arū
dinis internodiis fiūt. Isti ex indis ferūt uestē e tegete: quā ubi e flumine mesluerūt inci
deruntq; plectētes in modū storeæ tāq; thoracē sibi induūt. His finitimi aurorā uersus
sunt. Indi pecuarii carnibus crudis uescentes nomine padæ:qui talibus uti moribus nar Indica na
rant. Q uotiens ciuiū aliquis aliquaue ægrotat uirū quidē sui maxime familiares interi u:gia ex
mut:q; dicāt illū morbo tabescentē carnes ipsis corrupturū:& licet se neget ille a grota arūdine
re:& nihilominus isti nō ignoscentes necāt eū epulāturq;. Mulieri uero suæ maxime ne Padæ

ceſſariæ idē qđ uiri uiro faciunt. Qui ãt ad ſeniũ pueniteo itidem mactato paſcuntur. Ideoq; cũ hac de cã:tũ qa oẽs q in morbũ necant: nõ multi ſane eorũ ad ſenectutẽ pueniunt. Eſt aliorũ idorũ hæc diuerſa cõſuetudo:ut nullã aiantẽ interimãt:utq; nihil ſerant: nec domos parãdas exiſtimẽt:atq; herba uictitẽt. Eſt eis ſemẽ quoddã miliiſtar ſua ſpõte naſcens e terra ſuo in calyce:quod cũ ipſo calyce lectũ coquunt eduntq;. Q uorũ qſqs i morbũ incidit:is i locũ deſertũ pgit:ibiq; decũbit: eius uel diſcũbentis uel defũcti curã gerente nemine. Horũ oium quos recẽſui indorũ coitus i ppatulo eſt ſicut pecorũ. Color ſimilis ac pximus æthiopico. Genitura:quã in mulieres emittũt nõ alba quẽadmodũ cæterorũ hoium:ſed atra ut color corporis:qualẽ æthiopes quoq; emittunt. Indi lõgiq; a pſis abſunt:& uento auſtro obnoxii:eoq; dario neutrq; obtemperabant. Cæteri indica ſpatiro urbi & pactiæ regioni contermini ſunt ad uentum aquilonem habitantem ex oibus indis ii qui proximam bactrianis uitam degunt:pugnaciſſimi ſunt:& qui ad aurum præcipue mittunt. Circa hanc enim plagam uaſta ſunt propter harenam loca: In qua ſolitudine harenoſa formicæ gignuntur canum quidẽ magnitudine minores:uulpium uero maiores. Earum nonnullæ & apud reos & apud regem perſarum uiſuntur hinc uenatu captæ. Hæ formicæ in faciendis ſub terra domiciliis egerunt arenam ut apud græcos formicæ:atq; eodem modo ipſa ſpecie corporis ſimillima. Ea autẽ quæ egeritur arena auracea eſt:pro qua in deſertũ mittentes indi ternos ſinguli camelos iungunt mares a lateribus:quos frenatos trahunt: Fœminã in media in quã ipſi aſcendunt data opera:ut a recentiſſimis fœtibus abſtractas iungas. Etenim apud eos cameli cum nihilo ſunt minori pernicitate q̃ equi:tũ uero ad ferenda onera multo ualentiores qualẽ habet camelus ſpeciẽ græcis ut pote ſcientibus nõ puto ſcribẽdum:ſed id quod ex eo animali ueſcitur. Camelus in poſterioribus cruribus gerit quattuor fœmora:& totidem gẽua:& uerettũ iter poſteriora crura caudam uerſus ſpectãs. Hũc in modum iũctis camelis indi ad aurum le gendũ tendũt. Vt cum feruẽtiſſimus fuerit æſtus ſint in rapina. Siquidem præ æſtu formicæ ſub terra ſe occultas teneut. Eſt ãt illis hoibus Sol ardẽtiſſimus matutino non quẽ admodũ aliis meridie eouſq; efferueſcens. Dũ tempus eſt a foro diſcedendi:per quod ſpaciũ multo magis urit q̃ meridianus i græcia: Adeo ut dicant illi tunc in aqua ſe abluere. Meridies fere indos urit pe ræque atq; alios homines declinante meridie: talis eſt illic Sol qualis alibi matutinis. Ac deinceps magis ac magis frigeſcens dum ad occaſum peruenit:quo tempore præcipue friget. Vbi ad locum indi peruenere culleis quos attulere arena completis raptiſſime retro ſe recipiunt. Q uos protinus formicæ (ut a perſis fertur) olfactu perceptos inſequũtur:tanta pnicitate:quãta i alio ẽ nullo: ita ut niſi uiã:ad quã formicæ cõgregãtur anticipẽt:indi:nemo ſit ipſorũ inde euaſurus: Ideoq; camelos mares q; pares fœminis ſunt in currẽdo ne trahãtur diſſoluũt:ſed nõ utrunq; pariter. Fœmina uero pulli quẽ reliquit memor nihil ſibi remittit. Hac ratione indi maiorem auri partem nanciſcunt ut perſæ memorãt. Nã quod effoditur in eadẽ regione aurũ rarius eſt. Et ſane pulcherrimas quodãmodo res extrema oibis habitati pars ſortita eſt quem admodũ græcia:quod præſtantiſſimũ iudicatur pulcherrimas regiones. Nam ut paulo ante dixi ultima plagarum:quæ ad orientem uergẽtes habitant: Indica eſt: in qua & animãtes tã quadrupedes:q̃ uolucres multo ſunt grãdiores q̃ cæteris i locis: præterq; eq Nam ab equis medicis uincũtur qui nyſæi uocantur: & infinita uis auri partim effoſſi:partim per flumina deuecti:partim ut indicaui ſubrepti. Præterea agreſtes arbores pro fructu lanã ferentes ouillæ tum pulchritudine: tũ bonitate præcellentẽ:qua in ueſtiariũ indi-

Indorum coitus palam

Caſpatirus urbs

Formicæ maiores uulpe

Cameli

Indica aialia cæteris maiora

Arbores lanam ſſerentes

utunt ad meridiē ultima e regionibus q̄ habitant arabia est: In qua sola oium nascuntur thus: myrra: casia: cynnamomū: & ledanū: cuncta hæc facilia ad nanciscēdū p̄ter myrrā. Nā thus arabes storace sufficiētes legūt ea quā phœnices ad græcos exportant. Hac suf fitū thus capiūt. Eteni thuriferas arbores obseruāt colubri subalati exiguo corpore: dis colori specie. Per magno nūero circa singulas arbores: iidē uidelicet q aduersus ægyptū facto exercitu tendunt: nec ullo alio ab arboribus q̄ storacis fumo submouent uniuersā terrā oppleturi: ut arabes aiūt: nisi ut iidē narrabant simile q̄dā istis cōtingeret ei qd no uimus cōtingere uiperis. Idq; ut credere debemus solerti diuinitatis prudētia. Nā q̄ & ti mido animo sunt & esculēta: ea oia fœtuosa fecit ne assiduo esu deperirēt. Cōtra q̄ sæua & maligna sūt: ea uoluit parū esse fœtuosa. Vñ fit ut lepus quē oia uenant fera: ales: hō: tā ferax sit sola: q̄ ex oib⁹ bestiis cū grauida ē ēt ipleatur: & aliū fœtū i utero gestās pilis ue stitū: aliū nudū: aliū tantū non formatū: aliū cōcipit. Et lepus q̄dē talis ē. At hœna ualidis simū ferocissimūq; animal semel i uita unū parit. Nā una cū fœtu uterū emittit: Cuius rei cā est hæc q̄ catulus leoninus ubi moueri i utero icipit cū habeat ungues longe acutissi mos ex omnibus feris uterū lacerat: augescēsq; magis ac magis ungues imprimēdo exul cerat: ita ut ad postremū dū partus adest: nihil uteri relinquatur incolume. Q uare si uiperæ & alati arabiæ serpentes ita gignerentur: ut ipsorū natura fert: nō esset hoibus uiuē di facultas. Nunc aūt cum libidine agitant: & per paria coeunt: fœmina collum maris i emittenda genitura cōprehendit: sorbēsq; nō prius dimittit q̄ deuorauerit. Et mas quidē hoc modo perit. Fœmina uero talē luit masculo pœnā: q̄ filii dū adhuc intra uterum sunt patrē ulciscētes: matrē ābedūt: eiusq; aluo ambesa ita partū faciūt. Cæteri serpētes q nō sūt hoibus pernicioſi oua pariūt: & magnā uim fœtuū excludūt. Atq; uiperæ p uniuersū orbem terrarum uisunt. Alati uero serpentes nusq̄ alibi nisi in arabia: aut certe non adeo frequētes. Hūc in modū arabes thus cōparant. Casiā aūt sic. Postq̄ sibi cū cæterū corp⁹ tū faciē præter oculos obligauerunt coriis aliisq; pellibus: ad casiam pergunt. Ea nascit in palude nō alta: circa quā & in qua degūt feræ alatæ uespertilionibus simillimæ stridō re diro: & uiribus prævalentibus: quas ab oculis arcētes arabes sic casiam metunt. Cyn namomū etiā q̄ superiora mirabilius legunt. Nā aut quo modo: aut qua in terra gigna tur: illud nequeunt dicere: nisi q̄ probabili ratione utunt: quod quidam uolunt id dī gni i his regionibus: ubi dionysius educatus ē: & ipsas cynnamomi festucas asserri a grā dibus quibusdā alitibus ad nidos e luto cōstructos i præruptis montiū: & hōi inaccessis cōtra quas hoc arabes excogitauerūt. Boū asinorūq; defectorū: & aliorū iumētorū mē bra minutatim cōcisa i ea loca portāt: & ubi iuxta nidos posuere: pcul abscedūt: Ad hæc frustra delapsæ uolucres ad nidos suos carnē cōportāt: cui sustinēdæ impares nidi ad ter rā discissi labunt: Tūc arabes ad eos colligendos accedūt. Hac ratione cynnamomum a billis legitur: & illinc in alias regiones dimittit. At ledanum: quod arabes ledanum uocant: etiam cynnamomo mirabilius cōparat. Q uippe quod in graueolentissimo lo co nascēs: tam ē fragrantissime olet. In barbis hircorū inuenit innatū ueluti mucor ligni cū ad conficiēda multifaria unguēta utile: Tū p̄cip ue ad sufficionem qua arabes utunt.

Hactenus de thymiamatis dictū sit. Redolet arabica regio mirifice iocundo quodam odore: Suntq; in ea ouiū duo genera admiratone digna: quæ nusq̄ alibi uisunt: quorum unū caudas habet tā lōgas: ut nō sint tribus breuiores cubitis. Si quis trahi sinat ulcera cōtracturæ dū per terrā arterunt. Nunc unusquisq; pastorū hactenus est doctus ante fa brili ut plostella faciāt: quæ singularū ouiū caudis subligēt: superq; plostella caudas ip

Arabiæ bona
Thus
Myrra
Casia
Cynna-momum
Serpētes alati
Bonorū copia
Malorū raritas
Lep⁹ fœcundissi-mus
Leænæ p-tus unic⁹
Viperæ coitus
Viperæ partus
Serpētes alati
Casiæ col lectio
Cynna-momum collectio
Ledanū
Thymia matæ
Ouiū caudæ

ſas allígent. Alterũ genus ad cubitalem latitudinẽ caudas gerit. Huíc q̃ pte meridies ad Solẽ occidentẽ uergit cõtermina ẽ æthiopia terrarũ habitatarũ ultima. Hæc & auri mꝫtũ fert & uaſtos elephãtes ꝓminentibus utrinq; dẽtibus: & cũ agreſtes oẽs arbores: tũ uero hebenũ necnõ uíros maximos pulcherrimoſq; & æui longiſſimi: Atque hæc q̃dẽ extrema ſũt aſiæ aphricæq;. De extremis ãt europæ qd' ꝓ cõperto referã nõ hẽo. Neq;.n. aſſẽtior fluuiũ quẽdã eſſe Eridanũ a barbaris uocitatũ q ſubiit mare ad ſeptẽtrionẽ ſpectans. Vñ electrũ uenire narrat'. Ne caſſiteridas q̃dẽ noui iſulas: hoc ẽ ſtannarias uñ ad nos uenit ſtannũ. Q uã rẽ uel ipſũ coarguit nomẽ eridanus: quod græcũ ẽ nõ barbarum ab aliquo poetarũ fictũ: Sed hoc & ſi ſtudioſe q̃ſiui a nemine q ipſe uiderit accipere potui quõ ſe hẽat mare ad illã europæ partẽ. Ab extremís itaq; ad nos uenit ſtãnũ electrũq;. Cæterũ ad ſeptẽtrionẽ europæ q̃ plurimã auri uí eſſe cõſtat. Sed quo mõ fíat: ne hoc q̃dẽ ꝓ cõperto dicere queo. Dicunt' tñ id a gryphibus auferre arimaſpi uíri unoculí: qd' nec ipſũ credideri: ut uíri naſcant' unoculi cæterã naturã habentes aliis hoíbus parẽ. Porro extrema terrarũ cõcludũt aliã regionẽ: intuſq; coíbent ea q̃ nobis pulcherrima putantur: illiſq; rariſſima. Eſt in aſia planícies quæ dã undiq; cíncta monte quinq; ín locís interciſo: quæ aliquando fuit coraſmiorũ cũ in ipſorũ fínibus & hyrcanorum & pthorum & ſarangeorũ & thamaneorũ. Sed poſteaq̃ perſæ rerũ potiti ſunt facta eſt regís. Ex hoc círcũiecto monte íngens amnis profluit nomine Aces: qui quondam per ſingulas undique interciſiones ductus ac deſtributus totidem quas dixi gentiũ regiones írrigabat. Vbi uero in poteſtatẽ regis perſæ uenerũt: hoc ab illo ſunt paſſæ q; amphractibus montium ab rege abſcíſis: & ad eorum ſingulos portís inditis aqua ab exitu intercluſa eſt: interfluenteq; introrſũ amne planícies quæ intra montes erat pelagus facta cũ fluat ín ſteriora amnís nulla ex parte exítum habens: atq; ita ipſæ gentes priſtíno aquæ uſu fraudati afficiuntur permagno detrimento. Nã hiberno tempore deus illís quẽadmodũ aliís hominibus pluit: Sed æſtate cum ſerant piſum & ſeſamũ aquã deſiderãt. Igítur cum nihil eís aquæ tribueretur: ad perſas uenerũt uíri atq; mulieres ſtãteſq; pro foribus regis cũ eiulatu uociferabãt'. Tuuc rex his qui maxime indigebant portas reſerari iuſſit: utiq; eas quæ ad illos ferrent: eaſdem cum illorum terra humore hauſto ſatiata ẽ rurſus obſerari: ita deinceps alias ut quinq; cæterorum populorum maxime aqua indigerent. Id faciens quãtũ ego auditu cognoui: pecuniæ exigendę gratía præter tributum. Atq; hæc quidẽ ita ſe habent. Cæterum rex unũ e ſeptem uíris qui aduerſus magũ cõſpirauerũt Inthaphernem cepit: ac capite damnauit ob hanc noxam. Inthaphernes ſtati poſt oppreſſos magos regiã ingreſſũ uolebat admittí ad colloquíũ regis. Etenim hac lege cõuentũ erat íter magi oppreſſores: ut eis ad regem foret aditus ſine interuuncio níſi cubãti cũ uxore. Itaque nõ oportere ſibí interuenire nunciũ cenſẽs Intahphernes quia foret unus e ſeptem ítroire utiq; uolebat. Sed cũ ianitor & qui a reſpõſis erat íntroire nõ ſinerent: q; regem diceret rei uxoriæ dare operam: eos mentiri ratus educto acinace aures utriq; nareſq; præcidit: ac loro freni eqní ad ceruices ipſorũ alligauit: hominesq; dimiſit. Q uí cũ ſeſe regi exhibuiſſent. & cur id paſſi fuerant expoſuiſſent. Darius ſigillatim quíq; pſas accerſiuit ueritus ne id cõi ſex pſarũ cõſilío faſtũ eſſet: explorauitq; nunquid id quod actũ foret cõprobarent. Vbí comperit ſine horũ conſenſu Inthaphernem hæc faciſſe hominem comprehendit: eíuſq; liberos atq; omnem familiam multis de cauſis credens illís cum ſuis cognatis rebellionem fuiſſe mollituros: hos comprehenſos ad necem uínciri iuſſit. Tũc uxor Inthaphernis ad regías fores accedẽs plorabat atq; lamẽtabat': id aſſídue faciẽdo ad

Aethyopia
Elephãti
Eridanus
Eletrum
Caſſeritides
Stãnum
Arimaſpi unoculi
Choraſmii
Hycani
Sarangei
Thamanei
Aces fiũs
Inthaphernes unus e ſeptẽ perſis

ſui miſericordiã Dariũ cũ adduxiſſet: miſſo ad eũ nũcio rex iqt. Mulier offert tibi Dari⁹ uniuſ electioue ex uinctis domeſticis tuis: quẽ uelis liberari. Illa poſtq̃ ſecũ deliberauit: ita reſpõdit. Si uniuſ oĩo aĩam rex mihi gratificaꝛ eligo ex oĩbus fratrẽ. Hæc audiẽs rex miratus huius orationẽ miſſo nũcio iquit perconctaꝛ te rex qua de cã uiro filiiſq; præter miſſis fratrẽ deligiſti ut ſupereſſet: qui & remotiori abs te ẽ gradu quã filii: & min⁹ iocũdus q̃ maritus. Cui illa reſpondẽs rex iquit. Maritus mihi ali⁹ fidæ mon uoluerit atq; alii liberi ſi hos amiſero eẽ poſſunt: alius frater parẽtibus meis iã uita defũctis nulla ratione poteſt eẽ. Hanc ſecuta cauſam ita locuta ẽ: uiſaq; eſt Dario ꝓbe dixiſſe. Itaq; ea re delectatus rex & eũ quem mulier optauerat miſſũ fecit: & filiorũ natu maximũ cęteris oĩbus iterfici iuſſis. Ita unus e ſeptẽ ꝓſis intra initia occubuit. Enimuero illud fere circa Cãbyſis ægrotationẽ cõtigit. Erat ſardibus præſes qdã a Cyro prẽfectus noie Oroetes uir ꝓſes cui nefariæ rei cupido iceſſit. Siquidẽ Polycratẽ famiũ: a quo nullo nec facto nec dicto quãtulocũq; læſus eẽt quẽq; ne uidiſſet quidẽ nũq; tñ cõcupiuit capere ad iterimẽdũ ob hãc (ut pleriq; aiũt) cãm. Cũ aliquando ꝓ foribus regis cõſiderent Oroetes: & alter qdã perſes nomine Mitrobates præfectus gẽtis: quæ ẽ in daſcylo e uerbis ad iurgia puenerũt: & cũ de uirtute diſceptaret. Mitrobates obiiciẽs Oroeti inqt. Tu ne ꝓ præcio uirorũ es q̃ inſulã ſamũ tuæ ꝓuinciæ adiacentẽ regi nõ acquiris ita facilẽ captu: ut quidã e popularib⁹ qndeci armatis fretus occuparit: eiuſq; tyrãnide potiaꝛ. Hoc iurgiũ audiẽti Oroeti adeo doluiſſe quidã aiũt ut affectauerit nõ de obiurgante uindictam: ſed Policratẽ ꝓrſus occidere propter quem male audiſſet. Alii ſed pauciores inquiũt caduceatorem in ſamum ab Oroete miſſum cuiuſdã rei rogandæ cauſa: cuius autem nõ diciꝛ: Polycratẽ tũc forte in conclaui cubantem fuiſſe aſſiſtente ei Anacreonte Teio: Idq; ſiue conſulto quod res Oroetis contẽptui haberet: ſiue forte aliqua huiuſmodi. Ad quẽ accedens Oroetis caduceator cũ mandata exponeret Polycratem neq; ſe ad hominẽ conuertiſſe. (Erat enim ad parietem uerſus) neq; quippiam reſpondiſſe. Hæ bifarię cauſę mortis Polycratis fuiſſe memorantur: quarũ utrilibet accõmodare fidẽ põt. Itaq; Oroetes in urbe magneſia degens: quæ eſt ad mæandrũ flumen ſita miſit Mirſum quendã lydum Gygis filium cum nuncio i ſamum ad Polycratem: cuius animum mouerat. Etenim Polycrates primus extitit græcorum dũtaxat eorum quos nouimus ſecũdum Minoẽ: & ſi quis alius iſto prior maris imperio potitus eſt: qui in animum induxerit ut mari potiretꝛ: primus inquam extitit ex eo genere: qd' humanum uocatur: qui multam cõciperet ſpẽ ioniæ atq; inſulis dominandi. Hoc igitꝛ eũ in ãio habere certior Oroetes factus: miſit nuncium in hæc uerba: Oroetes Polycrati ita iquit audio te res excellentes agitare animo: ſed propoſito rem pecuniariam non ſuppetere. Quod ſi ita feceris (ut ſuadeo) proſpexeris & tibi & ſaluti meæ. Nam rex Cambiſes ut mihi pro comperto renunciatur de me interficiendo cogitat. Nunc igitꝛ meipſum recipito: atq; pecunias earum partem tibi habiturus partem mihi permiſſurus: & ipſarum pecuniarũ beneficio omni græcie imperaturus. De q bus ſi mihi fidẽ nõ habes: mittito quẽpiã tibi fidiſimũ cui ego fidẽ faciam. Quo audito Polycrates gauiſus ẽ: atq; obſequebatur. Maiorẽ enĩ modũ pecuniã auebat. Mittit ita q; priũs ad rẽ iſpiciẽdã quendam e popularibus ſuis Mæãdriũ Mæãdri filiũ ſcribã ſuũ: q nõ lõgo poſt h tpe ornatũ cõclauis Polycratis ſpectatu dignũ tẽplo Iunonis oẽm dicauit. Hũc Oroetis cognito ſpeculatorẽ eſſe circũſpectũ ita ſibi agendũ putauit: Octo ſcrinia lapidib⁹ iplet ꝑter admodũ paruã partẽ circa ipſas oras ac ſupficiẽ lapidũ auro iducit eaq; ſcrinia alligata i expedito hẽt. q̃ adueniẽs mæãdri⁹ cũ iſpexiſſet Polycrati renũciauit

Fratriſ electio cur potius q̃ aliorum

Oroetes

Mitrobates

Anacreõ

Polycratis mors

Magneſia urbs

Mirſus

Polycratis filiæ somniū

Enimuero ne illuc sese cōferret magnopere dehortabat': tū oracula & amici: tū præcipue somniū hoc qd' eius filia uiderat. Videbat' sibi ceenere patrē i aere sublimē esse: q a Ioue qdē lauaret': A Sole aūt ungeret'. Hanc uisionē cōspicata istabat oīo dissuadere patri ne a patria proficisceret' ad Orœtē: quin etiā ad biremē eūti male ominabat'. Cui cū ille mini taret' si sospes rediret fore ut hæc pdiu maneret uirgo: ipa ut ita cōtigeret sibi iprecata ē. Malle eni se diutius uirginē esse q̄ patre orbari. Polycrates oē consiliū p nihilo habēs ad

Democedes medicus

Orœtē nauigauit cū alios secū ducens. Tū uero Democedē Calliphōtis crotoniēsem me dicū: qui eā artem apud suos præclarissime omniū exercebat. Vbi magnesiā puenit Polycrates tetra morte é affectus idignaq; aut sua psona aut suis cogitationibus. Nā neq; eorū qui syracusis tyrāni extiterūt: neq; aliorū græciæ tyrānorū ullus ē magnificentia cum Polycrate cōparandus. Eū Orœtes: qd' indignū relatu est: cruci suffixit. Eorū uero q illū comitati fuerāt: Samios qdē dimisit iubēs eos gratiā ipsi habere: q; liberi essent: Hospites autē atq; seruos iure captiuitatis sibi uendicās retinuit. Polycrates ergo suspēsus omnem filiæ uisionē exoluit. Nā ab Ioue qdē cū plueret lauabat': A sole aūt exudante e mēbris abdomine ungebat'. Hūc exitū habuer t tot pspera Polycratis: quē uaticinatus ei fuerat Amasis rex ægypti. Verū nō multo post tēpora Polycratis ultio Orœtē excipit.

Polycratis mors

Mitrobates Carnates

Q uippe post Cābysis obitū occupato a magis regno: Orœtes cū esset sardib⁹ nihil admodū de psis: qui e medis iperio fraudati erāt meritus est: sed i ea pturbatione Mitrobatē a Daseylio præfectū: qui illū de Polycrate exprobrauerat: iteremit: & eius filium Cranatem spectatos in persis uiros: & cū alia quoq; omnifaria flagitia cōmisit. tū quendam a nunciis: qui ad ipsū a Dario uenerat: q; parū iocunda nūciasset: trucidandū curauit: sum missis quibusdā: qui redeūtē aggrederentur: quiq; trucidatum cū ipso equo occultarēt.

Orœtis regna

Darius ubi pricipatu potitus est: Orœtē ulcisci cū ob alia scelera: tū præcipue ob Mitrobatem filiūq; cupiebat. Sed āduersus eū e professo mitteret copias consilii non erat utiq; rebus nōdū satis fundatis: & imperio recens pto: cū præsertim audiret Orœtem multa inixū cū mille persarū satellitibus stipatus eēt. Nā suę prouincię habebat phrygiā: lydiā: ioniam. Itaq; Darius aduersus hæc hanc rationem iniuit. Accitis psarū summis quibusq; proceribus his locutus ē uerbis. Persę quis hoc uestrū mihi repromittat executurus prudētia dūtaxat nulla: in nullisq; copiis. Vbi enim opus prudentia ē: ibi ui agere nihil attinet. Ergo qui uestrum mihi Orœtem uel adducat uiuū: uel iterficiat: qui de persis nihil oīo meruit: sed multa scelera admisit. Vel hæc duo unū q; duos e nobis Mitrobatē eiusq; filiū iteremit: Altero q; a me missos ad se accersendum necādos curat: facinus profecto nō tolerandū. Ideoq; priusq̄ maiora in persas scelera admittat: comprehendendus est ad necem. Hæc Darius interrogabat persas. Eorum triginta extiterunt: qui repromitterēt

Bagæus

singuli uolentes ipsi id exequi. Q uos inuicem contendentes Darius reprehendētes sortiri iussit. Id cū feciſſent sors Bagæum Artontis filium ex omnibus cōtigit. Hic sorte delectus hac ratione usus ē. Complures litteras uariis de rebus ubi scripsit: sigilloq; Darii impressit: cum his profectus est sardis. Eas posteaquam in conspectum Orœtis uenit: dedit separatim recitandas regio scribæ. Regios autem scribas cūcti prę sides habent. Reddebat separatim Bagæus litteras explorandi gratia animos satellitū: nunquid annuerēt ad rebellandum ab Orœte. Q uos animaduertēs magnopere uēerari litteras: & ea quæ in illis dicerēt': etiam uehementius reddidit aliam epistolam i hæc uerba. Persæ Darius rex interdicit uobis ne apud Orœtem fungamini satellitum officio. Hoc illi audito lanceas ei posuerunt. Tunc Bagæus cernens illos obtemperantes epistolę sumpta fidu-

cia reddidit scribæ ultimum libellũ i hæc uerba scriptũ. Rex Darius mandat pfis: q sardi
bus fũt ut Oroetẽ iterimant. Id ubi audiere doryphori: ideſt haſtati ſatellites eductis aci
nacibus ſine mora Oroetẽ interemrũt. Ita uindicta Polycratis ſamii Oroetẽ perſecuta ẽ. Dory-
Traductis atq; cõportatis ſuſa bonis Oroetis cõtigit non diu poſt ut i uenatu ferarũ dari phori
us rex dũ ab equo deſilit pedẽ intorſerit: uehemẽterq; luxauerit Nã talus e iuncturis a- Oroetis
motus ẽ. Exiſtimans itaq; apud ſe ut prius habere ex ægyptiis eos q primi putarent arte mors
medicinæ eorũ opera utebat. At iſti retorquẽdo pedẽ: ac uiolenter tractãdo plus mali fa
ciebant: adeo quidẽ ut ſeptẽ dies totidemq; noctes darius præ moleſtia qua afficiebatur:
trãſegerit ſomnes. Octauo die eidẽ male habenti quidã democedis crotoniẽſis mentio-
nẽ facit Cuius de artificio prius iã inde i ſardibus audiſſet. Darius hominẽ q celerrime ac Democe
cerſi ad ſe iubet. Ille ut iter captiuos Oroetis iuentus ubi p neglecto habebat: in mediũ des me-
adductus eſt ſicut erat pãnoſus: ac cõpedes trahens. In medio poſitũ: darius iterrogauit dicus
nunq d eam noſſet artẽ: democedes uerit9 ne ſi ſe pderet uſquequaq; græcia priuaret diſ
ſimulare. Sed cũ uideret notitiã artis præ ſe ferre: Darius iuſſit eos q hominẽ adduxerãt:
uerbera & tormenta afferre i mediũ. Tunc ille diſſimulatiõe miſſa ſe plane ſcire artẽ illã
negauit: Sed aliquantulũ eius ob cõſuetudinẽ: quã cũ medico habuiſſet: factaq; ei pote-
ſtate curãdi græcis medicamẽtis utens & leuia poſt acria admouens: Dariũ compotẽ ſo-
mnii fecit: & breui tẽpore incolumem reddidit. Cũ iam ſe poſthac ualide fore ad incedẽ-
dũ deſperaſſet. Ob quã curationẽ poſtea cũ eum Darius duobus aurearum compedũ pa
ribus donaſſet: interrogauit Democedes nunquid ideo ſe duplici malo remunerãdũ pu-
taret: q ab eo ſoſpes ipſe foret effectus. Hoc dicto Darius delectatus ad ſuas uxores ho-
minem miſit: eunuchi qui eum deduxerũt ad fœminas dicebant hũc eſſe qui reſtituiſſet
aiam regi: Tunc earũ ſingulæ aureã phialẽ thecã ſuffringentes: Democedem donauerũt
tã amplo munere: ut excidentes ex percuſſiõe phialarũ ſtateres famulus q ſequebat no
mine Sciton collegerit nõ prauã auri ſummã. Hic Democedes hunc in modũ e crotone
profectus cũ Polycrate cõſuetudinẽ habuit. Cũ a patre ſane iracũdo crotone cohiberet:
nec eũ tollerare poſſet: Illo relicto abiit in æginã. Vbi commoratus unũ annum primos
medicos tranſcendit: & ſi imparatus erat: & nihil inſtrumentorum habens: quæ ad ar-
tem medicinæ pertinerent. Ex quo factum eſt ut in ſequenti anno æginetæ conduxerint eum talento: Athenienſes tertio anno centum mnis: Polycrates quarto anno ta-
lẽtis duobus. Ita in ſamũ profectus eſt. A quo uiro nõ minimum medici crotonienſes pri
mi numerabãt: ſæcũdi cyrẽæi. Q ua etiã tẽpeſtate argiui cæteris græcis præſtare muſi-
ca ferebãt. Tũc itaq; democedes Dario ſanato ſuſis maximas ædes optinebat: & cũ rege
ad menſã ſedebat. Oibus rebus affluens præter hã cunã qd in græciã edire nõ poterat.
Q uin etiã ægyptios medicos regẽ curare ſolitos cũ eſſent patibulis ſuffigẽdi: q a græco
medico ſuperati forẽt: impetrata ab rege uenia liberauit. Item uaticinũ quẽdam Heleũ: Heleus
q Polycratẽ ſecutus fuerat: & iter captiuos p neglecto relictus. Deniq; maximi apud re uaticinus
gẽ momẽti democedes erat. Interiecto deide breui tẽpore iter alia cõtigit ut Atoſſæ Cy Atoſſæ
ri filiæ: quæ erat darii uxor in mãmilla ulcus exoriretur. deinde reſciſſum porro graſſa- ulcus
retur: quod iſta quoad fuit exiguũ præ pudore occultans nemini indicauit. Sed ubi male
iam habebat accerſito democedi rem oſtendit. Ille ſe redditurum ſanã affirmans: adiu- Atoſſæ
rat eã ut ſibi uiciſſim ipſa inſeruiat i eo quod orauerit. Oraturũ autẽ nihil unde dedecus conſilũ
redundaret. A quo poſtea q curata ẽ edocta dariũ dum cum eo cubat his uerbis allocuta danore-
eſt. Rex cum tantum tu habeas copiarum deſides nullam neq; gentem neq; potentiam gi

perſis acquirés. At q par ẽ uirũ & iuuenem & magnarũ opum dominũ aliquid operis edẽ do ſe oſtendere: quo etiã perſæ cognoſcãt ſibi uirũ præeſſe: quod ut facias duabus de cauſis intereſt ut pſæ & eum q ipſis præeſt uirũ eſſe intelligãt: & bello atterrantur: ne ociũ agentes ſibi inſidias tẽdant. Nũc ergo aliquod opus edas quo ad iætate iuuenili es. Nã augeſcente corpore ingeniũ pariter augeſcit: & cõſeneſcẽte cõſeneſcit: & ad res oẽs elangueſcit. Hæc Atoſſa ex admonitu Democedis. Ad quã darius reſpõdens quæ iquit uxor ipſe facere deſtinauerã: ea oia dixiſti. Ego enĩ cõſtituerã ſcythis bellũ inferre iuncto mari e noſtra cõtinente in alterã põte: qd breui tempore pficeret. Ad eũ Atoſſa animaduerte inquit nũc. Omitte primũ bellũ ſcythis inferre: qui quã docũq; uoles tui erũt. Aduerſus græciã mihi tu eas i expeditionẽ. Cõcupiſco enim lacænas: & argiuas: & atticas: & corinthias fando cognitas mihi fieri ancillas: & ad hoc habes uirum ex oibus maxime idoneũ ad demonſtrãdas græcie res: atque exponẽdas hũc qui pedẽ tuum ſanauit. Cui Darius quando quidẽ inquit uxor tibi uidet nos primum græciã tentare debere: mihi uidet ſatius ante oia mittendos illuc exploratores pſas una cum iſto: quem dicis: qui percepta oia illic & uiſa renuncient: & mox ego ab illis edoctus aduerſus græcos tendam. Hæc locutus Darius id quod locutus re quoq; aggreſſus ẽ. Nãq; ubi primũ illuxit accitis quidecim uiris perſarum ſpectatis præcepit ut ſequentes democedẽ omnia græciæ maritima colluſtrarent: neue cõmitterent ut democedes ab ipſis aufugeret: ſed rurſus eum omnino reducerent. Hæc illis ubi præcepit ſecundo loco democedem ipſum ad ſe accerſit: eum orat ut expoſita atq; demonſtrata perſis omni græcia rurſus redeat. Iubetq; eũ dono ferre patri ac fratribus omnia ſua uten ſilia: affirmans ſe alia multo plura illi iuicem donaturum. At præter dona miſſurũ ait quæ una iter faciat onerariam nauim omnifariis bonis refertã. Hæc Darius nullo doloſo conſilio (ut mea fert opinio) mandauit. Ille tamen ueritus ne ſe Darius tentaret tanq; fugitiuũ ſi cuncta ſibi oblata caperet: reſpondit ſe quidem ſua illic uelle relinquere: ut ea reuerſus ſibi haberet. Verũ nauim onerariam quã Darius præmitteret dono fratribus accipere. Darius poſtquam hęc Democedi præcepit homines ad mare dimiſit. Iſti cũ in phœnicem deſcendiſſent: & ex phœnice in urbem ſidonem: confeſtim duas triremes inſtruxerunt: & ſimul ingentem onerariam omnifariis bõis impleuerunt: Comparatiſq; oibus in græciam traiiciunt. Et adeuntes marit ma eius loca ituebantur atq; deſcribebant. Tum pleraq; ac celeberrima græciæ loca contemplati: il taliã tarentum traſm. ſerunt. Ibi Ariſtophilides tarentinorũ rex & ipſe crotoniẽſis gubernacula medicarũ nauiũ reſoluit pariter & ipſos pſas detinuit tanq; certos exploratores. Interea dũ iſti patiunt hæc: democedes crotonem abiit ad domũ ſuã. Quo abeũte Ariſtophilides perſas miſſos fecit reſtitutis his quę de manibus abſtuliſſet. Illinc pſæ nauigantes: ac Democedem perſequẽtes crotoné peruenũt: nactiq; i foro Democedẽ prehẽdũt: Eum crotonienſiũ quidã rem perficam reformidantes tradere parati erant. Quidã inie ctis e diuerſo manibus: perſas ſuſtribus cædebant his uerbis commonefaciẽtes. Viri crotonienſes cõſiderate qd facitis: qui hominem regis fugitiuũ eripitis. An ex uſu erit uobis hãc iniuriã regi Dario intuliſſe: ac uobis bñ cedet iſta feciſe ſi nos dimiſeritis. Cui enĩ primũ q huic urbi bellũ iferemus: aut q priorẽ diripe conabimur. Hæc dicẽdo nihil magis crotoniẽſibus perſuaſerũt. Quinimo nõ modo democede: ſed ẽt oneraria nauí quã una duxerãt priuati ſũt: atq; i aſiã reuerſo omiſſiõ ſtudio diſcẽdi ulteriora græciç duce fraudati. Quibus tñ i digreſſu iſte mãdauerat ut dario dicerẽt democedẽ ducere uxorẽ Miloïs filiã. Erat enĩ apud regẽ celebre nomẽ Milonis luctatoris: quas nuptias uidet mihi

Ariſtophilides rex

Democedes domũ abiit

Milo luctator

eo tpe ppera ſſe magna erogata pecunia: ut ipſũ etiã in patria ſua ſpectatũ eſſe Dario ap pareret. Profecti crotone pſæ ad lapigiã i quaſdã naues iciderunt. A quibus i ſeruitutẽ redactos Gillus quidã tarẽtinus exul redemit: & ad regẽ Dariũ reportauit. Ob qd' meritũ cũ rex paratus eẽt donare ei quicqd uellet: optauit ſe i patriã reduci expoſita prius ſua calamitate dicẽs ne oẽm græciã cõturbaret: ſi claſſis igens ipſius cauſa in Italiã mitteret: cõtentũ ſe eſſẽ ut p ſolos cnidos reduceret: exiſtimans p amicicia: q̃ cnidis erat cũ tarẽtinis ſe præcipue reductũ iri: Id Darius pollicitus effecit. Nã miſſo cnidũ nuncio iuſſit ut Gillũ tarentũ reducerẽt. Cnidi Dario obſequẽtes: Id tamen a tarẽtinis nõ impetrauerũt. Nã ad uim efferendi iualidi erãt. Atq; hæc hunc i modũ adminiſtrata ſũt: hiq; pſæ primi extitere: q in græciã traiecti ſunt ſpeculãdi gratia: & ob hãc rem. Gillus

Samum uero poſt hæc rex Darius oium urbiũ tã græcarũ q̃ barbararũ primã euertit ob hãc cauſam dũ Cambyſes i expeditione aduerſus ęgyptũ ageret: pmulti ſe illuc gręcorũ cõferebant parti (ut credibile eſt) negociandi: parti militandi: parti ipius regionis oculis ſubiiciẽdę gratia. E quibus fuit Syloſon Aeacis filius Polycratis germanus: extorris patria. Huic Syloſonti felicitas huiuſmodi cõtigit. Sũpto hic amiculo rutilo ac ſibi circũdato apud forũ mẽpheos ſpaciabat. Q uẽ cũ uidiſſet Darius Cãbyſis ſatelles nullius admodũ cõditionis uir captus amore amiculi adit hoẽm: ut mercet amiculũ. Syloſon animaduertẽs Dariũ magno pere cupere aiculũ diuina q̃dã fortuna uſus: Ego inqt amiculũ hoc nulla pecunia uẽdo: ſed tibi largior. Si modo tuũ ppetuo debet eſſe. Hęc approbãs darius accepit idumentũ. Syloſon q putaret ſibi illud ſtulte periſſe interiecto tẽpore cum Cãbyſes deceſſiſſet: & ſeptẽ illi magũ oppreſſiſſẽt: & ex ſeptẽ darius regnũ adeptus eſſet: ubi certior factus eſt ad eũ uirũ pueniſſe regnum: cui ipſe p̃canti dediſſet i ægypto ueſtimẽtũ: ſuſa aſcendit: ſedẽſq; in ueſtibulo rege: ait ſe eũ eſſe qui de rege ſit benemeritus. Hæc audiens ianitor regi nunciauit. Ad quẽ admirabundus rex. Et quis eſt inquit græcorũ qui in me beneficus extiterit: Cui ego reuerentiam debeã regens regno potitus. Nec dũ multi aut nulli eorũ ad nos aſcenderunt. Nec ullo grecorũ quicq̃ (ut ſic dicã) opus habeo. Tñ hominem introducite: ut ſciam quid hæc dicendo uult ſibi. Vbi a ianitore introductus eſt Syloſon ac ſtat9 in medio: interrogatur ab interpretib9 quiſnã eſſet: aut quo facto beneficus in regem extitiſſet. Ipſe rem oẽm geſtam circa amiculũ refert. ſeſeq; illũ eẽ qui id donaſſet. Ad hæc reſpondẽs darius O iquit uirorũ generoſiſſime tu ne ille es qui mihi nullam dum potentiam habenti donaſti ea quã uis parua tamen pinde grata: ac ſi nũc aliquid magnum acciperem. Q ua de re immenſo te auro argẽtoq; remunerabor. ut nũq̃ pęniteat te liberalem in darium Hyſtaſpis extitiſſe. Cui Syloſon mihi inquit rex neq; aurũ neq; argẽtum dederis: ſed patriã meã ſamũ ubi eam liberaueris: quã nunc poſt necẽ fratris mei Polycratis ab Oręte interfecti occupat ſeruus noſter. hanc mihi donato citra cædem atq; direptionem. His darius auditis miſit exercitũ duce Otane uno e ſeptẽ uiris iuſſo ut quæ Syloſon rogaſſet: ea effecta redderet. Otanes ad mare deſcendẽs contrahebat exercitũ At ſami imperiũ optinebat Mæãdrius Mæandrii acceptum a Polycrate: ut illud procuraret: Cui iuſtiſſimo uirorum uolenti eſſe non licuit. Nam ubi de Polycratis interitu allatus ẽ nuncius: ante omnia Ioui liberatori ſtatuit aram: eique phanum in circuitu deſignauit: & quod nunc quoque in ſuburbanis extat. Deinde ubi hoc perfecit aduocata omnium ciuium contione ita uerba fecit. Mihi ſceptrum atque omnis potentia Polycratis (ut uos etiam noſtis demandata fuit: in meo quoq; arbitrio ſitum eſt uobis dominari. Sed quod in uicino reprehendo: id ipſe quoad potero non faciam.

Gillus

Samos euerſa

Syloſon Polycrates

Darius

Darius ad ſyloſõtem

Otanes

Meandrius

Q uod reprehendis ne facito

Nã neq; polícrates placebat míhí in uiros ſibiipſi pares dominatũ habens: neq; alius qſ-
piam talia faciens. Et Polycrates quidẽ fatũ ſuũ expleuit. Ego aũt depoſito in mediũ do
minatu iuris æquabilitatẽ ſuadeo: poſtulãs iure optimo mihiipſi hoc honoris tantũ mo-
do ut e pecunia Polycratis ſex demũ talẽta peculiariter mihi cedãt. Et præterea Iouis li-
beratoris (cui ego tẽplũ extruxi) ſacerdotiũ tã meis in ppetuũ liberis: q̃ mihi q libertatẽ
uobis reſtitui. Hæc Mæandri⁹ a famiis poſtulabat. Tũc eorũ quidam ſurgens. Tu uero
Teleſar- iquit indignus es qui nobis ipereſ: tu q malus extitiſti ac funeſtus: ſed dignus potius qui
chus pecuniarũ quas iteruertiſti: rationes reddas. Hęc Teleſarchus (ita enĩ uocabat) dixit: q;
Mæãdri terciues erat exptę uirtutis. Q uæ Mæãdrus ſ animũ accipiẽs reputãſq; fore ut ſi de mia
us tũ ipſe depone ret: alius quiſpiã in eius locũ tyranno cõſtitueret. non deponendũ ſibi do
minatũ ſtatuit: ſed in arcẽ regreſſus accitũ unũquẽq; eorum tan q̃ rationẽ pecuniarũ red
Lycare diturus. cõprehendit: alligauitq;. poſt hæc dũ hi in uinculis ſũt Mæandrius morbo cor-
tus ripit: quẽ deceſſurũ credẽs frater ſuus nomine Lycaretus quo facilius ſami rerũ potiret:
Syloſon oẽs uinctos interemit. Neq; enim uidebant uelle liberi eſſe. Igitur ubi ſamũ tenuere p-
ſamũ re- ſæ Syloſontem reducẽtes: nemo aduerſus eos manũ leuauit. Atq; hi qui cõtrariæ Mẽã-
petit drio factionis erant. deditionẽ ſe facere uelle dixerunt: quin ipſe Mæandrius ex iſula di-
Carileus ſcedere. Approbante hęc Oranæ atq; inito fœdere eminẽtiſſimi quiq; pſarum poſitis ſel
lis e regione arcis ſedebant. Erat Mæandrio germanus uecordiuſculus nomine Charile
us: qui q; delinquere ſolebat in ſuperterraneo loco erat alligatus. Hic cum audiſſet quæ
agebantur: & per ſpecum ſuſpiciens uidiſſet perſas quiete ſedentes: uociferando dice-
bat uelle ſe in colloquium uenire Mæandrii. Eum audiẽs Mæandrius iuſſit ſolutum ad
ſe adduci. Vbi adductus eſt confeſtim conuiciando maledicendoq; illi ſuadebat ut im-
petum daret i perſas. Hæc inquiens: Ne tuo deterrime uirorum qui ſum tuus frater: qq;
nihil uinculis dignũ peccaui in ſuperterraneo carcere alligandũ putaſti. perſas aũt quos
cernis te adoriẽtes: atq; extortẽ facientes ultũ ire nõ audes tam faciles tibi ad capiendũ?
Q uos ſi tu reformidas: præbe mihi auxiliares tuos: ut iſtos ob ſuũ huc aduentũ ulciſar:
paratus teipſum ex inſula dimittere. Hæc Charileus. Q uem ſermonem Mæandrius ad
miſit quãtũ ego ſentio: nõ quia eo inſipiẽtiæ ueniſſet ut putaret ſuas uires regiis ſuperio
res eſſe: ſed quia inuidens ſyloſonti ſi ciuitatẽ & integrã & ſine labore eſſet acceptarus
maluerit res ſamias debilitari pſis irritatis : atq; ita tradi probe intelligẽs pſas prius in
iuria laceſſitos ſæuituros eſſe in ſamios: & ſibi tutũ ex inſula exceſſum eẽ: quandocunq;
uellet. Poderat enim ſibi occultũ cuniculũ ex arce ferentẽ ad mare. Itaq; ipſe q dẽ Mæã
dri⁹ e ſamo pfectus ẽ. Charileus aũt armatis cũctis auxiliariis: patefactiſq; portis egre
diẽt in perſas nihil tale expectãtes: ſed oĩa pacata exiſtimantes. In his perſas q ſellas attu
lerãt: & plurimi momẽtti erãt: dato impetu auxiliarii graſſabant. Dũ hæc iſti agunt cæ
terę pſarũ copiæ auxilio ueniũt. A qbus repulſi auxiliarii: rurſus i arcẽ ſe recipiũt. Ora
Otanes nes ipe rator cernens tantã cladẽ accepiſſe pſas: & ſi memor erat præceptorũ Darii dum
ipſũ mitebat ne quẽ ſamiorũ aut occideret: aut caperet: ſed iſulam immunem malorũ
Syloſonti traderet: tñ horũ pceptorũ oblitus ẽ: iuſſitq; milites ut quẽq; ſamiũ adipiſcerẽ
tur occidere uirũ pariter & puerũ. Tunc pars copiarũ arcẽ obſidebat: pars obuiũ quẽq;
ſine diſcrimine trucidabat in delubris q̃ extra delubra. Mæandrius e ſamo profugiens
lacadæmonẽ nauigauit. Eo ubi peruenit habẽs q̃ in diſceſſu exportauerat: dat negociũ
Cleome famulis ut pocula argentea: & aurea proponant. dum illi ea promunt interea ipſe Cleo-
nes menem Anaxandridæ filium ſpartæ regem colloquendo deducit ad ædes ſuas. Cleome

nes ubi pocula ſpexit: p admiratione attonitus erat: Mæandrius eũ iubere q̃ cũq; liberet illinc aſportaret. Id q; cũ ẽt atq; ẽt Mæãdrius diceret: tñ Cleomenes uirorũ iuſtiſſim⁹ ex titit: q ea q̃ ſibi donabant recipiẽda nõ putauit: ſed cũ ſenſit eadẽ nõnullis ciuiũ Mæandriũ elargiri quo mõ puniri deberet excogitauit. Aditis enĩ ephoris hoc ẽ tribunis plæbis ait ſatius eſſe ſpartæ hoſpitẽ famiũ e peloponeſo ablegari: ne quem ſpartanorũ aut ipſũ aut aliũ quẽpiã pſuadeat fieri malũ. Illi cleomeni obſequentes: Mæãdriũ ablegarũt. perſæ ubi deripuere ſamũ: Syloſonti tradiderũt uiris deſolatã. Interiecto tñ tpe Otanes imperator frequẽtẽ icolis effecit e uiſiõe p qetẽ morbo correptus: quo laborauit circa pudẽda. Dũ ſamũ nauticus pficiſcit exercitus: Interea babylonii rebellauerũt rebus pbe admodũ cõparatis. Nã q̃diu magis ĩperauit: & ſeptẽ cõiurati rẽ aggrediunt p hoc oẽ tps & p occaſionẽ rerũ turbatarũ ſe ad ferẽdã obſidionẽ iſtruxerũt: & ĩ his apparãdis uſq; latuerunt. Verũ ubi e pfeſſo deſciuerũt: hæc ſibi faciẽda ſtatuerũt. Matres expellũt mulierũ unã quã ſibi q̃ſq; uoluit e domeſticis delegit: & hãc ad panẽ ſibi faciendũ. Cæteras ĩunũ cõtractas ſtrãgulãt: hoc iccirco faciẽtes: ne rẽ frumentariã ipſorũ illæ abſumerẽt. His rebus cognitis Darius aduerſus eos cõtractis oĩbus copiis cõtẽdit. Et poſtquã puenit: urbẽ obſidione cingit. Sed illi nihili pẽdere obſidionẽ. Nã cõſcẽſis ppugnaculis tripudiare: pbraq; igerere Dario atq; exercitui: quorũ q̃dã ita inq t. Quid iſtic deſidetis pſæ: qn potius abſcedĩtis: Tũc expugnaturi nos cũ peperit mulæ. Hoc q̃dã babyloniorũ dicebat credẽs nunq̃ parere mulã. Anno ac ſeptẽ mẽſibus ĩ obſidiõe cõſũptis. iã Dariũ atq; uniuerſũ exercitũ tedere q; babylonios expugnare nõ poſſet: & ſi aduerſus illos oĩa machina mẽta atq; oẽs iſidias exptũ cũ alias: tũ illas q bus eoſdẽ Cyrus expugnauit. Oĩa hæc fruſtra fuerũt: qa babylonii uehæmenter excubiis icũbebãt: ſed cũ ne ſic q̃dẽ capi poſſẽt: uicciſſimo q̃ circũualati ſũt mẽſe Zopyro Megabyrſi filio uniuſe ſeptẽ q magũ ſuſtulerũt hoc cõtigit portẽtũ: ut q̃dã mularũ eius q̃ frumentũ ſubuectabãt pareret. Q d' ei reuunciatũ cũ nõ crederet: ipe fœtũ iſpiçere uoluit. Eo uiſo uetuit ſeruos cuipiã rẽ apire reputãſ illi⁹ babylõii uerba q ĩter ĩnitia dixiſſet. poſtq̃ mulæ perẽt: fore ut muri expugnarẽt. Ex hac fama Zopyro uiſa eſt expugnabilis babylõ. Diuino. n. numine & illũ locutũ: & ſuã mulã eſſe enixã. Igit ubi uiſũ ẽ fatale eſſe iã babylonẽ capi adiens Dariũ ſuſcitatus eſt nũ q d p̃q magnifaceret expugnare babylonẽ. Audiens p̃q magni ab illo fieri alius cõſultat quo mõ ipſe foret urbis expugnator: & ſuũ hoc opus. (Bñficia. n. apud pſas pmultũ ad incremẽta honorũ cõſequẽda ualẽt). Eoq; neminĩ expromẽs ſe ſuffecturũ rei faciẽdæ ſi ſe ipſũ cũ mutilaſſet ad hoſtes trãſfugeret: ſeſe deformiſſima mutilatiõe affecit prſus id minimi faceret. Q uippe nares ſibi pcidit: auriculaſq;: cõmã deformiter circũtodit: plagas ĩ poſuit. Atq; ita ad Dariũ prexit. Q uẽ ille ituẽs uirũ. ſ. ſpectatiſſimũ ſic trũcatũ adeo grauiter tulit: ut exiliẽs e ſolio exclamauit interrogãdo q s eũ ob q d' facin⁹ mutilaſſet. Ad eũ rñdẽs Zopyrus. Nemo inq t rex pter te: cui⁹ tãta potẽtia ẽ ita me potuiſſet afflicere: neq; alienus q ſpiã hoc mihi fecit: ſed ipſe ego q; idigno aĩo fero aſſyrios pſis illudere: Cui rex o uirorũ miſerrime inq t turpiſſimo facto pulcherrimũ nomẽ ipoſuiſti iquiẽs ppter cos q obſidẽt temetipſũ idigne laceraſſe. Nunquid o demens mutilato ptinus hoſtes deditionẽ facient: Q uid in teipſum laniãdo ſenſus amiſiſti. Ad eũ Zopyrus ſi inq t tecũ communicaſſem quæ erã facturus: tu me nõ permiſiſſes. Nũc memet ego adhibẽs ĩ cõſiliũ id feci. Itaq; iã babylonẽ capiemus niſi tu tuis parees. Ego enĩm ita uti ſum ad muros ut trãſfuga fugiã: dicãq; ad illos me hæc abs te eẽ paſſũ: & (ut opinor) ex hoc corporis habitu fidẽ eis faciẽs cõſequar exercitus pfecturã. At tu decimo die q̃ muros fuero igreſſus

Samos Syioſonti tradit

Babyloniæ mulieres ſtrãgulatæ

Zopyr⁹ Mulæ partus

beneficia Zopyr⁹ ſe lacerat

mille milites ex eo genere cuius amissione nihil admodū dāni fiat colloca aduersus portā quoc̄ Semiramidis. Rursꝰ iteriectis septē diebꝰ colloca duo milia ad portas: q̄ dicūt̄ Ninorū. Atq; tertio uigiti diebꝰ iteriectis e regione portarū q̄ dicunt̄ caldæorū alios statue nūero q̄tuor milia. Dū neq; priores: neq; posteriores habeāt quo se defēdāt: p̄ter gladios: hæc tm̄ sinas eos hr̄e. Post diē uicesimū reliq̄s copias iube recta muros undiq; subire. Verū ad portas: q̄ belides: ac cissiæ uocant̄: psas mihi statuito. Eteni ut ego sētio babylōii mihi: q magna opa ediderit cōmittēt cū alia: tū uero portarū claues. Illic mihi atq; p sis curæ erit: operā nauare. Hæc ubi mādauit ad muros prexit: subiñ respectās tāq̄ uere p̄fuga. Eo cōspecto q̄ i turribus ad id dispositi erāt deorsū decurrerūt & alterā portā aliq̄ tulū reclinātes scisc̄itabant̄ q̄snā eēt: & cuius rei indigēs ueniret. Cūq; hic dixisse se Zopyrū eē: & ad se illos trāsfugere: eū ad babyloniorū mgr̄atus deduxerūt. Añ quos ubi ste tit Zopyrus cōditionē suā miserabat̄ referēs a Dario se passū q̄ a semetipso passus eēt: id q; ob eā cām q; suasisset illi discedere cū exercitu: qm̄ nulla uia oñdit̄ urbis expugnandæ At nūc inq̄t ad uos uenio babylōii futurus uobis in maximo bono: Dario āt & copiis eiꝰ maxio malo Neq; n. q; ita me mutilauit feret impune: cū habeā exploratos oēs cōsiliorum eius exitus. Hæc Zopyrus cōmemorabat. Q uē babylonii utiq; uirū apud psas spectatissimū cernētes naribus atq; auribus priuatū: ubicibus ac sāguine cōspsū: sperātes eo uere loq; & adipsos uenire sociū: inducti sūt ad pmittēda ei q̄cūq; postulasset. Iste postulauit copias militū: q̄s ut accepit: pfecit ea q̄ cū dario cōposuerat. siquidē decio die eductis babyloniorū copiis mille dariāos: quos collocari primos mandaret circūuētos trucidauit. Eū babylōii aduertētes cōsentanea uerbis facta p̄stare: maiorē i modū lætabant̄ paratioi i re hoi parere. Iste rursus iteriectis diebꝰ: de q bus erat cōuentū cū delectis babyloniorū egressus: duo milia darianorū miliū iterfecit. Babylonii cernētes hoc alterū opus nihil aliud q̄ Zopyrū in ore habere: eū laudibus tollere. Hic rursus cōstitutis diebꝰ sup sedens ad p̄dictū locū copias educit: circūuētaq; quatuor milia occidit. Q uo tertio opere edito Zopyrus apud babylonios erat: ut & dux exercitus: & murorū custos declarare tur. Vbi uero e cōposito Darius copias undiq; muris admouit: ibi Zopyrꝰ oēm dolū patefecit. Nā cū babylonii cōscēsis muris copias Darii adoriētes arcerēt: ipse aptis cissiis ac belidibꝰ portis psas i urbē introduxit. Q d factū q babyloniorū uidebāt: hi i puluinar Iouis Beli cōfugerūt. Q ui ñ uidebāt: hi i suo q̄sq; loco pmanserūt: donec & ipsi se pditos intellexrūt: ita babylō iterū capta ē. Q ua potitus Darius muros eius circūcidit: & portas oēs amolitus ē. Q uorū neutrū Cyrus fecerat prius eidē a se captæ. Babylōiorū quoq; pcerū tria milia patibulis affixit data cæteris uenia urbē icolēdi. Atq; ut idē uxores hērent unde sucresceret soboles puidit. Nā fœminas babyloni (ut supius demōstratū ē) rei frumētariæ cōsulētes strāgulauerāt. Itaq; Dariꝰ uicinis undiq; populis negociū dedit: ut seminnas babylone rep̄sentarēt p̄ iniūcto q̄sq; numero. Iu sūma igit̄ qnq̄gita milia fœminarū cōuenerūt. Ex qbꝰ q sūt babylonii originē duxerūt. Darii iudicio nemo psarū Zopyrū p̄stātia facta supgressus ē: neq; eorū q prius: neq; eorū q posterius extiterūt præter unū Cyrū: Cui nullꝰ unq̄ psarū se dignū q illi cōpararet̄ existimauit. Ferturq; Dariꝰ hoc dictū sæpenumero usurpasse: optarūq; se Zopyrū nihil eē cladis passū: q̄ uigiti sibi babylonis ultrā illā quā haberet acqri. Eū tm̄ egregie remuneratus ē cū dādo quot annis q̄ apud psas sūt honorificētissima: atq; alia pmulta: tū tradita babylone imuni quo ad uiueret i peculiarē portionē. Huiꝰ Zopyri filiꝰ fuit Megabyzꝰ: q dux exercitꝰ extitit i ægypto aduersus athenienses: & socos. Atq; huius Megabyzi filiꝰ Zopyrus ille q athenienses

Zopyrꝰ trāsfugit ad babylonios

Babylon capitur a dario

Cyri laus

Megabyzus Zopyrꝰ

Herodoti Halicarnasei Historiarū Liber Quartus: qui inscribitur Melpomene.

Post babylōis expugnationē Darius aduersus scytas fecit expeditionē. Nā cū floreret uiris asia: & magno pecūiæ puētu cupido īcessit ei scytas ulciscēdi: qppe q priores i iuriā itulisset īgressi media: & his q ocurrerāt plio uictis. Eteni scythæ (quē admodū supius a me dictū ē) duodetrigita ānos supiori asiæ iperitauerūt. Siqdē psequētes gētē cimeriā īgressi asiā abrogarūt iterio medos: qui añ ipsorū aduentū asiā obtinuerāt. Scythas cū octo & uigīti ānos pegre abfuissent: īpriam reuertētes excepit nō minor q̄ medicus fuerat labor. Offēderūt .n. nō exiguū exercitū cōtra ipsos uenientē. Vxores nāq; eorū diutuma uirorū absētia ad seruos accesserāt uisu orbatos. Orbāt āt scythæ seruos oēs lactis gra: qd' potāt: ita id facientes sufflatoria ossea fistulis simillima sumunt': eaq; genitalibus equarū ipposita ore in flant'. Hoc aliis facientibus: alii eq̄s emūgūt. Hoc ió se facere aiūt q; uenæ eq̄rū sufflata īplent': & māmæ descendūt. Posteaq̄ emulxere lac: i cōcaua uasa lignea diffūdūt. His cir cūpositi cæci: lac agitant. Cuius (qd' sūmū ē) delibat': pcioriusq; habet': uilius āt qd' sub sedit. Huius rei gratia scythæ quēcūq; capiunt: uisu orbāt. Nō eni agricolatores sūt sed pastores. Ex his igitur seruis ac mulieribus scytarum progenita est inuentus: quæ suorū natalīū cōditione cognita obuiam perrexit his q reuertebant' a medis. Et primum regiō nē interscpsit ducta lata fossa: quæ a tauricis montibus pertingebat ad mæotim paludē omnium maximam. Deinde in his consistens scythis introire conātibus repugnabat. Sæpe cōmissa pugna: cū nihil tamen scythæ proficerent: Q uidam ex eis inquit. Q uidnam rei facimus uiri scythæ cū nostris ipsorum seruis dimicantes: qui & cū interficimur: ipsi pauciores efficimur: & illos interficiendo pauciorib⁹ deinceps īperabimus. Mihi uidetur hastis arcubusque omissis sumenda flagella: quibus uerberamus: & ad illos propius eundum. Nam quoad uident nos arma habentes arbitrantur se similes nobis atq; e simi libus esse: ubi nos pro armis uerbera tenentes uiderint: tunc se nostros seruos esse intelligentes: atque id agnoscentes non perstabunt. Hoc scytæ cum audissent ita sibi faciendum putauerunt. Q ua ex re perculsi illi pugnæ immemores fugam capesserunt. Ita scytæ imperio sunt asiæ potiti: & rursus a medis eiecti ad terram suam hunc in modum reuersi. Hac de causa Darius ulciscendi cupidus comparauit exercitum. Scythæ gentem snam omnium nouissimam esse aiunt: idq; hoc modo extitisse. Virum quē dā in hac terra cū deseras esset primum fuisse nomine Targitaum: & eius parentes: quod tamen mihi non probat' Iouem: Borysthenisq; fluuii filiam. Tali genere ortū aiūt Targitaū eiusq; tris liberos fuisse Nitoxain: Arpoxain: & nouissimum Colaxain. His regnātibus demissa cælitus in scythicam regionem ex auro facta aratrū cū iugo securim phialam: Q uæ cū primus omniū ispexisset natu maximus accessisse: & itidem animo illa sumē di: sed eo accedente aurum arsisse. Hoc digresso secundum accessisse: & itidem aurū arsisse. Ambobus ab ardendi auro sūmotis: tertio loco cum minimus natu accederet aurū fuisse extinctum: & ab illo domum portatū. Eaq; re maiores fratres animaduersa totum regnum ad minimum detulisset. Et a Nitoxai quidem progenitos cē eos scythas quorū genus auchatæ appellant'. Ab Arpoxai uero qui medius fuit: eos qui catiari. & trapii nominantur. A minimo autem natu reges qui paralatæ uocantur: & omnibus nomen cē Scolotis regis cognomen: Sed scytas græci appellauere. Hūc i modū se extitisse scythæ

Caput lactis

Sūmū lactis

Meotis palus maxima

Scythæ

Targitaus

Auchatæ Catiari. Trapii Paralatæ

Scolotis

Scythæ

memorant: & ex quo extiterũt a primo rege Targitao: usq; ad Darii aduersus ipsos tran
sitũ annos omnino mille non amplius fuisse. Aurum uero illud sacrum in primis custodi
ri a regibus placariq; maiorib⁹ hostiis: & adiri quotãnis solẽniter: & q aurũ sacrũ habet
die festo dormire sub dio: & cũ nunq̃ peramare: & ob id dari ipsi tãtũ soli quantũ uno die
uectus equo peragrare potest: & cũ regio sit ingens colaxain constituisse trifarium filiis
suis regnũ. Vnum qdẽ q̃ maxima portio est ubi aurũ asseruatur: Superiora aũt aduen
tũ aquilonẽ uergentia. Vltra quã regionẽ nulli incolere possint: neq; prospicere neq; trã
sire ꝓpter interfusas pẽnas. Pẽnis eni tum terrã: tũ arcẽ oppletũ esse: & has ꝑspire uisũ
Hæc scythæ de seipsis pariter ac de regiõe superiore narrãt. Sed græci qui põtũ incolũt:
ad hũc modũ Herculẽ Geryonis uaccas agẽtẽ in hãc peruenisse terrã quæ deserta esset:
quã nũc scythæ incolũt. Geryonẽ aũt habitasse extra pontũ in terrã quã græci insulã ery
Erythrea insula threã cõtra gades. q̃ sunt extra colũnas Herculis in oceano. Oceanũ uero ab ortu Solis
incipiẽtẽ circũfluere terrã uerbis quidẽ affirmãt: sed re tñ nõ demõstrãt. Illinc Herculẽ
Gades cũ ad regionẽ: quæ nũc scythica uocat' uenisset subtracta sibi pelle leõis obdormisse. De
Oceanus ꝓhẽderat eni cũ uehemẽs pluuia & gelu: & dũ dormit iterea equas eius a curru pascẽtes
diuina quadã sorte amotas non cõparuisse. Eas experrectus cũ indagaret omnẽ regionẽ
collustrãs tandẽ in terrã: q̃ dicit' hylæa deuenisse: ibiq; i antro quãdã iuenisse uirginẽ anci
Hylea pitis naturæ humanæ ac serpẽtinæ. Superne qdẽ femorũ tenus fœminã: Inferi⁹ autẽ ui
perã. Eã conspicatũ Herculẽ atq; admiratũ interrogasse nuncubi suas equas errabũdas
uidisset: illãq; respõdisse se qdẽ illas habere: sed nõ pri⁹ redditurã ei q̃ cũ ipsa coiisset. Her
Fœmina culẽ sub ea mercede cũ fœmina cõcubuisse. Sed cũ illa differret reddere eq̃s cupida diu
cũ uipera tissime cũ Hrcule concũbendi: & hic cuperet receptis eqs abire: ad postremũ illis reddi
tis mulierẽ dixisse. Has ego tibi eq̃s q̃ huc uenerãt seruaui: Tu earũ seruatarũ pẽciũ mihi
psoluisti. Cõcepi eni ex te filios tris: q ubi adoleuerit: expone quid facere debeã nunquid
hic habere domiciliũ. Nã ipsa hui⁹ regiõis iperiũ teneo an ad te mitti. Hæc pcõtatæ re
spõdisse posteaq̃ eos in uirilẽ ætatẽ adoleuisse uideris: si ita facies nõ deliques. Q uẽ ani
maduerteris eorũ hũc arcũ ita tẽdẽtẽ: & hoc balteo ita percinctũ. eũ tu regionis hui⁹ in
colam effice. Q ui autem his operibus q̃ mando non erit par: eum hinc ablegabis. Hæc
Herculis arcus exequẽdo & ipsa lætaberis: & præceptis meis obtẽperaueris. Atq; ita locutũ Herculẽ te
tẽdisse alterũ arcũ duos eni gestabat & balteũ præmõstrasse. atq; utrũq; mulieri tradi
disse arcũ & balteũ: q balteus in cõmissura haberet aureã phialã: & his donatis abiisse. Il
lã pueris natis nomina imposuisse: uni Agatyrso: sequenti Gelono: nouissimo Scythæ.
Er cũ in uirilem ætatem adoleuerũt: eãdẽ mãdatorum memorẽ illa peregisse: & duos q
Agatyrsus dẽ filiorũ agatyrsum ac Gelonũ qui proposito certamini nõ suffeciissent: a matre ablega
tos e regiõe excessisse. Scythã uero qui rem complesset ibidẽ remãsisse: & ab hoc rege p
Gelonus generatos deinceps reges scytharũ: eoq; ab illa phiala scythas ad hãc usq; ætatẽ phialas
Scytha in balteis ferre: & id solum scythæ matrem excogitasse. Hæc græci qui habitant in põto
referũt. Fert & alius sermo ita hũs: cui ipse pcipue assentior. Scythas pecuarios q i asia
incolũt cũ a massagetis bello uexarent': araxe trãsmisso i cimmeriã abisse. Nã regio quã
Cimerii nũc scythæ incolũt ea fert' olim fuisse cimmeriorũ. Sed iuadentibus scythis cimmerios
cũ deliberarẽt: ut q a magno inuaderent' exercitu i sententia discrepasse hinc reges inde
plebem: utraq; qdẽ ualida: sed regũ meliore. Nã popul⁹ sentiebat abstinẽdũ bello: nec
oportere cum multis adire periculum. R eges aũt ꝓ regione cum inuasoribus dimicãdũ.
Ita cum neutris alteri obtemperare uellent: & populares cẽserent sine ꝑlio demigrandũ

tradita iuasorib⁹ regiõe reges ī ſua potius patria occumbẽdũ: nec una cũ plębe fugiẽdũ reputãtes qđ bona habuiſſẽt: & qđ mala euidentia habituri eẽnt patria ꝑfugi. hæc illis e diuerſo ſentiẽtib⁹ iter ſe decertaſſe utroſq; nũero pares: & oẽs q mutuis ictib⁹ cõcidiſſẽt Tyre fuiſſe a plębe cimeriorũ ſepultos ad flum ętyrẽ: quorũ adhuc ſepulcrũ extat. His hũatis exteri e regiõe migrarũt: quã deſertã ſupueniẽtes ſcythæ occupauere. extãtq; adhuc i ſcythia tũ muri cimerii: tũ portoria cimeria. tũ loco cuidã nomẽ cimerio: tũ boſpor⁹ q cimerius appellat. Cõſtat ãt cimerios a ſuis fugiſſe ſcythas. q; cherõneſum cõdiderũt: ubi nũc ſi Cimerii nope græca urbs ſita eſt. Apparet ẽt ſcythas ī ꝑſequẽdis mediã itraſſe uia aberrãtes. Nã cimerii qdẽ fugiẽtes iter ſẽp ſcdm mare tenebãt ſcythę ãt eos ad dexterã caucaſũ hñtes ĩſe q̃bant ingreſſi mediã itinere ī mediterranea cõuerſo: Alia quoq; fert cõis græcorũ barba ariſteus rorũq; narratio. Ariſteus qdã ꝑcõneſius uerſificator Caliſtrobii filius mẽorat ſe Phœbo iſtinctũ ueniſſe ad iſſedonas: & ſupra hos ĩcolere arimaſpos uiros unoculos: & itẽ ſupra hos eſſe grypas: q aurũ aſſeruẽt: ac ſup hos eſſe hyperboreos. ideſt ſup aq̃lonares ad mare p tigentes. Hos ãt oẽs ꝑter hyperboreos arimaſpis auctorib⁹ aſſidue finitimis bellũ iferre & ab ariaſpis extermiari iſſedões: ab iſſedõib⁹ ſcythas a ſcythis uexatos cimerios: q ad Hyper auſtrale mare ĩcolebãt: regionẽ relinq̃re. Itaq; ne Ariſte⁹ qdẽ cũ ſcythis ꝺ ea regiõe cõſen borei tit: q unde fuerit q hæc rettulit diſtũ ẽ a me: Dicet itẽ quænã de eodẽ uiro ī ꝑcõneſo & cy zico audierī. Ariſteũ aiũt q nullo ſuæ ciuitatis eſſet iferior genere ingreſſũ ī ꝑcõneſo fullo ariſteus nicã officinã deceſſiſſe: Fullonẽq; occluſa officina abiſſe denũciatũ rem ꝓpinqs defũcti diſſipatoq; iã ꝑ urbẽ rumore Ariſteũ eſſe uita fũctũ ſupueniſſe ſermõi de hac re diſputãtiũ quẽdã cyzicenũ ex urbe artacia ꝑfectũ: q diceret ſeſe fuiſſe cõgreſſũ cũ Ariſteo apd artacia cyzicũ atq; collocutũ: & cũ id iſte cõtẽdẽdo aſſeueraret ꝓpiquos mortui ad fulloniã ꝑſto urbs fuiſſe hñtes q̃ ad efferẽdos hoies expediunt: Apta domo Ariſteũ nec uiuũ apparuiſſe nec mortuũ. ſeptimoq; deide anno cũ ī ꝑcõneſo apparuiſſet. eos uerſus feciſſe: q nũc a græcis arimaſpei uocãt: q̃b⁹ cõditis rurſus euanuiſſe. Hoc iſtæ ciuitates cõmemorãt: qđ ſcio cõ gruiſſe cũ metapõtinis q ſũt ī italia trecẽtis & quadragita annis poſtq̃ iterũ euanuit Ariſteus quẽadmodũ coniiciens & ī ꝑcõneſo & apd metapõtinos iueni. Metapõtini aiũt ariſteũ cũ apd ipſos apparuiſſet: iuſſiſſe arã appollinis extrui: q cognomen haberet ariſtei ꝑ cõneſii: & iuxta eã erigi ſtatuã: q; diceret appollinẽ ad eos ſolos ex italicis ī ipſorũ terrã uenisse. Illũ ſe affectãte: & q̃ nunc ariſte⁹ eſſet cũ deũ aſſectatur: tũ eẽ coruũ: & hæc locutũ e cõſpectu abiſſe. Eoq; aiũt metapõtini ſe delphos ad deũ miſiſſe ſciſcitatũ quodnã illud hoi ſeẽt ꝓloqũ: ſibiq; iuſſiſſe Pythiã ut dicto audiẽtes eſſent: Melius eni cũ ipſis actũ iri ſi parerẽt: & hæc ſe admittentes ꝑfeciſſe: & nũc ſtatua extat cognomine Ariſtei iuxta arã ipſã Apollinis ī foro extructã circũſtãtibus utriq; lauris. Hæc hactenus de Ariſteo. Regionis aũt de q̃ nos dicere inſtitueramus: quæ nã ſint ulteriora nemo exploratũ hẽt. Neq; eni id ego ab aliquo audire potui: q ſe diceret noſſe qđ ipſe uidiſſet. Ac ne Ariſteus quidẽ ipſe (cuius pauloãte feci mẽtionẽ) ī his quos fecit uerſibus ait ſe ultra iſſedõas ꝑceſſiſſe: ſed ulteriora fando ſibi eſſe cognita: q; iſſedones diceret iſta cõmemorare. Verũ nos quo ad lõgiſſime rẽ inueſtigare potuimus: oẽm referemus ab emporio boryſthenitarũ. hoc Callipide eni ex maritimis totius ſcythiæ eſt maxime mediũ: primi incolũt callipidæ: qui ſũt græ coſcythæ: ideſt e græcis facti ſcythæ: ſup hos aliud genus corũ q uocãt halizones: horũ halyzo- utriq; cũ in cæteris ſeruãt ritũ ſcytharũ: tũ ī ſerẽdo atq; ueſcẽdo cepe: allio: lẽte: milio. ſu nes pra halizones incolũt ſcythæ aratores: qui nõ ad panem cõficiendũ ſerũt triticũ: ſed ad il heuri lud tortẽdũ. ſupra hos incolũt heuri: quorũ tractus qui ad aquilonem uergit quantum

nouiſſimus uaſtus eſt. atq; hæ qdē nationes inxta flumē hypani colūt ad occidētalē par
Hylæa tē boryſthenis. Verū trāſmiſſo boryſthene a mari in primis eſt hylæa. Dehic habitant
ſcythæ agricolæ: quos græci q ſub hypane icolūt: boriſthenitas appellāt. Ipſi uero ſe ol
biopolitas. Hi igit agricolatores ſcythæ colūt eū quidē tractū qui uergit ad aurorā triū
pāticapes dierū itinere pertingentes ad flumen noīe panticapē. Eū uero q ad uentū aqlonē undeci
dierū nauigatione boryſthenē uerſus. Nā tract9 qui ulterior eſt i multū ſane ſpatii deſer
tus eſt. Vltra q̄ ſolitudinē androphagi habitant: ideſt uirorū carne ueſcentes: ſeparata na
Andro tio: at nequaq̄ ſcythica: & ſupra hos uaſta iā ꝓculdubio oia: nec ulla gēs q̄tū nos ſcimus.
phagi At horū ſcytharū q agricolæ ſūt plagā q̄ ad aurorā uergit trāſmiſſo flumine pāticape no
Noma mades ideſt pecuarii ſcythæ icolunt neq; ſerentes quicq̄ neq; arātes. Nuda arboribus eſt
des oīs hæc plagā præter hylæā. Nomades iſti incolunt tractū quatuordeci dierū longitudi
Gerrus nis aurorā uerſus ad gerrū uſq; flumē Trans gerrū aūt ſunt ea q̄ uocant regia: & ſcythæ
optimi pariter & plurimi: & q ſuos ſeruos eſſe cæteros ſcythas arbitrāt a meridie qdē ad
tauricā regionē pertingētes. ab aurora uero ad foſſā quā dixerūt illi q e græcis geniti fue
Cremnii rant: & ad emporiū paludis mæotidis: q3 uocat cremni: idē ꝓrupta. Q uorū pars ad flu
men tanaī porrigit. Q uæ ſuperiora ſunt ad uentū aquilonē ſcytharū regionum ea inco
melāchle lunt melanchlæni. alia non ſcythica gens ſupra melanchlænos paludes ſūt: & deſerta ho
ni minibus regio quantū nos ſcimus. Tranſflumen autem tanaim nō eſt regio ſcythica: ſed
Laxii prima laxiorū ſauromatarum: qui a receſſu mæotido paludis incipientes incolunt tractū
qui ſpectat aquilonē itinere dierū quidecim uacuū prorſus arboribus tā a greſtibus quā
Budini fructiferis: Supra hos habitant quæ ſecūda portio eſt budini terram colētes totā omni ar
borū genere frequētem. Supra budinos ad aquilonem ſtatim excipit ſolitudo octo dierū
itineris. Poſt hanc ſolitudinem declinando potius ad uentum ſubſolatū incolunt thyſſa
Thyſſa getenatio copioſa: & propria. & e uenatu uictitās. His contigui: & in eiſdem habitantes
getæ locis hi quibus nomē inditum eſt lyrcæ: & ipſi e uenatione uictitantes hunc in modum.
Lircæ Conſenſis arboribus quæ per omnem regionem frequentes ſunt inſidiantur. Singulis
adeſt canis: & item equus in uentrem cubare edoctus humilius ſubſidēdi gratia. Vbi qs
ab arbore ferā uiderit: ſagittaq; percuſſerit: conſenſo equo illam perſequitur comitante
cane: Super hos qua uergit ad auroram incolunt alii ſcythæ: qui a regiis ſcythis deficien
tes: ita in hunc locum peruenerunt: Ad hos uſq; ſcythas omnis regio ſcythica eſt campe
Pōticum ſtris: & ſpiſſi ſoli. Reliqua hinc lapidoſa: atq; ſalebroſa. Cuius regionis magno tranſ-
miſſo ſpacio incolunt ſub excelſorum montium radicibus hi homines: qui ab ipſo natali
dicuntur eſſe calui: mares pariter & fœminæ ſimis quoq; naribus: & ingenti mento pro
prio quodam oris ſono ſcythicam geſtantes ueſtem ex arboribus uictitantes. Cui gene-
ri arboris nomen eſt ponticum: magnitudo fere eadem quæ ſico: fructus fabæ ſimilis in
ſtarq; nucleum habens. Id ubi mite fuerit ueſtibus exprimunt: & quod ab eo creſſum &
Acchy nigrum defluit nomine acchy. Id aut lingunt: aut lacte commixtum potant. Ex ipſius
quoque craſſitudinis fæce maſſas ad eum componunt. Neque enim multum eſt eis pe-
corum utpote non ſtud oſis rei pecuariæ: Sub arbore quiſque cubat per hyemem qui-
dem ubi arborem pileo albo firmoq; contexerint: per æſtatem uero ſine hoc pileo. His
nemo mortaliū iniuriā infert. Sacri enī dicuntur eſſe: nihilq; martiorū armorū poſſidēt
Argypæi Idē finitimorū cōtrouerſias dirimunt. Ad quos quiſqs confugit: is a nemine læditur. No
mē eis eſt Argippæi: ad hos uſq; caluos ingens quoquo uerſus proſpectus eſt regionis &

gentiũ quæ in cõſpectu ſunt ex boryſthenis atq; ex aliis põticis emporiis. Scythæ qui ad hos cõmeant p ſeptem iterpretes totidẽq; liguas pueniunt. Horũ tenus noticia rerũ habet qd ſupra caluos eſt nemo p cõperto referre põt. Nã mõtes editi atq; præruptí trãſe unt: trãſitũ iterdicũt quos nemo trãſcendit. Iſti tñ caluí referũt q̃ apud me fidem nõ habẽt icoli mãres ab hoibus capripedibus: quos ubi trãſieris eſſe alios q ſenos menſes cõſo piãt. quo lego i primis nõ admitto: ſed tractũ illũ q ad auroꝛã caluis eſt ab iſſedõibus habitari ſine ambiguitate cõpertũ eſt. Ille uero ſuperior q uergit ad aquilonẽ tã iſſedõibus q̃ caluis ignotus eſt niſi q̃tenus iſti ipſi dicũt. Iſſedões talibus moribus uti ferunt. Quo tiens pater alicui deceſſit: oẽs eius ꝓpinqui pecora adducunt: quæ ubi mactuauerũt cõciderũtq; cõcidũt & mortuũ patrẽ illius: a quo cõuiuiũ accipiũt: cõmixtiſq; oibus carnibus cõuiuiũ exhibẽt. Caput tñ defuncti denudatũ purgatũq; ſaurant: eoq; p ſimulacro utunt agẽtes illi quot ãnis maiores hoſtias cerimõiaſq;. Hæc filius patri facit quẽadmodũ græci natalicia. Dicunt præterea & iſti iuſti eſſe: & ipſorũ uxores pæque fortes ac uiri Hi & ipſi cognoſcunt. Q d ſupra hoc eſt: ibi aiũt iſſedões eſſe hoẽs unoculos: & grypes auri cuſtodes. Hoc ab eis acceperunt ſcythæ: a ſcythis nos ceteri accipientes uerũ putamus: ac ſcythice eos appellamus arimaſpos. Nam arima ſcythæ unum uocant: Spu uero oculũ. Omnis autẽ quã dixi regio adeo infeſtatur hyberna ſæuicia: ut octo menſibus tolerari nõ poſſit tale illic gelu eſt. Sicubi aquam effundas: nõ facias ibi lutum: facies autem ſi illic ignem accenderis: Ibidem quoq; mare glaciatur: & omnis cimeriꝰ boſporus ſuper quam glaciem omnes qui intra foſſam incolunt ſcythæ exercitus ducunt: & plauſtra agunt trans mare uſq; ad indos. Ita uis hyberna octo menſibus perſtat: quattuor tamen menſibus reliquis frigora illic ſunt. Vbi etiam aliam: quam i cæteris regionibus cõditionem habet hyems. Nam cum tempus pluendi eſt nihil ibi quod ſit ullius momenti pluit: Aeſtate pluere non ceſſat. Q ui etiam tonitrua cum alibi: tunc ibi nulla exiſtunt. æſtas nubila eſt. Hyeme ſi fiant tonitrua pro oſtento habetur. Terræmotus in ſcythia ſi exiſtat ſeuæ ſtate ſeu hyeme tanq̃ prodigiũ admirantur. Eam uim hyemi ſequi perferũt muli aſiniq; neq; incipientem quidem ferunt cum tamen alibi ſtantes in gelido equi labefiant: aſini uero ac muli durent. Et hæc mihi uidetur eſſe cauſa cur omnino comna bouino generi non ſuccreſcant aſtipulante ſententiæ meæ Homeri carmine i odyſſea: qd ita habet. Et libyen ubi ſunt cornuti protinus agni. quod recte dicitur in locis calidis mature cornua exiſtere. Nam in uehementibus frigoribus aut non oriuntur ſtatim pecoribus cornua aut ſi oriuntur uix oriuntur. In ſcythia itaq; hoc propter frigora contingit. Quo magis miror (Ab initio enim oratio mea indagare inſtituit) cur i omni heleo agro muli nequeunt gigni: cum neq; locus ſit frigidus. neq; nulla alia cauſa appareat. Aiunt helienſes ipſi ex imprecatione quadã id ſibi contigiſſe. Cunq; tempus aduentat conceptus equarum ſe in loca finitima illas educere. Ibi poſtq̃ admiſerint aſinos: dum equæ conceperint: tunc rurſus eas reducere. De pennis aũt quibus aiunt ſcythæ opplerum eſſe aerem: & iccirco non poſſe proſpici longius continentem: nec ulterius tranſiri: Hæc eſt mea ſententia q. ultra eam regionem aſſidue ningit: & (ut credibile eſt) minus æſtate quam hyeme. Nam prout cuilibet eminus intuenti cadentem niuem copioſam liquet quod dico nix pennis aſſimilis eſt: & propter hanc talem hyemẽ inhabitabilia ſũt eius cõtinentis loca ad aquilonẽ ſpectãtia. Eoq; opinor pẽnas niuẽ eſſe interpretãtes ſcythas ac circũiectas gentes ita loqui. Verum hæc quæ reperiuntur lõgiſſime dicta ſũt. De hyperboreis autem hominibus neq; ſcythæ quippiam: neq; alii ulli illic incolentiũ me-

Iſſedones

Arimaſpi Arima .i. unum Spu .i. oculus

morãt præter iſſe dones ne ipſi q dẽ ut mihi uidẽt dicentes aliq d. Diceret enĩ & ſcythæ de hoc quemadmodũ de unoculis dicũt. Q uãq & ab Heſiodo de hypboreis mẽtio fit: qn etiã ab Homero i ephigõis: ſi tñ Homerus re uera fecit hos uerſus: ſed multo plurima de his delii memorãt ſacra alligata i triticea ſtipula ex hypboreis delta ueniſſe ad ſcythas A ſcythis deiceps finitimos accepiſſe: gradatiq; p ſingulos ad occaſum uſq;: atq; illic meridiẽ uerſus dimiſſa a primis græcorũ dodonæis eſſe accepta: & ab his deſcẽdiſſe ad meliẽſem ſinũ: puaſiſſeq; i euboiã: & oppidatim uſq; ad caryſtũ: & illic reliqſſe andrũ: Caryſtios enĩ eſſe q i tenũ portarit: tenios uero i delũ. Atq; ita hæc ſacra i delũ aiũt pueniſſe. Sed primũ hypboreis miſiſſe duas puellas: q ferrẽt hęc ſacra: q̃s delii aiũt hypochã: & Laodicẽ: & cũ his tutelæ gratia qnq; e ſuis popularibus q eas deducerẽt nũc ppherees uocatos i delo ubi i magno honore habent. Et cũ iſti ab hypboreis miſſi rurſus nõ redirẽt idigne ipſos hyperboreas tuliſſe: ſi eos quos aſſidue mitterẽt nõ reciperẽt. Ita miſiſſe q ferrent ad cõfines ſuos ſacra i ſtipula tritici ligata: iuberent q; illos cõſiderate mittere ad aliã nationẽ. Atq; ita hæc gradatim miſſa aiũt deueniſſe i delũ. His ego ſacris ſimile q ddã fieri aiaduerti a fœminis thraiciis: atq; pæoniis: q̃ in ſacrificãdo regiæ Dianę nõ ſine ſtipula triticea id faciũt: atq; ipſe uidi eas faciẽtes. Cæterũ his uirginibus hyperboreis uita functis in delo parentãt puellæ deliæ ac pueri tõdentis utriq; crinibus: quos puellæ q dẽ fuſo iuolutos ſupra mõumẽtũ illarũ deponũt: pueri autẽ ad quãdã herbã applicãtes & ipſi ſepulchro ꝓponũt. Eſt aũt monumẽtũ intra artemiſiũ ad ſiniſtrã itrãtibus olea illic ſupenata. Hoc honore ab icolis delii afficiunt hæ uirgines. Aiũt iidẽ argen & Opi uirgines ex hipboreis eorundẽ hoĩum ætatẽ i delũ ueniſſe ẽt priores hyperocha: & Laodice: & has q dẽ ueniſſe ad reddẽdũ Lucinæ tributũ p partu maturãdo q d iſtituerãt. argen uero & Opi una cũ ipſis deis adueniſſe: & honoribus aliis ante illas fuiſſe donatas. ad eas enĩ cõgregari cœtũ mulierũ q̃ hymnũ canãt ab Olene lycio cõditũ: In quo hymno nomina arges: & Opis nũcupãtur. Deide a deliis edoctos iſulanos: & iones cœtus agere iſtituiſſe: & nominati argẽ & Opi decãtare. hic Olẽ e lycia ꝓfectus: alios quoq; uetuſtos fecit hymnos: q cãtantur in delo dũ cinis: qui ſupra ſepulchrũ eſt arges & Opis diſpergit ſuper infinitam ægrotorũ turbã. q ad arã ſũt. Eſt aũt ſepulchrũ earũ poſt artemiſiũ ad auroram ſpectãs proxime ceorũ cœnaculũ. hactenus de hypboreis dictũ ſit. Nam de fabula Abaris: qui fert eſſe hyperboreus nihil dico: qui ſagittã dicit ꝑ uniuerſam terrã circũtuliſſe nihil comedens: Q uod ſi qui ſunt hyperborei: ideſt ſup aquilonares: erunt & alii hypnotii: ideſt ſup auſtrales: nam nempe rideo cum multos uideo iã deſcripſiſſe ambitũ terræ nullũ habentes in exponendo ſenſum qui oceanũ ſcribunt circũfluere terrã tãq torno facta eſſet orbiculatã: & aſiam facientes europe parẽ. Nã ego ſingularũ magnitudinem breui patefaciã & quantæ ſunt ſingula ad deſcribendum: ubi perſæ incolunt: id ad auſtrale protenditur mare: quod dicitur rubrum. Super hos ad uentum aquilonẽ habitant medi ſuper medos ſapires: ſuper ſapires colchi ad ſeptẽtrionale ptingentes mare in quod influit flumẽ phaſis. Hæ quattuor nationes a mari ad mare incolunt. Dehĩc ueſperã uerſus ab ea duæ oræ terrarum ad mare protenduntur: quas ego exponam. Hinc qua ad aquilonem uergit ora una a phaſi incipiens porrigitur ad mare ꝓpontũ: & helleſpontum uſq; ad ſigæũ troicum Q ua uero ad auſtrũ uergit eadẽ ora a ſinu maryandico: q phœnici adiacet: tẽdit ſecũdũ mare ad pmõtoriũ uſq; triopiũ. Incolũt ãt i ora hac hoĩm natõnes trigĩta. Talis ẽ una ora altera uero a pſis icipiẽs porrigit ad rubrum mare: quod & perſicũ uocat: deide gradatim aſſyria atque inde arabia: deſinitque in ſinu arabico: & ſi non deſineret niſi ob id quod

Hyperborei
Deliæ puellæ ſacræ
Hyperocha Laodice.
Arge Opis
Olen
Abaris
Hyperborei hypnotii
Oceanuſ
Terræ partes
Perſæ
Rubrum mare
Medi
Sapires
Colchi
Phaſis
Mariãdicus ſinus
Rubrum mare
Perſicum mare
aſſyria
arabia

Darius e nilo riuos i illũ sinũ iduxit a psis ad phœnicẽ tractus amplus ẽ ac multus a phœnice hæc ora tẽdit secũdũ hoc mare pſyriã & palæstinã: & ægyptũ in q̃ terminat. Intra quã tres sunt oĩo natões: atq; hæ sunt q̃ a psis occasum uersus i asia cõtinent. Q uæ supra psas sunt: & medos: & sapires & colchos aurorã uersus & Solẽ orientẽ hic mari rubro' al luunt. Aquilonẽ uersus a mari caspio & flumine araxe: q cõtra Solẽ oriẽtẽ fluit. India tenus habitat asia. Illinc iã aurorã uersus deserta sunt: nec q̃lia sint dicere qsquã potest. Et asia qdẽ talis & t ta ẽ. Aphrica aũt ab altera ora ẽ. Ab ægypto eni iã excipit. Hæc ora circa egyptũ iã angusta ẽ: Nã ab hoc mari ad rubrũ ĩtercapedinis ẽ cẽtũ miliũ ulnarũ q̃ mille stadia. Ab his deinceps angustiis spacioſa sane ora excipit: q̃ aphricana dicitur. Iatq; admiror eos q distinguerũt atq; distinxerunt aphricã: asiã europã. inter quas nõ parũ ẽ differẽtiæ Siqdẽ europa lõgitudine qdẽ cæteras assequitur: latitudine uero nõ uidet mihi cõparari digna. Nã aphrica seipsam mõstrat circũfluã mari cẽ excepto dũtaxat ubi asiæ cõtermina ẽ: Neco ægyptiorũ rege eorũ quos nouimus prio i hoc demõstrando. Is postq̃ destitit a depmẽda fossa a nilo ad arabicũ sinũ misit nauibus quosdã phœnices pcipiẽs ut .rãsuecti colũnas herculeas penetrarẽt ad septẽtrionale usq; mare. Atq; ita ad ægyptũ remearẽt. Phœnices igit e rubro mari soluẽtes abierũt i mare australe: q postq̃ autũnus aduenerat applicitis ad terrã nauib9 semẽtẽ faciebãt: ut assidue aphricani lege rẽt ac messẽ expectarent. Deide messo frumẽto nauigabãt. Ita biẽnio cõsumpto ad herculeas colũnas. Anno tertio declinãtes i ægyptũ remearũt referẽtes q̃ apud me fidẽ non habẽt forte apud aliquẽ aliũ ptereũtes aphricã se habuisse Solẽ ad dexterã. Atq; hũc in modũ aphrica primũ ẽ cognita: Secũdo loco fuere carthaginẽses: q dicerũt quẽdã Sataſpẽ Teaspis filiũ uirũ achæmenidẽ q aphricã nõ pnauigauit cũ eẽt ad hoc ipſũ missus: sed cũ nauigatõnis lõgitudie tũ terræ solitudie deterritus retro rediit nõ ipleto labore: quẽ ei mr̃ iiũxerat. Eteni uitiauerat filiã uirginẽ zopyri filii Megabysi: quẽ ob hanc cãm a Xerxe rege suffigẽdũ cruci mr̃ sua q̃ fuerat Darii soror liberauit: q; diceret se maiꝰ illi suppliciũ irrogaturã: q̃ rex pararet. Q uippe necesse ei fore pnauigare oẽm aphricã dũ puẽiret ad arabicũ sinũ. His annuente Xerxe Sataspes i ægyptũ abiit: sumptaq; illinc naue ac socios nauigauit ad columnas Herculis: quibꝰ tramissis circũuectus aphricæ pmõtoriũ noie soloen in meridiẽ cursum tenebat: Emensusq; permultũ maris intra cõplures mensẽ cũ assidue pluri tẽpore opus esset cõuerso cursu in ægyptũ rediit. Et illic ad regẽ Xerxẽ regressus aiebat se in pnauiganda remotissima ad quã ierint ora uidisse homines pusillos phœnicea utentes ueste: q̃ quotiens ipsi terrę nauí applicarent: ad mõtes se fuga proripe rent relictis urbibus. Ipsos autẽ illos igressos nihil iniuriæ intulisse: pecora tm̃ illic excepisse. Q uod autẽ totã aphricã non pernauigasset: hanc cãm afferebat: q; nauigium ulterius pcedere nõ posset: sed retineret. Hunc Xerxes negans locutũ uera: q; certamen sibi ppositũ nõ exoluisset: in crucẽ sustulit irrogata quã destinauerat pœna. Huius fataspis eunuchus audita dñi nece: famum cum magna pecunia profugit: quã famius quidã iter uertit. Eius nomẽ cum sciã: tñ uolens obliuiscor: Asię bona pars a Dario inuestigata est Is cupidus cognoscẽdi ubinã Indus q secundus omniũ fluminũ crocodilos pstat: mare in fluat: misit nauibus cũ alios quosdã quos uera renũciaturos confidebat: Tũ scylacẽ quẽ lidã caryãdẽ. Isti e castapyro urbe: & e terra pactyia soluẽtes secundo flumine aurorã uersus atq; solẽ orientẽ nauigãtes in mare: Dehinc per ipsum mare tricesimo demum mẽse tenuerũt eũ locum: unde rex ægyptiorũ eos phœnices: quos antea dixi miserat ad aphricam pernauigandam. Post horũ prænauigationẽ Darius indos subegit: & eo mari poti-

Araxes
Asia
Aphrica
Europa
Aphrica
Necus rex
Sataspes
Soloe
Indus fluus
Crocodi li
Scylax
Castapyrus
Pactyia

Europa
Nilus
Phasis
Tanais
Meotis
Cimerii
Lybia
unde
Asia uñ
Europa
unde
Pontus
Ana'
charsis
Ister
Tyres
Hypanis
Bory-
sthenes
pãticape
Hypacy
ris
Gerris
Tanais
Ister ma
ximus
Porata
Pyretos
Tiarãtus
Aratus
Napares
Oressus
Atlas
Auras
Tibisis
Crobyzi
Athris
Nœas
Artanes
Scius
Angrus
Bongrus
Ombrici
Carnis
pis

tus est. Ita asiam præter eam quæ orientẽ Solem spectat: cõpertũ est parẽ aphricæ eẽ. Europæ anemine inuestigatũ est: neq; qua ad orientẽ: neq; qua ad aquilonẽ uergit a mari claudat' Longitudine tamẽ cognoscit' ad utrãq; accedere. Neq; possũ cõiectura colligere unde sit: & cũ una sit terra trifaria sint ei nomina ĩdita e mulierũ cognominib9: eiusq; fines ponant'. Nilus fluuius ægyptiacus: & phasis colchichus: Alĩ aiũt esse fines tanaĩ: & mæotidẽ fretũq; cimeriũ: sed negãt se audisse nomina eorũ qui hæc distixerũt: & unde nomina ĩposuerit. Iam enĩ libya quidẽ id ẽ aphrica a pleriſq; græcorũ fert' sortita nomẽ a Libya quadã muliere ĩdigena. Asiæ uero ab uxore Promethei: quãq; lydi hoc sibi nomen uẽdicãt asserẽtes ab Asio Manei filio asiã appellatã nõ ab uxore Promethei. Vnde & sardibus familiã quãdã esse uocatã asiadẽ. Europa autẽ neq; an sit mari circũflua: neq; unde hoc nomẽ acceperit: neq; qs nominis auctor extiterit: ab aliquo mortaliũ cõpertũ est: nisi dicimus ab europa tyria nomẽ accepisse regionẽ: nec ante sicut cæteras nomẽ habuisse. Tamẽ illã rex asia fuisse cõstat: neq; in hãc cõmeasse terrã: q̃ nũc a græcis uocat' europa. sed e phœnice tãtũ i cretã & e cretai aphricã. Hæc hactenus de his dicta sunt. Nã q̃ sentimus de his hęc dicimus. Põtus euxinus i quẽ Darius fecit expeditionẽ nationes exhibet oĩum ĩperitissimas: scythica dũtaxat excepta. Nullius enĩ natiõis corũ: q̃ sunt ĩtra põtũ aut aliqd ad sapientiã ptinens pferre possumus: aut aliquẽ uirũ p erudito habitũ nouimus: præter Scythicã gentẽ & Anachrasim. In gẽte scythica ex oĩbus humanis negociis unũ maximũ quãtũ nos scimus excogitatũ est. Nã cætera nõ admiror qd' maximũ ab eis excogitatũ idẽ: ut neq; quispiã q ad eos se cõtulerit aufugere: neq; ipsi capi possint aut ne iueniri qdẽ si nolint atq; deprehẽdi. Siquidẽ nullæ sũt eis urbes: nulla mœnia extructa. domos secũ ferũt singuli: equestreſq; sũt sagitarii nõ pane uictitãtes: sed ex pecoribus: p domibus plaustra habẽtes quidni ibelles: alioquin futuri & ad dimicãdũ ihabiles. Hæc sunt ab eis inuenta cũ opportunitate terræ: tũ fluminũ beneficio. Nã hæc terra cũ sit cãpestris: sua sponte uliginosa est: & humida: eãq; iterfluũt flumina nõ multo pauciora numero q̃ in ægypto fossæ quorũ quæ sunt celeberrima & a mari nauigabilia ea recensebo. Ister quinq; hostia habẽs. Post hũc tyres: & hypanis: & borysthenes: & pantica pes: & hypacyris: & gerris: & tanais. Isti horsum fluunt. At ister oĩum quos nouimus fluuiorũ maximus semp sibi ipsi par tã æstate q̃ hyeme fluit ab hespero primus oĩum q sunt in scythia ob id oĩum maximus: q, alii in eũ influunt: qui ipsum ingentẽ reddũt per scythiã delapsi numero quinq;. Vnus quẽ porata scythæ appellant græci pyreton: altertiarãtus: tertiº aratus: quartus napares: quĩtus ordessus. Horũ primo loco dictus fluuius magnus est ad aurorã fluẽs cũ istri aqua cõmũicat: minor ẽ tiarãtus ab hesperũ magis uergẽs. Inter quos cæteri fluẽtes araroº naparis & ordessus i istrũ ĩfundũt'. Hi sũt uernaculi scythię amnes q illũ augẽt. In quẽ etiã cuoluũt'. Ex agathirsis q dẽ fluẽs unus maris. Ex æmi uero iugis tres: alii ĩgentes ad aqlonẽ uẽtũ atlas & aulas & tibisis. Per thraciã uero & crobyzos thraces athrys: & nœas & artanes: & ex pæoniis ac mõte rhodope medio ĩterscindens æmũ seº. Q uin ex illyriis i aqlonẽ tendens angrus planiciem triballiã interfluẽs: bõgũ intrat: Bõgrus iste istrũ. Ita utrũq; per se magnũ ister excipit. Præterea ex ombricorũ regione carnis: & alius ad uentũ aquilonem alpis in istrum exeũt. Omnẽ enim europã ister emetitur sumpto ex celtis initio: qui oĩum in europa ad Solis occasum extremi sunt. Post cynetas: totãq; permẽsus europã ex trãsuerso ĩgreditur scythiam his quæ dixi fluminibus: & aliis multis aquas ferẽtibus: ister fit omnium maximus. Q uod si alterius cum alterius aqua comparetur: profecto nilus copia aquæ antecellit: q, ieum

nullus neq; fluuius neq; fons ingrediens ad incremeutũ aquæ cõfert. Quod autẽ ister ſibi ſemper par fluit tã æſtate q̃ hyeme: ob id fit (ut mihi uidet) q; hyeme eſt quãtus ẽ aliquã tulo maior q̃ ſua natura fert: Nã p hyemẽ paululũ i ea regione pluit: ſed ubiq; ningit. Ae ſtate uero nix quæ ſub hyemẽ decidit pmulta undiq; i iſtrũ liquefacta dilabit: eũq; iplet: nec ipſa ſolũ: ſed cũ ea imbres multi atq; uehemẽtes. Quippe p æſtatẽ pluit quo tẽpore quãto plus aquæ Sol ad ſe attrahit q̃ hyeme: tãto plus aquæ cũ iſtro miſcet æſtate q̃ hyeme ita cũ paria faciat iſter datis aquis & acceptis fit ut ſemp uideat ſibi eẽ ſimilis. Ex fluminibus ergo quæ apud ſcythas ſunt unũ ẽ iſter poſt hũc cyres q ab aquilone meãs ortũ trahit ex igẽti palude: quæ ſcythicã terrã a nebride ſeparat. Ad oſtiũ huius i colunt greci: qui tyritæ uocant. Tertiũ flumẽ eſt hypanis ex ſcythia ueniens: & ex magna palude p fluens circũ quã paſcunt eq ſilueſtres cãdidi: recteq; uocat hec pal⁹ mater hypanis. Ex hac igit ortus hypanis fluit fere qnq; dierũ nauigatiõe anguſt⁹ & adhuc dulcis: ſed mox quatuor a mari dierũ nauigatiõe ſane q̃ amarus ppter amarũ: qui in eũ ifluit fõtẽ: adeo i quã amarũ: & cũ ſit exigua magnitudine: tamẽ inficiat hypani flumẽ i paucis magnum: Eſt aũt hic fons i finibus regionis ſcytharũ aratorũ: & alizonũ eodem noie quo locus unde emanat. Scythica ligua exãpæus. i. ſacræ uiæ ap d' alizonas cõtrahũt termino ſuos tyres & hypanis: mox deide idiuerſum abeũtes mediã itercapedinẽ laxant. Quartus fluius ẽ boryſthenes ſecũdũ iniſtrũ oium maximus: & noſtra ſententia nõ modo ſcythicorũ fluuiorũ lõge uberimus: ſed etiã cæteris uberior: pter ægyptũ nilũ: cũ quo nõ licet aliũ cõparare. Cæterorũ uberimus ẽ boryſtenes: paſcua pbens amœniſſima: & accõmodatiſſima pecoribus: nec nõ optimorũ ac ſingulariũ affati piſciũ: idẽ ad potãdũ ſuauiſſimus liqdus inter turbidos fluẽs: iuxta quẽ ſemẽtis optima fit & herba nõ ſatiua etiã altiſſima. In cuius quoq; oſtio igens uis ſalis ſua ſpõte cõcreſit. Præbet idẽ igẽtia cete ad ſalſuranã ſpiritus carentia q̃ antaceos appellãt. Alia præterea præſtat admiratione digna. Quadragita dierũ nauigatione uſq; ad locũ noie gerrũ cognoſcit ab aquilone fluere. Superiora per q̃ fluit: nemo hoium eloq põt. Apparet tñ fluere p ſolitudinẽ ad ſcytharũ agricolantiũ pla gã. Nã hi ſcythę decẽ dierũ nauigatione accolũt hoc flumẽ. Cuius tãtũ ac nili fontes nec ipſe poſſum nec ullũ græcorũ reor poſſe dicere. Idẽ cũ ad mare aduenĩat hypanis: cũ eo miſcet codẽ i loco mare irrupens. Quod inter hos amnes in cõfluentẽ tẽdẽtes intercapedinis eſt hippoleo promontoriũ uocitat: ubi delubrũ Cereris extructũ eſt. Vltra qd' delubrũ ſub hypani incolũt boryſthenitæ. Hactenus quæ ab his fluuiis. Poſt hos alius qui quintus eſt noie panticapes: & ipſe ab aquilone fluẽs atq; e palude: Inter quẽ & boryſthenẽ icolũt ſcythæ agricolatores: idẽ in hylæã ingreditur. qua trãmiſſa boryſtheni imiſcetur. Sextus eſt hypanis qui e palude manãs medioſq; ſcythas pecuarios influẽs in mare euoluitur iuxta carcinitim oppidũ ad dexterã coercens: hyleã & curſum: qui dicit Achilis. Septimus eſt gerrus nomẽ a loco optinens: qui a boryſthene dirimit circa ea loca: apud quæ boryſthenes cognoſcit: cui loco nomẽ eſt gerro diſterminatq; regionẽ ſcytharũ pecuariorũ: ac regiorũ. & dũi mare fluit: in hypacari dilabitur. Octauus ẽ tanais qui ſuper ius e uaſta palude profluens in aliam uaſtiorẽ diffundit nomine meotim. q̃ diſcludit regios ſcythas a ſarmatis. In hũc Tanaĩ ali⁹ ifluit noie Hyrgis. Ita ſcythę celeberrimis annib⁹ muniti ſũt. Gramẽ q d' i ſcythia germinat: oium q̃ nos nouim⁹ germinũ ardiſſimũ ẽ: qd' ita ſe habere diſſectis pecoribus licet diſcernere. Et ea qdẽ q̃ maxia ſunt ita apd' eos abũdãt. Cætera ãt uulgaria ſũt. Atq; hũc i modũ rex ſũt eis iſtitutæ. deorũ hos ſolos ppiciant: Veſtã ante oẽs: Deinde Iouẽ ac Tellurẽ exiſtimantes: Tellurem Iouis

Iſter
Cyres
Tyritæ
Hyppanis
Alizones
Exãpæus
Boryſthenes
Sal ſua ſpõte cõcreſcens
Cete.
Antaceι
Gerrus
Hyppoleo
Sãticapes
hyleas
hyparis
Carcinitis
Gerrus
Tanais
Meotis
Hyrgis

Scytharum dei

cõiugem esse. Post hos Apollinẽ & cęlestem Venerẽ & Martem & Herculem. hos cũcti scythæ deos arbitrant. Sed q regi scythæ uocant: etiam Neptuno sacrificãt: appellantes

Papæus

Vestã lingua sua labiti: Iouẽ napæum mea sentẽtia rectissime: Tellurẽ Apiam: Apollinẽ

Apia

Oetosyrũ: cęlestem Venerẽ arginipasam: Neptunũ Thagimasam. Simulacra & aras &

Oetosyrus

delubra faciendã nõ putant ꝓterq; Marti: Idẽ sacrificiũ prorsus apud omnia templa fieri

Thagimasa

eodẽ modo est institutũ: q talis est. Victima ipsa primoribus implicita pedibus sistit: Cuius a tergo stans imolator amota i primis iugula pecudẽ ferit: eaq; cõcidente deũ inuocat:

Victimarũ ritus

cui illã mactat: deinde circũdat laqueũ collo: tum iniecto baculo circũducit: hostiamq; strãgulat nõ incenso igni: nõ uotis nũcupatis: nõ sumptis libamẽtis: Sed ubi pecudẽ strãgulauit: eiq; pellẽ detraxit: ad coctura se conuertit. Verum cũ scythica regio lignorũ sit admodũ inops: hoc ab illis ad carnẽ coquendam excogitatũ est. Vbi uictimã pelle denudarunt: denudãt quoq; ossa carnibus: dehinc illas in lebetes eius gentis lesbiis craterib⁹ assimiles: nisi q, sũt multo capaciores iniiciũt. Subiectis atq; succẽsis ossibus hostiarum coquũt. Si autẽ non affuerit lebes oẽs carnes hostiarum in aluos illarũ & cũ aqua cõmiscent: atq; ossa succendunt: quibus pulcherrime ardentib⁹ & aluis facile capientibus carnes ossibus separatas: ita fit ut bos seipse coquat: & item cætera pecora immolata per semetipsum quodq; elixum sit. Coctis carnibus is qui imolauit earũ atq; intestinorum libamenta ante se porricit. Immolant autem cũ alia pecora: tũ præcipue equos. Et aliis q-

Martis tẽplũ ex sarmentis

dem diis hunc in modũ & alias pecudes imolant. Marti uero sic prisco ritu apud quosq; tale extruit templum. Sarmentorũ fasces aggerunt trium i longum latumq; stadiorum minoris tamen sublimitatis: desuper quadrata planicies efficit. Tria latera preruptasũt: q̃rtum accliue: per quod ascendat. Eo quot annis comparant centum qnquaginta plaustra sarmentorum. Nam semper propter cæli tempestatẽ illa marcescũt. Sub hoc aggẽ

Acinacis

stu ferrens Acinacis qui singulis uetustus est statuit. Idq; est Martis simulacrum: cui annuas hostias offerunt cum aliorum pecorum tum equorum: & plus huic Acinaci q̃ cæteris diis. Ex captiuis centesimum quenq; imolant non eodem quo pecora modo: sed diuerso. Nam ubi eorum capitibus uinũ libauerunt: ipsos ad quoddam uas mactant: Dehinc eisdem in congeriem sarmentorũ sublatis: Acinacem cruore perfundũt. Hæc quidẽ supra conferunt: Inferius autem ad templum illa faciũt. Virorũ interemptorum omnes humeros dextros præcidunt: quos una cum manibus in aerem iaciũt: quocũq; decide-

Sues non alunt

rit manus ibi iacet: & seorsum mortuus. Cæteris deinde solẽnibus confectis abeũt: Et sacrificia quidẽ hæc ab eis sunt instituta. Sues pro nihilo putant quos nec alere omnino in sua regione uolunt. Q uæ uero ad bellum attinẽt: hũc in modũ sunt ab eis comparata.

Scytharũ mos i hostes

Q uẽ primũ uirũ ceperit uir scytha eius sanguinẽ potat: quoscũq; in prælio interemerit eorum capita regi offert. Nã capite allato sit prædæ quãcũq; ceperit particeps: alioquin expers. Caput hoc modo præcidit: in orbem illud amputat circa aures uerticeq; sumpto excutit. dinde pellẽ detrahit: & ubi sucut bouis coriũ manib⁹ molliuit. tãq; mantile possidet: eaq; & abenis equi sui appensa gloriat: qualia mantilia ut quisq; plurima habeat: Ita uir iudicat præstantissimus. Sũt quoq; multi qui coria hæc humana tãq; brutorũ cõsuant: quibus pro amiculis induant. Multi etiam cæsorum hostium manus dextras cum unguibus excoriant: eiusq; operc la pharetrarũ integunt. Est autẽ inter omnia coria humanum fere & crassum maxime & candore splendidum. Multi totos homines excoriatos & super ligna extentos supra equos circũferunt. Hæc ab illis in mores sunt recepta. Non tamen de omnium sed de inimicissimorum capitibus hoc faciunt: ut illud quisq;

Hoĩum coria

infra supercilia recisũ prorsus excuteret: & crudo tãtũ bouis corio si pauper sit. Sin diues nõ mõ exterius iducat bouino corio uerũ et iterius iauret: & sic uterq; p poculo utat. Idẽ agũt de familiaribꝰ si iter eos extiterit discordiæ dũ apud regẽ uictoria sint potiti. Hæc capita hospitibus q ad eos uẽiũt uiri alicuiꝰ existimatiõis exhibẽt: referũtq; illos cũ essẽt dõestici: & ad pugnã lacessissent ab ipsis eẽ supatos. Id strẽnui tatis loco ponẽtes semel quot annis singuli regionũ principes miscẽt uinũ crateri: d' quo scythæ oẽs hostiũ hõicidæ bibũt nẽo gustat q nihil pclari opis ediderit: sed sine honore seorsũ sedet: q̃res apd' eos maxiæ ẽ ignominiæ: Q ui uero cõplures cædes fecerũt: hi duobus piter quos hẽnt calicibꝰ potãt. Apud eosdẽ permulti sunt uaticinatores: q cũ pluribus uirgis saligñis diuinãt. Ad hunc modũ grãdes uirgarũ fasces cũ attulerũt humi positos dissoluũt ac separati ponẽtes illarũ singulas uaticinãt': Ad hæc dicẽdo uiceuersa uirgas phendũt: & rursus singillati cõponũt. Hæc est illis tradita a maioribꝰ diuinatio: Sed enaries q sunt androgyni aiunt sibi a Venere traditã diuinationẽ tiliæ fronde uaticinãtes. Tiliã ubi quis trifariã sciderit digitis suis eã iplicando ac resoluẽdo tractat atq; hunc in modũ uaticinant'. Horũ tres maxime pbatos accersit rex quotiens ægrotat. Cui isti fere semp dicunt hunc aut illũ ciuẽ. Nominant autem hoiem de quo loquunt' peieraſſe iurantẽ per regium soliũ. Est autem scythis mos plerũq; iurãdi per regium soliũ cũ maximum uolunt interponere iusiurandum protinusq; is quem dixerint peieraſſe adductus coarguitur scientia diuinandi tanq̃ compertus falso deieraſſe per regium solium & ob id regem ægrotare. Si ille insicias se negat peieraſſe: atq; rem grauiter fert: rex duplũ uaticinorũ accersit. Q ui inspecta diuinandi ratiõe si & ipsi hoiem periurii cõuicerint: sine mora caput excidũt: ei usq; facultates inter se partiuntur primi uaticini. Sin uero illi qui superuenerunt uaticini homines absoluerint: Alii atq; alii præsto sunt: quorum si plures absoluerint. decernitur primis illis uaticinis esse pereundum: eosq; hunc in modũ necat. Plaustrum concameratum ubi sarmentis referserunt: bobusq; iunxerunt: uaticinos pedibus implicatis & manibꝰ post tergum reuinctis atq; ore obstructo extẽdunt in medium sarmentorum: incensisq; sarmentis territando agitant boues. Q uorum boum multi cum uaticinis conflagrantur: Multi ambusti utiq; cremato palustri temone aufugiunt; Hoc quem dixi modo uaticinos comburunt etiam ob alias causas: appellantq; pseudomãtias: idest falsos uaticinos Sed quos morte rex afficit: eorum ne liberos quidem relinquit: sed uniuersos mares interficit: Fœminis nihil læsis fœdera cum quibuscũq; ineunt scythæ. hoc modo ineunt. Infuso in grandẽ calicem fictilem uino cõmiscent eorum sanguinem qui feriunt fœdus percutientes cultello aut incidentes gladio aliquantulum corporis. Deinde in calice tingunt Acinacem: sagittas securim: iaculum: Hæc ubi fecerunt sese multis uerbis deuouẽt: postea uinũ epotãt nõ mõ ii q fœdus fecerũt: sed ẽt comites hi q sũt maxie dignitatis. Regũ sepulchra apd' Gerros sũt ubi borysthenes iã nauigabilis ẽ. Ibi cũ rex eorũ decessit: i gẽtẽ scrobẽ effodiũt forma q̃drata. Hoc ubi pæparatũt: accipiũt mortuũ corpore incærato aluo euulsa atq; expurgata: quã silere contuso & thymiamate apiiq; semine & anisi cũ expleuerunt resuũt rursus ipositũq; plaustro cadauer ad aliã gẽtẽ ferũt: qd' q excipiũt eadẽ agunt: quæ regii scythæ: aurem decidũt: crinẽ circũtondent: brachia circuncidunt: frõtem nasumq; consauciant: siniſtram manum sagittis traiiciunt. Postmodũ regis cadauer carpento ferunt ad aliam gentem: cui imperitant: quæ ipsos comitatur ad eos unde primum uenerant. Vbi iam mortuum circũferẽtes lustrauerũt singulas gẽtes qbus imperauit apud eos deponunt qui in extremis habitãt & in sepulchris: quem post quã

Hostium homicidæ in magno honore

Enaries Androgyni

Scytharũ iusiurãdum

Scytharũ fœdera

Regũ sepulcra

ſup torũ in loculo uiderũt: haſtis hinc atq; hinc defixis deſup ligna diſponũt: deinde pallio cõ tegũt. In reliqua loculi ſpatioſitate aliq̃ eius pallacũ ſtrãgulatã ſepeliunt: & cum qui uina miſcebat & coquũ & equi agaſonẽ: & miniſtrũ: & qui erat a nũciis necnõ equos & aliarũ rerũ omniũ primitias: qn etiã phialas aureas. Nã argenteũ aut æreũ nihil in uſu habent. His actis humũ certati atq; auide iniiciunt cupiẽtes tumulũ q̃ maximũ efficere. Circũacto anno rurſus hoc agunt: e famulis regis intimos ſumũt: Sunt autẽ famuli regũ ingenui ſcythæ & quos ipſe rex iuſſerit. Nã nullus uenalitius ei miniſtrat. Horũ miniſtrorũ qui q̃gita cũ ſtrangulauerunt ac totidẽ præſtantiſſimos equos eductis inteſtinis expurgat⁹ paleis iplet ac conſumit. Et ubi dimidiũ fornicis ſuper duo ligua reſupinatũ ſtatuerit: alte rũq; dimidiũ ſuper altera duo ligna: & item alia multa huiuſcemodi defixerit: tum ſuper ea equos imponunt craſſis tignis in longum ad ceruicẽ uſq; traiectos: Ita ut priores fornices ſuſtineant armos equorum poſteriores uero iuxta fœmora ſuſcipiãt uteros utriſq; cruribus ſuperne pendentibus: Equos infrenant eorumq; habenas ad palos extentas alligãt: Dehinc ſuper eorum ſingulos ſtatuunt ſingulos quinquaginta iuuenum ſtrangulatorum hunc in modum: Vnicuiq; eorum rectum ſtipitem per ſpinam ad ceruicem uſq; tranſfigunt: quod inferius ſtipitis extat ultimum infigunt tignoilli quo equus tranſiectus eſt. His equitibus ſepulchro circũpoſitis abeunt. Hunc in modum reges ſepeliunt.

Scythaꝝ funera

Alios autem ſcythas cum deceſſerunt proximi quippe in paluſtris collocatos ad amicos circũferunt. Eos ſinguli amicorum excipientes epulum cadauer comitantibus præbent tam propinquis q̃ cæteris ad hunc modum quadraginta diebus priuati homines circumagunt: de hinc humantur tali tamen ratione prius purgati. Vbi caput exinaniuerũt ablueruntq;: circa corpus ita agunt tria ligna ſtatuũt mutuo inclinata. circa hæc prætẽdũt lanea pilea q̃ maxime poſſunt conſtipantes & in ſcapham in medio lignorum pileorũq; poſitam lapides coniiciunt exigne perſpicuos. Naſcitur autem apud eos cannabis lino ſimillima præterq̃ craſſitudine ac magnitudie. Sed q̃ noſtra ẽ multo præſtantior uel ſua ſponte naſcẽs uel ſata. ex qua thraces ueſtimenta conficiunt lineis ſimillima: quæ niſi quis admodum terat linea ſint an cãnabacea non queat dignoſcere: & qui non uiderit cãnabem: extimet lineum eſſe ueſtimentum. Huius cannabis ſũptum ſemen ſcythæ ſub pileis occulunt ſupra lapides igni perſpicuos. Vnde fit thymiama tantũ reddens uaporẽ quantum apud græcos nullum thuribulum reddit. Hoc odor ſtupentes ſcythæ eiulãt: quod apud ipſos loco lauacri eſt. Neq; enim lauãt omnino corpus. Sed uxores eorum infundentes aquam corpora ad lapidem aliquem ſcabrum conterunt cypreſſo & cedro & thuris ligno. Deinde perfrictum corpus cum intumuerit: illud faciemq; medicamentis ohlinut. Ideas ſimul bene olentes facit: Simul poſtero die medicamentis amotis mundas ac ſplendidas. Externis hi ritibus uti magnopere cauent: ne mutuo q̃dem inter ſe: ſed græcorum præcipue utiq; poſteaq̃ deprehenderunt Anacharſim & deinde iterum Scylem: Siquidem Anacharſis cum multum orbis terrarum contẽplatus eſſet: & multum in ſapientia profeciſſet: eam ad mores ſcytharum pertulit. Is dum ihel leſpontum nauigans tenuiſſet cyzicum: nouit matri deorum (Offendit enim cyzicẽos) eius diem feſtum magnifico ſane apparatu celebrantes ſi ſaluus ſoſpeſq; domum reuertiſſet ſacrificaturum ſe eodẽ ritu quo cyzicenos ſacrificantes uidiſſet: & peruigilium noctis inſtituturum. cum abiiſſet in ſcythiam uenit ad locum qui dicit hylæa iuxta Achillis curſum ſita ubiq; omnifariis omnibus referta. In hanc abſtrudẽs ſe Anacharſis oẽm feſti cerimoniam deæ perſoluit tympanum tenẽs exutiſq; ſimulacris. Hæc eum agentẽ

Cantabris

Anacharſis

Hylea

quidã ſcytha animaduertẽs indiciũ detulit. Sauleo regi. Rex cũ & ipſe cõtuliſſet ſe eo: & Anacharſim ea facientẽ inſpexiſſet excuſſa ſagitta necauit. Et nũc ſi qs de Anacharſi interrogat: ſcythæ negant ſe nouiſſe hoiem ob id qd in græciã peregrinatus ẽ: extremoſq; ſit mores ſectat⁹: licet (ut ego accepi) tutor fuerit Tymnis filii ſpargapithis: patruuſq; Idãthyrſi ſcytharũ regis fili⁹ Gnuri: nepos Lyci: pronepos Spargapithis. Itaq; ſi ex hac familia extitit Anacharſis: cõſtat eũ a patruele fuiſſe interẽptũ Idãthyrſus eni fuit filius Saulei. ſauleus autẽ fuit q Anacharſim iteremit. Quãq; & aliud quiddã peloponnenſes audiui referentes Anacharſim ab rege ſcytharũ miſſum græciæ factũ eſſe diſcipulũ: & cũ rurſus rediſſet: dixiſſe ad eũ qui ſe miſerat cunctos græcos eſſe in oi ſapientia occupatos lacedæmoniis exceptis: q ſoli rationẽ haberẽt dãdi & accipiendi prudẽter. Verũ hæc narratio aliter ab ipſis græcis deluſa ẽ. Hic igitur uir (quẽadmodum antea dictũ eſt) mortẽ oppetiit. & ipſe quidẽ ita egit propter externos ritus: & græcorũ cõſuetudinẽ. Multis ãt ſane annis poſtea interiectis ita paſſus ẽ ſcyles Aripithis filius. Etenim Aripithes ſcytharum rex cum alios multos filios: tum ſcylem ſuſtulit ex uxore iſtrina haud quaq; indigena: quæ filium græcam linguam litteraſq; edocuit. Interiecto deinde tempore Aripithe per dolum occiſo a ſpargapithe agathyrſorum rege. ſcyles regnum ſuſcepit: & uxorem patris nomine Opœam. Erat autem Opœa hæc ciuis: ex qua erat Ariapithe filius Orirchus: ſcyli regnum ſcytharum optinenti: ſcythicus tamen uiuendi mos nihil prorſus cordi erat: ſed græcus i quo fuerat imbutus a puero. Ideoq; multo magis ad hunc exercendum ſe conuertebat. Vtiq; cum ad urbem boryſthenitarũ ſcythicum ducebat exercitũ Boryſthenitæ autem ſe a mileſiis aiunt eſſe oriundos: Ad hos quotiens ſcyles ueniebat relicto in ſuburbanis exercitu ipſe muros ingreſſus portas obſerabat depoſita ſcythica ſtola græcum ſumebat ueſtimentum: & eo indutus per forum ſpatiabatur. nullo neq; ſatellitum neq; populi comitatu appoſitis qui portas cuſtodirent: ne quis ſcytharum cerneret eum geſtantem huiuſmodi ſtolam: & cum cæteris græcorum inſtitutis utebat' tum in faciendis deorum ſacris. Et cum ibi tempus menſtruum aut amplius triuerat: abſcedebat induta ſibi ſcythica ſtola: Idq; ſæpenumero faciebat extructis ſibi ædibus illic: & uxore illinc accepta. ſed cum foret ei male euenturum ex hac occaſione male euenit. Affectanti ei Dioniſium bacchanalem initiari ac hoſtiam initiationis iamiam ſumpturo in manibus oblatum eſt ingens oſtentum. Erat ei in urbe boryſthenitorũ circũ ædes ſuas: quarũ paulo ante habui mentionem magnas atq; magnificas e lapide cãdido ſpynges & grypes ſtantes. In has ædes deus fulmen iaculatus eſt: totæq; deflagrauerut. Scyles nihilominus initiationem peragit. Enimuero ſcythæ græcis probro dant bacchanandi cõſuetudinem negantes eſſe credibile deum inuenuiſſe quo homines ad dementiam adigãtur. poſteaq; bacchanalibus ſacris iniciatus ẽ ſcyles: quidam boryſthenitarum ſcythis indiciũ detulit ingens. Vos qdẽ ſcythæ nos irridetis q, bacchanalia agam⁹: qđq; nos de⁹occupet. At nunc demum hic ueſtrum quoq; regem occupauit. Nã bacchanalia exercet a deo in dementiam actus: Quod ſi mihi non habetis fidem: ſequimini me rem uobis oſtẽſurum. Primores ſcytharum hominẽ ſecuti ſunt: quos boryſthenita ille deductos clanculum i turri collocauit. Vbi affluit ſcyles cum thyaſo. ideſt cum choro illo bacchabundus. ſcythę eo conſpecto rem ingentis calamitatis eſſe duxerunt: digreſſiq; ea quæ uiderant omni exercitu indicarunt: Poſt hæc ubi ad lares ſuos rediit ſcyles: defecerunt ab eo ſcythæ delecto fratre eius Octamaſade ex filia Teris genito: ſcyles cognito quid deſe fieret: & quam ob cauſam profugit in thraciam. Id cum audiſſet Octamaſades cũ

Sauleus rex
Anacharſis cædes
Tymnis
Spargapithis
Idãthyrſus
Scyles
Aripithes
Opœa
Orithus
Bacchanalia
Octamaſades

Sitalces exercitu aduersus thraicia contendit cui ad istrū progresso thraces occurrerunt; & dum conflicturi erant: Sitalces ad Octamasadē misit caduceatorē cū his mādatis: Quid op⁹ est inter nos tentare fortunā. Tu quidē sororis meæ es filius: sed habes germanū meum quem si mihi reddideris: ego uicissim tradā Scylē tibi. Ita neq; tu: neq; ego periclitabor exercitu. Erat autē apud Octamasadē frater Scitalcis ab eo profugus. Hāc a scitalce ob latā conditionē Octamasades accepit: redditoq; scitalci fratre eodēq; auunculo suo: scylē recepit fratrē: Et scitalces quidē receptо fratre reduxit exercitū: Octamasades autē eodē die caput scyli dempsit. A deo sua istituta scythæ obseruant: & his q̄ externos rit⁹ ascisc̄ tales irrogāt pœnas. Multitudinē scytharū non potui exacte indagare cū de eius nūero uaria referentes audiā: & permultos illos: & rursus paucos eē utiq; scythas. Q uātū autē sub aspectū meū uenit: est inter borysthenē: & hypānim flumia locus nomine: Exāpæos cuius etiam aliquanto antea habuimus mentionem: cum dicebam fontem eo esse aquæ amarę hypanim in quem fluit impotabilem reddentis. Hoc in loco iacet ahenum sexies tantum q̄ crater qui est in hostio ponti a Pausania Cleōbroti filio dedicatus: quod si quis non inspexit hunc ei in modum declarabo. sexcentarum est amphorarum facile capax crassitudine digitorum sex id aiunt iudigenæ ex aculeis sagittarum esse factum. Regem enim suum nomine Arantem cum numerum scytharum inire uellet iussisse singulos scythas conferre singulos sagittarum aculeos: proposita morte ei qui non ferret: Ita magnam uim collatam esse aculeorum: & ex his aliquod confectum opus placuisse ei p monumento reliquere: atq; inde fecisse id ahenum: & in hoc exampæo dedicasse. Hoc de multitudine scytharum audiebam. Hæc regio miracula nulla habet præter flumia cū multo maxima: tum numero plurima. si quid tamen præter flumina & magnitudinem campi exhibetur admiratiōe dignum. Id dicetur uestigium Herculis ostendunt petræ impressum uirili uestigio simile bicubitali magnitudine iuxta fluuium tyrem. Et hoc ita se habet. Redeo ad eam quam ab initio institueram orationem: Dario aduersus scythas exercitum comparanti: dimissis nunciis ad imperandum aliis ut peditatum: aliis ut classem præstarent: aliis ut bosphorū thracium iungerent: Artbanus Hystaspis filius Darii frater nolebat illum ullo pacto scythis inferre bellum commemorans scytharum inopiā utilia suadens cum tamen non persuaderet illi destitit a dissuadendo. Darius ubi omnia ei in expedito fuere copias eduxit ex urbe susis. Ibi eum Oebazus quidam persa: cui tres filii erant omnes in militiam euntes obsecrabat ut unum sibi ex illis relinqueret. Cui Darius tanq̄ amico & modesta obsecranti: respondit se omnes eius liberos relicturum: Eo responso Oebazus magnopere lætabat sperans liberos suos missionem habere militiæ At ille præpositos filiis Oebazi iussit ut omnes eos interimerēt. Ita filii Oebazi obtrūcati illic sunt relicti. Darius susis moueus peruenit ad bosphorum calchedonis: ubi pōs iungebatur. Illic consensa naui trasmisit in insulas nomine cyaneas: quas græci prius errabundas fuisse aiunt. Ibi sedens in templo subiiciebat oculis pontum rem spectaculo dignam. Nam inter omnia maria est maxime admirabile: Cuius longitudo est undecim miliū ac cētū stadiorū: latitudo qua latissimū est trium miliū ducentorū. Huius pelagi os latitudinis est quattuor stadiorum lōgitudo oris: quod est collum: quæ bosphorus dicitur: ubi pōs cōnectebatur circirer cētū uigiti stadia ad propōtidē usq; pertigēs. Propōtis aūt quingentorū stadiorū ē mille & quadringentorū longitudinis influēs in hellespōtū. Ipse hellespontus ubi angustissimus stadiis septē quadringentis: lōgus itrās pelagi uastitatē: quod ægæū uocatur. Hæc autē ita dimēsa sunt. Nauis fere meat omnino se-

Exāpæos

Ahenum capax

Arantes

Artabanus

Oebazus

Cyaneæ

Pontiā-plitudo

Bosphorus

Propōtis

Hellesp

Pontus Aegæum

ptuaginta millia paſſuum longo die. nocte uero ſexaginta: Itaq; a faucibus pōti ad pha- Phaſis
ſim (hoc eſt enim ponti longiſſimū) nouem dierum eſt nauigatio: & octo noctium: quæ
fiunt mille centū ac decē milia paſſuū: hoc eſt ſtadiorū undecim milia ac centū. Eſcythi
ca aūt ad Theſmycirū quæ eſt ſup flumē thermodontem. (Hic nāq; pōti latiſſimū ē) tri
um dierū duarūq; noctiū eſt nauigatio quæ fiūt paſſuū trecenia ac tria milia. Stadiorum
uero tria milia & trecenta. Hunc igitur in modū pōtus ac boſphorus & helleſpontus a me
dimenſa ſunt: & ſecundum ea quæ dixi ſitū habent. Q uin etiam pontus hic paludem ha
bet influentem in ſe non multo q̄ ipſe eſt minorem: quæ mæotis appellatur: & mater pō
ti. Darius ubi pontem contemplatus eſt renauigauit ad pontem. cuius architectus extitit Mæotis
Mandrocles ſamius. Cōtēplatus, itē boſphorū duos ſup eū cippos erexit e candido lapidē
litteris inciſi: unū quidē aſſyriis: alterū uero græcis oēs gētes quas ſecū ducebat. (Duce
bat aūt oēs gentes q̄bus ipabat) cōtinētibus numero ſeptīgēta milia hoīum cū eqtatu p Mandro
ter claſſem: q̄ cōſtabat e nauib⁹ ſexcētis. His poſtea cippis byzātii i urbē ſuā trāſlatis uſi cles
ſunt ad arā Dianæ erectæ p̄ter unū lapidē q iuxta Bacchi delubrū i eadē urbe relictus eſt
līis aſſyriis oppletus. Boſphori locus: quē rex Darius pōte cōmiſit: cōiectāti mihi uidet
medius iter byzātiū & tēplū: qd' ſupra fauces eſt. Poſt hæc Darius pōte ſublicio delecta
tus: auctorē eius Mādroclē ſamiū donauit decuplo. Ex cuius primitiis Mādrocles pictis
aialibus cōmiſſionē boſphori & regē Dariū medico ſolio ſedētē: ac ſuas copias traducētē Mandro
effinxit: eāq; pictura tēplo Iunonis dedicauit cū hac ſcriptōe: Q ui rate piſcoſum cōiūxit cles
boſphoron iplēs Darei regis uota iubētis opus: Iunoni Mādrocles hæc monumēta dica-
uit: Eſſet honor ſamiis: unde corona ſibi: Hæc igit' monumēta extiterūt eius q pōtē cōpe
git. Q uē ubi remuneratus eſt darius. trāſmiſit in europā iuſſis ionib⁹ nauigare i pōtum
uſq; ad iſtrū. Atq; ubi copuenīſſent ſe illic p̄ſtolari fluuiū pōte iūgētes. Ducebāt eni claſ
ſēiones & æoles & helleſpōtii. Hi præteruecti cyaneas recta ad Iſtrum nauigarūt ſubue
ctiq; duorū dierū itinere a mari ad fauces fluminis: ubi in diuerſa ſcinditur: Illud ponte Tearuſſa
iungunt. Darius tranſmiſſo per ratem boſphoro faciebat per thraciam iter: & cum ad fō lutifer
tes tearī amnis peruentum eſt triduo hic habuit ſtatiua. Tearus fert' ab accolis oīum am Perithus
nium eſſe optimus cum ad alios morbos: tū ad ſcabiē curandam uel hominum uel equo Apollo-
rum: Eius fōtes duodequadraginta ſunt ex eadem petra manantes partim frigidi: parti nia
calidi. Ad hos tantūdem uiæ eſt a Iunonis templo eius urbis: quæ iuxta perinthum eſt: Contade
& Apoloniæ. quæ eſt in ponto euxino duorum dierum utraq;. Fluit aūt tearus hic in flu- ſtus
mē Contadeſtum: Contadeſtus i Agrianē: Agrianes i Hebrū: Hebrus in mare iuxta ur Agrianes
bem aenum. Ad hunc igitur amnem cum peruenīſſet Darius: caſtraq; poſuiſſet oblecta Hebrus
tus amne cippum erexit his litteris inſcriptū. Tearī amnis capita optimā aquā atq; pul- Aenum
cherrimā cūctorū amniū cōtinēt: & ad ea puēit' exercitū ducēs aduerſ⁹ ſcythas uir opti op.
mus atq; pulcherrius cūctorū hoīum Darius Hyſtaſpis filius perſarū cūctæq; cōtinētis Aruſcus
rex: Hæc ſunt illic inſcripta. Darius hinc mouens uenit ad alium amnem nomine artiſcū Salmyde
qui per odryſes fluit: quo ubi peruenit ita agendum ſibi putauit. Oſtenſo certo loco co- ſus
piis ſuis iuſſit illic ſingulos quoſq; prætereuntes ponere ſingulos lapides. Id cum omnis Meſam-
exercitus feciſſet grandes acerui lapidum affecti ſunt: quibus relictis Darius illinc mo- bria
uit: Sed priuſquam ad iſtrum peruēiret primos ſubegit getas: qui immortales agūt. Nā Scyrmia
thraces qui ſalmydeſum: quiq; ſupra apolloniam: & meſambriam urbem incolunt: & de
qui ſcyrmiadæ & nipſæi uocantur: ſine pugna ſeſe Dario dediderunt. Getæ uero per im- Nipſæi
peritiam reſiſtentes in ſeruitutem redacti ſunt cum ſint fortiſſimi thracum: atq; iuſtiſſi

Zalmoxis Belcizen

mi: Immortalẽ autẽ agunt hoc modo: q; ſe mori nõ putãt: ſed eũ qui defunctus eſt meare ad Zalmoxin dæmonẽ: quẽ nonnulli eorũ opinant eundẽ eſſe Beliezẽ. Ad hũc mittũt aſſidue cũ naui quinq; remigũ nunciũ quẽpiã ex ſeipſis forte delectũ præcipiẽtes ea qbus ſẽp indgent: eũq; ita mittũt. Q uibuſdã eorũ dat negociũ ut tria iacula teneãt: aliiſue cõprehenſis eius qui ad Zalmoxin mittit: manibus pedibuſq; hoiem agitantes ſublime iactẽt ad iacula. Q ui ſi in p̃ſentiarũ extinguit, ꝑpitiũ ſibi deũ arbitrãtur. ſin min9 ipſum nũciũ inſimulãt aſſeuerãtes malũ illũ eſſe uirũ: Hoc iſimulato aliũ mittũt dantes adhuc uiuenti mãdata. Iidẽ thraces dũ tonat fulgurãtq; i cælũ ſagittas excutiũt deo minitãtes: q; nullũ aliũ deũ ꝓter ſuũ eſſe arbitrãt. Verũ (ut ego a græcis accepi) helleſpõtũ: & põtũ incolẽtibus Zalmoxis hic homo fuit: ſamiq; ſeruitutẽ ſeruiuit Pythagorę Mneſarchi filio. Illinc nactus libertatẽ cũ multũ pecuniæ cõparaſſet i patriã rediit: q cũ aiaduerteret thraces male uiuẽtes: & inſcite ipſe edoct9 ionicũ uiuẽdi genus & mores q; thracũ liberaliores: ut q cõuerſatus eſſet cũ græcis: cũq; pythagora non iſirmiſſimo iter græcos ſophiſta: domiciliũ extruxit: in qd primos quoſq; populariũ in cõuiuiũ accipiebat: & iter cõuiuandũ docebat: neq; ſe neq; ſuos conuiuas: neq; illos qui illic aſſidue gignerẽtur interire ſed in eũ locũ ire: ubi ſuperſtites ſempoium bonorũ cõpotes eſſent. Dũ ea quæ commemorata ſunt agit atq; dicit interim ſubterraneũ ædificiũ ſtruit. Q uo prorſus abſoluto e thracũ conſpectu ſe ſubducit deſcẽdens in illud ſubteraneũ ædificiũ. Vbi circiter triẽnium degit deſiderantibus cũ thracibus ac deflentibus tãq; mortuũ. Q uarto anno ſe eiſdẽ i cõſpectũ dedit: atq; ita credibilia ſunt effecta quæ illis expoſuerat. Hæc Zalmoxi aiũt feciſſe. Cuius ſubterraneo ædificio neq; ualde credo ſed multos cum antea pythagoram annis extitiſſe: qui ſiue quis homo fuit ſiue quis eſt dæmõ getarũ indigena: ualeat. Gæte hoc ritũ utentes ubi ſunt a perſis ſubacti cæterũ ſunt exercitũ ſecuti. Darius ubi ad iſtrũ puenit & una pdeſtres copiæ cũctiq; flumẽ tranſmiſerunt. tũc uero iuſſit iones poſtq; ratẽ ſoluiſſent ſequi ſe pedeſtri itinere cũ nauticis copiis. Q ui cũ ratẽ ſoluturi eſſent: & imperata facturi: Cœs alexãdri filius mytilincotũ præfectus ita apud Darium uerba fecit Sciſcitatus antea nũquid ei gratũ foret audire ſententiam dicere uolentis. Cũ aduerſus eã terrã rex facias expeditionẽ in qua fertur nihil arari. nullas urbes coli: ſinito nunc pontẽ hoc loci ſtare relictis ad ei9 tutelam cuſtodibus iis qui eũ cõtegerũt: per quem ſiue ex ſententia rem geremus ſcythis inuentis: ſiue illos iuenire nequibimus tutus nobis ſit reditus. Neq; enim uereor ne prælio commiſſo a ſcythis uertamur in fugam: ſed potius eis non inuentis aliquid patiamur erratici. At enim credat me quiſpiã mea ipſius cauſa hæc dicere ut hic ſubſiſtã. Ego uero quod in tuam rem eſſe ſentio rex id in medium profero. Ipſe te ſequi uolo: neq; hic relinqui. Delectatus admodũ eo conſilio Darius ita reſpondit. Hoſpes leſbie faciã cum ſoſpes domũ rediero præſto mihi ſis: ut te ob egregium cõſiliũ egregiis factis remuneter: Hæc locutus ubi ſexaginta nodis lorum innodauit accitis ad colloquium tyrãnis ionibus ita locutus ẽ. Viri Iones quam prius habuerã de ponte ſententiam: eam miſſam facio. Vos ſumpto loro hæc ita uelim agatis. Q uo ex tẽpore uideritis me raptiſſime iter intendentem in ſcythas: ex eo tempore incipiẽtes ſoluite ſingulis diebus ſingulos nodos: Intra quod tẽpus niſi affuero: ſed dies nodorũ exierit: uela facite i patriam ueſtrã. Interea quoniam conſilium mutaui agite: cuſtodiam ratis & omne ſtudium illi & cõſeruãdæ & tuẽdæ adhibẽtes: quod faciẽtes maiorẽ in modum mihi gratificabimini. Hæc locutus Darius promouet exercitum. Thracia tellus in mare intendens ſcythicæ prætenditur qua ſinũ faciente ſcythica excipit: & illic iſter mare ſubit hoſtio i uentum curũ conuerſo. Q uod autem ab iſtro ſoli ſcythici ſecũdũ mare

Thracũ ſagittę in cęlum

Zalmoxis Pythagoras

Cœs

est: Id metiẽdo indicare aggrediar. Ab Istro hæc iã uetus scythia est ad meridiẽ uersus au Scythia
strũ pposita usq; ad urbẽ carcinitidẽ: eiusdẽ deinceps qd' ad mare fert mõtosæ regiõis & uetus
in põtũ porrectũ icolit gens taurica cherrõneso tenus noie trechea id est aspera. Hæc ad carcinitis
mare ptingit: qd' ad uentũ subsolanũ uergit. Sũt aũt finiũ scythię partes duæ ferẽtes ad Taurica
maria: una ad meridianũ: altera ad orietale: qd' admodũ atticæ regionis atq; similiũ q; sic gens
partẽ scythię tauri icolunt: ut si atticæ iugũ suniacũ alia gens nõ atheniẽsis incoleret: qd' Trachea
a tribu thoica usq; ad anaphlystã magis i pontũ porrigit ꝓmontoriũ. Talis ẽ ut parua cũ Suniacũ
magnis cõparem taurica regio. Q ui aũt nõ est hãc atticæ partẽ ꝓterue ctus: huic alio mo iugum
do planũ faciã. Vt si iapygiæ nõ iapyges: sed alia gens iperans eã diuisa terra a brundusio Thoica
usq; tarentũ & ꝓmontorium icoleret. Cũ hæc duo dico: multa alia similia dico: qbus tau Anaphly
rica gens est cõparãda. A gente taurica deiceps scythæ supra tauros & orientale uersus sta
mare icolunt: q bosphori cimmerii sunt ad uesperã uergentia: & quæ paludis mæotidos Taurica
tanai tenus q̃ influit in huius paludis fecessum. Itaq; ab istro iã quæ superiora sunt feren- gens
tia i mediterranea discludũt scythiã ab agathyrsis: deide a neuris: deide ab androphagis: Cimerii
postremo a melanchlænis. Itaq; scythiæ ueluti formæ q̃dratæ duæ partes: quæ ad mare Scythiæ
ptingunt: altera ad mediterranea fert: altera maritima usq; quaq;: sunt pares. Nã ab istro ptes duæ
ad borysthenẽ decem dierum est iter. Tantundem a borysthene ad mæotidem paludẽ.
A mari mediterranea uersus usq; ad melanchlænos uiginti dierum iter. Supputãtur aũt
a me in singulos dies itineris ducena stadia. Ita transuersa scythię erunt quattuor milium
stadiorum recta: quæ ad mediterranea ferunt totidem stadiorum. Tantæ est hæc terra
magnitudinis. Scythæ inter se collocuti cũ soli impares essẽt copiis Darii prælio repellẽ
dis nuncios ad finitimos misere. Eorũ reges ubi cõuenere consultabant ut sit igenti exer
citu inuadẽte. Erant ãt qui cõuenerãt reges taurorũ & agathyrsorũ & neurorũ & andro
phagorũ & melanchlænorũ & gelonorũ & budinorũ & sauromatarũ. E qb9 tauri huius Tauri po
modi moribus utunt. Virgini naufragos immolant: & quoscunq; græcos illuc delatos. puli
Hoc modo postq̃ preces peregerint: hominis caput claua feriunt: truncum eius quidam
aiunt perturbari e rupe. Nam in rupe prærupta templũ est eorum situm: crucí affigũt ca
put: Q uidam de capite suffigendo cõsentiunt: sed truncum e præcipitio deiici negant:
sed humo contegi dicunt. Dæmonem cui immolant ipsi tauri aiunt eẽ Iphigeniam Aga Ipnigẽia
memnonis filiam. In hostes quos ceperint hoc agunt. amputatũ quisq; caput hostis do- colitur
mũ reportat: fusti suffixum admodũ sublimẽ supra tecta statuit: & plerũq; supra suma Agathyr
riũ. Ideo in sublimi locantes q; dicãt eos totius domus esse costodes. Viuũt aũt e rapto & si neuri
ex bello. At agathyrsis exculti ssimi uiri sũt: & aurũ plerũq; g estãtes i cõmune cũ mulie
ribus coeunt: ut inter se germani sint ac domestici oẽs: nihil neq; liuoribus: neq; odii mu
tuo exercẽtes. Cætera ad thracũ cõsuetudinẽ accedẽtes. Neuri scythicis utunt moribus
q una ante Darii expeditionẽ etate coacti fuerãt solũ uertere ꝓpter serpẽtes. Nã serpẽtũ
cum magna uis ex ipsorum solo est edita: tũ maior superne e locis desertis ingruerat: qui-
bus usq; adeo infestati sunt: ut relicto suo solo cũ budinis habitauerint. Idem periculum Lupi ex-
faciunt se hoies eẽ maleficos: q; dicunt a scythis & ab iis q in scythia icolũt græcis semel hoibus
quot ãnis singuli ad aliquot dies effici lupi: & rursus i pristinũ habitũ redire: qd' tñ dicẽ
tes mihi nõ psuadẽt. Nihilominus ipi tñ aiũt ita eẽ ac deierãt. Androphagi agrestissimos Andro-
oium hoim mores habent: non iudiciis: non legibus utentes pecuariã exercẽtes: uestẽ scy phagi
thicæ similem gestantes: propriam linguã habentes. Melanchlæni omnes idumẽta ni- Melan-
gra gerũt: unde & cognomentũ hñt. Q ui soli ex his humana carne uescũt: istitutis scy- chleni.
thicis utentes. Budinis ingens natio atq; numerosa uehemẽte cesiis oculis omnis ac rufa: Budini

Gelonus urbs

quorũ urbs nomine gelonus e materia cõstructa est muro alto e materia toto: cuius singula latera tricenorũ stadiorũ sũt magnitudinis. Aedes quoq; cũ priuatæ tũ sacræ sunt e materia. Nã uisuntur ibi deorũ græcorũ tẽpla græcanice extructa simulacris aris delubris ligneis. Libero trieterica id est triennalia agunt: & bacchanalia exercẽt. Q uippe geloni quondã græci fuere: sed sũmoti iter budinos habitauerũt ligua parti scythica: ptim græca utẽtes. Budini a gelonis & ligua & uictu sunt dispares. Nã cũ indigenæ sint: peuariæ operã dãt: soliq; eius regiõis pedũculos edũt. Geloni agriculturæ operã dãtes frumẽto uictitãt: & hortos possidẽt nihil illis neq; aspectu neq; colore simili. Budini a græcis geloni uocantur nõ recte uocãtibus. Horũ regio oĩs ẽ arboribus frequẽs: & ubiq; plurimũ cõsita: ubi ẽ lacus ingens & multus & palus ac multũ circa arũdinis. Ex quo lacu lutriæ capiũt & castores & aliæ feræ forma oris q̃drata: quorũ pelles ad renones faciẽdos cõsuũt: & testiculi ad curãda posteriora sũt. De sauromatis ita memorat. Dũ græci ꝓliati sũt cũ amazonibus: quas scythæ æorpata uocãt: qd nomen põt trãsferri uiricidæ æoreni uirũ uocãt: pata autẽ occidere. Ferũt post uictoriã ꝓlii ad thermodõtẽ facti abiisse portantes tribus i nauibus quasdã q; potuere ex amazõibus capere. Q uibus illæ i pelago insidiatæ cũctos trucidauere. Sed cũ naues haberẽt icognitas: nec gubernaculo aut uelis aut remis uti scirẽt: interfectis uiris ferebantur sed'm tẽpestatẽ & uentũ. Delatæ q; sũt ad paludis mæotidis ꝓrupta: q̃ scytharũ liberorũ telluris sunt. Ibi e nauibus egressæ amazões ad loca habitata iter habẽtes quã primã nactæ sunt equorũ poliã diripiũt: cõscendũtq;: & obeqtãtes e scythis prædas agũt. Scythæ qd hoc rei esset: cõicere neq bant: cũ neq; uocem neq; uestẽ neq; gentẽ agnoscerẽt: admirabũdi unde uenirẽt: rati cũctos esse uiros eiusdẽ ætatis. Sed cõmissa cũ eis pugna potiti cadaueribus illarũ: ita demũ nouerũt fœmias eẽ. Itaq; cõsilio habito uisum est eis nullo pacto posthac quãpiam illarum esse occidẽdum: sed ex se qui maxime iuuenes essent ad eas mittendum eodem numero quo illas esse coniectabant: qui sua prope earũ castra haberẽt: & eadem quæ illæ facerent: si inuaderent pugnarent. neu supterfugerent: ubi subsisterent illæ: & ipsi ꝓxime accedentes castra ponerent. Hoc scythæ iccirco decreuerunt quod prolem ex illis suscipere cupiebant. Adolescentes qui missi sunt: mandata peregerunt. Q uos ubi amazones intellexerunt neutiquam ad se lædendas uenisse ualere sinebant. Q uotidie tamẽ castra castris propius admouebantur: ne ipsi quidem adolescentes aliquid habebant quemadmodum amazones præter arma & equos: & eandem quã illæ uitam uiuebant uenando atq; prædando. Circa meridiem amazones solebant aut singulæ aut binæ separatim a reliqs ad uẽtrẽ leuandum lõgius uagari. Ea re scythæ cognita & ipsi itẽ faciunt. Q uorum cuidã una illarũ q̃ soliuaga erat propinqua cũ fuisset nõ se auertit: sed de colloquẽdo deliberabat: nec appellare poterat eũ quo cũ nõ eẽt prius cõgressa: tamẽ manu significauit: ut ad eundẽ locũ postridie rediret: adducto secum altero ut duo eẽnt se quoq; alteram adducturã. Digressus ab ea adolescens hæc enarrat cæteris: posteroq; die socium secũ ducẽs ad locũ præsto fuit ac repperit amazonẽ expectantẽ sociam. Eius rei certiores facti reliqui adolescẽtes & ipsi seducunt cæteras. Post hæc cõmixtis castris pariter habitant: eam quisq; uxorẽ cum qua primum cõierat habentes. Earum uocem cum ipsi discere non possent: ipsorum illæ discebant. Et cum utriq; inter conuenissent: uiri ad amazones ita dixerunt. Nobis parentes sunt pariter & facultates. Proinde non agamus diutius hanc uitam: sed hinc digressi in hominum frequẽtia degamus. ubi uos habebimus uxores nequaquã alias. Ad hæc illæ rñderunt. Nos uero nõ possumus uestris cum fœminis habitare: qbus nõ iidẽ q nobis sunt

Trieterica

Budini

Geloni

Lutriæ

Castores

Sauromatæ

aeorpata

Amazones

Amazones cũ uiris

mores. Nos enī arcu tela excutimus: & iaculamur & eq̄tamus muliebria opera doctæ. Vestæ fœminæ nihil eorū q̄ recensuimus: sed opera muliebria factitāt: desidētes i plaustris nō ad uenationē atq; ad alia huiusmodi pdeuntes. Proīde nō possumus illis esse similes. Q d' si uobis cordi ē habere nos cōiuges & uiros uos uideri eē iustissimos: Ite ad parētes uestros: & facultatū sortiti partē rursus redite. Ita semoti ab illis habitabimus. Id approbātes ita facere adolescētes: acceptaq; facultatū: q̄ ipsis cōtigebat portione: rursus ad amazones redierūt. Ad quos illæ duplex iquiūt metus nos tenet i his locis habitādi: unq; nos parētibus uestris priuauimus: alter q; terrā uestrā magnopere uastauimus. Sed quoniā dignamini nos habere uxores: hoc una nobiscū agatis. Agedū, pficiscamur e regione hac: & tanai trāsmisso illic habitemus. Huic quoq; rei obtēpauere adolescētes. Traiecto q; tanai & a tanai triū dierū orietē uersus totidēq; a mæotide palude & aq̄lonē itinere cōfecto puenerūt ad eū locū: quē nūc incolūt: ibiq; subsederūt. Ideoq; prisca cōsuetudine uiuēdi fœminæ sauromatarū utūt. Venatū una cū uiris ac sine uiris eūt eq̄s insidētes atq; adeo i præliū eandē q̄ uiri stolā ferūt. Sauromatæ putant' lingua scythica solœcizare: id ē corrupte uti: q; eā ab initio nō pbe didicere amazones. Q d' ad cōiugia ptinet: ita ab eis est institutū. Nulla uirgo nubit priusq̄ aliquē hostiū iteremerit. Ideoq; nō nullæ earū decedūt iā uetulæ añq̄ nubāt: q; legi satisfacere nequeāt. Ad harū igit' q̄s dixi gentiū coactos reges nūcii scytharū cū pueniss̄ent: certiores eos fecerūt psam ubi oia q̄ sunt i interiore cōtinēte i suā ditiōem redegit. Faucibus bosphori pōte iūctis i citeriorē traiecisse cōtinēte. Subactisq; illic thracibus fluuiū istrū iūxisse aio hæc oia i sua redigendi potestate. Proīde uos iquiūt nolite ullo pacto de medio cedere sinētes ad pniciem nos deueuire: sed idē sentiētes obuiā eamus iuadēti. Q d' nisi facitis nos i ultimū discrimē adducti aut regionē deseremus: aut manētes deditionē faciemus. Q uideni cladē subeamus nolētib⁹ uobis auxilio nobis eē: quāquā nō cōmodius ageť uobiscū: aduersus quos nō minus uenit psa q̄ aduersus uos neq; nos subegisse cōtētus a uobis abstinebit. Cui⁹ rei magnū hoc accipite documētū q; si nobis solis iferret ille bellū aio superioris seruitutis ulciscēdo: debebat a cæteris oibus abstinere: & sic in nostrā tendere regionē ostendens oibus se aduersū nos non aduersum alios ire. At nūc ubi primum traiecit in hanc continentem ut quisq; sibi occurrit pacat cæteros ueluti thraces: & nobis cōfines getas suo subiectos impio hēt Hæc cū scythæ denūciassent ii qui e nationibus uenerant reges deliberabant: sed discordes eorū erāt sentētiæ. Nā geloni qdē & budini & sauromatæ concordi aio receperūt se scythis auxilio futuros. Agathyrsus aūt & neurus & androphag⁹ & taurorū melāchlæno rumq; reges ita scythis responderunt. Si uos iniuria inferēda ac lacessendo bello priores nō fuisset⁹: recte uideremini præcari q̄ pcamini: & nos uestris pcibus morē gerētes idē q; uos ageremus. Nūc sine nobis illorū terrā igressi uos imperitastis psis: quoad deus uobis indulsit: & illi quādoquidē eos idē deus in uos excitat: uicē uobis reddūt. At nos neq; tūc quicq̄ intulimus iniuriæ his uiris: neq; nūc qcq̄ conabimur priores iferre. Q d' si hic nostrā regionē iuaserit: & prior iniuriā fecerit: nos haud quaq̄ tolerabim⁹. Id donec cernamus apud nosmetipsos manebimus. Neq; enī in nos uenire persæ uidētur: sed in eos q fuerāt auctores iiuriæ. Scythæ ubi hæc relata audiere: statuerūt nullā sibi pugnā recta atq; ex apto cōserēdā: qñ ipsis isti ad societatē nō accedebāt. Itaq; digressi clā ac lōgi⁹ p gressi puteos quos ipsi offēderāt: ac fōtes abstruūt. Bifariāq; diuisi herbā e regiōe atterūt Et ad unā e partibus ubi regnabat Scopasis iubēt sauromatas pergere: q se subduceret si eo psa declinaret fugientes recta ad flumē Tanaim secundū mæotidē iidem psam ab-

Amazonum locus

Solœcizat Amazonum nuptiæ

Scopasis

ſcedẽtem̃ inuadẽdo perſequerent̃. Hæc erat una pars regni ordinata ad hanc uiã quẽad modũ dictũ eſt. Reliquarũ duarũ unã cui iperabat rex Idanthyrſus q̃ magna eſt: & tertiam i qua regnabat Taxacis i unũ coeũtes. Accedẽtibus geloñis atq; budinis iubent hos uno die p̃greſſos exercitũ perſarũ ſeducere hoſtẽ laceſſendo: & ea q̃ decreuiſſent exequẽdo: & ante oia hoſtem ſeducere i agros illorũ: q ſocietatem ipſorũ habuiſſẽt: ut eos ſi minus uolentes bellũ aduerſus pſas ſuſciperẽt: certe inuitos redderent iſtis hoſtes. Deide in ſuam terrã deflectere & tẽptare ſi qd ipſis temptãdũ eẽ uideat̃ ac libeat. Hæc ubi decreuere ſcythæ copiis Darii ex occulto occurrebãt p̃ſtantiſſimis eq̃tũ p̃curſoribus miſſis. Carros autẽ in q̃bus eorũ filii uxoreſq; oẽs degũt una cũ pecoribus p̃terq̃ ad uictũ ſuppetentibus p̃miſerãt dato ſuis mãdato: ut ſemp aquilonẽ uerſus tẽderent. Hoc cũ p̃paraſſent ſcythæ eorũ emiſſarii poſteaquã cõpererũt pſas ab iſtro triũ fere dierũ & ante ſe unius dieí itinere abeẽ: poſitis caſtris germina terræ uaſtãt. Perſæ ubi ſcytharũ eq̃tatus i cõſpectũ ſe dedit: eũ iſeq; maturant a uia ſeſe ſemp ſubducẽtẽ. & cũ ad unã partiũ uentũ eſt aurorã uerſus & tanaí & ſcythis tẽdẽtibus & iſequentibus pſis: ſcythæ tanaí traiiciũt: eo & pſæ traiecto illos iſequunt̃ donec peragrata ſauromatũ plaga peueniũt in budinorum. Quãdiu pſæ fuerũt i ſcythica ac ſauromatide regiõe: nihil ei detrimẽti iferre potuerũt ut pote uaſtæ: Vbi uero budinicã igreſſi ſũt: ibi nacti ligneã mœnia a budinis deſerta & oibus rebus uacua icenderũt. His actis ipſo itinere ire porro tendũt: dũ eã regionẽ q̃uagati in uaſtã ſolitudinẽ deueniũt. Hæc ſolitudo a nemine hominũ colit̃ poſita ſupra budinorũ regionẽ ſeptẽ dierũ itineris magnitudine: ultra quã thyſſagetę icolunt: a q̃bus quatuor igentes amnes p mæreos fluũt: & i paludẽ nomine mœotim ſe inſinuãt: q̃bus hæc ſũt indita nomĩa: Lycus: hoarus: tanaís: ſyrges. Darius ut ad ſolitudinem peuenit curſu omiſſo copias ſuper fluuium hoarum locauit. Poſt hæc octo urbes eaſq; ingẽtes cõdidit pariter ſe ſpatio diſtãtes ſexagenorũ fere ſtadiorũ: quarũ ad meã uſq; memoriam adhuc ruinæ extabant. Dũ in his Darius occupat̃: interim ſcythæ quos ille inſequebatur circuitis locis ſuperioribus reuerterũt in ſcythiam. Q uibus e cõſpectu omnino ſemotis nec ſeam plius exhibẽtibus: ita Darius urbibus illic relictis dimidiatis cõuertit iter ad occaſum: ratus & hos eſſe cunctos ſcythas & ad occaſum fugere. Proinde cũ exercitu maturans ire i ſcythiam: eo deuenit ubi in duas ſcytharũ idicit partes. Hos nactus inſequebat̃ unius diei ſpario nunq̃ intermittẽs ſubterfugiẽtes. Subterfugiebant autẽ de induſtria in terram eorum: qui ſocietatẽ ipſorum reſpuerant & primum in melanchlænorum. Q uos cum p turbaſſent tam perſæ q̃ ſcythæ eorum terram ingreſſi: ſcythæ i loca androphagorum p ſas adducunt. Perturbatis autẽ androphagis hoſtẽ in neuridẽ ducũt. Neuris quoq; conſternatis tendũt ſubterfugiẽdo ire ad agathyrſos. Agathyrſi cernẽtes fugari finitimos a ſcythis ac pturbatos: priuſq̃ a ſcythis ager ipſorũ inuaderet̃: miſſo caduceatore ſcythis igreſſu ſuorũ finiũ prohibẽt prædicẽtes ſi conarent̃ inuadere agrũ ſuũ: cũ eis primũ ſe p̃liũ cõmiſſuros. Hoc interminati agathyrſi in fines ꝓcurrũt aío arcẽdi ingredi uolentes. At melanchlæni & androphagi & neuri inuadẽtibus perſis una cum ſcythis neq; uirium neq; minarum memores: ſed timore perculſi fugam capeſſerunt: aquilonem uerſus ac ſolitudinem. Scythæ partim ad agathyrſos iam non recuſantes ſocietatem ſe conferebant partim e neuride regione in ſuas perſas præibant. Id cum diu factitaretur: neque deſiſteretur: Darius ad Idanthyrſum ſcytharum regem miſſo equite inquit. Virorum dæmonie id eſt beate quid aſſidue fugã facis cũ liceat tibi horũ facere alterutrũ? Si tibi uideris idoneus ad deſiſtendum negociis meis: ſiſte diſcurſum: ac perſtans mecum fac

Idãthyrſus Taxacis

Tiſſagetæ Mæoteí Lycus Hoarus Tanais Syrges

prælíũ. Sin agnoſcis te imparẽ eſſe: ſic quoq; ſiſte curſum: & hero tuo munera offerẽs terrã atq; aquã: in colloquium ueni. Ad hæc ſcytharũ rex Idãthyrſus ita reſpondit. Sic res meæ habent o pſa ut neq; ullũ mortalium ego metuẽs antefugerĩ: neq; nunc fugiam te: neq; quicquã faciam diuerſum nũc atq; ĩ pace facere cõſueuerã. Quod autem nõ protinus tecũ ineo pliũ: huius rei te certiorẽ faciã. Nobis neq; oppida ſũt neq; agri culti: quorũ uel amittendorũ uel uaſtãdorũ metu ꝓperem⁹ uobiſcũ cõſerere pugnã: ad quã ſi op⁹ eſt cõtinuo deuenire ſũt paterna ſepulcra: quæ age dũ iueneritis tẽptate labefactare: & tunc itelligetis pugnaturi uobiſcũ ſimus ꝓ ſepulcris nec ne: prius antẽ niſi nos ratio traxerit: tecũ prelium nõ cõferemus. Hactenus quod ad pacẽ ptinet dictum ſit. Quod autẽ ad cætera ego ſolos mihi heros arbitror Iouẽ progenitorem meũ & ſolium ſcytharũ regnum. Tibi aũt ꝓ terra & aqua quæ dono poſcis mittã quæ decet ad te uenire dona: ꝓ eo q; herũ te meũ eſſe dixiſti iubeo te flere. Hoc a ſcythis reſpõſum eſt: quod caduceator reuerſus Dario renũciauit Scytharũ reges audito nomine ſeruitutis ĩdignatiõe pfuſi partem illã quæ cũ ſauromatis ordinata erat: cui preerat Scopaſis: mittunt ad colloquendũ cũ ionibus qui iſtrum põte iunctũ aſſeruabãt. At perſæ nõ amplius ſibi uagandũ eſſe ſtatuerũt: ut hoſpitibus qui ipſorũ cõmeatũ eripiebant inſidias tenderẽt diſtributis qui aduerſus ereptores frumentariæ rei iuſſa exequerentur. Enimuero equitatus ſcytharũ ſemper ĩ fugã uertebat equitatũ perſarũ: ſed fugientes incidẽdo ĩpeditatũ ab eo defenſabãt: Ita ſcythæ ſummoto equitatu hoſtili tamẽ metu peditũ abſcedebãt: & nihilominus noctibus quoq; icurſiões faciebãt. Aduerſus quos quid darianis auxilio fuerit referã res in primis admirabilis aſinorũ ac mulorũ ſpecies. Nã (ut ſuperi⁹ a me demõſtratũ ẽ) nullus in terra ſcythica neq; aſinus neq; mulus gignit: ac ne ullus qdẽ uiſit ꝓpter frigora. Itaq; rudẽtes aſini perturbabãt ſcytharũ equos: & cũ ſcythæ ſæpenumero pſas adorirẽt: eorũ equi exaudita aſinorũ uoce cõſternati auertebãtur arrectis auribus ſtupefacti utpote inſolentia tũ uocis: quã prius nõ audiſſent: tũ formæ quã nũq; inſpexiſſent. Atq; hoc quidẽ paululũ qddã momenti ad bellũ afferebat. Cæterũ ſcythę ubi aĩaduerterũt pſas tumultuãtes quo diutius ĩ ſcythia illi cõmorarent: & cõmorãtes ad oĩa neceſſariarũ rerũ iopiã redigerentur: faciendũ ita ſibi putarũt: ut pecoribus ſuis una cũ paſtoribus relictis ĩ aliũ ipſi abſcederunt locũ. Perſæ illuc ſe conferẽtes excipiebãt pecora. Quo facto cum ſæpius idem tẽtarẽt ad ultimum Darius inopia rerũ laborauit. Id reges ſcytharum intelligẽtes mittũt ad eum cũ muneribus caduceatorẽ aue mure rana: & quinq; ſagittis. Perſæ cũ q munera ferebat: pcõctabantur quid illa ſignificarẽt. Iſte negare ſibi aliud eẽ mandatum niſi ut cum illa tradidiſſet celerrime rediret: Iubere tamen ipſos perſas ſi ſolertes forent interpretari quid ſibi dona uelent. Hoc cum audiſſent perſæ conſultabant. Et Darii quidem ſententia erat ſcythas ſeipſos ei donare & terram atque aquam hac ratione coniectans quod mus quidem in terra gignatur: & eodem quo homines uictitet. Rana autem in aquis naſcat: Auis uero ſit equus aſſimilis: Sagittis dandis quod ſeipſos tradere uideant. In hanc ſententiam Darius dona interpretabat. At Gobryes unus e ſeptẽ qui magos ſuſtulerũt: hoc dicere dona cõiectabat. O pſæ niſi effecti ut aues ſubuoletis in cœlum: aut mures ſubeatis terrã: aut ranæ inſiliatis in paludes: non remeabitis unde ueniſtis his ſagittis confecti. Et perſæ quidem munera interpretabãtur. At una pars ſcytharũ cui datum ante erat negociũ meoditis paludis cuſtodiẽdæ: tunc aũt cum ionibus q ad iſtrũ erãt colloquẽdi: ubi ad põtẽ uẽit: ita uerba fecit. Viri iones libertatẽ uobis affertes uenimus ſi modo nos exaudire uolueritis. Accepiũs eni dariũ uobis ꝓcepiſſe: ut ad

Idanthyrſis ad darium

Scopaſis

Aſinus

Mulus

Scytharũ munera ad darium

Gobryes

ſexaginta dūtaxat dies cuſtodiā ponꝫtis ageretis: & niſi itra id tempus ipſe nō afforet: domū abiretis. Itaq; ſi id feceritis & apud illū & apud nos culpā deuitaueritis. Proide cū ad præſtitutā diē pmanſeritis: iam licet abſcedatis: Hæc ſe facturos recipiētibus ionibus: ſcythæ rapti retro abiere. At cæteri ſcythæ poſt miſſa Dario dōa cum peditatu ac eqtatu aduerſus pſas i acie inſtructi ſteterūt tāq; conflicturi. Cū iterim lepus i mediū pſilit: quē ut q ſq; uidit iſequebat. Perturbatis ſcythis ac uociferātibus ſciſcitabat Darius unde hoſtiū tumultus exiſteret: & cū audiſſet illos leporē iſectari: inqt ad eos pſas cum qbus cætera colloqui cōſuerat: Hi uiri uident mihi magnonos habere cōtemptui: & nūc Gobryes recte dixiſſe de ſcythicis donis. quo magis cū mihi quoq; ipſi res ita ſe habere uideāt: bono cōſilio ē opus ut tutus nobis eo unde uenim⁹ ſit receptus. Ad hæc Gobryes eqdē inqt o rex horū ego uirorū inopi ī uidebar mihi fere fama habere cognitā. ſed ubi aduenī euidētius itellexi: Animaduertens eos habere nos ludibrio: Proide mihi uident cū primū nox aduenerit icenſis e more ignibus & aliis quæ cōſueuerūt fieri actis imbecilliſſimis q buſq; militū ad hoſtē fallendū relictis aſiniſq; oibus alligatis abeūdū priuſq; aut ad iſtrū recta pgāt ſcythæ ad pōtū ſoluēdū: aut ionibus ſoluere libeat: q d' nobis factu facile erit.

Aſini darii in caſtris

Hoc Gobryes cōſiliū dabat. Cui aſſentiēs Darius ubi nox affuit: reliquit in caſtris uiros languore præditos: & eos quorū amiſſio minimi facienda eēt: nec nō oēs aſinos alligatos aſinos quidē ut uocem ederent. In firmos aūt homines hoc titulo ut dum ipſe cū flore copiarū adoriret hoſtem: iſti interea caſtra tutarent. Hæc perſuadens his qui relinquebant Darius accenſis ignibus q maturrime ad iſtrum contendit: aſini quod multitudine deſtituti eſſent: eo magis rudere. Quos audientes ſcythæ credere omnino perſas in eis dē permanere caſtris: Verū ubi illuxit ii qui relicti erant cognito ſe proditos eſſe a Dario manus extendere ad ſcythas: & quę contigerant referre. His illi auditis repēte cōtractis duabus ſcytharū ptibus & una ſauromatarū budiniſq; ac gelōis pſas recta ad iſtrū uia p ſequunt utpote pleroſq; pedites & itinera neſcientes ea præſertī quæ diuortia habebāt: ipſi eqtes & compendia uiarū ſcientes. Sed cū utriq; ab alteris aberrarent: multo priores ad pontem ſcythæ peruenere q perſæ. Ibi cognito ſe præuertiſſe perſas ita ad ionas qui in nauib⁹ erāt uerba fecerūt. Viriones cū dierum numerus iam pertrāſierit: iniurii eſtis qui adhuc permaneatis: ſed quoniā hactenus timore manſiſtis. nūc ſoluite q celerrime traiectum: atq; abite ſoſpites liberiq; diſpariter ac ſcythis gratiam habentes. Nam eū q antea dominus ueſter erat ita tractabimus: ut aduerſus nullū mortaliū ſit facturus expeditionē. De hac re cōſultantibus ionibus Milciadis quidem athenienſiū ducis & cherſonenſiū qui ſunt in helleſponto tyranni ſententia erat ſcythis obtemperandū eſſe. & ioniā ſeruitute liberandam: at Hiſtiæi mileſii diuerſa: q; diceret nūc quidē eos ſuæ quenq; urbis tyrānos eſſe ob Dariū. Potētia uero darii ſublata neq; ſe mileſiis: neq; aliū quēquam uſq; præcē poſſe. Fore enim ut ſingulæ ciuitates populare ſtatū q tyrannicū mallēt. Hāc ſentētiam cum dixiſſet Hiſtiæus: omnes cōfeſtim q Milciadi aſſenſi fuerant in eam tranſierunt. Fuere autem qui diſceptauerunt duntaxat alicuius apud regē exiſtimationis helleſpontinorum quidam tyranni Daphnis abidenus & Hippodus lāpſacen⁹: & Terophā tus parienus: & Metrodorus proconneſius & Ariſtagoras cizycenus: & Ariſtōbyzātius: & iſti quidem ex helleſponto: ab ionia aūt Stractis Chius: & Aeaces ſamius: & Laodamas phocenſis: & Hiſtiæus mileſius: cuius ſententia prælata eſt ſententiæ Milciadæ. Aeolum uero unus affuit qui eſſet auctoritatis Ariſtagoras cymæus. Hi poſteaquā Hiſtiæi probauere ſententiam: hoc ſibi agendum dicendumq; cenſuerunt: ut pontem qdem ab

Milciades Cherſonenſes Hiſtiæus

ulteriore ipſa eatenus ſoluerent: ut extra ſagittæ iactũ eſſent: ne nihil facere uiderent: cũ tamẽ nihil facerẽt: ne ue ſcythæ uim afferre tentarẽt: & Iſtrũ põtetrãſire: ſed ſoluẽtes illinc pontẽ q̃ſi oia ad uotũ ſcytharũ facerent. Hoc ſentẽtiæ Hiſtiæi addẽdũ cũ decreuiſſẽt ita ꝓ uniuerſis ad ſcythas Hiſtiæus uerba fecit. Viri ſcythæ iocũdã nobis rẽ attuliſtis & opportune inſtatis. Atq; ut uos nobis probe uiã oſtẽditis: ita nos uobis obſequẽter obtẽpabimus. Vt enĩ cernitis traiectũ reſcidimus adhibituri oẽm diligẽtiã cupiditate aſſequẽdæ libertatis. Cæterũ dũ nos hæc diſſoluimus: Interea uos illos inquirere tẽpꝰ admonet & inuẽtos tã ueſtro q̃ noſtro noie ita ulciſci ut merenẽ. Scythæ ionibus iterũ fidẽ hñtes tãq̃ uera elocutis: ad inqrẽdos pſas reuerterũt: atq; ab oĩ illorũ itinere aberrarũt: Ipſi ſibi huiꝰ rei cauſa q̃ pabula equorũ illis ĩ locis corruperãt: fõteſq; obſtruxerãt: qd niſi feciſſẽt facile ſi uoluiſſẽt pſas iuẽturi. Nũc ita faciẽdo uiſi ſibi ſũt optie cõſuluiſſe ob q̃ tñ eos res fruſtrata ẽ. Quippæ ĩ ſua regiõe eã ptẽ cõſectãtes in q̃ cibaria eqs atq; aquæ forent hoſtẽ ĩdagabãt: ratí illũ eadẽ parte fugã itẽdiſſe. At ille obſeruato qd prius tenuerat itinerẽ abierat: atq; ita quoq; ægre traiectꝰ repperit locũ. & cũ noctu pueniſſet nactꝰ pontẽ ſolutũ ai prſus cõcidit: ueritus ne ſe relicto ĩones abiſſẽt. Erat apd Dariũ ægyptiꝰ q̃dã oĩũ homiñũ uocaliſſimꝰ. Hũc Dariꝰ ſupra ripã iſtri poſitũ iubet ĩclamare Hiſtiæũ mileſiũ: Hiſtięus eũ ſæpiꝰ ĩclamãtẽ: ad primã tñ ĩclamationẽ exaũdiẽs: oẽs naues admouit: & ad traiiciẽdũ exercitũ põtẽ iũxit. Aq; hũc ĩ modũ perſæ ꝓfugerũt: quos ĩdagãtes ſcythæ iterũ aberrauerũt: & ob id iões tãq̃ nõ liberos ſed peſſiõs & ignauiſſimos oĩm hoĩm iudicãt deq; eis tanq̃ de ſeruis loquẽtes: mãcipia dños amantia eſſe aiũt: & inſectatiõe digniſſimos: Hæc in iones ſcythæ ꝓbra iaciũt. Darius p thraciã iter faciẽs ſeſtũ cherõneſi puenit: atq; illic ĩ aſiã nauibus ipſe trãſiuit relicto ĩ europa exercitus duce Megabyzo uiro pſa: cui Dariꝰ aliq̃n hũc honorẽ habuit: ut hoc uerbũ iier pſas diceret: tũ eẽt eſurus mala punica: ſimul ac ꝑ mũ malũ apuit interrogatus a fratre Artabão nũqd tñ hoĩem ſibi optaret q̃tũ illic eſſet aciorũ. rñdit ſe põptare tot ſibi eẽ Megabyzos q̃ græciã ſubditã. His uerbis apd pſas hominẽ honorauit: quẽ tũc ptorẽ reliqt cũ octogĩta milibus militũ. Megabizus aũt hic immortalẽ ſui memoriã apud helleſpõtios reliqt. Hoc dicto qd cũ apd byzãtiũ agẽs audiſſet calchedõios decẽ & ſeptẽ ãnis añ byzãtios urbẽ cõdidiſſe: iquit calchedõios eo tpe cæcos fuiſſe: q cũ pulchrior adeſſet locuꝰ ad urbẽ cõdẽdã nequãq̃ turpiorẽ elegiſſẽt niſi cæci fuiſſent. Hic igit Megabizus in helleſpontia plaga ꝓ ptore relictꝰ: eos q̃ diuerſarum a medis ꝑtiũ erant ſubigebat: & iſte quidem talia agebat.

Eridẽ aũt tẽpus alia ingens aduerſus pœnos extitit expeditio ob eã quã ego cõmemorabo cãm his prius expoſitis. Argonautarũ poſteri cũ a pelaſgis q̃ fœminas atheniẽſium ex brayrone ꝑdati ſunt: eſſent eiecti e lẽno lacedæmonem nauigauerunt: conſidẽteſque apud taygetum ignes accẽderunt: quos lacedæmonii cũ aſpexiſſent: nũciũ miſere ſciſcitatum q̃nã & unde eſſent. Illi nũcio ſciſcitanti reſpõderũt ſe minyas eſſe ab his heroibus oriũdos: q̃ĩ argo nauigaſſent: qq; cũ lemnũ appuliſſent illic eos ꝓcreaſſent. Hãc orationem ſtirpis minyarũ cũ audiſſent lacedæmonii miſſo iterũ nũcio ſciſcitanẽ quid ſibi uelit ipſorũ aductus atq; ignis accẽſio. Illi uero ſe reſpondent a pelaſgis eiectos redire ad parentes. æquiſſimũ enĩ id factu eẽ: orare q; ut ſi ſibi liceret una cũ eis hitare: tũ honorũ tum agrorũ participes. Eos recipere in ea q̃ ipſi uellẽt lacedemõiis placuit cũ ob alia ad hoc faciẽdũ inductis: tũ ꝑcipue q; tyndaridę Caſtor & Pollux ĩ Argo nauigauerãt receptos minyas & agris ipertierũt: & ĩ tribꝰ cooptarũt. Ibi cõfeſtim in alios ablocatis q̃s in lẽno duxerãt uxoribus matrimonia cõtraxerũt. Lõg o de

Vocaliſſimus qdã ægyptiꝰ

Ionẽs

Megabyzus

Calchedõnii

Minyæ recepti a lacedæmoniis

Caſtor Pollux

Lacedæmonum supplicia nocturna

Ide iteriecto tpe ſtati elata ſupbia cũ alia flagitioſa ppetrarũt: tũ regnũ affectarũt Quo noie eos lacedæmonii morte mulctandos cũ cẽſuiſſent cõphenſos in carcerẽ coniecerunt Quoſcũq; lacedemonii morte plectẽdos cẽſent eos noctu plectũt: iterdiu neminẽ: Cũ uero eẽnt i illos aia duerſuri: exorati ſũt ab eorũ uxorib⁹ q̃ ciues erãt & primorũ ſpartanorũ filiæ ueniã igrediẽdi carcerẽ & cũ ſuo cuiuſq; uiro colloquẽdi nullũ i illis dolũ eſſe ſuſpicãtes. Horũ pmiſſu miyarũ uxores igreſſę carcetẽ oi ueſte q̃ geſtabãt uiris tradita illorũ ueſtẽ illæ ſũpſerũt. Ita myne muliebri ueſte amicti ueluti mulieres e carcere pdierũt rurſuſq; apud taygetũ cõſederũt: hac eadẽ tẽpeſtate Theras Atheſiõis filius: Tiſamei nepos: Therſãdri pnepos: Polynicis abnepos miſſus ẽ i coloniã lacedæmõis genere cadmeo auunculus Ariſtodẽi filiorũ Euryſthenis & Proculis: quorũ pupilli eſſẽt tutelã gerebat regni ſpartani. Adultis mox pupillis ac recepto ipcrio Theras ita grauiter tulit ſibi ab aliis iperari: qm̃ iperiũ deguſtaſſet: ut negaret e lacedæmone moraturũ: ſed ad cognatos nauigaturũ. Erãt ãt i iſula q̃ nũc thera quõdã caliſta uocabat uiri phœnices a Mẽblia re Pœcilis filio oriũdi. Cadm⁹ eni a genoris Europã q̃ritãs in iſula q̃ nũc thera uocat appulſus cũ cẽt: ſiue regiõis amore captus: ſiue q̃ alia uolũtate reliqt illic cũ aliis quoſdam phœnices. tũ Mẽbliarẽ cõſã guineũ ſuũ. Iſti ante aduẽ tũ Theræ lacedæmõe octo ætati b⁹ hoium iſulã. q̃ caliſta id ẽ pulcherria uocabat icoluerũt: Ad quos Theras cũ multitudie tribuliũ miſſus ẽ: neq̃q̃ ad illos eiciẽdos: ſed ad una habitãdũ: & ad iſulã ualde freqn tãdã. Poſtea uero q̃ minyas e carcere elapſos. & apd taygetũ cõſidẽtes lacedæmõii tñ ne care ſtatuerãt Theras necẽ eorũ depcabat recipiẽs ſe illos ex ea regiõe abducturũ: & huic poſtulato lacedæmõiis aſſẽtiẽtib⁹ cũ tribus birẽib⁹ ad poſteros Mẽbliaris nauigauit

Polynices
Thera
Caliſta
Memblia res
Cadmus

ducẽs ſecũ nõ uniuerſos minyas ſed paucos: quos i ſex partes diſtribuerũt: & totidẽ illic oppida cõdiderũt lepreũ: matiſtũ: thrixas: nudiũ pyrgũ: quorũ plana helei mẽoria mea deleuerũt. Inſulæ ãt a cõditor Thera nomẽ ẽ iditũ Hic filio q; negaret ſe nauigaturũ cũ eo reliquã ergo iqt ouẽ lupis. Ex quo dicto nomen adoleſcẽti ipoſitũ eſt. Oilycus id eſt oui lupus: & id nomen alteri prævaluit: Oilyco natus eſt filius Aegeus: a quo uocant ægidæ in ſparta ingens tribus. Ex hac tribu uiri cũ ſibi nõ permãerẽt filii ex erinyum oraculo de lubrũ Laio & Oedipodæ extruxerũt: qd poſtea apud eos theræos mãſit: q ex his uiri procreati fuere: Hactenus lacedæmonii cũ theræis cõſentiũt: qd deinceps extitiſſe Theræi factum hoc modo eſſe memorãt. Grinus Eſani filius ab hoc Thera oriundus cũ eſſet theræ inſulæ rex contulit ſe delphos ducens ex urbe ſolẽnes hoſtias cũ aliis eũ ciuibus comitãtibus: tũ uero Batto: q erat e genere Polymneſti apd minyas gratioſus Cõſulẽti Grino theræorũ regi de aliis rebus: Pythia reſpõdit ut urbẽ in aphrica cõderet. Cui uiciſſim iſte eqdẽ iqt. Ego o priceps ſenior ſũ & grauis ad moliẽdũ. tu uero quẽpiã horũ iube iſta facere: ſimul hæc dicẽs Battũ oſtẽdebat. Hæc hactenus tũc ubi reuerſi ſunt p nihilo habuere reſponſum: neq; ubi terrarũ aphrica eſſet gnari: neq; ex icerto oraculo coloniã mittere audẽtes. Septẽ poſt hæc ãnos in thera cũ nõ pluuiſſet: & oẽs pter unã arbores exaruiſſent: cõſulẽtibus theræis pythiã: rñdit mittẽdã i aphricã eſſe coloniã. Illi qm̃ nullum mali remediũ erat: mittũt i cretã nũcios inueſtigatũ ſi q̃s aut idigenarũ aut aduẽarũ illic eẽt: q ſi aphricã nauigaſſent. Nũcii cũ cretã pererraſſent: & ad urbẽ tamũ pueniſſent: ibi ea cõtraxerũt cũ purpurario quõdã: cui nomẽ erat Corobio. Is agebat ſe uentis abreptum i aphricã applicuiſſe: & ad plateã inſulã aphricæ. Hũc nũcii mercede iductũ i theram duxerũt. Verũ nõ multi ad rẽ explorandã ex thera initio profecti ſũt duce ipſo Corobio: quoi ea iſula relicto cũ aliquot mẽſiũ cibariis ipſi q̃celerrime reuerterũt ad cæteris de iſula re

Lepreum matiſtũ Tryxæ Pyrgus Epium Nudium Thera Oilycus Aegeus Aepidæ Laii delubrum Oedipodæ delubrum Grinus rex Battus Itamum Corobius Platea

nũciãdũ. Q uib⁹ ultra p̃stitutũ tẽpus redire differentib⁹ oĩa Corohio deficiebãt. Sed ap-
pulsa eo nauí famia: q̃ ab ægypto redibat. Cui⁹ gubernator erat Colæus: famíi oĩ rege Colæus
ſta a Corobio audita ĩ ānũ hoĩ cibaria reliq̃rũt. Ipſi ex hac íſula cũ ſoluiſſẽt ægyptũ optã
tes uẽto ſub ſolão abrepti ferebãt. nec itermittẽte flatu herculeas trãſuecti colũnas pue
nerũt in tarteſũ pompã ferentes ad rẽ diuinã. Erat ea tẽpeſtate id ẽporiũ ideſt nũdinæ i- Tarteſus
temeratũ: adeo ut inde reuertẽtes íſti ex mercibus q̃ſtũ maximũ fecerint: inter oẽs quos
nouim⁹ græcos dũtaxat poſt Soſtratẽ Laodamãtis: cũ quo nemo poſſit cõtẽdere. Ex hoe Soſtrates
q̃ſtũ famíi decía hoc ẽ ſex talẽtis ſelecta fecerũt ahenũ ad exemplum crateris argolici gry Ahenum
pinis capitibus ĩ circuitu altrinſecus obuerſis: & in tẽplo Iunoniscollocarũt ſuſtinẽtib⁹ ingens
illud trib⁹ coloſſis ideſt hũanis ſimulacris ſeptenũ cubitorũ genu nixis: & hoc primũ fa
cto igẽs amicitia cyrenæis theræíſq; cũ famíis cõtracta ẽ. Theræi ubi relicto ĩ íſula Coro
bio ad therã reuerſi renũciarũt eſſe illis inſulã e regione aphricæ ſitã: placuit theræis ut e
ſingulis oppidis: q̃ ſeptẽ erãt uiri mitterẽt fratribus iter ſe ſortitis q̃s potius mitteret du
ce eorũ ac rege Batto: ita duas biremes in plateã miſerũt. Hæc theræi memorãt. Cæte- Battus
ra iã theræis cũ cyreneis cõſtãt: Nã q; ad Battũ ptinet. Cirenæi neq̃q̃ cum thæreis cõſẽti Axus
unt. Sic eui narrãt. Eſt ĩ creta oppidũ axus: i quo fuit Etearchus rex. Hic amiſſa uxore idu Etear
xit filiæ noíe Phronimæ nouercã q̃ domũ ĩgreſſa ut erat ita re ipſa ſe nouercã p̃ſtitit: cũ læ chus
dẽdo atq; oẽ gen⁹ iniuriarũ excogitãdo: tũ ad extremũ ipudicicíã ipigẽdo. Idq; ita rẽ ha- Phroni-
bere uiro pſuaſit. Iſte ab uxore decept⁹ rẽ de filia nefariã cõmẽt⁹ ẽ. Erat ĩ axo negociator q ma
dã theræus noíe Thæmiſõ. Hũc ĩ familiaritatẽ acceptũ Etearcus adiurat ut q̃ rẽ oraret ĩ
ea ſe miſtrũ pberet. Vbi hoíem iureiurãdo adegit adductã ei tradidit filiã ſuã: iubẽs ut eã
abductã i mari demergeret. Themiſon anerpiti aío iter nefas operis & hoſpitii pfidiã ita Themiſõ
ſibi faciẽdũ putauit. Accepta puella mare ĩgreſſus cũ ĩ alto fuit. ut iureiurãdo Etearchi ſa Polymne
tiſfaceret reuictã funib⁹ puellã demiſit i pelagus: ea deniq; retracta therã perucnit. Ibi ſtus
polymneſtus uir iter thæreos ſpectat⁹ in cõcubinatũ phronimã accepit: ex qua interie
cto tempore natus eſt ei filius ſono uocis exili ac balbutienti: cui nomen impoſitum eſt
Batto: ut theræi & cyrenæi aiunt. Vt aũt ego ſentio: aliud aliquod: ſed eum cognomina- Battus
tũ Battũ poſtq̃ in aphricã abiit: cũ ꝓ oraculũ apud delphos ſibi redditũ: tũ ꝓ honorem cur
quẽ aſſecutus ẽ. Battũ enĩ pœni regẽ appellant. & ob id reor pythiã lĩgua punica quã no
uerat cũ oraculũ reddidit uocaſſe Battũ: q; futurus rex eẽt in aphrica. Hic ubi ĩ uirilẽ ado
leuit ætatẽ delphos adiit ob lĩguæ uitiũ. Cui conſulenti pythia rñdit. Batte uenis uocis cã
dux te iubet ire Lanigerã in lybien habitatũ phœb⁹ appollo. Ad hæc Battus ſic uiciſſim
inqt. O p̃nceps ego ad te ueni gr̃a cõſulẽdi de uoce: tu de aliis mihi rñdes: q̃ nequeũt fieri
Iubẽs migrare i aphricã qua copia qua ue manu. Hæc loquẽs nõ pſuaſit illi ut alia rñde
ret: ſed eadẽ q̃ prius rñdente Pythia illinc digreſſus abiit in therã. Mox deinde cũ & huic
ipſi & cæteris theræis male cõtingeret: nec mali cã deph̃ẽderet. Ob hæc mittũt delphos
ſciſcitatũ. Q uibus cũ reſpondiſſet Pythia melius cũ ipſis actũ iri: ſi cyrenẽ in aphrica cõ
derẽt cũ Batto: miſerũt theræi Battũ cũ duabus birẽibus. Iſti aphricã pfecti: q̃nq; dẽ nõ
aliud habebant q̃d agerẽt: retro ad therã ſe receperũt: ſed eos theræi arcẽtes acceſſu ter
ræ repellebant: ac rurſus reuerti iubebãt. Ita neceſſitate adacti remenſo iterũ mari cõdi
derũt oppidũ ĩ íſula aphricæ adiacẽti noíe: ut prius dictũ ẽ: platea: quæ fert̃ par eſt cyre platea
næis magnitudine. Hãc biennio incolẽtibus cũ nihilo melius ſecũ ageret̃ uno e ſuis reli op.
cto. Cæteri delphos nauigarunt ad oraculũ cõſulẽdum. Eo poſtq̃ uenerũt ſciſcitãtibus
q̃d ita ſecum in aphricã pfectis nihil tũ melius ageret̃. Pythia reſpõdit his uerbis: Lani

geræ libyes ſcis: q̃ nec adiueris urbẽ. Me melius tuũ ego ingenium mirabor eũtis. His auditis: ii qui cum Batto erãt rurſus redierũt. Neq; enĩ ſinebat eos deos alio migrare priuſ q̃ i aphricã cõceſſiſſẽt. Reuerſi ad inſulã recepto quẽ reliquerãt icoluerũt locũ i aphrica e regiõe iſulæ nõie aziriſtũ amœniſſimis collibus utrinq; cõcluſũ: & utriq; fluie ꝑterlabẽte. Hũc locũ ſex annis cũ icoluiſſẽt: Septio deſerẽdũ putauerũt admõitu pœnorũ utĩ meliorẽ trãſirẽt. Ita illinc eos pœni ueſperũ uerſus & ad locorũ ſpecioſiſſimũ abduxerũt & q̃dẽ noctu: ne græci iterdiu faciẽtes iter diurnũ ſpatiũ metiẽdo aĩaduerterẽt. Eſt ãt huic loco nomẽ iraſta: Eos ubi ad fõtẽ q̃ appollinis eſſe ferẽt duxerũt inquntˇ: Viri græci hic uobis icolere cõmodũ ẽ: ubi cœlũ uocaliter ſonat. Sub Batto igit̃ q cõdidit zoã & annos q̃dragita regnauit: & ſub eiꝰ filio Arceſilao: q regnauit ãnos ſedeci cyrenæi habitauerũt tot oĩo quot ĩ coloniã imitio miſſi fuerãt. Sub tertio ãt Batto: q felix ẽ appellatus: cũctos græcos ad nauigãdũ i aphricã cũ cyrenæis habitatũ iduxit Pythia. Nã accerſebãt e s cyrenei ad agri partitionẽ. Induxit ãt hæc uerba rñdẽs. Serior ĩ libyen q̃ſq; puenerit almã Diiudicãdi agri mox hũc affirmo pigebit. Cũ ergo ingẽs multitudo cyrenã ſe cõtuliſſet: finitimorũ pœnorũ agros uaſtabat: atq; iter ſe ptiebãt̃. At illi eorũq; rex nõie Addicranæas agris exuti a cyrenæis miſſis ĩ ægyptũ q̃buſdã ſeſe dediderunt Aprii ægyptiorũ regi: Iſte cõparatũ grãdẽ ægyptiorũ exercitũ miſit aduerſus cyrẽas. Cyrenæi iſtructa apud Iraſta locũ & ad fõtẽ theſtin acie cũ ægyptiis cõflixerũt: eoſq; ſupauerũt utpote iexptos ãtea atq; cõtẽptores græcorũ: adeoq; pfligarũt: ut pauci ex eis ĩ ægyptũ redirẽt. Q ua de re ægyptiis ſuccẽſẽtes Aprii ab eo deſciuerũt. Huiꝰ batti filius extitit arceſilaus: q regnũ adeptꝰ iter iitia cũ fribꝰ ſuis ſeditiões exercuit: donec illi relicto eo ĩ aliũ aphricæ locũ migrauerũt: ubi cõtracti urbẽ hãc cõdiderũt: q̃ ut tũc barca nũc appellat̃. Et iter cõdẽdũ pœnos ſolicitabãt ad deficiẽdũ a cyrenæis: tũ arceſilaus tã ſuis defectoribꝰ: q̃ eorũ receptoribꝰ bellũ itulit: quẽ reformidãtes pœni fugã ad oriẽtales pœnes itẽderũt. Sed fugiẽtibꝰ arceſilaus eo uſq; iſtitit iſequẽdo: dũ ad leuconẽ aphricæ pueniret: & pœnis uideret̃ opportunus ad iuadẽdũ. Itaq; cõgreſſi cũ eo pœni adeo ſupauere cyreneos: ut ex illis ſeptẽ milia ceciderit. Poſt hãc cladẽ arceſilaũ ægrotãtẽ epoto medicamẽto frater ſuꝰ Learchꝰ ſtrãgulauit: Sed eũ dolo uxor arceſilai interfecit nõie Erixo: arceſilao ſucceſſit in regno Battus pedibꝰ nõ ualẽs: ſed claudus. Cyrenæi ob acceptã calamitatẽ delphos miſerũt p quoſdã interrogatũ quã rõnẽ ieuntes p̃clariſſime hitarẽt. His pythia rñdens iuſſit ex mãtinea arcadũ adducerẽt moderatorẽ. Itaq; petentibꝰ cyreneis mãtieni dederũt quẽdã nomine Demonactẽ uirũ iter popl'ares ꝓbatiſſimũ. Hic igit̃ uir Cyrenẽ ꝓfectꝰ: ubi ſingula queq; edoctus ẽ ĩ tres tribꝰ diſtribuẽs illos ita digeſſit: ut unã q̃dẽ partẽ faceret theræorũ atq; cõſiniũ: alterã aũt pellopõnẽſiũ atq; cretẽſiũ: tertiã uero cũctorũ iſulanorũ. Quĩ ẽt huic Batto regi cũ alia oĩa ſupiores reges optinuerãt cõtulit: tũ uero pecũiaria fana ac cerimonias in media ciuitate inſtituit. Q uæ iſtituta ſub hoc q̃dẽ batto ſincæra pmanſerũt. Verũ ſub eius filio Arceſilao uehementer ſũt ꝑturbata negãte Arceſilao batto illiꝰ claudi. & Pheretime filio ſe laturũ q̃ mãtineus Demonax cõſtituiſſet: ac repoſcẽte honores ſuorũ maiorũ: Hic ſeditiõe orta eiectus ꝓfugit ĩ ſamũ: mater eius ĩ ſalaminẽ Cypri. Obtiebat ea tẽpeſtate ſalaminis iperiũ: Euelthõ: q delphis dedicauit thuribulũ ſpectaculo dignũ: qd̃ i theſauro corithiorũ ſitũ ẽ. Ad hũc ꝓfecta Pheretima pcabat̃ ut ſe filiũq; cyrenẽ cũ exercitu reducerẽt. Ille oĩa potiꝰ q̃ exercitũ huic dabat ꝓheretima id qd̃ dabat̃ accipiẽs dicere bonũ id q dẽ eſſe: ſed melius facturũ cũ ſi qd̃ obſecraret̃ daret exercitum Cumq; idẽtidẽ ad oĩa q̃ dabant̃ hoc diceret: eãdem miſit ad eã cuelthõ dono fuſum au-

Aziriſtũ

Iraſta Apollinis fons

Zoa

Arceſilaus

Apries rex

Theſtis fons

Arceſilaus

Barca op.

Leucon

Learchuſ

Erixo

Battus claudus

Mãtinea

Demonax

Salamin

Euelthõ

Thuribulũ delphicum

reū: atq; colū penſo circūdatā: dicētiq; q̄ cōſueuerat uaſha Pherotimæ inqt talib⁹ rebus dōari ſoēas nō exercitu. Arceſilaus iterea ſamij agēs unūquēq; ſolicitabat ad ſpē rei agra riæ: coactoq; igēti exercitu miſſus ē delphos ad cōſulēdū de reditu i patriā. Cui Pythia ita rndit. Ad q̄tuor battos ac totidē Arceſilaos Octo hoium ætates datuobis apollo Cyrene regnare Vlteri⁹ uos conari dehortat. Tibi uero ſuadet ut igreſſus i domū tuā q̄tē agas: q; ſi fornacē inueneris plenā amphorarū. ne eas excoquas: ſed ad aurā emittas. Sin fornacē icenderis: ne cōmittas ut circūfluū itroeas. Alioqn pibis tu piter & taur⁹ optime opus faciēs. Hæc Arceſilao Pythia rndit. Iſte ſūptis iis quos cōtraxerat e ſamo redigit cyrenen: recuperatoq; rerū ſtatu imemor oraculi fact⁹ uocatis ad dicēdā cām iis q cōtra ip ſū i ptib⁹ fuerāt: obiecit culpā fugæ ſuæ. At illorū alii exilio ſolū uertebāt: Alii ab eo cōprehēſi i cyprū ad necē mittebant: quos gnidii ad ſuā terrā appulſos liberauerūt: ad the rāq; dimiſerūt. Q uoſdā q i grādē quādā & priuatā Aglomachi turri refugerāt circūdata materia Arceſilaus igni cremauit. Hoc ppetrato agnoſcēs id eē oraculū quo Pythia nō ſinebat, eū iuētas i fornace āphoras excoq̄re: exceſſit ultro ex urbe cyrene extieſcēs necē oraculo ꝑdictā. & q; cyrenē exiſtimaret eē circūfluā. Cōtulitq; ſe ad regē barcæorū noie alazirin: cui⁹ filia i matrimōio hēbat cognatā ſuā. Et q dā tū barcæi tū cyrenei exules cū i foro agentē aiaduertiſſent obtrūcarūt: & inſup ei⁹ ſocerū alazirin. Ita arceſilaus ſiue uolens ſiue iuitus oraculo nō obſecut⁹ fatū ſuū ipleuit. Mr ei⁹ Pherotima dū filiā ſu⁹ mali ſui ſibi auctor barcæ agit. Ipſa iterea honoribus filii cyrene fūgebat: ac mūera obibat cū alia: tū in ſe natu ꝑſidendo. Vbi cognouit filiū in urbe barca oppetiſſe mortem: fuga ſe ꝑripuit in ægyptū: Nā Arceſilaus fuerat de Cābyſe Cyri benemerit⁹: q; is extitiſſet q cyrenē Cābyſi tradiderat: ac tributū iſtituerat. Hęc in ægyptū cū pueniſſet ſupplex Ariādi aſſedit: hortāſq; eū ad ſe ulciſcēdā ꝑtendēs titulū q; ideo filius ſuus qa cū medis ſētiret i terēptus eſſet. Erat hic ariandes ægypti ꝑtor a Cābyſe cōſtitutus: q aliquāto poſt tpe cū æmulari Dariū uellet: ab eo eſt iterfect⁹. Sī q dē audiens atq; aiaduertens Dario cordi cē memoriā ſui relinquere ope: qd a nullo alio regū fact ū eſſet: id ſibi imitādū putauit: dōec mercedem accepit. Etenī Darius ex auro q̄ potuit purgatiſſimo monetam pcuſſit. Idem ariandes ægypti ꝑtor ex argento fecit. Et nūc quoq; extat puriſſimū argētū ariādicū. Ea re cōpta Dari⁹ iſimulatū q̄ſi rebellare uellet morte affecit. Tūc tn ariandes hic miſertus Pherotimæ oēs ei copias ægypti tradidit pedeſtres ſimul & nauticas ꝑpoſito qdem pede ſtribus amaſi uiro maraphio: nauticis aūt Mandra generis Paſargadi. Sed priuſq̄ copias mitteret, aduceatore barcā miſſo pcōctabat qſnā pcuſſor Arceſilai extitiſſet: Barcæi ſe oēs extitiſſe rndent multa enī ſe ab illo mala eſſe ꝑpeſſos. His auditis Ariandes ita exercitū una cū Pherotima mittit. Atq; hic quidem titulus iferēdi belli extitit: Verū (ut mea fert optinio) exercitus mittebat ad pœnos ſubigendos. pœnorū multæ ſunt & uariæ nationes: quarū paucæ regi obtēperabāt. Pleræq; Dariū cōtēnebāt. Colūt aūt ægyptū uerſus ut hic icipiamus: Pœnorū primi adyrmachidæ: q eiſdē fere qbus ægyptii moribus utunt. Veſtē geſtāt q̄lem & alii pœni. Vxores eorū i utroq; crure armillam æream. eidē capitis comā alūt: q̄rū q̄q; ſuos quos capit pedūculos ꝑmordet: atq; ita abiicit: Hoc iſti ex oībus pæis ſoli factitāt: ſoliq; uirgines nupturas regi exhibēt: q̄ illi placita fuerit: eā deuirginat. Pertingūt hi adymarchidæ ab ægypto ad portū uſq; noie plynē. His cōfines ſunt gigamæ locū qui occaſū ſpectat icolentes aphrodiſiade tenus inſula. In huius loci medio ē iſula platea ubi urbē cōdidere cyrenei: atq; i cōtinente ē portus Menelai & Aziris: quā cyrenæi icoluere: & dehinc Silphiū incipit ab iſula plateas ptīgens uſq; ad

Arceſi laus

Agloma chus

Alazirīs

Ariādes

Pheroti ma

Amaſis

Mandra

Pœni

Adyrm a chidæ

Pedūculi mordent

Virgines regi deuirgiat

Plynes

Gigamæ

fauces ſyrtis. Apud hos idem pene ritus q apud alios ſunt. Gigamas ab occaſu cõtingũt aſbytæ: q ſupra cyrenẽ icolentes ptingũt ad mare. Nã maritia cyrenei colũt. Iidem non poſtremi ſed p̃cipui pœnorũ ſunt: q q̃drigis uehant' ſtudioſi in cyrenæorũ moribus maxima ex pte imitãdis. Horũ ſunt occaſũ uerſus cõfines auſchiſæ qui ſupra barcã icolentes ad mare ptingunt ad heſperidas. Circa mediã auſchiſarũ plagã habitant cabales exigua natio ad mare ptingentes ad tauchirã oppidũ in agri barcæi eiſdẽ q̃bus iĩ q ſupra cyrenẽ ſunt moribus utentes auſchiſarũ qd' ad occaſũ uergit contingunt. Naſamones grandis natio: q ſub ęſtatem relictis ad mare pecoribus cõſcẽdũt ad locũ augilem decerpturi palmulas. Nam palmæ illic & permultæ ſunt & ſpatioſæ & fructiferæ oẽs. E quib⁹ ubi palmulas p̃maturas decerpſerũt: ad ſolẽ ſiccãtes maturefaciũt. Deinde lacte maceratas ſorbillant. Vxores plures ſinguli e cõſuetudine hñt: & cũ iis in propatulo coeunt eodem pene quo maſſagetæ modo prius Scipione prætẽto. Naſamonibus mos eſt cũ quis primũ ducit uxorẽ prima nocte ut ſpõſas ſingłos cõuiuas obeat Veneris gratia: & ut q ſq; eũ ea cõcubuit. donũ det illi quod ſecũ habet domo allatũ. Iureiurãdo ac diuinatione tali utũt' Per eos uiros q iuſtiſſimi atq; optimi apud illos fuiſſe dicunt': iurãt illorũ ſepulcra tãgentes. Diuinant ad ſuorũ ac cedẽtẽs monumẽta: & illi ubi pręces pegerũt: idormiunt. Vbi qd cũq; p quietẽ inſomniũ uiderũt: eo utunt'. Fidei dandæ conſuetudo hæc eſt. De manu alterius uterq; ſumpto iuicẽ poculo bibit. Quod ſi nihil humoris habuerint: ſumptum e terra cinerem lingunt. Naſamonibus cõfines ſũt pſylli q hunc i modũ interciderunt. auſter eis oĩa receptacula aquarũ arefecerat. Erat ãt oĩs eorũ regio q; itra ſyrtẽ ẽ aquarũ inops. Ob id iſti publico colloquio atq; cõſilio expeditionẽ fecere aduerſus auſtrũ. Quæ pœni memorãt refero. Hos cũ ad harenas ueniſſent: auſter ſpirans illic obruit. Pſyllis extinctis eorũ terrã naſamones optinent. Sup hos auſtrum uerſus in loco ferís frequẽti garamãtes habitãt: q oĩum hoĩum cõmerciũ aſpectũq; refugiũt nihil bellicæ armaturæ hñtes: ac ne defendere q̃dem ſeſe audentes: Hi ſupra naſamões incolũt. Circa maritima uero occaſum uerſus cõfines ſunt macæ: qui ſũmũ capitis uerticẽ radũt i medio capillos crescere ſinentes: hinc atq; hinc in orbem tondẽtes. In bellũ pelles ſubterranearum ſtruthionũ ferũt p argumẽto. Per eos flumẽ cynips e colle: q uocat' gratiarũ fluens i mare ifluit Hic collis gratiarũ nẽoribꝰ freq̃ns eſt cũ cætera (cuius meminí) aphrica ſit arboribꝰ nuda ducentorũ ab ea ad mare ſtadiorũ itercapedinis. Horũ macarũ finitimi ſunt Gnidanes: quorũ uxores ferũt fimbrias pelliceas ſingulę mł̃as ob hoc (ut mẽorat') q; ut a quo q; uiro uenerem paſſa ẽ fimbriam orat: & ut quæ plurimas hẽt: ita præclariſſima cenſet' tanq̃ a pluribus uiris adamata. Horũ gnidanorum oram in mare porrectã incolũt lotophagi: qui e ſolo loti fructu uictitant: qui fructus eſt inſtar fructus lentiſci ſuauitate aſſimilis fructui palmarũ. Ex hoc fructu lotophagi uinũ cõficiũt. Lotophagis ſecũdum mare uicini ſunt machlyes loto & ipſi ueſcentes: ſed minus q̃ ſuperiores. Pertingunt autem uſq; ad ingentẽ amnem nomine tritonẽ: qui in grandem paludem tritonidẽ influit: in q̃ eſt inſula quæ dicit' phla. Hanc inſulam aiunt dici a lacedæmoniis habitari debere. Aiũt autem hunc in modum Iaſonem poſteaq̃ ſub pelio argo exædificauit impoſitis in ea cũ aliis ſolennibus hoſtiis: tum uero tripode æreo circuiſſe peloponneſum animo delphos eundi: eunq; cum teneret curſum circa maleam abreptũ a uento aquilone & abductũ in aphricam: & priuſq̃ tellurẽ cerneret in aſpretis paludis tritonidis aſtitiſſe: eiq; hæſitanti de egreſſu appuiſſe Tritonẽ: ac iuſſiſſe dari ſibi tripodẽ: q; diceret oñſurũ ſe illis exitũ atq; incolumes remiſſurũ. Aſſentiẽte Iaſone ita demũ Tritonẽ oñdiſſe q̃ rõe e breuibus

Aſbytæ
Auſchiſæ
Cabales
Tauchira
Naſamones
Augiles
Coit⁹ palam
Maſſagetæ
Naſamones
Sponſarum coitus cũ cõuiuis
Pſylli
Garamãtes
Macæ
Clerica
Cinyps
Gratiarũ collis
Siphrica
Ane arboribus
Gnidães
Lotophagi
Loti fructus
Machlies
Triton
Tritonis
Phla

enauigarẽt: & tripodẽ ab illis in tẽplo positũ esse: In eoq; tripode oraculum reddidisse: & iis q cum Iasone erãt. omnem rationẽ indicasse. Fore enĩ ut cũ quis tripodẽ accepisset ex oibus q in agro nauigarent necessario centũ ciuitates accolerẽt paludẽ tritonidẽ. Hęc cũ audissent pœni q mõtẽ gratiarũ colũt tripodem occultasse. Iuxta hos maclyes habitant auses circũ paludẽ tritonidem: Ita utriq; habitant ut medio Tritone, dirimant. Q uorũ machlyes quidẽ occiput erinitũ gestant. Auses uero anteriorẽ capitis partem. Horũ uirgines anniuersario Mineruæ festo i honorẽ ipsius deæ idigne inter se bisariã diuisæ præliant lapidibus fustibusq; dicẽtes se morẽ patriũ seruare ei quã Mineruã nominamus: & q̃ nirgines e uulneribus decedũt: eas falsas uirgines appellãt: Sed priusq̃ a pugnãdo desistãt hoc faciũt. Q uæ uirgo i pugnã optimã operam nauauit; eã semper cõmuni cõsensu cæteræ uirgies exornant cũ cætera armatura græca: tũ crista corinthia: & currui ipositã circa paludem circũferunt. Q uibus autẽ rebus ornabant olim uirgines añq̃ acollerent græci: nõ habeo dicere. Arbitror ornari suetas armis ægyptiis. Nã ab ægypto affirmari & scutũ & galeã ad græcos esse tradita. Mineruã aiũt Neptuni esse filiã ac paludis Tritonidis: eãq; nescio qd a patre reprehẽsam donasse se ipsam Ioui: & Iouẽ sibi illã asciuisse filiã. Hæc illi agũt. Idem pmiscue cũ mulieribus nõ una habitãtes: sed pecudum more concũbunt. Vbi apud mulierem puer robustus est factus: apud quem uirũ habitare sustiet. (Nã tertio quoq; mẽse uiri cõueniunt) eius filius censet. Isti maritimi pœnorũ pastoraliũ qui nomades dicunt. Supra hos in mediterraneis aphrica feris est frequens. Supra hanc partẽ efferatã supciliũ soli fabulosũ est porrectũ a thebis ægyptiis ad colũnas Herculis In hoc supcilio ferme decẽ dierũ itinere sũt grumi grãdes salis iocundi i collibus: & singulorũ colliũ uertices e medio sale eiaculãtur aquã dulcẽ pariter & gelidã: circa quã homines habitant ultimi solitudinẽ uersus & supra plagã feris infestam a thebis itinere dierum decem primi ammonii habentes templum ad thebani Iouis effigiem. Etenim thebis (quemadmodũ a me superius memoratũ est) aspectu arietino Iouis simulacrũ est: Apud hos est alia quoq; aqua fõtana: quæ sub matutinũ quidem tepet: sub horam quo forũ frequentissimũ est frigescit: sub meridiem multo frigidior est. Eaq; hora hortos irrigant. Declinato iam die remittitur frigus: donec sol occidit: tunc tepescit magis ac magis calescẽs ad mediã usq; noctẽ: quo tẽpore feruẽs exæstuat: pterita nocte media ad aurorã usq; refrigescit: Cognominat aũt fons ipe Solis. Post ammonios per supcilium fabuli decem rursus dierum itinere est collis salis & aqua illi ammoniæ: par hõibus circum habitãtibus: cui loco nomẽ est augila: ad quẽ locum nasamones pergũt palmulas decerptũ. Rursus decem dierũ spatio ab augileis alius collis ẽ salis & aqua & palmularum fructiferarum magna uis: quemadmodũ apud alios incolentibus illic hominibus: quibus nomẽ est garabãtibus natione sane magna: qui inducta sup salẽ humo ita serũt. Ab his ad lotophagos breuissimũ iter a quibus triginta dierũ spatiũ ẽ ad eos apud quos gignũtur boues præpostere pascentes. Ideo antem præpostere pascuntur: q; cornua inflexa anterius habent & ob id cessim euntes pascũtur. Nã offensantibus in terra cornibus progrediendo pasci nequeunt alioquin nihil differentes a cæteris bobus pter crassitudinẽ pellis atq; duriciã. Garabãtes hi troglodytas ęthiopes q̃drigis uenant. Nã troglodytæ æthiopes omniũ quos fando cognouimus pniciissimis pedibus sunt: serpentibus lacertisq; & aliis id gẽus reptibilib9 uescẽtes. Lingua nulli alteri simili utẽtes: sed uesptilionũ more stridẽtes. Agarabãtib9 decẽ quoq; dierũ itinere ali9 collis ẽ salis & aq̃ accolẽtibus hoib9: q̃bus nomẽ ẽ atlãtibus solis oium hoium quos ipsi nouimus: inoiatis.

Machlyes

Auses

Scutum

Galea

Minerua cuius filia

Nomades

Ammonii

Aqua uariæ qualitatis

Solis fõs

Augila

Garabantes

Boues põpostere pascentes

Troglodytæ

Solem execrantes

Atlas

Domus ex sale

Pœni salubrimo corpore

Mineruę ægis

Aegis unde

Nasamonũ cadauera

Ausees Maxies

Nam sales quidẽ apud eos uocant atlãtes singulis autẽ eorũ nullũ nomẽ imponit. Hi solẽ trãscendentẽ execrant. eiq; præterea oia cõuicia igerunt: q; torridus & ipsos & regionẽ pdat. Post totidẽ dierũ iter: alius tumulus salis est cũ aqua & hoibus accolentibus: cui cõsinis est mõs nomine atlas exilis & undiq; teres: & ut fert adeo celsus ut eius cacumẽ nequeat cerni: q; a nubibus nũq; reliquat neq; hyeme neq; æstate: Columnã cælí illũ esse idigenæ aiũt. Ab hoc mõte cognominant hi hoies. Nã atlãtes uocant: dicunt q; nec ulla animãte uesci: nec ulla somnia cernere. Ad hos usq; atlãtes possum recensere noia eorũ q in supcilio aphricæ habitãt. Post hos nihil amplius. Porrigit aũt id supcíliũ ad cõlũnas usq; herculeas atq; ulterius. Intraqd ẽ metallũ idest effossio salis decẽ dierũ itinere: & hoies incolentes domicília sua faciẽtes ex micis salis. Isti eni iã tractus aphricæ uacant ibribus. Nã si plueret illíc nõ possent manere parietes salis. Supra hoc supcíliũ austrũ uersus ac mediterranea aphricæ deserta ẽt plaga est: & sine aqua ferisq; sine pluuia, ac lignis oi prorsus hũore uacãs. Ita ab ægypto ad Tritonidẽ lacũ pastoricíi ãphri sũt carne uictitãtes ac lacte. nihil uaccinũ gustãtes: qa nec ægyptũ gustãt suem: nec alentes qdẽ uaccã: nec cyrenæ fœminæ ferre sibi fas putãt ob Isidẽ: q est in ægypto: cui etiã iciunia & dies festos agũt studiose. At mulieres barcæ nõ modo gustu uaccinæ carnis. sed etiã suillæ abstinẽt. Atq; hæc qdẽ ita habent: Ad occasũ uero Tritonidis lacus iã nõ sũt pascuales pœni: neq; eisdẽ moribꝰ utẽtes: neq; idẽ circa ísãtes qd' pascuales solẽt factitãtes. Nam pœnorũ q pastorales sũt an oẽs nõ queo p certo dicere: sed pleriq; hoc faciũt: ubi filíi ipsorũ q̃drimi effecti sunt uenas uerticis illorũ lana succida iurũt: nõnulli uenas tẽporũ eã uidelicet ob cãm ne ullo unq̃ tẽpore phlegma id est pituita defluẽs e capite ofíciat: eaq; de re se aiũt eẽ optia ualitudie. Et sũt re uera pœni iter oẽs quos nos nouimus hoies saluberrimo corpore icertũ mihi an ob hãc cãm: certe optia ualitudíne sũt. Q d' si pueris iurẽdis spasmus exístat: iuẽta ẽ ab eis medicina. Vrina eni hírci ispsa eos liberãt. ea refero q̃ ipsi aphri narrãt: Apud pastoricios aphros talia sũt sacrificia. Vbi p primiciis aurẽ pecudis pręciderunt: eã supra domũ abiiciunt. Hoc acto ceruicẽ eius auertũt. Solis oíum deorũ imolãt Soli & Lunæ: & his quidẽ uniuersi pœni sacrificãt. At qui circa Tritonidẽ paludẽ icolũt etiã Mineruæ Tritoniq; ac Neptuno: sed Mineruæ pcipue. A quibꝰ aphris græci uestẽ & ægidas simulacrorũ Mineruæ mutuati sũt: pter q̃ q; apd' aphros pelicea uestis ẽ: & pẽdẽtes ex eius ægidibus fimbriæ nõ sũt serpẽtes sed e loris factę. Cætera uero oía ad idẽ exẽplar effecta sũt noíe quoq; ipso testificãte uenísse ex aphrica paladiorũ stolã. Q uippe aphræ mulieres sup uestẽ amicinnt nudis pellibus caprínis fimbriatis ac rubrica delibutis: a q̃bus ægeis id ẽ caprínis pellibus ægidas denoíauere græci Q uinetiã hic pmũ mihi uidet eiulatꝰ i tẽplis extitisse: q; eo aphricanæ mulieres uehemẽter utũt ac belle: & ab aphris q̃driugos equos iũgere græci didícere. Sepeliũt aũt pastorales aphri defũctos ut græci præter nasamones qui illos sedentes sepeliunt obseruantes ut dũ qs cœpit agere aiam eũ sedẽtẽ cõstituãt ne supinus expíret. Dõicília eorũ sũt uirgultis cõpacta suspẽlis circa lẽtiscos & ea quoquo uersus uersatilia. Et isti qdẽ talibꝰ urũtur moribus. Cõtigunt ãt hos ab oriẽtali pte Tritõis fluis hi ausees q sũt aratores: q uero pœni domos possidere cõsueuerũt iis nomen ipositũ ẽ Maxies: q dextrã capitis ptẽ coma tã gestãt: sinistrã radũt: corpus minio tigũt asserẽtes se a troiãis eẽ oriũdos. Regio h & reliq̃ ad occidẽtẽ uergẽs multo freq̃ntior est feris siluisq; q̃ regio pastoraliũ. Nã q̃ ad auroram respicit: quã pastorales icolũt tritõe flumie tenus & depssior est & hareno sa. Hic dei ceps quæ aratorũ ẽ uespera spectãs: mõtana ualde ẽ ac nemorosa feríscq; frequẽs. Si qdẽ

apud hos & ſerpẽtes ſunt ſupra modũ grãdes ac leones. Elephantes quoq; & urſi & aſpides & aſini cornibus p̃diti. & cynocephali id ẽ capita canina habẽtes: & acephali id eſt nõ habentes capita: ſed i pectoribus oculos: ut ab aphris memorat̃: nec non uiri fœminæq; agreſtes: & aliæ pmultæ ferę haud emẽtitę. Quorũ nihil apud paſtorales eſt: ſed aliæue luti ciconiæ & capreæ & bubali & aſini nõ illi quidẽ cornua habẽtes: ſed alii ipoti: nũq; eni bibũt: & oryes: q bus ulnales palmæ p cornibus fiũt. Huiꝰ fere magnitudo eſt adæqpa ratione bouis: & baſſaria: & hyænæ: & hyſtriches: & arietes agreſtes: & dyctíes & thores id eſt ex hyæna & lupo geniti: & pãtheræ & boryes: & crocodili tricubitali ad ſũmũ magnitudíe terreſtres lacertis aſſimiles: & ſtruthii ſubterranei: & ſerpẽtes puſilli cũ ſingulis cornibus. Hæ ſũt illíc ferę & itẽ q̃ alibi p̃ter ceruũ & aprũ. Ceruus eni & approrſꝰ i aphrica nullus ẽ. Sũt ibidẽ quoq; tria muriũ genera: quorũ alii bipedes uocant̃: alii zegeries punica ligua: qd̃ noſtra polleti dẽ qd̃ colles: alii echnies. Sunt p̃terea muſtellę: quę in ſilphio naſcunt̃ murenis ſimillimæ. Tot habet feras pœnorũ paſtoraliũ regio: quãtũ nos maxime ſcrutãdo lõgiſſima inueſtigare potuimus. Maxyũ pœnorũ cõfines ſũt Zabyces: ubi fœminę aurigant̃ currus in bellũ. His finitimi ſũt zigantes: ubi magnã uim mellis apes cõficiũt: ſed multo plus opifices uiri facere dicunt̃. Oẽs minio ifíciunt̃ ac ſimiis ueſcunt̃: quarũ afatim gignit̃ iis qui in mõtibus degũt. Iuxta hos aiũt carthaginenſes ſitã eſſe inſulã nomine cytanẽ ducentorũ ſtadiorũ longitudine artã in latũ: in quã pergi e cõtinente poteſt oleis refertã: ac uitibus: & in ea eſſe portũ unde uirgines indigenarũ pẽnis uolucrum pice illinitis ramenta auri referunt e limo. Hæc an uera ſint haud equidẽ ſcio: ſed quæ narrantur ſcribo. Fuerit autem totũ ut ipſe ego in zacyntho uidi picem e lacu referri. Sunt eo loci cõplures lacus: quorum q maximus ſeptuaginta quoquo uerſus pedum eſt altitudinis duum paſſuum: In hunc uirgines contũ: cuius in ſummitate myrtus alligata eſt dimittunt: Deinde referunt myrto picẽ odorẽ quidem aſphalti habẽtem ſed cætera præſtantiorem pice pieria: eamq; in ſcrobem: quem iuxta lacum foderunt effundunt: & ubi multum illius aggeſſerunt ita e ſcrobe in amphoras tranſfundunt. Quic quid autem in lacum decidit: id ſub terrã means redditur in mari. quod a lacu quattuor ſtadiis abeſt. Ita id quod de inſula adiacenti aphricę dicitur: conſentaneum eſt ueritati. Aiunt præterea carthaginenſes locum eſſe aphricæ extra columnas Herculis habitatũ hominibus eo quotiens ipſi applicuere ſe merces e nauibus exponere: eaſq; in crepidine terræ: deinceps collocare: tum conſcenſis nauibus fumum excitare: fumo autem cõſpecto indigenas ad mare cõtẽdere: dehinc auro pro mercibus depoſito: rurſus illinc abſcedere: ſed nõ extra cõſpectũ: tum ſe illuc e nauibus egreſſos præcium cõſiderare: & ſi dignũ mercibus uideat̃ eo ſũpto abire. Sin minus conſcẽſis iterũ nauibus cõſpicere. Illos uero accedẽtes plus auri ad id quod depoſuerũt addere donec perſuadeãt. Neutros aũt alteris iniuriam inferre: neq; enim aut ſe cõtingere aurũ prius q̃ ipſi ſumpſerint aurum. Atq; hi ſunt pœnorum quos nominare poſſum: quorum plærique neq; tunc de rege medorum curabant quicquam: neq; nunc curant. De qua regione eatenus queo dicere a quattuor eam nationibus quantum nos ſcimus non amplius incoli: quarum duæ ſunt indigenæ: totidem non indigenæ quidem pœni atque æthiopes: quorum alteri ad aquilonem aphricæ: alteri ad auſtrum incolunt. Aduenæ uero phœnices & græci. Neq; uero uidetur mihi bonitas aphricanæ terræ cum bonitate aſiæ atq; europæ comparãda p̃ter unã Cynipem: quæ tellus fluuio cognominis eſt. Hæc optime cuiq; telluri par eſt p uetu fructus cerealis oio cæteræ aphricæ. Eſt.n. pulla & uda fontibus ac ſecura ſiccitatis

Aſmi cũ cornibus
Cynocephali
Acephali
Oryes
Baſſaria
Hyene
Dictíes
Thores
bobryes
Ceruus
in aphrica nullus
Aper in aphrica nullus
zegeries
Echnies
Zygãteſ
Cytane
Cynipes
terra fœcunda

aeris:ac ne imbre qdē qui sit uehemētior lædit̃. Nam in eo tractu aphricæ pluit ex p
uētibus fructuū terræ totidē mensurę illic quot e babylonica tellure percipiuntur. Bo-
Eueſperi tæ Cyrenaica regio nū solum & illud est quod eueſperitæ colunt. Nam quotiens id eximie seipsum uberta te superat:cētuplū reddit. At illud cinypium circiter trecēta. Porro cyrenaica regio quæ huius aphricæ editissima est:quā pastorales incolunt:tris in se plagas cōtinet admiratio ne dignas. Primā quæ maritima est:q; in ea iam fructus maturi metuntur uindemiātur q;. His compositis in plaga quę supra maritimā est:medios fructus legunt:quos colles appellant dum hi fructus adornantur: ii qui sunt in editissima plaga coquuntur atque matureſcunt. Itaq; dū primi fructus bibūtur atq; eduntur:ultimi aduentant. At huncin modū docto mēses perceptio fructuū cyrenæos occupat. Hæc hactēus d' his dicta sūt

Erſæ adulciscēdā Pheretimā ab Ariāde missi ex ægypto barcē peruenerūt op
p pidū obsederūt missis illico qui denunciarēt dedi auctores necis Arcesilai:eos
oppidani ut qui cædis oēs participes essent in colloquiū nō admiserūt. Ita oc-
barcæ op. to menses barcē cū obsedissent pſæ:nono mēse cuniculos sūffoderūt ad murū ferētes:& ualida tormenta admouerunt:sed cuniculos qdē faber qdā æ rarius deprehēdit æreo scu to hūc i modū. Circūferens illud intra murū admouebat pauimēto urbis:quod ubicūq; admouebat' alibi illinc e solo nihil soni reddebat'. ad locum aūt qui suffodiebat' æs clipei
Cuniculi deprehē-sio resonabat. Vbi e diuerso fodientes barcæi persas suffossores interemerūt. Torm̃ēta au
Amasis tem barcæi ipsi repulsabant. Verū cū multū temporis contriuissent:& multi utrinq; ca-
Dolus in hostes derēt:nec pauciores ex persis: Amasis dux peditatus talē rē cōmētus ē. Animaduertens barcæos ui nō posse superari sed dolo: latā fossā p noctē depressit:eiq; fragilia superstra uit ligna:& super ea hūmū induxit reddens solū cæteroæquabile. Simul atq; illuxit:bar cæos i colloquiū euocat. Illi libēter obtēperauere:q; eis cordi erat ad pactionē deuenire.
barcęorū fœdus Pactionē aūt in hanc formulā incūt:ferientes fœdus super occultā fossam. Q uoad humus ea ita haberet tādiu fœdus in ea regione ratū foret. Barcæis quod æquū foret se pē-suros regi promittētibus:& persis se nihil rerū nouarū aduersus barcæos esse molituros: Barcæi dehinc fœderibus freti & ipsi ex urbe prodibant:& ex hostibus cuicūq; licebat in trandi urbē faciebāt potestatē patefactis oibus portis: At persæ resciſſo pōte occulto iur bē proruperūt. Ideo aūt pōtem quē fecerant rescinderunt:ut fœdus soluerent:quod cum barcæis percusserāt tādiu ratū fore fœdus:q̄diu maneret terra ut tūc manebat. R efracto enim pōte nō manere fœdus i ea regione amplius Pheretima traditos sibi a psis bar cæos qui faciendæ cædis principes fuerant sudibus suffixit p ambitū murorū. Fœminarū quoq; decisas māmillas circa muros appendit. Cæteros barcæos persis ut diriperēt ipe rauit præter battiadas:& qui cædis affines non extiterāt. His urbē pmisit reliquis i ser-uitutē abreptis psæ redierūt:q; cū ad urbē cyrenē rediſſent:Cyrenæi eos oraculi cuiusdā
Badres seruādi gratia p urbē deduxerūt. Sed iter trāsetūdū præfectus nauals exercitus Badres illis præcepit ut urbē diriperēt recusante Amasi peditū duce:se eni aduersus unā barcē græcā ciuitatē eē missos. Verū postq̄ trāsierūt:& ad rupē lycei Iouis subsederūt:pœni-tētia eos subiit Cyrenem nō occupaſſent:eamq; iterū adoriri conati sunt:Cyræneis eos cōtemptui habentib⁹. Et licet nemo cōtra ferret arma:tñ iceſſit eis metus:illicq; cursu se proripientes sexaginta circiter stadia consederunt. — Vbi statiua habentibus ab Ari ande nuncius aduenit ad eos reuocandos cū a cyrenæis commeatum sibi præberi præca rentur. Eo accepto in ægyptum reuertebantur'. Q uos deinde pœni excipientes ue-stitus atq; utensiliū gratia ut q̄sq; reliquebat' trahebaturq; iterficiebāt:donec i ægyptū

peruentū est. Hic persarū exercitus in aphricā longissime ad eueſperidas ꝓcessit. Quos aūt barcæorū cœperc: quosq; ex ægypto eiecere ad regē iis Darius rex ad icolēdū dedit uicū bactrianæ regionis: cui uico nomen imposuere barcæ ad meam usq; memoriam ēt incolis frequētē. Verum ne ipsa quidem Pheretima probe uita excessit. Nam postea q̄ ultra barcæos celerrime in ægyptum rediit: male periit. Vt enim existunt acres admodum & inuidiosæ ultiones deorum in homines uiuēs uermibus cōputruit. Talis ac tāta Pheretimæ Batti filiæ in barcæos uindicta extitit. Pheretimæ morſ terra

Herodoti Halicarnasei Historiarum Liber Quintus: qui Terpsichore inscribitur Laurentio Vallense interpretere.

T Persæ qui in europa sub Megabyzo relicti a Dario erāt primos ex hellespōtiis perinthios Dario subesse recusantes: subegerūt antea quoq; a pēōibus male affectos. Si q̄dē pēones q̄ sūt a strymōe admōiti diuio rūso ut bellū pinthiis iferrēt: & si q̄dē a pinthiis ex aduerso considētibus ꝓuocarētur nominatim cōpellantibus eos inuaderent: sin minus ab inuadendo abstinerent: ita fecerunt. Enī uero considentibus perinthiis e regione pœnum ī suburbanis: Ibi singulare certamen ex prouocatione cōmissum est uiri cū uiro equi cū equo canis cum ca ne. Et cum uictores duobus certaminib⁹ perinthii præ gaudio carmē pæona cantarēt: tunc pæones hoc ipsum esse responsum dei coniectantes inter se dixere nunc oraculum dei perfectum est nunc nostrum est opus. Atq; ita in perinthios canentes impetū fecere: egregieq; uincentes ex illis paucos reliquere. Quæ quondam a pēonibus gesta fuerāt: hūc ī modū gesta sūt. Tūc aūt perithii ꝓ libertate strēnue pugnātes tū multitudie a Megabyzo supati sūt pintho capta. Megabyzus ꝓ thraciā arma circūferēs: oēs eius urbes atq; oēs natiōes pacatas regi reddebat. Hoc enī illi a Dario fuerat īperatū: ut oēm thraciā subigeret. Gens thracum secundū indos omnium maxima est: quæ si aut unius imperio regeretur: aut idem sentiret (ut mea fert opinio) inexpugnabilis foret: & omniū gētium multo ualidissima. Sed quia arduū illis est: & nulla ratione contingere potest: ideo imbecilles sunt. Habent autem multa nomina singularū regionum singula. Moribus tamen ac opinionibus consimilibus imbuti sunt præter getas & trausos: & q̄ supra crestonos incolunt. Ex quibus q; getæ se pro īmortalibus gerant: a me cōmemoratū est. Trausi uero in cæteris quidem omnibus idem quod thraces uerum circa natalia suorum atq; obitus hoc factitāt. Edito puero propinqui eū circūsidētes cū ploratione prosequunt: recēsentes quascūq; necesse est illi q; uitā ingressus sit perpeti humanas calamitates. Hoiem fato functum per lusum atq; lætitiam terræ demandant referentes quot malis liberatus ī oī sit felicitate. Atq; supra crestōes icolūt: ista agūt: Singuli plures uxores habent: quorū ubiq; decessit: disceptatio magna fit iter uxores acri amicorū circa hāc rē studio quænā dilecta fuerit a marito præcipue. Quæ talis iudicata est: & hunc honorem adepta: ea a uiris ac mulieribus exornata: ad tumulum a suo propinquissimo mactatur: unaq; cum uiro humatur: cæteris uxoribus id sibi pro ingenti calamitate ducentibus. Nam id eis summo dedecori datur. Reliquis thracibus hic mos est. Liberos in mercato uenundant Virgines non asseruant: sed quibus libuit cum uiris concumbere sinunt. Vxores asseruant uæhementer: easq; magno ære a parentibus coemunt: punctas notis esse frontes nobile iudicatur: non esse notatas punctis ignobile. Ocioſum esse pro honestissimo habetur: Agricolatorem uero pro contemptissimo. E bello atq; rapto uiuere

a Perinthii Pæones Perithus urbs Megabyzus Thracū gens maxima Getæ Trausi Nascētiū fletus Mortuorū lætitia Crestonei Vxorum contētio Thracū mores

Mars Liber Diana Mercurius Thracũ sepulturæ Sigynnę Sigynnæ Histięus Myrcinus Coes' Pæonia Strymõ

pulcherrimum. Atq; hi quidẽ sunt eorũ insignissimi mores. Edus aũt hos solos colunt. Martẽ: Liberũ: Dianã: sed reges prçter populares etiã Mercuriũ. Eũq; e diis præcipue p quẽ solum iurãt: a quo pgenitos quoq; se aiunt. Optimatibus eorũ tales sũt sepulturæ plato triduũ cadauere: mactatisq; oisariis hostiis cõuiuãt: Illudq; defletũ pri9: deide cõ bustũ sepeliũt: aut aliter humo cõtegunt: aggestoq; desup tumulo cũ alia ois generis cer tamina pponunt: tũ pcipue certa cũ ratione monomachiã idest singulare certamẽ. Et se pulturæ qdem thracũ huiusmodi sunt. Q d' autem huius regiõis ad aquilonẽ uergit ne mo potest p cõperto referre quinã homines eã incolãt: sed illã quæ trans istrũ plaga est constat uastã esse atq; ignotã: ubi solos audio habitare hoics nomine sigynnas ueste me dica utentes: eorũq; equos toto corpore hirsutos esse ad quinq; digitos altitudine pilorũ cõsdem pusillos ac simos: Inualidosq; ad uiros gestãdos: sed currui iunctos esse pnicissi mos: atq; his curribus indigenas inuehi. Horũ fines pxime accedere ad Henetos: q sunt in adria. Eos quoq; se colonas medorum dicere: qui quo pacto coloni medorum fuerint: equidem non queo dicere: sed fiat quidlibet intra longum tempus. Sigynnas pœni qui supra massiliam incolunt institores appellant: cypriii iacula. Verũ (ut thraces aiũt) apes loca transistrana obtinent: & ob illas ulterius pergi non posse: quæ cum dicunt haud cre dibilia apud me dicunt: quoniam hoc animal constat rigoris intolerãs esse. Mihi tamen loca quæ septentrionibus subsunt: uidentur ob gelu ihabitabilia esse. Hactenus de hac regione. Cuius oram maritimã Megabyzus persis obediẽrem reddidit. Darius trasmis so rapidissime hellesponto postq̃ sardis uenit: recordatus est beneficii in se ab Histiæo collati & consilii Cois mitylenæi. Q uibus accersitis sardis optulit electionem. Histiæ us ut qui esset miletí tyrannus nullam sibi tyrãnidem popposcit: sed Myrcinum hedoni dem animo urbis in ea condendæ. Et iste quidem hanc elegit. Coes autem ut qui non ty rannus: sed priuatus esset optauit mitylenes tyrãnidem. Impetrato uterq; quod optaue rat: eo se cõtulit. At Dario res huiusmodi oblata est: ut illam uidenti incesserit cupido iubendi Megabyzo ut pæonas ex europa e sedibus in asiam transportaret: erãt pigres & mantyes uiri pæones: qui postq̃ Darius trãsmisit in asiam: & ipsi sardis uenere cupidi ty rannidis apud pæonas potiundæ ducentes una sororem procera statura atq; speciosam. Hi obseruato tempore dum in suburbanis lydorum darius præsideret: talem rẽ sibi agẽ dam putarunt. Sororem q̃ optime poterant cum exornassent: ad aquam mittunt uas ca pite continentem: equũq; e brachio trahentem: linumq; nentem. Eam prætereuntem darius attente considerabat: q; neq; persica erãt illa quæ ageret mulier neq; lydica: neq; ullarum ex asia fœminarum. Hæc considerans misit quosdam suorum satellitum iussos obseruare in quam rem uteretur mulier equo. Istis subsequẽtibus fœmina ubi peruenit ad flumen equo satisfecit: uas aqua impleuit. His actis eadem uia regreditur aquam ca pite sustinens: equum e brachio trahẽs ac susum uersans. Admiratus darius tum iis quæ ab exploratoribus audisset: tum iis quæ ipse uidisset: adduci coram fœminam iubet. Ea adducta adolescentes fratres qui aderant non procul rem ipsam speculantes interrogã ti dario cuias illa esset: aiunt se pæones esse: & illam suam sororem. Ad quos darius qui nam homines essent pæones: & ubi locorum habitarent: & cuius rei gratia illi uenissent sardis perconctari. Adolescentes se uero uenisse dicere ut sese ei donarent: pæoniam au tem esse ad flumen strymonem sitam: qui strymon non procul abesset ab hellespontо: pæones esse coloniam teucrorum: qui e troia fuerunt. Hæc singilatim illi referebant. Interrogantiq; dario nunquid omnes illic fœminæ tã laborioſæ essent: affirmare prõ-

pte adita hre. Huius.n. rei gra illud fiebat. Ibi Darius lras ad Megabyzū dat: quem in thracia pfectū relīq rat iubens e sedibus suis pæones ad ipsū trāsferri cū liberis pariter & uxoribus. Eques cū hoc nuncio cōfesti ad hellespontū cucurrit. Hellespōtoq; trāsmisso lras Megabyzo reddidit. Quibus ille lectis sūpto e thracia duce aduersus pæoniā exercitū ducit. Pæones cognito psarū ī se aduentu cōtractis copiis ꝓcesserē ad mare rati illac psas ingressuros ad dimicandū. Et pæones qdē ad arcendū exercitus Megabyzi ingressū pati erant: Persæ āt certiores facti pæonas cōuenisse ad itercludendū ab ora maritima ingressū: sūptis ducibus iter ad supiora cōuertūt: hostēq; latentes i eius oppida irrūpūt: & illa utpote uacua facile occupāt. Quod ubi resciuere pæones protinus dispsi ad sua qsq; dilabunt. seq; psis dedūt. Ita e pæonibus syropæones & pæoplæ: & q ad prasiadē usq; paludem incolunt e suis sedibus emoti: in asiam sunt abducti. Qui uero circa pangæū mōtem incolunt: doberasq; & agrianias & odomantes & ipsam prasiadem paludem a principio non cepit Megabyzus. Tentauit tñ expugnare eos qui paludem incolunt. Incolūt autem hunc in modum. In media palude compactæ erant sublicæ tenuem a continente ingressum uno ponte habentes. Has sublicas tabulata sustinentes olim cōmuniter omnes ciues statuebant. Mox e lege hunc in modum statuendum censuerunt: ut pro singulis uxoribus quas quisq; duceret (Ducūt autem singuli multas uxores) ternas defigeret sublicas e monte sumptas: cui nomen est orbelus: Hoc habitantes mō optinent singuli super ea tabulata tugurium in quo degunt: & fores inter tabulata compactas deorsū ad paludem ferentes paruulos liberos per pedem reste illigant metuentes ne illi in aquam deuoluantur. Equis autem & subiugalibus pisces pro pabulo præbent. Porro piscīū tanta est copia ut quotiens quis ianuam compactam reclinauerit. demissam fune sportā uacuam aliquanto post retrahat piscium plenam. Quorū duo sunt genera: unū qd uocant papraces: alterum tilones. E pæonibus ii qui capti fuere in asiam sunt abducti. pæonib⁹ captis Megabyzus nuncios in macedoniam septem persas qui post eum erant in exercitu spectātissimi misit ad Amyntam petituros regi Dario terrā & aquam. Est autem e palude prasiade breuis admodum in macedoniā uia. Nam in primis paludi cōfine est metallum: id est fossio æris. Vnde postea tempora Alexandro in singulos dies singula talenta proueniebant. Post metallum superato monte quem uocant dysorum macedonia intratur. Eo persæ ubi peruenere: & in cōspectum Amynte ad quem mittebant regi Dario terram & aquam petiere: Amyntas & ea dedit: & hoies in hospitium uocauit. Instructaq; splendide cœna percomiter accepit. Persæ postq̄ a cœna ad potum peruenere: hospes inquiunt macedo nobis persis cōsuetudinis est quotiens magnā exhibuimus cœnā: ſ tūc ēt cōcubinas & adolescentulas uxores ad assidendum introducere: proinde tu nunc quoniam libenter excepisti nos: & liberali hospicio prosecutus es: regiq; Dario & terrā das & aquā sectare cōsuetudinē nostrā. Ad hæc Amyntas nobis inquit persæ ista cōsuetudo nō est: sed uiros a fœminis semouēdi. Verum quādoquidem uos exigitis qui domini estis: hoc quoq; uobis præstabitur. Hactenus locutus Amyntas fœminas accersit: Illæ ut iussæ pōsto fuerunt: & e regione persarū deinde consederūt. Quas persæ conspicati formosas amyntā alloquunt negantes omnino id factum esse sapienter. Satius enī futurū fuisse ab initio non uenire fœminas: q̄ postq̄ uenerant non assidere: sed ex aduerso sedere in oculorum dolorem. Ita coactus amyntas illas assidere iussit: Quæ cum obtēperassent: illico psæ māmillas illarū tractare utpote plusculo uino temulenti: nōnulli ēt tēptare suauiari: Hæc amyntas intuens & si iniquo ferebat animo: tamen præ metu persi

Syropæones
Plæoplæ
Prasias
Orbelus
papraces
Tilones
Dysorus
Persarum cōuiuia
Amyntæ cōuiuium

cinoís quieſcere. Verũ eiꝰ filiꝰ Alexãder cũ adeſſet: atq; hæc ſuſpiceret utpote adoleſcẽs & malorũ iexptus neq; q̃ aplius tolerare poſſe. Itaq; grauiter ferens ad Amyntã inqt. Tu uero pr̃cede ætati: abiq; hic ad reqeſcendũ: neq; idulgeas nimiũ potationi. Ego hic remanens oia hoſpitibꝰ q̃ oportet exhibeo. Amyntas eũ rei nouæ aliqd facturũ aiaduertẽs ad hæc rñdit. Fili inqens uerba tua hic me ſũmouẽtis pene itelligo. Iõ. n. me dimittis: q; aliqd noui agerei aio hẽſ. Quare nolo te qcq̃ noui i hos uiros ppetrare futurũ i pniciẽ nr̃am ſed tolera ſpectãs q̃ gerunt. Nã q; ad diſceſſũ meum ptinet parebo. His rñſis Amyntas abiit. Et alexãder ad pſas. Vobis inqt hoſpites cũ his fœis uel oibus ſi libet facillime licet concũbatis: ſed cũ q̃ carũ cõcũbere libeat idicate. Nũc. n. fere tp̃s cubãdi aduẽtat: & uos bñ potos eſſe temulẽtoſq; uideo. Proide has fœias ſi uobis cordi eſt ſinite ire ad ſe lauandũ quas cũ lotæ fuerit accipiatiſ. Hæc locutus Alexãder approbãtibꝰ pſis egreſſas fœias i muliebre remittit cõclaue: ac totidẽ uiros leues malas hñtes mulieribus ueſtibꝰ exornat: traditiſq; pugiõibus itroducit: admonetq; pſis: inqens: Vos uero pſæ a nobis i cõuiuiũ eſtis oi munificentia accepti: Quippe q̃bus & q̃ habebamus: & q̃ inuenire potuimꝰ ea oia epreſentauimus: & q; oium maximũ eſt ẽt noſtras ipſorũ matres & ſorores liberaliter exhibemus: ut oi honore affecti a nobis itelligatis quibus rebus digni eſtis: utriq; regi qui uos miſit renuncietis a græco quodam macedonum principe uos & menſa & lecto bene acceptos eſſe. Hæc locutus Alexander ſingulos macedonas: quas fœminas eẽ aiebant: aſſidere iuſſit ſingulis perſis. Qui poſteaq̃ a perſis artrectari cœpere: illos obtrũcauere. Et hac quidem morte affecti ſunt perſæ ipſi pariter & eorum comitatus. Comitabantur enim eos & uehicula & familia & omnis generis apparatus: quæ cũcta cũ illis oibus pariter intercepta ſunt. Nõ multo deinde interiecto tẽpore cum magna horum uirorũ inter perſas inſitio fieret: Alexãder illos prudenter occupauit tũ multa aliis pecũia Tum ſorore ſua nomine Gygea Bubari data uiro perſæ uni ex inquiſitoribus interfectorum. Ita horum perſarũ cædes deprehenſa: ſed ſilentio ſuppreſſa eſt. Eſſe autem græcos qui hæc fecere a Perdica progenitos: quemadmodum ipſi aiunt: & ego aſſentior in iis q̃ poſtea dicam: id ita eſſe probatur: & ii qui in olympia certaminibus græcorum præſunt conſentiunt. Nam cum Alexander certandi gratia ad hoc ipſum deſcendiſſet: a concurſoribus prohibebatur q; negarent barbarorum id eſſe certamen: ſed græcorum. At ubi palã fecit ſeſe argiuũ: græcus eẽ iudicatus ẽ: & ſtadium currẽs proximus primo extitit Et hæc quidem ita geſta ſunt: Megabyzus autem pæonas ducẽs abiit in helleſpontum & illo tranſmiſſo puenit ſardis. Cum interim Hiſtiæus mileſius iam muris cingeret locum quo a ſe petito donatus a Dario fuerat in præcium ſeruatæ ratis: qui locus ẽ ad flumen ſtrymonẽ nomine myrcinus. Megabyzus cognito qd fiebat ab Hiſtiæo cum primũ uenit ſardis ducens pæones: ita eſt Darium allocutus. rex quidnam tu rei feciſti dato loco ad urbem condendã in thracia uiro græco eidemq; ſolerti atq; induſtrio: ubi aſatim materia eſt ad naues edificandas multũq; remigũ atq; pecuniæ. Multis ẽt cum barbaris tũ græcis icolẽtibus qui nacti ducẽ faciẽt quicquid ille uel die uel nocte præceperit. Nũc tu uirũ hunc ita ſauẽtẽ inhibe ne domeſtico bello afflicteris: inhibe autẽ miti modo accerſitũ: quẽ cũ acceperis: da operã ne quando in græciã reuertat. Hæc locutꝰ Megabyzus pfacile Dario perſuaſit tanq̃ probe proſpiciẽs quod eẽt euẽturũ. Darius miſſo i myrcinũ nuncio ad Hiſtiæũ hæc inquit. Hiſtiee rex darius hæc dicit mihi rebuſq; meis melius cõſulẽtẽ q̃ te inuenio neminẽ: quod non uerbis ſed factis cõptũ habeo. Proide cum res magnas agere deſtinẽ: præſto mihi ſis ut ea tibi aperiam. His uerbis fide habita Hi

Alexãder ad perſas

Viri promulieribus

Perſarũ cædes in conuiuio Gygea Bubaris Perdica

Myrcinꝰ

ſtiæus & ſimul magniſacies cõſiliariũ regis fieri ſardis ꝓfectꝰ ẽ. Cui aduenienti Darꝰ. Hiſtiæe ego inqt ea de cã te accerſiui: q; poſtea q̃ a ſcytis redire maturaui: & tu ab oculis meis abfuiſti: nullius rei deſideriũ tã me tenuit breui: q̃ ut tu i aſpectũ & colloquiũ meũ uenires: cũ ſcias oĩum poſſeſſionũ p̃cioſiſſimã eſſe uirũ amicũ ſolertẽ bñ ſentientẽ: q; ibi ambo adeſſe ego teſtionio eẽ poſſũ e rebus meis. Quare tibi ego q feciſti ꝓbeq; ueniſti hoc gratificãdũ putaui: ut omiſſa mileto & recẽs cõdita i thracia urbe me eq̃ris ſuſa: eadẽ q̃ ego hitaturus: meuſq; cõuictor ac cõſiliarius futurus. Hæc locutus Darius una ſecũ Hiſtiæum ducẽs ſuſa uerſus iter itendit p̃fecto ſardibus Artaphrene fratre ſuo ex eodẽ pre Itẽ p̃fecto Otane oræ maritimæ: cuius patrẽ Siſannẽ unũ e regibus iudicibus q; iniuſte ob pecuniã iudicaſſet rex Cãbyſes iteremerat. Interẽptoq; detractũ coriũ i loꝛa concidit q̃bus tribunal i quo ille ſedẽs iudicarat itẽdit: ibidẽq; eius filiũ Otanẽ ſedere iudicẽ p̃cepit: atq; i mẽoria hr̃e i quo tribunali iudicaret. Hic igit̃ Otanes i eo tribunali ſedẽs: tunc Megabyzi ſucceſſor exercitus byzantios ac chalcedonios cepit. Cepit itẽ antandꝛi ũ q̃ eſt i terra troade: cepit quoq; lãponiũ. Sũpta ẽt a leſbiis claſſe cepit lẽnũ: & imbrũ a pelaſgis tũc quoq; utrãq; habitã: Sed lemnii quoniã prælio contenderant: & aliquandiu repugnauerant: mala perpeſſi ſunt: quorum qui ſuperfuere. iis præfectum perſæ impoſuere Lycaretum Meandrii eius qui ſami regnauit germanum. Hic lycaretus cum lemno præeſſet, hac de cauſa mortem oppetiit: q; oẽs in captiuitatem redigebat: atq; euertebat alios i ſimulans deſertores ſcythice expeditionis: alios uexatores copiarum Darii a ſcythis reuertentiũ: Hæc iſte in ſua præfectura perpetrabat. Sed non diu in malis faciendis delituit: & ceperunt iterũ e naxo atq; mileto calamitates ionibus fieri: e naxo quidẽ q; interi ſulas felicitate preſtabat: e mileto aũt q; ea tempeſtate prope ſeipſam ſuperatis maxime florebat. Eratq; ioniæ prætextum cum laboraſſet duabus ſupioribus ętatibus morbo ſeditiõis: donec eã ſeditionẽ parii ſedauerint: ex omnibus græcis correctores a mileſiis delecti. Hunc aũt in modũ eos parii correxere. Cũ mileſiũ uenissent uiri inter parios p̃ſtantiſſimi: cemerẽtq; domos uacuas hemẽter labefactas: dixerunt uelle ſe regionem ipſorum pagrare. Id faciẽtes & omnẽ agrum mileſiũ luſtrantes: ut quẽq; fundum animaduerterent bñ cultum fructumq; emittẽtẽ. conſcribebant domini nomẽ. peragrata omni regione cum paucos huiuſmodi fundos compiſſẽt: q̃ maturrime ad urbẽ deſcẽderunt. Coactoq; cœtu decreuerunt urbẽ ab iis eẽ incolẽdam: quorum fundos bñ cultos inueniſſẽt. Videri enim illos ita curaturos publica ut ſua ipſorum curauiſſẽt. Cæteros mileſios q prius ſeditioſi fuiſſent: iuſſerunt horum dicto audientes eſſe. ita mileſios parii correxerunt. Ex his tunc urbibus hoc modo cœperunt ioniæ mala contingere. E naxo quidẽ locupletes e plæbe in exilium miſſi mileſũ ſe contulerunt. Miletum autẽ procurabat Ariſtagoras Molpagæ: idẽq; gener ac cõſobrinus Hiſtiæi Lyſagoræ: quẽ Darius ſuſis deſtinebat. Nã hiſtiæus mileti erat tyrãnus: & per id tempus ſuſis degebat: dum naxii mileſium uenere: iam pridem hiſtiæi hoſpites cum mileſiũ naxii aduenere obſecrarunt Ariſtagoram: ut aliquantulũ copiarũ ipſis præſtaret ad redeũdum in patriam: ille colligens ſi peum iſti in patriã redirẽt: fore ut naxio imperaret: tamen prætendẽs Hiſtiæi hoſpitium ita eos eſt allocutus: Meæ quidem uires ad tãtũ copiarũ præbẽdũ nõ ſupetũt: ut inuitis his qui naxũ tenẽt: uos poſſim reducere: cũ audiã octo milia ſcutatorum naxiis ac multũ longarũ nauiũ eſſe: tamen omne ſtudiũ ad iſtud efficiendũ adhibebo hoc ſcilicet in aio uerſans: Eſt mihi amicus Artaphernes Hyſtaſpis filius Darii regis frater: q perſis eſt omnium in aſiam maritimorum multo exercitu præditus ac multa claſſe. Hunc

Artapher nes
Otanes
Siſamnes
Antãdruſ
Lãponiũ
Imbrus
Lycaretꝰ
Naxus
Ariſtagoras
Artapher nes

ego uirũ opinor facturũ oia ex animi nẽi ſnia. His auditis naxii iſtare Ariſtagoræ ut rẽ q̃ optime poſſet cõficeret: utq; munera hoi pollicerẽt dicere & ſe exercitui ſũptũ ſuppeditaturos magnã uidelicet ſpẽ hẽbat cũ ipſi naxo apparuiſſent naxios oia q̃ iuberent eẽ facturos: atq; adeo cæteros iſulanos. Nullã dũ.n. cycladũ inſularũ ſub Dario erat ꝓfectꝰ

Naxus

ſardis Ariſtagoras ait ad Artapherne eſſe iſulã naxũ nõ ſpacioſã illã q dẽ: ſed pulchrã alio qn & bonã: Ioniæq; uicinã: multis ꝓterea & pecuniis & ſeruiciis ꝑditã. Proide tu aduerſus hãc regionẽ ducito exercitũ p cãm illuc exules reducẽdi. Quod facienti tibi magnæ ſunt penes me i expedito pecuniæ: ꝓter illas quæ in exercitum erogabunt. Has.n. æquũ eſt nos præbere: qui aduentus noſtri auctores ſumus: & te inſulas regi acquirere ipſam naxum & quæ ex hac pendent parũ & andrũ. Cæteraſq; quæ cyclades nominant. Vnde

Eubœa

proficiſcens haud difficile inuades eubœam inſulam magnam ac beatam: nec inferiorem cypro ac facilem ſane ad capiendum centum omnino nauibus ad has occupandas ſuffecturis. Huic reſpondens Artaphernes: tu uero inquit quæ ſunt ex utilitate regiæ domus exponis. & probe iſta ſuades omnia præter q̃ de numero nauium. Nam pro centum nauibus ducentæ tibi incunte ſtatim uere in promptu erunt. Oportet tamen de his rebus auctoritatem quoq; regis accedere. his auditis Ariſtagoras lætus miletum rediit. Artaphernes autem miſſo ſuſa ad Darium nuncio: per quẽ de rebus ab Ariſtagora dictis eũ certiorem faceret. ubi ille rem approbauit ducentas naues inſtruxit tum perſarũ: tũ alio

Megabates

rum ſociorum magna ſane multitudine præfecto eis duce Megabate uiro perſa familia achæmenidarum ſuo ac Darii conſanguineo: qui ſi uera ſũt quæ poſt hoc tempus geſta

Pauſanias

filiam deſponderat Pauſaniæ lacedæmonio Cleobroti filio græciæ tyrannidẽ affectanti. Delecto itaq; duce Megabate exercitum Artaphernes ad Ariſtagoram miſit e mileto Megabates Ariſtagora ſumpto atq; Iadum exercitu cum naxiis profectus ẽ per ſimulationem eundi in helleſpontum: atq; ubi chium peruenit: claſſem continuit apud caucaſa ut illinc uento aquilone traiiceret in naxum. Sed quoniam non erat fatale naxios ea claſſe deleri: hoc negocii contigit. Megabates in circumeundis nauium excubiis offẽdit nauẽ myndiam a nemine cuſtodiri: quam rem indigne ferens iuſſit ſatellites inuentum eius

Thalamia remi foramen

nauis principem nomine Scylacem uincire traiectum per thalamiam id eſt per foramẽ per quod remus extat: ita ut caput extaret corpus intus eſſet. Ariſtagoras a quodã factꝰ certior hoſpitẽ ſuum Myridium a Megabate uinctum afflictari perſam adit hominẽ excuſat: repoſcit: cum nihil exoraret ipſe accedẽs Scylacem ſoluit. Id ubi reſciuit Megabates grauiter admodum ferens Ariſtagoram inuaſit: cui Ariſtagoras quid tibi inquit ẽ cũ iſtis negociis. Nõne te miſit Artaphernes ut me ſequereris: atq; eo nauigares quocũq; ego iuberem: quid multa agis. His uerbis indignatus Megabates ubi non affuit: miſit naxum quoſdam cum nauí ad rem naxiis quæ impenderent exponendam. Naxii ut qui minus q̃ hanc aduerſus ſe claſſem uẽturã expectabant: ubi id audierunt: oia cõfeſtim ex agris in urbem comportare: & ſe tanq̃ obſidendi eſſent inſtruere cibariis potu murorũ refectione. Et iſti quidẽ tanq; inſtante ſibi bello ſeſe apparabant. Illi uero poſteaq̃ e chio in naxũ traiecerũt: iã præmunitos aggreſſi ſunt. Cõſumptiſq; quatuor in obſidione mẽſibus: abſumpta quã ſecũ attulerant pecunia: & ab Ariſtagora maxima cum plura deſideraret obſidio. Vbi mœnia naxiis exulibus edificauerunt: in continentẽ reuerterũt male affecti Ariſtagoras quãdo quod artaphernem receperat præſtare nõ poterat: nec exercitui ſtipendium exigenti dare præſertim Megabate inſimulante apud milites male affectos. Præterea ne regno mileti fraudaret: his de cauſis trepidus de defectione conſul-

tabat. Contigit.n.e ſuſis ab Hiſtiæo uenire quẽdã cõpuncto noctis capite: qbus Hiſtiæus Ariſtagorã cõmonefaciebat ut ab rege deficeret. Id nãq; uolẽs hiſtiæus Ariſtagoræ Litteræ ſ
ſignificare: qa alia ratione facere nõ poterat utpote itineribus cuſtoditis fideliſſimo e ſeruis caput eraſit: lrãſq; ipreſſit & hoiem retinẽs quoad capilli refruticarẽt: ubi illi renati ſunt capite im
raptiſſime dimiſit miletũ nihil aliud mãdãs niſi ut cũ miletũ pueniſſet: iuberet ariſtagorã eraſo ſuo capite ſpicere. Ea autẽ ſtigmata ſignificabãt (ut a me ſupius dictũ eſt) defectionem. hoc ideo hiſtiæus faciebat: q; magnã ſibi iacturã ducebat ſe ſuſis diſtineri: etiã atq; etiam ſperans fore ut ſi ab Ariſtagora rebellaretur: ad mare proficiſceretur. Sin miletus nil noui moliretur: nullam ſibi uiam amplius eſſe ad eam reuertendi intellígebat. Et hiſtiæus quidem hæc conſiderans nuncium mittebat. ariſtagoras autem cum ei hæc oĩa cõſentanea p idẽ tẽpus cõtigiſſent: rettulit ad ſeditioſos tã de ſua ſentẽtia q̃ de Hiſtiæi mandatis. Cui cũ cæteri oẽs aſſẽſiſſent iubẽtes ut rebellaret: Hecatæus tamẽ logopius Logopí
id eſt ſermonũ auctor initio diſſuadere bellũ ſumi aduerſus regẽ perſarũ enumerans cũctas nationes: quibus Darius imperaret: omnẽq; illius potentiã. Sed cũ hoc perſuadere us id eſt
nõ poſſet: ſecũdo loco ſuadere ut claſſe mare occuparent: negãs ſe uidere qua alia ratiõe ſermonũ
id eſſet euenturum. Scire enim ſe mileſiorum uires eſſe imbecillas: ſi tamen pecuniæ e tẽ auctor
plo: quod eſt in branchidis tollerentur: quas Crœſus lydus repoſuiſſet: multum ſpei reci Crœſi pe
pere maris potiũdi: atq; ita pecuniam & ipſos habituros ad utendum: nec hoſtes ſpoliaturos. Erant autem hæ ingentes pecuniæ quẽadmodũ a me in primo libro demonſtratum eſt. Verum ne hæc quidẽ ſententia obtinuit: ſed illa ut oĩo rebellaret: utq; unus eorũ myuntẽ nauigaret ad exercitũ: q e naxo reuerſus illic agebat: ut conaret duces claſſiarorũ cõprehendere. Miſſus ad hoc ipſum Iatrogoras dolo cepit Oliatũ Ibanolis myOliatus
laſenſem: & Hiſtiæũ Tymnis termerẽſẽ: & Coem Alexãdri: quẽ Darius mitylene donauerat & ariſtagorã Heraclydis cymeũ: cõplureſq; alios. Ita ex profeſſo Ariſtagoras defecit oĩa in Dariũ cõmentus. Et primũ q̃dẽ uerbo dũtaxat tyrãnidẽ imutãs: ſtatũ rei plubice mileti conſtituit: ut ſecũ libẽter mileſii rebellarẽt. Idẽ deh inc in reliqua ionia fecit tyrãnorũ alios eiiciẽs: alios utiq; quos cepetat e nauib9 iis quæ aduerſus naxũ una ierant: ut ciuitatibus gratificaretur aliũ in alia urbe diuẽdens ex qua quiſq; illorum erat quorum Coem mitylenæi ut accepũt ſine mora pductũ lapidibus iteremerũt. Cymæi ſuũ dimiſerũt. Poſteaq̃ & alii cõplures tyranni fuga ſolũ uertere: paſſim per ciuitates tyAnaxanrannorum abdicatio facta eſt. Tyrannis ſummotis Ariſtagoras mileſius ſecũdo loco iuſdrides
ſit in ſingulis ciuitatibus cõſtitui ſingulos magiſtratus: moxq; ipſe lacedæmonẽ triremi pro legato miſſus eſt. Opus.n. erat magnã aliquã cõparare ſocietatẽ. Spartæ regnũ: iã nõ tenebat anaxãdrides Leontis filius quia nõ ſupſtes erat ſed eius obitu filius Cleomenes regnabat: nõ ille quidẽ ppter uirtutis ſpecimẽ: ſed propter genus. Etenĩ anaxandrides ducta in matrimoniũ ſororis filia: quæ & ſi cordi erat: tamen ex ea liberos non ſuſcipiebat. Id cum ita eſſet: ephori his eum uerbis incuſauerunt. Si tu tibi non proſpicis: certe nobis hoc non eſt deſpiciẽdum Euryſthei genus labefieri: Tu quãdoquidẽ uxorẽ habes: quæ non cõcipit: aliam ducito gratiſſimã rem ex hoc ſpartiatis facturus. his ille reſpondens negat ſe earum rerum alrerutrã eſſe facturũ: ſed hos nõ recte conſulere: q ipſum hortentur repudiata quam haberet uxore innoxia alteram ducere: eoq; ſe non eſſe pariturum. Cui ephori atq; optimates conſilio inter ſe habito rettulerunt: Quoniam te cernimus amore coniugis quam habes implicitum facito quod dicimus: ac noli repugnare: ne quid de te ſpartiatæ grauius conſulãt. Coniugẽ quam habes ut repudies nõ

postulamus. q̄cunq; ei p̄stas nūc ea oia p̄stato. Alterā tñ ducito p̄ter hāc uxorē q̄ sit fœcūda. Hæc dicētibus assensus ē anaxādrides duas dehinc uxores hñs binis ædibus hitabat haud q̄quā sparciatice faciēs. Nō lōgo iteriecto tpe uxor q̄ posterius ducta ē: parit hūc Cleomenē: quē mr̄ succes sorē regni spartiatarū nūcupabat. at uxor prior q̄ hactenus sterilis fuerat: & ip̄a cōcepit hoc fato usa: q̄ cū re uera p̄gnās cēt: domestici tamē posterioris uxoris id audiētes: ac molestē ferētes dicere iactari hoc ab illa aio subiiciēdi sibi partū. Ita q; his idigne ferētibus exacto tēpore pariēdi ephori icreduli fœmine parturienti custodes assederunt: quæ Dorieū peperit. Moxq; Leonidē: & post hunc gradatim Cleombrotū. Sunt qui dicant Cleombrotū: atq; leonidē fuisse gemínos. Quæ Cleomenē peperit secūdo loco in matrimoniū ducta Prinetade Demarmeni filia alterum filiū amplius non genuit. Et Cleomenes quidē non compos ut fert̄ sed inops mentis. Dorieus autem inter æquales omnes primus erat: meritoq; putans se ob uirilitatē regno potiturum. Hic ita opinione præsumēs defuncto Anaxandrida cū lacedæmonii Cleomenē ex lege q; maximus natu esset: creassent indigne tulit id sibiq; a Cleomene imperari. Igitur petita a spartiatis plebe coloniam duxit: neq; delphico usus oraculo in quā terrā ad urbē condendā tenderet: neq; quippiā consuetorū executus: adeo rem indigne ferebat in aphricam nauigās ducibus theræis ad Cinypē delatus locū cōmuniit totius aphricæ pulcherrīmū iuxta flumē: sed illinc tertio eiectus anno a macis & aphris & carthaginēsibus in peloponnesum abiit. Vbi antichares uir eleonius ei consilium dedit ex Laii oraculis: ut heracleā in sicilia conderet affirmans Erycis regionem esse heraclidarū ipso Heracleid est Heracule conditore. Hoc ille audito delphos se contulit ad oraculū consulendū nunquid regione ad quam mittebatur potiturus esset. Pythia eum potiturum respōdit. Sumpta itaq; Dorieus classe quā & i aphricam duxerat italiā præteruehebat̄: ea tēpestate ut ferūt sybarite cum Tely rege suo bellū crotoniatis erant illaturi. Id metuētes crotoniatæ Dorieum ut sibi opem ferret orauere. hoc præcibus iductus una cum illis aduersus sybariā contendit: eāq; cepit. hæc sybariæ Dorieū & qui cum illo erant: fecisse aiunt. Crotoniatæ negant quēpiam se pegrinum in bello aduersus sybaritas asciuisse præter unum Calliam heleū auicla orū uaticinū: & hūc a Teli sybaritarū tyrāno ad ipsos trāsfugisse hoc modo q; sacrificās de eūdo aduersus crotonē nō litaret. Hæc isti aiunt: quarū rerū utriq; testimonia hæc afferūt. Sybaritæ quidē phanū ac tēplū prope crastin lapidū maceriam quod Dorietū capta urbe aiūt extruxisse Mineruæ cognomie crastiæ: & hoc ipsius Dorei necis uolunt esse maximū testimoniū: q; præter uaticinia agens interemptus est. Si. n. nihil nisi id ad quod mittebat̄ fecisset: nec transgressus esset erycinam regionē obtinuisset: & obtētam possedisset non ipse cū exercitu absumptus esset. At crotoniatæ multa mōstrāt peculiariter donata Calliæ heleo in agro crotōiensi: quæ etiam ad meam usque memoriam prognati Calliæ colebant. Dorico autem & eius posteris nihil omnino fuisse donatum: cui si in bello sybaritano fuisset crotoniatis auxilio multo plura q̄ Calliæ fuisse donanda. Hæc pro se utriq; eorum testimonia referunt: quorum utris accedere ut quisq; mauult: his accedat licet. Nauigarunt autem cum Dorico & alii duces coloniæ spartiatarum deducendæ Thessalus & Paræbates & Cæleas & Euryleon: qui cum omni classe siciliam tenuerunt superati a phœnicibus atq; egestanis in prælio occubuerunt. una tantum ex hac aduersa pugna superstite Euryleonte: qui collectis eorum reliquiis occupauit minoam selinusiorum coloniam: selinusiosque liberauit monarchia Pythagoræ. Hunc cum sustulisset ipse tyrannidem selinuntis invasit. Sed breui monarchus id est unicus princeps extitit. Nam selinusii impetu i cum

Cleomenes

Dorieus Leōides Cleōbrotus Prinetade

Antichares

Telys

Callias

Crastis

Euryleō

facto cū ad Iouis foreſis aram cōfugiſſet obtrūcarunt. Dorieo & uitæ & mortis comes fuit Philippus Bucacidæ uir crotoniata: qui deſpōſa ſibi filia Tolys ſybaritæ crotōe ꝓfugerat: a bnegatoq; matrimonio trāſmiſit cyrenē: Ex hac diſcedēs ſectat⁹ eſt familiarē triremē ac familiariū uirorū ſumptum: q; eſſet olympionices ideſt uictor certaminis ad olympia: & oīum illinc græcorū ſpecioſiſſimus. Ob quā corporis ſpeciē a ſegeſtanis ea q̄ nemo alius reportauit. Nam ſepulturæ eius heroico monumēto extructo ſegeſtani hoſtias offerūt. Hunc ī modū Dorieus uita functus ē: qui ſi in animū induxiſſet ſibi ferēdū eſſe Cleomenis regnū: & in ſpartam pmanſiſſet: regno fuiſſet lacedæmoniorū potitus. Neq; enī diu Cleomenes imperauit: ac ſine liberis deceſſit una duntaxat relicta filia noie Gorgo. Cleomene igit' imperium tenēte ſpartam uenit Ariſtagoras mileti tyrannus. Cleomenēq; allocuturus cōuenit habēs (ut lacedæmonii aiūt) æream tabellā: in q̄ toti⁹ terræ ambitus erat inciſus cūctūq; mare atq; oīa flumina. Huius in colloquiū ubi uenit: ita ad eū inquit. Studiū meū Cleomenes: q̄ huc aduenerim ne mireris. Nō enī ab re hoc fit. Prolē ioniam pro libera ſeruā eſſe cū nobis ipſis dedecus dolorq; maximus eſt: tū uero uobis & eo maior: quo magis cæteros in græcia antecellitis. Proīde nunc ꝑ deos græcos eripite Ionas a ſeruitute cōſanguineos ueſtros: quod facile ē ad præſtandum. Nā ne q; barbari ſunt uri ſtrennui: & uos in ſummū rei bellicæ ꝑ uirtutē euaſiſtis: & genus pugnādi eorum huiuſcemodi ē breues arcus. ac breuia ſpicula: longas brachas: longaſq; ī capitibus criſtas: unde faciles captu ſunt gerētes in pugnam eunt. Ad hęc tantū bonorū eſt his qui eam incolunt continentem: quantum nō eſt cæteris uniuerſis: tum auri ut ab hoc incipiamus: tum argenti: tum æris: tum uariæ ueſtis: tum iumentorum: tum mancipiorum: quibus uos ſi potiri libuerit potiemini. Sunt quoq; inter ſe confines ut ego diſſeram. His ionibus cōfines ſunt lydi: qui terram incolūt: tum aliarum rerum: tum uero argenti feraciſſimā. hæc autem dicebat oſtendens ex ambitu terræ in tabella quam attulerat deſcripto lydis uero dicebat Ariſtagoras confines ſunt hi phryges auroram uerſus pecorum copia & terræ ubertate: omnium quos ego noui longe beatiſſimi. Phrygibus confines ſunt cappadoces: quos nos ſyros appellamus. His confines ſunt cilices huius maris accolæ: ubi hac cyprus inſula eſt ſita: qui tributum annuū regi pēdūt quingena talenta. His cilicibus cōfines ſunt ii armenii: & ipſi re pecuaria abundātes. Armeniorum hanc regionem contingunt matieni: quorum terræ ciſſia hæc confinis eſt. In qua iuxta fluuiū hunc choaſpē ſita ſunt hæc ſuſa: ubi rex magnus domiciliū habet: atq; hic pecuniarum theſauri ſunt. Hanc uos urbem ſi animoſe ceperitis: iam cū Ioue de diuitiis licet certetis. Neque uero operæ precium eſt uos ſuſcipere prælia pro terra neque multa neque ita feraci: & pro exiguis finibus auerſus meſſenios ueſtros conſortes & arcades & argiuos: quibus nihil eſt neq; auri neq; argēti: quarum rerum cupiditate quis ī ducitur ad mortē periclitanduum. Ergo cū offeratur occaſio totius aſiæ facile pociundæ: aliud quippiam præoptabitis. Hæc Ariſtagoras dicebat. Cui reſpōdēs Cleomenes mileſie inquit hoſpes in triduū tibi differo reſpondere. Tūc quidem hactenus proceſſū eſt. Vbi uero dies reſpōſioi pſtituta affuit: & ad locū de quo cōuenerāt uētū ē: Interrogauit Ariſtagorā Cleomenes quot dierū ab Ionio mari ad regē ſit iter. Ariſtagoras alioqn ſolers & ualde illū antecellens prudētia: in hoc tn lapſus ē: q̄ cū nō deberet rē ut ſe habebat illi aperire uolēs ſpartiatas ī aſiam educere: dixit triū menſiū neceſſe iter. Cleomenes iterpellata huius quā ordiri inſtituerat oratiōe de itineris ſpacio inqt hoſpes mileſie abſcede e ſparta añ ſolē occidētē. nihil enī rōis dicis. Cū iſtud facile ſit lacedæmōiis q uis eos trimeſtri itinere abducere a mari. h locut⁹ Cleōenes domū abiit. Ariſtagoras ſūpto

Monarchus

Cleomenes

Gorgo

Tabella totius orbis

Ariſtagorę tabella

Ionū arma

Iones

Lydia

Phryges

Cappadoces

Syri

Cilices

Armenii

Matieni

Ciſſia

Choaſpes Suſa

oleæ ramo ad domũ Cleomenis se cõtulit: eãq; ingressus iubebat p̃cabundus ad se audiendũ mitti illius filiã. Assistebat eni Cleomeni filia: cui nomẽ erat Gorgo unica ples: eaq; octo aut nouẽ annos nata. Cleomene iubẽte eũ dicere q̃ uellet: filiolæ eni gratia nolle phibere. Tũc Aristagoras incepit polliceri illi undeci talenta si præcibus suis annueret. Abnuẽte Cleomene subide adiciẽdo eo puenit: ut quinquagita talẽta polliceret. Adqđ puella pater iquit hospes te corrũpet: nisi hic abis. Consilio puellæ delectatus Cleomenes i aliud cõclaue abiit: & Aristagoras e sparta prorsus abscessit: nõ facta ei amplius potestate indicãdi itineris: qđ erat usq; ad regem. Ea nãq; itineris ratio ita habet. Vbiq; sũt regii stathmi id ẽ mãsiones ac diuersoria pulcherrima. Iter omne p loca culta atq; tutũ: id nunquã itermissum p lydiã & phrygiam uigiti mansionũ hoc est uicenorũ castrorũ ẽ: parasangæ nonagita quatuor & dimidiatus. E phrygia excipit fluuius halys: cui iminent portæ q̃s transire oio necesse: aq; ita fluuiũ trãsmittere: & præsidiũ quod supra illũ ẽ trãsgresso in cappadociã & eam p̃metienti usq; ad finescilices duo de trigita stathmi sunt parasangæ centũ quatuor. In horũ mõtibus positas duplices portas ac totidẽ præsidia pertrãsis. Hæc tibi trãsgresso & p cilicià iter facienti tres stathmi sunt parasangæ quindeci ac dimidiatus. Ciliciam autẽ ab armenia dísterminat flumẽ. quod nauibus transitũ nomine cuphrates. In armenia stathmi sunt diuersoriorũ quindecim: parasangæ quinquagita sex & dimidiatus: in quibus & præsidium est. Eam fluuii qui nauibus transeuntur quatuor interfluunt: quos transmittere prorsus necessariũ est. Primus tigris. Secũdus dehic ac tertius eiusdẽ nominis: & si non idem fluuius nec ex eodem fluens loco. Nam horum quos enumerauí primus Tigris ex armeniis: fluit alter ex matiẽis. Q uartus fluuius noiatur Gynges: quem Cyrus aliquando in trecẽtos ac sexagínta díduxit alueos. Ex hac armenia in terram matienam tẽdenti stathmi sunt quatuor: unde in regiõem císsiam transeunti sunt undecim stathmi: parasangæ uero quadragínta duo & dimídiatus ad fluuiũ choaspem: & eũ nõ nisi nauibus transmittendũ: supra quem urbs Susa est sita. Oẽs autẽ hi stathmi sunt centum undecim. Tot diuersoria stathmorũ sunt ascendenti sardibus Susa. Q uod si iterregium recte metiamur parasangis: & parasanga ualet quantũ trigitastadia ut ualet: sunt e sardibus ad regiam quæ dicitur memnonia tredecim milia stadiorũ & quingenta: cum sint parasangæ quadrigenti quinquagínta. Itaq; peragrãdo singulis diebus centena & quinquagena stadia consumuntur solidi nonagínta dies. Hunc in modũ ab aristagora milesio apud Cleomenem lacedæmonium dicẽte trium mensium iter esse recte dicebatur. Q uod si quis exploratius ista inquirat: hoc quoq; ego indicabo. Nam iter ab epheso ab sardis hac ratione decet cõputarí. A græco marí ad susa (hæc eni urbs Memnonis uocatur) dico eẽ tredecim milia stadiorum & quadragínta. Ex epheso ad sardis quingenta & quadragínta stadia: atq; ita tribus omnino diebus producitur iter trimestre. Digressus e sparta Aristagoras Athenas contendit tyrannis liberatas hoc modo Post quam Hipparchũ Pisistrati filium: Hippiæq; tyranni fratrẽ: qui in somnis uisionẽ cladis suæ euidentissimam uidisset iterfecere Aristogiton & Harmodius prisco genere gephyræi. Post hæc nihilominus athenienses immo magis: quam prius tyrannidẽ quadriennio pertulerunt. Visio autem insomnii Hipparchi hæc erat prídie panathenæorũ uidebatur. Hipparchus cernere uirum assistentem sibi procerẽat q; speciosum hos uersus p ænigma dicentẽ. Intolerãda leo tolera tolerãs aio ægro. Nemo uiris pœnas iniustis iure repẽdet. Vbi dies illuxit: cõfesti ip̃se ferebat referre hæc uelle ad somniorũ cõiectores. Sed mox spreta uisiõe misit põpã Vbi mortẽ opetiit gephyræi: e qb⁹ erãt peusstores

Gorgo

Puellæ astus

Stathmi

Euphrates

Tigris

Gynges

Susa

Susa Mẽnonis urbs

Hipparchus

Gephyræi

Hipparchi ut ipſi aiũt fuere a principio ex erethria oriundi. Verum ut ego interrogando cõperio: fuere phœnices ex his q cũ Cadmo i terrã quæ nũc uocat' boecia uenere: atq; eã icoluere ſortiti tanagricũ tractũ. Vnde cadmeis primũ pargiuos exactis iterũ boetios hi gephyræi expulſi athenas diuerterũt. Ab atheniẽſibus recepti ſub cõditiõibus ſũt ut ciues iter eos eſſent multis nec memnoratu dignis: q̃s agerent rebus ipoſitis. Phœnices iſti q cũ Cadmo aduenerũt: quorũ gephyræi fuere dũ hanc regionẽ incolũt: cũ alias multas doctrinas i græciã introduxer̃: tũ uero litteras q̃ apud græcos ut mihi uider̃ antea nõ fuerant. Et primæ qdẽ illæ extiterũt e quibus oẽs phœnices utunt'. Progreſſu deinde tẽporis una cum ſono mutauerũt modulũ priſtinũ. Et cũ ea tempeſtate in pleriſq; circa locis eorũ accolæ Iones eſſent: qui litteras a phœnicibus diſcendo acceperant: eas illi cũ ſuis pauculis collocãtes in uſu habuerũt: & i utendo cõfeſſi ſunt: ut rõ ferebat uocari phœnices: q a eiſſent a phœnicibus in græciã illatæ: priſcaq; cõſuetudine byblos appellãt pelles: q; aliqñ pẽuria liberorũ hoc ẽ ſcyrporũ: pellib9 caprinis ouiliſq; utebãt'. Adhuc quoq; ad me i uſ; memoriã multi barbarorũ talibus i pellib9 ſcribũt. Qui ipe uidi apud thebas boetias in Iſmenii Apollinis tẽplo litteras cadmeas in tripodibus q̃buſdã inciſas magna ex parte cõſimiles ionicis. Quorũ tripodũ unus habet hoc epigrãma. Optulit amphitryon me gẽtis theleboorũ. Hæc fuere circa ætatẽ Laii: q fuit filius Labdaci nepos Polydorii pnepos Cadmi. Alter tripus hexametro carmine ait: Scæus i aſſueto pugilũ certamine uictor Me tibi ſacrauit ſpecioſũ munus appollo. Scæus hic hippocõtis filius fuit: q tripodẽ dedicauit. niſi alius fuit idẽ qd' hic nomẽ habẽs circa ætatẽ œdipodæ Laio gẽiti. Tertiꝰ tripꝰ & is hexametro carmie ait Laodamas ipſũ tripodẽ ſua i urbe mõarchꝰ fuit. Hoc iſigne decus tibi magne dicauit apollo. Sub hoc Laodamãte Eteoclis filio: q monarchus fuit ſolus. i. pricipatũ ẽ potitꝰ eiecti ſũt cadmei ab argiis: & ſe ad encheleas cõtulerũt. Gephyræi ãt poſtea i ſuſpitionẽ boetiorũ cũ ueniſſẽt: athẽas cõmigrarũt. Vbi ſũt ab eis tẽpla extructa ſeorſũ a cæteris cũ alia q̃dã tũ Cereris achæę & templũ & orgia. Q d' fuerit uiſum hipparchi i ſomnis & unde fuerũt oriũdi gephyræi ex quibus fuere pculſores Hipparchi: a me cõmẽoratũ eſt. Vnde oportet ad eũ redire ſermonem: quẽ a pricipio inſtituerã qua ratione ſint athenienſes liberati tyrannis. Hippia tyrannidẽ optinẽte & infenſo eis ppter cædẽ Hipparchi alcmæonidæ: q genere ſũt atheniẽſes pfugi patria ppter piſiſtratidas: qñ ipſis una cũ cæteris exulibus res de redeundo tẽtata oi ope fruſtrata fuit: conatiq; athẽas reuertẽdo liberare uehementer decidetant lipſydriũ ſup mæoniã cõmunierũt. Dehic oia aduerſus piſiſtratidas comminiſcẽdo mercede cõduxerũt ab amphictyonibus tẽplũ dephis ædificãdũ id quod ẽ: tunc aũt nõ erat. Etiamuero cũ bene nominati eſſent ac uiri ſpectati iã inde a ſuis maioribus extruxerunt tẽplum exemplari pulchrius ac cætera oia. Nãcũ ex lapide porino cõuẽtũ eſſẽt: ut illud facerẽt: tñ anteriora eius e pario lapide effecerunt. Vt igit' athenienſes aiũt hi uiri delphis ſedentes pythiã pecunia pſuaſerũt: ut & quotiẽs uiri ſpartiatæ uenirẽt ſiue priuato ſiue publico agmini petentes oraculum proponeret ipſis liberare athenas. Lacedæmonii autem poſtquam ſibi idem ſemp diceretur mittunt anchimolium aſteris inter populares exímium cum exercitu ad expellẽdos athenis piſiſtratidas tã & ſi hoſpites ſuos & in primis amicos. antiquiora enim duxerunt quæ ad deum q̃ quæ ad homines pertinent. hos itaq; mari nauibus miſerũt: cũ qbꝰ anchimolius ad phalerũ appulſus copias eduxit. Id pſciſcẽtes piſiſtratidæ auxilia e theſſalia euocauerũt. Societatẽ enĩ cũ theſſalis ferãt: qbus rogãtibꝰ cõi decreto theſſali miſerũt mille eqtes cũ ſuo rege Cynea uiro Co

Litteræ apud græcos

Litteræ phœniceſ Bibli

Laii genus labdacus Scæus

Laodamas

Athenarũ tyrãni Hippias Lipſydriũ

Anchimolius

Cyneas rex

nixo. Hos socios: ubi habuere pisistratidæ: hoc excogitauere: planiciem phalereorũ detergũt: eũq; locũ equitabilẽ reddũt: atq; illac equitatũ in castra hostiũ imittunt. Equitatus in lacedæmõios irruens cũ alios multos: tũ uero Anchimoliũ interemit: Ceteros qui supfuere ad naues reppulit. Hunc i modũ primus laecdæmoniorum exercitus abscessit. Extat i Alopecis atticæ bustũ Anchimolii iuxta Herculis tẽplum: qd' ẽ i cynosargi. Post hæc lacedæmonii maiores copias cõtra athenas miserũt nõ mari sed terra pfecto illis duce Cleomene Anaxandridæ filio: cũ quibus orã atticã inuadẽtibus congressus primum thessalorũ eqtatus nõ diu post in fugã uersus est susis supra quadragita e suis. Q ui sup fuere qua qsq; potuit recta in thessaliã rediere. Cleomenes ad urbẽ pgens una cũ iis athenienſibus: qui liberi esse cupiebãt: obsedit tyrannos intra murũ pelasgicũ redactos. Neq; tamen oio pisistratidas eiecere lacedæmonii. Q uippe q de facienda obsidione nõ cogitauerant. & pisistratidæ cibo potuq; bene instructi erant. Itaq; cũ aliquot dies lacedæmonii tyrannos obsedissent: spartã abiere. Hic tñ casus qui aliis infaustus idem aliis faustus extitit. Nã filii pisistratidarũ: qui clam extra regionẽ seponebant: intercepti sunt. Q uo ex facto omnes eorũ res pturbatæ sunt. & pro redimendis filiis ad uoluntatẽ athenienſium transegerunt: ut intra quinq; dies ex attica excederent. Moxque in sigæum quod est supra scamandrum concesserunt: cum sex & trigita annos regnassent oriũdi e Pylo: atq; a Neleo ex eisdem pgnati ex qbus ii q fuere cũ Codro ac Melãcho: q prius aduẽticii: tñ athenienſium reges euasere. Eaq; de re Hippocrates Pisistrati pater repetita memoria Pisistrati filii Nestoris idem nomen filio suo imposuit. Hoc athenienses modo tyrannis liberati sũt. qui recepta libertate quæcunq; aut fecere: aut passi sunt mẽoratu digna ante quã ionia defecerit a Dario: & Aristagoras milesius athenas oratũ auxilia uenerit. Hæc prius ediſſeram. Athenæ cum magnæ fuissent antea tũc tamẽ tyrannis liberatæ extitere maiores. In quibus duo uiri præpollebant Clisthenes uir alcimæonides: quiscut fama fert) Pythiam persuaserat: & Isagoras Tisandri illustri quidẽ familia: sed q̃ uetusta non queo affirmare. Eius tamẽ cognati Iouicario immolant. Hi uiri p factiones de potentatu contẽdebãt. Clisthenes cum uinceretur populum amplectendo ex quatuor tribubus mox decem effecit: congnominibus Iouis filiorum Leõtis: & Agicoris: & Argadei: & Hopletis in alia commutatis: quæ ipse inuenit aliorum heroum indigenarum præterq̃ Aiacis: quẽ & si hospitem: tamen adiecit utpote finitimũ ac sociũ. Q ua in re uidetur mihi Clisthenes hic auũ suum maternum Clisthenem sicyonis tyrannum fuisse imitatus. Ille enim quia cum argiis bellum gessisset: summouit e sicyone certamina canentium poemata ob Homeri carmina: in quibus argos atq; argii tantopere celebrantur. Neq; hoc modo summouit: sed etiam õptauit monumentum Adrasti calamitosi: quod erat in ipso sicyonorum foro: quia fuerat argius exterminare. Ideoque delphos adiit ad oraculum consulendum nunquid Adrastum eiiceret: cui Pythia respondens inquit Adrastum quidem sicyonũ regem esse: Ipsum uero lapidatorem. Id non concedente sibi deo Clisthenes reuersus excogitabat quopacto Adrastus ipse demigraret: quod ubi excogitasse sibi uisus ẽ: misit ad boecias thebas nunciatum uelle se afferre sicyonem Mẽalippum Astaci filiũ: eũq; tribuẽtibus thebanis in urbẽ intulit: atq; ei phanũ in ipsa curia designatũ exædificauit munitissimo iã loco: iquẽ intulit Menalippum. Q d' factũ deberet existimariq; inimicissimum Adrasto q; & Mecestem feratrem eius: & Tydeum generũ Menalippus interfecisset. Clisthenes ubi phanum extruxit: hostias & dies festos Menalippo dedit ab Adrasto: ereptos: quibus illum sicyonii magno cum honore prosequi consueuerant.

Sigæum

Hippocrates

Pisistratus

Clisthenes

Isagoras

Adrastus

Mecestes

Menalippus

Eteni regio Polybi fuerat: qui cũ ſine liberis decederet: imperiũ Adraſto legauit nepoti ſuo ex filia. Eũ ſicyonii cũ aliis honoribus ꝓſequebant̃: tũ uero tragicis choris: ita ut non Dionyſiũ: ſed Adraſtum uenerarent̃. At Cliſthenes choros q̃dem Libero: cæteras uero cerimonias Menalippo dicauit. Hæc ille i Adraſtũ egit. Tribus autẽ doriẽſiũ ne foret cæ dẽ ſicyõiis q̃ argiis i alia noia cõmutauit: ex q̃bus ſicyonios plurimũ ridiculos reddidit. Quippe ſuis & aſini ultima cognomia ꝓ priſtinis ipoſuit ꝑterq̃ tribui ſuę: cui a ſuo ipſi⁹ iperio nomẽ indidit id ẽ ab archæ. Itaq; hi tribules archelia uocabant̃. Cæterorũ alii hya tæ id eſt ſuales. alii oneatæ id eſt aſinales: alii choereatæ id eſt porcales. His tribuũ nomi nibus ſicyonii & Cliſthene iperante & eo defuncto ad ſexagita annos uſi ſunt q̃ poſtea i ter ſe reputãtes i alia trãſtulerunt. hyltas pamphylos: dymanates. Quartæ tribui quã adiecerunt ipoſito cognomine Aegileæ ab Aegileo Adraſti filio Hæc ſicyonius Cliſthe nes & ipſe (ut mihi uidet̃) ꝑ contẽptu ionum ne foret eædem ipſis & ionibus tribus Cli ſthenẽ ſibi cognominẽ imitatus eſt. Cũ enim populus athenienſis fuiſſet antea exagita tus: poſteaquã oium auctoritatẽ ad ſuam unius redegit: tum tribuũ nomina cenſuit inu tanda: & plures ex paucioribus faciendas decem ꝓ quatuor & totidẽ phylarchos id eſt tribũos a tribuũ præfectura. Ita populos i tribus diſtributo atq; cõpoſito erat multo ſu perior his q̃ erant contrariæ factionis. Superatus in partibus Iſagoras hoc inuicem exco gitauit ut Cleomenem lacedemonium aduocaret. Iam inde ab obſidione piſiſtratidarum ſibi hoſpitem factum: qui tamen culpabatur q; ad uxorem Iſagoræ uentitaret. Is miſſo primum athenas caduceatore Cliſthenem eiecit: & cum eo alios complures athenienſes quos piaculi inſimulabat uidelicet admonitu Iſagorę hæc dicens. Nã Iſagoras atq; ami ci eius non erant affines cædis: cuius inſimulabantur alcmæonidæ: & qui erant enage es ita nominabantur qui athenienſium piaculo obſtricti erant. Cylon quidam atheniẽſis uir olympionices affectatæ tyrannidis compertus eſt. Simulato nãq; æqualium ſodali tio arcem occupare conatus. Id cũ efficere nõ potuiſſet aſſedit ſimulacro dei ſupplex ipe ac ſocii. Hos illinc ſumnouerunt quidem magiſtratus naucratiorum: qui tunc athenas incolebant data fide puniendi eos citra mortem. Sed culpa horum mox interfectorum fuit penes alcmæonidas. Hæc ante Piſiſtrati ætatem geſta ſunt. Vbi Cleomenes ꝓ nun ciũ eiecit Cliſthenẽ atq; piaculares: quãuis Cliſthenes ipſe ꝓfugiſſet: nihilo ſecius athe nas uenit non magna cũ manu: atq; illinc ſeptingentas familias militares athenienſium tanq̃ piaculo contaminatas relegauit: quas ei ſuggerebat Iſagoras. Hoc acto conabatur ſecundo loco ſenatum diſſoluere: & magiſtratus trecentis Iſagoræ militibus mandare. Verum reluctante ſenatu atq; obtemperare nolente. Cleomenes Iſagoraſq; cũ ſuæ fa ctionis hominibus arcem occuparunt. Quos cæteri athenienſes cum ſenatu ſentientes biduo obſederunt. Tertio die quicunque lacedæmonii ibi erant: accepta fide e re gione diſceſſerunt: rato effecto quo Cleomeni dictum eſt. Nam ei ad occupandam arcem aſcendenti: & ad dei penetrale conſulendi gratia eunti: exurgens e ſella ſacer dos antequam ille ualuas reſeraret: Lacedæmonie inquit hoſpes rurſus redeas: neue tẽ plum introcas. Non enim donbus hic introire fas eſt. Cui Cleomenes. Ego inquit mu lier dores non ſum ſed achæus. Itaque admonitu uti nolens atque in conatu pergens. tunc quoq; iterum a propoſito cum lacedæmoniis decidit. Cæteris ad necem iunxere athenienſes: & in iis Timeſitheum fratrem eius: cuius manualia opera atque ſtrennui tatem in primis referre habeo. Atque hi quidem in uincla conjecti mortem oppetie re. Athenienſes autem poſt hæc reuocatis Cliſthene ſeptingentis militum familiis quæ

Polybus
Adraſtus
Hyatæ
Oneatæ
Choerea te.
Aegileus
Enageis
Cylon

Cleomenes exagitauerat ſardis mittunt ad cõtrahendam cũ perſis ſocietatem: Intellige bant enĩ ſ ibi cũ Cleomene atq; lacedęmoniis eſſe bellãdum: ut ſardis uenire nũcii mãda atq; expoſuere: pconctus eſt eos Artaphernes Hyſtaſpis filius ſardiũ ptor qui nã homines eſſe atheniẽſes: & ubi terrarũ incolentes q ſocii pſarum fieri orarẽt. Vbi id ex nunciis audiuit: ita eis igenue reſpondit. Si regi Dario terrã darẽt & aquam ſe cõtracturũ cũ eis ſocietatem. ſin minus illos abſcedere pcipit. Nuncii inter ſe collocuti q, ſocietatẽ facere cuperent daturos ſe eſſe dixerũt. Q uo nomine ubi reuerſi ſunt domũ uehemẽter accuſati ſunt. Cleomenes itelligens ab athenienſibus ſe & uerbis & factis lædi: exoi pelopõeſo copias cogit diſſimulans quẽ ad finem cũ haberet i animo tum populũ athenienſem ulciſci: tũ Iſagoram cõſtituere tyrannũ qui una cũ eo ex arce deceſſerat. Cõparatõ exerci

Hyſies

tu igenti ipſe eleuſina inuaſit & ex cõpoſito boetii Cenoẽ occuparunt: & hyſies ultimos atticę populos & ab altera parte chalcidẽſes ora: atticæ loca populabant. Atheniẽſes & ſi ancipiti bello diſtricti boetiorũ & chalcidenſiũ ultiõe dilata arma cõtra peloponnẽſesi eleuſine agentes ferũt. Dũq; ambo exercitus cõſerturi prælium eſſent. Corinthii primi oĩum ſecũ reputãtes iniuſte a ſe agi auerterũt ſe atq; abſceſſerũt. Secũdũ hos idem fecit

Demara tus rex

Demaratus Ariſtonis filius: q & ipſe erat rex ſpartiarũ: & e lacedæmone copias cõtraxerat: nec a Cleomene ſuperiori tẽpore diſſenſerat. Ob quã regum Diſſenſionem lex apud ſpartã lata eſt nõ licere utriq; regi cũ exercitu pdire. Nã prius prodibant & his ſeiũctis alterum quoq; e Tyndaridis relinqui. Q ui & iſti antehac ab eis euocati exercitũ ambo comitabantur. Tũc cæteri ſocii qui erant in eleuſine cernentes non conuenire iter reges & corinthios aciem deſeruiſſe: & ipſi dilapſi abierũt. Q uarto nunc dores in atticam profecti ſunt bis ad bellandum ingreſſi: bis ob atheniẽſium multitudinis cõmodum. Primo quia megara coloniam deduxerãt: quæ expeditio recte uocetur ſub Codro athenienſiũ rege: Iterum ac tertio dum ad expellendos piſiſtratidas ex ſparta uẽtum eſt. Q uarto dũ Cleomenes peloponnenſes ducens eleuſinẽ inuaſit. Ita quarto tunc dores aduerſus athenas expeditionẽ ſumpſerunt. Dilapſo igitur indecore hoc exercitu ibi athenienſes uolentes ultum ire iniurias: primam expeditionem fecerunt aduerſus chalcidẽſes: quibus boettii ad euripum iere ſuppetias. His conſpectis athenienſes putarunt ſibi cum eis priuſq; cũ chalcidenſibus pugnam conſerendam. Itaq; ingreſſi cum illis egregie ſuperant: pmultiſq; eorũ cæſis ſeptingentos capiũt. Eodem die trangreſſi euboiam cum chalcidenſibus conflixere: quibus etiam uictis quatuor milia colonorum in prædiis equitum relique runt. Equites autem apud chalcidenſes uocabant locupletes. Horum quoſcunq; cepe runt una cum boetiorum captiuis uinctos in carcerẽ cõiecerunt: quos aliquanto poſt binis mulctatos minis ſoluerunt: eorum quibus alligati fuerant uincula in arce ſuſpenderunt: quæ ad meam uſq; memoriam extabant pendentia e muris a medo ambuſtis e regione cœnaculi ad occaſum ſpectantis: decimã quoq; redemptionis conſecrarunt. Facta ærea quadriga quæ ad ſiniſtram manum intrantiũ ſtatim propylæa arcis ſtabat cũ hac inſcriptione: attica perdomitis acri ſub marte iuuentus Boetum populis chalcidicaq; manu Damna repẽderũt uinculis & carcere cæco. Q uorũ hæ de decima ſtãt tibi pallas equæ. Et athenienſes quidem augeſcebant. Iuris autem æquabilitatẽ eſſe rem bonam nõ ex uno tanto: ſed undiq; datur intelligi. Si quidem athenienſes q̃diu tyrannis ſubiecti fuerunt nullis finitimorum in bello præſtantiores erant. Liberati uero tyrannis multo omnium primi extitere. Vnde liquet eos dum tyrãnis parebant de induſtria peccaſſe tanquam domino laborantes. at libertate parta ſibi ipſi quiſq; rem gerere properabat.

Athenienſes ita agebãt. Thebani autẽ poſt hæc ulciſcẽdi illos cupidi ſciſcitatũ ad deũ miſerũt. Quibus reſpondẽs Pythia negabat p ſeſe eos poſſe illos ulciſci: iubebatq; ut adſumæ celebritatẽ referẽtes rogarẽt ſibi ꝓximos. Reuerſis q miſſi ad oraculũ erãt: ac reſpõſum exponẽtibus: Thebani illud nihili faciẽtes quod referebaẽ ut rogarent proximos dicebant. Nũquid nõ proximi nos incolunt tanagræi coronæiq; & theſpiẽſes: q noſtri aſſidue cõmilitones alacri atq; cõcordi in partes animo bella nobiſcũ tolerãt. Quid hos rogari oportet: nũquid potius hoc nõ habẽdũ pro oraculo. Hæc illis ratiocinantibus qdã re audita inquit ego quid ſibi uelit oraculũ uideor mihi intelligere. Aſopi duæ filiæ fuiſſe tradunt Thebe & Aegina: quæ qm̃ ſorores ſunt opinor deũ reſpõdere nobis ut æginetas rogemus: q uicem noſtram ulciſcent. Thebani quoniam nulla q̃ hęc cauſa eſt dicti potior ſentẽtia: protinus miſere ad æginetas orandos auxilia tanq̃ proximos ex dei oracuło. Illi petẽtibus his auxilia dixere ſe mittere cũ eis æacidas. Societate æacidarũ freti thebãi cũ laceſſiſſẽt athenienſes accepta offenſiõe aduerſæ pugnæ: iterũ auxilia uirorũ remiſſis æacidis orauerũt. Quorũ præce moti æginetæ tũ magnitudine opũ iflati: tũ priſtinæ inimicitiæ quã geſſere cũ athenienſibus memores: bellũ illis haud dictũ itulerũt. Nã cũ athenienſes boetiis incũberẽt: ipſi lõgis nauibus i atticã traiiciẽtes cũ alios multos populos i cætera ora maritima: tũ phalerũ diripuerũt magnã ex hac re calamitatẽ athenienſibus afferẽtes. Inimicitia ãt quã ægietæ aduerſus athenienſes debebãt ex hoc ſitio extitit. Epidauriis cũ ſua ipſis terra nihil redderet: de hac calamitate delphicũ cõſuluere oraculũ. Quibus Pythia iuſſit ut Damiæ & Auxeſiæ ſimũlacra erigerẽt. & poſtq̃ erexiſſent: melius ſe cũ actũ iri. Sciſcitãtibuſq; epidauriis utrũ ex ære facerẽt illa an ex lapide: reſpondit ſe e neutro fieri ſinere: ſed e ligno oleagino: oleæ tamẽ nõ oleaſtri: Rogabant igitẽ ephidauri athenienſes ſibi pmitteret oleam indicere: quæ ſcilicet oleas illas ſacratiſſimas eſſe exiſtimarent. Fertur etiam nuſquam gentiũ niſi athenis illa tempeſtate oleas fuiſſe. Athenienſes ſe uero dixerunt conceſſuros hac duntaxat lege ſi quot annis illi ſacra Mineruæ urbanæ & erictheo afferrent. Accepta conditione epidaurii quæ rogabant impetrauerũt: & ſimulacra ex his oleis fabricata ſtatuerunt: terraq; ſua fructum eis ferente quod cõuenerat athenienſibus pſoluebant. Eo tempore atq; ſuperiori æginetæ epidauriis parebãt tum in aliis: tũ uero in litibus quas æginetæ inter ſe uel auctores uel rei illuc ſe cõferẽtes agebãt. Verum ex eo tpe fabricatis nauibus nullo cõſilio ſui ab epidauriis deſciuerũt. Pactiq; hoſtes ac mari potiti cum alias clades inferebant: tum ſimulacra Damiæ & Auxeſiæ ſurripuerũt: eaq; aſportata in regionis ſuæ mediterraneo loco ſtatuerũt: cui nomẽ eſt oeæ uiginti ferme procul ab urbe ſtadiis. Hoc in loco illis erectis ſupplicabãt ſacrificiis atq; iocabundis choris mulierũ denis uiris utriq; dæmonum aſſignatis: qui choris præeſſent. Nã chori neminem uirum nuncupabant: ſed indigenas fœminas: quæ cerimoniæ apud ipſos quoq; epidaurios fuerãt. Surreptis ſtatuis epidaurii quod fuerãt pacti athenienſibus nõ ſoluebãt. cuius rei cũ a nunciis athenienſium admonerent: reddidere rationẽ cur iniurii non eſſent. Se enim quandiu apud ſe ſtatuas habuiſſent: quod cõuẽtum erat exoluiſſe: eiſdem iam uiduatos non debere exoluere. Sed æginetas qui illas habẽrẽt a q bus id exigi iubebant: ad eas repetendas æginam athenienſes miſere. Æginetæ negare quicquam negocii eſſe cum athenienſibus. Poſt repetita ſimulacra athenienſes aiunt triremẽ miſſam publice cũ ciuibus quibuſdam: qui æginam cũ uenerũt ſimulacra tanquã e ſuis lignis facta conatos eſſe ſe ſuis ſedibus emoliri ut abſportarent. Cumq; eo pacto pene neqnirẽt circũdatis funibus trahere tẽtaſſe, Sed dũ trahũt tonitruum & cum to-

Tanagęi
Coronæi
Theſpiẽſes
Aſopus
Thebe
Aegina
Aegineta
rum odia
in atheni
enſes
Olcæ a-
teniſ tm̃
Damia
Auxeſia
Oea

nitruo terræmotũ extitisse: eaq; de re illos reuiuiges q̃ trahebẽt simulacra ab his i amẽtiã eẽ cõuersos. & hoc morbo sese tãquam hostes mutuo trucidasse: donec unus ex omnibus relictus ẽ: qui ad phalerũ se recepit. Atheniẽses ita rem gestam eẽ memorãt: æginetæ negãt illos una cũ naui uenisse. Facile enim se unã nauim atq; adeo cõpluscula etiam si sibi nullæ fuissent naues fuisse propulsaturos: sed cũ cõpluribus i ipsorũ terrã inuasisse: se uero cessisse: nec pugna nauali cõtẽdere uoluisse: qui tamẽ planũ facere nequeunt. An quia impares se eẽ ad pugandũ agnoscerent cesserint: an uolẽtes pmiserint illos facere quod fecerũt. Atheniẽses quoq; quoniã nulli ppugnatores obstarẽt: egressos e nauibus ad simulacra se cõuertisse: & cũ ea e suis uestigiis amoliri nequirẽt: ita circũdatis restibus trahere conatos donec illud ambo simulacra cõtrahunt' fecere rẽ apud me fi de carentẽ alicui alteri credibilẽ. Aiũt enim illa pcubuisse sibi in genua: atq; ex eo tẽpore semp genu iuxta pmansisse. Et hæc qdẽ atheniẽses fecisse: se uero q; audirẽt sibi bellũ ab atheniẽsibus illatũ iri: præparasse argios ut sibi aduersus atheniẽses i æginã descẽdẽtes adessent auxilio: eosq; cũ latuissent hostẽ in traiiciendo ex epidauro insulã in athenienses q nihil præscissẽt a nauibus discluſos irruisse: & iterea tonitruũ ipsis terræ motũq; extitisse. Hæc ab argis æginetisq; cõmemorant'. Atheniẽses quoq; cõfitent' unũ omnino e suis incolumem in atticam reuertisse: quem tamen argi aiunt supstitem fuisse ex attico exercitu quẽ ipsi pfligassent eundẽ atheniẽses dæmonio i columẽ nihilo secius pisse referũt hunc i modũ. Cum athenas se recepisset: clademq; renunciasset: uxores eorum qui aduersus æginam profectæ fuerant indigne ferentes unum ex omnibus esse reducẽ circunfusas hominem præhendisse: ac fibulis uestimẽtorum pupugisse pconclantes singulas ubi suus uir esset: atq; hoc modo hunc fuisse cõfectum. Idq; factũ mulierũ uisum esse atheniẽsibus ipsa clade tristius. In quas cũ alia rõne animaduertere nõ possent uestẽ illarũ i Iadem mutauerũt. Nã antea doridẽ uestẽ gerebãt atticæ fœiæ similimã corinthię. Itaq; mutauerũt i lineã ne fibulis uterent'. q̃q̃ reuera si rõe uti amur nõ ias oli uestis fuit sed caira: quoniam ois prisca uestis fœminarũ græcarũ eadẽ erat quæ nunc: quã doridẽ appellam⁹. Præterea argii & æginetæ idẽ adhuc factitãt: apud quorũ utroq; mos est fibulas faciendi sescuplas q̃ tunc mẽsura consueuerat: quas præcipue fœmine eorũ tẽplis deorũ cõsecrare solẽt: neq; aliud quicquam atticum illic offerre neurceũ quidem sed ex hollis gentilibus in posterum ibidẽ potare. Eoq; contentionis processere argiæ atq; æginetæ mulieres cũ atticis: ut ad meam usq; ætatem fibulas gestauerint q̃ antea grãdiores. Odiorum principium æginetarum in athenienses hoc quemadmodum commemoratum est extitit. Cuius rei circa statuas gestæ memoriam retinẽtes æginetæ. libẽter thebanorũ rogatu auxiliũ tulere boetiis: qui cũ maritima atticæ uastarent: athenienses aduersus æginã expeditionẽ inirent: aduenit e delphis oraculum ut ab æginetis lædẽdis triginta annos abstinerent: tricesimo anno cũ phanum Aeaco dicassent bellum cum æginetis inchoarent: ad uotum eis re succeſſura. Sin bellum continuo inferrent: fore ut iterea multa detrimenta acciperent & inferrent: sed ad extremum illos subigerent. Hoc oraculũ ad se atheniẽses allatum ubi audiere: eatenus ei obtemperandum cẽsuerũt: ut Aeaco phanum dicarent: quod nunc in foro extructum uisitur: sed triginta annis non esse abstinẽdum q; uidelicet audissent esse fatale multa se passuros indigna ab æginetis si bello abstinerent. His tamen ad ulciscendum se parantibus lacedæmonium factũ extitit impedimento. Si quidem lacedemoniis auditũ commẽto alcmæonidarum erga pythiam & quæ egisset pythia in ipsos atq; i pisistratidas duplicem se iacturam fecisse animaduerte

Atticarũ uestes Doris uestis

Aeaci phanum

bant: q; & ſuos hoſpites in patriã eieciſſent: & nulla ſibi ex hoc facto grã ab atheniẽſibus haberẽt. Præterea oraculis urgebant denũciantibus multa ipſis & idigna ex athenienſibus futura: quorũ añ hac ſecuri fuiſſent p̃ſertí ex eo quod a Cleomene ſpartã reuerſo dicerant. Eteni Cleomenes potitus eſt ex arce athenienſiũ oraculis q̃ a piſiſtratidis prius poſſeſſa cũ expellerent relicta fuerant in tẽplo. Ea lacedæmonii ubi p Cleomenẽ accepe & aiaduertebant athenienſes augeſcentes: nec ad ipſis obtẽperandũ ullo mõ eſſe animatos. Præterea genus atticũ quod ſub tyrannis fuiſſet infirmũ: & ad parendũ prõptũ: nũc parta libertate ipſis par exiſterent. Hæc oĩa cõſiderantes accerſierũt Hippiã Piſiſtratia ſigeo helleſponti: quo piſiſtratidæ cõfugerant. Poſtq̃ Hippias accerſitus affuit accitis ẽt aliorũ ſociorũ nũciis ita ſpartiatę apud eos uerba fecere. Agnoſcimus uiri ſocii nos haud recte egiſſe: q ementitis oraculis inducti uiros q erant nr̃i in primis hoſpites: qq; ĩaium iducebant p̃bere nobis athenas obnoxias e patria eiecimus: & cũ hæc fecerimus: tñ ĩgratã populo urbẽ tradidimus: q poſteaquã per nos liberatus reſpexit nos pariter ac regem noſtrum per dedecus detrimentum q; eiecit: inflatuſq; ſuperbe famam auget: p̃cipue q dem boetios ſuos finitimos atq; chalcidẽſes didiciſſe q ipſi ſint: ſed fore fortaſſis ut alius quis ſi peccauerit idem diſcat. Q uare quoniam in illis agendis peccauimus: nunc dem⁹ operã ut illuc una uobiſcum eũtes ſupplicium de illis ſumamus. hac enim de cauſa hippiam & uos e ſua quoſq; urbe accerſimus: ut publico conſenſu & communi exercitu reducẽtes hunc athenas: reddamus ei quæ abſtulimus. hæc ſpartiatæ: q̃ cum alii ſocii non probarent: cũq; ſilentium agerẽt. corinthius Soſicles ita locut⁹ eſt. Eo tp̃e cœlũ ſub terra ac terra ſuperior cœlo erit: hominesq; domicilĩũ i mari habebũt: quo tp̃e uos lacedæmonii rebus publicis euerſis tyrannides in urbes introducere conabimini: quo nihil eſt in rebus humanis neq; iniuſtius neq; magis mortiferum: quod ſi bonum uobis uidetur ciuitates ſubẽſſe tyrannidi: ipſi uobis principes tyrannũ conſtituite: atq; ita ut aliis cõſtitutis operam date. Nunc ipſi tyrannorum expertes & ne id in ſparta contingat uehementiſſime cauentes: hoc in ſocios ſtudetis efficere. Q ui ſi eſſetis ut nos ſumus experti: meliorẽ q̃ nunc facitis de hac re diceretis ſẽtẽtiam. Nã iſta res apud corinthios ciuitatis perturbatio fuit. Cũ eſſet apud eos paucorũ regimẽ: & hi qui bacchiadæ uocãtur ui bẽ incolerent: ultro citroq; inter eos matrimouia contrahebantur. Horum uni nomine amphioni nata eſt filia clauda: cui nomen erat Labda: quam quoniam nemo barchiadarum ducere uolebat: duxit Eetion Echecratis e petra quidem tribu ſed oriundus a Lapithe ac Cænide. Q ui cum neq; ex hac muliere neq; ex alia tolleret liberos: miſſus ẽ delphos ad cõſulendũ de prole. Eum introeũtẽ ſtatim pythia his uerſibus compellauit. Eetion ne nemo licet ſis tantus honorat Conceptũ pariet ſaxũ graue labda monarchos. Q ui cadet in ciues emendabitq; corinthũ. Hoc oraculũ quod Eetioni redditũ eſt eodem tẽdebat quo alterũ antea bacchiadis redditũ haud prius intellectũ q̃ hoc renũciatũ eſt in hæc uerba. Cõcipit i petris aqla enixura leonẽ: Robuſtũ ſæuũ: genua & q multa reſoluet. Hæc bene nũc animis uerſate corinthia proles: Q ui colitis pulchrã pallenem altamq; corinthũ Id oraculũ cũ ad eã diẽ fuiſſet indeprehẽſum: ſimulatq;: ex hoc Eetionis patuit eodẽ utrũ q; ptinere ſilentio ſuppreſſere animo futurũ Eetionis filiũ extingendi. Et ut primũ mulier enixa eſt: miſerũt e ſuo numero decẽ uiros ad tribũ: in qua habitabat Eetiõ: q puerũ extinguerent. Iſti poſtquã ad petrã puenere: & ad Eetionis atriũ acceſſere: puerum petunt. Labda cur ueniſſent iguara: paternæq; beniuolentiæ cã ueniſſe eos rata affert filiũ & in unius eorũ manũ porrigit. Erat aũt illis iter uiã cõſtitutũ: ut q prim⁹ eorũ puerũ ce

Soſicles

Tyrannidis malũ

Bacchiadæ

Labda

Eetion

Labdæ filius

piſſet: is humi illũ alluderet. Verũ diuina quadã fortũa puer ei uiro cui a Labda traditus erat arriſit. Quã rẽ illi cõſiderãti miſeratio ſubiit pueri occidẽdi. Sic miſertus alteri tradidit & ille tertio. Atq; ita deinceps p manus traditus infans p oẽs decẽ trãſiit: ac nemie iterimere uolẽte rurſus mri eſt redditus. Illi egreſſi atq; añ ianuã ſtãtes alius aliũ icuſabant: caſtigabãtq; ſed primũ pcipuæ: q̃ ex cõuento nõ feciſſet donec iteriecto tẽporis ſpacio placitũ eſt ut rurſus itrogreſſi oẽs fierẽt pticipes cædis. Sed neceſſe erat ex Eetionis ſtirpe germinari corintho pniciẽ. Nã Labda ſtãs ꝑ foribus hæc oĩa exaudiebat. Eoq; metuens ne illi imutata uoluntate acceptũ rurſus puerũ iterimerẽt aſportauit. & i menſura frumentaria occuluit: q locus uiſus ẽ minime iueſtigabilis: cũ ſciret illos ſi reditũrẽt ad iueſtigandũ puerũ oĩa ſcrutaturos: ut & cõtigit. Nã itrogreſſis & ſcrutãtibus ubi nõ apparuit: uiſũ eſt eis abeũdũ: atq; iis a q̃bus miſſi eſſẽt dicendũ ſe cũcta q̃ illi mandaſſẽt ppetraſſe. Atq; ita reuerſi dixerũt. Poſt hęc Eetionis filio creſcẽti ipoſitũ eſt nomen Cypſelo ob piculũ hoc qđ deuitauerat in cypſela: id eſt mẽſura frumentaria. Vbi i uirilẽ adoleuit ætatẽ: conſulẽti oraculũ delphis anceps eſt redditũ: quo fretus corinthũ aggreſſus occupauit. Oraculũ ãt hoc erat. Vir locuples nr̃as hic q deſcẽdit ad ædes: Cypſellus eetides claræ rex eſto corinthi. Ipſe & eo cogniti ſed nulli deiñ nepotes. & oraculũ q̃dẽ hoc erat.

Cypſelus Cypſela

Cypſelus uero tyrannide potitus talis extitit: ut corinthiorũ multos iſecutus ſit: multos pecunia: lõge plurimos aĩa priuauerit. Cui cũ triginta regnaſſet annos bñ uita defuncto ſucceſſit i tyrãnide filius Periãder: q iter initia mitius agebat q̃ pr̃: ſed ubi p nũcios conſuetudinem habuit cũ Thraſibulo mileti tyrãno multomagis q̃ pater cruentus effectus eſt. Miſſo enim præcone Thraſybulũ interrogauit qua rõne ipſe rebus tutius cõſtitutis ciuitatem pulcherrime gubernaret. Thraſybulus eo qui a Periãdro miſſus erat extra oppidum educto ingreſſus eſt rus quoddã ſatũ & una cũ nuncio ſegetem interambulãs ſciſcitabatur hoiem de ſuo aduẽtu e corintho detruncãs atq; abiiciens: & quãq; uidebat ſpicã inter alias extantẽ donec ſegetẽ formoſiſſima atq; denſiſſimam hunc in modũ corripit prædiũq; illud puagatus nello uerbo reddito præconẽ remiſit. Reuerſus corinthum ꝑco auido ꝑceptionis audiẽdæ Periãdro negauit ſibi quippiã reſpõdiſſe Thraſybulũ mirari q; ſe ad uirũ ueſanũ Periãder miſiſſet: & ſua ipſius deſtruentẽ: expõitq; quæ ex Thraſybulo uidiſſet Periander id quod a Thraſybulo actũ erat intelligẽs atq; interpretans ſibi ab illo ꝑceptum ut eminẽtiſſimos quoſq; populariũ interimeret: tunc uero oẽm in ciues ſæuiciam exercuit interficiẽdo ac pſequẽdo cõſumans id quod a Cypſelo fuerat omiſſum. Adeo q̃dẽ ut uno die uniuerſas mulieres corinthias exuerit ꝑpter Meliſſam uxorẽ ſuam. Nã cũ ad theſprotos qui ſunt ad flumẽ acherõte miſiſſent nuncios ſciſcitatũ mortuorũ oraculũ de hoſpitis depoſſito: Meliſſa apparẽs negauit ſe indicaturã aut dicturam ubi nã depoſitũ eſſet collocatum quoniam ipſa algeret: quia nuda eſſet: nihil enim ſibi p deſſe ueſtes cum quibus ſepulta eſſet utpote non cõcrematas: cuius rei rei quod uera loqueretur teſtimonio: foret: quod Periander in frigidum furnum panes ingeſſiſſet. Hæc Periãdro renũciata ob illud argumẽtũ fidẽ fecere: q; ipſe cũ Meliſſa q̃is defuncta coierat. Itaq; ſtatim poſt eũ nunciũ p præconẽ edixit ut oẽs cõrithiæ mulieres ad Iunonis tẽplũ ꝑdirent: eo tanq̃ ad diem feſtũ q̃ ornatiſſimæ poterant cũ iſſent mulieres iſtæ diſpoſitis clã ſatellitibus eas oẽs ſine diſcrimie exuit ĩgenuas cariter & ancillas. atq; eas ueſtes ad foucã comportatas: Meliſſam præcando cremauit. Hæc ubi fecit & nuncios iterũ eoſdem miſit: tunc ei Meliſſæ idolum hoc eſt inanis imago expoſuit ubinam depoſitum hoſpitis collocaſſet. huiuſmodi eſt tyrannis lacedæmonii uobis & talium operum.

Periãder Thraſybulus Spicarũ detrũcatio

Meliſſa Theſproti Acheron Periãder cũ dfũcta Corithię mulieres denudatę

eoq; nos corinthios cū magna admiratiōe cepit simulatq; uidimus uos accersisse hippiam tū uero maior nūc dū ista dicitis. Propterea deos grecorū iuocātes testamur apud uos ne uelitis tyrānides i ciuitatibus cōstituere: qs nō extiguitis: sed excitatis pter æquitatē dū hippiā reducitis: i quo scitote corinthios uobis nō assēsuros. hæc Soscles corinthiorū legatus; quē excipiēs hippias eos dē quos ille deos iuocādo dixit cū cæteros tū pcipue corinthios desideraturos pisistratidas dū uenisset dies qb⁹ expiare se ab atheniēsibus neq ret hactenus rndit hippias: qm oracula illa ipse p ceteris nota hēret. Cæteri socii q antea silētiū tenuerant: audito Soscle liberius, p se qsque in uocē erūpentes accedere snie corinthiorū: obtestariq; lacedæmōios ne qd ageret noui aduersus græcā ciuitatē. Ita ab ea re cessatū ē. Hippias illinc pfectus offerēte sibi Amynta macedōe Antemūthē: & thessalis Iolcon: neutrū accipe uoluit: sed rursus ad sigeū cōcessit: qd' armis Pisistratus a mitylenæis eripuerat. eoq; capto tyrānū ibi cōstituit hegesistratū filiū nothū ex muliere argia q tn q; a Pisistrato acceperat non tenuit sine plio: nam dum inter mytilenæos ac atheniēses pugnatum est: hos ex oppido achilleo: illos e sigeo prodeūtes hos repetētes regionē illos refellentes. hac ratione quod dicerent nihilo magis iuris esse æolibus in agrū ilienſē q sibi ac cæteris græcis qui Menelao in raptu helenes operam nauassent. his assidue bellantibus cum alia in prælis gesta sunt: tum illud quod Alcæus poeta in prælio quod collatis signis gerebatur uincentibus athenienſibus: ipse quidem fugæ se mandans euasit: sed armis eius potiti sunt athenienses: quæ apnd templum Mineruæ i sigeo suspēderunt hāc rem Alcæus carmini mandantem in mitylene reposuit indicans Menalippo sodali suam calamitatem. Mitylenæos tamen atq; athenienses reduxit in gratiā Periāder Cypselī: qui delectus arbiter ita eos recōciliauit: ut utriq; ea colerent quæ haberēt. Atq; hoc modo sigeū factū est atheniēsiū. hippias post eaq; e lacedæmone in asiā abiit: cūcta agitabat insimulando athenienses apud Artapherne: atq; oēm operā dādo: ut athenæ in illius ac Darii uenirent potestatē. Q uæ agitantē hippiā cū accepisset athenienses: mittunt sardis nuntios ad dissuadendū persis fidē habere exulibus athenienſibus. Sed Artapher nes iubere athenienses si salui esse uellent rursus hippiā reciperent. Atheniēses eam conditionē recusare: & malle professi esse pfarum hostes: dum ita apud pfas ĩsimulant̄: atq; ita asiati sunt atheniēses eā conditionē recusare. Hoc interim tempore milesius Aristagoras a Cleomene lacedæmonio reiectus e sparta athenas uenit. Nā ea ciuitas iter cæteras ppollebat ad quā ciuitatē ubi uenit Aristagoras eadē q in sparta cōmemorauit de cōmodis quæ essent in asia: deq; persico bello q; neq; scutū neq; lanceā in usu haberēt: facilesq; essent ad capiēdū. Hæc ille referens ea quoq; addebat milesios esse atheniēsiū colonos quos æquū esset ab eis liberari q multū pollerēt. Deniq; nihil nō pollicebat̄ oibus pcibus obsecrās q; tā topere cupiebat donec eos induxit. Facilius enim ei uisum ē multos decipere quā unū: qui si Cleomenē solū fallere nō potuit: id tn in trigīta milibus atheniēsiū effecit. Itaq; atheniēses psuasi decreuere uiginti naues ionibus auxilio mittēdas: Melāthio illis præfecto uiri iter populares oī in re spectato. Hæc classis initiū malorum extitit græcis pariter & barbaris: Añ cui⁹ egressum Aristagoras reuect⁹ miletū excogitauit cō filiū: qd' i nullā ionū utilitatē erat redūdaturū: q̄q̄ ne ille qdē hac rōe faciebat: sed ut regi Dario molestiā afferret. etenim misit quēdā in phrygiā ad pæones: q a flumine strymōe erāt in captiuitatē abducti a Megabyzo locū atq; uicū p se se incolētes: ad quos ut peruenit nūciis ita uerba fecit. Viri pæones misit me Aristagoras miles i tyrān⁹ ad ostēdēdam uobis si obtēperare uelitis salutē. Nūc eni cūcta ionia ab rege defecit: cadēq; uobis pstat

Antemus

Hegesistratus

Achilleū op.

Alcæus fugiens

Hippias

Aristagoras

facultatē ſalutis parādæ ad patriā noſtrā: puos qdē uſq; ad mare deinceps nobis iā curæ erit. his auditis pæones magnā ſane uoluptatē acceperūt: ſūptiſq; liberis atq; uxorib⁹ ad mare fuga ſe pripuerūt: nōnullis eorū p̄ metu illic remeātibus. Vbi ad mare puenere: illinc i chiū trāſmiſere. Quo poſtquā applicuere eorū ueſtigia ſecutus a⁹uit igēs eqtatus pſarū: & qa eos aſſeq nō potuit: miſit i chiū ad illos ut eodē rediret. Cui⁹ oratione repudiata a chiis ſūt i leſbū trāſportati. Mox a leſbiis i doriſcū: uñ terreſtri itinere ſe i pæoniā receperūt. Poſt hæc ad Ariſtagorā atheniēſes uigiti cū nauibus uenere ducētes una qnq; triremes erethriorū: q nō atheniēſiū gra cōmilitiū p̄ſtabāt: ſed debitā ipſis mileſiis gratiā reddebāt. Erethrū

Nā mileſii aliqñ p erethriis i bello chalcidēſi p̄ſtiterāt cū famii cōtra erethrios atq; mileſios chalcidēſibus opē tuliſſēt. Ariſtagoras ubi iſti atq; alii ſocii affuere: expeditionē fecit aduerſus ſardis: nō tñ ipſe pficiſcēs ſed mileti remanēs p̄fectis aliis ducibus mileſiorū frē ſuo Charapino cæterorū ciuiū hermophāto. hac claſſe iones ubi puenere epheſū relictis nauib⁹: apud coreſſū qd ē agri epheſi ipſi cū igēti māu ſūptis uiæ ducibus epheſiis ad ſupiora tēdebāt ſcdm flumē cayſtrū tenētes iter: illic ſupato tmolo ſardis aduenīūt: eaſq; occurēte nemie capiūt: oiaq; eius urbis loca p̄ter arcē: quā artapheres ipſa tutabat. hñs nō exiguas uirorū copias: q̄ res fuit ipedimēto quo minus q igreſſi erāt urbē diriperēt. Erāt ſardibus domus pleræq; arūdinaceæ: ſed q̄ lateritiæ tñ ex arundinib⁹ lacūaria hēbant. Harū unā qdē e militib⁹ cū icēdiſſet: repēte ignis e domo i domū elapſus totā urbē ablūpſit. Ardēte urbe & uaſtāte iā extrēa icēdio: nec hñte regreſſū lydi & pſarū qcūq; i urbe erāt undiq; circūuēti ex urbe i forū cōfluūt: & ad amnē pactolū q mediū forū iterfluēs eramētas auri e tmolo illis dfert: deiñ flumi hermo imiſcet & ille mari. ad hūc amnē & ad hoc forū cōglobati lydi piter & pſę ſeſe defēdere adigebāt. Iones uidētes hoſtiū alios ſeſe tutantes: alios magna multitudie ſe obuiā ferentes: metu pculſi ad mōtem q dicitur tmolus ſe recipiūt: atq; illic noctu ad naues crematis ſardibus deflagrauit una tēplū Cybeles idigenæ deæ: cui⁹ ptextu poſtea pſæ tēpla q̄ i græcia erāt ere mauerūt. hoc ubi pſæ q itra halym domicilia habebāt reſciuerūt: tūc uero ad ferendā lydis opē cōuenerūt: nec adepti ſardibus iones iā illinc pfectos eadē uia inſecuti cōperiunt epheſi: cōgreſſiq; cū illis ex aduerſo inſtructis i fugā eos uertūt. multoſq; occidūt: & i his cū alios illuſtres uiros: tū Eualcidē erethriorū duce: q dōatus laurea i certamin⁹ fuerat & a Simonide Cæio maiorē i modū celebratus. Ex ea pugna q euaſere p urbes fuere diſſipati. Et tūc qdē ita dimicatū eſt. Athenienſes āt poſt hæc deſertis prorſus ionibus & ſi p nūcios Ariſtagoræ magnopere rogabātur: negauerūt ſe auxilio futuros. Quorū ſotietate fraudati iones: rñ quoniā iſta aduerſus Darium egerant: nihilo ſegnius bellū aduerſus regem parabant. Helleſpontum q; inuecti: byzantium ac cæteras circa urbes in ſuam poteſtatē redegerunt. Inde euecti magnam cariæ partem in belli ſocietatem aſciuerūt. Nam Caunus quæ prius ſocietatem facere recuſauerat: ubi ſardis conflagrarūt: & ipſa ionibus acceſſit. Præterea cyprii omnes ultro exceptis amathuſiis. Defecerunt autem cyprii a medis in hunc modum. Erat Onexilus quidam Gorgi ſalaminiorum regis frater natu minor Cherſis filius: Siromi nepos: Euelthōdis pnepos. Hic uir cū ſæpenumero ātea Gorgū ſollicitaſſet ad rebellādū ab rege: tūc iōas rebellaſſe uehemētius urgere hoiem iſtitit. In uno qa nihil pficiebat obſeruato tpe dū Gorg⁹ oppidū egrederet una cū ſuis militib⁹ eū portis excluſit. Gorg⁹ oppido exut⁹ ad medos trāſfugit. Eo potit⁹ Onexilus oibus cypriis ut rebellarēt ſuadebat: pſuaſis cæteris amatuſios rebellare abnuētes obſidio ne circūdedit. Dū hic Amathūtē obſidet darius ut ei nūciatū ē ſardis captas icēſaſq; ab atheniēſibus atq; ionibus: & huius cōparādæ claſſis atq; rei cōtexēdæ fuiſſe auctorē

Erethrū
Charapinus
Hemophantus
Coreſſū
Sardis crematæ ſunt
Pactolus
Eualcides
Caunus urbs
Onexilus
Gorgus
Cherſis

Aristagorā milesiū. Ferē cū primū hāudiuit: iōes nihil fecisse: ꝑbe sciēs nō fuisse illos ꝑ cōtēptu sui rebellaturos. Deiñ interrogasse qnā eēnt atheniēses. Id cū audisset: tū archū poposcisse eoq; sumpto sagittā quā iposuerat i cælū excussisse & ea i aerē excussa dixisse O Iupiter cōtingat mihi ut atheniēses ulciscar. Atq; hæc locutus cuidā famulorū ꝑcepit se ut sibi semp apposita cœna ter diceret here memēto atheniēsiū. Et cū hoc ꝑcepisset accito ad suū cōspectū histiæo milesio: quē ipe diu distinuerat: ita eū fuisse allocutus. Audio histiæe ꝑcuratorē tuū: cui tu miletū demādasti nouas aduersū me res eē demolitū: Viros eni ex altera cōtinēte psuasit ut iōes sequerent: q mihi cōmissorū pœnas dabūt: eosq; iduxit ad me sardibus priuādū. Nūc igit uident hæc cine tibi bene habere. Quorū qdnā sine tuis cōsiliis actū ē: proide uide: ne rursus teipm in culpā induas. Ad hæc histiæus ad dariū. Histiæus

Q d'nā inqt rex ptulisti uerbū. Me ne cōsulere rē q̄ tibi sit quippiā siue multū siue parū molestiæ allatura. Quid mihi q̄rēs ista facere? Aut cuius rei idigēs: cui oia assunt q̄ tibi. Q uē tu oium cōsiliorū tuorū cōmuniōe dignaris. Q d' si istud qd' ais egit ꝑcurator meꝰ: sic habeto id eū fecisse suo cōsilio. Pricipio rationē istā nō admitto: Milesios ac meū ꝑcuratorē qppiā rerū nouarū fecisse aduersus statū tuū. Si quid tñ huiusmodi faciūt: & tu id qd' ē audisti rex itellige qd rei egeris q; in ea mari ablegādū putasti. Nā Iōes id agere aggressi sūt postq̄ ego ex ipsorū cōspectu sum amotus: cuius aggrediēdi iā pridē libidi ne tenebant. Q d' si ego i ionia fuissē: nulla profecto se ciuitas cōmouisset. Proide nūc ꝑpere dimitte me ut i ioniā cōtēdā: oia illic negocia tibi i integrū restituturus: & hūc milesi ꝑcuratorē harū rerū machinatorē i tuā potestatē redacturus. Hæc ex aī tui sentētia cū cōfecero: iuro p deos regios me nō prius exuturū hāc uestē q̄ indutus i ioniā descendā: q̄ sardiniā insulā maximā tibi tributariā reddā. Hæc histiæus fallendi gratia dicebat. Quibus psuasus Darius hoiem dimisit ꝑcipiens ut posteaq̄ ea quæ spopōderat ꝑstitisset: ad se susa reuerteret. dū uūcius de sardibus ad regē uēit: Dariusq; illā rē arcu fecit: & Histiæū ē allocutus: Histiæusq; ab eo dimissus ad mare se cōtulit: hoc interea oi tpe hæc gesta sunt. Onesilo salaminio amathusios obsidenti nūcius affert Artybiū uirū inter psas eximiū cū magna ui persarū cursū tenere in cyprū. Quo accepto Onesilus legatos passim in ioniam dimittit ad iones euocandos: qui non diu in deliberādo ciuitati cum magna classe ad eū se cōtulerūt: & cū cyprū tenuissent psæ eodē e cilicia traiecerūt: terrestriq; itinere salaminē cōtenderūt phœnicibus classe circūeuntibus ꝓmontoriū quæ claues cypri uocant. His eas facientibus cyprii tyranni conuocatis ionum ducibus dixere. Viri iones uobis nos cyprii optionem damus cū utris dimicare uelitis cum psis an cum phœnicibus. Si terra mauultis cum psis acie cōfligere iā tēpus ē e nauibus egrediēdi: & i acie stādi ut nos uestras ingressi naues cū phœnicibus dimicemus. Sin cū phœnicibus fortunā tentare mauultis facite: qm̄ alterutrū opus ē eligatis ut quātū i nobis situm ē ionia atq; cyprus in libertatē uindicent. Ad hæc iones cōe inquntioniæ cōsiliū nos misit ad mare tutādū: nō ad naues tradēdas: quo ipsi cū psis i terra cōfligeremus. Itaq; nos qdē ubi cūq; collocabimur: ibi ut opā nauemus enitemur. Vos uero debitis q̄lia ab iperātibus medis passi estis reminiscētes uiros egregios uos oñdere. Hæc iōes rñderūt. Post hpsis i cāpū salaminiū tēdētib⁹ cyprii reges aduersus alios hostes cōstituerūt alios cyprios aduersus psas optimum quenq; salaminiorum ac solensium aduersus Artybiū persarum ducem. Onesilus ultro constitit. Insidebat Artybius equo in armatum erigere se docto. Quod audiens Onesilus ad satellitem suum (Erat enim ei satelles sane q̄ peritus rei bellicæ & alioquin solertiæ plenus) Audio inqt Artybii equum edoctū se erigere: & pedibus simul atq; ore eū in quē agitur proficere. Proinde tu propere inita ratio

Cypri claues

Artybius

ne dicito utrū malis obſeruare equū ne tibi ferie dū an ipſum artybium. Ad quē ſeruus ſu us. Ego uero inqt rex paratus ſum & utrūq; & alterutrū & oio qcquid iperaueris facere. Promā tamē qd rebus tuis eſſe cōducibilius ſentiā: regē ac ducē oportere cū rege ac du ce certare. Siue enī talem occidas decori tibi fore: ſiue a tali (quod abſit) occidaris: qd' ſe cūdū eſt dimidiū mali eſſe. hos uero famulos cū famulis hoſtiū debere cōflīgere. Nā qd' ad equū attinet: nō eſt cā cur eius artificiū extimeſcas. Recipio enī tibi eū poſthac aduer ſus neminē ſe erecturū. hæc illo locuto mox exercitus cōflixere terreſtres naualeſq;. Et claſſe quidē iones eo die ſtrēnue pugnantes ſuperauere phœnices. Samiorū tū p̄cipua uirtus extitit. In terra ubi cōcurſum ē dū acies dimicāt circa iperatores hoc actū eſt ubi Artybius equo cui iſidebat in Oneſilū inuectus ē. Oneſilus uti cōuenerat cū ſatellite ip ſe inuadentē Artybiū ferit eius ſatelles eq ſublatos pedes i Oneſili ſcutū iactantis falce pcutiēs abſcidit: quo ictu Artybi⁹ pſarū ipator illic una cū equo corruit. Ceteris ī pugnā do occupatis Steſenor Curii tyrannus nō parū circa ſe copiarū habens pdidit ſocios cu rienſes: hi argiorū coloni dicunt' eē poſt horū proditionē ſtati ſalaminii: q curribus uehe bant' idē fecere. Quo ex facto pſæ cypriis ſuperiores extitere. Horū acie i fugā uerſa cū alii multi occubuere: tū uero Oneſilus Cherſis: q cypríos ad defectionē in duxerat: & So liorū rex Ariſtocypus Philocypri eius iquā Philocypri: quē Solon atheniēſis i cyprū pfe ctus inter tyrānos maxie uerſibus celebrauit. Oneſili caput amathuſii qm̄ ipſos obſede rat: excíſum i oppidū rettulerūt: ac ſupra portas ſuſpēderunt. Q d ſuſpēſum cū iā exina nitū eſſet: igreſſum apū examē fauo referſit. ea de re oraculū amathuſiis. (Nā oraculū cōſuluere) redditū ē ut depoſitū caput humanarēt: Oneſiloq; quot annis tāq heroi ſacri ficarēt. Hoc faciētibus melius cū eis actū iri: quod amathuſii ad meā uſq; memoriā facie bāt. Iones & alii q ad cyprū puga nauali dimicauerāt: ubi didicere res Oneſili pditas: & exteras cypri urbes obſeſſas pręter ſalaminē: eā aūt Gorgo priſtino regi ſalaminios reſti tuiſſe in ioniā redire maturauerūt. Ciuitatū cypriarū diutiſſime obſidionē ſole ptulit: ſed eā pſæ qnto mēſe q odſidere cœperūt: circū ſuffoſſo muro expugnauerūt. Ita cypríi cum annū liberi fuiſſent: denuo i ſeruitutē ſūt redacti. Ac Dauríſes q filiā Darii ī matrimoniū habebat: Hymæeſq; & Otanes atq; alii pſarū duces & ipſi filias Darii i matrimonio ha bētes pſecuti eos iones q aduerſus ſardis expeditionē fecerāt: poſtq̄ in naues reppule rūt p̄lio uictos dehīc iter ſe partiti ſūt urbes quas expugnarēt: Dauríſes qdē cōuerſus ad urbes i helleſpōto ſitas: cepit dardanū: cepit abydū & piopē lāpſacū & peſon ſingulas die bus ſingulis. Cui a peſo ad urbē pariō cōtendenti nūcius affertur Cares cū ionibus ſen tientes a pſis defeciſſe. Igit' cōuerſo itinere ex helleſponto aduerſus cariā copias duxit: ſed āteq̄ pueniret de eius aduētu certiores facti carii ab colūnas quæ albæ dicūt' cōueni ūt: atq; ad ānē marſyā: q ex hidriade regiōe defluit i mæādrum. Ibi coactis cariis multæ ſūt a multis dictæ ſententiæ: ſed obtina oium meo iudicio a Pixodoro Mauſoli uiro cyndi enſi q Syeneſis cilicū regis filiā i matrimōio habebat ab hoc ſnia dicebat' ut trāſmiſſo mæ andro Cares flumē a thergo habētes ita demū cū hoſte cōgrederēt': ut ſublata ſpe retro fugiēdi: atq; ibidē māere coacti redderētur meliores q̄ natura eſſet. Verū hæc ſētētia nō peruicit: ſed illia ut perſis potius a tergo Mæander eſſet: ut ſi perſæ fugam faciētes eua derent: tamen in flumē incidentes abire non poſſent. poſt hæc cum a deſſent perſæ: ac Męandrum tranſiſſent: ibi ſuper amnē marſyam cares prælīū conſeruere cum pſis acre atq; diuturnum. Ad poſtremū multitudine hoſtium terga uertunt. Quo in prælio per ſarū cecidere duo milia: carium decē milia: ex quibus qui effugerunt ad labrydem in lo

Artybii mors
Steſenor Curii
Ariſtocy pus
Solon
Philocy- prus
Oneſili caput
Sole urbs
Dauríſes
Hymæes
Otanes
Marſya fluuius
Pixodum Syeneſis

uis militaris tẽplũ se receperũt in magnũ atq; sacrũ lutũ platanorũ. Si autem ex his quos nouimus cares sunt qui Ioui militari hostias offerant. Huc cares cũ se recepissent: de salute consultabant utrũ sese persis dederent an aliam penitus relinquere satius eẽt. De hac re consultantibus subsidio uenere milesii cum sociis. Ibi cares imutata priori uoluntate rursus ad bellũ instaurandum animãtur: & cũ inuadentibus persis concurrũt: & cũ diutius q̃ prius dimicãdũ esset: fugãtur multis cæsis milesiorũ præcipue post acceptã calamitatem hanc Cares copiis reparatis repugnauerũt. Audientes enim urbes suas iuasum iri a persis insidias illis in uia: quæ in Mylassa fert collocauerũt auctore Heraclide Ibanollæo uiro Mylassensi: In eas insidias persæ noctu incidentes obtruncati sunt cum ducibus suis Daurise & Hermoge & Sisamãte necnõ Myrse Gygis filio. Hiũc in modũ interiere hi psæ. Hymæas aũt qui & ipse erat ex insequentibus ionas qui aduersus sardis militauerant: ad propontidẽ conuersus cepit cion & mysiam. Hac expugnata audiens Dorisem relicto helleſponto tendere aduersus cariam omissa propontide: in helleſpontum ducit exercitũ. Cepitq; ẽoles omnes qui orã iliadẽ incolũt. Cepit itẽ gergithas qui a priscis teucris relicti fuerant. Has gentes cũ cepisset Hyemæas morbo decessit troade: & hic quidem ita mortẽ obiit. Artaphernes autẽ sardium præfectus & Otanes tertius dux aduersus ioniam cõfinemq; æolidem delecti imperatores cepere ex ionia quidẽ clazomenas: ex ẽolia uero cumã. Q uibus oppidis captis Aristagoras milesius ubi hoc accepit: ñ erat compos mentis ut qui perturbasset ioniam: & magna negocia confudisset. Itaq; cernẽs hæc ubi constitit ei rẽ effici non posse: nec Darium regem superari: de fugiendo deliberabat: cõuocatisq; suæ factionis hoibus consulebat satius fore eis si mileto expellerẽtur in septẽtrionalia loca aliqua profugere ducẽtes coloniam uel in sardiniam uel i myrcinum hedonũ. quam histiæus a Dario donatus mœnibus struxerat. hæc Aristagoras percon ctabatur. Verum hecateus hegesandri uir logophœos negabat coloniam alterutro de ducẽdam. Sed si mileto eiicerentur: mœnia in lero insula ædificanda: atq; illic quiescẽdũ Deinde illinc miletũ esse remeandũ. Hoc consulebat hecatæus. Sed Aristagoras: cuius sententia præcipue erat abeundi in myrcinum demandata mileto Pythagoræ uiro inter populares probato procuratore mileti ipse sumptis secũ omnibus nolũtariis in thraciam nauigauit: regionẽq; optinuit adquã cõcesserat. Ex ea profectus cum urbẽ obsidet tã ipse q̃ eius exercitus a thracibus tã & si illic accepta fide excedere uolentibus interẽptus é. Et Aristagoras qdẽ qui ioniã ad defectionẽ induxerat ita oppetiit.

Myrses

Gergythæ

Myrcinus urbs Leros

Herodoti Halicarnassei Historiarum Liber Sextus: qui iscribitur Erato Laurẽtio uallẽse Interprete

a Ristagoras quidẽ ionicæ rebellionis auctor ita oppetiit. Histiæus autẽ mileti tyrãnus a Dario cõmeatũ adeptus sardis uenit. eo cum uenisset e susis interrogatus ab Artapherne sardiũ præfecto: qdnã ei uideret iones ad rebellãdũ induxisse. & cũ negaret se id scire qn imo mirari qd actũ esset tãq̃ eius rei prorsus ignarus: Artaphernes qui eũ fuisse artificẽ cõperisset: in idipsum intuẽs inqt. Histiæ e sic res hæc se habet hunc calceum tu quidem consuisti. Aristagoras autẽ sibi induit hoc Artaphernes ad rebellionẽ pertinens dixit. Q uẽ Histiæus tanq̃ rei gnarũ ueritus prima stati nocte fuga se ad mare ripuit: regẽ Dariũ frustratus. Cui sardiniam insulam maximã in illius potestatem redacturum se pollicitus: subiit primas partes ionici belli aduersus Dariũ gerendi. Is cum in chiũ transmississet: a chiis in uincla

cõiectus est exploratũ habentibus eũ a Dario illuc isse ad res nouas moliendas. Sed ubi oẽm cognouere rationẽ q; regi hostis esset: hominẽ soluerũt. Ibi iterrogatus Histiæus ab ionibus cur ita prompte ut a rege deficeret Aristagoræ delegasset: & tãta clade iones affecisset: nõ dixit causam penes illos merito fuisse: sed regẽ Dariũ cõstituisse Phœnices e sedibus suis amotos in ioniã trãsferre: & ionas in phœnicẽ: & hac causa litteras se misisse: Cũ nihil oio rex constituisset: ipse ionas terrefaciebat. Post hæc ad Persas q sardibus erant: litteras dãt tanq̃ secũ antea de rebellione collocatus: quas litteras fecit pnuncium quẽdã Hermippum Artaniteũ. Eas Hermippus nõ iis ad quos dabant reddidit: sed Artaphreni. Ille oibus quæ agebant cognitis iubet Hermippũ & eas reddere qbus Histiçus mittebat: & quæ uicissim a psis ad Histiæũ responderent sibi dare. Ita rebus palã factis Artaphernes de multis psarũ supplíciũ sumptis: & sardibus quidẽ tumultus extitit. Histiæus aũt hac spe lapsus exoratis chiis Miletũ reductus ẽ: sed milesii libenter etiam Aristagora liberati nullo pacto animũ inducebãt ad alium tyrannũ illuc recipiendũ utpote gustata libertate: a qbus Histiæus sub noctẽ conatus introire miletũ: a quodã milesio in femore uulneratus ẽ. Ita reiectus a patria sua rursus se recepit i chiũ: atq; illic quoniã chios ad tradendas sibi naues niducere non poterat: traiecit mitylenẽ: lesbiisq; ut sibi traderẽt naues psuasis: octo illorũ triremibus armatis byzantiũ remigauit. Ibiq; subsidés nauigía quæ e põto pdibant intercipiebat: præter eorũ qui se paratos obseq sibi assentiebant. Histiæo & mitylenæis hæc agẽtibus aduersus ipsam miletũ igens exercitus hostiũ classiarius pariter & terrestris i expedito erat. Duces enĩ psarum coactis in unum copiis cuncti in eã contẽdebant minoris cætera oppida faciẽtes. Inter classiarios prõptissimi erant phœnices: cum quibus militabant & cyprii recẽs subacti & cilices & ægyptii. Hos aduersus Miletum & cæteram ioniam uenturos cum accepissent: ionii miserunt suos quiq; primores ad cõmune græciæ consilium. Q uibus iu cum locum coactis atq; de liberantibus uisũ nullas debere terrestres copias aduersus persas contrahi: Sed milesios mœnia per seipsos futuri tutari: cæteros classem instruere nulla naui prætermissa: instructaq; classe primo quoq; tempore contractos apud ladam ante miletũ pugna nauali decernere. Lada autem parua quædam est insula urbi milesiorum obiacens. Post hæc iplis idem nauibus ad locum præsto fuerunt comitantibus æolibus: qui incolũt lesbũ: atq; ita aciẽ instruxerunt. Cornu quod erat auroram uersus ipsi milesii cũ octogita nauibus tenebãt. His cõtigui prienẽses erant duodecim cũ nauibus: & theii cũ tribus theiis: Chii cũ centũ. Vltra hos locati erãt erithrei & phocẽses. erythrei quidẽ cũ octo nauibus: phocenses uero cũ tribus. Phocensibus adhærebant lesbii cũ nauibus septuaginta. Vltimo in loco erant samii cum sexaginta nauibus tenẽtes cornu occasum uersus. In summa omnium numerus trecentæ sexagitatres triremes: tot fuere ionicæ naues: barbaræ uero numero sexcentæ. Q uæ ubi & ipsæ in agrum milesiũ uenere: omnisq; ei peditatus affuit: tũ uero duces psarũ audita multitudine nauiũ iadũ extimuerunt ne illos superare: neue miletũ nisi mari potiti essẽt capere nõ possẽt: & ob id apud Dariũ adirent piculũ pœnæ subeũdæ. Hæc reputãtes cõtractis ioniæ tyrãnis: q ab Aristagora milesio deiecti principatu ad medos pfugerãt: & tũc aduersus miletũ militabãt. Horũ q̃cũq; aderãt cõuocatis ita uerba fecerũt. Viri iones qui uestrũ de domo regis bene meritus ẽ nunc appareat. Suos enĩ populares q̃sq; uestrũ conet adducere: ab reliqs sociis elicĩẽdo illos ac pmissione nihil eos q; rebellarit molestiæ sensuros: nullas eorũ uel sacras ul priuatas ædes icẽsũ iri: nihil uiolẽtius q̃ ãtea passuros. Sin minus ista facere: sed oio decernere prælio uoluerit

Hermippus

Lada insula

Ionicæ naues

hæc eis damna dicite euẽtura: quæ certe eueniẽt. Ipſos prælio uictos in ſeruitutẽ rapiendos: liberos eorũ a nobis caſtrãdos: uirgines i bactra aſportandas: terrã aliis tradendam. Hæc locutus pſarum ducibus: Ionũ tyrãni ſub noctẽ ad ſuos qſq; populares denũciarũ miſerunt iones ad quos ii nũcii puenerunt: cõtemnere hæc: nec animũ ad ꝓditioné faciẽdã inducere ſibi qſq; ſoli illa a pſis denunciari exiſtimantes. Hoc ſimul atq; miletũ pſæ applicuere geſtũ ẽ. Mox eũ ad ladam iones coacti eſſent cõcilia q; haberent: & aliæ ab aliis ſentẽtiæ dicerent: Dionyſius phocẽſis dux ita locutus ẽ. Q uoniã in ſummo ancipiti res Dionyſius phocenſis
noſtræ ſunt uiri iones: ut aut liberi ſimus aut ſerui: & quidẽ tanq; fugitiui: ſi uultis deuitare calamitates: ſubeũdus ẽ nobis ipræſentiarũ labor: Ita ſuperatis hoſtibus liberi eẽ poteritis. Sin aũt ignaui fueritis: & ab ordine receſſeritis: nullã ueſtri ſpẽ habeo: quo minus pœnas regi rebellionis detis. Sed aſſentiamini mihi: & uoſipſos mihi ꝓmittite: & ego diis & æquo iuuãtibus recipio uobis aut nõ cõcurſuros hoſtes aut ſi occurent multo iferiores futuros. His auditis Iones ſeſe Dionyſio ꝓmiſere. Ille claſſem aſſidue i cornua ꝓducens ut remiges exerceret: ſubide loca inter nauigandũ uariare cogebat: qn etiã propugnatores armatos eſſe: & reliquũ diei naues i anchoris ſtare quotidie laborẽ ionibus exhibẽs ad ſeptimũ uſq; diem obtẽperantibus: atq; impata faciẽtibus. Poſt eũ diẽ Iones utpote taliũ laborũ inſueti tũ defatigatione tũ ſole afflictati inter ſe dixere. Q uo nos deorum offenſo iſta patimur: qui deſipientes ac mente capti uiro phocenſi ſuperbo tris naues habenti omnino nos permiſimus: enimq; toleramus: Q uos ille ſumptos perdit into lerabilibus erumnis: quorum multi in morbũ inciderũt: multi idem paſſuri uidentur qbus ſatius eſt q duis aliud q̃ hęc mala pati atq; adeo ſeruitutẽ ſi qua futura eſt expectare: q̃ præſenti afflictari. Agite deinceps huic ne obtẽperemus. Hæc inter ſe locutis mox de inde nemo illi parere uelle: ſed tẽtoriis more militari i inſula defixis frui umbraculis: ac nolle naues ingredi: neq; ad munia ſua redire: Id animaduertetes ſamiorum duces: & magnã Ionũ confuſionem: putauerunt ſibi admittendã orationem perſarum: quam pernunciũ aperuerat Aeaces Syloſontis rogans ut a ſociis deficerent: cum præſertim nõ fieri poſſe uiderẽt ut regis potentiam ſuperarent: ac probe ſcirent ſi præſentem Darii claſſem ſuperaſſent aliam quincuplo maiorem affuturam. Nacti igitur occaſionem ubi primũ uiderunt Ionas negantes ſe i officio futuros lucrifaciendã putauerunt ſuorũ ſacrorũ atq; priuatorũ conſeruationem. Aeaces autem cuius orationem admiſere: Samii filius Syloſontis. Aeacis fuit ſami tyrãnus ab Ariſtagora mileſio exutus principatu quẽadmo Aeaces
dũ alii Ioniæ tyrãni. Itaq; poſteaq̃ phœnices nauigare aduerſus Ionas cœperũt: Ioneſq; Syloſon
& ipſi naues in cornua digeſtas producere ac propius uentũ eſt prælioq; conſertũ: Tunc quinã Iones ignaui qui ue egregii fuerint haud queo ꝓ cõperto ſcribere: quia alius i alium reiicit culpã. Dicũtur tamẽ ſamii quẽadmodũ cũ Aeace cõpoſuerãt ſublatis uelis ex acie exceſſiſſe: ſamũq; abiſſe præter decẽ naues: quarũ trierarchi permanſerũt: dimicarũtq; nolentes dicto audientes eſſe ſuis ducibus. Q uo ex facto cõc ſamiorũ conſilium eis donauit ut ipſorũ nomina a maioribus repetita tãq̃ egregiorum uirorũ i lapide ſcriberent: extatq; his lapis adhuc in foro. Leſbii uidẽtes ſamios qui iuxta erant: fugã capeſſere idẽ fecere quod ſamii. Cũ id pleriq; Ionum facerent eorum qui pugnando pſtitere: chii præcipue circũuẽti ſũt: & quia nolebãt perfide agere: edita egregia opera oppreſſi: qui ut ſuperius dictum eſt centum naues cum attuliſſent: ſingulas cum quadragenis propugnatoribus delectorum ciuiũ & ſi cernerẽt ꝓmultos ſociorum eſſe proditores: tamen inique ſe facturos cenſuerunt: ut illorum ſimiles eſſent: ſed relicti cum paucis diſcurſando dimi

cauerũt: donec cõpluribus captis hostiũ nauibus pluribus suarũ amissis cum cæteris in terram suã pfugerũt. Quorũ uero naues lualidæ qa laceratæ erant ii chii insequẽte hoste ad Mycalen fugiẽtes ipactis terræ nauibus: ac relictis pcõtinẽtẽ pedestre iter fecerunt: & cũ in agrũ ephesiũ ingressi essent: sub noctẽ ad urbem contendebãt: cũ illic a mulieribus sacra legiferæ Cereris fierẽt: quos armatos ephesii ingressos agrũ suũ uidẽtes cũ de eis nihil audissẽt: suspicati fures eẽ: & ad mulieres tẽdere uniuersi ad ui arcendã pcurrerũt: chiosq; iteremerũt. Et hi qdẽ hoc casu occiderũt. Dionysius aũt phocẽsis posteaq; res Ionũ accisas intelligit captis tribus hostiũ nauibus abiit nõ iã in agrũ phocẽsem: probe sciens eũ in cætera Ionia direptũ iri. sed ut erat recta contẽdit in phœnicẽ. Vbi nauibus onerariis spoliatus: raptaq; ingẽti pecunia in siciliã nauigauit: atq; illinc pdeundo latrocinia agitauit in nullum qnidẽ græcorũ sed in carthaginẽses ac tyrrhenos. At pstæ uictis pugna nauali Ionibus miletũ a terra atq; a mari obsederũt: suffossisq; muris & oi genere tormẽtorũ admoto: eam ab arce acceperunt sexto q̃ rebellauerat Aristagoras anno: atq; diripuerunt ut defuncta sit ea calamitate quã oraculum pdixerat. Si quidẽ argiis apud delphos de ciuitatis sue salute cõsulẽtibus oraculũ pmiscuum redditũ est: qd' in ipsos quidẽ argios tẽdebat. sed ex adiectione ad milesios. qd' quatenus ad argios ptinet: cum ad eũ locum uenerimus referemus. Quatenus autẽ ad milesios ita habet. Tũc quoq; cõmentrix operum milete malorum Permultis cœna & pstantia munera fies: Crinitisq; pedes tua pluribus abluet uxor: Nostri erit ast aliis dilubri cura gemellis. Hæc tũc milesiis cõtigerũt: cum ex eis pleriq; uiri a psis qui criniti erãt sunt cæsi uxores ac liberi in prædãcẽsserunt: tẽplumq; quod erat in geminis & delubrum atq; oraculum deflagrarunt. Nãpe cuniarũ quæ in hoc templo erant: sæpe alibi mentionem fecimus. Milesii conseruati e cæde dehinc susa perducti sunt. Quos rex Darius nulla alia pœna afficiens collocauit i urbe anipa ad mare quod rubrum uocatur sita ubi fluuius tigris eam præterfluẽs exit in mare. Agrum milesium urbi circũiectum atq; planiciem ipsi persæ optinuere: montana caribus pegadensibus possidenda cesserunt. Hæc milesiis agente persarum passis nõ reddiderunt uicem. Sybaritæ qui urbe exuti Laon & Scidron icolebant. Nam sybari a crotoniatis direpta uniuersi milesii: qui puberes erant capita deraserunt: & ingentem luctũ adiecerunt. Ex omnibus enim ciuitatibus quas nouimus hẽ precipue mutuo hospitio iũgebãtur. At non item athenienses: sed mileti expugnationem se permoleste tulisse cum aliis multis rebus declararet: Tum uero hac q; Phrynicho docente actum: quem de milete direpta fecerat & theatrum illachrimauit: & athenienses eum q; domestica mala refricuisset: mille dragmis multauerũt: adiecto intredicto nequis posthac eo actu uteretur. & miletus quidem milesiis desolata est. Samiis autem iis qui aliquid habebant adeo nõ id quod sui duces erga medos fecerant probabatur: ut inito secundum pugnam nauale cõsilio uisum sit priusq; eo tyrannus Aeaces ueniret in coloniam proficisci ne manentes & medis seruirent & Aeaci. Etenim per hoc idem tempus zanclæi qui suut siciliẽses missis in Ioniam nunciis solicitabant Iones ad pulchrum littus cupientes illic urbem Ionum condere. Hoc autem littus quod pulcherrimum dicitur siculorum quidem est: sed ad tyrrhenum siciliæ uergit. His ego solicitantibus soli ex Ionibus samii cũ iis qui effugere milesiis eo concesserunt. Quibus in siciliam tendentibus iamq; appulsis locros qui sũt izephyris hoc rei contigit: ut interea zanclæi una cum suo rege (cui nomẽ erat Scythes) obsederant urbem siculorum ut eã expugnarẽt. Idq; cum didicisset Anaxileus tyrãnus rheginus q̃ erat zanclæorum hostis adiens samios suasit satius esse ut pulchrũ littus ad

Dionysius phocẽsis

Miletus capta

Oraculũ

Anipa urbs

Tigris ostium

Pegadenses

Laos

Scydros

Sybaris

Phrynicus

Samii in coloniã Zanclẽi

Littus pulchrũ

Scythes rex

Anaxileus

quod nauigarent ualere sinerent: & zanclā occuparēt uiris desertā. Samii psuasi zanclā occuparūt. Id zanclæi cū audissent urbi suæ suppetias eunt aduocato Hippocrate gelæ tyrāno. Erat.n. is eorū socius. Q ui posteaq; ad illos iuuandos cū exercitu uenit: Scythæ zanclæorū monarcho tanq; urbis desertori & frī eius Pythogeni uincula īdidit: cosq; sop pidū inycū relegauit: ac cæteros zanclæos samiis cū qbus publice locut⁹ fuerat dato & accepto iureiurādo ꝑdidit pacta mercede: ut dimidiū oīs pdæ urbicæ: atq; captiuorū ipe hret: itē oīa q in agris essent q̄q̄ pleroscq; zanclæorū titulo captiuorū in uinculis habebat: quorū sūmos quoscq; trecentos samiis occidēdos tradidit: qd' tñ illi facere noluerūt. Cæterū Scythes zanclæorū monarchus ex Inyco ꝑfugit in himerā: atq; illinc transmisit in asiā: ascenditq; ad Dariū regē: quē Darius iustissimū uirorū oium censuit: q e græcia ad se ascendisset. Nā cū exorato rege in siciliā abiisset: rursus e sicilia ad regē rediit: donec natu grandior ac beatus apud psas excessit e uita. Samii itaq; medis liberati zanclā urbem pulcherrimā nullo negocio adepti sunt. Post nauale p̄liū ꝑ mileto gestū phœnices iubē tibus persis Aeacem Syloſontis tanq; de ipsis benemeritū: & q egregiā operā nauasset: samū reduxerunt. Q uæ ciuitas sola ex oībus q̄ a Dario rebellauerunt: ea fuit: cuius neq; urbs neq; tēpla īcenderent': q̄ in pugna nauali a sociis defecisset. Statī ab expugnata mileto psæ cariā cepere ciuitatibus partim se ultro dedentibus: partī ui adactis. Et hæc quidē ita gesta sunt. Histiæo āt milesio dū circa byzantium agit: & Ionum onerarias naues quæ e ponto cursum tenebant intercipit: afferēt nuncius de rebus ad miletū gestis. Itaq; negociis ad hellespontum pertinentibus bisalto apollophanis abydæno delegatis ipse habens lesbios in chium nauigat: & apud locum quendā agri chii ubi uocant concaua regionis: q̄ ab eius præsidio nō reciperetur: congressus permultos interficit tam eorū q̄ terrorū chiorum: & ex oppido quodā prorediens cū lesbiis chios utpote ex pugna nauali male affectos subegit. Sed uidelicet quotiens ingentes sunt euenturæ calamitates uel ciuitati uel nationi solent signis prænunciari: etenim chiis ante hanc cladem ingentia signa contigerant. Vnum q̄ ex choro centum iuuenum quos miserant delphos duo omnino rediere nonagīnta octo pestilentia absumptis. Alterum q̄ sub idem tempus pauloāte nauālē pugnam tectum supra pueros litteras discentes corruit: ita ut ex centum uigīti pueris unus omnino euaserit. Hæc eis signa deus præmōstrauit. Post hæc excepit pugna nauālis q̄ in ciuitatē in genua deiecit. Accessit ad cladē pugnæ Histiæus cū lesbiis: q chios iam exhaustros facile ad excidium deduxit: Histiæus illinc cum multa Ionum & aeolum copia aduersus thasum contendit. Cui thasum obsidenti cum esset nunciatū phœnices a mileto in reliquā Ioniam profectos esse thasum iexpugnatam reliquit: atq; in lesbum traiicit cum omnibus copiis: & illinc q̄ copias suas formidabant traiicit in prouinciam Atarnis tanq; frumentandi gratia tam illinc q̄ ex agro eccaico qui erat myſorum. Erat in iis locis forte Harpagus uir persa nō parui exercitus dux: qui cum Histiæo egresso in terram certamine commisso & ipsum Histiæum uiuum cepit: & maiorem exercitus eius partem occidit. Hunc autem in modum captus est Histiæus: dum græci cū psis pugnarēt apud malenā regionis atarnidis: ac diu perstarent: mox equitatus emissus in græcos impetum dedit. Q uo ex facto uersis in fugam græcis Histiæus haud credens ob præsentem noxam se interfectum iri ab rege ob quandam uitæ cupiditatem captus est: qui ut fugiens capiebatur a quodam persa utq; ab eodem erat transfodiendus: sese milesium Histiæum esse lingua persica utens indicauit: Q u. m opinor se seruatus ad regem Darium perductus fuisset: nihil tale fuisse passurum remissa ei a Dario culpa. Nunc ne id

Hippocrates
Pythogenes
Inycum op.
Scythes fugit
Samos
Histiæus
Bisaltus
Malorū signa
Chiorū prodigia
Scolæ tectū ipueros
Histiæus
Thasus
Atarnes
Eccaicus ager
Harpagus
Histiæus capitur
Malena

contingeret: ne ue fuga elapſus rurſus apud regem magnus exiſteret: Artaphernes ſardí
Hiſtiæi crux um prætor: & Harpagus q ceperat eũ ſardis pductũ in crucẽ ſuſtulerunt tñ truncũ. Nã
caput ſale conditũ ſuſa ad regẽ Dariũ detulerunt. Ea re audita Darius obiurgatís q id fe
cerant: q; hoiem uiuũ in conſpectũ ſuũ non attuliſſẽt: iuſſit Hiſtiæi caput eos clotũ atq;
obuolutũ ſepelire tanq̃ de ipſo uíri ac de pſis benemeriti. Ita res hiſtiæi habent. Perſarũ
nauticæ copiæ circa miletũ hybernantes altero a ꝓfectione anno haud difficulter íſulas
cõtinenti adiacentes ceperunt: chiũ leſbũ tenedũ: quarũ íſularũ ut quãq; capiebãt euer
Euerricu riculabant. Euerriculant ãt hunc in modũ. Víri manũ mutuo tangentes a marí aq lonarí
lare ad auſtrale ꝓtranſeunt. Poſt hæc oẽm inſulã peragrant uenando hoíes. Ceperunt quoq;
in continente urbes Iades eadẽ rõne præter q̃ q; non euerriculabãt hoíes. Neq; enim po
Iades terãt. ut non falſo ceſſerint ea quæ duces perſarum minati ſunt Ionibus cum ex aduerſo
caſtra haberent. Nam poſteaq̃ potiti ſunt urbibns formoſiſſimos quoſq; puerorum ſeli
gentes caſtrauerunt exectís teſtibus facientes eunuchos. Virgineſq; ſpecioſas ad regẽ
tranſportarunt. & ſuper hæc urbes cum ipſis templis cremauerunt. Ita tertio Iones ſũt í
Ionũ ſer- ſeruitutem redacti primum a lydis bis: deinceps a perſis profectis ab Ionia naualis exer
uitus citus omnia quæ ad leuam ſunt in helleſpõtum nauigantibus ſubegit. Nam quæ ſũt ad
dexteram iam ſubacta erant a perſis per continentem. Helleſponti autem hæc in euro-
Cherſon pa ſunt cherſonneſus: in qua frequentes ſunt urbes: & perinthus & ſuper thraciam murí
neſus & ſylebria: & byzantiũ. Q uorum byzantii & qui ulteriori in littore ſũt chalcedonii nec
Perithus expectauerunt quidem aduentum phœnicæ claſſis: ſed relictis ſuis urbibus in interiora
Muri euxini ponti receſſerunt. Ibiq; urbem meſſambriam condidérunt. his urbibus quas cõ
Sylebria memoraui incenſis phœnices ad proconeſum: & artacem conuertuntur. Q uibus & ip-
Byzantiũ ſis igní traditis rurſus in cherſonneſum reuehuntur euerſuri cẽteras urbes: quas ſupiore
Chalce- acceſſu nõ euerterant. Nam cyzicum ab initio ne acceſſerant quidem: q; ipſi cyzicení iã
donii ante aduentum hũc claſſis phœnicum ſub rege erant: cum ſe Oebarí filio Megabyzi q
Meſſam Daſcyli præſes erat dediſſent. Cæteras cherſonneſi urbes præter cardiam phœnices ſub
bria egerunt: quarum ad id tempus tyrãnus fuerat Miltiades filius Cimonis nepos Steſago
Cyzicus ræ: cuius imperii auctor fuerat Miltiades Cypſeli filius ad hunc modũ. Dolonci thraces
Oebarus qui cherſonneſum hanc tenebãt cum ab abſinthiis bello uexarẽtur: reges ſuos ut de bel
Daſcylut lo conſulerent: delphos miſerunt: Q uibus Pythia reſpondit ut coloniæ in ſuã terrã de-
Cardia ducendæ eum auctorem aſciſcerẽt: qui primus eos e templo abeuntes hoſpitio inuitaſ-
Miltiadeſ ſet. Dolonci ſacram uiam ingreſſi per phocenſes atq; boetios iter fecerunt: A quorum ne
Steſago- mine inuitati athenas diuertunt. Ea tempeſtate athenís omne quidem imperium tene-
ras bat Pyſiſtratus: dominabatur tamẽ & Miltiades Cypſelí e familia Tethrippotrophí ab
Dolonci Aeaco & Aegina oriundus nuper familia facta atheniẽſi: cuius auctor extitit Phileus Aí
Piſiſtra- acis filius. Miltiades hic ut ſedebat in domus ſuæ ueſtigio cernẽs doloncos prætereũtes
tus non illius loci ueſtem gerentes neq; tela: homines inclamauit: accedẽtibuſq; optulit do
Miltia- micilium & hoſpitiũ congiarium. Illi in domum excepti: & hoſpitaliter accepti aperue-
des phile runt ei oraculum: præceſq; addiderunt ut deo obſequeretur. Miltiades ea oratione audí
us ta confeſtim ꝑſuaſus eſt ut qui perteſus imperium Piſiſtrati cuperet illinc emigrare: p-
tinuſq; delphos ſe contulit oraculum conſulturus nunquid faceret quod a doloncis ro
Miltiadeſ ga retur. Iubẽre Pythia ita Miltiades Cypſeli qui quadrigario curriculo prius olympia
uictor cã palmam reportauerat una cum doloncis nauigauit: ſumptis athenienſium uolũtariis
quibuſq; ad expeditionem ineundam: & ubi locum tenuit ab iis quí ſe deduxerãt tyran

mus creatus est. Is ante oia chersonnesi isthmum id est inter breuem inter duo maria inter Isthmos
capedinē ab urbe cardia ad pactyā muro pſepſit: ne ab absinthiis regionē icursantibus in Cardia
festari possent. est āt isthmus hic sex ac triginta stadiorū ab isthmo itrorsus ois chersone Pactya
sus quadringentorū uiginti stadiorū est longitudinis. Interseptis igit faucibus chersone Absinthii
si Miltiades atq; hoc mō absinthiis cohibitio primis cæterorū lampsacenis intulit bellū.
Illi dispositis insidiis eū uiuū excepere. Ea re Crœsus lydus audita (erat āt Crœso Mil- Miltiades
tiades carus) p nūcios lampsacenis pcepit ut hoiem missū facerent: alioqn se illos i morē capitur
pini extriturū cōminatus est. Hac o sone nutantibus lampsacenis quid sibi uellet quod
Crœsus minabat se illos i morē pini extriturū. Vix tandē quidā e maioribus natu itelli
gens quid illud esset: exposuit inquiens pinum ex omnibus arboribus solam esse quæ
excisa nullam sobolem remittat: sed prorsus emoriatur. Ea propter ueriti Crœsum lam-
psaceni solutum Miltiadem remiserunt. Ita Miltiades ob Crœsum euasit: qui postea si-
ne liberis moriens imperium atq; opes tradēs Stesagoræ Cimonis sui e matre germani. Stesago-
Ei defuncto chersonnitæ ut mos est conditori urbis sacrificant: certamenq; equestre ac ras
gymnicum statuto tempore celebrant: in quo nulli lampsacenorum certare permittit.
Durante cū lampsacenis bello cōtigit: ut Stesagoras quoq; liberis orbus decederet apd
curiam percussus securi in capite a quodam qui se transfugam uerbis simulabat: sed re ip
sa q̄ hostis erat atrocior. Stesagora hunc in modum defuncto tum pisistratidę Miltiadē
Cimonis filium fratrem defuncti cum triremē ad suscipiendas in peloponnesō res dimi-
serunt: in quem etiam athenis beneficia contulerant: tanq̄ non sane conscii mortis Cimo
nis patris eius: de qua morte alio in libro qualis fuerit commemorabo. Miltiades ut ue- Miltiades
nit in chersonesum domi sese continebat in honorem uidelicet Stesagoræ fratris. Olorus
Quod audiētes chersonnitæ undiq; ex omnibus ciuitatibus principes contraxerunt ad rex
lugendam cum Miltiade fratris necem. Hi postq̄ uenerūt illic i uincula coniecti sunt: & Hegesi-
Miltiades chersōnesum optinuit cōductis auxiliariis: filiāq; Oloti regis thraciæ Hegesi pyla
pylā duxit uxorem. Quem & si nuper illuc profectum: tamen non mediocria sed grauia
sane negocia exceperunt. Nam tertio q̄ hæc gesta sunt anno e chersonneso profugit non
ausus expectare uenientes scythas nomades: qui ab rege Dario irritati coactis copiis ad
hanc usq; chersonnesum processerunt. Illis digressis eum rursus dolonci reduxere trib⁹
annis anteq̄ aliis curis implicaretur. Tunc phœnices apud tenedum esse cum audisset qn
q; cum triremibus quas præsentibus facultatibus impleuerat athenas nauigauit soluēs
ex urbe cardia: qui dum per sinum nigrum transmissa chersonneso cursum tenet a phœ
nicum classe circūuentus ipse quidem cum quatuor triremibus ad imbrum euasit: qui
tam tamen phœnices insecuti ceperūt: cui præerat Miltiadis filius natu maximus Meti Metio
ochus nō ex filia Olori thracū regis: sed ex alia muliere. Eū phœnices cū Miltiadis filiū chus
esse cognouissent: ad regem perduxerūt rati se magnam apud eū gratiam inituros: quo Imbrus
niam Miltiades in dicenda apud Iones sententia suasisset ut scythis rogantibus Iones so
lut a rate domum abire obtemperaretur. Oblato tamen sibi Methiocho Darius tantū
abest ut quicq̄ mali fecerit ut permultis eum bonis affecerit. Donauit enim domo facul
tatibus uxore etiam perside: ex qua liberi geniti sunt: qui inter persas censentur. Miltia-
des autem ex imbro athenas peruenit: Neq; hoc anno quicquā est a persis amplius in Io
nas sæuitum: sed benigne sane cum eis actum. Hoc anno Arthaphernes sardium præses
accitis hostium nunciis adegit Iones ad pactiones inter se faciendas de tradēdis mutuo
iis qui iniurias intulissent: ne ue quid inuicem ferrent: aut agerent. Ad hoc adactis Io-

nibus per paráſangas (Ita enim pſæ tricena ſtadia appellant) regiones diuiſit: regionati q; uectigal inſtituit: quod regi penderẽt: quod uectigal ab Artapherne inſtitutũ ad meã uſq; ætatẽ: qui illic fuere pepẽderunt: eadẽ pene qua prius conditione inſtitutũ. Et hæc q dem illis pacata erant. Cæterũ ineunte ſtati uere aliis ducibus ab rege abdicatis: Mardo nius Gobryis filius adhuc adoleſcens & recẽs in matrimoniũ accepta Darii filia Artozu ſtra ad mare deſcẽdit permagnas ducens peditum claſſiariorumq; copias. Q uo cũ exer citu poſtq̃ in ſiciliam peruenit: ipſe conſcenſa naui cũ claſſe abiit aliis ducibus pedeſtres copias in helleſpontũ ducentibus: ubi p̃teruectus aſiam in ioniã puenit Mardonius. Mi ram hic rẽ ego referã iis græcis qui non aſſẽtiuntur. Otanẽ inter ſeptem pſas ſuaſiſſe po tiorem eſſe perſis ſtatum populare abdicatis tyrannis: Mardonius ſtatum populare in ciuitatibus conſtituit. His actis in helleſpontũ ire contendit: ubi coacta ingenti ui nauiũ ac peditatus eas copias traiecit helleſpontum: perq; Europam iter erethriam uerſus atq; athenas faciebat. Hæ igitur ciuitates prætextũ Dario erant belli inferendi: ſed in animo habebat q̃ plurimas poſſet græcarum ciuitatum ſubigere: Nam & claſſe thaſios nec ma num ex aduerſo leuantes ſubegit: & peditatu macedonas ultra eos: qui iã ſeruiebant in ſeruitutẽ redegit, etenim q̃ intra macedones ſunt nationes iã ſubactæ erant. Hæc claſſis e thaſio tranſmittens ac terrã legens ad acanthum uſq; pceſſit: & ex acantho ſoluens dũ athon circunuertit: uentus aq lo uehemẽs: atq; admodũ atrox & itolerandus dicitur iẽã ingruiſſe: nauiumq; pleraſq; in athõ propulſas ad trecentas afflixiſſe: ut ſupra uiginti mi lia hominum interierint: Partim q; a feris rapti: partim q; natare neſcirent: partim q; pe tris alliſi. (Nam ſeuiſſimũ circa athon eſt mare): partim gelu abſumpti. Et cum nautico quidem exercitu ita actum eſt. Mardonium autem cum pedeſtribus copiis in macedo nia ſtatiua habentem thraces Brygi ſub noctem inuaſere: & cum alios multos ex eis occi derunt: tum ipſum Mardonium uulnerauerunt. Sed non iccirco ſeruitutem perſarũ de uitare potuerunt. Nam Mardonius non prius ex iis locis deceſſit: q̃ illos in ſuam redegit poteſtatem. His ſubactis rurſus reduxit exercitum: tum ob acceptam apud brygos cala mitatem in exercitu terreſtri: tum ob maiorem in claſſe ad athon. Ita hic exercitus pu gna turpiter geſta rediit in aſiam. Inſequenti anno Darius ante omnia thaſios e uicinis in ſimulatos tanq̃ defectionem molientes miſſo nuncio iuſſit diruere muros & naues in ab dera recipe. Nam thaſii ut qui ab Hiſtiæo mileſio fuerant obſeſſi: & puẽtus & magnos habebant: pecunia multa utebantur cum in compingendis nauibus longis: tum ualidio ribus muris urbi circundandis. Erat autem eis prouentus ex continenti atq; ex metallis: Ex foſſitia quidem metallorum aureorum materia ſeptuaginta talẽtorum. Ex thaſiis au tem metallis minus: ſed tamen frequenter ita ut ſi thaſii forẽt immunes tributorum: fue rint eis in ſummam prouentura quot annis ex continenti: atq; ex metallis ducẽta talẽ ta: & quando plurimum trecenta. Q uæ metalla ipſe quoq; inſpexi: & tamen longe ad mirabiliora fuere: quæ phœnices ii qui cum thaſo eam inſulam condiderunt inuenere: quæ inſula ab hoc thaſo phœnice nomen obtinuit. Hæc autem thaſi phœnicea me talla ſunt inter locum qui uocatur cenyrorum: & Conyrorum ſita: atque e regione Sa mothraciæ ingens mons indagando euerſus eſt. Et hoc quidem huiuſmodi eſt. Thaſii autem iubente Dario & muros ſuos diruerunt: & naues omnes in abdera receperunt. Poſt hæc Darius quid in animo græci haberent pugnare ne ſecum: an ſeſe dedere ten tandum ratus legatos per græciam dimittit alius alio iuſſos petere terram & aquam. Hos in græciam alios item ad tributarias ſibi maritimas ciuitates mittit imperans lon-

Mardonius Artozuſtra

Acãthus

Mardonius Brygi

Thaſus

Aeniro rũ

Conyro rũ

gas naues fieri: & hippophoras: id est naues quibus equi feruntur. Dum hæc isti comparant legatis per græciam euntibus & quæ perses præceperat perentibus terram & aquã multi in continente populi dederunt: Insulani quoq; cum alii omnes ad quos eadẽ petituri legati accessere: Tum uero æginetæ. Q ua de re continuo athenienses irritati sunt q; putarent hostili in ipsos animo dedisse terram & aquam æginetas: ut una cum persa aduersus athenas militarent. Itaq; libenter occasionem contra æginetas amplexi spartam profecti illos insimulauerunt: q; ex eo quod fecerant græciam prodidissent. At hanc delationem Cleomenes Anaxandridæ spartiatarum rex æginam transmisit animo præcipuos eius rei auctores comprehendendi. Conanti illos comprehendere cum alii æginetæ incessere: tum præcipue Crius Policriti negans eum gauisurum siquẽ abduceret æginetarum. Nam id eum facere sine communi consilio spartiatarum: sed ab athenien sibus pecunia corruptum. Alioquin cum altero rege uẽturum fuisse ad se comprehendendos Hoc aũt dicebat ex epistola Demarati. Eum Cleomenes ab ægina discedens interrogauit quod ei nomen esset. Ille respondit quod erat Crios id est aries. Cui Cleomenes Crie inquit Iam nunc præferrato cornua tanq̃ occursurus magno malo spartæ. Per id tẽpus Demaratus Cleomenem insimulabat; & ipse rex spartiatarum nulla re alia nisi familia inferior Cleomenem (ab eodem enim oriũdi) sed familia Eurysthenis: q̃ primigenius fuerat: non nihil honoratior erat. Etenim lacedæmonii nulli poetarum assentientes negant se in eam quam nunc possident regionem deductos a filiis Aristodemi: sed ab ipso Aristodemo regnãte: qui fuit Aristomachi: qui fuit Cleodæi: q fuit Hylli filius. Nec multo post Aristodẽi uxorẽ noie Aeginã q̃ dicũt fuisse filiã Autesionis: q̃ fuit Tisameni: qui fuit Thersandri: q fuit Polynicis filius. Pepisse gemios: eisq; natis Aristodemũ morbo decessisse. Lacedæmones aũt qui cum erant inito consilio creasse regẽ e pueris eũ q esset primigenius: ut lex iubebat: sed nescientes utrum puerorum eligerent cum essẽt simíles ac pares: id cum nequirent ipsi discernere prius fuisse perconctatos genitricem: eaq; negante se dignoscere: sed dissimularet q; uidelicet (ut credibile est) magnope cuperet ambos esse reges: ita hæsitabundos lacedæmonios delphos scisscitatum quid in ea re agerent: & iis Pythiam respondisse ut utrunq; puerorum ducerent ad regem: sed primigenium magis honorarent. Hoc responso a Pythia edito lacedæmonios nihilominus incertos quo pacto primigenium reperirent: admonitos fuisse a quodam messenio nomine Panite ut obseruarent utrum puerorum mater priorem lauaret cibaretq;: quam si deprehẽderent eodem semper modo factitare: habituros id omne quod quererent: & inuenturos quod uellent: sin illa alternando erraret palam fore ne ipsam quidem quippiam magis nosse: & isti aliam rationem inirent. Ibiq; spartiatas ex admonitu messenii obseruantes matrem puerorum ignara cur obseruaretur. Animaduertentesq; illam præferentem alteri primigenium tum cibando tum lauando accepisse puerum qui magis honoraba tur a matre tanq̃ primigenium publicæq; alẽdum curasse imposito ei nomine eurysthene: iuniori Procle hos autem fratres ubi adoleuerunt per omne uitæ tempus inter se dissensisse: & itidem eorum posteros perseueraſſe: Hæc soli græcorum lacedæmonii aiunt Nã quæ cõmemorantur a græcis ego scribo: hos dorien siũ reges usq; ad pseum Danaæ a deo geniti recenseri recte a græcis & ostẽdi græcos esse. Iã tũ enim isti inter græcos cẽsebant. Ideo autẽ dixi usq; ad Perseũ: nec altius repeti q; nullũ Perseo cognomẽtũ fuit mortalis patris: quẽadmodũ Herculi Amphitryon. Itaq; a me rectã rõnẽ sequente dictũ recte est usq; ad Perseũ. A Danae uero Acrisii filia retrorsũ patres corũ recensendo

Cleomenes rex
Crius
Crios.i. aries
Aristodæmus
Aegina
Autesion
Thersandrus
Panitis cõsilium
Euristhenes
Procles
Danae

Perseus

constabit principes dorienſium ex ægypto oriundos. Hæc generis recẽſio ex commemo ratione græcorũ facta ẽ. Vt aũt a perſis fertur. Perſeus ipſe cũ eſſet aſſyrius factus ẽ græ cus nõ tñ ꝓgenitores eius. Nã ꝓgenitores acriſii recenſere ad progeniẽ Perſei nihil attí net: eoſq; quẽadmodũ græci aiunt ægyptios fuiſſe. Hæc de his hactenus. Quod aũt re gnũ dorũ cũ ægyptii eſſẽt ſibi traditũ accepint: hoc qm̃ ab aliis dictũ ẽ omittem⁹. Quæ

Spartano rũ regum iura

uero alíi non attigerunt: eorũ faciemus mentionẽ. Has dignatiões regibus ſpartiatæ tri buerunt duo ſacerdotia Iouis lacedæmonii & Iouis cæleſtis: & ius belli in quãcũq; libue rit regionẽ inferendi: ut id nulli ſpartiatarũ ꝓhibere fas ſit: alioqn piaculari crimine tene atur. Vt in expeditionibus adeundis primi erant reges: in abeundo poſtremi ſint. Cẽtum delecti uiri eis in militia cuſtodes aſſint. In egreſſibus utant quotcũq; pecoribus libue rit: quorũ imolatorũ pelles oẽs ac terga accipiant. Bellica hæc: alia ſunt q̃ pacis tp̃e eis tri buunt. Quotiens aliqua publica euiſceratio fit primi in cœna reges diſcũbant: & iis pri mis diſtribui incipiat utriq; eorũ duplũ oium q̃ cæteris conuiuis: libaminaq; immolato-

Medimnũ. i. ſex modia

rũ & coria eorum ſint. Singulis quoq; calendis inſtantis menſis ſingula pecora utrique e publico dentur apollini imolanda: & farinæ medimnum ideſt ſex modia: & uini laconi-

Pythii

cus quartarius: & in ſpectaculis ſingulorũ certaminũ certis locis præſideant. Liceatq; q

Chœnices

buſcũq; libeat ciuibus initi: & utriq; binos eligere pythios. Sunt autem Pythii qui del phos ad conſulenda oracula mittuntur: quiq; publice cum regibus paſcuntur. Regibus ad cœnã nõ euntibus mittantur binæ chœnices id eſt ſemodia farinæ & uini ſingulæ co-

Cotylę

tylæ ẽ ſextarii p̃ſentibus dupla dẽtur oia. Eadẽ ratione a priuatis quoq; inuitati ad cœnã honorentur. Vaticinia quæ de uirgine pupilla utri danda ſit ei ne cui mater an cui pater deſpõderat: nec nõ de uiis publicis: & ſiquis adoptiuũ filiũ facere uelit inuitis regibus.

Spartano rum ſenatus

Liceat quoq; eis pro ſuo arbitrio aſſidere in ſenatu qui conſtat ex duo de triginta ſeni bus: ſi eo nõ acceſſerint eorum maxime propinqui duo ſenatores ius regũ optinẽt duos calculos ponẽdi: Tertiũ pro ſe ipſis. Viuẽtibus hæc regib⁹ a re publica ſpartiatarũ tribu untur. Illa defunctis equites per uniuerſam laconicam obitũ regis enunciant. Fœmine purbem circuneuntes hollas pulſitant. Cũq; hoc fit neceſſe eſt ex ſingulis domibus duos ingenuos: marẽ ac fœminã luctu fœdari magnis penis niſi hoc faxint ꝓpoſitus. Eadem

Regũ funus

circa funus regũ conſuetudo lacedæmoniis ẽ: quæ barbaris aſianis. Nam pleriq; barba rorũ eodẽ ritu in mortibus regũ utuntur. Siquidẽ poſteaq̃ mortem obiit lacedæmonio rum rex: oportet eius exequiis adeſſe ex omni lacedæmonis regione neceſſarios quoſq; ſpartiatarum qui ſunt numero uicinorum. Quorũ & itẽ ſeruorũ atq; ipſorum ſpartia tarum poſteaq̃ multa milia in unum coacta ſunt: promiſcua cum mulieribus frontes ſu as intrepide plangunt: & ululatu imenſo utuntur: Vltimũ quẽq; regum dicentes ſemp fuiſſe optimum. Qui uero regum in bello periit eius ſimulacrum cum expreſſerũt: in to ro bene ſtrato efferunt: Cuius tumulatione decẽ dies iuſtitiũ ẽ: nulluſq; magiſtratuum conſeſſus ſed luctus continens: In hoc quoq; cum perſis iſti conueniunt: quod defuncto rege alter qui ſuccedit liberat ære alieno quicunq; ſpartiata aliquid aut regi aut reipubli cæ debebat. Apud perſas qui rex creatus eſt omnibus ciuitatibus tributum quod debe bant remittit. Cũ ægyptiis etiam lacedæmonii in hoc congruunt: q, eorũ præcones & ti bicines & coqui in paterna artificia ſuccedunt: & coquus e coquo: & tibicen ex tibicine: & præco ex præcone gignitur. Neq; ulli propter uocalitatem aliis inſidiantes ſed ip ſos ingerunt: ſed in paterno opere perſeuerant: atq; hæc quidem ita fiunt. Cleo menem tunc cum apud æginam eſſet communi græciæ bono operam dantem inſi-

mulabat Demaratus nõtam æginetis ſtudens: q̃ iuidia & odio ductus. Quem Cleomenes ab ægina reuerſus cõſultabat ut regno ſum moueret ob hanc rẽ intendẽs in eũ actionẽ. Ariſton ſpartæ regnũ obtinens cũ e duabus uxoribus liberos nõ ſuſciperet (neq; enim ſe culpã eius rei eſſe agnoſceret) tertiam duxit uxorẽ: & duxit hũc in modũ. Erat ei amicus quidã ſpartiata: cuius opera ex oibus ciuibus maxime utebat. Cui uiro erat uxor ſpecioſiſſima ex turpiſſima talis facta. Si quidẽ hanc mala forma prædita eſſe cernẽs nutrix ſua. Idq; parẽtes eius utpote locupletes ægre ferre: hoc excogitauit ut puellã ſingulis diebus baiularet ad Helenæ tẽplum: qd̃ eſt in loco q̃ dicit̃ therapnæ ſuper phanũ Phœbi. Eo quotiens nutrix itulerat puellã ſtans añ ſimulacrũ deã præcabat̃ ut alumnã deformitate liberaret. Cui aliquãdo exeunti de tẽplo mulier quædã apparuiſſe fert̃: atq; interrogaſſe illam quidnã in ulnis geſtaret: & cũ nutrix ſe infantẽ geſtare reſpõdiſſet: iuſſiſſe ſibi oſtendi. Cũq; negaret nutrix ſe id facturã q̃ infantẽ parẽtes ſui uetuiſſent oſtẽdi cui piam: iſtitiſſe iubere prorſus ut ſibi oſtenderet̃: magni eni facturã illam ſi a ſe infans cõſpiceret̃. Ita nutrice puellam oſtẽdente: demulcentẽ caput puellæ dixiſſe futuram eam oĩum ſpartanarũ formoſiſſimã. Atq; ab eo die priſtinam ſpeciẽ decidiſſe: quam cũ ad nubilẽ puenit ætatem duxit uxorẽ Agetus alcidis filius ille amicus ariſtonis. Eius mulieris amore titillatus cum eſſet ariſton: hanc rẽ cõmentus eſt. Ageto ſodali ſuo: cuius filia erat uxor: recepit ſe dono daturũ unam e ſuis rebus quancũq; ille optaret: atq; inuicẽ iuſſit illũ ſimile munus ſibi dare. Agetus nihil de re uxoria ſuſpicatus cũ uideret ariſtoni quoq; uxorẽ eſſe: accepit conditionẽ: & in eam rem iuſiurandum interpoſuit. Cui mox ariſton e ſuis rebus præcioſis donauit quam ille elegit. Ipſe uiciſſim cum eius partes petẽdi muneris ab illo fuerũt: ibi optauit uxorẽ eius aſſerri. Agetus dicere ſe p̃ter unũ cętera annuiſſe iureiurãdo tñ adactus ac dolo ſeductus ad eã ducendã abiit. Ita tertiam hãc ariſton repudiata ſecũda duxit uxorem: quæ circa legitimũ pariendi tẽpus nondũ exactis decẽ mẽſibus hunc ei genuit Demaratũ. Ariſton cũ ei ſedenti i baſilica cũ ephoris quidã famulus nũciũ nati filii attuliſſet: ſciens quo tempore duxiſſet uxorem deductis in digitos menſibus dixit iureiurãdo hic nõ ẽ filius meus. Q d̃ audiẽtes ephori haud magni fecere impræſentiarum. Sed poſt ea q̃ puer adoleuit pœnituit Ariſtonẽ dicti opinantẽ utiq; filiũ ſuum eſſe Demaratũ. cui ideo nomẽ impoſitũ ẽ demaratus: ideſt a populo uotis petitus: q̃ añ eũ natũ oĩs populus uota fecit: ut ariſtoni oĩum ante id tempus regũ probatiſſimo filius gigner̃ẽ: ea de re id nomen impoſitum eſt. Interiecto deinde tempore ariſtone uita functo Demaratus optinuit regnũ. Sed uidelicet neceſſe erat ut id q d̃ auditũ fuerat homiñẽ regno priuaret. Ea ꝓpter a Cleomene uehemẽter iſimulabat̃: cũ antea q̃ ab eleuſine abduxiſſet exercitũ: tũ eo tẽpore cũ aduerſus ægineras cũ Medo ſentiẽtes traiecit Cleomenes. ergo ingreſſus eũ urgere Cleomenes cõponit cũ Leutychide Mẽaris filio Agis nepoti ex eadẽ qua erat Demaratus familia ea pactõe: ut ſi eũ regẽ i locũ Demarati cõſtituiſſet: ſe aduerſus ęgietas cõmittaret̃: erat ãt leutichides demarato inimic9 ob hãc p̃cipue cãm q̃ cum p̃cala filia Chilonis filii demarmeni ei deſponſata eſſet: demaratus inſidioſe hoiem cõniugio priuauit: p̃occupata & p̃repta uxore ac retẽta. Ob hãc cãm Leutychidi inimiciciæ eũ demarato extitere. Is tũc Cleomene ſolicitãte cõtra demaratũ iurauit negans eum rite ſpartanorum eẽ regẽ: quod ariſtonis filius non eſſet. deide quod iurauerat iſtitit confirmare q̃ ariſton aliq̃ dixiſſet cum ei nunciaſſet famulus ſuus filium ei natũ & menſes conferens iureiurando negaſſet illum eſſe filium ſuum. Huic uerbo inſiſtens Leutychides pronũciabat Demaratũ neq; ariſtonis filiũ eſſe: neq; rite ſpartæ regnare

Ariſton rex

Helenæ tẽplum

Therapne locus

Ageti uxor formoſiſſima

Demaratus

Demaratus quid

Leutychides

Percala

Eisdem ephoris adhibitis testibus: q Aristoni assidentes tunc hæc ab illo audierant. Tan dẽ re in cõtentione deducta uisum ẽ spartiatis oraculũ quod delphis est cõsulendũ an so ret Demaratus Aristonis filius nec ne. Ibi Cleomenes cũ ex ipius erga Pythiã ꝓuidentia nihil suspitionis esset: subornat Cobonẽ quendã Aristophãti maxima apud delphos au-
Cobas ctoritate ut psuadeat Periallã mulierum uaticinantiũ antistitẽ dicere ea q̃ Cleomenes uo lebat dici. Ita Pythia scisciãtibus iis q ad oraculum erãt missi: negauit Aristonis filiũ es se Demaratũ Q uæ tñ res sequenti tẽpore palam facta ẽ. & Cobone delphis ꝓfugit: &
Demara Perialla honore abdicata. Hactenus q; ad deponendũ regno Demaratum acta sunt. Is e
tus regno sparta ad medos profugit. Ob hanc contumeliã q; cũ eiectus regno gereret magistratũ
priuatus adesset q; spectaculo gymnopediarum id est nudorũ puerorũ palestræ: misit ad eũ Leu tychides in locũ Demarati rex factus deridendi insultandiq; causa ministrũ. q interroga-
ret qualis eẽt præfactura post regnũ. Eam interrogationẽ ægre ferẽs Demaratus respõ-
dit se utrunq; expertũ illũ uero nõ: & eã interrogationẽ lacedæmoniis futurã initiũ plu-
rimæ aut calamitatis aut felicitatis. Hæc locutus uelato capite e theatro domũ abiit: Cõ
festimq; re præparata Ioui bouẽ imolauit: quo imolato matrem accersiit: quæ cũ adue-
nisset positis in eius manus extis mulierẽ his uerbis obsecrauit: p ego te mater cum alios
deos tũc Iouem hũc domesticum quẽ tango precor promas mihi ueritatẽ quisnã re ue-
ra meus est pater. Nã Leutychides inter cõuitia obiicit te e priore uiro grauidã ita ad Ari
stonem uenisse. Alii etiam dementius referentes aiunt te ad domesticum asinarium uen-
titasse: illiusq; me filium esse. Q ua de re ego te adiens obsecro ut uerum dicas. Si quid
enim eorum quæ dicunt feci sti nõ sola feci sti: sed quod multæ. Et multus de hac re spar
tæ sermo est negantium Aristoni fuisse genituram ad filios procreandos. Nam si fuisset
priores uxores fuisse concepturas. Hæc Demaratus. Cui mater ita respondens. Fili inqt
quoniam præcibus mecum agis ut dicam ueritatem: omne tibi uerũ exponetur. Vt me
Simula- domum Ariston duxit tertia quam me duxerat nocte simulacrũ tãquã Aristonis ad me
crũ cũ ma uenit: quod postea q̃ mecũ cõcubuit: coronas quas gestabat mihi circundedit atq; abiit.
tre dema Dehinc Ariston aduenit qui cernẽs me coronas habẽtem sciscitabatur quisnam me illis
rati donasset. Ego ipsum respondi: eoq; id abnuente iurauí asserens non bene illum facere q
negaret. Q uippe qui pauloante ingressus ubi mecum coisset: coronis me donasset. Ari
ston cernens me iurantem intellexit eam rem diuinam fuisse: comptumq; est illas coro-
nas fuisse sumptas ex heroico conditorio: quod est iuxta ianuam aulæ extructum: q; puo
Astraba- cãt Astrabaci. & uates id esse hunc eundem heroem responderunt. Habes igit fili ita ut
cus heros uolebas audire: Aut enim ex hoc heroe genitus es: pateriq; tibi ẽ Astrabacus heros: aut
ex Aristone. Nã ea te nocte cõcepi. Verũ hoc tibi præcipue exprobrãt inimici: q; Aristõ
cũ ei te ortũ nunciatũ ẽ multis audiẽtibus negauit te suum esse: quia tempus decem mẽ
siũ nõ exisses: p inscitiam talium rerũ illic hoc uerbũ excidit. Nã mulieres etiã nouẽ men-
Partus tẽ ses ac septẽ mẽsiũ partũ edũt: nõ oẽs decimũ mẽsem explẽtes. Ego te fili septimestrem
pora geuui. Ipse quoq; ariston nõ diu post agnouit se p inprudẽtiam id uerbũ extulisse. Itaq;
alias oratiões de tua genitura noli admittere. Oia enim ueri simè audisti. Nã qd' ad asi
narios attinet ipsi Leutychidi & iis q talia loquunt: suæ uxores de asinariis pariãt filios.
Demara Hæc illa dixit. Demaratus auditis quæ uolebat sũpto uiatico p speciẽ eundi delphos ad
tus apud oraculũ cõsulẽdũ helim cõtẽdit. eũ suspicati lacedemonii fugã capessiturũ insecuti sunt
darium Sed demaratus iã ex heli zacynthũ traiecerat: quẽ illuc trãsgressi lacedæmõii phẽderũt
eiusq; famulos: sed zacythiis eũ dedere abnuẽtibus. Demaratus illic i asiã ad regẽ Dariũ

traiecit. A quo magnifice exceptus est: territorioq; ac urbibus donatus. Ita in asiam Demaratus abiit: ac tali fortuna usus ē. Vir cū aliis in multis factis dictisq; apud lacedæmonios illustris: tū quod illis olympiadē palmam quadriiugo certamine reportauerat rem eius solius ad ea tēpora regum spartiatarum. Leutychidę Menaris q in regnū amoti Demarati successerat: natus ē filius Zeuxidemus: quē nōnulli spartiatarum Cynisconidē catulum uocabāt. Is spārtę nō regnauit ante Leutychidē defunctus relicto filio Archidemo. Leutychides orbatus filio alterā duxit uxorem Eurydamen Menii sororē Diactoris filiā: ex qua nullam prolē uirilē susceperit: sed filiam noīe Lampito: quam Archidemus Zeuxidemi in matrimoniū accepit ab ipso Leutychide datā. At ne Leutychides quidē ipse spartæ cōsenuit: sed has pœnas Demarato repēdit. In expeditione pharsalica dux cū oia faciendi iu s haberet multæ pecuniæ p corruptelā dono accepit: ipseq; in re deprehē sus cū sederet in castris utraq; manu pecuniā tenens in iudiciū delatus e sparta ꝓfugit. domusq; eius excisa: & tegeæ in quā ꝓfugerat: mortē obiit. Sed hæc in sequēti tēpore acta sunt. Tūc aūt Cleomenes cū sibi res in Demaratū bene cessisset desumpto ꝓtinus Leutychide contēdit aduersus æginetas maiorē in modum illis ꝓpter ignominiā infensus. ita æginetæ utriusq; regis contra se aduētum nō repugnandū iam sibi eē putauerūt. Ex qbus reges adduxere decē quos delegere diuitiis ac genere eminētissimos cū alios tū Crium Polycriti & Casambū Aristocratis. qui plurimum habebant potentiæ. Eos in atticā adductos penes inimicissimos æginetis athenienses deposuerunt. Post hæc Cleomenes cum eū subiesset metus spartiatarum iam manifestus maleficii i Demaratum excogitati i thessaliam subterfugit: atq; illinc in arcadiam profectus res nouas moliebat sollicitās arcadas aduersus spartam: adigensq; eos iureiurando ad se sequēdum quocūq; ipsos educeret. Q uin etiam in animo habebat primores illorum ad urbē nonacrim ductos adigere ad iusurandum per aquam stygis. In hac autem urbe ab arcadibus fert esse stygis aq̄. Et est uidelicet talis ea aqua: E petra emanat aquula distillans in uas quoddam i gyrum maceria præseptum. Nonacris autem ubi fons hic uisit urbs arcadiæ ē ante pheneon urbem. Talia molientem Cleomenem lacedæmonii cum animaduertissent timentes sibi ipsi spartam reuocarunt ad pristinam dignitatem. Sed eum reuersum statim morbus insaniæ cepit & iam antea subinsanum. Nā ut cuiq; spartiatarum obuius erat in eius faciem infligebat sceptrum. Hæc illum facientem ac desipiscentem propinqui soleis ligneis illigauerūt. Q ui custodē digressis aliis solū remānisse cernens petiit ab eo gladiū. Custode abnuēte dare ab initio cōminabat: quæ mox ei facere donec minus conterritus custos (erat enim seruus quidam) gladium tradidit. Eo accepto Cleomenes a suris incipiēs sese detruncabat. In longum nāq; discidēs carnes e tibiis ad fœmora processit e fœmoribus ad coxarum uertebra: atq; ilia quousq; peruenit ad uterum. in quo rescindēdo sic expirauit. Vt pleriq; græcorum memorāt: quia Pythiam corruperat ad ea dicēda quæ circa Demaratum acta sunt. Vt soli athenienses quod adortus eleusinam phanum deorū fuerat depopulatus. Vt argii quia eos q e pugna fugerant: argios ex argi tēplo ipsorum abductos obtruncarat: & ipsum lucū quē i argia occupasset icēderat. Etenim Cleomeni delphis oraculū poscēti respōsum fuerat eū argos eē capturū. Q ui posteaq̄ ad flumē erasinum copias spartitarū duxit: qd flumē e lacu stymphalio manare fert. Hūc enim lacū i uoraginē cōdi: & argis posta exoriētē apparere. Illinc q; iam eā aquā uocari erasinū. Ad hoc igit fiumen posteaquam peruenit: ei hostias immolauit & cum læta non essent exta: de flumine transmittēdo ait delectari se quidem erasinū nolle ꝓdere ciues suos: nō

Leutychides rex
Zeuxidemus
Cynisconides
Archidemus
Eurydames
Lampito
Crios
Casābus
Nonacris urbs
Stygis aq̄
Nonacris
Pheneū
Cleomenes insanus
Cleomenis furor
Erasinus flu.
Stymphalius lacus

Thyrea

tamen ideo argios gauisuros. Moxq; illinc motis castris ad thyream uenit: & mari taurũ cũ mactasset: nauibus copias ad regionẽ tirynthiam ac nauplią duxit. Id audiẽtes argii

Sepia locus

ad eos arcẽdos obuiam tẽdunt ad mare. Et cũ aduentarẽt tirynthũ i loco cui nomen indi tũ est sepia: relicta nõ magna inter duas acies intercapedine cõsederũt e regione lacedę moniorũ. Neq; uero illic pugnã ex aperto reformidabãt: sed ne dolo exciperent. Nã ad hanc rẽ attinebat oraculũ quod Pythia ediderat cõmuniter eis atq; milesiis i hæc uerba. Verũ quando marẽ peruertet fœminia uictrix: Inter & argiuos referet prælustris honorẽ: Tunc asgiuarũ reddet pleraſq; gemẽtes. Vt uenturorũ aiat qs quandoq; uirorũ Telo sæuus obit sinuoso corpore serpẽs. Hæc oia argiis cum cõtigissent metum incutiebãt. Ideoq; eis uisum est p̃cone hostiũ esse utendum. Atq; ita esse faciendũ quotiẽs p̃co sparti ata quippiã lacedæmoniis denunciaret idẽ facerent ipsi. Cleomenes animaduertẽs argios facientes quicqd apud lacedæmões præco denũciasset: præcepit suis ut cũ præco denunciaret prandendum: tunc raptis armis tenderent in argios. Hoc executi lacedæmonii in argios e uoce præconis prandentes impetnm faciunt: eorumq; cum multos occiderunt: tum pulures in locum argi fuga elapsos circunsederunt: qui dum asseruantur: Cleomenes hoc sibi faciẽdum putauit. Sciscitatus quosdam quos secum habebat p fugas misit præconem ad euocandum nominatim eos argios qui in luco præclusi erant ad se redimendos. Est autẽ apud lacedæmonios redemptio in singulos uiros bine mnæ. Ita argiorum quinquaginta ut quisq; euocatus fuerat Cleomenes iteremit: quod faciẽs latebat cæteros: qui in phano erant utpote denso luco interiecto non cernentes quid illi extrinsecus agerent: nisi postquam quidam conscensa arbore quod fiebat ispexit. Vnde nõ amplius qui euocabãtur prodiere. Ibi Cleomenes iussit unũquẽq; seruorum lucum

Argi lucus

materia circundare: atq; illis obtemperantibus lucum incendit. Eoq; iam ardente percontatus est quẽdam perfugarũ cuiusnam deorum esset ille lucus. Perfuga argi esse respondit. Quo audito Cleomenes uehementer ingemiscẽs: O Apollon inquit uates quã topere me frustratus es: dicens me argos esse capturum. Coniicio iam exitum habuisse oraculum. Post hæc maiore copiarum parte spartam redire permissa: ipse cum mille delectis perrexit ad templum Iunonis illic sacrificaturus. Sed sacrificare super aram uolẽs cum a sacerdote uetaretur negante fas esse extemo illic sacra facere: iussit seruos abductum uerberare: Ac postea q̃ immolauit: spartam abiit. Reuersum inimici ad ephoros citauerunt crimini dantes quod pecunia corruptus argos cum facile posset non cepisset. Quibus respondit Cleomenes (incertum mihi uere an falso) se postea q̃ templum argi cepisset: putasse dei expletum esse oraculum: & proinde non prius tẽtandam urbem q̃ sacris operatus sciret an sibi deus illam traditurus esset: an impedimento futurus. Sibi autem apud Iunonis templum litanti effluxisse flammam e pectorib⁹ simulacri: atq; ita ipsos intelligere procul dubio eum non esse argos expugnaturum. Si enim e capite simulacri flamma extitisset: fore ut urbem ab arce caperet. Cum uero e pectoribus fulgur extiterit: id omne fuisse confectum quod deus confici uoluisset. Hæc dicẽs credibilia ac probabilia spartiatis dicere uisus ẽ: multoq; maiore parte sentẽtiarum absolutus. Cæterum argos ita uiris desolatum est: ut serui eorum res omnes susceperint:

Argos a seruis rectum

atq; magistratus administrarint: dum filii cæsorum ad puberem adoleuere ætatem qui sese in suum ius asserentes: ac reuersi argos mancipia eiecere. Serui eiecti prælio tirynthem optinuere: eatenus quidem dum fuit in eis mutua beniuolentia: & donec ad

Cleãder uates

eos uenit uates quidam Cleander genere phigaleus ab arcadia. Is persuasit seruis ut

dominos adorirentur. Vnde bellum inter eos diutumum extitit: donec argii egre euase-
re uictores. Ob hoc igit̃ aiunt argi Cleomenẽ ad insaniã redactũ male pisse. Ipsi aũt spar- Cleome-
tiatæ negãt ab ullo dæmonio Cleomenẽ ad insaniam redactũ. Sed cõuersatiõe scytharũ nis insania
intemperantẽ meri esse factũ: & iccirco furiosum. Scythas enĩ nomades post illatũ sibi a
Dario bellũ ad illũ ulciscendũ pstitisse: missisq; spartam nũciis ad societatẽ faciẽdã ita pe
pigisse tanq̃ ex utrorũq; utilitate foret ut ipsi quidẽ scythæ iuxta flumen phasim cona-
rent̃ medicã regionẽ inuadere. Spartiatæ uero ab epheso ascendere & ad certum locum
utriq; occurrerent. Cũ iis scythis q ad hoc missi sunt cõsuetudinẽ habuisse Cleomenem
aiũt: atq; ex eo nimiam didicisse potãdi intemperantiã: atq; ob id insanisse se arbitrari. Vn Scytissa-
de quotiens intẽperantius bibere uolũt aiunt scythissato idest age scythã. Ira de Cleome to
ne referunt spartiatæ. Mihi uero uidet̃ ille has pœnas Demarato pepẽdisse. Eum defun
ctũ ubi audierẽ æginetæ spartam nũcios misere uociferatũ contra Leutychidẽ de obsidi
bus qui athenis tenerent̃. His lacedæmonii cõsilio inito multũ iniuriæ ab Leutychide
illatũ esse censuerunt: hoiemq; dedendũ: quẽ illi æginã deportarẽt p iis qui athenis tene
rent̃. Hunc cũ essent ducturi æginetæ: tũc ad eos Theasides Leoprepis uir spartæ pba- Thesia-
tus quid inqt uiri æginetæ facere uultis? Regẽ ne spartiatarũ deditum a suis ciuibus ab des
ducere. Si nũc præiracũdia spartiatæ ita decreuerũt: Cauete ne qd̃ exitiale malũ in ue-
stram regionẽ si hoc feceritis iferant. His auditis æginetę ab illo abducẽdo supsederunt:
hac tñ conditiõe ut secũ pfectus athenas Leutychides redderet sibi uiros q illic depositi
eẽnt. Vbi athenas uenit Leutychides: ac depositũ repoposcit: athenienses ut qui redde- Leutychi
re nollent tergiuersari: q; dicerẽt duos i deponẽdo reges fuisse: Ideoq; iniquũ eẽ id alteri des
sine altero reddi. Quibus negãtibus se reddituros Leutychides facite inqt athenienses
utrũ ipsi uultis si reddetis sancte facturi: e cõtrario si nõ reddetis. Qualis aũt res circa de
positũ cõtigit spartæ uolo referre. Dicimus nos spartiatæ fuisse tertia ab hic ætate quẽdã
Glaucũ Epicydis filiũ: q cũ aliis sũmis laudibus excellebat: tũ iustitia iter oẽs optime au Glaucus
diebat: q p id tẽpus lacedæmonẽ incolebãt: & huic pcedẽte tẽpore cõtigisse: ut uir qui- iustus
dã milesius spartã uenerit hois conueniẽdi gratia: atq; ita sit allocutus. Ego sum uir mile
sius: qui ad tuã glauce fruendã iustitiã uenio. Nã cũ eẽt tua fama celebris cum per oẽm
aliam græciam: tum uero p Ioniam: apud me metipsum ratiocinatus sum. Ionia quidẽ
semper obnoxia periculis ẽ: peloponnesus autem tuto fundata: & ob id uidere licet eos
dem homines nihil habere pecuniarum. Hæc reputanti mihi atq; consultanti uisum est
dimidium mei census in pecuniam redactum deponere penes te: q; probe intelligo hæc
penes te deposita mihi icolumia fore. Tu uero has pecunias accipe: & hãc notam quam
una custodis: quam notam quisquis habens reposcet pecuniam ei reddito. Hæc hospes
qui mileto uenerat dixit. Atq; ea conditione depositum glaucus accepit. Multo deinde
tempore interiecto filii eius qui pecuniam deposuerat spartam ueniunt: glaucum con-
ueniunt: exhibitaq; nota pecuniam reposcunt. Ille enimuero repellere homines atqui
his uerbis e contrario respondere neque istius rei quicquam reminiscor: neque ad me
pertinet scire quæ dicitis. Volo tamen reminiscens quicquid iustum fuerit facere: & si ac
cepi iure optimo reddere: sin a principio non accepi: græcorum legibus in uos uti. Ad
quod confirmandum: præstituo uobis tempus hinc ad quatuor menses. Ita milesii facta
iactura tanquam fraudati pecunia discessere & Glaucus delphos se contulit ad oracu
lum consultandum. Cui consulenti an orco id est iureiurando pecuniam prædaretur:
Pythia respondit is uersibus. Glauce epycydides equidem expedit: ad breue tempus.

Sic horco uicisse: interuertisseq; hummos: Deiera: & euorcũ quoniã manet exitus ídem
Orcinatus Ast orcinatus q nomine: q nauibus q Nullis est pedíbus rapíde aduenít usque adeo dũ
Cõuoluens omnem pdat prolemq; domũq; Cũ sobole euorcí melius sed postea aget.
Tentare & facere His auditis Glaucus ueniã sibi eorũ quæ dixisset ut daret deũ obsecrabat. Cui Pythia í-
Depositũ reddédũ esse quit ídem pollere tentare deũ & facere. Tunc Glaucus accítis milesíis hospítibus pecu-
niã reddídit. Cur aũt hæc oratio apud uos instituta est dicet. Glauci nũc nulla supereſt
neq; soboles neq; domus: q illíus censeat. Sed ex sparta radícitus extrita est. Ita bonũ est
nihil aliud de depósito cogitare: q ut repetẽtibus reddat. Leutychides hæc locutus cũ
nihilo magis ab athenienſibus audiret discessit. At æginetæ priusquã superiorum iniu-
riarũ quas atheniẽsibus intulerãt. gratificantes thebanís darent pœnas hæc fecere. Cũ
athenienſibus succenſerent qd sibi ab illís iniuriã fieri arbitrarent: se ad ulciscendũ ap-
parabãt. Erat enĩ atheuienſium í ſunio biremis quædã: quã delũ iam íde a Theſeo quot
annís mittebãt. Hanc æginetæ locatis isidíis intercepere plenã primorĩbus athenienſiũ
uiroſq; allígauere. Ea clade ab æginetís accepta athenienſes nõ amplius differendũ pu-
Nícodromus tauerunt: quin oía in illos excogitarent. Eteni erat quidã Nicodromus Cnuthi apellatus
uir in ægína spectatus: hic ſuam ipſius priorem abiectionem æginetís íputans querebat
qui prius fua de missione cũ transegisset cognito athenienſes esse animatos ad nocendũ
æginetís quibus ipſe infenſus esset composuit cum illis de prodenda ægina ad certã diẽ:
Vetus urbs quo esset rem aggressurus ipſe & illos oporteret uenire ſubsidio. Atq; ita ex cõpósito ur
bẽ quæ uetus uocat occupat: sed athenienſes ad ídem nõ affuerunt: quía classis eorũ par
æginetanæ nõdũ erat comparata: qui dum a corinthiís commodari sibí naues rogant. In
terea res corrupta est. Corinthii per íd tempus athenienſibus amiciſſimi dedere rogãti-
bus naues uiginti: sed dantes uendiderũt ſingulas quinís drachmis: quoniam eas dono
dare uetabantur lege. His acceptis athenienſes & ſuís instructís in ſummã ſeptuaginta
numero in ægiuam nauigauerunt: peruenerunt q; postridie eius diei qui erat distinatus.
Sunium Q uí cum ad diem non adesſent cõscenſo nauigío Nicodromus ex ægína profugit: aliís
nonullís æginetarũ eũ comitantibus: quibus athenienſes ſunium incolendum dederũt.
Vnde isti procedentes eos qui in insula erãt æginetas & ferebant & agebant. Sed hęc po
sterius acta ſunt proceres ęginetarum ſuperata plebe quæ una cum Nicodromo tumul
tum fecerat: mox eos quos ceperant: ad necẽ exegerũt. Vnde piaculum admisere quod
Cereris tẽplũ adiẽs nullo studio expiare potuerunt: præoccupatiq; prius ex ísula sunt deiecti q deum sibí p
piciarent. Nam cum ſeptingentos e plebe quos uiuos ceperant ad necẽ educerent: unus
corũ e uinculís elapſus fugit ad Cereris legiferæ ueſtibulũ: eiuſq; cardínibus præhẽſis
hęrebat: quẽ illi cũ auellere nõ posſent abscisſis uiri manibus ita deduxererũt: quæ ma-
nus cardínibus consertæ manserũt. Hæc cum apud ſe feciſſent æginetæ classe ſeptuagí
ta nauium cũ athenienſibus qui ſuperuenere cõgreſſi superãtur. Victi nauali prælío eos
dẽ quos prius argios in auxílium uocauerunt: sed illi noluere eis amplius auxílio eẽ cau-
ſati q; & naues æginetanæ neceſſario ſumptæ a Cleomene oram argolidem tenuisſent.
& ipſi cum lacedæmoníis in terram descendisſent: ut nonnulli quoq; e ſicyonibus nauí-
bus descenderunt in eadem contra ipſos expeditione. Q uo nomine utriſq; multa ab ar-
giis iniũcta est mille talẽtorum: quorum quingena uterq; populus ſolueret. Et cũ ſicyo
ní ſuam culpam agnoſcentes centum talentís cũ argiis decidisſent: æginetæ ne agnoſce-
re quidem culpam uoluere. Erãt enim ſuperbiores. Eapropter rogant ibus eís nemo am
plius argiorum publice auxílium tulit: sed uolũtariorum circiter mille duce quodam cui

nomẽ erat Eurybates qnq; palmarum uiro. Q uorũ pleriq; non remeauere: ſed in ægina ſub atheniẽſibus occubuere. Et ipſe dux Eurybates ſingulari certamine ter uictor quarto ſub Sophãe de cælis oppetiit. Verũ æginetæ ſua claſſe adorti icõpoſitos atheniẽſes ſupauere eorũq; naues q̃tuor cũ ipſis pugnatoribus cepe. Et atheniẽſes qdẽ bellũ cũ æginetis cõtraxerũt. Perſa ãt q̃ ipſius ptes erant exæquabat cũ famulo aſſidue i mẽoriã redigẽte ut reminiſcereť atheniẽſiũ. Tũ piſiſtratidis aſſidẽtibus atheniẽſeſq; criminãtibus: tũ cupiditate p hoc p̃textũ qđ natus erat ſubigẽdi græcos qcũq; ſibi terrã & aquã denegaſſẽt. Itaq; Mardoniũ q male rẽ naualẽ geſſerat p̃fectura amouit: alioſq; deſignatos duces aduerſus erethriã & athenas mittit i Dati genere medum: & Artapherne artaphernis frĩs ſui filiũ datis mãdatis ut athenas atq; erethriã diripent: captiuoſq; i conſpectũ afferrẽt. Poſtq̃ hi duces declarati ab rege digreſſi ad planiciẽ cilitiæ maritimã deuenere cũ igenti ac bñ inſtructo exercitu: & ibi caſtra poſuere aduenerunt nauticæ copiæ oẽs ut ſingulis erãt iperatæ. ad hæc hippagogæ naues q̃s ſupiore Darioº anno mãdauerat tributariis ſuis p̃parandas. In has itroducti s eqs: atq; terreſtri peditatu ſexcẽtis cũ triremibus in Ioniã contẽderũt. Hic nõ recto curſu ſecũdũ cõtinẽtẽ i helleſpõtũ: ẽt thraciã uerſus nauigabãt ſed e ſamo uñ ſoluerãt p̃ter Icariũ iterq; iſulas p̃cipue ut ego ſẽtio metu circũeundi athõ quẽ ſuperiori anno circũnauigantes magnã iacturã fecerãt: præſertim coacti propter naxon quã antea nõ cepiſſẽt. ad quã poſteaq̃ ex Icario pelago appulſi ſunt (in hanc enim ut primũ copiæ ducerent perſæ urgebant) Naxii memores priorũ fuga ſe i mõtes cõcitauerũt nõ auſi reſiſtere. corũ quos adepti ſunt pſæ in ſeruitutẽ raptis delubra atq; urbẽ incẽderũt. His actis ad cæteras iſulas redeũt. Hæc dũ iſti agũt: Delii relicta & ipſi delo fuga in temoti abeũt. Eo tẽdentes naues p̃cedens Datis non ſinebat ad delũ habere ſtationem ſed trãs delũ apd pheneã: & ſimul cognito ubi delii eſſẽt miſſo caduceatores his eos uerbis affatus eſt. Viri ſacri quid fuga abiſtis non pro merito de me male opinantes. Ego. n. & ipſe mea ſponte animatus ſum & ab rege iuſſus quo in loco duo dii geniti ſunt: ne qd aut eũ locũ: aut eius incolas lædã. Redite igit ad ueſtra ipſorũ & incolite inſulam. Hæc deliis per caduceatorẽ dixit. Mox trecentas turis libras ſuper aram geſtas adoleuit. His actis aduerſus erethriã primũ nauigauit ſimul oẽm claſſẽ ſimul Iões pariter atq; æoles agens. ſtatimq; ab illius digreſſu delos tremuit ut delii aiunt ad meam uſq; ætatem tunc & primũ & poſtremũ cõmota deo mala uentura hoibus portẽdẽte. Nã ſub Dario Hyſtaſpis & Xerxe Darii: & artaxerxe Xerxis filio tribus his deiceps ætatibus plus malorũ paſſa eſt græcia q̃ uigiuti aliis ante Dariũ ætatibus partim a perſis: parti ab ipſis primoribus de principatu bellãtibus. Vt nõ ab re delos cõmota ſit prius immobilis: de qua i oraculis ita ſcriptum erat: Et delon q̃is ſit adhuc immota mouebo: Et ſane in noſtra lingua pollẽt hæc noia: Darioº q; coercitor: Xerxes q; bellator: Artaxerxes q; magnus bellator. Barbari poſtq̃ a delo ad alias inſulas profecti ſunt: ſumebãt illic tũ copias tũ liberos iſulanorum obſides aut militaturos aduerſus uicias ciuitates uidelicet athẽas & erethriam ſignificantes: Sed tamdiu obſeſſi ſunt: eorũq; ager uaſtatus: donec i deditionem pſarũ uenerunt. Eretriẽſes audito pſarũ exercitu aduerſum ſe uenire: auxilia ab athenienſibus imploraueré. Q uibus nõ deneganda auxilia rati athenienſes miſerunt ſubſidio illis ea q̃ tuor milia hoium q chalcidenſiũ eqtũ optinuerant p̃dia. Sed eretriẽſium haud quaquam ſyncerũ erat cõſiliũ: qui tã & ſi accerſebant: atheniẽſes tñ aucipiti ſnia uacillabant qui buſdã eorũ cẽſentibus urbẽ deſerẽdã: & i cacumina euboiæ eundũ: q buſdam qui ppria lucra a perſis expectarẽt proditionẽ moliẽtibus. Horũ utrorũq; aios aia duertẽs Aeſchi

Euryba-
tes

Mardoni
us

Datis

Delos tre
muit

Hiſtaſpis
Darius
Xrxes
Artaxer-
xes

Delos cõ
mota
Darius.i.
coercitor
Xerxes.i.
bellator
Artaxer-
xes.i. ma
gnus bel.
lator

nes Nothonis filius eretriēsiū primarius patefecit athenienſibus oēm p̄ſentiū rerū ſtatū
Aeſchines orauitq; ut domū abirēt: ne una cū illis occūberent. Hæc conſulenti Aeſchini obtempe
rantes athenienſes illinc in oropū tranſgreſſi ſalutē ſibi peperunt. At perſę eo aduecti na
ues oræ erethricæ ad phanū & chœreas & ægilia applicuerūt: potitiq; his locis continuo
equos expoſuere: & tanq̄ cū hoſtibus cōflicturi ſe inſtruxere: aduerſus quos nō decreue
rant eretrienſes ſibi eſſe ꝓdeundū. Sed qñquidē ſnia de urbe non deſerenda euicerat: me
rito dabant operā ut mœnia cuſtodirent. Adorientibus ea ꝑſis acri pugna ꝑ ſex dies cer
Euphorbus tatū eſt: multiſq; utrinq; cadentibus. Septimo die Euphorbus Alcimachi: & Philagrus
Philagr⁹ Cynei inter populares ſuos uiri ſpectati urbē hoſtibus prodidere: quā ingreſſi ꝑ læ poſtq̄
tēpla ſpoliauere incenderunt. In ultionē eorū tēplorū q̄ ſardibus deflagrauerant hoibus
iuſſu Darii i ſeruitutē captis. Potiti eretria aliquot illic dies morati i attica nauigauerūt
tuncq; magnā partē uaſtauerūt rati idē facturos athenienſes quod eretrienſes feciſſent.
Marathō Eteni erat locus atticę marathon proxime erethriā ad eqtandū opportuniſſimus: quo il
los. Hippias Piſiſtrati filius deducebat. Eodē athenienſes & ipſi re audita ad ui arcendā
Miltiades ꝓceſſerunt decē p̄fectis ſibi ducibus: quorū decimus erat Miltiades: cuius patrē Cimo
nē Steſagoræ fugere ex athenis Piſiſtratū Hippocratis contigerat: & dū fugit optinere
olympiadē quadriugo certamine: quā uictoriā muneris gratia tranſtulit in Miltiadē ex
matre germanū: proximaq; olympiade eiſdē equabus aliā olympiadē cū uiciſſet a filiis
Prytaneū Piſiſtrati interfectus eſt nō iā uiuo Piſiſtrato. Interfectus eſt aūt ad prytaneū noctu ſum
Diacœne miſſis pcuſſoribus: ſepultuſq; añ urbē trans uiā: quæ uocat diacœle: & e regiōe ſepultæ
Euagoraſ ſunt eq̄ illæ q̄ tris olympiacas uictorias reportarant. Idē qd iſte iā aliæ equæ fecerunt q̄
Miltiades fuerūt Euagoræ laconis. Aliæ præterea nullæ. Per idem tēpus maior natu filiorū Cimo
nis Steſagoras apud Miltiadem patruum in cherſonneſo educabatur: minor autem
apud ipſum Cimonem athenis erat nomen habens a Miltiade cherſonneſi conditore. Hic igitur Miltiades e cherſonneſo tunc profectus dux athenienſiū erat e dupli
ci cæde elapſus ſemel cum eum phœnices uſq; ad imbrum perſecuti ſunt magni faciētes
capere hoiem ut ad regem perducerent: iterū cū abiis elapſum domū ſuam reuerſum ac
ſe reducem eſſe exiſtimantem inimici ſui exceperunt: & ad iudicium deduxerunt accu
ſantes occupatæ in cherſonneſo tyrānidis. Hoc reatu liberatus ſuffragiis populi dux de
Philippides claratus ē. Duces cū adhuc i urbe ante oia legatū ſpartam mittunt Philippidē illū q̄dem
Parthenius mons athenienſem: ſed tabellariam operam factitantē. Huic Philippidi ut ipē refert & athenie
Panos tē ſibus renunciauit circa partheniū montem: qui ſupra tegeam eſt obuius fuit. Pā: cōpella
plum toq; nominatim Philippide iuſſit nūciari athenienſibus quid ita athenienſes nullam ge
rerent curam ſui: qui bene ipſis uellet: q̄q; iam ſæpenumero de eis benemaritus fuiſſet:
atq; etiam futur⁹ eſſet. His uerbis fide abita athenienſes quod eorū iam ſtatus erat be
ne conſtitutus extruxerunt ſub arce templum Panos: illiq; annuis hoſtiis ex quo nūci
um accepere ſacrificant: ardenti candelabro ſupplicanti. Philipides autē hic qui ſibi Pa
na dixit apparuiſſe tunc cum a ducibus miſſus eſt: iterum athenis egreſſus ſpartam per
uenit adienſq; magiſtratus Lacedæmonii inquit orant uos athenienſes ut ſibi opem fe
ratis: nec ciuitatem inter græcos uetuſtiſſimā cōtemnatis in diſcrimē adductā ne barba
Erethria ris uiris ſeruiat. Etenim erethria direpta ē: iſigniq; ciuitate græcia ibecillior reddita. His
mandatis a Philippide expoſitis placebat quidē lacedæmoniis opem ferre athenieſibus
ſed id ſibi impoſſibile confeſtim facere uidebatur nolentibus legē rumpere. Nā erat no
uus dies inſtantis menſis: quo die negabant ſe progreſſuros nec niſi urbe lunari impleto

& iſti quidē pleniluniū expectabant. Hippiæ āt Piſiſtrati filio q̄ barbaros in marathonē pducebat: uiſū hoc in ſōnis ſupiore nocte oblatū eſt. Videbaſ ſibi Hippias cū mr̄e cōcū bere. Quo ex ſōnio coniectabat fore ut reuerſus athenas: ac recepto dominatu ſenex domi ſuæ obiret. Hunc in modū interpretabaſ uiſū ſuū. ei tūc dū prædā eretrienſē quam depoſuerat in inſula ſtyreorū noleægileā reportat: dūq̄ naues ad marathonem appulſas in ſtationibus locat: ac barbaros in terrā egreſſos diſponit: talia adminiſtrāti cōtigit ſternutatio: tuſſiſq̄ ſolito uehemētior. Vñ concuſſis eius utpote ſenis pleriſq̄ dentibus unꝰ illorū ex uiolentia tuſſiendi excuſſus eſt: & in harenā delapſus: q̄ magna adhibita ad ſue niendū diligentia cū tñ non appareret: ſuſpirans hippias ad eos q̄ aderant ait. Hæc terra non eſt nr̄a: nec eā poterimus nobis ſubl̄ectā efficere: ſed tantūmodo pr̄ē quantum ſpacii dens q̄ mihi aderat optinet. Huc hippias ſuā uiſionē interpretabaſ euaſiſſe. Athenēſibꝰ apud herculis phanū inſtructis ſupuenere auxilio platæenſes oī cū populo: q̄ ſeſe athenienſibus dediderant: & pro quibus frequentes iam labores ſuſceperant Athenienſes: dediderant aūt ſeſe hoc modo: cū a thebanis præmerentur platæenſes: primum Cleomeni Anaxandridæ qui interuenerat: atq̄ lacedæmoniis ſeſe dediderunt: a q̄bus tñ recepti nō ſunt hac oratione utentibus a nobis qui procul habitamus frigidū quoddam fuerit uobis auxilium. Nam priuſq̄ noſtrū quiſquam audiat: poſſitis occupati ab hoſtibus ſæpe expugnari. Suademus aūt ut uos ipſos athenienſibus dedatis uicinis pariter & ad tutandū nō inualidis. hoc lacedæmonii non tam conſulebant platæenſibus q̄ eis bene uellent: quā q̄ optarent athenienſes defatigari boetio bello. Id ſuadentibus lacedæmoniis nō aduerſati platæenſes aditis athenienſibus dum rē diuinam duodecim diis faciūt: eis ad arā ſuppliciter ſedētes ſeſe dediderūt: aduerſus quos thebani re audita exercitū duxerūt. In eorū q̄ auxiliū athenienſes uenerūt. Sed dū cōſerturi prælīū eſſent corinthii haud cōtennendam ſibi rem putantes ad eos reconciliandos interuenere: atq̄ utrorūq̄ pmiſſu regionē hūc in modū terminarūt: ut thebani eos boetios qui nollent inter boetios cenſeri ſinerēt facere quod uellent. Hoc ubi decreuere corinthii abſceſſere. Abſcedentes quoq̄ athenienſes aggreſſi thebani ſunt: cōmiſſaq̄ pugna repulſi. Vnde athenienſes trāſgreſſi quos corinthii ſtatuerant terminos aſopum fecerūt limitem thebanis. Ergo platæenſes athenienſibus ſeſe cū dedidiſſent: ad marathonem tunc auxilio uenerūt. Erāt autem in athenienſium ducibus anticipites ſententiæ aliis uetātibus fieri prælīū. Pauciores enim ſe eē quā ut cū medis confligerent: aliis quorū erat Miltiades ad pugnandū hortantibus: Itaq̄ cū eſſent biſariæ ſententiæ: & deterior uinceret: ibi Miltiades Callimachum aphidneū adiit tūc forte polemarchum ideſt belli principem: qui magiſtratus per ſuffragia electus ſi dā da faba hoc eſt in declaranda ſentētia undecimus eſt. Nā quondam atheniēſes in dicēda ſentētia parē ducibus faciebant polemarchum. Ad hunc Miltiades in te iquit nūc Callimache ſitū eſt: Vtrū in ſeruitutē athenæ r digant: an tu eas liberādo memoriā tui in oē æuū reliquas: qualem ne Harmodius quidē atq̄ Ariſtogiton reliquerūt. Nā atheniēſes nunc in maximū oīum ex quo nati ſunt uenere diſcrimē: qui ſi medis ſuccumbant palam ē q̄ paſſuri ſint traditi Hippiæ. Sin aūt ſuperent: poterit hæc ciuitas urbiū græciæ effici prima. Quo aūt pacto hæc fieri poſſint & quomodo ad te harum terū arbitrium redeat nūc exponam. Noſtræ qui duces ſumus biſariæ ſunt ſententiæ de prælio committendo: aliis id ſaudētibus: aliis diſſuadētibus. Quī niſi prælīū committimus: uereor ne magna exiſtat ſeditio: quæ mentes horum ſollicitet ad ſentiēdum cū medis: Si pugnamus ante q̄ aliud uitii in nōnullis ſubeat: poſſumus diis æquis cum uictoria diſcedere. Hæc omnia

Hippiæ ſomniū

Aegilea

Hippiæ deus

Aſopus flu.

Polemarchus

Hermodius

Ariſtogiton

ad te tendunt: & abs te dependent: quæ si meæ sententiæ acceſſeris: erit & tibi patria libera: & ciuitas oium græcarũ princeps. Si acceſſeris sentẽtię diſſuadẽtiũ pugnam: eorum quæ recẽſui bonorũ tibi cõtraria exiſtẽt. Hæc dicẽs Miltiades Callimachũ iduxit. Ita accedente sentẽtia polemarchi obtẽtum ẽ ut cõfligeret. Post hæc ii duces quorũ sententia
Miltiades de cõfligẽdo fuerat: ut cuiuſq; dies imperitanti uenerat: uicẽ ſuam Miltiadæ dabat: quã ille accipiẽs nõ tñ prius decertandũ: q̃ dies imperii ſua aduenit. Itaq; ubi uices eius fuere tunc atheniẽſes hunc in modũ inſtructi ſunt ad cõfligẽdũ: dextro cornu prẽerat Callimachus polemarchus. Ita enim lex apud atheniẽſes tũc poſtulabat ut polemarchus dextrũ
Callimachus cornu teneret. Hoc duce ſequebant deiceps cæteræ tribus ut quæq; ordine erat. Nouiſſimi ſunt collocati platæenſes iidẽ ſiniſtrũ cornu tenẽtes. Quo factum ẽ ut ab huius
Atheniẽſis exercitus ordo pugnæ tempore: quotiẽs atheniẽſes ferũt hoſtias apud panagynas ideſt publicos cõuẽtus: quæ qnto quoq; anno fiũt atheniẽſis præco cõceptis uerbis præcet bona atheniẽſibus pariter & platæenſibus. Igit atheniẽſium acies tũc apud marathonẽ iſtructa iccirco ſic erat q; aciẽ medicã imitabat: ſed i medio paucis cõferta ordinib9: ideoq; illic debili or: utroq; aũt i cornu cõfertior: q̃ poſteaq̃ ita iſtructa ẽ: ac ſacrificiũ liratũ eẽ atheniẽſes audiere: tũc curſũ i barbaros tẽdũt. Erat aũt iter utrãq; aciẽ nõ miũs octo ſtadiorũ iterca pedinis. Quos curſu ferri i ſe uidẽtes pſæ aptabãt ſe tãq̃ illos excepturi iſaniæ dantes id q; cernerẽt curſu tẽdere cũ pauci eſſẽt nõ eqtatu nõ ſagittis fretos. Hoc ita barbari interprætabant. Atheniẽſes poſteaq̃ cõferti cõflixere cũ barbaris: pugnam memoratu dignã edebãt. Quippe primi oim græcorũ quos ipſi nouimus curſu i hoſtẽ uſi ſũt: primi ſuſtinuerũt cernere medica ueſte idutos: cũ añ hac uel audire nomẽ medorũ grẽcis terror fuiſſet. In marathõe cũ diu pugnatũ eẽt: barbari circa mediã aciẽ uicerũt: ubi pſæ ſtabãt & dacæ: eãq; prũpẽtes hoſtẽ i mediterranea pſequbant. At i utroq; cornu uicere atheniẽſes
Marathonis pugna platæenſeſq; ac barbaris q terga dederant: fugere pmiſſis contrahũt cornua: & cũ iis q mediã ipſorũ aciẽ pfregerãt dimicãtes ſupant fugiẽtes pſas urgẽt: cædũtq; dõec ad mare pueniẽtes petito igne naues corripuere. Quo i certamine Callimachus Polemarchus interfit e gregia nauata opera. Occubuit quoq; e ducibus Steſileus Tharſili: & Cynegi
Callimachi mors rus Euphoriõis: dũ ſummã puppim apprehẽdit abſciſſa bipẽni manu cecidit. Nec nõ alii
Steſileus atheniẽſes multi & clari. Septẽ q dẽ noues optinuerũt atheniẽſes hoc mõ cæteris barba-
Cynegirus ris retractis: receptaq; põda eretriẽſi ex inſula ubi reliquerãt circũuecti ſunt aio puertẽdi Atheniẽſes ad urbẽ abeũtes: cæterum atheniẽſes ab Alcmæonidis iſimulati ſunt q; uidelicet excõpoſito perſis adhuc apud inſulam agẽtibus ſcutum oſtẽderint. Dũ illi ſumũ circũuehũt: athenienſes e ueſtigio abeũtes celerrime ad ferẽdã urbi opẽ ꝓperauerũt. Barbaroſq; eodẽ tendẽtes puerterũt ꝓgreſſi ex Herculis tẽplo: qd ẽ in cynoſargi caſtra poſuerũt. Barbari ſupato claſſe phalero (hic enĩ atheniẽſiũ naualia tũc erãt) ſup eũ locũ ali
Phalerũ quãdiu ꝓpter tẽpeſtatẽ morati rurſus i aſiã abierũt quorũ i hac pugna apud marathonẽ
Marathonẽ apud geſta occubuere circiter ſex milia trecẽti. Atheniẽſiũ uero cẽtum nonaginta duo. Tot ex
clades utriſq; cecidere. Inqua pugna hęc res mira cõtigit. Vt atheniẽſis q dã Epizelus Euphoræ dũ ſtãte acie pugnãt: ſtrẽnue luminibus caperet neq; faucius ulla parte corporis neq;
Epizelus cæcus ictus: atq; ita cæcus i reliquũ uitæ tẽpus pmãſit. Quẽ audiui dicere ſolitũ de ſua clade nihil ſum ſibi eẽ añ ſe ſtare uirũ quẽdã armatũ ꝓcero corpore: cuius mẽtum oẽm clipeũ ium
Datis braret: & hãc laruã ipſũ ptergreſſam: ſed ſe illũ q ſibi aſſiſteret occidiſſe. Hæc Epizelũ ſolitũ cõmemorare audiui. Datis in aſiã cũ claſſe rediẽs ubi myconẽ tenuit: uidit in ſomnis uiſum. Id añ qd fuerit tradit. Vbi primũ dies illuxit: naues rimatus eſt. Cõpertoq; in na

uí phœnicea ſimulacro Apollínis inaurato ſciſcitatus eſt quo eẽplo ſnblatũ eſſet. & ubi audiuit ex quo tẽplo nauigãs ſua naui í delũ. (Iã. n. delíi in ínſulã redierãt) ſibí ſímulacrũ ín tẽplo depoſuit. præcepitq; deliís ut illud ín deliũ thebanorũ referrẽt: qd̃ eſt ſupra mare e regiõe chalcidis: Hoc ubí p̃cepit Datis uela íllínc fecit. Delíi tñ hanc ſtatuã nõ repor tauerunt: ſed uiceſímo poſt anno eã thebaní ex oraculo í deliũ contulerũt. Datis & Artaphernes poſteaq̃ ín aſiã nauigauere: captíuos eretrienſes ſuſa pduxere. Quos Darius rex & ſi in eos añ captiuitatẽ uultũ cõtraxerat acerbitatis q; ſe priores íniuría laceſſíſſent: tñ ut í conſpectũ ſuũ adductos uídit ac ſibí ſubiectos: nullo alío malo affecit: ſed i ſuo ciſſiæ regiõis ſtathmo collocauit. Cui nomẽ eſt arderícca ducentís ac decẽ ſtadíis ꝓcul a ſuſis quadraginta a puteo: q̃ exhibet trifarias rerũ ſpecies. Nã ex eo aſphaltũ ídeſt bitumẽ: & ſalẽ: & oleũ hauríũt ad hunc modũ. Haurít̃ qdẽ celoneo ídeſt inſtrumẽto cicoma: p ſicu la aũt dimídíato utre ad cíconíã allígato: quo ín puteũ decuſſo q̃cq̃d haurít̃ mox í cíſternã diffunditur: atq; hic alío effuſſũ triplící uarietate cõcreſcit. In aſphaltũ qdẽ & ſalẽ protinus: hoc ãt oleũ pſæ rhadínacẽ appellãt atrũ ac grauíter olens. Hoc locí rex Darius locauit eretrienſes: quẽ ad meã uſq; mẽoríã tenuere ſeruãtes príſtínã línguã. Quod ad eretrienſes attinet ita hẽt. Poſt pleníluníũ duo mília lacedæmoníorũ athenas uenerũt tanta feſtínatiõe adipíſcendí hoſtem: ut tríduo q̃ ex ſparta díſceſſere: í atticã puenerint: & líceat ſerius ad puguã ueníſſent: tñ ituendí medos cupídí ad íllos ituendos ín marathonẽ prexerunt. Quibus uíſís laudatíſq; athenienſibus ob præclarũ facínus rurſus redierũt. Tenet admíratío me nec rõnẽ ínire poſſũ Alcmæonídas unq̃ pſis ex cõpoſíto oſtentaſſe parmã: q; uellent athenienſes barbaris atq; Hippiæ ſubeſſe. Quíppe quos cõſtat í habendís odío tyrannís uehementíores q̃ ſímilíores fuíſſe Callíæ Phænippí: q fuit pr̃ Hipponící. Nã Callías cũ alía oía ín Píſíſtratũ ínímicíſſíme cõmentus eſt: tũ uero ſolus athenienſiũ oíum íllíus athenís eiecti cũ publice ſub p̃cone uenderent̃ bona emere auſus eſt: Huius Callíæ mentionẽ crebro pleriq; oẽs hr̃e debent: cũ ob ea q̃ dicta ſũt ut uíri ſũmopere patríã liberãtís: tũ ob hæc q̃ ín olympía fecit. Nã & ín equorũ curſu palmam optínuit: & í quadrígarío fuit ſecundus: & ín ludís pythíis cũ primas optínuiſſet ín uníuerſos græcos ſumptuoſiſſimus extítít: tũ ob íd qualẽ ſe í fílías ſuas q̃ tres fuerũt exhíbuit. Nã poſteaq̃ nubiles extitere: hoc eis magnificentiſſimum munus eſt gratificatus: ut quem ſibí una quæq; uellet ex omnibus athenięſibus eum deligeret: atq; ita eã illí nuptũ dedit. At Alcmæonídæ aut perínde aut níhíl mínus q̃ Callías peroſí tyrannos fuere. Quo maior me admíratío ſubit: minuſq; admitto crímínatíomem eos parmam perſís oſtentaſſe: quí per oẽ tempus tyrãnos effugerũt: & quorũ aſtutia píſíſtratídæ tyrãnídẽ relíquerũt atq; ita multomagis athenarum líberatores extiterũt meo íudícío: q̃ Harmodíus & Arıſtogitõ Illí enim Hípparcho ínterempto nõ tam cæteros píſíſtratídas ab affectanda tyrãníde reꝑſſerũt: q̃ ad íllam írrítauerũt. Alcmæonídæ aũt ꝓculdubío athenas líberauerũt: ſí modo ípſí fuere quí Pythíam perſuaſere ad lacedæmonios commonefacíendos ut athenas líberarent: quẽadmodũ ſuperíus a me commemoratum eſt. At enim alíquíd forſítan fuſſes quod athenięſí populo patríam prodíderunt. Immo nulli erant eis ínter athenienſes uíri íllustríores: neq; quí magis eſſent honorati. Neq; uero ſermo optínuit clipeũ ab hís eẽ oſtentatum: ſed tantũmodo fuiſſe oſtentatum: quod níhíl eſt quam ſí íd demũ dícere tur oſtenſus quídem eſt ſed a quo oſtẽſus íncertum. Quanquam alcmeonídæ íam prídem extiterant athenís clarí ſãe uſq; ab Alcmæone atq; etíam Megacle. Etením Alcmæon Megaclís fílíus ũs lydís quí ſardíbus a Crœſo delphos ad oraculum íerãt adminíſtrũ

Arderícca
Aſphaltũ
Radínace
Callías uír ꝓſtanſ
Alcmæõ Megacles

ſe præbuit: eoſq; comiter accepit. Cuius beneficentiam Crœſus a lydis quos ad oraculũ
Crœſi donum miſerat cũ audiſſet hominem accerſiit: & ubi aduenit: eũ donauit tanto auro quãto ſemel corpore ſuo ferre poſſet. Ad iſtam doni conditionem Alcmæon hanc aſtutiã attulit. Per grandem tunicam amictus ingenti in ea ſinu relicto: cothurniſq; quos laxiſſimos reppe rit calceatus ad theſau: um perrexit ad quem ducebatur. Ibi in aceruũ ramentorum pcũ bens primum cothurnos quibus erat indutus auro quantũ ferebãt refersit. Deinde oẽm ſinũ ſuũ atq; etiam crines ramentis ſubigens & parte in eos deſumpta e theſauro proceſ- ſit ægre trahens cothurnos cuiuis alteri rei q̃ homini ſimilis: cuius os turgidũ eſſet & oia onuſta. Id cernens Crœſus in cachinnumq; erumpens ea omnia illi donauit: nec minora his alia dona dedit. Ita domus hæc uehementer locupletata ẽ: & Alcmæon quadriiugos
Cliſthe- nes equos alens uicit olympia. Sed cam deinde ſecunda ætate Cliſthenes ſicyonis tyrãnus ſuſtulit: ut multo magis q̃ prius inter græcos celeber extiterit. Erat enĩ Cliſtheni Ariſto
Agariſta nimi filio Myronis nepoti Andrei pronepoti filia nomine Agariſta: quam pater deſtina bat nuptum dare ei quẽ præſtantiſſimum græcorum omnium comperiſſet. Cum igit̃ lu di olympia celebrarent̃: & ex eis Cliſthenes curriculo quadrigali uictor extitiſſet: nũcia ri iuſſit uoce præconis ut quiſquis ſeſe dignũ putaret q Cliſthenis gener eſſet. Is ad ſexa geſimũ diẽ aut prius ſicyone præſto foret: quoniam Cliſthenes intra annum a ſexageſi- mo die icepturum exequi nuptias deſtinaſſet. Itaq; omnes græci aut ſua ipſorum: aut fa miliæ claritate ſibi confidentes eo proci contenderũt: quibus Cliſthenes & curriculũ &
Smindy- rides palęſtram ad certãdũ præparauerat. Ex italia illuc ſe cõtulit Smindyrides Hippocratis ſybarita. Florebat aũt maxime ſybaris ea tempeſtate: qui unus uir in plurimũ delitiarũ
Siritanus proceſſerat: & Syritãus Damaſus Anyris filius eius qui ſapiens appellabat̃. Et hi quidẽ
Meges ab italia uenerunt. Ab Ionio autem ſinu Amphinneſtrus Epiſtrophi epidamnius. Aeto
Phidon lus uero Meges germanus Titermi illius q græcos robore fuerat ſupgreſſus: & in extre
Agono- theta ma ætoliæ homines fugerat. E peloponneſo Leocides Phidonis argiorum tyranni filius
Pæos eius inq̃ Phidõis: q ſpacia pelopõnẽſibus ſtatuit longe oium græcorũ iſolentiſſimus: q ſũ
urbs mottis heliẽſiũ agonothetis id ẽ mũerariis ipẽ agonotetha extitit i olympia id ẽ certamẽ
Euphori- premiũq; ppoſuit. Nec nõ amiantus Lycurgi arcas ex trapezõte: & Laphanes azen? ex
on urbe pæo filius Euphoriõis eius q (ut in arcadia fertur fama) i domũ ſuã excepit. Caſto- rẽ & Pollucem: & ob id in omnes homines hoſpitalis: & Heleus Aegæi uir præclarus.
Megades Iſti ex ipſa peloponneſo uenerunt. Ex athenienſibus autem Megacles Alcmeonis eius
Hippocli filius qui ad Crœſum ſe contulerat: & alter Hippoclides Tiſandri diuitiis ac forma in
des ter athenienſes præcipuus. Ex eretria quæ per id tempus florebat: Lyſanias ſolus hic ab euboia: E theſſalia aſcopadeis Diactorides Crannonius. Ex moloſſis Alcon. Tot proci fuere: qui cum ad diem præſtitutã affuiſſent: Cliſthenes ante omnia patriam ſin- gulorum: familiamq; pconctatur. Deinde eos annum apud ſe detinens explorauit uniuſcuiuſq; & uirilitatem & iracundiam & eruditionem & mores: nunc cum ſingulis. nunc cum uniuerſis congreſſus: & iuniores in gymnaſia educens præcipue tamen in conuiuiis experiebatur. Quandiu enim eos apud ſe tenuit hoc facere ac magni- fice accipere. Sed ei inter procos præcipue cordi erãt athenienſes: & illorum magis
Hippocli Hippoclidem Tiſandri ſtrennuum eſſe iudicabat: cum preſertim eius maiores: Cypſe-
des lis corithiis ppinqui fuiſſent. Cũ aũt deſtinatus nuptiis dies illuxit: quo ipſe Cliſthenes edixerat iudicaturum ſe quem ex omnibus deligeret mactatis cẽtum bobus i conuiuiũ tum ipſos procos: tum omnes ſicyonios accepit. Poſtea uero q̃ cœnatũ ẽ: pci certamen

de muſica habere cœperunt pariter & de oratione habenda in medium ꝓcedente potatione. Hippoclides cũ longe alios antecederet: iuſſit tibicẽ ſibi canere eumelian id ẽ ſedatũ quoddã ſaltatiõis genus. Tibicine obſequẽte ſaltauit ſibi qdẽ placẽs: Sed Cliſthenes oẽm rẽ cernẽs diſſimulabat. Poſt hæc aliquantulũ iterquieſcẽs Hippoclides iuſſit aliquã ſibi inferri mẽſam: Q ua illata primum ſup eã laconicos ſaltauit modulos: Mox alios atticos Tertio ſup menſam capite ſtatuto cruribus ueluti brachiis modulabat. Ad cuius primã ac ſecundam ſaltatiõem & ſi ſtomachabat Cliſthenes tam impudentẽ ſibi generũ fieri: tñ ſeſe continebat nobilẽs in eũ erũpere. At ubi uidit crurib⁹ ueluti nauibus geſticulantẽ: Iã ſe ultra continere nõ ſuſtinẽs inquit fili Tiſandri deſaltaſti matrimoniũ. Cui excipiẽs ille ait: Non ẽ iſtud curæ hippoclidæ: Vnde prouerbiũ factum ẽ. Non ẽ iſtud curæ hippoclidæ. Tũc Cliſthenes ſilentio ipoſito in mediũ hæc protulit. Viri proci meæ filiæ uos equidẽ oẽs laudo: uobiſq; oibus ſi fieri poſſet gratificarer. neq; unũ e uobis ꝓcipuũ probãs: neq; cæteros improbãs. Verũ fieri nõ poteſt ut de unica uirgine deliberans oium uoto ſatiſfaciã. Itaq; ſingulis ueſtrum qui compotes huius matrimonii nõ eſtis tãq; dignos meæ filiæ nuptiis: q⁹q; domo pegre abfuiſtis ſingula argenti talenta dono do. Megacli aũt Alcmæonis filio meã filiã Agariſtiã deſpondeo ritu athenienſinm. Annuẽte cõditõni Megacle nuptiæ apud Cliſthenẽ celebratæ ſũt. Hactenus q̃ iudicandis ꝓcis geſta ſunt. Ex Hippocrate uero alius Megacles & alia agariſtia: ab agariſtia Cliſthenis nomen habens: Q uæ nupta Xãtippo Ariphonis cũ prægnãs eſſet: uiſa ẽ ſibi in ſomnis parere leonem: paucoſq; poſt dies peperit Xãthippo Periclem. Miltiades cũ antea probatus apud athenienſes: tum uero poſt rem bene geſtam in marathone maioribus ĩcremẽtis auctus petit ab athenienſibus ſeptuaginta naues cum propugnatoribus & pecunia non ꝓmens eis cui regioni bellum eſſet illaturus: ſed tãtũmodo ſe illos locupletaturũ: ſi ſe ſequerentur. Ad eam enim regiõnem ſe illos ducturum unde affatim aurum nullo negocio reportarent. His uerbis atheniẽſes erectis aĩs naues ut petierant tradiderunt. Q uibus Miltiades acceptis in paron nauigat ꝓſpeciem ulciſcendæ iniuriæ quã intulerant parii q; triremi in marathonẽ una cũ perſis ueniſſent. Hoc colore orationis utebatur: cum autem in ſenſus eſſet pariis ob Lyſagorã Tiſei filiũ: genere pariũ: qui ipſum apud Hidamẽ pſam accuſauerat. Eo poſtq̃ peruenit Miltiades parios iutra mœnia coactos obſedit: miſſoq; caduceatore popoſcit centũ talenta negans ſi ea ſibi nõ darẽt ſe prius illic abductum cũ copias q̃ eos euertiſſet. Parii non ut quicquam pecuniæ Miltiadi dent cogitant: ut cuſtodiant urbẽ excogitãt cũ alia loca iterſepiẽtes: tũ maxime unde ea oppugnari poterat: adeo ut noctu laborantes murum duploq̃ olim fuerat excitarint. Hactenus græci de hac re cõmemoranda cõſentiũt. Deinceps geſta ipſi parii referũt hũc in modũ. Miltiades cum ĩ ops conſilii eſſet adiſſe: atq; allocutum fuiſſe mulierem captiuam genere pariam nomine Timum: quæ eſſet indigenarum deorum adminiſtra. Hanc cum in coſpectum ueniſſet: conſilium ei dediſſe. ſi magnificaret paron capere exequeretur quæ a ſe præciperent. Eius deide ꝓceptis auditis Miltiadẽ acceſſiſſe ad maceriã quãdã ante urbẽ q̃ macería ſepitur tẽplũ Cereris legiferæ: eamq; quia fores aperire nõ poterat tranſiliiſſe: & illã trãſgreſſũ ſolarium aſcendiſſe ad aliquid intus faciendũ: ſiue ad mouẽdũ aliqd qd moueri nefas eſt: ſiue ad aliqd quodcunq; ſit agẽdũ. & cũ proforibuseẽt ſubeũte horrore ꝓoccupatũ eadẽ uia reuertiſſe. deq; maceria deſiliẽtẽ femur cõuulſiſſe. alii genua ꝓcidiſſe aiũt. Ita miltiades male hñs domũ remeauit: neq; pecuniã atheniẽſib⁹ portãs. neq; paropta urbe tm̃ ꝓſex & uigiti dies obſeſſa & agro populato. Parii cognito q; miſtra deorũ

Eumelia Hippoclidi uirtus

Megacles genere electus

Pericles

Miltiades

Timo

Timo Miltiadē admōuisset: uolētes ob id de ea supplicīū sumere: Postq̄ obsideri desierīt delphos miserūt sciscitatū nūqd ministrā deorū cōdēnarēt: q̄ rationē capiēdæ patriæ hostibus detexisset: quæq; Miltiadi exposuisset sacra: q̄ aduirilē sexum efferri nefas eēt. Id Pythia fieri nō pmisit negans Timū earum rerū esse auctorē: sed quia Miltiadæ nō bene obeundū eēt: ideo ei ducē malorum apparuisse. Hæc pariis Pythia respōdit. Miltiadē e paro reuersum cū alii atheniēses in ore habebāt: tū præcipue xanthippus Ariphōis q eū apud populū accusauit: q; atheniēses circūscripsisset. Cui accusationi Miltiades nō pscip se respōdit (neq; eni poterat) Q uippe q putrescēte femore iaceret i lecto: sed p eo amici sui allegantes cū alia multa & lemnū expugnatā: quā ultus pelasgos atheniēsibus tradidisset: Tū uero pugnā i marathone gestā: Interuētu tn populi ne capitis damnaret: quinagita talētis culpa mulctata ē. Post hæc Miltiades dissoluto atq; marcescēte fœmore decessit. Q uinquagita aūt talēta Cimō filius exoluit. Porro lēnū Miltiades hūc in modū optiuerat. Pelasgi posteaq̄ ex attica ab atheniēsibus exacti sūt siue iure siue iniuria (nā de hoc nihil habeo præter relata) qa Hecatæus Egesandri e sermonibus ait iniuria. Atheniēses eni cū uiderēt regionē quæ erat sub hymnesso: quā illis habitādā dederāt mercede muri circa arcē ꝓcedēdi bene excultā q̄ prius mala fuisset: & a nemie accipi digna: liuore captos fuisse & libidine terræ potiūdæ: & ita illic exegisse illos nulla alia re i excusationē allata: Vt autem athenienses aiunt iure eiecti: quippe cum essent sub hymnesso habitantes illinc prodire solitos hāc iniuriam intulisse quotiēs filiæ ac filii atheniensiū ad nouem fontes aquarū pergerent (nulla dū enim aut eis aut ullis græcis per id tempus mancipia erāt) pelasgos eis per cōtumeliā & cōrēptum uim attulisse: neq; hoc fecisse contētos ad extremū manifesto deprehensos de inuadendis athenienſibus cōsilia agitasse. Seuero adeo meliores q̄ illi fuerāt uiros fuisse: ut cū haberent facultatē interimendi eos quos sibi insidiatos deprehendissent: tamē noluerint: sed eis præceperint ut e regione excederent: atq; ita illos solū uertētes: tū alia loca: tū uero lemnū optinuisse. Illa Hecatæus: hæc athenienses aiunt. At pelasgi hanc atheniēsiū iniuriā ulciscendi auidi: ii qui lemnū incolebant gnari quando dies festi athenicīsium celebrarentur biremibus instructis insidias manipulatim collocarūt uxoribus atheniēsiū diē festū Dianæ apud bauronē agētibus: ꝓ multisq; illarū illinc raptis abierūt: & in senū delatas pro cōcubinis habuerunt. Hæ fœminæ posteaq̄ filiis abūdauere lingua eos attica ac moribus atheniēsiū imbuerūt. Et illi cōsuetudinē cum pelasgidum filiis habere abnuebāt: & si qs e suis ab illorū ullo uapularet: cū cti auxilio aderāt. & mutuo sese tutabant: ac dignos se q aliis pueris dominarent existimabant: atque adeo lōge ꝑualebāt. Q ua re aiaduersa pelasgi inter se collocuti sunt: cōsiderantesq; rē eē indignā atq; iter se dicebāt: si nūc dū pueri sūt dignoscūt sibi opitulari aduersus filios uxorū legitimarū: quas uirgines duximus: & eis cōtinuo ꝑesse conantur: quidnā faciēt i uirilē adultæ tatē: Itaq; cū id eis altius isedisset: placitum ē ut eos filios e matribus atticis susceptos necarēt. His necatis addūt & cędes matrū. Ex hoc facinore & illo supiore fœminarū quæ uiros suos una cū Thoāte iteremerūt usu receptū ē p græciā ut teterrima queq; facinora lēnia appellēt. Pelasgi cū eis post necē liberorū atq; uxorū neq; tellus fructū reddere neq; uxores neq; pecua ut prius gignerēt pariter famæ & liberorū orbitate uexati delphos miserunt petitū aliquod laxamētum præsentium malorum. Iussi a Pythia pœnas athenienſibus quas illi uellent pēdere athenas iere: pollicitiq; sūt daturos se pœnas illis omnis iniuriæ. Athenienses stratis in curia toris q̄ puerant splēdidissime appositaq; mēsa, omniū bonorum refertissima iussērunt pelasgos ita se habentē

Miltiades accusatus Lemnos

Atheniensium uxores raptæ Bauro

Lemnia facinora

regionē sibi traderent. Tūc pelasgi excipientes dicere si nauis uento aq lone atq; uno die nos e uestra regione in nostrā puehet: Ita demū uos quod petitis trademus. Hoc dixere q; scirent fieri nō posse. Nā attica multo magis ad austrū uergit q̄ lemnus. Hæc hactēus Tūc compluribus deinde interiectis annis ubi chersonnesus quæ est in hellespōto athe niēsiū ditionis fuit: Miltiades Cimonis uentis eteſiis pflantibus ex eleunte: quæ ē in cher sonneso soluēs in lēnū delatus est: præcepitq; pelasgis ut ex insula excederent: redigens eis in memoriā oraculū: quod nūq̄ illi expletū iri sperassent. Quorū hephæstiēses qui dē obtēperauerūt: Alyrnæi autē nō agnoscentes chersonnesum esse atticā tādiu obsessi sunt: donec in deditionē uenerūt. Ita lemno potiti sunt athenienses atq; Miltiades.

Attica
Lemnos
Chersonnesus
Eleus
Hephæstienses
Alyrnhinæi

Herodoti Halicarnasei Historiarū Liber Septimus.

Ostea uero q̄ nuncius pugnæ ad regē Dariū Hystaspis filiū allatus ē ad marathonē gestæ: cū antea uehemēter īfēsus eēt ille athe niēsibus q; sardis inuasissent: longe infensior factus est: ac propen sior ad bellū grætiæ inferendū: missisq; cōtinuo nunciis ad ciuitates edixit ut singulæ multoq̄ antea maiores copias: nec non naues nauigia equos rē furmētariam cōpararent. His nunciis asia trien nio exagitata ē. Vbi cū delectus agit optimi cuiusq; aduersus grę ciā militaturi: & apparatui opera datur. Quarto anno ægyptii qui fuerant a Cambyse subacti defecere a persis Quo magis aduersus utroq; Darius expeditionē sumere properapat: ægyptios atq; athenienses. Dū hæc cōparat interea ingens inter eius liberos de principatu exorta dissensio ē: quoniā ex instituto persarum oportebat ita demū ire in expeditionē cum regni successorē declarasset. Erāt aūt Dario iā anteq̄ regnaret liberi tres e priore uxore Gobrys filia susceptī: & post partū regnū alii quattuor ex Atossa Cyri filia. Superiorū maxius natu erat Artabazanes: posteriorū Xerxes: Qui cū ex eadem matre nō essent disceptabāt. Artabazanes quidē q; omnis paternæ sobolis ipse maximus natu foret cū apud uniuersos homines sit institutum ut maximus natu liberorum optineat principatum. Xerxes uero q; ipse Atossa genitus esset filia Cyri qui persis liberatem acquisisset. Dario nōdū ferēte sentētiā aderat forte Demaratus Aristonis: qui p idtēpus altercationis spartano regno exutus: ac lacedæmone pfugus susa ascēderat: Hic uir audita liberorū Darii cōtrouersia adiit (ut fama fertur) Xerxē: admonuitq; ut ad cætera q̄ pro se dicebat hoc adderet se quidē genitum e Dario iam rege & persarum imperium obtinente. Artabazanem uero e Dario cum erat priuatus: Proinde neque æquum neq; iustum eē aliū quēpiam potiusq̄ se illā dignatōnē adipisci: quoniā spartæ quoq; sic usurpare: ut sicui anteq̄ regnet filii nascātur: deinde regi iā alius huius postea nati successio regni sit. Hac a Demarato subiecta ratiōe utētē Xerxē tāq̄ iuste dicētē: Darius regē declarauit: q̄q̄ etiā circa p̄ceptū Demarati xerxes (ut mea fert opinio) regnauisset: quippe cū ois potētia penes Atossā eēt. Declarato Darius xerxe rege cū conaret reb⁹ apparatis exire i expeditionē altero a defectiōe ægyptiorū anno supmū diē obiit sex & trigita annis regni expletis haud cōpos uoti ut ægyptios & athenienses ulciscereť. Eius morte regnū ad xerxē filiū deuenit: q ab initio nequaq̄ aiatus erat ad bellū græciæ iferēdum: sed ægypto. Cæterum Mardonius consobrinus suus Gobrys & sororis Darii filius eū adiēs his uerbis est allocutus: Domine haud deorum est athenienses tam male iam de persis meitos nō dare pœnas eorū quæ perpetrauerūt. Tu uero quod in manibus habes perfice.

Darii liberi
Atossa
Artabazanes
Xerxes
Demaratus
Darii āni in regno
Mardonius

ramen ubi ægyptum quę dignitati tuæ iniuriã fecit domueris: ſume aduerſus athenas expeditionem: ut & bene de te loquantur homines: & poſthac abſtineat alius a bello tibi inferendo. Et hæc quidem etat ratio ultionis exigendæ. Illa autem rationis acceſſio europam eſſe regionem admodum ſpecioſam: omniaq; genera felicium arborum ferẽtem: ac ſummæ bonitatis & dignam quæ a ſolo inter mortales rege poſſideatur: Hæc Mardonius dicebat ut iuuenis ac nouarũ rerũ rupidus impetiiq; græciæ pro rege admniſtrandi: quod etiam regi perſuaſit conditione tẽporũ adiutus. Nam ad alia ut rex ad hoc faciendum induceretur: adiumento fuere primũ e theſſalia nuncii ab alebadis ad regem inuocandum aduerſus græciam ſe enim omne obſequium præſtituros. Alebadæ autem iſti erant theſſaliæ reges. Deinde ii piſiſtratidæ qui ſuſa aſcenderant: qui cum eadem uerba habuerunt quæ alebadæ: tum uero prætendebant Onomacridum quendam athenienſem: quem ſecum habebant ſortilegum & Muſæi ſociũ ediſſertatorem. Aſcenderant autem cum eo reuerſi in græciam. Nam Onomacritus ab Hipparcho Piſiſtrati athenis fuerat eiectus: q; per lapſum Hiermonis manifeſto deprehenſus fuiſſet inter Muſæi ſortes: hanc etiam inſeruiſſe foreur inſulæ lemno adiacentes mari ſubmergerentur: ob id Hipparchus hominem eiecerat cum familiariſſime illo antea uteretur: & tunc cum eodẽ ut in conſpectum regis ueniret aſcẽderat. Deq; eo honorifice cũ aliis Piſiſtratidis loquebatur. Onomacritus ſi quæ ſortes cladẽ barbaro nũciabant earum nullã recitauit. Itaq; accedẽte hoc ſortilego & piſiſtratidarũ & alebadarum ſuaſionibus Xerxes ad inferẽdũ græciæ bellũ ẽ inductus. Sed alteto a morte Darii anno primã expeditionẽ fecit aduerſus ægyptios q rabellauerant: quos ſubactos & in arctiorẽ q̃ ſub Dario fuerant ſeruitutẽ redactos tradidit gubernandos Achæmeni fratri ſuo Darii filio quẽ præſidẽ ægypti interiecto deinde tẽpore interemit Inarus Pſãmietichi uir pœnus. Xerxes recepta ægypto proditurus aduerſus athenas exercitum præſtãtiſſimos quoſq; pſarum in concilium uocauit: ut & illorũ ſnĩas audiret: & ipe diceret q̃ liberet: Q uibus coactis ita locutus eſt.

Europæ Laudes

Alebadæ

Onomacritus

Muſæus

Lalus

Xerxes cur græciæ bellũ intulit

Achæmenes

Inarus

Xerxis oratio

Iri perſæ equidem ego non ero huius inſtituti auctor: ſed ab aliis traditi imitator. Nã quẽadmodũ a maioribus natu accipio ex quo imperium hoc a medis eripuimus Aſtyage per Cyrũ amoto nunq̃ conquieuimus: ſed ita deus agit: & multa nobis ſibi obſequentibus in melius confert: atq; ea quidẽ quæ Cyrus Cãbyſesq; ac pater meus fecere: & quas gẽtes imperio addidere non attinet referre apud probe ſciẽtes. Ego poſteaquam hanc ſedem accepi: dedi operam ne ab iis qui hoc honore ſunt functi degenerarem: neue minus potentiæ perſis acquirerem. Q uod animo uerſans inuenio nobis acceſſuram gloriam pariter ac honorem: & regionem neq; inferiorem neq; de te riorẽ ea quã recuperauimus: ſed feraciorẽ una cum ultione iniuriæ atq; uindicta. Idcq; nunc ego uos contraxi: ut id quod agere conſtitui uobis exponerem: Conſtituo iuncto helleſpõto copias per europam traducere i grcæiã ut atheniẽſiũ ulciſcar iiurias: q̃ cũ perſis aliis: tum patri meo itulere. Noratis autem & Darium aduerſus hos uiros bellum mouere deſtinaſſe: Verum ei morte preuento non contigit ut illos ulciſceretur. ego uero eius uicem aliorum q; perſarum ulciſcens non prius deſinam q̃ expugnauero incenderoq; athenas: cuius ciues & me & patrẽ meum priores iniuria affecerunt. Semel cum ſardis una cũ Ariſtagora mileſio ſeruo noſtro ueniẽtes crem auerunt lucoſq; ac delubra Iterũ in nos quid fecerũt terrã ſuã ingreſſos cũ Datis & artaphernes duces fuere oẽs ſcitis. Harũ gratia rerũ iritor ad inferendũ eis bellũ: quos atq; ipſorũ finitimos regionem Pelopis phrygis incolentes: ſi in poteſtatem redegerimus: tot bona futura eſſe ratioci

nando cõperio. Terram ꝓsidem ætheri Iouis cõterminã reddimus: Nullã enim regionẽ ſpectabit Sol finitimã noſtræ: ſed ego oẽm permẽſus europã una uobiſcum cunctas regiones in unã redigam. Nã ita rem habere audio nullam reliquã eſſe hoſtium neq; ciuitatem neq; gẽtem quæ nobiſcũ dimicare poſſit. Ita ſubactis his quos dixi: & q nos laceſſierũt: iugum ſeruile ſuſtinebũt. In quo ſi mihi uos gratificari uoluerítis: ubi tẽpus uobis idícauero: quo uos præſto eſſe oportet: tũc unuſq; debebit ipigre adeſſe. Quorum q ornatiſſimis cũ copiis aderit: eũ donabo his quæ ĩ noſtra domo præciſiſſima habent. Et hæc quidem ita agenda ſunt. Sed ne ſolus uidear in conſilio ſententiam dicere rem pono in medio: Iubens unicuiq; quãlibet ſententiam dícere. His dictis loquendi finem fecit.

Mardonii oratio præſtantior

Oſt quẽ Mardonius domine íquit tu uero non modo ſuperioribus perſis: ſed etiã uenturis es præſtantior: qui cũ alia & optíma & ueriſſima cõmemoras. Tũ uero q; iones qui europam íncolunt non ſinis habere ludíbrio nos minusq; ipſi ſũt ludíbrio dígnos. Etenĩ res ídigna ẽ: ſi ſacas & ídos & æthiopes & aſſyrios aliaſq; multas ac grãdes nationes: quæ níhil pſas læſere: tamen potentiæ ꝓlatandæ gratia in ꝓuincias redegímus: Græcos q nos laceſſere ĩiuria ínceperunt nõ ulciſcemur? Quidnã metuẽtes quas íllorũ copías: quã pecuniarũ uim? Eorũ pugnã nouímus. Eorũ nouímus uires eſſe ímbecíllas. Eorum quos ſubegímus liberos penes nos habemus: hos q domi noſtræ habitãtes: Iones & æoles & dores appellantur. Quos ípſe quoq; expertus ſum dum eis iuſſu patrís tui íntuli bellum: dũq; in macedoníam uſq; proceſſiſſem: & pene uſq; ad ipſas athenas nemo mihi pugaturus occurrit: Et ſane conſueuere græci ut audío icõſultíſſime íníre bella propter ímperitiam ac ſiníſteritatem. Nam cũ bellum inter eos ínductum eſt in locum quem pulcherrimũ planiſſimũq; ínuenere deſcẽdentes ibi prælía faciunt: Ita ut magno cũ ſuo malo uíctores ide díſcedãt. Deuícti ne lõgius repetã ad ítemitionẽ deueníũt. Quos oportebat cũ ſint eiuſdẽ líguæ ínterpoſitis caduceatoribus acnũciis tollere cõtrouerſias: & oía alia potíꝰ agere q̃ pugnare: aut ſi ne ceſſe hebẽt iter ſe oío pugnare locũ alíquẽ ĩuenire utríſq; difficillimũ: & ibí fortunã belli tẽtare. Hoc itaq; ritu haud ꝓbo utẽtes greci nũq̃ mecũ uerbis egerũt de dímicãdo cũ macedonia tenus promouíſſem. Tibí autem rex quís obuiam uenturus ẽ bellandí cauſa copías aſiæ atq; omnem claſſem agentí? Non eo audaciæ procedent ut reor græcorum res. Quod ſi me fallít opinio & íllí uecordía elatí ad pugnãdum nobíſcum uenient: díſcant nos eſſe in re bellica præſtantíſſimos hominum. Níhil ígitur ſit quod non experiamur. Nam ſua ſponte níhil fit: ſed omnía ab experimento hominibus fieri conſuerunt. His Mardonius ſententiæ Xerxis aſſentatus loqui ceſſauit. Tũ ſilẽtibus aliis ꝓſis: nec díuerſam ei quæ dícta eſſent ſententiam dícere audentibus: Artabanus Hyſtaſpis filius Xerxis patruus uir circũſpectus ita inquit.

Græcorũ imperitia in bello

Sua ſponte níhil fit

Exniſi díuerſæ ínter ſe ſẽtentiæ dícantur: non poteſt quis eligere meliorem: ſed neceſſe habet ea quædícta eſt utí: At cum plures dictæ ſunt lícet tanq̃ aurum purũ deligere quod per ſe díſcerní cum nequeat: cõparatũ cũ altero díſcerni poteſt. ego patrí tuo Dario eídemq; fratrí meo ſuadebã ne ſumeret aduerſus ſcythas expedítionẽ uiros nulla uſq̃ oppída ícolẽtes. Sed ille ſperãs ſcythas nomades ſe ſubacturum mihi nõ ẽ aſſẽſus. Itaq; ſũpta expeditõe multis & egregíis uíris de exercitu amíſſis abſceſſit. Tu uero rex bellũ íferre deſtinas uíris multo q̃ ſcythæ ſũt ꝓſtãtioríbꝰ: q̃q; & mari & terra optími eẽ dicũt. qbus ĩ rebus qd durũ ſit: hoc me tibí iuſtũ ẽ ꝓmere ĩucto pótibus belleſponto ais te copías per europam in græciam deducturum: atq; eos cõuenit aut in

Artabani oratio dígniſſima Diuerſæ ſententiæ neceſſaríç

terra aut mari aut utrobiq; abs te superari. Siqdem feruntur uiri esse fortes. Cuius rei licet hinc argumentū capi. Si tot copias ductu Datis & Artaphernis atticā regionē ingressas soli athenienses pflígauerunt: ergo nō utraq; in parte successit. Q d' si iidem cōscensis nauibus pugna nauali uictores ad hellespontū nauigent: ac deide pontē soluant: hoc durū fuerit rex. Neq; uero hoc ex mea unius priuata prudētia cōiecto: sed ex eo casu quo aliquādo parum afuit quin opprimeremur cū pater tuus iuncto bosphoro thracio: ac flumine istro pōtibus cōmisso traiecit ad scythas eū traiectum scythæ oīo institere p̄cari Iones qbus custodia pontiū delegata erat ut interscinderent. Q uo tēpore si Histiæus mileti tyrannus aliorū snīæ accessisset: ac nō contradixisset: actum erat de rebus psarum res dictu quoq; horribilis omnē regis statum in uno uiro positū fuisse. Q uare noli tu ullum tale adire discrimē nulla subsistente necessitate: sed mihi potius obtēpera: Hūc cœtum in præsens missum facito: iterūq; dum tibi uidebit' re apud teipsum considerata edicito qd' optimum eē arbitraberis. Bene eni consultare cōperio maximum esse lucrū. Nā etiam si qd e contrario euenturū est: nihilo tamen minus bene consultum est: superauitq; fortuna consilium. At qui turpiter consultauit: si ei fortuna obsecundauit: ille ē quidem uoti compos: nihilo tamen minus male consilium cepit. Vides ut prægrandia animalia fulmine deus ferit: nec sinit insolescere parua uero nihil læsit. Vides ut magna semper ædificia magnasq; arbores huiusmodi fulminū tela percutiunt. Gaudet enim deus eminentissima quæq; deprimere. Vnde & igens exercitus ab exiguo profligatur quotiens deus his quibus inuidet aut metum incutit aut tonitrum. Propterea quidam secus ac dignitas sua postulabat: in calamitatem inciderunt: quia deus neminem alium q̄ seipsum sinit magnifice de se sentire. Omnis res properādo parit terrores: Vnde magna de trimeuta fieri assolent. In cuntando autem bona insunt: si non talia quæ statim uideantur esse bona: certe quæ suo tempore bōa quis esse comperat. Et hoc quidē tibi rex suadeo. Tu uero Gobrys fili Mardoni desine loqui stulta de grecis haud dignis qui male audiant. Nam græcis detrahendo ipsum regem uis excitare ad bellum illis inferendum: ad quod tu omni auiditate contendis: quod absit: ut fiat detractio. Nanq; importunissima res est in qua duo sunt qui iniuriam faciunt: Vnus cui iniuria fit: qui enim detrahit iniurius est quod non presentem accusat. Item qui huic credit. iniurius est quod prius credit q̄ rē compertam habeat: & illi cui absenti detrahitur ob id fit iniuria: q; ab altero insimulatur ut malus: ab altero talis putatur. Q uod si omnino bellum his uiris inferre oportet agedum rex ipse permaneat domi apud persas nostrum amborum liberi deponantur: tu in expeditionem ito: delectis quos uelis uiris ac quantiscunq; copiis: & si ex sentētia tua res succedent regi: interimantur liberi mei & insuper: ego. sin succedēt (ut ego dico) interimantur tui: & insuper tu si redieris. Q uod si hanc subire cōditionem recusas: cupisq; in græciam prorsus deducere exercitum: affirmo fore ut aliqui eorum qui hic relinquentur: audiant Mardonium post alatam persis magnam aliquam calamitatem a canibus uolucribusq; discerpi: aut in athenienſium solo aut in lacedæmoniorum: nisi forte antea inter uiam tunc agniturum aduersus quales uiros suades regi ut moueat bellum. Hæc Artabano locuto Xerxes ira percitus his uerbis excepit.

Discrimē sine necessitate nō adeundū

Cōsulta re lucrū ē

Flumina summa petunt,

Exercitus ingens a paruo uincitur

Festinantia parit errores

Mora p̄dest

Detrahere n̄ licet

Credere malum ē

a Rtabane q; patris mei frater es hoc te subleuat: ne dignā stulta oratione mercedem recipias. hac tamen te notabo ignominia quia instrennuus es & ignauus: ne comes sis meæ in græciam expeditionis: sed hic una cum fœminis maneas: Ego etiam sine te quæ dixi confíciam. Neq; enim fuerim darii qui fuit Hystaspis

Darii genus

qui fuit Arãiis: q fuit Ariaramnis: qui fuit Tíspei: q Cyri: qui fuit Câbyſis: q fuit Acheme
nis filius: niſi athenienſes ultus fuero ꝓbe intelligẽs ſi nos quieuerimus nõ quieturos illos Acheme
ſed noſtrã terrã cũ exercitu inuaſuros prout colligere licet ex iis: quæ illi facere cœperũt: nes
qui & ſardis incenderũt: & aſiã incurſarũt. Itaq; neutris ſatis eſt ceſſiſſe: utriſq; propo-
ſitũ eſt certamen & agẽdi & patiẽdi: ut aut hæc omnia ſub græcis: aut illa omnia ſub pſis
ſint. Mediũ enim inimicitiarũ nullum eſt: Q uare honeſtũ erit nos iam iniuria laceſſitos
exigere ultionẽ: ut quam calamitatẽ paſſurus ſũ itelligam profectus aduerſus eos uiros:
quos etiã Pelops phryx noſtrorũ maiorũ ſeruꝰ ita ſubegit: ut ad hoc uſq; tẽpꝰ & ipſi ho Pelops
mines & eorũ regio ab illius qui ſubegit cognomine appellẽtur. Hæc hactenus locutus
eſt. Deinde ſub ueſperum cũ fuiſſet ſtomachatus Artabani ſentẽtia per noctem apud ſe
cõſultans cõperit prorſus nõ eſſe ſibi opus inferre græciæ bellũ: imutataq; rurſus ſentẽ-
tia cũ obdormiſſet uiſus eſt in ſomnis ut fertur a pſis uidere quẽdam corpore ingẽti atq; Xerxis
ſpecioſo: qui ſibi aſtãs diceret. R euocaſti ne ſentẽtiam pſa de inferendo græciæ bello: cũ ſomniũ
prædixeris pſis te cõparaturũ eſſe exercitũ neq; ſi reuocaueris eã bene facis: neq; qui tibi
aſſentiatur adeſt. Q uare perge ire eam uiã quã interdiu ire deſtinaueras. Hæc locutus
ille uiſus eſt Xerxi ab aſpectu euanuiſſe. Vbi dies illuxit huius ſomnii nulla ratiõe habi-
ta coacto eorũdem perſarum quos pridie coegerat concilio Xerxes ita uerba fecit.

Iri perſæ ueniã mihi date dicenti contrariã ſuperiori ſentẽtiam. Nã & ego nõ-
u dũ ad ſũmũ quo pueniẽdũ eſt mihi prudentiæ pueni: & q ut illud faciam ſua-
dent: nullo unq; a me tempore abſcedunt. Eoq; mihi Artabani ſententiam au
dienti: confeſtim iuuentus efferbuit: ut uerba i uirum grandẽ natu effunderẽ petulãtio-
ra q̃ debui. Nũc itaq; agnoſcens erratũ meũ utar illius ſentẽtia: & quoniã reuocaui expe
ditiõis ſumẽdæ ſniam uos qeti eſtote. Hæc ubi audiere pſæ lætitia affecti regẽ adoraue-
re. In ſequẽti nocteidẽ rurſus iſõniũ qeſcẽti Xerxi aſſiſtẽs iquit Fili Darii uideris expediti Xerxis ſõ
onẽ apud pſas reuocaſſe uerbis meis ꝓ nihilo habitis quaſi illa a nemine audiſſes. Hoc nium
igit nũc bene intellige niſi ex tẽplo inis expeditionẽ: hoc tibi ex ea re cõtiget quẽ admo
dũ breui magnꝰ & amplus effectus es: ita breui rurſꝰ humilis eris. Hoc uiſo pterrefactꝰ
e cubili exiliit pariter: & nũciũ miſit ad accerſẽdũ Artabanũ. Q ui ubi aduenit ita ad eum
inqt. Artabane ego ſtati cũ i te bñ cõſulẽtẽ mihi ſtultis uerbis iuectꝰ ſũ: nõ fui cũpos mẽ
tis. Sed non multo poſt pœnitens cognoui id mihi eſſe faciendum: quod tu præcipie-
bas. Tamen id uolens exequi non poſſum. Nam mihi iam animo immutato & prioris
ſententiæ pœnitenti apparuit in ſomnis uiſio diſſuadens omnino hoc quod poſterius fa-
cere conſtitueram: quin etiã nũc interpoſitis minis abſceſſit. Q uod ſi deus eſt qui inſom
niũ miſit: eiq; prorſus eſt cordi expeditionẽ ſũmi aduerſus græciã: cõtiget hoc tibi id qd'
mihi inſõniũ itidem ut mihi precipiens: quod ita fore cõiecto ſi oẽm meũ ornatũ ſumas:
eoq; indutus in ſella mea cõſideas: & deinde in cubili meo capias ſõnũ. Hæc locuto xer-
xi Artabanus initio nolle obſequi: atq; negare ſe dignum q regio in ſolio ſederet: tandem
cũ cogeret: fecit impata hæc prælocutus. Apud me rex tãtũdẽ ualet bene ſentire per ſe:
& alteri bonã dicenti ſentẽtiam accedere: quæ ambo tibi cum aſſint malorũ tamen ho-
minũ colloquia te deprauant: quẽadmodũ mare quod eſt hominibus omnium utiliſſi-
mum feret ab ingruentibus uentorum flatibus nõ ſini natura ſua uti. Ego uero cũ ex te Mare ho
male audiui: non tam meã dolui uicem q̃ tuam: qui cũ propoſitæ eſſent duæ ſentẽtiæ p- minibus
ſis: una quæ detrimentum augeret: altera quæ tolleret dicẽs pernitioſum eſſe imbui ani utiliſſi-
mũ uſu plura ſemper expetendi. His propoſitis ſententiis tu elegiſti eã quæ & tibi ipſi mum

& perſis eſt periculoſior. Nũc ãt cum ad te mutatoĩ melius cõſilio de ſumẽda aduerſus græcos expeditiõe ais acceſſiſſe i ſomniũ alicuius dei nutũ quod te uetat dimittere exercitũ: hoc nõ res diuia eſt fili. Inſomnia enim iſta ſũt quæ adeũtia homies fruſtrãtur: quẽad modũ ego te docebo multis q̃ tu ãnis natu grãdior. Cõſuerũt ipſa ſomniorũ uiſa plerũq; fruſtrari ob ea quæ quis per diẽ mẽte agitauit. Nos nudius tertius expeditiõem hãc iter mãus & quidẽ uehemẽter habuimus. Quod ſi hoc nõ ẽ cuiuſmodi ego dico ſed aliquid diuini hñs tu ipſe oĩa i ſũma dixiſti. Appeat. n. ut tibi ita & mihi cadẽ iubẽs. Verum mihi lo magis appere mihi debebit tuũ amictũ gerẽti q̃ nõ gerẽti ſed meũ neq; magis qeſcẽti i tuo toro q̃ nõ: ſed i meo: ſi etiã alias uult ſe exhibere. neq; eo ueſãiæ peruẽit illud quicquid eſt quod ſeſe optulit i ſomnis ut me cernẽs putet eſſe te ducto e ueſtibus argumẽto. Id ſi me cõtemptui habebit: profecto nec aſpectu ſuo dignabitur ſiue mea gerẽtem ueſtimẽta ſiue tua: ſed te adibit quod iam animaduertẽdũ eſt. Nã ſi frequẽtius acceſſerit: ipſe quoq; fatebor diuiam rem eſſe. Cæterũ ſi ita tibi agẽdũ uidetur: neq; id reuocari poteſt: en ad cubãdum i tuo cubili pergo. Age mihi quoq; cum iſta perfecero apparebit. Hac tãtũ cõditiõe tuæ ſentẽtiæ acquieſcã. Hec locutus Artabãus q; ſperaret ea a xerxe ſine ullis uerbis admiſſũ iri: iuſſa executus eſt: Et cum iduta ſibi xerxis ueſte regali ſolio reſediſſet: moxq; recubuiſſet: idem i ſomniũ dormiẽtẽ adiit: quod xerxẽ adierat: eiq; ſup aſſiſtẽs ita iquit: Tu ne ille es qui feſtinãtem ire i græciam xerxẽ diſtines: tãq̃ eius curator: Tu neq; i futurum neq; i preſens cõſideras qui diſſuades id quod eſt fatale cõtigere. Quid autem xerxem pati neceſſe eſt niſi dicto audiẽs fuerit ei ipi demoſtratum eſt. His uerbis Artabanou uſus ẽ illeuiri ſomnis minitari: cadẽtibuſq; ferramẽtis cõari oculos ipſi eruere. Quade re uehemẽter exclamãs Artabãus exiliit: aditoq; xerxi obſeruatam ſibi i ſomnis uiſionẽ expoſuit: Secũdoq; loco hec iquit: Equidẽ rex ego ueluti homo q; multa iam uiderã: & magna negocia ſub heſſonibus cõtigiſſe: ñ ſinebã te omni ætati idulgere gnarus rem eẽ malã multa cõcupiſcere: mẽoria tenẽs quo cũ exercitu Cyri cõtra maſſagettas actũ ẽ quo cũ exercitu Cãbyſis cõtra æthiopes: q etiã cũ Dario militaui aduerſus ſcythas. Hæc ſciẽs ego ſẽtiebã te ſi qeſceres omniũ hoium beatiſſimũ. Sed qm̃ demõius qdã iſtictus ẽ & græcos clades quædam ut uiderur miſſa diuinitus manet: ego quoq; cedo: ac ſentẽtiã muto. Tu uero quæ diuinitus miſſa ſunt indicato perſis: iubetoq; iis quæ ad apparatum pertinentia ante præceperas operam dent. Hoc agito ne quid tuorum deo tribuente deſit. His dictis & ſublatis uiſione animis ubi dies extitit: ibi cõfeſtim xerxes hæc perſis exponit: Artabano quẽ conſtabat prius ſolum oĩum id fuiſſe dehortatum tunc exhortãte. Poſt hæc ineunti expeditionem xerxi tertium in ſomnis uiſum oblatũ eſt: quod magi auditũ coniectarunt ad uniuerſam terrã pertinere: portendereq; omnes hoies xerxi ſeruituros. Viſum autem tale erat. Videbatur ſibi xerxes ſurculo oleagio coronat⁹ eſſe. Cuius oleæ ramis uniuerſa tellus occuparet: & mox corona capiti circũdata euaneſcere. Hæc magis iterpretatis ſine mora Perſæ qui i cõcilio fuerãt: ad ſuam quiſq; præfecturam digreſſi omni ſtudio incubuerunt ad exequenda iuſſa cupidi dona quæ propoſita fuerant optinendi. xerxes ita copias ſuas contraxit: ut omnem continentis locum ſcrutaretur: Siquidem a debellata ægypto per totum quadriennium comparauit exercitũ: atq; eius apparatum quinto anno incũte mouit cum ingenti copiarum manu. Nam omniũ quos nouimus exercituũ hic multo maximus extitit: adeo ut ad eũ nihil fuiſſe uideatur aut ille Darianus: qui aduerſus ſcytas ductus eſt aut ille ſcythicus qui cimmerios inſequens medicam regionem iuaſit: ac pene omnia ſuperiora aſiæ ſubegit ac tenuit: quo nomine

Somnia unde

Artabani ſomnium

Xerxis uiſio

Darius postea scythas iuit ultū aut ille (ut fama fert) atride a duersꝰ Iliū: aut ille ante troi
cū bellū mysorū teucrorūq; qui per bosphorum i europā trāsgressus omnes thraces i di
tiōem suā redegit: ad Ioniūq; pōtū descēdēs ad peneū usq; amnē q ad meridiē uergit pro-
cessit. Neq; illi omnes exercitus: neq; alii iis abiecti cū uno hoc cōparari merētur. Q uis
enim nō attulit ad Xerxem ex asia copias: quæ aqua præter īgētes amnes potādo nō dese
cit? Alii nāq; naues præstabāt aliis ut peditatum: aliis ut equitatū: aliis ut nauigia ad ue-
ctādos equos eorum qui una militabāt: aliis ut naues lōgas i usum pōtium præstarēt: In
iūctum erat aliis ut frumētum & naues: Q uæ triēnio superiore prēparata erāt prēcipue
propter athon ut i quo superior classis dum circumuehitur afflictata ē: ad eleuntem enim
chersonesi classis habebat statiōem: Illicq; omnes copiæ sub uerberibus cœperūt athon
effodere per uices aliis succedētibus: adiuuātibus etiam i effodiēdo acolis præpositis ope
ri Bubare Megabazi: & Artache Artachis filio uiris persis. Est autem athos mōs īgēs ac
nobilis ad mare pertīgens. Ab hac parte hominibus cultus ad cōtinētem desinēs i spe-
ciem chersonnesi ideſt penīsulæ cum isthmo duodecim stadiorum. Hæc planicies atq;
tumuli e mari acāthiorum ad mare quod est cōtra torōem nō sūt magni. In hoc Isthmo
ubi athos finitur: sita est urbs græca nomine sana. Q uæ autem extra sanam & itra athon
sitæ sūt urbes: eas tūc perses cōtinēti īsulanas facere aggressus est: quæ hæ sūt dion: olo-
phyxus: acrothoon: thyssus: cleone. Hæ sūt urbes quæ apud athon īcolūtur: hūc i modū
barbari locum nationatim effodebant recto limite iuxta sanam. Posteaq; depressa erat
fossa ab iis qui i imo fodiebāt: alii humuū effossam assidue tradebāt aliis super scalas stā-
tibus: & isti excipientes tradebant deinceps aliis dū ad summos peruēiebatur: qui illā ef-
ferebāt atq; abiiciebant. Q ua in re tumuli effossi duplicem laborem illis præterq; phœ-
nicibus præbebant. Nam cum eandem facerēt fossæ mensurā superius in ore: q; inferius
in fondo: id necesse fuit contingere. At phœnices cum aliis in rebus: tum uero in illo pru
dentiam suam declarauerūt: qui partē quæ sibi contigerat ita excauauerunt: ut os fossæ
duplū esset q; ipsam fossā esse oportebat: pcedenteq; opere assiduc illā coartarēt: & cum
ad imū deuentum esset: fossa cæterorū partibus adequaretur. Est autē hoc loco pratum
quoddā ubi illorū erat & mercatus & prætoriū: quo multum etiam ex asia frumēti moli
ri cōportabat. Hanc fossam xerxes (ut ego cōiectura colligo) iactantiæ gratia deprimi
iussit potentiæ ostentādæ cupidus ac memoriæ relinquendæ. Nā cū liceret nullo negō-
cio naues per Isthmū transportare: iussit Isthmū intercidi ad mare recipiendum in foſ-
sā tantæ latitudinis: ut duæ triremes pariter illac agitari possent. Eisdem imperatum est
ut fossam facerent quibus fuerat ut flumē strymona pontibus iungerēt. Ista xerxes hūc
in modum fecit. Comparauit item ad pontum armaturam scirpi atq; albi lini copiā da-
to hoc phœnicibus atq; ægyptiis negocio: ut cōmeatū exercitui comportarent: ne homi
nes neue iumenta quæ ducebantur in græciam absumerentur. Sed admonitus iussit il-
lum in loca quæ cuiq; opportunissima essent alius alia uia comportaret undiq; ex asia na
uibus onerariis & uecturis. Verum plurimi comportarunt in oram quæ dicitur albū lit
tus: ut quibusq; præceptum erat: Alii in tyrotizam perinthiorum oram: alii in doriscum
alii in Eiona quæ est super strymonem: alii in macedoniam. Dū isti in imperato sibi tra-
iectu occupantur: interea xerxes coactis omnibus pedestribus copiis iter īgressus ē sar-
dis uersus mouens ex critallis cappadociæ: Illic enim edictū erat ut cunctæ copiæ coge
rentur: quæ per continētē erant cum xerxe ituræ. In quibus quisnam præfectorū agmē
pulcherrime instructum ducēs ab rege donatus est proposito præmio affirmare nō pos

Xerxis co piæ

Athos ef fossus est

Sana urbs

Dion

Olophy xus

Acrutho on

Thyssus

Cleone

Fossæ lati tudo

Albū lit tus

Tirodiza

Eion

ſum quia nec a principio cū res iudicium deducta eſt cognoui. Poſteaq̄ trāſmiſſo flumine haly attigerūt phrygiā itinere per eam facto peruenerūt celænas: ubi fōtes mæādri exiſtūt: & alterius amnis non minoris mæādro nomie catarractæ: qui ex ipſo foro celænarū exoriēs ifluit i mæandrum: In qua urbe & in quo foro uiſitur ſuſpēſa Syleni Marſyæ pelliſi utrem formata: quā a phrygibus fertur Apollo illi detractā ſuſpēdiſſe. In hac urbe reſidēs Pythius Atys filius uir lydus omnē regis exercitū: atquæ ipſum xerxē magnificētiſſimo hoſpitio excepit: ſpopōditq; ſe pecuniā ei i bellū ſuppeditaturū. Ob quā ſpōſiōem xerxes eos qui aderāt perſas iterrogauit quiſnā eſſet Pythius: & quantū poſſidēs qui hoc polliceretur. Illi rex iquiunt hic ille eſt qui Dariū patrem tuū aurea platano ac uite donauit: quiq; nūc oīum hominū diuitiis priceps eſt ſecundū te. Hæc ultima uerba xerxes admiratus ſecūdo loco percōctatus ē ipſe Pythiū quātum ei pecuniarū eſſet. Cui ille: Neq; te iquit celabo rex neq; diſſimulabo me ſcire meas ipſius facultates. ſed ſciēs perinde exacte recēſebo. Etenim poſteaq̄ accepi celerrime te ad mare græcū eſſe deſcēſurū uolēs tibi ad bellū pecuniā dono dare: ſubducta ratiōe comperi mihi eſſe argenti quidē duo milia talētorū: auri uero quadragies cētena milia nūmū daricorū ſeptē milibus minus: quæ tibi dono do. Nā ipſi mihi uictus e mācipiis atq; ex agricolis ſuppetit. Hæc Pythi⁹. Q uibus uerbis delectatus xerxes hoſpes lyde iquit: Ego ex quo perſidē regionē egreſſus ſū: neminem adhuc nactus ſum: q i exercitū meū hoſpitalitatē exercere uoluerit. Aut qui in cōſpectū meū ueniēs ſua ſpōte pecuniā mihi ad bellū cōferret p̄ter te: q & exercitū meū egregia hoſpitalitate proſecutus es: & ingentē pecuniā polliceris. Ob quæ uiciſſim ego te iis remunerandū duco. hoſpitē meū te facio: & iſta quadragies cētena milia nūmū meo ipſius explebo datis ſeptē milibus ne quadrigētæ myriades: id eſt quadragies cētena milia ſint imperfectæ: ſed addito e meis ſupplemento ſumma ſit ſolida. Q uæq; poſſideas ipſe poſſideto: ac ſcito ſemp talē agere. Nā ita agētē te neq; in præſens neq; in poſterum pœnitebit. Hęc locutus & quę dixerat executus perrexit aſſidue porro ire. p̄tergreſſuſq; urbē phrygiā nomine anyna & ſtagnū ex quo cōficitur ſal peruenit coloſſas phrygię oppidum ubi ſycus amnis hiatū tetræ ſubiēs occulitur. Deinde fere qnq; poſt ſtadia emergens elabitur & ipſe i meandrū. Mouens e coloſſis exercitus uenit ad oppidū cydra: qd' eſt in finibus phrygum ac lydorum: ubi cippus depactus atq; erectus a Crœſo ē indicās litteris eos fines. Vbi e phrygia in lydiam uentum eſt ad diuortia uiarū quarū ſiniſtra in cariam fert dextra ſardis: quā tenētibus neceſſe eſt prorſus mæandrū trāſire: urbēq; callatibum p̄ræterire in qua ſunt opifices mellis e myrica & tritico cōficiēdi. Hāc uiā tenēs xerxes cōperit platanū quā ob pulchritudinē aureo monili donauit: eāq; tuēdā uiro immortali delegauit. Et ad urbē lydorū altero die peruenit. Poſtq̄ ſardis aduenit principio caduceatores dimiſit i græciā petitū terrā & aquā: edictumq; ut' cœnas regi iſtruerēt ad omnes ciuitates p̄ter athenas & lacedæmonē. Eorū aūt cauſa mittebat petitū terrā & aquā q hæc ante a Dario petēti nō miſerāt. Hos tūc pterritos oio arbitrabatur. Id igitur uolēs explorare caduceatores dimiſit. Secūdū hæc ſeſe apparabat tanq̄ abydū profectus cū interea ii quibus negociū hoc datū erat helleſpontū ex aſia in europā cōiunxerant Eſt autem cherſonneſi in helleſponto ſeſtū inter & abydum urbes ora ſalebroſa quæ in mare procurrit abydo tenus e regione. Vbi nō longo poſt tēpore. ſub Xanthippo Antiphronis filio athenienſiū duce Artayctē uirū perſam ſeſti præfectum cepere uiuū: ſtipitiq; ſuffixerūt: qui ēt in tēplū Proteſilai: quod eſt in eleunte adductis fœminis nefanda perpetrabat. Ad hanc orā ex abydo iungere pontem incohauere ii: quibus hoc munus erat

Celenæ
Męandri fontes
Marſyæ pellis
Pythius lydus ditiſſimus
Pythii diuitiæ
Myriades
Anyna
Coloſſæ
Lycus flu.
Cydra
Callatibum
Helleſpōti pons
Artayctes

delegatū: hīc phenices albo lino illic ægyptiis ſcirpo: Eſt autē ex abydo ad ulteriotē cōti nētē ſeptē ſtadiorū traiectus: quē pōtibus iūctū igens adorta tēpeſtas ea oīa dirupit atq; diſſoluit. Quod cū audiſſet Xerxes īdigne ferēs iuſſit trecēta helleſpōto uerbera īfligi: & ī eius pelagus par cōpedū demitti. Iā audiui miſiſſe quoq; cū his etiā q ſtigmata helleſ pōto īurerēt: certe mādauit: ut colaphos helleſpōto īcuterēt dicētes barbara uerba ac ue ſana: O aqua amara domius hāc tibi īrrogat pœnā: q; eū leſiſti q de te nihil male meritus erat. Te tamē rex xerxes uelis nolīſue trāſmittet. Meritoq; nemo hoium tibi ſacrificat ut doloſo pariter & amaro flumī. Hac pœna mare xerxes plecti iuſſit: atq; eis q; præpoſiti operi erāt: caput præcidi: Et illos qdē pōtes fecerūt ii q̄bus hæc īgrata merces propoſita erat. At alii architecti q alios fecerūt hoc modo iūxerūt biremes triremeſq; trecētas ſexa gīta: Euxinū uerſ9 pōtū cōpoſuere. Itē ab altero latere trecētas q̄tuordecī pōto qdē trāſ uerſas: helleſpōto autē ſecūdū defluxū ut ſtabiliret fūes armamētorū prægrādes quoq; anchoras quas cōpoſuerāt diuiſerūt parti ab hoc latere cōtra pontū uētorū cauſa q extri ſecus ſpirāt: parti ab altero cōtra ueſperū & ægæū euri & auſtri cauſa relicto ad aurorā trib9 ī locis iter biremes trāſitu: ut q uellet in pontū minutis nauigiis & extra pontū nauī gare poſſet. His actis cōtenderūt a terra armamēta cōtorquentes machinamētis ligneis nō iam ſeparati utraq; ſed bina ex albo lino hīc: quaterna e ſcirpo illīc: quorū quidē retina culorū craſſitudo hæc erat & ſpecies: ſed proportiōe quæ e lino robuſtiora erant: Cuius cubitus talento appendebatur. Iūcto pōtibus traiectu codices lignorū diſciſſos & ad la titudinē ratis adæquatos apte inſtrauerunt ſuper armamenta ītenta. Hos ubi gradatim diſpoſuerunt: tū uero rurſus deſuper innexuerunt. Quod poſteaq̄ fecere materiā attule runt toncineq; impoſuerūt. Deinde ſuper materiā aggerē comportarunt: quo iniecto ſē per hinc atq; hinc ne maris aſpectu iumenta & equi terrerentur p̄tēderūt. Perfectis his q̄ ad pōtes p̄tinent: & itē circa athon aggerib9 ad fauces foſſæ ꝓpter æſtuaria maris ne ipę fauces aluei abſtruerētur: Xerxes nūtiato ſibi prſ9 aluco abſoluto ſardib9 ubi hyber nauerat ieūte uere inſtructo cū exercitu pfect9 ē abydū uerſus: Cui mouēti ſol ſuā ī cælo ſedē reliquēs apparere deſiit: cū nullæ nubes uerū ſereniſſim9 aer eēt: & ꝑ die nox extitit id aīaduertēti cura īceſſit pcōctādi magos: qd oſtētū id uellet portēdere. Illi reſpōdēt de um ſignificare græcis ciuitatū defectionē q; dicerēt Solē græcorū: Lunā ipſorū eē p̄ſidē. Ea re audita xerxes maiorē ī modū lætatus īre pgebat. Quē ꝓcedētē adiēs Pythi9 lydus cæleſti oſtēto pterritus elato aīo ꝓpter munera his uerbis allocutus ē. Domine īdulge bis ne qddā qd impetrare cupio tibi leue cōcēſſu: ſed mihi ꝑ magno futurū. xerxes nihil nō potius illū quā qd' petebat petiturū ratus ſe īdulturū reſpōdit & peteret ꝓloq iuſſit. Pythius ubi hoc audiuit ſūpta fiducia. Domine inqt qnq; mihi liberi ſūt: quos omnes cō tigit ī militiā tecū īre aduerſus græciā. Horū uni tu q̄ſo rex miſert9 mei q huc ꝓceſſi ætā tis indulge militiæ uacationē ei q natu eſt maximus: ut & mei ipſius & cenſus curam ge rat: quatuor tecū una ducas: ita cōfectis quæ ī aīo habes curſus reuertaris. Rex ob id ad modū indignatus his uerbis reſpōdit. Homo improbe tu ne cū ego ipſe in expeditionem eā aduerſus græciā filioſq; meos & fratres & domeſticos & amicos ducā: auſus es mētio nē filii tui facere: q me9 es ſeruus: quē oportebat cū oī familia & uxore me comitari. Pro be nūc diſcito hoc aīum ī hoium habitare auribus. Qui bene audit: eius corpus uolupta te pfundit': q uero male: is exacerbat'. Tu itaq; cū bene feciſti: & alia eiuſdē generis ꝓmi ſiſti nō gloriaris te ſupgreſſum eſſe regē munificēcia. Poſtea uero q̄ ad impudētiora con uerſus es: non tu quidem pro merito: ſed minora q̄ pro merito accipies. Nam te & qua-

Abydos
Helleſponti ſtadia
Pons diſſoluitur Helleſponti cō pedes
Pons alter artificiōr
Soliseclipſis
Sol
Luna

tuor liberos liberāt tua munera. Vnius autē quē pcipue cōplecteris dāno mulctabere.

Xerxis impietas & ingratitudo

Hæc cū rēdisset subito iperauit his qb⁹ delegatū ē ista exeq ut maximū natu filiorū Pythii iuētū discideret mediū: eiusq; discissi dimidiū ad dextera uiæ: & dimidiū ad sinistrā dispōerēt: & illac trāsiret exercitus. Hoc illi ubi executi: illac exercit⁹ ptrāsiuit: In quo pce debāt ii qui sarcias portabāt & ipedimēta. Post hos oigenarū gētiū nō distinctæ sed pmis

Agminis ordo.

cuæ copiæ nūero ultra dimidiū exercitus. Post has itercedebat iterualli: neq; enī cū rege miscebātur: quarū pricipes erāt mille eqtes e psis oibus delecti. Secūdū totidē hastati. & ii delecti ex oibus uersis deorsū i terrā spiculis. Post hos eq decē q̄ pulcherrie ornati q nisæi dicūtur: ideo sic dicti q; ē igēs medicæ regiōis cāpus noie nisæus: q grādes fert equos.

Nisæi eq̄

Hos decē equos seq̄batur sacer Iouis currus: quē octo eq albi trahebāt pone auriga comitāte: q pedibus igrediēs habēas tenebat. Hāc enī sellā nēo mortaliū iscēdit. Post quē ipse Xerxes uehebat curru equorū niseorū p̄cedēte auriga: cui nomē erat Patirāphi Otanis filio uiri psæ. Hūc q dē i modū sardibus pcessit Xerxes: sed e curru quotiēs ratio exigebat i essedū trāscēdebat. Eū seq̄bātur hastati psarū optimi ac nobilissimi mille e more pila gestātes. Post hos alius delectus eqtatus mille psarū. Dehīc e ceteris psis decē milia peditū delecta: quorū mille i lāceis p coronis gestabāt malapūica argētea: gerebāt item aurea & ii q in terrā uersus spectātia spicula habeb⁹ t etiā mali ii q Xerxem proxime sequebantur. Hæc decem milia ordine subsequebatur equitatus decem milibus persarū: relicta post hos duorum stadiorum itercapedine: mox ibat cætera multitudo promiscua

Patiramphis

Ita exercitus e lydia perrexit ad flumē caicum & regionem mysiam: a caico autem a leua habens montem canam per atarnem ad urbem carinam. Ab hac per campum thebanum ad urbem atramytium & antandrum pelasgidē prætergrediens & idam ad sinistram manū stringēs ad terrā iliēsē puēit: cui pmū sub ida nocte agēti tóitrua & fīgura igruerūt: & cō plures ex eo exercitu exaniauerūt. Deide ad scamādrū ē uētū: q fluuiorū oīum prim⁹ ex quo iter e sardib⁹ fieri cœptū ē. Hūc pfluētē sua aq̄ destituit: nec hoibus iumētisq; potā tibus suffecit: Eo xerxes postq̄ puenit Priami pgamū ascēdit loci uisendi cupidus. Quod ubi cōtēplat⁹ est: & singula quæq; eorū audiuit: Mineruæ iliadi mille boues īmolauit: q̄ rū libamine magi heroibus parētauerūt. His actis terror per noctē exercitū iuasit: simul atq; illuxit illic mouerūt a leua stringētes rhœtiō urbē & ophryneō & dardanō: quę aby do cōtermina est a dextra gergitas & teucros. Vbi abydon uenerūt: xerxi incessit cupido oēm exercitū oculis subiiciendi. Itaq; in p̄torio quodā quod ei abideni prius ab illo iussi e cādido lapide in tumulo regia pro dignitate extruserāt residens, pspiciebat littus & illic terrestres copias atq; classem: quā dū ituet⁹ subiit eū cupiditas spectādi illi⁹ certamē. Id certamē postq̄ cōmissum est: in quo sidonii uicere uoluptatē xerxes cepit cū certaminis: tū copiarū spectaculo. Et cū intueretur oēm hellespontū nauibus obductū omnia littora atq; abydenorū plana hominibus referta: ibi se beatū esse iactauit: & post hæc lachrymas fudit. Quod animaduertens Artabanus eius patruus: q libere sentiēs dissuaserāt bellū græciæ inferēdū his uerbis interrogauit. Quā diuersa rex inter se nūc facis & dudū dixisti: q te beatū esse dix eras: nūc lachrymas fūdis. & ille reputātē me iqt q̄ breuis ē oīs humana uita: subiit horū miseratio: quorū cum tot sint nemo ad centesimum annum super erit. Excipiens Artabanus atqui inquit alia quam istud est uiuendo miserabiliora patimur. Ita tam breui uita nullus hominum adeo felix extitit neq; horum neq; aliorum: cui non crebro ne dum semel subeat animo moriendi uoluntas potiusq̄ uiuendi. Nam incidentes calamitates & morbi uitam perturbant: efficiuntq; ut cū breuis sit: tamen per

Cana mons
Carina urbs
Atramytium
Antādros
Scamādri aqua defecit xerxi
Rhœtio urbs
Ophryneos
Dardano urbs
Gergitas
Teucros urbs
xerxis spectaculū
Vitæ miseriæ

longa uideat. Ita mors optatissimū est pfugiū erumnosæ uitæ. quā deus dulci gustu asp gens obid inuidus fuisse dephēdit. Cui xerxes Artabane iquit qm̄ humanæ uitæ cōditio talis ē qualē tu exponis. eā cōmemorare supsedeamus: neq; tristiū faciamus mentionē: cū iocūda in manibus habeamus. Hoc mihi potius edissere. Nisi tibi ita euidēs isomnii ui sio fuisset oblata: pstares ne adhuc i priore sn̄ia dissuadēs mihi aduersus græciā bellū: an ea psisteres. Agedū apte hoc mihi dicito. Ei rn̄dens Artabanus. Visio inqt rex q̄ i somnis obiecta est: ad uotū succedat amborū. Ego tn̄ adhuc metuo: & adeo metu pculsus sū: ut non sim apud me. Nā mecū reputās cū alia multa: tū uero duo & ea omniū maxima ui deo tibi esse hostilissima. Ad hæc xerxes dæmonie uirorum inquit quenam ista ais mihi hostilissima esse: Vtrum horrum tibi iprobandum uidet tanq̄ nō satis copiosū: Terrestris ne exercitus q̄si multo numerosior ille græcus futurus ē uideat: an classis tāq̄ illorū classe inferior: an hæc ābo: Nā si ob hoc ibecillliores tibi uident nīæ res celerrime alterū qs exercitū cōparet. Rn̄dit Artabanus neq; hunc rex exercitū iprobauerit qsquā q̄ sit mentis compos: neq; hanc nauium multitudinem etiam si plures coegeris. Q uæ autem duo dico esse tibi multo histiliora: ea uero hæc sunt terra & mare. Neq; enim usq̄ maris portus est eiusmodi ut ego coniecto. qui surgēte tēpestate sit capax huius tuæ classis: ido neusq; ad eam tutandam: neq; uero unum tibi portum esse oportet: sed uniuersam continētē esse portū: quo se recipiāt naues. Itaq; cū portus tibi opportuni desint: intellige homines in arbitrio fortuitorū: non fortuita in arbitrio hoīum e duobus uno exposito pgam dicere alterū. Terra cū ob alia tibi hostilis est: tum eo hostilior: si nihil obstiterit quo lōgius processeris assidue ulteriora surripiens. Nulla ē hominibus rei bñ gerēdæ satietas. Vnde etiā ut nemo tibi occurrat dico regionem maiori in tempore maiorem famem esse allaturā. At uir ita demū fuerit optimus si in deliberando quidē omnē rem quācūq; pati posset reputans extimescit. In re autem agenda est audax. Cui xerxes Artabane inqt merito tu quidem horum singula cōmemorasti. Tamen non est ut omnia reformides: oiaq; peræq; consideres. Nam si uelis in rei consultatione semper omnia perinde considerare: nunquā aliquid efficias. Satius est omnia alacriter aggredientem dimidium erumnarū pati: q̄ oi in re præsumpto metu nihil omnino pati. Q uod si repugnando omnibus quæ dicuntur: non uis committere ut quod firmum ē infirmetur. perinde peccas atq; is q contraria istis dicat. Et hoc æqualiter se hēt. Scire uero aliquē cū sit homo q̄ ratione quid firmum eē oporteat: nequaquā arbitror. At iis qui facer quid uolūt cōsueuit plerūq; succedere emolumētū: raro āt iis qui pēsant oia: & quos agere piget. Cernis quo res pstica potentiæ processit: quo nūq̄ progressam uideres: si ii qui ante me extitere reges: istiusmodi consiliis qbus tu usi fuissent: aut utentes istis sentētiis nō alios suasores tales habuissent nūc pericula cōtēnētes tantopere statū suū puexere. Magna enim negocia magnis cū periculis suscipi uolūt. Q uare nos illorū facta æmulātes optimo anni tēpore igredimur: sub actaq; oi europa rursꝰ reuertemur nullā usq̄ neq; famē neq; rē tristē passi. Nā & cū meatus affatim ipsi nobiscū portamus: & ad quancūq; uel regionem uel gentem ueniemus: eius re frumentaria potiemur. Nam aratoribus uiris non pastoribus inferemus bellum. Post hæc Artabanus quandoquidem inquit non finis ullam rem formidari: & tamen mecum admittis consilium: necesse est enim de multis negociis in longius extrahi orationem. Cyrus Cambyse genitus omnē præter athenas ioniam persis tributariam reddidit. Q uare suadeo ne quo pacto hos uiros aduersus patres suos ducas: Nā sine lombus satis supq; sufficimus hostē superare: quos necesse ē aut iniustissimos eē si metropolim

Mortis bonum

Magna cū periculis

ſuã in ſeruitutẽ redigãt aut iuſtiſſimos ſi illius libertatẽ adiuuẽt. Si iuſtiſſimi erũt nullo modo certe nobis magno uſui futuri. Sin iuſtiſſimi magnã poterũt ſuo exercitu afferre p̃niciẽ. Itaq; hoc uetus dictũ tãq; probũ rex ĩ mẽte habe: nõ ſtati ab initio exitũ oẽm cẽ manifeſtũ. Ad hæc excipiẽs xerxes: Artabãe inqt ſentẽtiarũ q̃s dixiſti ĩ hac p̃cipue falleris: q Exitus oĩs incertus Iones metuis ne imutent: quorũ maximũ habemuſ cõmilitiũ: quorũ & tu teſtis es: & alii q ſub Dario aduerſus ſcythas militauerũt: cũ ĩ eorũ eſſet ptãte ſitũ uniuerſas pſarũ copias & p̃dere & ſeruare fidẽ tñ iuſtitiãq; p̃ſtitiſſe: nec q̃q̃ nos læſiſſe. Preterea cũ liberos ſuos atq; uxores ĩ nr̃a terra reliquerint: nõ eſt cã cur eos aliq̃d rerũ nouarũ moliri ſuſpiciemur. Quare ne hoc quidẽ extimeſcas: ſed bonũ hñs animũ tutare meã domũ atq; tyrannidẽ. Tibi. n. ſoli ego ſceptra mea p̃mitto. Hæc locutus Xerxes Artabanũ ſuſa dimiſit. Iterũq; illuſtriſſimos quoſq; pſarũ accerſit: q poſteaq̃ p̃ſto fuere: his eos uerbis allocutus eſt. Perſæ ego uos: quorũ opa mihi opus ẽ cõtraxi: ut uiri p̃ſtãtes exiſtatis: neue res hactenus geſtas a pſis magnas præclaraſq; dedecoretis: ſed cũ ſingiſ tum uniuerſi exhibeam⁹ nos alacres: cõmune. n. hoc oĩbus bonum eſt ſtrennuos eſſe. Eaq; de re uos cenſui præmonendos ad bellũ conſtanter tollerãdum. Nã ut ego audio aduerſus uiros egregios tẽdimus: quo ſi ſuperauerĩmus nullus unquam nobis alius exercitus obſtabit. Nunc igit deos preſides terre perſidis precati tranſeamus. At eodem quidem die ſeſe ad tranſeundũ parauerunt. Poſtero ãt tanti ſper morati ſunt dum ſolem exoriẽtem cernerent omniſarios odores ĩ pontibus congẽrentes ac myrto iter cõſternentes. Vbi ſol exortus ẽ ex aurea phiala xerxes libans in mare apud Solem uota concepit: ne quid ſibi aduerſi contingeret: quo prius deſiſteret europam ſubigere: q̃ ad illius terminos pueniſſet. Hæc precatus Dona in helleſpõtum phialã ĩ helleſpontum abiecit: aureumq; craterẽ ac gladiũ pſicum: quẽ acinacem uocant Hoc p cõcerto diiudicare nõ poſſũ utrũ Soli dedicans gladiũ demiſerit ĩ pelagus: an helleſpontũ q, eũ flagellaſſe pœniteret in compenſationẽ gladio donauerit. His actis per alterum pontium qui uergebat in põtum peditatus oĩs eq tatuſq; tranſiuit: per alterũ quergebat in ægæũ iumẽtã atq; ſeruitia p̃cedentibus decẽ milibus pſarũ coronatis omnibus quos promiſcuus oĩum nationũ ſequebat exercitus. Et hi quidẽ eo die. In ſequenti aut primi tranſiere equites: q̃q; ſpicula deorſum uerſa geſtabant: & ĩ etiam coronati. Dehic eq ſacri ac ſacer curr⁹. Tũ ipſe xerxes. Poſt haſtati & mille equites & p̃terea ali⁹ exercit⁹ Quin ẽt naues pariter ad ulteriora littora agebant. q̃q̃ hoc etiã audiui poſtremũ oĩum p trãſiſſe regẽ. xerxes poſtea q̃ in europã traiecit: cõſpicabat exercitũ ſub uerberib⁹ trãſeũtẽ. Trãſiuit aũt eius exercit⁹ ſeptẽ p dies totidẽq; noctes nullo tẽ intermiſſo. Ibi iã tranſ Xerxis exercit⁹ traiectus in europam greſſo helleſpontũ xerxe: ferẽ quidã uir helleſpõtius dixiſſe: O Iuppiter q dnã tu ſub ſpecie uiri pſæ & accepto xerxis, p louis noĩe greciã e ſedib⁹ ſuis exigere uis oẽs hoies ducẽs cũ ẽt citra hoc tibi liceret facere id: Tranſgreſſis oĩbus & iter ingrediẽtibus igens prodigiũ oblatũ eſt: quod xerxes nihili fecit: & ſi cõiectura diſcutiẽdũ. Si q dẽ equa leporẽ enixa ẽ: q d facile erat ad cõiectãdũ. Fore enĩ ut xerxes exercitũ aduerſ⁹ græciã cũ maximo Lepus equa natus ſtrepitu & ambitioſiſſime duceret: rurſuſq; p ſeipſo ſollicitus ad eũdẽ locũ fuga recurreret. Alterũ quoq; ei pdigiũ dũ ſardib⁹ foret exhibitũ ẽ. Mula enĩ mulũ edidit ãcipitia genitalia hñtẽ maris & fœminæ: ſed maris ſupiora. Quorũ pdigiorũ utrũq; p nihilo hñs ire pgebat comitãtib⁹ enĩ terreſtribus copiis nauticis extra helleſpõtũ nauigãtib⁹ ac terrã legẽtibus: & e diuerſo atq; terreſtres agẽtib⁹. Nã ipſi qdẽ ueſperũ uerſus ad pmõtoriũ ſarpedonis nauigabãt: quo cũ pueniſſẽt: iuſſi erãt pmanere. Illi uero ad aurorã & ſolis exortũ iter faciebãt p cherſonneſũ dextrorſum habẽtes ſepulchrũ Helles filiæ Atha

mantis siniſtrorſũ cardiã urbẽ p mediũ oppidi: cui nomẽ eſt agora ideſt forũ. Illinc deflectentibus ad ſinũ noie melana hoc ẽ nigrũ fluuius cui idẽ ẽ nomẽ nõ ſuffecit: ſed alueum ſuũ deſeruit. Hoc fluuio trãſmiſſo a quo ſinus hic cognominat' ad ueſperũ uerſus contẽderũt: ænon urbẽ æolidẽ & lacũ ſtẽdoridẽ ptereũtes dũ ad doriſcon puẽtũ ẽ. Eſt ãt doriſcus traciæ littus piter & cãpus ingẽs: quẽ grãde flumẽ hebrus interfluit: ubi extructus ẽ is murus q doriſcus appellat': cui ipoſitũ eſt pſarũ pſidiũ a Dario iã ide cũ ſcythis inferebat bellũ. Cũ igit' locus digerẽdis recẽſcẽdiſq; copiis idoneus ſibi uideret': Xerxes ita ſibi faciẽdũ putauit. Eius iuſſu nauarchi cũ eo appuliſſent oẽs naues ad littus doriſco cõtiguũ receperũt ubi ſata urbs ſamothracia & zona ſitæ ſunt: cuius ultimũ ꝓmontoriũ ſerriũ nominat': q locus quondã fuerat ciconũ. In hoc littus appulſa claſſe ac ſubducta q ĩ ea ſubducenda laborauerãt reſpirauere. Per hoc tps apud doriſcũ Xerxes luſtrabat exercitum. Eq dẽ quãtũ ſinguli attulerint copiarũ ꝓ certo affirmare nõ poſſũ: qm̃ a nullis ꝓrſus hoibus id referet'. Cõſtat ãt terreſtriũ copiarũ numerũ fuiſſe centũ ſeptuagita myriades: idẽ decies ſepties cẽtena milia: quorũ numerũ hoc mõ inierũt: cõtraxerũt unũ in locũ myriadem q̃ ſunt decẽ milia hoium: qua coartata q̃ maxie poterãt circulũ extriſecus deſcripſerũt loco circũſcripto: emiſſaq; illinc myriade ſepẽ circundederunt: Eatenus excitantes ut umbilico tenus pertingeret. Eã ubi fecere aliam ſubinde atq; aliam myriadem introduxerunt: donec oẽs cõnumerauerunt. Cõnumeratos ãt nationatim digeſſerunt. Ex quib⁹ qui militabant hi erant perſæ hunc in modũ ornati circa capita geſtabant pilea: quos uocant tiaras impenetrabilia: circa corpus tunicas uariis ſquammis e ferro conſertas in ſimilitudinem piſcium. Femoralia circa crura ꝓ clipeis gerra ideſt cetra pharetris ſubter pendentibus. Haſtas breues: arcus grãdes: ſagittas arundineas. Ad dextrũ femur pugiones e baltheo ſuſpenſos. Hi ducem habebant Otanem patrẽ Amaſtris: q̃ erat uxor Xerxis. Vocabant' ãt quondam perſæ a græcis cephenes: a ſe uero ipſis atq; ab oculis artæi. Verum poſtea q̃ Perſeus Danaes & Iouis filius ad Cepheum Belli filium commeauit & Andromedam eius filiam duxit uxorẽ: tulit ex ea filium: quem Perſen appellauit: eumq; illic reliquit: a quo (nam cepheus carebat uirili prole) cognomẽ ſortiti ſunt perſæ. Medi eodem ornatu inſtructi militabant. Nã hæc armatura medica eſt non perſica. Habebant aũt ducẽ Tigranẽ Achæmenidẽ. Ii quondã ab oĩbus uocabant' arii: ſed ubi ad eos conceſſit ex athenis Medea colchis: immutauerunt & ipſi nomẽ: ita de ſeipſis medi commemorant. Ciſſii ĩ militia cætero ornatu ut perſæ ſũt armati: ſed pro pileis mitras ferũt. Eis dux erat Anaphanes Otanis filius. Hircani quoq; perſica armatnra ornati ducẽ habebãt Megapanũ: q̃ poſtea babylonis ꝓcurator fuit. Aſſyrii qui militabant hũc habebant ornatũ ferreas ĩ capitibus galeas barbarico quodãmodo conſertas nõ facile penetrabiles: Clipeos: haſtas: pugiões ægyptiacis aſſimiles: & ptẽrea ligneas clauas ferro iductas ac lineos thoraces. Iſti a græcis ſyrii uocabãt': ſed a barbaris aſſyrii ſũt uocati. Inter quos chaldæi ſũt. Iis præerat Hoſtaſpes Artachæi filius bactrii capitis ornatu in acie ſimillimo illi medico muniti erãt: ſed more gentis arũdineis arcub⁹ & haſtis breuib⁹ Sacæ q ſcythæ ſũt criſtatas in capitibus caſſides geſtabant in acutũ erectas: atq; compactiles: indutí femoralibus: nec non arcus gentiles atque pugiones: ad hoc dolabras ac bipennes. Hos cum ſint ſcythæ amyrgii ſacas appellabãt: ꝙ cunctos ſcythas perſæ ſacas appellant. Bactriis & ſacis præerat Hyſtaſpes Darii filius: & Atoſſæ Cyri filiæ. Indi ueſtiti erant amictu e lignis confecto: arcus arundineos geſtabant. Itẽq; arundineas ſagittas ferro præfixas. ita inſtructi indi erant ſub duce Pharnazatre Artabatis filio. Arii medicis arcubus muniti

Cardia
urbs
Agora
Melas flu
defecit
Penos
urbs
Stẽdoris
lacus
Doriſcus
Hebrus
Sala urbs
Zona
urbs
Xerxis nu
merus
Myrias
ſũt. x. mi
lia hoium
Perſarum
armatura
Tiara qd
Gerra
Otanes
Amaſtris
uxor
Cephe
nes
Artæi
Cepheus
Andro
meda
Perſeus
Perſæ uñ
Medorũ
armatura
Tigranes
Arii
Medi uñ
Ciſſii
Anapha
nes
Hircani
Megapa
nus

Sisamnes Choraſmii Artabazus Sisymræ Sarangæ Pactyes Vtii Myci Paricanii Ziræ Arsanes Artystõa Aethiopũ crines Lygies Matieni Mariãdini Syri Cappadoces Gobryes Pryges Bhryges Lydi Meones Olympieni Artaphernes Tracũ armatura Bithyni Strymonii Bagasaces

erant cæteris quẽadmodũ bactrii. Iis p̃erat Sisamnes. Hydarnis filius Parthi & choraſmii & ſogdi: & ſãdaurii: & dadicæ eãdẽ i acie quã bactrii armatura geſtabãt. Quorũ parthis & choraſmiis p̃erat Artabazus. Pharnacis Sogdis Artanes artæi: Sãdauriis & dadicis Artybius Artabãi filius. Caſpii ſiſymris: qd' ẽgenus penulæ iduti: arc⁹ gẽtili more arũ dineos geſtabãt & acinaces: ducẽ ſui agminis hñtes Ariomardũ Artybii germanũ. Sarãge iduméta geſtãtes uerſicoloria decori er⁻t: Caligaſq; genuũ tenus extẽtas arma hẽbãt arcus lãceaſq; medicas duce Pherẽdatæ Megabazi filio. Pactyes & ipſi ſiſymras ferebãt & uernaculos arcus atq; pugiões: quorũ dux erat Artaytes Itramitis filius. Vtii & myci & paricanii eodẽ quo pactyes armati erãt. Sub his ducibus utii qdẽ & myci ſub Arſame ne Darii Paricanii uero ſub Siromitre Oebazi filio. Arabes ſuccincti erãt ziras amiculi genus arc⁹ recuruos habileſq; geſtabãt. Aethiopes pardorũ pellib⁹ leonũq; amicti arc⁹ e palmarũ ſpathis factos gerebãt quatuor nõ minus cubitis lõgos & ité p̃lõgas ex arũdine ſagittas pro ferro p̃fixas eo lapide acumiato quo ſigilla ſculpũt: p̃terea haſtas capreæ cornu p̃fixas i modũ ſpiculi acuminato & clauas præferratas. Ii cũ cũt i pugnã dimidiatũ corpus gipſo dimidiatũ minio illinũt. Arabũ æthiopũq; qui trãs ægyptũ icolũt: dux erat Arſanes Darii filius: & Artyſtonæ Cyri filiæ: quã Darius ex uxoribus maxime adamans cũ talari ex auro tunica effinxit. Arſanes quidẽ æthiopibus: qui ſũt trãs ægyptũ atq; arabibus p̃erat. Ii aũt æthiopes qui ſũt ab ortu ſolis (nã bifariã milítabãt) cenſebãtur cũ indis ſpecie nihil admodũ a cæteris differẽtes: ſed ſono uocis dũtaxat atq; capillatura: Nã æthiopes qui ab ortu Solis ſunt promiſſos crines: qui ex aphrica criſpiſſimos iteroẽs homines habent. Aethiopes qui ex aſia ſunt plera q; arma quæ indi geſtabant pelleſq; frontiũ equinarũ cũ auribus atq; iubis in capitibus ut ipſæ iubæ pro criſtis eſſent: & hirtæ aures equinæ rigerẽt: in locũ clipeorũ pelles gruũ prætendebãt. Pœni corio armati iere: ac iaculis præuſtis duce Maſſange Aorizi filio. Paphlagones capitibus gerebãt cõpactiles caſſides ſcuta exigua haſtas haud longas. Præterea iacula pugioneſq; pedib⁹ caligas more gentis ad media crura ſubtentas. Eandem quam paphlagones armaturam geſtabant. Ligyes & macieni: & mariandyni: & ſyri. Iſti ſyri a perſis cappadoces uocant. Paphlagonum & macienorum dux erat dotus megaſidi filius: Mariãdinorũ & ligyũ & ſyrorũ. Gobryes Darii filius: & Artyſtonæ. Phryges proximam paphlagonicæ armaturam gerunt paulum differentes: qui ut macedones aiunt tam diu uocati ſunt bryges q̃ diu europæi fuerũt macedonum accolæ. Tranſgreſſi q; in aſiã una cũ loco immutauere in phryges. Armenii horũ cultu armati erant utiq; pbrygum coloni. His utriſq; p̃erat Artochmes: qui Darii filiam in matrimonio habebat. Lydi proxime ad græcorũ armaturã accedebãt Olim meones uocati: priſtinoq; nomine ſublato ab Lydo Atyis cognomẽ acceperunt. Myſi ſuper capita gentiles galeas ferebãt: Scutula quoq; ac præuſta iacula. Sũt autẽ lydorum coloni a monte olympo olympieni nominati. Horum utriſq; præerat Artapher nis filius: q collega Date apud marathõem cõflixit. Thraces e pelle uulpina caſſides geſtabãt tunicis iduti & iſuper circũdati uariis ſagulis: pedibus ac tibiis idutis caligae pellibus hinnulorũ: ferentes præterea iacula & peltas & pugiũculos. Iſti tranſgreſſi in aſiã uocati ſũt bithyni: pri⁹ appellati (ut ipſi aiũt) ſtrymonii. q; ſtrymonẽ accolerẽt: a ſuiſq; ſedib⁹ exacti. Teucris & myſis thracib⁹: q aſiã icolũt præerat Bagafaces Artabãi filius geſtãtibus breuia e corio ſcuta & bina ſingulis ueruta ad lupos conficiẽdos apta in capitib⁹ æreas caſſides: & ſr caſſides ex ære factas aures bouis & cornua ipoſitis ẽt criſtis cutib⁹ pãno phœniceo idutis. Martis oraculũ apud hos uiros ẽ. Camelees meões q laſin-

uocãtur eũdẽ cultũ geſtabãt: quẽ cilices: quẽ ego dũ ordĩe ad cilices ueniã idicabo. Mi-
nyæ lanceolas gerebãt & ueſtes fibulis ſubſtrictas: & eorũ nõnulli lycios arcus ĩ capiti-
bus galeas e pellib⁹ factas. Horũ oĩum p̃fectus erat Badres Hyſtãis filius. Moſchi line Moſchi
as circa capita caſſides gerebãt ſcuta que ac haſtilia breuia ſed lõga ĩ haſtilibus ſpiculã. Tibareni
Eodem quo moſchi ornatu militabãt tibarẽi & macrones & moſynœci quos hi regebant Macrões
moſchos & tibarẽos Ariobardus Darii filius & Parmyis filiæ Smerdis filii Cyri. Macro Ariobar-
nes & moſynœcos Autarces Choraſinis filius: q ſeſti ĩ helleſpõto præſes erat. Mares ĩ ca dus
pitibus ligneas galeas gerebãt: ſcutulaq; e crudo bouis tergore: atq; lãceolas p̃terea ma Parmis
chæras q̃bus atq; colchis p̃erat Pherẽdates Theaſpis filius. Alarodii & ſapires eodẽ quo Autarces
colchi ornatu militabãt duce Maſiſtio Sirometris. Inſulãæ gẽtes q̃ rubro e mari ſecutæ
ſũt ex iis ĩſulis ad quas trãſportare rex ſolet: quos e ſuis locis ſũmouet: gerebãt proxima
medis & ueſtimẽta & arma q̃bus præerat Mardõtes Bagæi: qui apud micalẽ dux altero
ãno ĩ pugna oppetiit. Hæ erãt natiões: quæ per cõtinẽtem ibãt: ex quibus cõſtabat pede
ſter exercitus quibus ii præerãt qui commemorati ſũt: quiq; ordinarãt milites: cõnume-
rauerãtq; & chiliarchas ideſt tribũos q mille: & myriarchas qui decem milibus præſunt Chiliar-
delegerãt. Nã myriarchæ cẽturiões decanoſq; creauerãt. Erãt & alii agminũ & gẽtium chæ
prætores. Verum ii qui nominati ſũt duces. Horum tamẽ & totius exercitus ĩperato- Myriar-
res Mardonius Gobryis filius: & Tritãtæchines filius Artabãi: qui diſſuaſerat bellum chæ
græcie iferẽdum: & Smerdomenes Otanis filius ambo hi fratrum Darii filii: xerxis pa- Xerxíſim
trueles & Maſſyſtes Dario & Atoſſa gẽitus: & Gerges Ariagi: & Megabizus Zopyri peratores
filius. Hi erãt ĩperatores oĩum copiarũ p̃ter delecta pſarũ decẽ milia: q̃bus p̃erat Hydar Mardoní
nes Hydarnis filius: quocabãtur ĩmortales: ob hoc q, ſi qs eorũ aut nece aut morbo nũe us
rũ ĩminueret alius ſufficiebatur: nec unq̃ plures erãt pauciores ue decẽ milibus p̃cipuo ĩ Smerdo-
ter oẽs cultu decori: & iidẽ p̃ſtãtiſſimi oĩum ut dictũ eſt: & p̃terea ĩmẽſo auro cõſpicui du menes
cẽtes una carrucas cũ pallacibus ac familia pmulta: eaq; belle ornata: necnõ camelos ac Maſſy-
ĩumẽta p̃ter cæteros milites: q̃ cõmeatũ ſupportabãt. Eq̃tãt ãt hæ natiões: ſed nõ oẽs ha ſtes
bebãt equos uerũ hæ ſolæ. Perſæ q eadẽ erãt q̃ peditatus armatura ornati: niſi q, q dã ſin
gl'ares ĩ capitib⁹ opa ex ære ferroq; ductilia. Sũt q dã nõades hoies q ſagartii appellant Sagartíi
& gẽte & uoce pſæ: ſed cĩtu iter pſicũ & pactyicũ q attulere eq̃tatũ octo miliũ eq̃tum ar Reſtiũ
maturã neq; æneã neq; ferreã aſſueti ferre p̃ter pugiões utẽres reſte e loris conſerta: q̃ pugna
freti ĩ p̃liũ eũt. Eſt ãt prælium eorum uirorum huiuſmodi. Vbi cũ hoſte cõgreſſi ſũt ini-
iciũt eas reſtes ĩ ſummũ laqueos habẽtes: q laq̃s cũ aut equũ aut hoiem adept⁹ ẽ: eũ ad
ſe trahũt. Ita illi illaq̃ati cõficiũt. Talis horũ pugna ẽ: iidẽq; iter pſas cẽſẽtur. Medi eãdẽ
equites q̃ pedites armaturam gerũt: & itẽ ciſſii. Indi quoq; eãdẽ quã peditatus ſuus ge-
ſtãt armaturam. Cæterũ equos deſultorios agebãt & currus: quibus curribus ſuberãt
& eq & aſini agreſtes. Bactrii eodẽ ornatu ĩſtructi erãt equites quo pedites: & itẽ caſ-
pii: Pœni & ipſi eãdem quam pedites armaturam gerebãt: curruum quoq; cũcti agitato
res. Itidẽ & caſpii & paricanii atq; ſuus peditatus ĩſtructi erãt. Necnõ arabes eo quope
dites ornati cultu agitabãt camelos nihilo ĩferiores eq̃s pernicitate. Hæ ſolæ gẽtes erãt
equeſtres. Fuitq; numerus equitum octo myriadum ideſt octogita milium præter ca- Equítum
melos & currus. Et alii quidẽ equites ĩ ordinem redacti erãt. Arabes autem ĩ ultimo lo- numer⁹
cati ob id poſtremi ne equitatus cõſternaretur equis camelos non tolerãtibus. Equi- Datis filii
tatus præfecti erant Harmamithres & Tithæus filli Datis. Tertius horum colle- Pharnu-
ga Pharnuches ſardibus erat relictus ægrotus. Nam cum ſardibus proficiſcere ches

turi calamitatē incidit insciens. Equitante. n. eo canis sub pedes eq intercurrit: quo equꝰ impræuiso deterritus: atq; erectū sese attolēs Pharnuchem excussit. Hic collapsus sanguinē euomuit: nactusq; morbum q in phithisin ideſt tabē euasit. Equo āt a casu sta tim dñi fecerūt familiari ut ille iusserat. Abducto nanque iu eū locū ubi dñm statuerat: crura cū genibus absciderunt. Itaq; Pharnuches a pfectura sūmotus est. Triremes inito nūero fuere mille ducentæ & octo: quas hi attulere phœnices cū syris: q palestinā incolūt trecentas hunc in modū ornati: circa capita galeas græcanicis pximas gerunt induti thoracibus lineis cū scutis umbone carentibus cunq; iaculis. Hi phœnices (ut ipsi memorant quondā mare rubrū accolebant: illinc transgressi maritima syrie habitāt. Is tractꝰ syrie & qcqd ægypto tenus est: palestina uocitat. Hi circa capita cassides forcipiculatas gerūt conuexa scuta magnis umbonibus pdita: ac grandia pila nautica & grandes bipēnes. Eorū turba thoraces gerebat ac magnas machæras. Hūc in modū isti armati erant. Cypri centū qnquagita naues hoc modo armati reges eorū mytris redimiti erāt. Reliq tunicas gestabāt cætera ut græci. Quorū gentes sūt parti a salamine & athenien sibus: partim ab arcadia: parti a Cythno: parti a phœnice: parti ab ethiopia oriūdi: ut ipsi cipriī aiunt. Cilices centū naues. Hi circa capita ferebāt gentiles galeas p scutis puulas e crudo bouis corio factas laneis uestibus induti: bina singuli iacula gestātes ensē machæræ ægyptiace p similē: quondā Hypathæi appellati: sed a Cilice phœnice Agenoris filio ita cognominati Pamphiliī trigínta naues græcanicis armis ornati: ab illis originē ducentes: qui cū Amphiloco & Calchante e troia dissecti fuerant. Lycii præbuerunt naues quinquagita thoracibus ocreisq; armati: arcubus quoq; e cornu factis & arundineis sagittis sine pennis atq; iaculis gerentes ex humeris suspensas caprarū pelles: & in capitibus pilea pinnis corona ta; quin etiam pugiones & falces: e creta oriundi quondam termilæ nominati: sed a Lyco uiro athenien si Pandiōis filio Lycii cognominati. Dores qui sūt ex asia naues trigínta. Ii græca gerebant arma uti e pelloponneso propagati. Cares septuagínta naues. Cætera græco more ornati: sed & falces & pugiones gerebant: quos prius appellatos fuisse hocti nes in superioribus libris dictum est. Iones centum naues armati græco ritu: qui q̄diu in pelopōneso regionē quæ uocatur achaia incoluerunt: & ante aduentum Danai & Xuti in pelopōnesum ut græci aiunt uocabant pelasgi ęgialees ideſt littorales: sed ab Ione Xuti filio iones sunt appellati. Insulani naues decem & septem armati ut græci & ipi pelasgica gens: sed mox ionica ob eandem causam: ob quam & duodecim oppida sunt ionica ab athenien sibus appellata. Aeoles sexagínta naues ritu græco armati olim pelasgi ut apud græcos fertur uocati. Hellespontii centum naues præter abydęnos quibus mādatū erat ab rege ut circa locum manerent ad pontes custodiēdos. Cæteri e pondo erāt græco more armati: Ionum ac dorum coloni. In omnibus autem nauibus epibate erāt persæ & medi & sacæ. Quarum uelocissimas attulere phœnices & inter phœnices optimas sidonii. Harum singulis & item pedestribus eorū copiis præfecti erant uernaculi duces: quorū ego quia ratio historiæ non exigit: necessario non faciam mentionem. Neq; enim singularū nationū duces digni memoria fuere. Quarū quot urbes tot duces extitere: sed nō ut ductores: uerū ut serui quemadmodū alii qui ducebāt i militiā uenere: qm̄ duces penes quos summa imperii erat ut singularū gentiū principes quinā eorū persæ fuerit a me cō memoratū ē. Nauticis hi pfuere Ariabignes Darii: & Prexaspes Aspathenis: & Megabazus Megabatis: & Achemenes Darii filiꝰ. Iadicæ quidē classi & cariæ Ariabignes ex Dario & filia Gobryis genitus: Aegyptiacæ autē Achæmenes Xerxis ex utroq; parente ger

Triremiū numerus
Phœnicesſ
Paleſtina
Cypriorū armatura
Cyprorū genus uarium
Cilices
Hypathæi
Pamphilii
Lycii
Termilæ
Dores
Cares
Hoetineſ
Iones
Achaia
Aegialeeſ
Acoles
Pelaſgi
Ariabignes
Achæmenes

manus: Reliquæ aũt classi reliqui duo. Porro biremes lembos quinquaginta aut trigita remorũ: & actuaria nauigia & alia minuta cũ hippagogis quæ equos uehũt cõtracta cõ- Hippa
stat ad triũ miliũ pueniſſe. Eorũ qui in claſſe erãt ſecundũ duces illuſtriſſimi fuere Sido gogæ
nius Tetrãneſtus Alleſi filius: & Tyrius Mapten Sizomi & aridius Merbalus Arbali: & Cilix Syẽneſis Horomedõtis: & Lycius Ciberniſcus Sicæ. Cyprii aũt Gorgus Cherſis: & Timonas Tymagoræ. Cariorũ uero Hiſtiæus Tymnis: & Pigreſſus Seldomii: & Damaſithymus Cãdaulis filius. Aliorũ nunc præfectorũ mentionẽ facere ſupſedeo tanq̃ Damaſi-
nõ neceſſe habẽs. Verũ Artemiſiæ præcipua me tenet admiratio mulieris expeditionem thymuſ
aduerſus græciã ſecutæ: quæ defuncto uiro ac pupilli filii tyrãnidẽ optinẽs nulla adacta Artemi-
neceſſitate: ſed præſtãtia animi atq; uirilitate in militiã cõceſſit. Nomẽ ei erat Artemiſiæ ſia
Lygdamis filiæ paternũ genus ex halicarnaſo: maternũ e creta inperãs: hæc halicarnaſe
is & cois & niſyriis & calydniis quinq; cũ nauibus uenit omni copia inſtructis. Ita poſt
ſidonias hæ naues fuerũt illuſtriſſimæ. Eadẽ apud regẽ optimas iter oẽs ſocios ſentẽtias
dixit. Quas ciuitates recẽſui ſub illius impio fuiſſe: earũ uniuerſã gẽtẽ aio doricã eẽ Hali
carnaſeorũ quidẽ troezeniã cæterorũ aũt epidauriã. Hactenus de nautico exercitu. Xerxes inito copiarũ numero militibus inſtructis cõcupiuit illos luſtrãdo oculis obire quẽ-
admodũ & fecit. Itaq; inſcenſo curru ſingulas natiões luſtrans quænã eſſent perconcta-
batur: quarũ profeſſionẽ ſcribæ excipiebant: donec ad extremos equitũ peditũq; peruen
tum eſt. Hoc perfecto & nauibus in mare deductis Xerxes e curru in nauim ſidoniã tran
ſcendit: reſidenſq; ſub aureo tabernaculo: præteruehenſq; nauium proras ſciſcitabat de
ſingulis itidem ut de terreſtri exercitu fecerat: deſcribiq; iubebat. Eniuero nauarchi ,pductas a littore quatuor fere iugerũ ſpacio naues ſtabilierãt cõuerſis ad terrã ,priſ: & in unã
frontẽ digeſtis. Epibatis quoq; ideſt ,ppugnatoribus tanq̃ ad bellũ armatis. Quos Xerxes inter proras & littus nauigãs cõſpicabatur. Vbi autẽ & claſſem luſtrauit egreſſus na Epibatæ
ui accerſit. Demaratũ Ariſtonis comitem aduerſus græciam expeditionis: eiq; accerſito
ita inquit. Demarate iuuat nũc me quæ cupio abs te interrogare: qui & græcus es & non
ex minima ciuitate ut audio tam ex te quã ex aliis græcis: qui me alloquẽdi gratia adeũt.
Nunc igitur hoc mihi expone nunquid græci ſuſtinebũt manus contra me leuare. Nam
ut ego opinor ne oẽs quidem græci ac cæteri mortales qui ad heſperũ incolũt ſi cõgregẽ
tur pares eſſent noſtris armis: nec me inuadentem expectarent: cũ hoc ſint inter ſe cõcor
des: libet tñ mihi abs te audire quid de hoc dicas. His uerbis interrogauit Demaratus
excipiẽs utra inquit apud te rex utar ueritate ne an iocũditate. Ille ut ueritate uteretur iubere. Neq; enim ſibi obid eũ minus iocundum fore q̃ antea fuiſſet. Hoc ubi Demaratus
audiuit: quoniã inquit me iubes rex omnino ueritatẽ proloqui: ea dicã quæ nemo niſi mẽ
tiens apud te poſtea carpet. Græcia ſemper alũna fuit paupertatis: hoſpes uirtutis: quã
a ſapientia aſciuit & a ſeuera diſciplina: quã uſurpans græcia & paupertatẽ tuet & domi
natũ. Ita laudo quidẽ oẽs græcos qui dorica illa loca uel circa incolũt: ſed nõ de cunctis
eis uerba faciã. Verũ de lacedæmoniis ſolis. Iã primũ nego fieri poſſe ut tua oratiõnẽ ad-
mittãt afferentẽ græciæ ſeruitutẽ. Deinde aio uẽturos tibi obuiam ad pugnãdũ etiam ſi Lacedæ-
cæteri græci omnes ſentiant tecũ. Neq; uero de numero corũ quæras quot illi ſint: qui monum
hoc facere poſſunt. Nam ſi in exercitu corũ mille fuerint: ii tecum congredientur: & item Virtus
ſiue pauciores ſiue plures. Hæc cum audiſſet Xerxes ſublato cachino inquit. Demarate
quodnam extuliſti uerbũ: mille omnino uiros cum tanto exercitu cõgreſſuros. Agedum
dic mihi nõne te ipſum ais iſtorũ uirorũ fuiſſe regem? Vis ne igitur ſine mora tu cum de

cem uiris dimicare. Quod si uestri populares oēs tales sūt quales tu prædicas: profecto secūdū uestra instituta debes tu qui illorū es rex duplū præstare q̄ singuli eorū: qui si deni se meo exercitu pares sint: iure abs te posco ut uiginti sis par. Ita uerba quæ dixisti cōprobabūtur. Atq; si tales sunt illi ac tāta statuta qualis quātusq; tu ac cæteri græci qui in colloquiū meū uenerūt: uidete ne cū tantope gloriamini: frustra id insolēterq; faciatis. Nam age intelligā quocūq; argumēto unde fieri queat: ut mille aut decē milia atq; quin quaginta milia hominū qui præsertim sint oēs liberi nec unius impio subiecti tanto exercitu obsisterent: cū simus nō plures q̄ milleni ad singulos eorū si fuerint quinq; milia. Nā sub uno quēadmodū apud nos sit impatore milites illius metu etiā contra suā ipsorū naturā meliores efficiūtur: adactiq; uerberibus uel pauciores aduersus plures cunt. Idēre missso libero sibi arbitrio neutrū horū facerent. Adeo opinor græcos etiā pares numero persis ægre cū eis solis certaturos. Quinimo istud apud nos solos est quod ais. Verū nō ita multū sed rarū. Sūt enim e persis meis satellitibus: qui uelint cū ternis græcis pariter dimicare. Quorū tu exptus multa blateras. Ad hæc Demaratus intelligebā inquit rex ab initio me uera dicentē nō iocundū tibi futurū. Sed quia tu dicere me ueritima coegisti: dixi quæ erant e dignitate spartanorū. Quanq̄ ipse optime intelligis quantope nūc illos ego amē: qui me honore & dignatiōe paterna exutū extorrem profugūq; fecerūt: quē pater tuus exceptū uictu ac domicilio donauit. Quare nō est credibile uirum prudentē respuere beniuolentiā exploratā: sed maxime obseruare. Ego enim neq; cum decē ꝓmit tam me posse dimicare neq; cū duobus: ac ne singulari quidē certamine uolens certauerim. At si necesse fuerit: aut uehemēs discrimen institerit: libentissime cum uno quolibet istorū omniū dimicarem: qui se singulos aiunt idoneos ad certandū cum ternis græcorū. Etenim lacedæmonii pugnando cum singuli non sunt illi quidē cæteris deteriores uiris. At cōferti cunctorū uirorū sunt excellētissimi. Nam licet sunt liberi nō tamen sunt usquaq; liberi: quippe quibus præest domina lex: quā multomagis metuūt q̄ tui te. Faciūt ergo quæcūq; illa cogit. Cogit aūt idem semper uetans semp eos ex acie fugere quantāuis hominū multitudinē: sed iubens ut ordinē nō deserentes aut uincant aut occumbāt. Hæc ego loquēs si tibi blaterare uideor: uolo posthac in cæteris silentium agere. Hactenus loqui coactus tibi uero ex sentētia contingat rex. Hæc locuto Demarato Xerxes ad risum uersus nulla indignatione permotus est. sed comiter hominē remisit. Post Demarati colloquiū ubi doriſco præfecit prætorem Masciamē Megalostis filiū amotō eo quē Darius præfecerat: ire cū exercitu aduersus græciā pergit. Huic Masciami quem illic reliquit xerxes uni tanq̄ omniū prætorū præstātissimo quos aut ipe aut Darius cōstituisset dona quot annis misit: & item eius posteris Artaxerxes filius xerxis. Etenim ante hāc expeditionē in thracia & ubiq; hellesponto prætores fuerant: qui oēs post candē expeditionem a græcis eiecti sunt: & e thracia & ex hellespōto præterq̄ e doriſco. Vnde Masciamē græci permulta conati tamen eiicere nequierunt. Ob id huic ab eo qui in ꝑsis regnat semper dona mittūtur. Eorum uero qui a græcis expulsi sunt neminem rex xerxes uirū egregium esse duxit præter unū Bogē ex cione: quem laudare nō desinebat: eiusq; qui supstue re liberos maximo inter persas honore prosequebat. Si quidē magnis ferri laudibus Boges meruit: qui cum ab atheniēsibus & Cimone Miltiadis filio obsideret: liceretq; ei accepta fide egredi: & in asiam remeare: tamen abnuit ne regi præ metu superfuisse uideretur: sed ad extremū usq; perstitit. Atq; ubi nihil in manibus cōmeatus reliquum fuit: accenso ingēti rogo interemit liberos cōiugem cācubinas familiam: eosq; in rogū deiecit.

Lacedæmonum lex

Masciames

Artaxerxes

boges suaoia combussit

Dehinc omne aurum urbis atq; argentū e muris dispersit in strymonē. His actis semet ipse coniecit in rogum. Ita hic merito a persis ad hoc usq; tēpus præconio celebrat'. Xerxes e doriſco in græciā tendens ut quoſq; populos adibat ſecū militare cogebat. Erat au tem ut ſuperius a me expoſitū eſt omnis ad theſſaliā uſq; tractus i ditiōem redactus: & regi tributarius effectus a Megabazo: & mox a Mardonio. Digreſſus a doriſco præteriit primū ſamothraces muros: quorū ultimū oppidū ad ueſperam ſitū ē nomine meſambria cui uicinū eſt oppidū thraſiorū ſtrymma: quæ oppida interfluit amnis liſus: cuius aqua tunc nō ſufficit copiis xerxis ſed defecit. Hæc olim regio uocabat' gallaica: nunc aūt bri antica: quæ tamē optimo iure ciconū eſt. Trāſmiſſo ꝑfluēte liſi arefacto xerxes has græ cas urbes prætergreſſus eſt maroneā: dicæam: abdera eas inq; præteriit: & hos qui iuxta eas ſunt famoſiſſimos lacus Iſmaridem: qui maroneā ſtrymmāq; interiacet: Biſtonidem dicææ contiguū: in quē duo flumina ingrediūtur trauus & copſantus: qui iuxta abderem ſit. Nullū nobilē lacū præteriit xerxes: ſed fluuiū neſtum mare ſubeuntē. Poſt has regio nes perrexit mediteraneas uerſus urbes. In quarū una eſt lacus triginta ferme ſtadiorū in circuitu piſcoſus & admodū ſalſus: quē ſola iumēta cū aquārētur exiccauere. Huic urbi nomen eſt piſyrus. Has urbes: & maritimas & græcas ſiniſtrorſū relinquēs præteriit xer xes: ꝑ quas aūt gentes thraciæ prouinciæ iter fecit hæ ſunt pæti: cicones: biſtones: ſapæi: derſæi: hedoni: ſatræ. Q uorū qui maritimi erāt nauibus ſecuti ſunt: qui uero mediterra nei a me ſunt cōmemorati: præter ſatras. Cæteri oēs terreſtri itinere ſequi coacti ſunt. Sa træ nulli olim hoium quantū nos ſcimus fuere ſubiecti: ſed ſoli e thracib⁹ ad meā memo riā liberi ſemp ꝑſtitere. Editos enim mōtes incolūt omnigenis arboribus ac niuibus obſi tos uiri in re bellica ezimii: apud quos oraculū eſt Dionyſi idq; in editiſſimis mōtibus. Eo rum qui in illo tēplo ꝓphetant id eſt uaticināturſunt biſſi. Antiſtes uero quæ reedit rnſa quē admodū delphis & nihilo magis uarie. Peragrata quā dixi regiōe xerxes ſecūdo loco trāſiit muros pierū: quorū uni nomē eſt niphragæ: alteri ꝓgamo. Hac iter ꝑ ter eos mōtes faciebat a manu dextra relinquēs montē pāgæū magnū atq; excelſum: in quo aurea ſunt & argentea metalla: quē cū pieres & hodomāti: tū præcipue ſatræ exercent: ſuppangæū ad aquilonē habitātes pæones: doberes: & pæoples prætergreſſus xerxes ad ueſpetā uer ſus cōtēdit: donec ad flumē ſtrymonē puenit & urbē eionē: cuius ꝓtor Boges: de quo pau loante fecimus mentionē adhuc uiuebat. Regio pangæo mōti circūiecta noiat' phyllis. Hinc ueſperū uerſus: porrecta ad flumē angitē quod ſtrymonē ſubit. Hinc meridiē uer ſus ad ipm ſtrymonē ad quē magi mactatis equis candidis litauerūt. His & aliis cōpluri bus medicamētis in flumē factis per nouē uias hedonorū iere: iuxta quas ſtrymonē pōti bus iūctum inuenere. Audiētes aūt eum locū nouē uias hedonorū appellari totidem illic pueros ac uirgines puellarū indigenarū filios uiuos defoderūt. Perſicū enim eſt defodere uiuētes. Nā & Ameſtrin xerxis uxorē iam ꝓuectæ ætatis audio bis ſeptē illuſtriū perſa rū liberos defodiſſe ad referendā pro ſe gratiā deo qui ſub terra eſſe fertur. Vbi a ſtrymo ne ꝓgreſſus eſt exercitus illic ad Solis occaſum uerſus eſt littus: in quo ſita urbē græcam noie argilū præteriit. Hæc & quæ ſupeā eſt regio uocat' biſaltia. Illic neptūnii tēpli a leua manu habēs perrexit ad campū nomine ſyleū prætericns ſtagirū græcā urbē: peruenitq; acanthum ducens una ſingulas harum gentium & item accolas montis pāgæi: & earum quas ſuperius cōmemoraui. Iis qui maritimi erant claſſe: qui procul a mari aberāt terre ſtri itinere ſequētibus. Hāc uiā qua xerxes duxit exercitū thraces neq; cōfundūt neq; ſe rūt: ſed ad mea uſq; tēpora magnopere uenerant'. Poſteaq; acanthū puenit xerxes: ꝑcepit

Meſam bria op.
Sthrym ma
Liſus flūs
defecit
Galdaica
Briantica
Maronea
Dicæa
Abder
Iſmarideſ
Biſtonis
Trauus
Cōpſan tus
Neſtus
fluuius
Piſyri la cꝰ exhau ſtus.
Thraciæ populi
Cycones
Biſtones
Sapæi
Darſæi
Aedoni
Satræ
Biſſi
Pieres
niphraga
Pergamū
Pangæus
Hodo manti
Peones
Doberes
Pæoples
Eiō urbs
Phyllis ꝛc gio
Angites fluuius

acanthiis ut hospitalitatē exhiberēt: eosq; medica uestē donauit: laudāsq; q; alacres cernere esse ad bellū: quodq; audiret fossam esse absolutā. Xerxe apud acanthū agēte cōtigit ut Arthacæes: qui fossæ faciūdæ p̄fuerat morbo decederet uir Xerxi spectatus genere achæmenides statura inter p̄sas ꝓceriſſima. Q uippe cui quatuor oīno digiti deerāt a longitudine quinq; regiorū cubitorū. Xerxes magno dāno ducens maximū hoīum factō functū apparatiſſime cū funerauit exhibito etiā epulo: eiusq; tumulū oīs exercitus extruxit: cui tanq̄ heroi ex oraculo acanthii sacrificāt noīe cū nuncupātes. Et rex quidē Xerxes amisso Artachæe iacturā se feciſſe existimabat. At ii græci qui exercitū excipiebāt cū xerxi cœnā p̄berēt: in oēm miseriā deuenere: adeo quidē ut suis laribus efficerent extorres. Dū thasii ꝓ suis quæ in cōtinēte sunt urbes xerxianas accipiūt copias: Antipater Orgisilius elatus aīo uir iter populares illustris erogauit in cœnā quadringēta argēti pfecti talēta. Eā rem ubi accepe qui p̄erant aliis circa urbibus (tale enī cōuiuiū iā pridē indictū fuerat & diu celebratū) hoc ubi accepe p̄sertim p̄conibus passim p̄dicātibus. Tūc uero oppidani frumētū qd' in urbibus erat iter se distributū molebāt: farināq; triticeā ordeaceāq; i cōplures mēses faciebāt. Ad hæc excogitauere ob p̄ciū optia quæq; pecora saginare: & altiles aues hīe terrestres palustresq; i cōrtibus & in uiuariis ad accipiēdū exercitū. Q uin etiā aurea argētea q; pocula & crateres faciebāt & cætera quæ mensæ ponunt'. Hæc oīa ipsi regi & iis qui cū illo uescebant' fiebāt. Cætero aūt exercitui quæ ad esū duntaxat p̄cepta erāt. Sub aduētū exercitus tabernaculū ubi exercit⁹ maneret statuebat': reliqui sub dio agebāt. Vbi tēpus cœnæ aderat: tūc cōuiuatores laborē sustinebāt. Isti cū expleti nō ētē illic exegerāt postero die reuulso tētorio & oi appatu sūpto ita abscedebāt nihil relinquētes oīb⁹ asportatis. Vñ Megacreōtis uiri abderitæ elegās dictū extitit: q suasit abderitis ut uniuersi mares pariter ac fœmiæ sua delubra adirēt: supplicitq; dis assidētes precarent': ut posthac dimidiū futurorū malorū a se ꝓpulsaret'. Nā de p̄teritis magnā se gratiā illis hīe q; rex Xerxes nō bis quotidie cibū capere cōsuesset. Porro enī ut abderitæ si iubaret' etiā prādiū nō solū cœnā istituere aut nō p̄stolarent' Xerxē aduenientē: aut p̄stolati pessime iter oēs hoīes affligerent'. Et isti q dē q̄q grauate: tñ q d' sibi ponebat': exequebant'. Xerxes uero ex acātho duces classis a se dimisit iusso ad thermā cū classe se oppiri. Est aūt therma in thermæo sinu sita: a qua ipse sinus habet cognomē. Hac enī cōpendiariā magis uiā esse audiebat. Nā e doriſco ad acanthū usq; ita instructus exercitus iter fecerat tripartito diuisus oīs iussu xerxis: ut una pars sin mare iret pariter cum classe: cui parti præerāt Mardonius & Massistes: altera p mediterranea: cui p̄erāt. Tritātæchmes & Gergis Tertia iter has media cū qua xerxes ipe incedebat ducibus Smerdomene & Megabyzo. Nauticus exercitus ubi a xerxe discessit: fossā enauigauit i Atho depressam æductā ad siccū in quo assa & pidorus & sincus & sarca urbes sitæ sint. Ex qbus sumpto cōmilitio pgit ire ad sinū thermæū: circūuectusq; ampelon ꝓmontorii toroneū pnauigauit has græcas urbes: unde & naues & cōmilitiū sūpsit: Toronā: galipsum: sermylā: mecibernā: olynthū: quæ regio nūc sithonia noīat'. Ab eo ꝓmontorio ampeli p̄cidens mare usq; ad ꝓmontorii canastreū totā ferē pallenē p̄teruectus est. Illinc quoq; & naues & cōmilitiū sumpsit ex potidæa: ex amphystie e noua urbe: ex ægea: ex therambo: ex sciona: ex mēda: ex sana. Hæ sunt urbes sitæ in pallena phlegra prius appellata. Pernauigata hac regiōe ad p̄stitutū locū puenit sūptis etiā militibus e uicinis pallenæ urbibus ac thermeo sinu cōterminis: quibus hæc noīa sunt lipaxius: cōbrea: lisſæ: gigonus: cāpsa: smila: æneæ: quarū regio adhuc creſſæa noīat'. Ab æneæ in qua finis enumerandarū urbiū mihi est factus: Iā ad ipm ther-

Artha-
chæs uir
ingēs

antipater

Terma
urbs
Pidorus
Assa
Sincus
Sarca
Ampelō
Torona
Galipsus
Sermyla
Mecibna
olynthus
Sithonia
Pallene
potidæa
Amphi-
stie
Aegea
Theram-
bus
Sciona
Menda
Sana

mæũ ſinũ curſus claſſis extitit: & ad terrã mygdoniã donec ad thermã quo p̃ceptũ erat p-
uentũ eſt ad urbẽ ſindũ: & ad chaleſtrã ſup Axiũ ſitã flumẽ: qd' mygdoniã terrã dirimit
a botæide: cuius terræ botæidis arctũ ad mare locũ optinent urbes ichne & pella. Hic na
uales copiæ circa flumẽ axiũ & urbẽ thermã & alias in medio horũ urbes ſtatiua habuere
regẽ opperiẽtes. Hoc peruenire uolẽs Xerxes acãtho profectus cũ terreſtribus copiis me
diterranea p̃cidebat peragrãs pæoniũ agrũ atq; creſtonicũ ſup amnẽ chidorũ: q e creſto-
næis initio ſumpto per terrã mygdoniã fluẽs in paludẽ quæ ẽ ſup axiũ euoluit'. Hac iter
faciẽte xerxe leones impetũ dederũt in camelos: qui cõmeatũ portabãt. Sub noctẽ enim
relictis locis cõſuetis eo deſcenderũt: nulloq; alio neq; iumẽto neq; hoie tacto in camelos
graſſati ſunt. Cuius rei cauſam admiror q, leones quotiens aliunde eis eſt quo idigẽt ab-
ſtinent ab inuadendis camelis: quod aĩal nũq̃ antea nec experti fuerãt illic nec uiderant.
Sũt aũt pea loca leões multi & boues agreſtes p̃grãdibus cornibus quæ ad græcos ueni
unt. Leonũ terminus ẽ abderorũ flumẽ neſt9: & achelous: q p acarnaniã fluit. Nã nemo
aut ad aurorã trans neſtũ uſq; gentium uiſerit leonẽ in europa: aut trãs acheloũ ad heſpe-
rũ in reliqua cõtinẽte: ſed in horũ fluuiorum medio leones gignunt'. Poſtq; thermã uenit
Xerxes: ibi ſubſtitit tãtũ maritimi ſpacii occupãtibus caſtris quantũ ẽ ab urbe therma &
mygdonia uſq; ad cõfluẽtẽ lydei & haliacmonis: ubi agrũ botiætidẽ: macedonicũq; di-
ſterminãt. In his locis ſtatiua habuere barbari: qb9 potãtibus ſolus exiis q cõmemorati
ſũt amnibus: chidorus e creſtonæis fluens nõ ſuppetit: ſed defecit. Xerxes e therma pro-
ſpiciẽs theſſalicos montes olympũ & oſſam præcelſæ magnitudinis: audienſq; in medio
eorũ anfractũ anguſtũ eſſe p quẽ fluit peneus: & illic uiã eẽ quæ in theſſaliã fert cupidie
captus ẽ nauigãdi ad oſtiũ penei inſpiciundũ: qa ſuperiorẽ uiã tenẽti erat eundũ p mace-
dones ſuperne habitãtes ad perræbos præter gonũ urbẽ. Nã hac tutiſſimũ iter eẽ audie-
bat. Atq; ut concupiuit ita & fecit. Itaq; cõſcenſa naui ſidõia q̃ ſemp cõſcendebat quotiẽs
ei tale aliquid facere libebat: extulit ſignũ cæteris nauibus, p̃ficiſcendi relictis illic terre-
ſtribus copiis. Eo poſtq̃ puenit oſtia penei cõtẽplantẽ ingens admiratio cũ ſubiret acci-
tos uiæ ductores interrogauit nunquid flumen poſſet auerti ut alibi mare ingrederetur.
Narrat' aũt theſſalia quondã lacus fuiſſe utpote cõcluſa undiq; præaltis montibus. Nã
quod theſſaliæ ad aurorã ſpectat: id pelion & oſſa iunctis inter ſe radicibus præcludunt.
Quod ad uẽtũ aq lonẽ: id olympus. Q d' ad heſperũ id pindus. Q d' ad meridiem & uẽtũ
auſtrũ: id othrys. Quod inter hos mõtes mediũ id theſſalia ẽ ita deuexa: ut cũ alii frequẽ
tes amnes in eã defluãt: tũ ii quinq; præcipue Peneus: Apidanus: Onochonus: Enipheus
Pamiſus: q e mõtibus theſſaliã cingẽtibus in eam planiciẽ cõfluentes per unũ anfractum
& eũ arctũ in mare euadunt in unã aquam oẽs redacti qui ſimul ac confluẽtem fecerunt:
Peneus retẽto ſuo nomine cæteros in nominatos reddit. Fertur quondã cũ nondum eſſet
hic anfractus p quem flumina mearent hos fluuios & præterea lacũ boebeidẽ nõ fuiſſe
nominatos: quẽ admodũ nũc & tñ nõ minus q̃ nũc fluxiſſe: ſed ſuis fluẽtis omnẽ theſſaliã
effeciſſe pelagus. Ipſi quidẽ theſſali memorãt Nepunnũ feciſſe cõuallẽ: per quã meat pe
neus haud abſurde ſentiẽtes. Qui enim arbitratur Neptunnũ terrã quatere: & quæ ter-
ræmotu diſcuſſa ſunt: huius dei eſſe opera: ei cernẽti hunc locũ uidet' Neptũnus id feciſ
ſe. Nanq; diductio illa montiũ (ut mihi uidet') terræmotus ẽ opus. Xerxi iterrogãti nũ
quid alibi eſſẽt in mare oſtia penei: Productores ſui rẽ comptã habentes: R exiquiũt nul
li ſunt huic flumini alibi in mare tendẽtes exitus q̃ iſte hic. Cuncta enim undiq; mouti-
bus redimita theſſalia eſt. Ad hoc Xerxes dixiſſe fertur. Soleres ſũt uiri theſſali: qui ſuæ

Sindus urbs
Caleſtra
Axi9 fluus
Botiæis
Ichne
Pella
Therma
Chidor9 fluuius
Leonum natura
Neſtus fluuius
achelous
Lydeus fluuius
Haliac- mon flu.
Chidori aqua defe cit
Olymp9 Oſſa
Peneus Perræbi
Gonus urbs
Theſſalia quõdam
Lacus Pelion
Oſſa
Olymp9
Pindus
Othrys
Apida- nus
Onocho nus
Enipheus Pamiſus
Boebeis lacus

ſibi imbecillitatis conſcii iam pridem cũ alia præuiderũt: Tum uero hoc quod regionem habeant facilem occupatu & mature expugnabilẽ: Solũ enim hoc eſſe negociũ ut fluminẽ obſtructo anfractu auerſoq; alueo per quẽ meat i eorũ terrã inducat': a quo omnis theſſalia præter mõtes aquis obduceret'. Hæc ita ſe habere Xerxes apud filios Alei dixit. Quoniam theſſali e græcis principes regi ſeſe tradiderãt ratus id illos per totã nationẽ diuulgaturos: Hoc locutus & locum cõtemplatus thermã renauigauit: Vbi cõplures dies circa pieriam eſt commoratus. Nam montẽ macedonicum ut illac i perræbos omnis tranſiret exercitus: Tertia eius pars repurgabat. Eodẽ legati qui dimiſſi i græciã fuerant ad terrã petẽdam regreſſi ſunt partim inanes: partim terrã & aquã afferẽtes. Quam qui dederũt eorum hi fuer' Theſſali: Dolopes: Aeniẽſes: Perræbi: Locri: Magnetes: Meliẽſes: Achæi: Phtiotæ: & Tebani: exteriq; Boetii præter Theſpiẽſes & Platæenſes: cũ quibus i græci percuſſerãt fœdus: qui bellũ aduerſus barbarum ſumpſerant. Fœdus autẽ ita habebat. Quicũq; greci ſeſe dediſſẽt perſæ: nõ adacti neceſſitate eorũ decimũ quemq; rebus bene cõſtitutis ſe deo q delphis ẽ deuoturos. Ita apud græcos iuſiurãdũ habebat. xerxes neq; athenas neq; ſpartã legatos terrã petitũ miſerat: ob id qd' quos ante Darius ad hoc ipm miſiſſet: eorũ alios iſti i barathrũ: alios i puteũ dejecerãt: iubẽtes eos illinc terrã & aquã ferre ad regem. Hac de cauſa xerxes nullos illuc ad petendum miſit. Et athenienſibus quidem q̃ ita legatos tractarunt: quid triſte contigerit non quẽ dicere. niſi quod eorum ſolum cum urbe uaſtatum eſt quod tamen ipſum non ea cauſa ſuſpicor contigiſſe Lacedæmonijs uero ita Talthybii qui fuit Agamemnonis præco incubuit. Eſt autem ſpartæ Talthybii templum cum eius poſteris: qui talthybiadæ nominantur. Quibus honos legatiõis ſpartanorũ ſemper tribuitur: Itaq; poſt eam rem ſpartiatæ cum let̃a exta eis nõ eſſent: Idq; diu contingeret perteſi huius calamitatis lacedæmoniorum cẽtu frequenter coacto hoc edictum propoſuere. Si quis lacedæmoniorum uelit pro ſparta occumbere. Tũc Sperchius Aneriſti & Bulis Necolei filius uiri ſpartiatæ & natalibus & opibus iter primos ultro ſe obtulerunt ad ſatisfaciendum ſua pœna xerxi Darii filio ob legatos apud ſpartam interemptos. Ita hoc ſpartiatæ tamquam mortem obituros miſerũt ad modus. Digna admiratione cum audacia horum uirorum: tum uerba ab eis habita. Nam ſuſa tendentes: ac Hydarnem perſam aſianæ oræ maritimæ præfectum: uenerũt: qui eos hoſpitaliter mũificeq; acceptos his uerbis interrogauit. Viri lacedæmonii quid ita reſpuitis effici amici regis? Cernite enim ex me & meo ſtatu q̃ ſcit honore proſequi rex uiros egregios uos itidem honoraturus ſi uoſiſpos ei dederitis. Videamini modo apud eum eſſe uiri egregii: quoniam ſinguli ueſtrum rege donante principatum græciæ optinebit. Ad hæc illi reſpondentes hydarnes inquiunt non ex æquo conſilium tuum ad nos ſpectat: atque ad te qui conditionis quam ſuades expertus es noſtre inexpertus. Nam quidem ea noſti. Libertatem autem nondum expertus es utrum ſit dulcis an non. Quæ ſi tibi experta foret: non ut haſtis ſed tu ſecuribus pro ea dimicaremus: nobis ſuaderes. Hæc Hydarni reſponderunt. Dehinc ut aſcenderunt ſuſa: & in conſpectum regis uenerunt principio iubentibus ſatellitibus ac tũ afferentibus ut procũbentes regẽ adorarent: & per capita eos ad id agendum impingentibus. Negauerũt ſe unquã id eſſe facturos: neq; eum ſibi eſſe conſuetudinẽ hoiem adorandi: neq; ſe ad id uenijſſe. Poſteaq̃ in hoc expugnauerant: ſecundo loco hæc illis & his ſimilia dixere. Rex medorũ nos miſerut lacedæmõn ad luẽdã pœnã p̃ iis legatis q ſpartã iteriere. Hæc iſtis dicẽtib⁹ xerxes p̃ magnanimitate negauit ſe for̃ lacedæmõijs ſilem. Illos eni iterimẽdis legatis iuſticiam

Pieria

Theſpiẽſes

Darii legati i puteũ miſſi

Talthybius

Talthybiadæ

Spchius Bulis

hominũ cõfudiſſe: ſe uero q illis exprobraret id nõ eſſe facturũ: neq; eos occidendo lacedæmõios culpa ſoluturũ. Hac re pſpartiatas geſta ipſens ira Talthybii ceſſauit: & ſi ſpartã reuerſus Sperchio & Bule lõgo tñ deide tẽpore interiecto excitatũ eſt inter peloponẽſes & atheniẽſes bellũ (ut lacedæmonii aiunt) quod mihi diuinitus maxime uidet eſſe geſtũ: qa ira Talthybii nũcios corripuerit: nec prius quieuerit. Q d' aũt ira iciderit in eorũ qui ad regẽ aſcẽderũt filios Nicolã Bulis. & Aneriſtũ Spchii filiũ: q piſcatores tirynthios i naui oneraria plena uiris nauigãtes cœpi:: maniſeſtũ ẽ apud me diuinitus id factũ eſſe ex ira dei q nũcii qui in aſiã a lacedæmoniis mittebant: pditi a Sitalce Terei thracũ rege: & a Nymphodoro Pythei uiro abderita excepti ſunt iuxta biſanthẽ quæ ẽ in helleſ põtho: & adducti in attică ab atheniẽſibus necati ſunt: cũq; iis Ariſteas Adimãthi corinthius. Verũ hæc multis poſt regis expeditionẽ annis geſta ſunt. Q uæ expeditio ut ad ſuperiorẽ orationẽ redeã noie quidẽ tendebãt cõtra athenas: re tñ uera cõtra cũctã græciã. Eã diu antea græci cũ audiſſent: nõ pinde oẽs affecti ſunt. Nam ii qui terrã & aquã dederãt perſæ fiduciam animo præſumebãt tanq; nihil ingratũ paſſuri a barbaro qui nõ dederant magno in metu uerſabãtur. Q uippe cũ nulla tãta claſſis eſſet in græcia: quæ poſſet excipe inuadentẽ præſertim pleriſq; bellũ detractantibus & libenter ad partes medorũ inclinãtibus. Hoc ego loco neceſſe habeo ferre ſentẽtiã apud multos quidẽ homines inuidioſam: nõ tamen quod mihi uideturuerũ diſſimulabo an athenienſes formidãtes periculũ quod impendebat patriã deſeruiſſent: an nõ deſerẽtes ſed permanẽtes ſeſe dediſſent Xerxi nihil oĩno aduerſus regẽ in mari facere conati: an nemo mari ſe oppoſuiſſet Xerxi: atq; hæc in cõtinenti geſta eſſent: An etiã multæ loricæ eſſent muris inductæ a peloponẽſibus per iſthmum: an prodi a ſociis lacedæmonii iiſq; nõ uolũtariis ſed per urbes a claſſe barbara occupatis ac deſerti fuiſſent: deſertiq; & magna opa aggreſſi generoſe occubuiſſent: an hæc paſſi eſſent: An priuſq; uiderent alios græcos cũ medis ſentientes eũ Xerxe depacti eẽnt: atq; ita utriuq; ſub pſis græcia fuiſſet. Nã murorũ apud iſthmũ loricatorũ quæna utilitas fuiſſet rege mari potiẽte: a nemine qui audire: Nũc aũt ſi quis atheniẽſes græciæ liberatores extitiſſe dicat: pfecto ñ oberrauerit a uero. Nã utro ſe illi applicaſſẽt hæ partes erãt ppõderaturç. Cũ uero ptulerit græciã pſtare liberã: nimirũ ipſi fuere q qc qd græciæ reliquũ erat cũ medis nõ ſentiẽtes erexerũt: q q; ſecũdũ deos reppulerẽt: ne oraculis qdẽ horrẽdis ac terribilib9 q̃ edelphis uẽiebãt iducti ad greciã: ſed pſiſtẽtes deſerẽdã cõſtituerũt excipe hoſtẽ ſua ſuadẽtẽ. Siqdẽ cõſultorib9 delphos miſſis uti oraculo uolebãt. Nũcii factis apd tẽplũ q̃ rit9 poſtulabat æde igreſſi cõſederũt. Q uib9 Pythia cui nomẽ erat Ariſtonice ita rñdit. Q uid miſerãde ſedes popul9: fuge ad extima terræ: Aedib9 & globidæ deſertis collib9 urbis. Nã caput & corpus minie ſyncera manebũt: Extrẽi ue pedes poterũt ſupeſſe manuſue: Aut mediũ ſed ea ignis edax deformia reddet. Et mars acer eqs urgẽs aſiegene curru: Atq; alias pleraſq; tuas nõ ſoli9 arces: Permultaſq; deũ ſæuis dabit ignib9 ędes: Q uas ego puidi iã nũc ſudore madẽtes: Atq; metu tremere & de laqueatib9 altis Nigrãtẽ cogẽte malo mare cruorẽ: Ite ſed ex adyto atq; malis effundite mẽtẽ. His auditis atheniẽſiũ cõſultores maxio ſũt mœrore affecti: Q uib9 iter ſe ſe agitantibus tã triſte rñſum. Timõ Androbuli uir apud delphos illuſtris ſuaſit hæc fere ut ſũptis oleæ ramis de itegro reuerterẽt ad cõſulẽdũ ſuppliciter oraculũ. Obtẽperãtes ei atheniẽſes dixere. O princeps redde nobis oraculũ meli9 de patria in honorẽ horũ palmitũ: quos geſtantes ad te uenim9: Alioquĩ hic abſtenõ abituri: ſed i hoc adyto ad obitũ uſq; permanſuri. Hæc dicentibus antiſtes iterum hoc modo reſpondit. Pallas olympia

Sitalces
Tereus
Biſathes
Ariſtoni ce pythia
Timon il luſtris

Athenien sium ora cula

cũ multis hortatibus usa: Et præcibus blãdita Ioue placare nequiuit. Hoc tibi faborite rursum adamatie ꝓpinquas. Nã captis reliquis quæ limes cecropis ora intus hẽt quodcũq; facer penetrale citherõ Iuppiter e ligno muris Tritonida donat: Qui soli inuicti tibi sint natiq; saluti. Tu uero aduentũ peditũq; equitũq; quietus. Terrestresq; acies ne pẽsto lare: sed hosti Terga dato uel si tibi fors erit obuius usq; Diuia o salamis mulierũ pignora pdes Vsq; uel Cerere sparsa coeũte uel usq;. Hæc legati ut erãt ita arbitrati priorib⁹ mitio ra postq; conscripserũt athenas rediere: reuersiq; ad populũ recitauere: Et cũ aliæ multæ sententiæ essent oraculũ interpretantiũ: & ex plurimũ pplexe: quidã e maioribus natu di

Athenarum arx

xere uidere sibi deũ rẽdere saluã fore arcẽ. Olim enim athenensiũ arcem præseptã uallo fuisse. Et ni quidẽ interpretabãtur uallũ esse hũc ligneũ murũ: Alii uero dicebãt deũ significare naues: casq; cæteris omissis ædificari iubebãt. Verũ hos q aiebãt naues esse ligneũ murũ falleb⁹ tuel cerere sparsa coeũte uel usq;. Circa hos uersus cõfundebat eorũ sententia: qui classem uolebãt esse ligneũ murũ. Namoraculũ qui interpretabãtur in eã sententiã accipiebãt fore: ut ipsi instructa classe ad salaminẽ pugna nauali succũberent. Erat au

Themistocles

tem inter athenienses quidã qui in primores recẽs puenerat noie Themistocles Neoclis filius: qui negabat interptes oia recta cõiectare: q; diceret si clades quæ prædicitur ad athenienses spectaret: ullo mõ non ita placide nobis deũ fuisse rũsurũ. Sed sic o salamis misera ꝓ eo q; dixit O diuina salamis: si circa eã sui incolæ forent oppetituri. Sed recte cõiectantibus sentiendũ a deo cõtra hostes editũ esse oraculũ non cõtra athenienses. Itaq; suadebat ut sese instruerẽt tanq; prælio nauali certaturi: & tanq; hic esset ligneus murus. Hãc Themistoclis sententiã athenienses potiorem esse censuerũt: q; illorũ qui interptantes oraculũ dissuadebant apparatũ pugnæ naualis: sed hanc esse in sũma sententiã dicebant nõ leuandam in hostẽ manum: sed ex attica regione demigrandũ: & aliam incolendã. Extitit & alia ante hanc Themistoclis sententia ad tempus egregia. Cũ magna uis pecuniæ e prouentu metallorũ quæ sunt e laurio esset in ærario athenensiũ: eq; diuidũda uiritim denis in singulos puberes drachmis: Tũc Themistocles hanc dissuasit athenẽsibus distributiõem: sed ex pecunia classem ducentarũ nauium cõpararent ad æginetĩcũ bellũ. Hoc enim bellum cõflatũ græciæ salutem attulit cogens athenienses nauticos fieri. Et q̃q̃ hæc classis in eum usum in quẽ cõparata fuerat nõ uenit: tamen in utilitatẽ græciæ cessit: ipsa iam præparata cum præsto esset: & alterã exædificari oporteret: placuit atheniensibus initio post oraculũ cõsilio barbarũ græciã inuadentẽ cum nauibus opperiri uniuersos deo obsequẽtes una cũ græcorũ uolũtatis. Et hæc quidẽ oracula athenienſibus sunt reddita: Coactis autẽ in eundẽ locũ græcis qui per græciã melius sentiebãt: interq; se collocutus interposita fide ibi consilio habito usum est ante omnia missas faciendũ pecunias debitas & inimicitias & hostilitates. Erant autẽ cum alia aliorũ bella: tum uero maximũ inter athenienses & æginetas. Posteaq; Xerxem cũ exercitu sardibus esse audiere: athenienses decreuere cũ aliquot in asia mittẽdos ad res regis explorãdas: tum nuncios partim argos ad contrahen

Gelon

dã aduersus psam belli societatẽ: partim in siciliã ad Gelonem Dinomenis: partim in corcyrã partim in cretã iubentes opem græciæ ferri co animo ut si fieri posset omnis uis græca unũ esset: & ad idem agendũ omnes incũberent tanq; calamitate cunctis græcis impendente. Ferebantur autẽ res Gelonis magnæ esse: nec multo minores q̃ græcorũ. Vbi hæc eis placuere: & in græciã inter se rediere: principio speculatores in asiam tris uiros misere. Qui cũ sardis uenissent in speculãdo regis exercitu deprehẽsi sunt: & a ducib⁹ pedestriũ copiarum torti deducebãtur tanq; perituri lata in eos mortis sententia. Id ubi xerxes audiit

reprehẽsa ducũ ſentẽtia mittit quoſdã e ſatellitib⁹ iubẽs ut ſi uiuos adipiſcerent ſpecu-
latores ad ſeſe deducerẽt. Eos adhuc ſuppſtites adepti ſatellites præhẽſos regis cõſpectũ
adduxerũt: ſciſcitatus rex qua de cauſa uenĩſſent: p̃cepit ſatellitib⁹ ut hoies circũducerẽt Xerxis fi
peditatũ oẽm eq̃tatũq; oſtẽtantes: & eos ubi cõtẽplando illã expleti fuiſſẽt: ſine noxa di- ducia
mitterẽt quocũq; locorũ ire libuiſſet. Hoc xerxes ea ratione imperauit q̃ cogitabat fore Specula-
ut ſi ſpeculatores necati fuiſſẽt: neq; græci præſciſcerẽt potẽtiã ſuã eẽ fama maiorẽ: neq; torum li-
quippiã ipſe læderet hoſtes tribus uiris iteremptis ſed eiſdẽ in græciã regreſſis græci ut bertas
ſe opinari dicebat auditis reb⁹ ſuis añq̃ exercitũ cõpararẽt ẽ ppriã libertatẽ traderẽt: atq;
ita nõ oporteret ſuſcipere moleſtiam de exercitu in eos ducẽdo. Hæc ſentẽtia xerxis cũ
altera quadã cõgruit. Nã cũ abydi ageret xerxes: uidit naues curſũ tenentes per helleſ-
pontũ: quæ frumẽtũ e ponto in æginã peloponeſũq; portabant. Quas ubi audiere eius Frumenti
aſſeſſores eſſe hoſtiũ: ſeſe ad eas corripiẽdas accingebant intuentes in regẽ quãdo id agi naues
præciperet: Xerxes eo interrogauit quonã illę tẽderẽt: q cũ reſpõdiſſent ad hoſtes tuos
domine & frumẽto honuſtæ. Tunc Xerxes excipiẽs inquit nonne eodẽ quo iſti & nos na
uiganus tũ reb⁹ aliis: tũ uero frumẽto inſtructi? Quid igitur hi officiunt nobis quibus
cõmeatũ portant ita ſpeculatores rebus inſpectis dimiſſi in europã rediere: Poſt quorũ
reditũ græci qui cõtra pſam cõiurant nũcios iterũ argos miſerũt: Quibus argii reſponde
rũt res ſuas ita habere audiſſe ſe iam inde ab initio barbarũ excitaſſe aduerſus græciã bel
lum: & cũ accepiſſent intellexiſſentq; græcos ſeſe colligere tẽtaturos pſæ obſiſtere prin-
cipes fuiſſe mittẽdi delphos: qui deũ cõſulerẽt quid ſibi optime faciẽtibus eſſet euẽturũ.
Nupeni ſex milia ſuorũ fuiſſe interẽpta a lacedæmõiis: & cleomene anaxãdride. Eaq; de argiuorũ
cauſa ſe mittere. Et iis qui miſſi fuerãt interrogãtibus ſic Pythiam reſpondiſſe. Finitimis oraculũ
inuiſe deis dilecte beatis: Interius tutamẽ habẽs impune maneto. Et tutare caput nã mẽ
bra tuebitur illud. Hæc illis Pythia prius reſponderat. Poſtea uero q̃ nuncii argos uene-
runt: ſenatumq; ingreſſi mãdata rettulerũt: Argii reſponderunt ad ea quæ dicebantur ſe
ppmptos eſſe in triginta annos pacificare cũ lacedæmoniis pcuſſo fœdere: ſed ea cõditiõe
imperii ut dimidiũ imperii penes ſe eſſet: q̃q̃ ius imperãdi ipſorũ ſit tñ dimidiũ imperii ſe
eſſe cõtentos. Hoc aiebant ſuum ſenatũ reſpondere q̃uis diſſuadente oraculo ſocietatem
cõtrahere cũ græcis: q̃etſi formidarent: tamẽ ppperare ut fœdus triginta annorũ ferirẽt.
Intra quos annos liberi ſui in uirilem ætatem adoleſcerent: hac uidelicet ratione: ne ſi qua
calamitas ad ſuperiorem accederet in bello perſico niſi fœdera forent in poſterũ ſubiecti
lacedæmoniis eſſent. His dictis argiorũ a ſenatu quidã e nunciis ſpartanorũ ita reſpõdit.
Quod ad fœdera quidẽ attineret ſe ad eos qui plures eſſent relegare: quod autẽ ad impe-
rium id uero ſibi demandatũ eſſe: ut reſponderet: diceret q; ſpartanis duos eſſe reges: Ar-
giis unũ ideo nõ poſſe fieri ut altero utro ſpartæ regi abrogetur imperium. Et nihil obſta
re quo minus cum iis duobus rex argius parem dignitatẽ optineat. Ibi argii negare ſe p̃-
peſſuros inſolentiam: ſed præoptare a barbaro imperari ſibi q̃ lacedæmoniis cedere. Atq;
ita edixerũt nunciis ut priuſq̃ occideret Sol: ex agro argio excederent: Alioquin hoſtium
loco futuros. Hoc ipſi argii ſe habere memorant. Aliter tamen per græciã narrat Xerxẽ
ante q̃ bellũ græciæ inferret miſiſſe argos per caduceatorẽ. qui cũ puenit: ita ferũ uer ba
feciſſe. Viri argii Xerxes rex hæc uobis inquit. Nos arbitramur Perſen ex quo nos p̃ge
niti ſumus fuiſſe filiũ Perſei Danaes filii ex Andromeda genitũ: quæ fuit Cephei filia. Ita Perſes p-
ex uobis oriundi ſumus. Quod cũ ita ſit: nefas eſt & nos ppugnatoribus nris inferre bel- ſarum pa
lum: & uos alii opem ferendo nobis aduerſarios fieri: ſed potius domi ueſtræ uos conſi- rens

dentes ocium tenere. Nam si mihi ex sententia succedit nullos pluris q̃ uos facia. Hæc argii cũ audissent: rem cõfecisse dicunt: & a principio dissimulãtes quod actũ eet: nihil poposcisse græcos: sed cũ ab illis deprehẽderent: tunc partẽ imperii poposcisse gnarí id lacedæmonios nõ cõcessuros: ut hoc prætextu ociũ agerent: cui rei cõpetit q̃ quidã grẽcorũ multis postea annis gestũ fuisse memorant. Cum susis mẽnoniis alterius negocii gratia essent athenięsium nũcii: Callias Hipponici & collígæ qui pariter ascẽderant: cõtigit ut argii & ipsi per id tẽpus susa mitterent nũcios: qui Artaxerxem filiũ Xerxis interrogarent an amicitiã: quam cũ Xerxe contraxissent: putaret adhuc durare: an ab illo pro hostibus habẽrẽtur: quibus Artaxerxes ĩmo uero maxime pdurare respondit: nullãq; sibi ciuitatẽ amicioré putare q̃ argos. Verũ an caduceatorem Xerxes argos miserit ad ea dicẽda: & an argiorũ nuncii qui susa ascẽderunt Artaxerxem de amicitia interrogauerint: pro cẽperto dicere nõ possum: nec ullam de his aliã proferre sententiã: nisi quam argii proferunt. Id demũ scio si omnes homies: qui domestica mala in medium contulissent cum uicinis mutare uolẽtes mala uicinorũ intuiti fuissent libẽter: reportaturos rursum singulos ea quæ ipsi attulissent. Ita nõ turpissime ab argiis actum est. Ego uero quæ dicuntur dicere debeo: attamen nõ omnino omnibus credere: quod in uniuersum a me dictum sit: quoniam & hoc narratur argios extitisse: qui persam in græciam accersierũt. Posteaq̃ cum lacedæmoniis male purgassent pro dolore præsenti quid uis præoptãtes. Et de argiuis quidem dictum est. In sicilią autẽ ad agendũ cum gelone tum alii nũcii a sociis iere: Tũ uero a lacedæmoniis Syagrus: huius gelonis ꝓgenitor fuit Oecetor: q̃ in gela erat ex insula telo: quæ epitriopo obiacet: qui dũ gela cõderetur a lindiis qui sunt e rhodo & antiophema assumptus nõ est. Interiecto tamẽ tẽpore posteri eius deorũ inferorũ sacerdotes illic pseuerauerũt oriundi a Teline uno ex ea familia: qui eos illic collocauit hũc in modũ. Quidam uiri geloi per seditionẽ electi in mactoriũ urbẽ: quæ sita est sup gelã profugerũt. Hos Telines gelã deduxit nullis uirorũ copiis adiutus: sed horũ deorũ sacris quæ unde acceperit an ipse posse derit: id uero dicere nõ possum. His sacris fretus eo deduxit illos ubi posteri sui deorũ sacrificoli essent. Quæ res mihi admirationi fuit ꝑter ea quæ audio tantũ opus Telinẽ effecisse: qualia opera non a quocũq; uiro effici consueuerunt: sed ab eo qui sit ea sti ingenii robustæq; præstantiæ. Quanq̃ ut fertur ab incolis siciliæ fuisse natura effœminatum ac uiro molliorẽ. Hunc in modũ ille dignitatem hanc adeptus est Cleandro patre: qui septẽ annos gelæ tyranni de potitus est uita functo: a Sabyllo autẽ uiro Geloo fuit interfectus. Ibi frater eius Hippocrates susceptit impiũ. Quo tyrãnidẽ optimẽte erat illic Gelon ꝓgnatus Telinus uatis cum aliis multis: quorũ usus erat Anesidemus Patæi satelles Hippocratis. Hæc diu post ob uirtutẽ declaratus: é totius equitatus ꝑfectus. Nã quibus in bellis Hippocrates obsedit calipolitanos naxios & zãcleos & leõtinos: pugnauitq; cũ syracusanis & ꝑmultis barbarorũ in iis bellis Gelon extitit uir ꝑclarissimus: adeo ut nulla oĩum quas rettuli ciuitatũ effugerit Hippocratis dominationẽ præter syracusanos: quos pugna ad flumẽ elorũ supatos corinthii corcyreiq; liberauerũt: sub hac tñ cõditione ut syracusani camarinã quæ ipsorũ quondã fuisset Hippocrati traderent. Hippocrates cũ totidẽ ãnos quot frater Cleãder tyrãnidẽ optinuisset illato siculis bello ante urbẽ hyblã ꝑiit. Ita gelon ꝑcãm tuẽdi liberos Hippocratis Euclidẽ & Cleãdrũ ubi eiues q; abnuerẽt dicto amplius audiẽtes esse prælio uicit ipse geloorũ ꝑenũ adeptus é liberis Hippocratis dominatu fraudatis. Post hoc cõmẽtum quosdam syracusanos qui gamori uocabãt a plebe suisq; seruis qui cylliri nominabant electos in patriã ex urbe calmena

Malorũ portionẽ suã q̃q; referret ex cõi aceruo
Syagrus Gelon Oecetor Telos Lindii
Telines Mactoriũ
Cleander Sabyllus gelon
Elorus flũs
Hippocrates
Hybla urbs
Euclides Cleander
Gamori Cylliri
Calmena

reducẽdo potitus eſt etiam ipſis ſyracuſis. Nam ei uenienti plebs ſyracuſana & urbẽ & Gelas
ſe ipſam dedidit. Q uã Gelon ubi accepit: gelã quã tenebat minoris faciens Hieroni fra-
tri demãdauit. ſibiq; ſyracuſas habuit: & quidẽ pro oibus urbibus. Ideoq; ea ciuitas con
feſtim excucurrit: atq; ppagata eſt. Nã deductis eo camarinæis Gelon ciuitatẽ dedit.
Camarina cuerſa dimidio & eo amplius geloorũ itidẽ ut camarinæis fecit. Nec nõ mega Camaria
rẽſiũ qui ſunt in ſicilia cũ obſeſſi ad deditionẽ ueniſſent locupletiſſimos quoſq; qui bellũ
ei intulerant: & obid ſe interfectum iri putarent: ſyracuſas traduxit: ac ciuitate donauit.
Nam plebẽ megarẽſem quæ belli mouẽdi fuerat expers: quæq; nihil mali ſe paſſurã ſpe
ctabat: ſyracuſas adductã uenũdedit: ex ſicilia abſportandã. Idem hoc fecit euboiis qui
ſunt in ſicilia pceres a plebe diſtinguẽs. Hoc ideo de utriſq; fecit: q; arbitraretur cõtuber Euboii
nium plebis rem eſſe moleſtiſſimã. Ea ratione magnus tyrannus effectus eſt Gelon. Ad
quẽ legati græcorũ poſteaq; ſyracuſas corãq; uenerũt ita locuti ſunt. Lacedæmonii pari
ter & athenienſes: eorũq; ſocii nos miſere ad te in ſocietatẽ aſſumendũ aduerſus barbarũ: græcorũ
quẽ audiſti prorſus bellũ græciæ inferre iuncto pontibus helleſponto uirũ perſam ſecum legati ad
omnes eoas ex aſia copias ducentẽ per ſimulationẽ belli athenis inferendi nos inuadentẽ: gelonem
cũ in animo habeat oẽm græciam redigere in ſuã poteſtatẽ. Tu igitur cui magna potẽtia
adeſt nec minima græciæ portio: Siciliæ princeps ferto opem iis qui græciam a ſeruitute
uindicãt: eãq; una cũ illis liberato. Coacta enim cũcta græcia erimus magna manus pu-
gnaq; pares inuadẽtibus nos. Q uod ſi e nobis alii proditores fuerint: Id ſincerũ quod ſu-
pererit græciæ exiguum erit. Vnde periculũ eſt ne omnis græcia peſſum eat. Neq; enim
ſperaueris perſam ſi nos prælio ſuperauerit: ad te non eſſe uenturũ: quinimmo hoc ante
caueris: nobis nãq; opem ferendo temetipſum tutaris. Rei conſilio geſtæ lætus plerũq;
eſt exitus. Hæc legati dixere. Q uibus reſpondens Gelon multus in hac oratione fuit. Vi Cõſilium
ri græci inquit inſolentem habetis orationem: qui auſi eſtis me adire hortantes ad incun- prodeſt
dam aduerſus barbarũ ſocietatem: cum ipſi me orantem prius aduerſus exercitũ barbari geloniſre
cum recuſaueritis. Nam dũ mihi erat cũ carthaginẽſibus certamen incũbenti ad ultionẽ ſpõſio
necis doris Anaxandridæ de ægeſtanis exigendã: offerebamq; me adiutorẽ ad liberanda
emporia: unde uobis magna emonumẽta atq; uoluptates prouenerant: uos uenire nolui
ſtis: neq; mei adiuuãdi gratia: neq; ultionis de nece doriana exigendæ. Itaq; quantũ in uo
bis eſt omnia hæc a barbaris poſſidẽtur. Verũ nobis hæc in melius reciderũt. Nũc quo-
niam circũuenit uos atq; attigit bellũ: ita demũ Gelonis memoria facta eſt: Sed contem
ptus a uobis nõ ero ueſtri ſimilis: ſed paratus ad opem ferendam ducentarũ triremium &
uiginti miliũ armatorũ: ac duum miliũ equitum: totidemq; ferentariorũ: totidemq; leuis
armaturæ: totidem ſagittariorum: totidem funditorum: ac rei frumentariæ cunctis græ-
ciæ copiis ſuppeditaturæ donec fuerit debellatum. Hæc me præſtiturum recipio: ſed ea
lege polliceor ut ego ſim aduerſus barbarum græcorum imperator. Aliter neq; ipſe ueni
rem: neq; alios mitterem. Ea Syagrus audiens non tulit: ſed o q̃ eiularet inquit pelopides
Agamennon ſi audiret ſpartiatas imperium ſubdidiſſe Geloni atq; ſyracuſanis. Tu uero ſyagri re-
ne feceris huius rei mentiõem amplius. Sed ſi tibi animus eſt opem ferendi græciæ: eſto ſponſio
ſub imperio lacedæmoniorum. Si dedignaris ſubeſſe: non habes animum opem ferendi.
Ad hæc Gelon ubi uidit uerba Syagri auerſa hanc ad extremum protulit orationem.
Hoſpes ſpartiata contumeliæ homini factæ ſolent irritare indignationem. Verum tu
contumelioſis in me uerbis inuehens non tamen induxiſti me ad uicem contumelioſe
reddendam. Sed quando uos ita imperium amplectimini: multo me magis q̃ uos decet

illud amplecti: qui multo maiorũ copiarũ ac pluriũ nauiũ ipator sũ. Cæterũ quoniã ista oratio uestra in cõtrariũ nititur: nos aliquantũ a superiore nostra oratiõe decedemus. Si uos terrestribus copiis pfueritis: ego nauticis præero. Sin uos mari iperitare iuuat: ego terrestribus copiis impitare uolo: Ex quo oportet uos aut alterutra harũ rerũ cẽ cõtẽtos: aut his sociis destitutos abscedere. Hanc Gelon conditionẽ offerebat. Cui nuncius athe-

Athenien- niẽsis lacedæmonios ante uertẽs ita respõdit. Rex syracusanorũ græcia nos ad te misit nõ sis nuncii imperatorũ indiga: sed exercitus. Tu uero præ te fers non missurũ re exercitũ nisi sis græ

responsio cię imperator: Videlicet ut illi imperes affectas. Itaq; quãtum ad eam partẽ pertinet: q, cuncto græcorũ exercitui præesse postulas: sufficeret nobis athenensibus silentiũ agere intelligẽtibus laconẽ fore idoneũ ad reddendã pro utrisq; rationẽ. Quantũ ad illud attinet quod poscis ut uniuersæ classi præsis ita habẽto: nos etiã ut lacon permittat non esse permissuros præesse te classi nostrũ munus hoc ẽ nisi lacedæmonii id uelint quib⁹ præesse classi uolẽtibus nõ cõtradiceremus. Alteri uero cõcederemus nemini. Nã alioquin frustra plus nauium q̃ cæteri græci possideremus. Si syracusanis imperium cederemus; qui sumus athenienses & antiquissimę originis: soliq; græcorũ qui nunq̃ solũ uertimus: e quibus uirũ instruẽdo ornandoq; exercitu aptissimũ Homerus uersificator ait Ihũ esse: ut nõ sit dedecus nobis ista cõmemorare. His gelon ista respondit. Hospes athenienses

Gelonis responsio apud uos qui præsint habetis: qui subsint nõ habetis. Quocirca quum nihil cedere sedro tum optinere uelitis: q̃ celerrime hinc retro abscedatis renũciaturi græcię uer exanno illi exaruisse: cuius dicti sensus hic est. Cum constet probatissimã anni partem esse uer talẽ esse suũ exercitũ innuebat: quo græcia priuaretur: quasi quodam uere: quod illi exarescere non inita secũ societate. Hoc responso Gelonis accepto nuncii græcorũ pfecti sunt. Post hæc Gelon timens quidẽ ille græcis ne impares barbaro essent: tamen indignũ atq; intolerandum sibi ratus ut profectus in peloponnesum subesset lacedæmonis qui sicilię tyrannus esset: omissa hac uia aliam init. Nã ubi primũ audiit persam trãsmisisse hel-

Cadmus gelonis nuncius lespontũ: misit cum tribus birenibus Cadmũ Scythei coum multa cum pecunia ac placidis uerbis ad obseruandum: quo casura esset pugna ut si barbarus uinceret ei pecuniam traderet: terramq; & aquã eorũ locorũ quibus Gelon imperaret: sin uincerẽt græci rursus pecuniam reportaret. Hic Cadmus ante id tempus cum tyrannidem eorum a patre accepisset satis ualidam nullo aduerso casu sed ob iusticiam sua sponte eam in media ciui-

Zancla Massana tate depositi: atq; in siciliam abiit. Vbi una cum samis urbem zanclam cuius nomen in messanam mutatum est tenuit atq; incoluit. Hunc Cadmũ atq; hunc in modum eo profectum Gelon ob iusticiam quã illi ex aliis rebus adesse nouerat delphos misit: cuius hominis inter alia quæ edidit opera iusta hoc non in postremis reponitur: q, tantũ pecuniæ a Gelone cõmissum interuertere cum posset noluit: sed postea q̃ græci pugna nauali superiores extitere: Xerxesq; cum exercitu abiit: & ipse in siciliam rediit cũ omni pecunia. Pertur autẽ & hoc ab iis qui siciliam incolũt Gelonem inducto ad obtemperandũ lacedæ-

Terillus moniis animo fuisse laturum græcis auxilia: nisi Terillus Crinippi eiectus ex himera ubi erat tyrannus a Terone Aenesidemi agrigentinorum monacho accersiisset per id tempus phœnicum & pœnorum & iberorum & ligyorum & elisycorum & sardonum & cyrnio-

rum trecenta milia duce eorum Amilcare Hannonis carthaginensium rege: quos Terillus abduxerat cum persuasos hospitii necessitudine: tum præcipue prompta animi uolũ-

Anaxileus Cydippa tate Anaxilei critenei rhegini tyranni: qui filios suos amilcari obsides dedit ulciscendi soceri causa. Habebat enim Anaxileus in matrimonio Terilli filiam nomine Cydippi

Ita Gelonē cū nequiret auxilia græcis ferre delphos miſiſſe pecuniā: ꝓterea aiunt iidē cō
tigiſſe ut eodē die Gelon & Teron Amilcarē carthaginēſem in ſicilia ſuparint: quo græci
in ſalamine pſam. Q uin etiā Amilcarē qui a patre quidē carthaginēſis: a matre uerō ſyra
cuſanus erat: & ob uirtutē carthaginēſiū rex cū cōflixiſſet prælio uictū e cōſpectu fuiſſe
ablatū audio: nec uſq; gentiū aut uiuū aut mortuū cōparuiſſe. Oia enī Gelonē indagādo
colluſtraſſe: Apud ipſos aūt carthaginēſes illius imaginē colētes hæc fama eſt dū barba
ri cū græcis in ſiciliā ab aurora ad crepuſculū ſine intermiſſiōe pugnarent: tandiu eni ex-
tractū fuiſſe prælīū. Interea Amilcarē in caſtris pmanētem ſacrificaſſe: atq; litaſſe ſolida
corpora aggerentē in ingentē pyrā: ſed cōſpectis ſuis in fugā uerſus ut erat in faciēdis ſa-
cris occupatus ſeſe in ignē miſiſſe: atq; ita cōbuſtū e cōſpectu ſublatū. Cui ſiue hoc mo-
do ut phœnices: ſiue alio ut carthaginēſes & ſyracuſani memorant ex oculis ablato nunc
carthaginēſes ſacrificāt extructis monumētis cū alibi in oibus ſuis coloniis: tum pcipue
in ipſa carthagine. Hactenus quæ ad ſiciliā attinet. Corcyræi aliud nūciis reſpōderunt: Corcyrēo
aliud fecerūt. Nam cū eos idem nūcii qui in ſiciliā ierāt adiſſent: & eiſdē quibus Gelonē rū naues.
uerbis allocuti fuiſſent: pollīciti ſunt cōfeſtim ſe auxilia miſſuros ac præſidio futuros nē-
gātes ſibi græciā neglectui hēndā ſalute pīclitantē: Q uæ ſi collaberet nihil aliud ſibi ſup
eſſe: q̄ ut primo quoq; die ſeruirent. Ideoq; ſibi quo ad poſſent illā eſſe adiuuādā. Hæc il
li aſpectu ſpecioſa reſponderūt. At ubi ferre opē oportuit aliud habētes in animo ſexagin
ta naues iſtruxere: ægreq; digreſſi peloponeſo applicauere: ac circa pylō & Tænarō orā
lacedæmoniorū naues in ſtatione ſtatuēre obſeruātes & ipſi bellū quo caderet deſpantes
fore ut græci ſuparent: ſed opinātes Xerxem multū ſuperiorē uictę græciæ imperatorū. Corcyrēo
Itaq; curauere ut hæc uerba apud perſam facerent. Adhortātibus nos grēcis ad hoc bel rum ora-
lū rex: quod nō minimū et copiarū & nauium ſed plurimū ſecūdum atheniēſes habemus tio ad xer
tī aduerſum te ire noluimus: aut quippiā tibi moleſtiæ facere. Hæc dicēdo ſperauerunt xem
ſe plus aliq d q̄ cæteros allaturos: qd etiā ut mihi uidet cōtigiſſet. Ad grēcos āt excuſatio
nē parauere: qua etiā uſi ſunt. Accuſantibus enim græcis q̄ opem nō attuliſſent: dixere ſe
xaginta ſe triremes armauiſſe: ſed p uētos eteſias ſupare maleā nequiſſe. Atq; ita ad ſala-
minē ſenō cōtulere: nec ulli⁹ cladis pugnæ naualis participes fuere. Et iſti quidē ita græ
cos a ſe ſūmouerūt: Cretes poſtquā aditi ſunt ab iis græcis quibus hoc negociū datū erat:
hoc ſibi faciēdū putarūt: ut certos hoies publicit⁹ delphos mitterēt deum cōſulturos nū
quid ſibi ſatius foret græciā defendere. Q uibus Pythia reſpondit. O ſtulti imputate uo Cretēſiū
bis quaſcūq; lachrymas ob defenſionē Menelai uobis Minos gemebūdus imſit. Q uo- oraculū
niā illi quidē non ſunt ulti cædem Minois in camīco factā. Vos aūt ulti eſtis illis mulie- Minois
rem a ſparta a uiro barbaro raptā. Hæc cretes allata ubi audiere ab auxilio ferendo ſuper mors
ſedere. Si quidē ferē Minoem cū Dædalum ueſtigans in ſicaniam: quæ nunc ſicilia dicit: Sicania
peruenīſſet: ui eius uitæ allata occubuiſſe. Interiecto deinde tempore omnes cretes præ- Sicilia
ter polichnitanos & præſios diuinitus inſtructos cum magna claſſe in ſicaniā traieciſſe. Polichni
& quinquēnio obſediſſe camicum: quā (ut mea fert opinio) attragantini incolunt. Ad ex tani.
tremū cum neq; illam expugnare poſſent: neq; permanere: fame euecti ea relicta abiiſſe: Præſii
& dum circa iapygiam curſum tenent: ingenti eos tempeſtate adorta in terram fuiſſe eie- Camicus
ctos: laceratiſq; nauibus cum nullus in cretā receptus oſtenderetur: illic ſubſidētes urbē urbs
hyriam condidiſſe: & mutato nomine pro cretibus lapyges meſſapios eſſe effectos: & p
inſulanis continenticos: & ab urbe hyria alias incoluiſſe. Q uas diu poſt tarentini euertē Hyria
tes magnā in ruinā deuenere. Vt hæc maxima cædes omnium quas nouimus extiterit tū urbs

Micythꝰ ipſorũ tarentinorũ: tum rheginorũ: quia Micytho chœri ad tria mília ciuiũ adacti opẽ ferre tarẽtinis interiere. Ita ipſorũ tarẽtinorũ qui cæſi ſunt numerus nõ eſt initus: Micythus qui Anaxilei famulus erat & ꝓcurator rhegii relictꝰ: ubi ex ea urbe excidit tegeã arcadũ incoluit: cõpluresq; ſtatuas in olympia cõſecrauit. Sed mihi rheginorũ & tarẽtinorũ exceſſus ab oratiõe factus. In cretã igitur deſolatã præſii aiũt cum alios hoies tũ præcipue græcos imigraſſe: Tertiaq; ab exceſſu Minois ætate res troianas fuiſſe: in qbus nõ deterrimos extitiſſe cretẽſes Menelai defenſores: & ob id eos troia reuerſos una cũ ſuis ouibus fame peſtilẽtiaq; correptos. Iterũq; deſolatã cretã cũ reliquis nũc a tertiis cretẽſibus habitari. Harũ rerũ memoriã refricãdo Pythia illos ad ferẽda græcis auxilia aiatos cohibuit. At theſſali neceſſitate ſubacti circa initia medorũ partes fouerũt: cum expectarent nõ placere illis quæ aleuadæ excogitaſſent. Nã cũ primũ audiere ꝑſam traiicere in europã nũcios ad Iſthmũ mittũt: ubi puiſores græciæ delecti e ciuitatibus coacti erant ad rebus græciæ ꝓſpiciendũ. Ad quos poſtq̃ uenere nuncii theſſalorũ ita uerba fecere. Viri græci olympiacũ ingreſſum cuſtodiri expedit: ut theſſaliæ pariter atq; omni græciæ ſit bellitu tamẽ. Nos equidẽ ad cuſtodiendũ ꝑparati ſumus: ſed uos quoq; debetis multũ illic mittere copiarũ: quas niſi mittatis: ſcitote nos pactionẽ inituros eſſe cũ perſa. Neq; enĩ decet nos adeo ante cæterã græciã poſitos ꝓ uobis ſolos occũbere. Quibus ferre opẽ ſi recuſatis: nullã poteſtis iniũgere neceſſitatẽ. Nulla nãq; fortior neceſſitas eſt q̃ imbecillitatis. Itaq; ꝓ noſmet aliqua rõne ſalutẽ nobis cõparare conabimur. Hæc theſſali. Ob quæ græci illuc mittendũ decreuere exercitũ pedeſtrẽ mari ad ingreſſum cuſtodiendũ. Exercitus

Algæ ubi coactus eſt per euripũ nauigauit: qui poſtq̃ ad algas achaiæ puenit egreſſus illic relictis nauibus in theſſaliã cõtendit: & ad tẽpe peruenit ad ingreſſum qui ab inferiore macedonia in theſſaliã fert iuxta anniẽ peneũ inter olympũ & oſſam mõtes. Ibi caſtra poſuere græci ad decẽ mília armatorũ coacti: quibus aderat theſſalorũ eqtatus ducibus e lacedæmoniis qdẽ Euenetoꝰ Carini delecto ex polemarchis: q̃q̃ nõ eẽt e regio genere. Ex athenĩẽ

Euenetuſ Themiſtocles ſibus aũt Themiſtocle Neoclis filio. Verũ paucos illic dies ĩmorati ſunt: Aduenerũt enĩ ab alexãdro Amyntę uiro macedone nuncii ſuaſum eis ut illinc decederent ne in ingreſſu perſtantes ab exercitu irrũpente proculcarentur: Videlicet multitudinẽ terreſtrem nauticãq; indicando. Horũ conſilio græci: (Nã & bene ſibi conſuli & bono erga ipſos animo macedo eſſe uidebatur) obtemperauerũt. Quã q̃ mihi uidentꝰ metu quoq; id ſuaſiſſe: q̃ audierant aliũ etiã eſſe in theſſaliã ingreſſum per perrebos in ſupiori macedonia iuxta urbem gõnon: qua & tranſiuit exercitus Xerxis. Ita græci ad naues regreſſi rurſus ad iſthmũ ſe receperunt. Hæc fuit in theſſaliam ſumpta expeditio: dum rex in europam ex aſia tranſiturus erat: ſed abydi iam agebat. Theſſali a ſociis deſerti iam nihil ambigentes ita prompti ad medos trãſiere: ut in rebus gerendis ſeſe regi præſtiterint utiliſſimos. Græci ad Iſthmũ reuerſi ob ea quæ ab Alexandro dicta erant conſultabant: & qua ratione bellum gerendum ſtatuerent: & quibus in locis. Euicitq; hæc ſententia ut præſidio aditum thermopylarum cuſtodirent: quippe qui uidebatur & anguſtior q̃ ille theſſaliæ: & ſolus & ipſorum terræ propinquior. Nam ſemitã qua græci intercepti poſtea fuere apud thermopylas haud nouerant prius per quã ducibus trichiniis ad thermopylas hoſtis puenit. Hunc igitur aditum ut tuerentur decreuere ne barbarus tranſiret in græciã: utq; claſſis perueheretur hiſtiæotidẽ orã ſup artemiſiũ. Hæc enim loca inter ſe uicina ſunt: ut audiri utrinq; poſſint q̃ apud alteros gerantur: quæ loca ita ſe habent: Artemiſiũ quidẽ a pelago thracio ex laxitate in arctũ cogitur traiectũ: qui eſt inter inſulã ſciathũ & continẽtem ma

Gonnus urbs

Thermopylarum aditus

Artemiſium

Scyathuſ inſula

gneſiæ: ab anguſtiis aũt cuboiæ iã artemiſiũ excipit littus: in quo eſt Artemidis id eſt Diæ
næ tẽplũ. Ingreſſus uero in græciã ꝓ trichinũ ubi artiſſimus dimidii iugeri eſt: q̃q̃ ad dex
terã regionẽ nõ eſt hic locus artiſſimus: ſed ante poſtq; thermopylas. Iuxta alpenos a ter
go ſitos tm̃ modo ad agẽdũ uehiculũ patet anterius iuxta flumẽ phœnicẽ, ppe urbẽ anthe
lã ſolũ agẽdo uehiculo ſufficit. Thermopylarũ quod montis ad heſperũ uergit inacceſſũ Phœnix
eſt: & prælati p̃cipitii, ptentũ uſq; ad oetã. quod aũt uiæ uergit ad aurorã: id a mari excipi fluuius
tur ac uadoſis. In hoc ĩgreſſu ſunt therma lutra id eſt calida lauacra: quæ chytrus id ẽ hol Athela
las indigenæ uocãt: & deſuper a Herculi extructa. Ad hos ingreſſus murus ẽ edificatus: urbs
ſup quẽ olim pyle id ẽ porte erant: Eũ aũt edificauerãt phocẽſes metu theſſalorũ ex quo Thermo
illi ex theſprotis terrã æolidẽ iere habitatũ: qu ĩ nũc poſſident. Et quia theſſali conabant' pylarum
eos ſubigere: p̃ſidio ipoſito tutabant': aquãq; calidã ingreſſui induxere: ut eẽt lacunoſus mons
locus: oia excogitãtes ne in ſuã terrã theſſali incurſarent. Hic tñ murus quõdã extructus Therma
maiori ex parte iã uetuſtate erat collapſus: quo rurſus excitato uiſũ eſt illinc faciẽdũ: ut il lutra
lis barbarũ: arcerent a græcia. Eſt aũt ꝓxime uiã uicus noie alpeni unde frumẽtati græci Cythrus
ſtatuerãt. Et hæc quidẽ loca uiſa ſunt græcis opportuna. Cũcta cũ rimati atq; ratiocinati Alpeni ui
ut ubi barbari neq; multitudine neq; equitatu uti poſſent: ibi illos græciã inuadẽtes exci cus
pent. Poſtea uero q̃ pſam in pieria eſſe audiere: ex Iſthmo digreſſi ſunt peditatus ad ther-
mopylãs inſidẽdas: Cæteri mare ad artemiſiũ dũ græci ut cuiq; præceptũ erat ꝓpere ad
ſuccurendũ tendũt: Interea delphi deũ conſuluere de ſeipſis pariter & de græcia ſollicíti.
His rñſum eſt ut uẽtos p̃carent': illos enĩ maximos fore græciæ auxiliatores. Delphi qd'
accepe oraculũ cũ iis primũ græcis cõicauere q̃bus libertas cordi erat: quo nũcio illos q;
barbarũ magnope timerẽt ĩmortali beneficio demeruere. Deĩde ſtatuta uẽtis ara in thya Thya
ubi phanũ Thyæ Cephiſi filiæ: a qua & locus hic hẽt nomen hoſtias illis ĩmolauere. Pro-
pter quod oraculũ etiã nunc delphi uentos ꝓpiciant. Nauticus Xerxis exercitus ex urbe
therma mouẽs decẽ ex oĩbus nauibus uelociſſimas recta dimiſit in ſciathũ ubi erant tres
p̃ſidiariæ naues græcorũ troezenia æginetica attica: quæ præuiſis barbarorũ nauibus in
fugã ſe ꝓripuerũt. ſed ex iis troezeniã cui præerat Praxinus inſecuti barbari cõtinuo ex- Praxinus
cipiũt. Deĩde ſtrẽnuiſſimũ quẽq; ꝓpugnatorũ eius ad portã adductũ deinceps mactãt:
Eorũ qui capti mactatiq; ſunt & prĩo & ſtrẽnuiſſimo nomẽ erat Leoni: quo noie nõ nihil
fortaſſe gloriabatur. Aegineticа uero cuius trierarchus erat Aſonides nõ nihil tumultus Trierar-
hoſtibus præſtitit. q; eius epibata erat pythius Iſchenoi uir eo die præſtantiſſimus: qui chus
capta nauĩ tamen eo uſq; pugnãdo reſtitit: donec totus dilaniatus eſt: quẽ collapſum nõ Pythius
mortuum ſed ſpirantem perſæ qui nauium ceperant admiratione uirtutis magnum ope pugnator
ræ præcium putauerunt ut ſeruarent uulnera Smyrna medentes: ſindoneq; byſſina & fa
ſciis obligantes: ac rurſus in caſtra ſua reuerſi hominem uniuerſo exercitui oſtentabant
admirabũdi ac probe obſeruãtes: cũ alios quos in eadẽ iã nauĩ ceperant tãq̃ mãcipia aſſer
uarẽt. Duab⁹ nauib⁹ iterceptis tertia cui præerat Phormus uir atheniẽſis dũ fugit ad ho Phormus
ſtia penei impacta eſt: qua ſine uiris barbari potiti ſũt. Nã athenienſes ſimul atq; nauẽ im
pegerũt: ab ea deſiliẽtes iter in theſſaliã itẽderũt: ſeq; athenas receperũt. Hui⁹ rei p ignes
e ſciatho edictos facti certiores græci q ad artemiſiũ caſtra habebãt: & ob id ꝓterriti il-
linc chalcidẽ cõceſſerũt ad euripũ tutãdũ relictis peditа æboiæ loca diurnis ſpeculatori
b⁹ e decẽ barbarorũ nauibus tres ad herma: qd' ẽ inter ſciathũ & magneſiã noie myrmeca Herma
ꝓuecte ſũt: quẽ locũ ubi tenuere barbari lapideũ illic titulũ ipoſuere. Q ui ẽ therma ſol- Myrme-
uerũt ubi littus oculos effugit cũ oi claſſe nauigabãt undecim dieb⁹: exquo rex a therma ca

discesserat inter se dissipatis: sed eos herma ducebat. qd erat in traiectu fere scyris pamnorū. Hinc totū diem nauigātes barbari orā magnesiā tenuerūt sup sepiadē & littus qd est iter urbē casthaneā & orā sepiadē. Ad hūc usq; locū atq; thermopylas exors malorū Xerxis exercitus fuit: & adhuc classis quē admodū ego supputādo inuenio mille ducētarū ac septē ex asia nauiū: in qbus a principio e singulis natiōibus & erāt milia ducenta & quadraginta unū: ac quadringēti ducenos supputādo uiros in singulis: & p̄ter indigenas ppugnatores addēdo psarū medorūq; ac sacorū tricenos epibatas. Reliquus aūt hic exercitus cōstabat ex triginta sex milibus ducētisq; ac decē. Adiicia huic & supiori numero eos q sunt ex biremibus: in quarū singulis plures fecerim octogita potiusq; pauciores uiros. Quarū nauiū sūma ut supius dictū est triū miliū fuit. Ita in eis fuerint uirorū uiginti quatuor myriades idest ducēta & quadragīta milia. Hæc igit erat classis ex asia unius & qnquaginta myriadū uirorū in uniuersum: & p̄terea septē milia sexcēti decē. Peditatus fuit decies septies cētena milia. Equitatus octogīta milia: qbus addo arabes qui camelos & pœnos qui currus agitabāt: quæ facio uiginti milia quæ copiæ classiariæ & terrestres in sūmā redactæ fiūt ter & uicies cētena & p̄terea decē & septē milia sexcēti & decē. Has copias ex ipsa asia fuisse cōtractas dictū est p̄ter seruitia quæ sequebātur: & eos qui in frumētariis uehebant. Huic omni enumerato exercitu adiiciēdus est ille ductus ex europa: de quo ex opiniōe dicere oportet. Ii græci qui sūt e thracia ex insulis thraciæ obiacētibus attulerūt naues centū uiginti: quarū uiri fiunt triginta quatuor milia. Terrestres copias attulere thraces: & pæōes & heordi & botiæi & genus chalcidicū & brygi & pieres & macedones & perræbi & æniēses: & dolopes: & magnetes: & achæi: & qui maritima thraciæ habitabāt. Harū nationū reor trecēta milia hoium fuisse: quæ myriades illis asiaticis adi ctæ fiūt in sūmā uirorū pugnātiū ducentæ sexaginta quatuor & p̄terea mille sexcenti ac decē. Hoc tāto pugnatorū numero nō pauciora sed plura fuisse arbitror: quæ hos comitabātur seruitia & eos qui frumētariis in nauigiis erant: & in aliis nauib⁹ una cū militarib⁹ uiris uehebātur: quos neq; plures neq; pauciores facio sed totidē. Ita æquati numero pugnatorū explebūt totidē myriadas: fietq; quingentæ & uiginti octo myriades & tria milia ducēti & uigīti uiri: quos Xerxes Darii duxit ad sepiadē usq; ad thermopylas. Hic uniuersus copiarū xerxis numerus. Nā mulierū pinsentiū & pallacū & eunuchorū numerū nemo pro cōperto queat dicere: at ne ipedimētorū quidē aliorūq; iumētorū farcinariorū neq; canū indicorū exercitū comitantū præ multitudine quisq; mire numerū possit. Quo minus miror. pditū esse fluēta quæ dā nō suppeditauisse. Magis miror unde tot myriadi b⁹ cibaria suppetierint. Nā subducta ratiōe cōperio si singuli quotidie singulas frumēti chœnicas idest semodia nō āplius accepissent: absūpta fuisse singulis diebus cētum milia medimnorū & trecētos ac quadragīta medimnos: q singuli cōstāt e senis modiis haud ānumerādo mulieres eunuchosq; & iumēta atq; canes. In quo exercitu cū tot uirorū milia essent nemo aut specie aut magnitudie corporis erat qui cū xerxe ipso posset cōtēdere tanq; dignior q illud iperiū optineret. Nauales copiæ postq; e statiōe soluerunt: puectæq; orā terræ magnesiæ tenuerūt quæ ē inter urbē casthaneā & orā sepiadē primæ quēq; naues ad terrā habuere stationē: aliæ deiceps ī anchoris stetere ad octauū usq; ad ordinē ītra mare pcedētes utpote angustiore littore quā ut classem capet: atq; ita p̄ noctē stetere. Sub ipm uero diluculū ex sereno cælo & trāquillo cū mare efferuescceret: incidit in eā atrox tempestas ac uehemēs uētus subsolan⁹ quē hellespōtiā nūcupāt: qui circa illa loca habitabāt. Eū uētū qcūq; augescere aia dueterūt: & qbus p̄ cōditionē statiōis licuit: ii tēpestatē pue-

Sepias Castanea urbs

Naualis exercitus summa

Peditatus Equitatus ex Xerxis exercitu numerus

Frumēti numerus die quoq; a xerxe cō sumptus

Medini Xerxis dignitas

Hellespō tia uētus

nerũt: reuulſiſq; nauibus ſeſe atq; illas incolumes pſtiterũt. At quas naues uẽtus exterio
res nactus ẽ; earũ alias ad loca quæ dicunt ipni id ẽ furni: quæ ſũt in peleo extulit alias in Ipni ideſt
littus: alias in ipſã ſepiadẽ illiſit alias in urbẽ caſthanæã: alias in meliboã expulit: erat enĩ furni
intolerãda uis eius. Eniuero ferunt atheniẽſes Boreã inuocaſſe ex oracuło alio qd' eis red
ditũ eſt: ut generũ ſuũ ad ſibi opitulãdũ inuocarẽt. Habet aũt ut apud græcos fert Bore
as in matrimonio Orithyiã attícã Erichthei filiã. Ex hoc cõiugio (ut fama eſt) atheniẽſes
inducti ſunt ad cõiectãdũ Boreã ſibi generũ eſſe: & dũ in chalcide p europa excubarẽt cũ Boreas
itelligerẽt auctũ iri tẽpeſtatẽ: iuocauere boreã cui prius ſacrificauerãt & orithyiã ut ſibi Orithyia
auxilio eẽnt: & barbarorũ naues corrũpent: quẽ admodũ prius fecerãt circa athõ. Nũ ob
id Boreas ſigruerit ĩ barbaros apud ſtationẽ agẽtes nõ queo dicere. Certe atheniẽſes aiũt:
& añ fuiſſe ſibi auxilio Boreã: & tũc illud effeciſſe: Atq; degreſſi illic delubrũ Boreæ ex-
truxere ad amnẽ iliſſum. In hac q pauciſſimas naues ii nõ pauciores quadringẽtis periſſe Iliſſus
aiũt: uiros quoq; innumerabiles ac ui pecuniarũ ĩmẽſã. Vt Aminocli cretẽſi uiro magne fluns
ti maiorẽ in modũ fuerit fructuoſũ hoc naufragiũ: q aliquãto poſt dũ circa ſepiadẽ huimũ Aminocli
fodit multa pocula aurea ciecta multa argẽtea p̃cepit: Theſauroſq; pſarũ iuenit affatiq; fortuna
aliarũ ex auro rerũ lucratus ẽ: & cũ alioquĩ nõ cẽt fortunatus e rebus reptitiis mirifice eſt
ditatus. Nã fuit ei utilitas q̃dã ingrata ac doloris cã q; erat filiis orbatus. Nauiũ aũt one- Xerxis na
rariarũ aliorũq; nauigiorũ quæ pierũt nũerus iniri nõ põt. Vnde p̃fecti claſſis ueriti ne ſi- ues. cccc.
bi poſt acceptã calamitatẽ theſſali icurſarẽt: excelſũ ſibi uallũ e naufragiis circũdederũt. ſubmerſę
Triduo enĩ tẽpeſtas pſtitit. Quarto tãdẽ die magi iciſiões faciẽdo & ueneficiis incãtãdo
uẽtũ ad hæc Thæti ac nereidibus ſacrificãdo tẽpeſtatẽ cõpeſcuerũt. Siue aliter tẽpeſtas
ipſa ſua ſpõte ceſſauit. Thæti aũt ideo magi ſacrifica uere: q; ab Ionib⁹ accepant Thetim Thetidis
ex eo loco raptã fuiſſe a Peleo: qẽmq; eã orã ſepiadẽ illius eẽ aliarũq; nereidũ. Et uẽtus q raptus a
dẽ quarto die cõquieuit. Atq; græcis diurni ſui ſpeculatores ex euboicis uerticibus decur peleo
rẽtes: altero ab extorta tẽpeſtate die indicarũt oĩa quæ circa naufragiũ cõtigerant. Quæ
iſti ubi audiere fuſis prius liberatori Neptũno libamẽtis celerrime rurſus ad artemiſiũ re
uehunt ſpantes ſibi paucas aliquas naues fore cõtrarias. Ita ad artemiſiũ puecti iterũ ſta
tionẽ: habere ad tẽplũ Neptũni cognomĩe liberatoris: qd' nomẽ ab illis inditũ ad hĩc uſq;
tps pdurat. Barbari poſte aq̃ uẽtus cõquieuit: & fluctus cõſtrati ſunt reuulſis nauib⁹ ad
cõtinẽtẽ enauigabãt: circũuehẽteſq; pmõtoriũ magneſiæ rectũ curſum ĩ ſinũ q ad paga
ſæa fert tenebãt. In hoc magneſiæ ſinu locus quidã ẽ in quo fert Hercules cũ e naui argo Herculeſ
aquatũ miſſus eẽt: derelictus fuiſſe ab Iaſone atq; a ſociis: dũ in terrã colchidẽ ad uellus ab iaſonæ
nauigarẽt. Illinc enĩ aquati in pelagus erãt abituri: eaq; de re nomẽ loco fert eſſe apheta relictus
ideſt dimiſſæ. Hoc in loco xerxianæ naues ſtationẽ habuerũt: quarũ qndecim quæ longe Apheta
ultimæ appellabant: pſpectis græcorũ ad artemiſiũ nauib⁹ ratæ ſuas eſſe in mediũ earũ Sandoceſ
& ad hoſtes delatæ ſunt: q̃rũ dux erat Sãdoces Thamaſii Cumæ æolidis p̃fectus: quẽ añ Cuma
Darius ob hãc cãm cãptũ cruce affecerat: q; cũ e regiis iudicibus eẽt iniquã ſniam ob pe-
cuniã tulerat: Sed eius in cruce ſuſpẽſi Darius reputãs plura peccatis eẽ bũficia in domũ
regiã collata. Hoc repiens agnoſcẽq; ppantius ſe q̃ prudẽtius egiſſe hoiem ſoluit. Ita re-
gẽ Dariũ elapſus ac uitæ reſtitutus tũc i græcos delatus nõ iterũ erat elapſurus. Hos ad
ſe curſum tenẽtes græci ubi uidere cognito hoium terrore aggreſſi repẽte cepe. In quarũ Aridolis
nauiũ una captus ẽ Aridolis alabãdẽſiũ qui fũt in caria tyrãnus: i altera Pẽthylus Demo Alaban-
noi dux paphius: qui e papho. xii. naues cõduxiſſet: amiſſis carũ. xi. tempeſtate q̃ ad ſepia denſes
dẽ extiterat cũ una quæ ſupabat tẽdẽs ad artemiſiũ captus ẽ. Hos græci quæ uolebãt de Pẽthylus

xerxis exercitu ſciſcitati uinctos ad corithiorũ Iſthmũ dimiſerũt. Cætera barbarorũ claſ
ſis ꝑter qndecim naues qbus ꝑfuiſſe Sādocẽ dixi ad aphetas puenit. Xerxes cũ terreſtri-
Theſſalę bus copiis p theſſaliã & achaiã iter faciẽs triduo cuaſit in meliẽſes cũ in theſſalia certamẽ
equæ curule feciſſet ſuas equas expiendi gratia: q illic optimas græcarũ equas cẽ audiebat. In
Onocho co certamie multo iferiores græciæ. Fluuiorũ q ſunt in theſſalia ſolus Onochonus potã-
nus defe- ti exercitui nõ ſuffecit. Xerxi ad littoralia achaiæ tẽdẽti ꝓductores ſui cũcta referre cupiẽ
cit xerxi tes enarrabãt id qd̃ de tẽplo Iouis aphyſtii ab indigenis enarrat̃. Athamantẽ Aeoli filiũ
aphlyſti- inito cũ Ino cõſilio necẽ Phryxo machinatũ. Deinde achæos ex oraculo tale certamen il-
us iuppi- lius poſteris ꝓpoſuiſſe: ut qui eo genere maximus natu eẽt: huic aditu curiæ id ẽ prytanei
ter quã leitũ achæi uocãt interdiceret̃: ipſis excubias agẽtibus ſiqs adiſſet nõ prius adire poſ
Atha maſ ſet q̃ mactatus eſſet. Ita multos cũ iam mactãdi eſſent: eo metu in aliã ꝓfugiſſe regionẽ.
Leitus Interiecto deinde tpe cũ reuerſi eſſent & in prytaneũ ingreſſi: ſi eſſent deprchẽſi toto cor-
Pritane⁹ pore coronis coopto: & cũ põpa eductos mactari cõſueſſe. Hoc poſteros Cytiſſori Phry
Cytiſſo- xo geniti ob id pati: quod cũ achæi expiationẽ loci facientes ex oraculo Athamantẽ Aeoli
rus eſſent imolaturi: Cytiſſorus iſte e terra cholchide ueniens illũ liberauit. Eoq; facto poſte
ris eius irã dei fuiſſe iniectã. Hæc cũ audiſſet xerxes ubi ad lucũ affuit: & ipſe ab eo abſti-
nuit: & idẽ ſuis copiis impauit. Domũq; item ꝓgnatorũ Athamãtis ac phanũ ueneratus
eſt. Hæc in theſſalia achaiaq; a quib⁹ locis ꝓceſſit Xerxes in melidẽ iuxta maris ſinũ ubi
totũ diẽ æſtus atq; reciprocatio fluctuũ fit. huic ſinui circũiectus eſt locus cãpeſter alibi
ſpatioſus alibi arctus admodũ. Et ipſi cãpo circũiecti mõtes editi atq; inacceſſu oẽm me
Thrachi liadẽ cingẽtes regionẽ q̃ petræ thachiniæ noiant̃. Pria in ſinu urbs ab achaia cũtibus ẽ an
niæ ticyra: quã amnis ſperchius ꝓterlabens ex æmenſibus in mare defluit: A quo alter amnis
Petræ uiginti ferme ſtadiis abeſt: cui nomen iditũ eſt dyras: quẽ fama ẽ emerſiſſe ad ferendã ar
Anticyra denti Herculi opem: Ab hoc totidem ſtadiorũ intercapedine alius amnis eſt qui uocatur
Spchius melas: ideſt niger. Vñ urbs trechis quinq; ſtadia abeſt ſita in ampliſſimo regionis ſpacio
Dyras a mõtibus ad mare utpote duobus & uiginti milib⁹ iugerũ phanicie mõtis: qui terrã tra
fluns cheriã circũdat. Ad trachinis meridiẽ amphractus eſt p quem Aſopus circa radices mon
Melas tis defluit: ad cuius meridiem alius nõ magnus: amnis eſt noie phœnix ex his mõtibus in
fluns aſopũ defluẽs. Iuxta phœnicem anguſtiſſimũ uiæ eſt: Q uippe qua muro coartata modo
Threchis plauſtrũ agi põt a flumine phœnice ad thermopylas qndecim ſtadiorũ ẽ iterualllũ: in quo
Aſopus uicus eſt noie anthela: quẽ ꝓterfluẽs aſopus in mare euoluit̃: & ei locus ſpacioſus eſt cir-
fluns cũiectus: ubi tẽplũ Cereris amphyctiõidis extructũ uiſitur: & ſedilia amphyctiõibus &
Phœnix ipſius amphyctiõis delubrũ. Et xerxes qdẽ in thrachinia melidis caſtra habebat. Græci
fluns uero in trãſitu q locus a pleriſq; græcorũ uocat̃ thermopylæ: ab indigenis aũt atq; acco
Anthela lis pylæ. Hæc erãt utrorũq; caſtrorũ loca. Xerxe oĩbus q̃ ad uẽtũ Boreã ſpectãt uſq; ad
uicus trachinẽ potito græcis q̃ phãe cõtinẽtẽ ad auſtrũ & meridiẽ ferũt tenẽtibus. Q ui hoc in
Amphy- loco pſã græci opiebant̃: Hi fuere ſpartanorũ trecẽti armati: Tergeitarũ & mãtineorũ:
ction mille totidẽ ex utriſq;. Ex orchomeno archadiæ cẽtũ uigiti: ex reliqua arcadia mille. Tot
Thermo qdẽ ex areadia. A corintho aũt quadringẽri. A philũte ducẽti: & mycenorũ octogita. Hi
pylæ pelopõneſo aderãt a boetiis. Theſpienſes ſeptingẽti: Thebani quadringenti. Præter hos
Græci ad euocati erãt locrenſes opuncii cum omni copia & phocenſium mille. Ipſi enim græci eos
thermo- euocauerant miſſis nũciis qui dicerent ſe quidẽ præcurſores aliorũ uenille. Cæteros au-
pylas tem ſocios propediem expectari: tutelam uero malis eſſe in athenienſiũ præſidio ægine-
tarũq;: & eorũ quibus res naualis iniuncta eſſet. Nec ſibi quippiã eſſe formidoloſũ. Nã

cnī deū eē qui bellū græciæ inferret: sed hominē. Nec mortalē quēpiā aut eſſe aut fore q ex quo natus eſt malī exors ſit: & ut quiſq; maxius eſt: ita ei deberi mala. Itaq; cū morta lis ſit qui bellū inferat ab opinione eſſe caſurum. Hęc illī audientes in trachinem auxilio iere. Erant his cū alii duces ſuæ quiſq; ciuitatis: tū uero penes quē ſūma inperii erat: quē maxime admirabātur lacedæmōius Leōides Anaxandridæ: qui Leōtis: q Eurycratidæ: qui Anaxādri q Eurycratis: q Polydori: q Alcamenis: q Teleclī: q Archelai: q Ageſilai q Doryſſi: q Leobotis: q Echeſtrati: q Hageſis: q Euryſthenis: q Ariſtodemi: q Ariſtoma chi: qui Cleodæi: q Hyllī: q Herculis filius fuit adeptus exinopinato regnū. Nā cū duo forent ei fratres natu maiores Cleomenes & Dorieus: aberat a cura regni adipiſcēdi. Ve rum Cleomene ſine uirili ſobole defuncto: & Dorieo iam nō ſupſtitet: ſed & ipſo in ſicilia uita fūcto: ita regnū ad Leōidē puēit: q Cleōibroto maior natu erat. Is cnī nouiſſimus fu it Anaxādridæ liberorū: habebatq; ī matrimōio Cleomēis filiā: q dū ſe ad thermopylas cōtulit: delegerat trecētos e primoribus uiros: e q bus filī erāt: aſſūpſeratq; eos thebāos: quorū d nūero feci mētionē quorū dux etat Leōtiades Eurymachi. Hac de cā Leōides de dit operā ut græcos ſumeret ſolos: q; eos maxime inſimulabat: qa cū medis ſentirēt. Euo cabat igit' eos ad bellū ſciēdi cupidus an una mitterēt auxilia: an ex pfeſſo adimerēt græ ciæ ſocietatē. Sed illī aliud ſentiētes tñ auxilia miſerūt. Eorū q cū Leonida fuere primos miſerūt ſpartiatæ: ut his inſpectis laii ſocii in militiā pficiſcerent': ne ue cū medis ſentirēt ſi eos ſuperari audirent. Ipſi autem celebratis caniis (hæc enim ſacra morabātur eos) re lictis ſpartæ cuſtodibus erāt cum omni copia illuc celerrime ituri auxilio. R eliqui etiā ſo cii ad id agēdū itidē aiati: nā tēpus olympiadis ī hic negocia inciderat haud ſuſpicati tā ci to apud thermopylas bello decernendū p̄curſores miſerāt. Ita iſti ſibi faciēdū ſtatuerāt. At iigræci q apud thermopylas erāt ubi ad igreſſū pſa aduētabat metu p̄culſi d' decedē do cōſultabāt. Cęteri pelopōnenſes cenſebāt faciendū ut reuerſi ī pelopōneſū Iſthmi cu ſtodiā agerēt. Huic ſententiæ cū infenſi eſſent phocenſes & locri: Leōides: ſuadebat illic pſtandū: & nūcios ad accerſendas ſubſidio ciuitates dimittendos tanq̄ ſe pauciorib⁹ q̄ ut medorū exercitū arcerēt. Hęc iſtis cōſultātib⁹ Xerxes eqtē quēdā ad ſpeculādū quot illī eſſent: & qd agerent mittit. Audierat enī iā tū cū ī theſſalia eſſet: eo loci cōtractā eſſe exiguā copiā: ciuſq; duces eſſe lacedæmōios: atq; Leonidā e genere Herculis. Eques ubi ad ſtationē græcorum ſucceſſit' eōtēplat': aſpicitq; nō illeq̄dem oēs milites: nā eos q ītra murū quē excitauerāt excubabāt: intueri neq̄bat: ſed eos q extra murū agebāt. Erāt āt eo tpe exterius manēdi in lacedæmoniorū ſtatiōe uices. Eos aīaduertit ptim ſe ludo gym naſtico exercētes: Parti comā pectētes. Hæc cū admiratiōe ituitus eorū numero ac cæ teris oībus plane cognitis p ociū ſeſe recipit. Nemo enim illorū iſequebat': ſed hoiem ma gno cōtētui habebāt. R egreſſus ad Xerxē cūcta que inſpexerat refert. Q uæ xerxes au diēs nō poterat cōiectare q̄dnā molirent' tāq̄ quoad poſſent periturī pariter & hoſtē per dituri. Sed cum ridiculam rem ſibi facere uiderentur: accerſit ad ſe Demaratum Ariſto nis: qui in exercitu erat: quem ut uenit interrogauit horum ſingula cupiens noſſe quid ab lacedæmoniis ageretur. Et ille audiſti inquit antea me dum aduerſus græciam profici ſceremur de his uiris. Et cum audiſſes loquentem hæc quæ euentura prouidebam: deri ſui habuiſti. Q uanq̄ mihi ſummum diſcrimen eſt aduerſus te rex ueritatem tueri: au dias tamen nunc quoq; ueritatem. Hi uiri ad nobiſcum pugnandum de ingreſſu uenere atq; hoc apparant. Nam ita ſeſe apud eos habet conſuetudo: Q uoties ad iræ animæ periculum debent: tunc capita comunt: quod ſcies ſi hos & qui ſpartæ manſerunt ſub

Mali exors ne mo eſſe pōt

Leonides rex

Cleōbro tus

Leontia des

Camia

Lacedæ moniorū militum cultus

egeris: Nulla hominum gens alia est quæ contra te rex audeat tollere manus. Etenim nũc aduersus regnũ iter græca pulcherimũ atq; uiros prestãtissimos tẽdis. Xerxe qd hæc eis admodũ incredibilia uiderẽt quę dicerẽtur interrogãte quo pacto tãtillæ copiæ cũ suis pugnaturæ essẽt: rursus inquit, p uano me ducas nisi hoc tibi ut ego aio usu uenerit. Hæc dicẽs tñ Xerxi nõ psuasit. Itaq; quatriduũ Xerxes supsedit rat9 eos illic fugã eẽ facturos. Quito die cũ putaret ipudẽtiã illorũ atq; temeritatẽ eẽ in pmanẽdo ira pcitus: medos in eos ac cissios mittit iperans ut illos caperẽt uiuos: & i cõspectũ suũ adducerẽt. Medi ubi facto ipetu i græcos impressionẽ fecerũt multi cadebãt alisq; supueniẽtibus nihil tamẽ pmouebãt: & si uehemẽter ingruebãt. Pyalã faciẽtes cũ aliis oibus: tũ uero ipsi regi se q dẽ multos hoies eẽ: at paucos uiros. Fuit aũt hic pugnæ cõgressus iterdiu. Post ubi medi se ægre tutabant. tũ uero ipsi se subduxere: psæq; subeũtes excepẽ quos imortales rex appellabat: quorũ dux erat Hydarnes tãq facile hostẽ pfligaturi. Vbi & hi cũ græcis cõgressi nihilomius q medi pficiebãt: sed eodẽ modo pugnabãt utpote lõgioribus hastis q græci utẽtes & i locis angustis ubi nullus multitudis erat usus. Ibi lacedæmõii dignã meoratu pugnã edebãt cũ aliis in rebus ostẽtãtes se perite iter imperitos pugnare: tũ uero q, quotiẽs terga uertebãt cõferti fugiebãt. Quos barbari: dũ fugiẽtes cernerẽt cũ uociferatiões & crepitu igruebãt. At græci rursus se cõuertẽtes aduersis pectoribus eos excipiebãt: & quãuis inũera multitudie psternebãt: Aliquot tñ illic ex ipsis spartiatis occubuere. Persæ postea q & cateruati & uniuersis copiis iter occupare conati: nihil tñ pmouebãt: iterũ sese receperũt. Perẽ Xerxes cũ ad spectaculũ ad eẽt in ipso cõgressu pugnãdi ter e solio resiluisse: q uidelicet exercitui suo timeret. Postero die nihilo melius barbari pliati sũt. Nã sperãtes fore ut illi qui pauci essent & fauci ne qrẽt manus leuare ad pugnã dũ cũ cõflixissent eos græci excepere instructis ordinibus & in suo q sq; loco ac p nationes digesti: pter phocẽses qui in mõte ad iter obsidẽdum locati erant. Persæ ubi nihil aliud q pridie agẽdum uident abscedũt. Ibi regẽ ancipitem quodnã in re præsenti consiliũ capere Epialtes xerxi indicauit tramitem ad thermopylas Athenades ferret: Epialtes Eurydemi alloquturus adit tanq magna aliqua re ab illo remunerãdus indicaturi tramitẽ: q per mõtẽ ad thermopylas ferebat: quo factionẽ eorũ græcorũ qui illic erãt euertit. Is postea lacedæmoniorũ metu i thessaliam pfugit: cuius profugi Pylagoræ amphictyões apud pilæã cõgregati caput pecunia licitati sunt: qui interiecto deinde tpe ab Athenade uiro trachinio anticyræ. Nã illuc redierat, interept9 é: quẽ & si ob aliã cãm q ego i sequentib9 reddam Athenades hic interemit: nihilo tñ facius ab lacedæmoniis præmio affectus est. Hunc in modũ Epialtes postea iterit: Est & alia quæ fertur fama. Onetẽ Phanagoræ uirũ carystiũ & Copridalũ anticyrensem fuisse: qui ea dixerint regi & ercũ mõtẽ persas deduxisse: quod apud me, prsus fide caret. Nã hunc licet cõiecte mus primũ q, greecorũ Pilagoræ nõ Onetæ & Copridali sed Epialtæ thrachinii caput pecunia licitati sunt: q, scilicet eũ compertissimum haberent. Deinde q, Epialtem ob hanc causam scimus se fuga proripuisse. Postremo q, Onetes qui non erat melliensis ita demũ tramitem ilium nouisset: si in ea regiõe permultũ diuersatus fuisset ideoq; Epialtæ culpã ascribo: q, persas p montẽ circunduxit: & ad tramitem perduxit. Xerxes ea quæ Epialtes se confecturum spondebat probans maiorem in modum lætus sine mora Hydarnẽ cum uis q bus pterat copiis misit. Ille circa lucernarũ icẽsiõem iit sub crepusculũ e castris profectus est: & tramitẽ ingressus: & quẽ tramitẽ idigenæ melliẽses uestigauerũt eoq; iuesti gato thessalos deduxere aduersus phocẽses eo tpe quo phocẽses interepto muris trãsitu ad arcẽdũ bellũ in præsidio erãt extrinsecus, nihil admodũ pseptus trãsitus erat: cũ nihil

Medi i lacedæmonies

esset utilis melienſibus. Etenim ſic ſeſe habet ille callis. Ab aſopo fluuio qui per montis meat anfractū incipit: cui monti ac uiæ idem nomen eſt inditū anapæa. Hæc anapæa per dorſum mōtis extenta deſinit iuxta alpenū urbem: quæ prima eſt ex locridibus melienſes uerſus ac iuxta lapidē noīe melampygon ideſt nigrū fontē: ac iuxta cercopon hedras hoc ē malicioſorū ſedes: ubi anguſtiſſimus callis ē. Hac uia atq; ita ſe habēte perſæ aſopū trāſmittentes iter tota nocte fecerūt a dextra cœteos mōtes ad ſiniſtrā terrā trachiniorū habētes: ac ſub exortū auroræ i cacumē mōtis euaſerūt: quo i loco ſicut ſuperius oſtē ſū eſt mille phocenſiū armatorū præſidiū excubabat: tum ad ſuā terram: tum ad uiā tutā dam. Nam trāſitus inferior a quibus dictū eſt cuſtodiebatur q; eam per mōtem uiam ultro ab Leonide acceptā obſidebāt: qui hoc modo perſas aſcēdiſſe animaduerterūt. Cū eos illi toto monte cōſcēdendo propter frequētiam quercuū latuiſſēt: tamen edito multo ſtrepitu (ut res poſtulat) frōdium ſubter pedes cōſtratarū (erat enī cęli trāquillitas) phocenſes recurrerūt: & dum ſibi arma induūt: cōfeſtim barbari affuere: qui cōſpicati uiros arma ſibi circūdantes obſtupuere. Quippe qui ut in exercitu aſſueratū fuerat nemi nē ſibi ſperabant occurſurū. Ibi Hydarnes perterritus ne phocenſes lacedæmonii forēt: Epialtē percōctatus eſt quiſnā ille eſſet exercitus. Mox certior rei factus perſas tanquā in aciē i ſtruxit. Quorū miſſilibus multis crebriſq; phocēſes cum ferirētur: fugā fecerūt in uerticem mōtis gnari aduerſū ſe ab initio illos ueniſſe: & ſe præparabāt tanq̄ perditi. Ita iſti ſentiebāt. Verum eis ſpretis ii qui circa Epialtē & Hydarnem erāt perſæ rapidi de mōte deſcendūt: At iis græcis qui apud thermopylas erāt: primū uates Megiſtias extis inſpectis indicauit mortē illis pariter & ſibi impēdere. Deinde trāſfugæ notū fecere pſas mōtem circuire: ſed hi adhuc per noctis tēpus tertio loco ſignificauere ſpeculatores diurni q a uerticibus mōtis decurrerūt iā die illuceſcēte. Hic iter ſe cōſultātes græci ſentētiis diſcrepabāt. Alii enī ſtationē nō deſerēdā ſuadebāt. Alii id diſſuadētes cōtēdebāt. Ita diſſidētiū partī abſcedūt: dilapſiq; i ſuā q ſq; urbē ſe recipiūt: ptī q cū Leōide erat ad illic pſtā dū ſe accīgūt. Pert' aūt ipſe Leōides eoſ q abſceſſer' dimiſiſſe d illorū uita ſolicit⁹. Se uero et ſpartiatas q adeſſēt nō facturos e ſua dignitate ſi ſtatiōē dſererēt: ad q̄ tutādā ab initio ueniſſēt. Cęterū ego magis illi opiniōi accedo: Leonidē poſtea q̄ aīaduertit ſocios ignauos: & iuitos eſſe ad periculū ſubeūdū: ueniā eis abeūdi dediſſe ſibi uero decedere ihōeſtū putaſſe: permanēti aūt illic ingentē gloriā futurā: & ſpartæ nūq̄ defuturā felicitatē ſperaſſe. Si quidē iā inde ab initio moti belli ſpartiatis Pythia redditū erat oraculū fore ut aut ſparta euertere' a barbaris: Aut rex eius occūberet: qd' oraculū hexametris illa uerſibus reddidit in hæc uerba. Vobis āpliuagæ colitis q̄ mœnia ſpartæ: Aut urbs clara dabit pſa uictore ruinā: Aut ſi nō erit hoc oriūdus ab Hercule q dā Flebi' extinct⁹ rex in lacedęmonis ora. Nā neq; tautorū neq; uim feret ille leonū: Sed iouis & cuius reor haud tolerabile robur: Alterutrū donec pāſſim diſcerpſerit horū Hæc reputātē Leonidē cupidūq; glorię cōparādæ credíderim ſolū ex ſpartiatis remiſiſſe ſocios potiuſq̄ illos q abierūt in ſetētiis diſſidētes tā deformiter abiſſe. Cui rei nō minio id mihi teſtimōio ē. Vatē Megiſtiā huius expeditiōis comitē q ferebat' acarnas eē: & a Melāpode oriūd⁹ p̄locutū ex extis ea q̄ erāt euētura: eūdēq; cū ppalā a Leōide dimitteret' ne ſecū periret: tñ abſcedē nolūiſſe: filiū mō q ei unic⁹ erat ūa militātē miſſū feciſſe. Ita ſocii quos Leōides rētebat ei ob tēperātes abier' Theſpiēſes tm atq; thebāi pſtiter' cū lacedęmōiis. Thebāi qdē iuiti ac nolētes: qppe quos Leōides loco obſidū dſtiebat. Theſpiēſes uero libētiſſimi q negauerūt ſe Leōida & q cū eo erāt dſertis abſceſſuros: Permāēteſq; ūa cū illo ocubuerūt: quorū dux

Thermopylarum callis

Anapæa

Alpenus

megiſtias

megiſtias

Leonides

Spartiatarum oraculum

Demophilus

erat Demophilus Diadromei: Xerxes sub exortum solis libaminibus factis tãtisper moratus dum tẽpus esset quo forum solet maxime frequẽs esse hominibus e castris mouit. Etenim ita ab epialta erat mãdatum. Nã descensus a monte compẽdiarius magis ac breuioris multo spacii q̃ circuitus mõtis atq; ascensus. Barbari qui circa Xerxem erant: ad Leonidem & ad græcos qui cum eo erant accessere: & isti tãquam ad necem iam multo magis quã a principio fecerant progressi sũt ad fauces introitus laxiores. Nam munitiões muri eos tutabãtur: & cũ superioribus diebus in loca arctiora ꝓdeuntes dimicassẽt: tũc extra angustias facto cõcursu permulti barbarorum cadebant. Nam duces a tergo sui quisq; agminis uerberibus quæ gestabant unũ quenq; cedebant assidue ad procedendũ adhortantes: Multi eorũ in mare decidentes: absumebãtur. Multo plures inuicem uiui proculcabantur: cum nulla prætereõtis ratio haberetur. Cũq; scirẽt impendere sibi necem ab iis qui mõtem circuirẽt: quod roboris habebant id oẽ in barbaros ostendebant in gruẽtes ac sese intrudentes. Quorũ pleriq; cum iam lanceæ diffractæ essẽt: nõ nulli gladiis persas obtruncarent: tunc Leonidas in hoc labore cecidit nauata strẽnuissime opera & cũ eo alii insignes spartani: quorũ ego tanquã strenuorum uirorũ nomina audiui. Et quidẽ trecentorum omniũ persarum quoq; illic cũ multi alii tam celebres ceciderũt q̃ incelebres: tum uero duo Darii filii Abrocomees & Hyperãtes: quos Darius ex Phratagima Atamis filia tulerat. Atames autẽ Darii regis frater Hystaspisq; Arsamei filius: qui dum Dario filiã nuptum dedit: omnẽ insuper rei domum tradidit. ut qui eẽt unicꝰ pater. Hi duo Xerxis fratres super cadauer Leonidæ pugnãtes occubuere adeo uehemẽti prẽsarũ lacedæmoniorũq; cõflictu: ut græci ter hostibus in fugam uersis cadauer Leonidæ uirtute subtraxerit: & eo usq; pstiterint: dum ii qui cũ epialte erant affuere: quos ubi audiere græci tum uero pugnãdi ardor immutatus est. Nã ad angustias uiæ sese recepere: & introgressi murũ tumulum quendã occupantes addẽsati insedere cũcti præter thebanos. Est ãt tumulus i ingressu ubi nũc sup Lonidẽ stat lapideus leo. Hoc in loco defensantibus sese gladiis quia adhuc eis superãt barbari circũfunduntur: & mãibꝰ & uocibus incessentes. Alii ex aduerso urgentes & munitionem muri subruentes. Alii undiq; circunuenientes circunstantes lacedæmoniorum atq; thespiensium cum tales extiterint: præstantissimus tamen extitisse fertur Dieneces spartanus: quem anteq̃ cũ medis cõfligeretur: hoc dixisse aiũt: cũ a quodã thrachinio audisset barbaros præ multitudine sagittarũ quas emitterent solem obducere: tantam eorum esse copiam adeo non expauefactus est ut parui faciens medorum turbam responderit. Omnia sibi bona trachinium hospitẽ nũciare: si medi Solẽ obducerent: se sub umbra cũ illis non in sole pugnaturos. Hæc & alia huiusmodi dicta memoratu digna aiũt Dienecẽ lacedæmoniũ reliquisse. Secũdũ hũc e lacedæmoniis duo fratres pstãtissimi furũt fuisse Alpheus & Macron Orsiphanto geniti e thespiẽsibus dythyranibus Harmatidei: His eo loci ubi ceciderũt sepultis & iis q̃ priusquã socii a Leonide remissi sunt occubuerant: epigrammata his urbis inscripta sunt. Terdecies cẽtũ hic certarunt milibus olim Epeloponneso bis modo mille uiri. Hæc uniuersis superscripta sũt. Illa peculiariter spartiatis. Nos lacedemoniis referhic peregrine iacẽtes Exhibito illorũ uocibus obsequo. Hoc epigrãma iscriptũ ẽ lacedæmõiis illud uati. Nobilis hoc bustũ ẽ medi occidere Megistæ Spchiũ ad fluuiũ nõ sed iultus obit. Quí uates obitum q̃is pscíret adesse Spartæ haud sustinuit deseruisse duces. Quí hos epigrammatis & cippis exornarũt? Amphictyones fuere præter epigrãma uatis Megistæ. Q d' Simonides Leoprepis filius ꝓpter hominis familiaritatẽ inscripsit. Ex his trecentis

Leoni dæ mors

Abrocomees Hyperãtes

Phratagima Atames

Dieneces pstãtissimus

Alpheus Macron

Epigrãmata

duo Eurytus & Aristodemus ferũtur ob extremã lippitudinem e castris ab Leonida re- Eurytus
missi: & in alpeis decubuisse: & cõmunicato inter se cõsilio cũ liceret aut salutem sibi pa- Aristode
rere spartã uersus: aut si reuerti recusarẽt una cum aliis occumbere in neutro horum quę mus
licebat eis facere inter se cõuenisse: sed cum sentẽtiis discreparẽt: Aristodemus quidẽ prę
ignauia remãsisse: Eurytus uero audita persarũ circuitiõe petisse arma: seq; eis indutum
iussisse seruum ut ad pugnãtes deduceret. Ille ubi deduxit fugæ se mãdauisse. Hic dato
in agmen impetu occubuisse. Quod si uel Aristodemus solus redire spartã neglexisset:
aut si ambo reduces fuissẽt: uidẽtur mihi spartiatæ nullã iis pœnã irrogaturi fuisse. Nũc
altero eorũ extincto in hũc qui habens eãdem occũbendi occasiõem: tamen occumbere
noluerit: necessario debuisse magnopere irasci. Quidã hunc in modum & ob hanc causã
Aristodemum sospitem redisse spartã aiũt. Alii enim cũ ab exercitu pro nũcio mitteret
& posset pugnæ quæ fiebat adesse: tamẽ recusasse: sed moratum in uia fuisse superstitẽ:
sociumq; eius qui una mittebatur in pugnã profectum oppetisse. Aristodemus lacedę-
monẽ regressus probro & ignominia notatus est: probrõ quod eũ nemo neq; igni neq; al
loquio impertiuit: Ignominia qd' Aristodemus fugax appellatus est. Verũ hic oẽm sibi
obiectã culpam i pugna apud plateas gesta deleuit. Fertur item alius ex eisdẽ trecentis
super fuisse in thessaliã pro nũcio missus: cui nomen erat Pantite. Sed spartã reuersus cũ
opprobrio esset sese strangulasse. Thebani quorum dux erat Leõtides ui retẽti aduersus Pantita
regis copias tamen a partibus græcorũ e quibus erãt dimicauerũt. At ubi res persarum Leõtides
superiores eẽ animad uerterũt: ibi a græcis qui cum fuerant ad tumulũ ire properãtibus
se dissociantes manus ad barbaros protẽderunt: ad eosq; propius accesserunt referentes
quod uerissimũ erat sese cum medis sensisse: terramq; & aquã regi inter primos dedisse:
ac ui coactos ad thermopylas uẽisse: & a culpa cladis illatæ abesse. Hæc regi allegantes
quorũ etiam thessalos testes habebãt seruati sunt: non tamẽ usq; quaq; fortunati. Nam
barbari qui eos cepere aliquot ut accedebãt obtruncauerũt: pluribus iussu Xerxis regi-
as notas inusserũt à duce Leontida exorsi: Cuius filiũ Eurymachum postea platæenses Enryma-
quadringentorũ thebanorum ducem: quod urbem ipsorũ occupasset interemere. Hunc chus
quidẽ in modum græci ad thermopylas dimicauerunt. Xerxes autẽ accitum Demaratũ
interrogauit hinc orsus: Demarate uirũ te bonũ esse indicio ueritatis experior. Quę enĩ
dixisti ea omnia perinde euenere. Nunc hoc mihi pandito quotnam sunt lacedæmonii:
quod ue eorũ tales in re bellica an & uniuersi. Cui Demaratus multitudo rex inquit lace
dæmoniorum omnium magna ẽ & ciuitates multæ. Quod autem discere uis a me scies.
Est ĩ lacedæmone urbs sparta octo milium ferme uirorum: qui omnes his qui hic pugna
uere sunt similes: Cæteri lacedæmoniis nõ illi quidem similes: sed tñ uiri sunt strennui. Lacedæ-
Ad hunc Xerxes Demarate inquit agedum expone quo pacto hos uiros minima cum dif mon
ficultate subigamus. Tu nãq; calles quotẽdãt eorũ cõsilia utpote quorũ rex fuisti. Cui sparta
Demaratus: Tũ cũ inquit me rex libenter consulas: æquum est me tibi quod optimũ sit
expromere id quod uis hoc pacto fiet: si trecẽtas naues cũ suis ppugnatoribus in orã la-
cedæmonẽ mittas. Adiacet autẽ illi insula noĩe cythera: quã obrui mari q̃ extare cõduci-
bili9 esse lacedæmoniis Chilon aiebat uir apud nos sapiẽtissimus uidelicet expectãs sem Cythera
per ab ea aliquid tale futurum: quale nunc ego expono. Non ille quidem tuã classẽ prę- insula
uidens sed quancunq; similiter extimescens. Ex hac igitur insula proficiscentes tui lace-
dæmonios territẽt. Ita illi domestico occupati bello neq; tibi erunt infesti: neq; cæteræ
græciæ cũ a tuis pedestribus copiis expugnabitur auxilia ferẽt. Subacta reliqua græcia

Laconici per ſe reddentur inualidi. Quod niſi feceris hoc fore expecta. Eſt peloponneſi arctus Iſthmus: quo in loco pelopõnenſibus omnibus coactis alia tibi prælia ſuperioribus atrociora futura proſpicio. At ſi illud feceris & iſthmus hic citra prælium & cęterę ciuitates ultro tibi ſe dedent. Poſt hunc Achæmenes Xerxis frater claſſis præfectus cũ ei colloquio intereſſet: ueritus ne Xerxes ad id agendũ inducerętur: Animaduerto inquit te rex uerba admittere uiri: qui tibi proſpere agenti inuidet: Aut etiam res tuas prodit. His enim moribus uti græci gaudent: ut & fortunato inuideant: & meliorem oderint. Quod ſi e præſenti conditione cum naues quadringentæ naufragiũ fecerint trecentas alias ecętera claſſe miſeris ad obeundã peloponneſum: profecto fiĕt nobis aduerſarii pares ad decertandũ. At ſi coniũcta claſſis fuerit: inoppugnabilis reddetur: & ante omnia nobis illi impares erunt: ſimulq; omnis exercitus nauticus terreſtri & uicem terreſtris una iter faciens nautico erit auxilio. Quos ſi diſtraxeris: neq; tu illis uſui eris neq; illi tibi. Tu uero tua ipſius bene conſtitueris: ſi aduerſariorũ res apud te nõ agitaueris. Hic illi bellũ ſiſtĕt: hæc agent tot numero ſunt. Illi enim per ſeſe ad ſibi ipſis proſpiciẽdum ſufficiunt: & nos itidẽ ad proſpiciendũ nobis. Quã ſi lacedæmonii aduerſus perſas in pugnam ibunt: impendentem ſibi cladem haudquaqnã deuitabunt. Ad hæc ſubiiciens Xerxes recte inquit Achæmenes mihi uideris dicere qđ & faciã. Demaratus quod optimum ille quidẽ mihi ſperat eſſe id ſuadet: eius tamen ſententia a tua ſuperatur. Neque uero illud admitto eũ nolle rebus meis bene conſultum: ut ex iis quæ antea ab hoc dicta ſunt & ex ipſa re coniecto. Quoniam ciuis quidem ciui ſecundis rebus prædito inuidet: cum que male odit: cum tamen patrio ſolo nihil eodem conſultante quod optimum ſibi uidetur ſuadet nihil procul abfuerit a uirtute: quales pauci ſunt. Hoſpes autem hoſpiti proſpera fortũa utenti omnium eſt beniuolentiſſimus: eiq; conſultanti optime conſulit. Quapropter ab inſectatione qua in Demaratum uteris hoſpitem meum Poſt hac abſtinere te iubeo.

Grecorũ mores

Leonidæ crux

Hæc Xerxes locutus inter cæſos trãſiit ubi erat Leõides: quem cum audiſſet lacedæmoniorum regem eundemq; ducem eũ: iuſſit abſciſo capite in crucem tolli. Vt mihi cum aliis multis indiciis: tum hoc præcipue manifeſtum ſit regem Xerxem maxĩe omnium exanduiſſe in Leonidam uiuentẽ. Nam alioquin nunquã in defunctum hoc genere deliquiſſet: cum ex omnibus quos ego noui omnibus perſæ ſoleant uiros in re militari præſtantiores honore afficere. Illi quibus imperatum erat: id executi ſũt. Redeo ad eam narrationem unde mihi diſceſſum eſt. Lacedæmonii primi regem aduerſus græciam tẽdere acceperunt: atq; ita delphos ad oraculũ miſerunt. Vbi reſponſum eſt id redditum: cuius pauloante memini. Acceperunt autem mirum in modũ. Demaratus enim Ariſtonis qui profugit ad medos non ille quidem lacedęmoniis beniuolus: ut & ego arbitror & rẽ dictat: tamẽ hoc fecit ſiue in hoc bene illis conſultũ uellet: ut coniectare licet: ſiue q; inſultaret. Nam poſteaq̃ xerxes ſtatuit aduerſus græciam ſumere expeditionem: Id Demaratus qui ſuſis erat cũ accepiſſet: cenſuit græcis eſſe indicandũ: ſed cũ aliter nequiret quippe periculoſũ erat ne deprehenderetur: hanc rem commentus eſt. Sumptis duarũ tabellarum pugillaribus cæram illinc eradi. Deinde in eorũ ligno conſiliũ regis exarat. Quod litteris exaratũ rurſus cæra inducit: ne quid negoci apud uiarum cuſtodes exhiberent pugillares q ferrentur. Qui ubi lacedæmonẽ allati ſunt: non poterant eos lacedæmonii interpretari antẽq; (ut ego accipio) Cleomenis filia eadẽq; Leonidę uxor Gorgo illos admonuit ipſã rem interpretata iubens cęrã effringi. fore enim ut litteras in ligno reperirẽt. Ita ei auſcultãtes lacedæmonii litteras reptas relegerũt: eaſq; deide ad græcos dimiſerũt

Litterarũ aſtutia

Herodoti Halicarnasei Historiarum Liber Octauus: qui inscribitur Vrania Laurentio Vallense interprete.

Tq; hæc quidem ita gesta dicunt ee. Græci autem quibus res classiaria delegata erat hi fuere. Athenienses qui naues centũ uiginti septẽ præbuere iunctis sibi platæensibus: qui & si rei nauticæ inexperti: tñ strẽnue alacriterq; p se illorũ naues armauerãt: Corithii qui attulere naues quadraginta: Megarenses qui uigiti: Chalcidenses totidem sibi ab athenienſibus præbitas armauerunt: Aeginetæ undeuiginti: Sicyonii duodecim: Lacedæmonii decem: Epidaurí octo: Pretriẽses septẽ: Troezenii quinq;: Scyrienses duas: Chii totidẽ cũ totidẽ pentecõteris idest nauigiis qnquagenũ remorũ: qbus auxiliares erant locri opuntii cũ septẽ pentecõteris. Hæ naues ad artemisiũ i statione erant: quarũ quot quiq; attulerũt mihi dictũ est. Vniuersarũ uero p̃ter penteconteros ad artemisium coactarũ numerus fuit ducẽtarũ septuagita unius. His ducẽ penes quẽ sũma iperii esset spartiatę p̃buerunt Eurybiadis. Nã socii negauerũt se nisi lacon esset iperator: secuturos ee athenienses ductores: sed exercitũ q futurus erat solũturos. Eteni iã ide ab initio anteq; in siciliã ad societatẽ i eundã mitteret: agitatũ sermonibus erat tanq; expediret rẽ nauticã athenienſibus pmittere. Cæterũ recusantibus sociis cessere athenienses: qd magni fa cerẽt græciam superesse: quam intelligebant esse perituram: si de principatu contenderent recte sentientes. Nam intestina seditio tanto deterior est bello: quod concorditer geritur quanto bellum deterius est pace. Hoc itaq; ipsum intelligentes non repugnandum putauerunt: sed tantisper concedendũ: quoad magnopere illis indigebant quemadmodum constituerãt. Si quidẽ posteaq; expulso psa iam de illius terra diiudicabant: superbiã Pausaniæ causati lacedæmonios ducatu abdicauerũt. Verũ hæc posterius gesta sũt. Tũc aũt ii græci qui ad artemisiũ se cõtulerãt: ubi uiderũt & multũ nauiũ ad aphetas eẽ cõtractũ & oia plena exercitu hostili: perculsi metu q; præter opinionem suã expectationemq; res barbarorũ succederẽt: cõsultabant de facienda fuga ex artemisio interiorem in græciam Quorũ consolatione cognita; Euboi obsecrabant Eurybiadem: ut aliquantulum temporis præstolaretur usq; dũ ipsi liberos atq; domesticos subducerent. Vbi nõ psuadẽt ad ducem athenienſiũ Themistoclem trãsgræci pacscũtur cũ eo triginta talentis: ut tandiu ante euboiam perstaret: donec pugna nauali decerneret. Themistocles hac rõne grẽcos retinuit. Eurybiadem ex hac tanq; ex sua ipsius pecunia quinq; talentis ipetit. Hoc psuaso Adimantũ Ocyti corinthiorũ ducem qui solus reluctabat negãs se pmansurũ: sed ab artemisio pfecturũ: ita allocutus est iureiurãdo interposito. tu uero haud quaq; nos deseres quẽ ego maioribus donabo muneribus: q; quæ rex medorũ ibi mitteret socios deserẽti. Hæc locutus statim ad nauem. Adimanti tria misit argenti talenta. Istis pecunia corruptis cũ eubois gratificatus ẽ: Themistocles: tũ reliquũ pecuniæ quã acceperat lucrifecit. q; eũ iteruertisse ideo latuit: q acceperãt: q; putabant eam ab athenienſib9 ad hoc ipsũ p fectã ee. Ita i euboia pstitere: ac pliũ facere: qd ita gestũ ẽ. Barbari cũ ad aphetas circa diluculũ uenissent: Cunq; id qd ẽt ante audierant cernerẽt: Paucas græcorũ naues ad artemisiũ stationem habere libidine tenebant aggrediendi si forte eos interciperent. Cæterũ ex aduerso iuadendum nõ uidebat ne se cõspectis obuiã tendentib9 græci fugã capesserent: noxq; fugientes exciperet. Sed euenire oportebat ut hi effugerent; & illorũ insidiãtiũ ne sacrificolus quidẽ euaderet. Igit ad hãc rem transigendam hoc sũt machinati ducentas ex oibus nauibus delectas extra scyathũ circumagũt iuxta Capharea & Gerestũ

Athenienſiũ naues

Pẽtecõteri

Euribias

Seditio intestina

Themistocles

Adimantus

ad Euripum: ne circũuehentes Euboiã ab hoſte cernerent: ſed eum circũuenirẽt ducentis quidẽ nauibus quæ hac irent uiã q̃ retro ferebat obſepientibus. Reliqua uero claſſe ex aduerſo igruente. Hoc capto conſilio quas cõſtituerãt naues miſerũt nõ hñtes in aio ipſi eo die græcos adoriri: nec priuſq̃ ſignũ qd' cõuenerat cũ iis q circũuehebant: ab illis ederet' iã de ſuo aduentu. His circũmiſſis nauibus reliquarũ apud aphetas numerũ inibant. In qbus recenſendis dũ occupati ſunt: Scyllias quidã ſicyonius: q iiſdẽ i caſtris erat oium ea tẽpeſtate hoium optimus urinantor: q ẽt in naufragio ad peliũ facto multã pecuniã perſis ſeruauit: multa & ſibi lucratus ẽ. Hic Scyllias iã pridẽ in aio habuerat ad græcos tranſire: ſed cũ ad eã diẽ non fuiſſet nactus occaſionẽ: tũc ad græcos tranſfugit ſed in certũ quoniã mõ illic tranſierit. Demiror tñ ſi uerũ eſt qd' refertur. Referẽt. n. cũ ex aphetis mare ſubiſſet: nõ priuſ extitiſſe q̃ ad artemiſium pueniſſe. Octogita ferme maris ſtadia emenſus. De hoc uiro & alia memorent' partim mẽdaciis ſimilia: partim uera: de quo mihi ea ꝓbat' opinio cũ nauigio ad artemiſiũ pueniſſe: Is ubi eo pueniſſe græcos certiores fecit & naufragii facti & nauiũ ad circuneundã Euboiã dimiſſarũ. Hoc illi audito iter ſe collocuti ſũt. & cũ multe eẽnt ſẽtẽtie dicte: illa euicit ut eũ diẽ illic maneret': & i ſtatiõe pſtaret': dehinc media nocte ſoluẽtes pficiſcerent'. & claſſi hoſtiũ quæ circũageret' occurrerent. Poſt hæc ubi nemo ſe ex aduerſo fert obſeruato diei crepuſculo: ipſi ferunt' i barbaros aio experiundæ fortunæ cũ i pugnãdo: tũ in perrũpẽdo: Quos xerxiani milites duceſq; paucis cũ nauibus ueniẽtes i ſe cõſpicati magnæ hoc illis demẽtie dẽtes & ipſi naues educũt ſperantes facile ſe illos irí itereptũ. Merito ſane ſperantes quod uiderẽt paucas eſſe græcorum naues: ſuas uero multo plures atq; uelociores. Itaq; præ contẽptu illos in medio. concludũt. Ex Ionib⁹ tñ qui cũ græcis bene uolebant inniti militabant: magnæ calamitatis loco ducentes qd' uiderẽt circũueniri illos: quorũ neminẽ aia aduerterent eẽ rediturũ. Adeo eni infirma res græcorũ eſſe uidebat'. At illones quib⁹ id qd' fiebat uoluptati erat proſe quiſq; annitebatur: ut ipſe primus aliqua naui athenienſium capta donum ab rege acciperet. Nam apud exercitum plurimus erat per hos de atheniẽſibus ſermo atq; reſpectus. Græci ubi eis ſignũ datum eſt primũ cũuerſis in arbaros proris: puppes in mediũ coegerũt. Deinde ſecũdo ſigno dato opus capeſſũt: q̃q̃ in exiguo ſpatio deprehenſi: & a fronte mox trigita barbarorũ naues excipiũt: in qbus & Philaonẽ Cherſis filiũ Corgi ſalaminiorũ regis germanũ: & i eo exercitu uirũ eximiũ. Græcorũ aũt primus nauẽ hoſtiũ cepit uir atheniẽſis Lycõedes Aeſchrei: idẽq; palã rei bñ geſte rettulit. In hac pugna cũ inuicẽ nũc hi: nũc illi ſupiores eẽnt: Interuẽtu noctis dirẽpti ſũt: & grẽci quidẽ ad artemiſiũ reuecti: barbari uero ad aphetas multo maius opiniõe ſua certamen experti. In hoc prælio ſol⁹ e græcis qui cũ rege erãt Antidorus Lemnius ad græcos tranſfugit: qui athenienſes ob eam rẽ tractu ſoli in ſalamine donarũt. Vbi nox affuit. Erat aũt anni tẽpus mediæ æſtatis immẽſa uis aq̃rũ extitit p totã noctẽ: & dira tõitrua a pelio. Cadauera quoq; ac naufragia ad aphetas efferebant': circa nauiũ pras excipiebant': & remorũ palmulas pturbabãt. Hæc audiẽtes q illic erãt milites metu cõſternebant' credẽtes ſe eẽ utiq; perituros: ut q in tñ malorũ deueniſſẽt: Quippe quos anteq̃ reſpiraſſent e naufragio & tẽpeſtate: q̃ ad pelion extiterat excepiſſet atrox pugna naualis ex pugna nauali uehemẽs iber & ualidi aquarũ in mare diſcurſus: ac dira tonitrua. Et iſtis quidẽ huiuſmodi nox cõtigit. At iis quibus negociũ datum erat ut euboiã circuirent: q̃q̃ eadem nox: tamen multo etiã atrocior eſt: tanto quidem quanto maius eſt quod eos dum in pelago ferrẽtur in uaſit: & triſtis exitus fuit. Vt enim eos curſum tenentes tempeſtas ac pluuia adorta eſt: cum

Scyllias urinator

Philaon Lycomedes

Antidorus

essent ad concaua euboiæ ac flatu ferrentur ignari qua eflerebant: ad petras impingebā
tur: & id oē adeo fiebat quo græce classi par redderet id nauiū quod superat: nec multo
plus foret. Atq; hi quidē circa euboiæ cōcaua periere. Barbari uero q apud aphetas erāt
ubi ipsis libentib⁹ dies illuxit; naues suas stabilierūt satis hñtes cū malerē gessissēt qetē
agere in pñs. At græcis auxilio tres & qnquagita naues attice supuēere: q̄ suo aduentu
illis tū aium addiderūt: tū nunciū attulerūt eos barbaros qui euboiā circūuehebant tem
pestate illa q̄ extiterat cūctos iterisse. Itaq; græci eadē qua pridie obseruata hora, puecti
naues cilicū iuasere. Quas ubi corrupere & nox aduenit iterū se ad artemisiū receperūt.
Tertio die barbarorū duces tū idigne ferētes a tātula se classe uexari: tū a Xerxe supplí-
ciū timētes: nō expectādū sibi amplius censuerūt. ut græci priores pugnā capesserēt. sed
instructas naues circa meridiē eduxerūt. Cōtigit āt ut phos eosdē dies & hæc naualia plia
& illa in thermopilas terrestria gererent. Erat āt oē certamē his in mari de eurypo quē-
admodū illis q cū Leonida erāt de trāsitu arcēdo: græci q dē sese adhortabantur: ne bar-
baros itra græciā sinerēt. Barbari uero ut grecorū copiis, pfligatis trāsitu potirēt. Pro-
cedēte xerxiāorū classe i aciē ordiata: tū gæci se apd artēisiū imotos tenerēt: tūc eos bar-
bari ut cōphēderēt lūata classe circūdabāt: Ibi græci ex aduerso, pdeūtes cōflixer. Qua i
pugna pari morte pugnatū ē: Nā xerxiana classis p magnitudine & copia sua in se incide
bat perturbatis nauibus & mutuo incursantibus resistebat: tū neq; cedebat. Indigna. n.
res uidebat a paucis nauibus in fugā conuerti. Itaq; multæ græcorū naues iteribant: inf
ti etiā uiri: sed multo plures barbarorū & naues & uiri: atq; ita dimicātes utriq; ab alteris
abscessere. Hoc in plio xerxianos inter milites optimam egyptii nauauerūt operam: cū
aliis magnis editis operibus: tū hoc q, quinq; græcas naues cū ipsis, ppugnatorib⁹ cæpe
E græcis eo die pstantissimi extitere atheniēses: & inter atheniēses. Clinias Alcibiadis fi Clynias
lius: qui domestico sumptu ac, ppria naui cum ducētis uiris militabat. Vbi utriq; libēter Alcybía
in diuersū abiere: ad suas stationes sese recepere. Græci diremptο prælio reuecti: & si cæ dis
sorū corporibus ac naufragiis potiti erāt: tñ q, male affecti essent: præcipueq; atheniēses
quorū dimidiū nauiū uulneratū erat: de fugiēdo i ulteriora græcie deliberabant. Temi-
stocles reputās si ab amicitia barbari Ionēs & cares abduceret fieri posse ut reliquos sup
arēt. Dū euboi pecora ad mare, ppellūt: illuc duces cōtraxit. eisq; dixit se astutiā quādā
habere qua speraret optimos quosq; sociorū ab rege abductū iri. Hactenus rē enudauit
addiditq; ad eā trāsigēdā hoc ab illis agēdū esse: ut euboicorū pecorū quātū uellet q̄sq;
mactaret. Satis⁹ enim cē suorū copiis illis potiri q̄ hostē: ac monuit ut suis quisq; popula
ribus pciperet ignē accēderet, sibi āt de discessu sub tēpus oportunum curæ fore ut sine
noxa abirēt. Hoc illis, pbatū cū esset accēsis ignib⁹ ad pecora est itū. Nā euboi cōtēpto
Bacidis oraculo tāq̄ nihil dicēte neq; exportauerāt qcq̄: neq; iportauerāt uelut ipēdēte
eis bello. res sibi quoq; ipis obscuras effecerāt; ita enī habebat d his oraculū Bacidis: Dū
iuga barbaricus canabacea iactat i æquor Euboia capræ metentes fac, pcul absinl. His
uersibus cū nihil illi niterentur tā & si mala tū aderant tū impendebāt; Fiebat ut in pleris
q; aduersa fortuna uterēt. Dū hæc isti agebāt: aduenit ex trachie speculator. Nā ut erat
apud artemisium speculator Polyas genere anticyrēsis: cui datū erat negociū cū expedi-
to nauigio actuario ut renūciaret his q apud thermopylas erāt an classis discessissent: &
Abronichus Lysiclis athenienſis apud Leonidam paratus cum lembo ad nūciandū iis q
ad artemisiū agebāt: si qd noui pedestribus copiis cōtigisset. Hic igitur Abrōichus adue
niens indicauit ea quæ circa Leonidam & eius exercitū gesta erāt. Quæ isti re audita nō

iã sibi differẽdũ abitũ putauerũt: sed ut quiq; locati erãt abscesserũt. Primi corinthii: postremi athenienses. Quorũ athenienſiũ uelocissimis nauib⁹ delectis. Themistocles ad aqs potabiles cõferẽs: i lapidib⁹ litteras icidebat: quas postero die Iones ad artemisiũ uenientes legerũt i hæc uerba. Viri iones aut iuste facitis militãtes aduersus patres & græciã redigẽtes i seruitutẽ. Sed qd' p̃cipuũ fuerit state a nobis. Sin hoc facere nõ potestis: saltem nũc scitis in medio: qd' & ipsi facite: & cares nũc faciãt obsecrat. Q d' si horũ neutrũ agerẽ licet: & maior: necessitate estis obstricti: q̃ ut poscitis desciscere i re gerẽda dũ pugã conserimus spõte agatis istrẽnue memores a nobis uos eẽ oriũdos: & inimicitiarũ nobis cum barbaro principiũ a uobis extitisse. Hæc. Themistocles (ut arbitror) ancipiti cõsilio scripsit: ut si litteræ regẽ laterent: Ionas iduceret ab rege ad se deficiẽdũ. Sin a deũ deferrentur: darenturq; crimini ifidos eidẽ redderet Ionce ut a præliis naualibus sũmouerentur.

Themistocles in iones

Histiæus nũcius Histiæa urbs xerxis clades Thermopylana clades

Postq̃ hæc Themistocles iscripsit: extẽplo uir q dã. Histiæ⁹ nauigio aduect⁹ babaris nũtiũ attulit græcos ab artemisio ꝓfugisse. Illi hoie q̃ fidẽ non haberẽt seruati iusso naues ucloces ad rẽ explorãdã miserũt. Q ua per istos re nunciata ita simul atq; refulsit sol: bis classis addẽsata ad artemisiũ cõtẽdit. Vbi ad meridiẽ usq; imorata mox ad histiçã ꝓcessit eo appulsi urbe histiæorũ potiti sũt & optimã portionẽ agri histiæi maritimos uicos oẽs pcursauerũt. Dũ isti hoc i loco agũt: Xerxes p̃paratis quæ ad cæsos ptinebãt: p̃conẽ ad classiarios mittit. Hæc ãt p̃parauerat. Q uicũq; e suo exercitu apnd thermopylas cæsi. (Erãt ãt uigiti milia): corũ mille ferme flictis ceteros depsa fossa humauit: & ne a classiario exercitu cerni posset eã humũ exagitauit: foliisq; cõstrauit. Præco ubi ad histiçã p uenit: facto totius exercitus cœtu hæc dixit: Viri socii rex Xerxes da ueniã cuicunq; libet relictis ordinibus ire uisũ quẽadmodũ pugnat' cũ amẽtibus hoibus: q se supaturos spera uerãt copias regis. Hæc denũciant p̃cone mox nihil infrequẽtius q̃ nauigia fuit. ita multi uisere cupiebãt. Profecti eo non oẽs lacedæmonios esse ac thespienses credebãt: qui stratis iacebant: cũ etiã seruos cernerẽt. Itaq; res eos qui trãsmisere nõ latuit. Hoc Xerxes circa suorũ cadauera fecit rẽ profecto ridiculam: ut mille iacentes extarẽt. Ceteri uero cõferti eundem in locũ quater milleni comportati sitiq; essent. Atq; hũc quidẽ diẽ in spectaculo cõsũpserunt. Postero ãt classiarii histiæam ad classẽ remeauerũt'. Reliqui qui cum Xerxe erant iter ingressi sunt ad quos pauci quidam ab archadia perfugæ uenerunt. Victus inopes & operã suã pstare cupientes qui i conspectu regis adducti interrogatiq; cũ ab aliis persis: tũ uero a quodã prçipue de grçis quidnã illi agerẽt: respõderũt eos agere olympia: & spectare certamen gymneticũ atq; equestre: rursus eodẽ pconctante qd' nã illis præmiũ esset ppositũ propter quod certarent. Oleaginam coronã inquiunt elle qua donarentur. Ibi Tritantechines Artabani filius generosissimam dixit sententiam: quæ apud regem pro timida est habita: Audiens eum præmiũ illis coronam esse non pecuniam: silẽtiũ tenere non potuit: quin corã oibus diceret pape. Mardoni in quos uiros i duxisti nos ad pugnãdum: q nõ pecuniarum certamẽ agitẽt sed uirtutis. Hoc ille dixit. Eõiterim tẽpore post acceptam apud thermopylas calamitatem confestim thessali caduceatores ad phocenses mittunt utpote iis infensi: tum semper antea: tum præcipue post nouissimam cladem. Etenim nõ multis ante hãc regis expeditiõem annis cum ipsi thessali & eorum socii omni cum copia bellum phocẽsibus intulissent a phocensibus fugati sũt ac male mulctati. Nã cum ad pnasum usq; processissent phocenses secum hñtes. Tel-

Olympicorũ coronã oleagina

Tellias

liam uaticinum illum helæum: ibi Tellias hic huiusmodi rem eis commentus ẽ. Sexcẽtos uiros e phocensibus præstantissimos gypso tam ipsos q̃ arma illinit: eosq; sub noctẽ

ī theſſalos dimiſit dato præcepto ut quæcūq; albicātem nō cernerent: eū obtruncarēt. Hos primū theſſalorū excubitores aliud quoddā ꝓdigium eſſe arbitrati. Deide ipſe exercitus adeo exhorruerunt ut trib⁹ milib⁹ cæſorū atq; ſcutorū phocēſes potiti ſint; quorū ſcutorū dimidiū apud Abas: alterū dimidiū apud delphos dedicauerunt: & ex decima pecuniarū huiꝰ pugnæ factæ ſunt ſtatuæ grādes: quæ circa tripodē e regiōe delubri delphis uiſunt: & alteræ eiuſmodi ī Abaſis repoſitæ. Hoc phocenſes ī peditatū theſſalorū a quib⁹ obſidebāt egerunt. Equitatū quoq; eorūdē qui ī ſuū ꝓgrum icurſauerat: ī ſanabili clade afflixit. Ad ingreſſum. n. q ē iuxta urbē hyampolim depſſa igenti foſſa amphoras illic inanes depoſuerunt: humūq; deſup iniecerūt: eāq; reliquo ſolo exequauerūt: ubi cū theſſalos expectarent incurſuros ī eos: theſſali ipetu dato tāq; rapturi ī amphoras incidunt. ibiq; equorū crura cōfracta ſunt. Ob hæc ābo phocenſib⁹ infenſi theſſali miſſo caduceatore ita dixere. Nūqd diſſimulatis ampli⁹ phocenſes agnoſcere non eſſe uos nobis pares: qui & antehac inter græcos q̄diu ptes illorū nobis placuerint ſemp uobis ātecelli mus: & nunc apud barbarū adeo pollemus: ut penes nos ſit & agro uos exuere: & ī ſeruitutē redigere: quā facultatem & ſi optinemus: tñ iniuriarū nō ſumus memores: niſi ut eo nomine quinquaginta talenta rependatis: & nos uobis recipimus oīa nos ab agro ueſtro dāna auerſuros. Hæc theſſali phocenſib⁹ denunciabant: q; ſoli phocēſes iter ei⁹ loci homines cū medis nō ſentiebāt. Idq; nulla alia cā (ut ego cōiectura cōperio) q̄ theſſalorum odio ptes medorū (ut mihi uidet) ſecuturi: ſi theſſali ptes græcorum fouiſſent. Hæc deferentib⁹ theſſalis negarunt ſe phocenſes pecuniā daturos: & ſibi itidē ut theſſalis facultatē eē ſentiendi cū medis ſi aliter ſentire uellent: ſed nequaq̄ fore ut ſpōte eēnt ꝓditores græciæ. His uerbis renūciatis adeo theſſali ſūt ī phocenſes indignatōe pciti: ut barbaro duces itineris extiterint: & ex trachina doridem regionem icurſauerint. Nā eius regionis podion anguſtus illic octogīta nō amplius ſtadia ī latū ꝓtendit inter mœlidē ac phoncenſē regionis ſitus ubi uetus cryopiæ erat. Hæc aūt regio dorū: qui ſūt ī pelopōneſo metropolis eſt. Hanc igit doridē regionē igreſſi barbari nihil admodū leſerūt: cū medis. n. & ſi theſſalis nō uidebāt: ſentiebāt: Poſteaq̄ e doride ī phocidē ingreſſi ſūt barbari. Ipſos quidē phocenſes nō ſunt adepti: quorū nōnulli cacumina parnaſſi confederant: qui uertex eſt iuxta urbē neonē illic ſitā noīe Thitorea: eoq; ſe recepunt: ſed plures ad locros ozolas ī urbē āphiſſā q̄ ſupra criſſeū ſita ē cāpū: oēm tñ agrū phocēſē icurſauerūt. Sic. n. ducebāt a theſſalis: & oīa quæ nacti ſūt: igni ferroq; uaſtarūt: urbes ēt ingreſſi ignes in ſacras ædes iniecerunt. Nam peragrantes eam iuxta cephiſim amnē cūcta populati ſunt & hic urbē drymon incenderunt illinc charadram & erochū & tethroniū: & amphicleam & neonem & pedieas & tritæas & ælateā & hyampolim: & parapotameos: id eſt flumīs accolas: & abas: ubi delubrum Apollinis erat locuples: & theſauris donariiſq; cōpluribus exornatū: in quo ut tunc ita nūc reddūt oracula. Hoc delubrū poſteaq̄ diripuere incenderūt. phocenſiū etiam quoſdam per montana inſecuti cæperūt & mulieres aliquot quas præmultitudie ſtupantiū extinxerunt. prætergreſſi quoq; fluminis accolas puenere ad panopeas. Vnde bifariam copiæ iam diuiſæ fuerunt: quarū plurima pars ac ualidiſſima cum ipſo Xerxe athenas uerſus tendens boetios in agrū orchomenioru ingreſſa eſt. Boetii cū medis uniuerſi ſentiebant: quorū urbes uiri macedones in eis collocati: qui ab Alexandro miſſi fuerant ſeruauerūt: uolētes planū facere Xerxi boetios ſentire cū medis. Et hi q̄dem barbari hac iter intenderūt. Cæteri uero cum ſuis ducibus parnaſſū a dextra p-ſtringentes ad templum quod eſt delphis proceſſerunt quicquid agri phocenſis nāctice

Hyampolis

Doris tegio

Nō urbſ Thitorea

Parnaſi uertex

Ozolæ

Cephiſis

Drymos

Charadra

Erochus

Tethroni um

Amphicæa

Pedieæ

Tritææ

Elataea

Hyampolī

Parapotami

Abæ

Panopæi

bantur: id omne fœdantes. Nam & panopeorum oppidum dẽflagrauerunt: & dauliorũ & æolidensium. Ideo autem hac ab aliis seiuncti pergebantiut directo quod delphis est templo pecunias representarẽt Xerxi regi: qui oia q̃ in eo tẽplo erãt mẽoratu digna meli us norat: ut ego audio: q̃ quæ i edibus suis reliquerat pmultis assidue referentibus cũ alia tũ p̃cipue Crœsi Alyattimis filii donaria. Hoc delphi cũ audissent in extremã prsus deue nere formidinẽ. Q ua attoniti deũ de sacra pecunia cõsultarunt nunq d ea humi defode rent an alium in locũ transportarent. Eas deus illis interdixit ne amouerẽt. se enim suf

Apollinis oraculum

fecturũ esse ad res suas tutandas. His auditis delphi de semetipsis curandũ putauerunt liberis uxoribusq; in achaiã traiectis: pleriq; uertices parnassi supauerũt: & ad corycium antrũ: quidã ad amphissã locridẽ se subduxerũt: deniq; oẽs delphi urbẽ deseruerũt p̃ter sexaginta uiros ac pphetã id est uaticinum. Postea uero q̃ barbari subeuntes appropin quabãt templũq; cernebãt: Interim ppheta: cui nomen erat: Acerato inspicit ante delu brũ sacra arma prolata e conclaui: quæ intus proposita fuerant: q̃ nefas erat cuiquã mor ta cõtigere: qd' ostentũ iis delphis q aderãt prexit nunciatũ. Vbi barbari properantes per uenere ad phanũ Minerue quod est ante templũ: tum uero etiã mai ora q̃ superius pro digia representata sunt: res pfecto hçc ualde mirãda. Nam arma martia sua spõte extra delubrum proposita apparuerunt. Q uod tamen secundo loco actum est ex omnibus mi raculis. maxima ẽ admiratione diguum: Cum enim barbari ad sacellũ Mineruç: qd est ante templum accederent: Interea e celo fulmina in eos deciderunt: & a parnasso duo abscissi uertices magno cum fragore sunt deuoluti: per multosq; eorum interceperunt Atq; ex ipso sacello Mineruæ uociferatio iubilatio q; extiterunt. Q uibus omnibus pa riter ingruentibus terror incussus est barbaris ut fuge se mandarent. Ea re cognita del phi descendentes magnam eorum stragem edidere. Q ui superfuere recta ad boetios effugerunt: & cum redissent referebant (ut ego accipio) alia se p̃ter ea quã dixi miracu la uidisse duos armatos hũana natura augustiores institisse sibi eædem facientes atq; in sequentes. Hos duos delphi aiunt indigenas heroas eẽ Phylacon & Autonoũ quorũ pha nauisuntur. Phylaci quidem secundam ipsam uiam super ędem mineruç. Autonoi ue ro prope castaliam sub hyampeio uertice. Saxa quæ a parnasso deciderunt: adhuc ad nostrã usq; memoriam integra extant in phano Mineruæ protemplaris locata: ad qd' p barbaros deuoluta puenere: atq; hic receptus a tẽplo horũ uirorũ fuit: Græcorũ classis ab artemisio profecta rogatu athenien sium ad salaminẽ substitit. Q d' ut facerent ideo rogauerãt athenienses tũ ut liberos atq; uxores ex attica subducerẽt: tũ ut cõsultarẽt qd sibi agendũ esset. Nam in rebus quæ cõtigerant consiliũ capiendũ habebant tanquã opi nione frustrata. Q uippe qui putassent inuenturos se peloponnenses ad excipiendũ bar barum in euboia subsidentes horum nihil inuenerant: sed audiebant illos isthmũ muro sepire. hoc plurimi facientes ut ipsi superessent: & terram suam optinentes tutarent' omis sis cæteris. Hæc atheniẽses cum audissent: ita socios obsecrarunt ut ad salaminẽ sisterent classem. Q uo aliis appulsis athenienses i terram suam profecti proposuere edictum: ut qua quisq; athenien sium ratione posset seruare liberos atq; domesticos suos. Ibi plurimi eorum suos in troezenem miserunt: quidam in æginam: nonnulli in salaminem pro se

Atheniensis ars

quisq; properantes sua pignora exportare: q; uellent oraculo obsequi: & ante oia q; atheni enses aiũt ingentẽ anguẽ arcis custodem in tẽplo fuisse obuersatũ. Et tanq̃ reuera essent

Serdeas in arce

quæ dicunt serpẽti menstrua non cessant libamina proponere q̃ sint e melle cõfecta: q̃ cũ semper superioribus temporibus depascerentur tunc illibata manserant. Id cum ipsa

templi antiſtes indicaſſet: eo magis athenienſes eoq; promptius deſeruere arcem tanquã a deo ẽt deſtitutã. Exportatis itaq; rebus oĩbus ad caſtra nauigauerũt: Poſteaq̃ eos q ab artemiſio ſoluerant ad ſalaminẽ ſubſtitiſſe audierant: Reliqui claſſiarii qui ad troezeniã erant eodẽ cõfluxere. Nã ut in pegonẽ troezeniorũ portũ coiretur erat edictũ. Pluresq; multo contracte ſunt naues q̃ ad artemiſium decertauerant: & a pluribus ciuitatibus eo dem quo ad artemiſiũ duce Eurybiade Euryclidis uiro ſparciata non tñ e genere regio: quarũ multo plurimas ac maxime ueloces optinebãt athenienſes: quæ claſſis ex his con ſtabat. Ex peloponneſo lacedæmonij ſedecim naues præſtabãt: Corinthii totidem quot ad artemiſiũ preſtiterant: Sicyonii quindecim: Epidaurii decem: Troezenii qnq;: Her monienſes tres. Hidorici generis ac macedoniæ gentis hermionenſibus exceptis ex eri neo & pindo & dryopide nouiſſime profecti. Nã hermionẽſes dyropes ſunt ab Hercu le & melienſibus e regione quæ doris nũc uocatur abducti. Hæ copiæ pelopõnẽſiũ erãt. Eorum q ſũt i exteriore cõtinẽte athenienſes ſupra quã cæteri naues præſtabant ſoli cẽtũ octoginta. Q uippe quibus non affuerunt in pugna ad ſalaminẽ geſta platæẽſes ob hãc cauſam q; cũ græci ab artemiſio dilapſi ſũt: platæenſes ubi iuxta chalcidẽ ipulſi fuere de ſcendentes in pieriã oræ boetiæ ad recipiendos domeſticos ſuos ſe cõuerterant. Ita dum in ſuis conſeruandis occupantur: relicti fuere athenienſes ſub pelaſgis eam quæ nũc græ cia nuncupatur tenentibus pelaſgi erant cranai nominati: ſub rege uero Cecrope cecropi dæ cognominati. Erichtheo autẽ adepto imperiũ imutato nomine athenienſes appel lati. Deinde iones ab Ione Zuthi filio: qui dux extitit athenienſis exercitus: Megarenſes tantũdẽ copiarũ quãtũ ad artemiſiũ attulerunt: Ambracii ſeptẽ cũ nauibus auxilio uene runt: leucadii cũ tribus dorica gens & a corinthio oriunda. Ex inſulanis æginetæ trigita naues exhibuerũt: q̃bus aliæ quoq; erãt naues inſtructæ: ſed iis orã ſuã tutabãtur. Verũ cum triginta omnino nauibus præcipuæ uelocitatis: ad ſalaminã dimicauerũt. Sunt aũt æginetæ dores ab epidauro. Cui inſulæ nomen antea fuerat œnone. Poſt æginetas eaſ dem quas ad artemiſium uiginti naues chalcidenſes & ſeptem eretrienſes: Hi iones ſunt: dehinc chii eaſdem attulere gens ab athenienſibus ionica. Naxii naues attulere quatuor quemadmodum & cæteri inſulani a popularibus ad medos dimiſſi: ſed illorum iuſſa aſpernati tranſiere ad græcos diſceſſu Dẽocriti uiri inter ciues illuſtris & tũc triar chi. Naxii Iones ſunt ab athenienſibus ducentes originẽ. Styreenſes quoq; eaſdem quas in artemiſio naues præbuere. Cynthii unam omnino & unum penteconterum. Horum utriq; tryopes ſunt. Seryphii etiam & ſiphnii & melii fuere in partibus. Hi enim ſoli ex inſulanis terrã barbaro & aquã negauerũt. Intra Theſprotos iſti oẽs & amnẽ Acherontẽ incolũt. Siquidẽ Theſproti cũ ſint cõtermini ãbraciis ac leucadiis ex ultimis regionib9 i militiã uenerũt. Eorũ qui extra hos habitãt ſoli fuere crotoniatæ q græciæ pclitãti auxi lium una naui tulere: cui præerat Phayllus uir tryſpithionicus. Sũt aũt crotoniatæ gene re achei: & cæteri quidẽ ex hac claſſe triremes attulerunt. Melii autem & ſiphnii & ſeri phii penteconteros ideſt biremes. Melii duas. Siphnii ſeriphiiq; penteconteros ideſt bi remes ſingulas: Melii a lacedæmone genus ducentes: Siphnii & ſeriphii ab athenienſibus Iones. Sũma nauiũ præter biremes fuit trecentæ quiquaginta octo. Q uæ poſtea q̃ ex iis q̃s dixi urbib9 ad ſalaminẽ cõuenerũt iter earũ duces cõſultabãt. Euribiade rogãte ut q uellẽt ſniam dicerẽt. Vbi nã ex iis locis quib9 ipſi potirent cõmodiſſimũ foret pugna na uali decernere. Iam enim attica pro derelicta erat. Itaq; de cæteris locis deliberatur. Ple ræq; illorũ ſciæ i hoc cõgruebãt: ut pfecti ad iſthmũ añ pelopõneſũ decertarẽt hac uideli ſumma

Pegone
Eurybia-
des
Hemio-
nenſes
Doris
Græcia
Cranai
Athenien-
ſes quãdo
Iones uñ
Leucadiſ
Aegineta
Epidau-
rus
Oenõe
Naxii
Stireenſes
Cynthii
Seriphii
Siphnii
Melii
Theſpto
ti
Acheron
Ambracii
Leucadii
Crotonia
tæ
Phayllus
Pẽtecõte
ri
Melii
Siphnii
Seriphii
Naulum

cet ratione q; si male pugnasset ad salaminem quidem sibi insula obsessis nullū subsidiū ostendebat. Ad isthmū uero dabatur ad suos effugium. Hæc ratio cum a ducibus pelo pōnensiū redderetur: aduenit quidā atheniēsis nunciatū iam atticā barbarū esse ingressū eāq; oēm igne uastare. Nā copiæ quæ cū Xerxe erant Boetiā pagrantes incensatū Thespicium: qui in peloponesū abscesserunt: tū plataēnsiū urbe athenas peruenerāt: & oīa illa peruastabāt: Ideo aūt thespiā & platæā incenderūt: q; a thebanis acceperāt illas ciuitates cōsentire cū medis: Atraiectu hellespōti ex quo iter igredi cæpere barbari: unū mēsem triuere trāseundo in europam tres alios duni in atticā peruenere Calliade sūmū athenis magistratū gerēte. Vrbēq; desertā cæpere paucis quibusdā atheniēsibus ī tēplo repertis: nec nō quæstioribus ærariis & hominibus egēis: qui præsepta foribus atq; lignis arce subeūtes arcebāt qui nō exierant illuc ad salāinē simul præ inopia uictus simul opinione oraculis soluēdi quod sibi reddiderat pythea murū ligneū in expugnabilē forenidi terpretātes ex oraculo effugiū esse nō naues. Hos persæ castris ex aduerso arcis positis in prominēti colle: quē areiū pagum atheniēses uocant: hūc in modū obsederūt sagittas stupa circūdatas ubi incenderāt emittebāt in illorum uallū atheniēses q̄q̄ obsessi: & ad ultimū malorū deducti etiā cōsēso uallo tamē resistebāt ac ne uerba quidē p̄sistratidarū cōditionem deditiōis offerentiū admittebāt: & cū alia ad repugnādū excogitarunt: tum uero hoc quod i barbaros portis subeūtes deuoluebant saxa molaria: Adeo ut Xerxes p̄diu iops cōsilii fuerit: q; eos expugnare nō posset. Tandē ex difficultatibus accessus qdā apparuit barbaris: Necesse enī erat secundū oraculū oēm atticā: quę in cōtinente est subiici p̄sis. Igitur a fronte arcis a tergo aūt portarū & ascēsus qua parte nemo excubabat: quaq; nemo credebat quēpiam hoīum ascensurū hac parte & si loco prærupto quidā cōscenderunt iuxta templum Agrauliæ filiæ Cecropis: quos ubi in arcem ascendisse uiderunt athenienses: partim e muro sese præcipitauerunt: atq; extincti sunt: partim in ædē refugerunt. At persæ qui ascenderunt primū ad portas contendunt: eisq; patefactis supplices turcidant. Atq; ubi oīum stragem fecerūt direpto templo arcem incendūt. Athenis omnino xerxes potius equidē quendam Susa ad Artabanum mittit nunciatū res bene gestas Ac præsentem statum. Postero die q̄ nunciū miserat cōuocatis atheniēsiū exulibus expeditionis suæ comitibus iussit ut cōscensa arce hostias suo ritu īmolarēt: siue aliquo in somniis uiso: siue sua sponte facti pœnitens q; tēplum concremasset. Exules athenienses id quod iussi erant executi sunt: Cuius rei cur mētionem fecerim exponam. Est in arce hac Erectheis qui fertur fuisse tetrigena templum in quo olea est & mare: ut apud athenienses p̄dicatur: a Neptūno & Minerua in testimonium posita q; de regione decertassent. Hanc igitur oleā una cum cætero templo contigit ut barbari exurerent: Quam athenienses q ab rege iussi erant rē diuinā facere: Altero ab incensione die cū in templum ascendissent: aspexerūt fruticasse edito a stipite uirgulto cubiti instar. Et hæc quidem illi narrauerunt. At græci qui apud salaminem erant ubi nunciatum est uti res circa athenienſium arcem haberent: eo pturbationis deuenere: ut nonnulli e ducibus non expectarent: dū propositū negociū cōstitueretur: sed in naues irruerent: ac uela tollerent tanquā p̄fecturi. Cæteriq; qui relinquebantur: statuerent sibi ante isthmū prælio nauali decernendum. & cū nox affuisset: digressi e concilio naues cōscenderunt: Ibi Themistoclem p gentem ad nauem suscitatur Mnesiphilus uir atheniensis quidnam ab ipsis decretum esset: & cum ab eo audisset decretum esse ut ad isthmum proficiscerentur & ante peloponesum dimicarent: Si isti inquit a salamine proficiscātur: iā tu pro nulla amplius patria

Thespia urbs
Platæa urbs
Callias Athenæ, captæ
Areius pagus
Agraulia Cecropis filia
Athenarū arx incēsa
Erechtheis tēplum
Olea in arce

dimicabis. Ad ſuã enim quiſq; patriã remeabũt: ut nec Eurybiades nec alius hoium quiſ
piã cohibere poſſit: quo minus copiæ dilabant: Græciaq; peribit conſilii inopia. Quare
ſi qd cõminiſci poteſt pge: & quod decretũ eſt conare irritũ reddere: Et Eurybiadẽ a ſen-
tẽtia reuocare ut hic pſtet. Themiſtocles cũ hæc admonita ſibi ad modũ ꝓbarentur nul-
lo reddito reſpõſo ad Eurybiadis nauẽ prexit. Vbi hoiem cõuenit: ait uelle ſe de negocio
cõi ẽũ eo colloqui. Hũc ille in nauẽ ingreſſũ iubet loqui quæ uellet. Cui Themiſtocles
aſſidẽs Quæcũq; a Mneſiphilo accepat tanq̃ a ſemetipſo refert: & alia adiicit multa do Adiman
nec Eurybiadẽ a ſentẽtia reuocauit: ꝑſuaſitq; ut e naui prodiret: & duces ad cõſiliũ cõtra tus
heret: Ii poſteaq̃ cõgregati ſũt priuſq̃ ad eos Eurybiades referret id: cui⁹ gratia ipſos coe
gerat: Themiſtocles multis agebat uerbis ꝓut magnopere expediebat. Quẽ iterfact⁹
corinthiorũ dux Adimãtus Ocyti: Themiſtocles iquit in certãminibus ii q̃ ante alios exi-
ſtunt colaphis cædũtur. Eum reſellẽs Themiſtocles: Atqui inquit reliq nõ coronantur.
Comiter corinthio cũ reſpõdiſſet ad Eurybiadẽ cõuerſus: nihil eorũ dicebat quę dixerat
prius. Illos poſtq̃ a ſalamine profecti fuiſſẽt dilapſuros. Præſentibus enĩ ſociis non puta
bat ſibi decorũ quẽpiam accuſare: ſed aliũde oratione ſumpta in te nũc inquit ſitũ ẽ ſer
uare græciam ſi mihi accedẽs nauale hic prælĩũ facias: & nõ horum quibuſdã credẽs claſ
ſem ad Iſthmũ abducas: utrũq; cũ audieris inter ſe cõparato. Si ante Iſthmũ cõfliges in
patẽti pelago dimicabis: ubi nobis minimũ expedit naues habentibus & grauiores & nu
mero inferiores: Ex quo etiã ſi in aliis feliciter nobiſcũ agatur: tamẽ amittes ſalaminem &
megara & æginã. Nã illos una comitabitur ſuus pedeſter exercitus. Atq; ita tu eos i pe-
lopõneſum ages: oẽmq; græciã in diſcrimẽ adduces. Sin autem id feceris quod ſuadeo. Salamis
hæc in eo reperies cõmoda: Primũ ſi in arcto conflixerimus nos pauce naues cũ multis ꝓ athenien
fecto ſi æqua belli contingent multo ſuperiores erimus: quoniã in arcto opugnare ꝓ no- ſium pro
bis eſt: in ſpacioſo pro illis. Præterea ſalamis ſeruatur ubi noſtri nunc liberi collocati ſũt fugiũ
& uxores. Eſt & alia hic cauſa ꝓpter quã itẽ debes præcipue hic mãere: q; pro pelopõne Credibi-
ſo & iſthmo pugnabis: quo caue ſi ſapis ne iſtos ducas. Si id quod ſpero cõtinget ut claſ lia ſuade-
ſe uincamus: barbari neq; ad iſthmũ nobis aderũt: neq; uſq̃ longius ab attica procedẽt: ti proſpe-
ſed nullo ordine abibũt. Vnde nobis lucri faciemus quæ ſeruauerimus megara æginãq; re cedit
atq; ſalaminẽ. Apud quã credibile eſt nos hoſtibus fore ſuperiores. Credibilia enim ſua-
dẽtibus hoibus fere ꝓſpere cedit. Secus facientibus ne deus quidẽ uult adeſſe: & huma
næ ſentẽtiæ indulgere. Hæc dicẽtẽ Themiſtoclẽ rurſus interpellans Adimãtus iubebat
ſilere eũ cui patria nõ eſſet: qn etiam Eurybiadẽ nõ ſinere uirũ extorrẽ ſentẽtiã dicere: &
ita demũ id ſinere cũ urbẽ Themiſtocles habuiſſet uidelicet exprobrãs q; athenæ captæ
eſſent: tenerenturq; ab hoſte. Tunc Themiſtocles & ille & corinthiis multa ingerẽs pro
bra ratione oſtendit ſibi eſſe & ſolũ & urbẽ multo maiorẽ q̃ illis. Vnde naues ferme du-
centæ eſſent armatæ: quas nulli græcorum inuadẽtes poſſent propellere. Hũc cũ ratiõe
ſignificaſſet ad eurybiadem tranſiens maiori cũ acrimonia loquebatur inq̃ens. Tu uero
ſi hic mães: uir eris egregius: ſin minus græciæ euerſor. Totũ enĩ belli momẽtũ nobis
naues ſuſtinẽt. Sed mihi crede niſi hoc feceris nos ſicuti ſumus ubi domeſticos receperi Siris
mus in Sirim quæ in Italia ẽ ꝓfecturos: quĩ olim iã noſtra eſt: q̃q̃ ut oracula aiũt a nobis
cõdi oportet. Vos autẽ talibus ſociis deſtituti meorũ uerborum reminiſcemini. Hæc di-
cente Themiſtocle: Eurybiades edocebat: & ob id edocebat (ut mihi uidetur) q; maxi-
me formidabat ne ſi ad Iſthmũ claſſem reduxiſſet: ab athenienſibus deſereret: quibus de
ſerentibus iam reliqui non eſſent in pugnando hoſtibus pares. Ita ſententiã eã probauit.

ut illic pmanẽtes pugna nauali decernerẽt. Q uod ubi Eutybiadi placuit: ii q altercationi bus uelitati fuerãt circa Sala minẽ cũ illic ſeſe appararent tãq; præliũ nauale facturi dies illuxit: & ſimul oriente ſole extitit terræmotus & maris: propter quod uiſũ eſt faciẽdũ ut æacidas in auxiliũ inuocarent: Id ubi fecerũt: & oĩbus qui illinc e ſalamine ſunt: diis uota fecerunt: Aiacem Thelamonis filiũ inuocauerũt: nauẽq; ad Aeacũ & ad alios æacidas inuocandos æginã miſerũt. Narrabat aũt Diceus Theocidis uir atheniẽſis atq; idẽ exul & apud medos factus illuſtris p id tẽpus quo attica regio athenienſibus deſolata a pedeſtri Xerxis exercitu uaſtabatur ſe forte fuiſſe una cũ Demarato lacedæmonio apud cãpũ triaſiũ: uidiſſeq; puluerẽ trigínta ferme miliũ uirorũ capacem ab eleuſine: & cum demirarẽtur quorũ nã hoĩum eſſet ille puluis ſtatim ſe audiſſe uocem: quæ uox ipſi uideretur lachus myſticus: & Demaratũ ut qui eſſet ſacrorum quæ fierent in eleuſine ignarus interrogaſſe quidnã eſſet quod ita ſonaret: ſeq; dixiſſe Demarate non aberit quin grandis aliqua clades cõtingat regis copiis. Hoc autẽ palã eſt: cum attica ſit deſolata numẽ ab eleuſine reſonans uenire auxilio athenienſibus ac ſociis. Q uod ſi in peloponneſum incũbat: periculũ regi erit eiuſq; copiis quæ ſunt in continente: Sin ad claſſem quæ ad ſalaminem eſt cõuertetur periculũ: adibit rex ne nauticũ amittat exercitum. Hæc ſolẽnia athenienſes quod annis celebrant Ceteri atq; Proſerpinę: & his ſacris quicũq; uult & atheniẽſium & aliorũ græcorũ iniciatur. & uox quã audis eſt in hoc feſto bacchãtiũ. Et ad hæc dixiſſe Demaratũ ſile: neue alteri cuique hoc uerbũ dixeris. Q uod ſi ad regem referatur capite plectaris: ut nec ego te nec alius quiſpiam hominum queat eripere. Q uam obrem tene ſilentium de hac expeditione: diis curæ erit. Hoc Demaratum admenuiſſe aiebat. Ex illo aũt puluere ac uoce factã eſſe nubẽ: eãq; ſublime elatã ſalaminẽ uerſus ad grecorũ exercitum fuiſſe delatam: Ita ſe didiciſſe nauticas Xerxis copias eſſe perituras. Hæc dicens Theocydis filius referebat Demaratũ atq; alios teſtes citãs. Claſſiariæ aũt Xerxis copiæ ubi cõſpecta ſtrage laconicorũ ex trachinia in hiſtiæã traiecit: triduũ illic moratæ peuripũ nauigabãt: Totidẽq; dieb⁹ ad phalerũ pſto fuerũt. Nec n. mjori ut mihi uiſ nũero uel pedeſtres copiæ uel nauticæ athẽas pmotę ſũt q ad ſepiadẽ atq; thermopylas. Nã iſup pleñtũ eorũ q aut tẽpeſtate ad thermopylas aut i naualib⁹ artẽiſiũ pliis iteriert: eos ſub ſtituã q nõdũ regẽ aſſecuti fuerãt meliẽſes: doriẽſes: locros: boecios: q cũ oĩ copia aduenerũt exceptis theſpiẽſibus & platęẽſibus: necnõ caryſtios: andrios: tẽios: ac cæteros oẽs in ſulanos pter ąnq; ciuitates: quorũ nominũ ſuperius habui mẽtionẽ. Nã quo magis pene trabat in græciã pſes: eo plures cũ natiões ſequebãtur. Q ui omnes exceptis pariis poſtq athenas uenere: & ad phalerum (Parii atem in cythno relicti quo bellum caderet ſpectabãt) Ibi xerxes ipe ad claſſẽ deſcẽdit animo cœtũ claſſiariorũ faciẽdi: & eorũ audiẽdi ſententias. Eo pfectus ubi pſedit aſſidẽtibus q accitu eius aderãt ſuæ quoq; gentis tyrannis ac nauium præfectis ut cuiq; rex honorẽ dederat: quorũ prius erat Sidonius rex: tũ Tyrius: deinceps alii gradatim: miſit ad eos Mardoniũ tentãdi gratia ſciſcitatũ ſingulos prælium nauale faceret nec ne. Poſteaquã Mardonius a Sidonio exorſus ſingulos circuiens interrogauit: cæteri quidem candẽ dixere ſentẽtiã iubentes fieri plũ. Artemiſia uero hæc

Diceus

Aartemiſię conſilium

inquit Mardoni quæ dico regi referas me neq; in prælijs ad euboiã geſtis ignauiſſima extitiſſe: neq; minima cõtuliſſe in te domine. Ideo cũ talis ſit equũ eſſe ea quæ in rem tuam maxime eſſe ſentio demonſtrare. Itaq; hoc tibi ſuadẽo: ut nauibus parcas. nec prælium nauale facias cum iis uiris: q tãto ſũt tuis in mari pſtãtiores: quãto fœminis uiri. Q uid enim neceſſe habes omnino uenire in diſcrimen pugnæ nauales. Nonne athenas hẽs:

quorũ gratia expeditionẽ ſumpſiſti: nõne reliquã græciã: Nemo tibi obſiſtit qui tibi ob
ſiſtebãt ita ſũmoti ſunt ut eos decebat. Quo autem ego recaſuras hoſtium res arbitror:
id exponam. Si nõ inſtabis pugnæ nauali cõmittẽdæ: ſed claſſem perges hic cõtinere ad
terrã: ac tendere ipſe in pelopõneſum: tũc tibi domie ſuccedẽt ea quorum gratia ueniſti.
Neq; enĩ diu tibi reſiſtere græci poſſunt: ſed dilabẽtur: & abs te ad ſuas q̃ſq; urbes defu-
gient. Quoniã neq; cõmeatus eſt eis in hac inſula (ut ego audio) neq; eſſe credibile eſt:
neq; ſi tu in pelopõneſũ pedeſtes copias duces hic eos perſtituros q̃ illic huc aduenerũt:
neq; de pugna pro atheniẽſibus faciẽda curaturos. Quod ſi pugnã naualẽ gerere appro
perabis: uereor ne copiæ nauticæ male re geſta pedeſtribus ſint exicio. Prẽterea hoc etiã
rex in animũ dimitte uſu uenire ut bonis quidẽ hominibus mali ſerui ſint: mãlis autẽ bo
ni: Ideoq; tibi q uirorũ es optimus ſerui ſũt mali: qui numero ſociorũ cẽſentur ægyptii:
cyprii: cilices: pamphili: e quibus nulla utilitas ẽ. Hæc loquẽtẽ Artemiſia quicũq; ei be-
ne uolebant noxiã illi rebantur ſuã orationem tanq̃ aliud mali paſſuræ ab rege quẽ ueta
ret pugnã facere naualẽ At ii q dẽ male cõſultũ uolebãt: Inuidebantq; utpote cui inter
primos ſociorũ oĩum bonos haberetur: gaudebãt eius quã dixerat ſententiã tanq̃ peritu
ræ. Xerxes poſtq̃ ad eũ ſunt relate ſentẽtiæ: magnopere delectatus Artemiſiæ ſentẽtiæ:
cũ iam antea officioſam eſſe ſenſiſſet: tũc multo impenſius collaudauit. Nihilominus ut
pluribus ſtaretur: iuſſit ratus ad euboiã ſuos ſponte male pugnaſſe: q; uidelicet ipſe ab-
fuiſſet. Itaq; cõſtituit ſpectaculo pugnæ naualis ĩtereſſe. Claſſiarii ubi nũciatũ eſt illinc
eſſe ſoluẽdũ claſſem: ſalaminẽ uerſus ducũt: & p ociũ in aciem ſunt digeſti. Sed cum eos
dies defeciſſet: quo minus prælio cõmitterent (nox enim interuenit) in poſterũ diem ſe-
ſe inſtruebant: cũ interim græcos metus formidoq; cepit cũ alios: tũ uero pelopõnenſes:
q; ipſi deſidentes in ſalaminẽ pro atheniẽſiũ terra eſſent certaturi: qui ſi ſuperarẽtur i in-
ſula deprehenſi forent obſidẽdi ſua terra ſine præſidio relicta. Per eadẽ noctem pedeſter
exercitus barbarorũ cõtendebat in pelopõneſum: q̃q̃ cũcta quę poterãt excogitata erãt
ne barbari per continentẽ in grederentur. Nã ubi Leonidã cum ſuis apud thermopylas
occubuiſſe acceperẽ pelopõnẽſes celerrime ex urbibus concurſu facto iſthmũ iſederũt
duce cleombroto Anaxandridæ filio Leõidæ frater. Ibi cõſidentes primũ uiã ſciroidẽ ob
ſtruxerunt: deinde conſilio initio Iſthmũ muro inędificabãt: opusq; perficiebant. Quip
penemine cũ tot milia uirorũ eẽnt ceſſãte: Nã & lapides & lateres & ligna & ciſtas fabu
lo plẽas afferebãt nullo tpis momẽto opus ĩtermittẽtes neq; diurno neq; nocturno. Quĩ
e græcis ad Iſthmũ auxilio cũ omni copia uenerũt: Hi fuere lacedæ mõii & arcades & he
lei & corinthii & ſicyonii & epidaurii & phliaſii troezenii & hermiõenſes. Hi fuerũt qui
auxilio uenerũt præmetuẽtes periclitãti græciæ: cæteris enim pelopõnẽſibus id nihil ad
modũ curæ erat: & olympiã & carniã prætereierãt. Incolunt autem pelopõneſum gen
tes ſeptẽ: quarũ duæ indigenæ eũdẽ quę habitarunt olim locũ nũc habitant: Arcades &
cynurii: una achaica quæ nũq̃ illa q dẽ e pelopõneſo exceſſit: ſed priſtino loco egreſſa alie
nũ incolit. Reliquæ quatuor e ſeptẽ aduẽtitiç ſunt dorienſes ætoli: dryopes: lemnii. Do-
riẽſiũ multæ ſũt & inſignes ciuitates: ætolorũ ſola Helis: dryopũ Hermiõa & Aſina: quę
ante Cardamylã laconicã ſita ẽ. Lẽniorũ oẽs paroreitani: Cynurii cũ ſint idigenæ ſoli pu
tant Iones eẽ: ſed effecti ſũt dores ipſa die ſub iperio argiorũ ipoſiti cũ cẽnt orneatæ & pe
ricœci. Harũ igĩt ſeptẽ gẽtiũ cæteræ preter eas quas receſſui e medio ceſſerũt: & ſi igenue
loqui fas eſt in medio ſedẽtes cum medis ſenciebant: Apud Iſthmũ qdem in tali labore
iſti occupati erãt utpote pro omni iam curſu q; nulla ſpes e claſſe effulgeret currentes.

Cleõbro tus Pelopon neſi gen- tes ſeptẽ Arcades Cynurii Achaia Doriẽſes Actoli Dryopes Helis Hermio na urbs Aſina urbs Cardami la Orneate Periochi

Quæ audientes illi qui in salamine erant: formidie afficiebantur nō tā pro seipsis: q̄ pro peloponeso solliciti. Adeo ut alius alium adiēs ac summissa uoce admiraretur i Eurybiade consiliū inopiā. Tādem res erupit in medium: conciliumq; cōtractum est: & multa de hoc ipso dicebantur ab his quidem oportere in peloponnesum nauigare: & pro illa adire periculum non autem pro regione captiua manentes pugna nauali decernere. Ab atheniensibus uero & æginetis & megarensibus satius esse illic manentes dimicare. Ibi Themistocles postq̄ sententia peloponēsium euicit: clanculum e concilio egressus misit ad classem medorū nauigium cum quodā iusso dicere quæ oporteret: cui nomen erat Sicinno cōtubernali suo: atq; eodem pædagogo liberorum suorū: quem post has res gestas ipse thespiensē fecit. Vbi thespienses ciuitatem sunt recepti atq; locupletē: Is tūc nauigio ad duces barbarorum profectus: hæc inquit dux athenienſiū q̄ partibus regis fauet: præoptatq; res uestras q̄ græcorū esse superiores misit me clam aliis græcis indicatū uobis illos metu perculsos fugā facere uelle: & nūc offerri uobis occasionē exequēdi rem omniū præclarissimā: nisi per negligentiā eos dilabi sinatis. Nā neq; inter se cōsentiunt: neq; uobis amplius obsistent: quos cernetis inter se dimicātes eos qui uobiscū: & eos qui contra uos sentiūt. Hac re Sicinnus indicata ab illis abscessit. Cui fidem habētes barbari tū in insulam paruā nomine psyttaleam: quæ inter salaminem & cōtinēterem sita est multos persarum transiūt: tum mediam circa noctem cornu quod ad uesperā spectabat: producūt salaminem uersus cā circuituri. Producūt item qui circa ceon & cynosurā instructi erāt occupantes omne fretum numichia tenus. Ideo autem & naues producebāt nequa græcis liceret effugere: sed circūuenti uicē redderent præliorū ad artemisium gestorum: & insulā psyttaleam transiebāt aliquot persas: ut cōmisso nauali certamine cū plurimū & uirorū & naufragiorū eo efferretur (erat enim insula in traiectu pugnæ sita) ii persæ suos seruarēt: alienos interimerēt. Hoc ne hostis sentiret: clāculum egere nulla noctis parte concessa somno. In has ego res intuens non habeo aduersari oraculis tanquam non uera uolens euidenter loquentia conari refellere: Aurcomæ postquam Dianæ littora iungēt: Nauales pōtes cum littoribus cynosuræ: Sæpe stolida fortes q; athenas marte subegit Compescet iuuenem meritissima pœna superbum: Instinctum furiis sibi cædere cuncta putantē. Nam miscebitur æs æri Mars sanguine pontum Inficiet: graiis tunc libera tēpora reddet Saturnio genitus simul & uictoria polēs. Cum ita euidenter in his a Bacchi dicatur: Profecto neq; ipse de fide oraculis deroganda ausim: dicere neq; ab aliis dici sustineam. Inter duces qui in salamine erant ingens conflatus est tumultus nō dum sciētes a barbarorum nauibus se circumueniri. Vbi autem orto sole inspexerunt hostem instructum censuerunt ibidem sibi manendum. Quibus congregatis applicuit ex ægina Aristides Lysimachi æthenensis quidem sed in exilium a populo iectus: quem ego: ut eius mores accepi: uirum optimum athenis atq; iustissimū censui. Hic uir concilio assistens: Themistoclem euocauit non amicum sibi sed in primis inimicum. Verum præ magnitudine præsentium malorum oblitus simultatum euocauit hominem colloquendi gratia præsenserat enim peloponnēses maturare ad Isthmum classem reducere. Quicum prodisset Themistocles ad eum inquit. Nos & alio tempore & hoc ipso contendere debemus inter nos hac de re uter nostrum de patria præclarius mereatur. Te uero certiorem facio peræque esse peloponnensibus multa uerba facere hac pauca de abducēdis hinc nauibus. Ego tibi q̄ ipsemet uidi refero: nunc ne si uelint quidem corinthios atq; ipsum Eurybiadē enauigare posse quoniā circundati ab hostibus undiq; sumus. Quare ingressus

Sicinnus pædagogus

Psyttalea insula

Ceos

Cynosura

Aristides iustissimus

ad eos hoc indicato. Cui respõdens Themistocles: Iocunda sane inquit iubes bonũ afferẽs nuncium. Nam quod ego præcabar ut fieret: id ipse tu conspicaꝰ fieri uenisti nũciatum. Vt enim scias quæ fiunt a medis propter me fiunt: quoniã opus factu fuit ut græci qui uolebãt sua sponte ad pugnã descẽdere deseẽderũt inuiti. Tu uero quãdoquidẽ iocũ da nũciatũ uenisti: per te ipsũ nũciato. quæ si ego rettulero: uidebor rẽ cõmentitiã dicere nec ipsis persuadebo tãq̃ nõ hoc agẽtibus barbaris. Itaq; tute ingressus uti rex habet ipe referas. Quod ubi feceris si tibi fidẽ hẽbunt: optime habet. sin minus perinde nobis erit Neq;.n. si undiq; circundati sumꝰ ut tu ais amplius isti diffugient. Aristides concilium introgressus eadẽ retulit dicens se ex ægina uenisse: & ægre elapsũ q̃ latuerit stationem hostiũ oẽm.n. classẽ græcorũ a Xerxis classe circũuẽtã. Ideoq; hortare sed ut ad defẽsionẽ sui illi sese p̃pararẽt. Hæc locutꝰ Aristides retro abiit. Rursus inter duces altercatio orta pleriscq; eorũ fidẽ nũcio nõ habẽtibꝰ: q̃bus nõ credẽtibns aduenit triremes trãsfuga uirorũ teniorũ cui præerat Panætius Sosimenis q̃ oẽm ueritatẽ attulit. Cuiꝰ facti noie re Panætius
nii i trípode q̃ delphis ꝺdicatꝰ ẽ: Inter eos q̃ barbarũ debellarũ tiscripti fuer. Ex hac nauí q̃
ad salaminẽ & altera q̃ ad artemisiũ transfugit expleta est græcorũ classis trecentorũ &
octogita nauiũ. Duæ nãq; prius ad explẽdũ numerũ defuerãt naues. Græci ubi eis uerba Grecorũ
teniorũ fecerũt fidẽ. sese apparauerũt tãq̃ dimicaturi. Et sub diluculũ cũ ꝓpugnatorũ cæ naues
tũ fecissent: Testimocles ex oibus quæ expedirẽt præcipiebat: cuius orationis sũma erat ccc.lxxx.
meliorum cũ peioribus comparatio quæ cunq; in hominis natura atq; industria existunt Aminias
Exhortatus ut meliora eligerent. Vbi perorauit: iussit illos ingredi naues. Q uibus ingres Pugnæ
sis rediit ab ægina triremis quæ ꝓfecta ad æacidas erat. Moxq; oẽs naues grẽci soluerũt. initiũ ad
In quos mouentes continuo barbari sunt inuecti. Ibi cæteri quidem græci cum inhiberent remos cessimq; irent: Aminias pallenæus uir athenien sis euectus naui in hostilem i salaminẽ
currit: cui implicitus cum hereret: nec abstrahi posset: ita cæterri uenientes auxilio conserti sunt: Hunc in modum aiunt athenienses extitisse initium pugnæ. Aeginete uero nauim quæ ad æacidas abierat fecisse initium. Q uanq̃ etiam hoc refertur simulacrũ mulieris fuisse eis oblatum: & cũ apparuisset ita illos exortatum: ut omnis græcorũ exercitꝰ exaudierit sed prius his uerbis cõuiciatũ. O dæmõii quousq; rẽos inhibebitis: Aduersus athe niẽses istructi erant phœnices. Nãi cornu tenebãt: quod ad eleusinã hesperũq; uergebat aduersus lacedæmonios instructi erant Iones. Hi cornu tenebant. quod ad auroram spectabat & piræea: quorum pauci admonitu Themistoclis de industria ignauiter agebant: pleriq; minime. Enimuero cõpluriũ triearchorũ nomina cõmemorare posset qui græcas naues expugnauere. sed neminẽ nominabo: præter Theomestorem Androdamantis: & Phylacũ. Histiæi ambos samios. Q uorũ duntaxat ideo mẽtionẽ facio: q̃ Themestor ob hanc nauatã operã a persis tyrannus sami creatus: Phylacus inter bñ de Theome
rege meritos asscriptus ẽ: & multo tractu soli donatus. Benemeriti autem de rege persi- stor
ca lingua orosangæ uocantur: de his quidẽ ita res habet. Multitudo aũt regiarũ nauiũ ad Phylacus
salaminem expugnabatur partim atheniẽsib9 corrupta: partim ab æginetis ut pote græ Orosãgæ
cis seruato ordine ac loco certantibus barbaris & incõposite & inconsulte agentibus: Vt nõ ab re fuerit talẽ eis rem cõtingere qualis cõtigit: q̃q̃ eo die fuerunt atq; extiterant longe se ipsis p̃stãtiores: & q̃ ad euboiã extiterãt ꝓ se q̃sq; annitẽtes: ac Xerxẽ reformidãtes: q̃ ab eo se singuli conspici arbitrabantur: & de aliis q̃dẽ uel barbarorũ uel græcorũ singillati quo dimicauerint nõ possũ ꝓ cõperto referre. Circa Artemisiã uero hoc rei gestũ ex quo impẽsius illa regi cõmẽdata ẽ. Nã poste aquã regiæ res in multũ tumultuationis de

t

uenerant: hoc interi tempore Artemisia cũ nauẽ suã attica isequeret nullũ habẽs effugiũ quia ante ipsã naues amicorũ sua uero ꝓxima hosti erat: hoc sibi putauit faciendũ: quod & fecisse ꝓfuit: Nã ut fugiebat atticã nauẽ i nauem sociã quæ erat uirorũ calyndensiũ impegit quaq; rex calyndensiũ. Damasythimus uehebat: Cũ quo & si huic iã inde dũ essent i hellespõto contẽtio iterceſſit: tñ incertum an cõsulto id fecerit: an fortuito nauis calyndẽsium oblata fuerit eam Artemisia ubi incurrit pariter demersit prospero casu usa: & duplex hinc sibi bonum adepta. Nã triearcus atticæ nauis eam cõspicatus icurrisse barbarorum uirorum nauẽ existimãs: hãc autẽ græcam esse nauẽ ante barbaris profugisse: & a græcis pugnare: ab hac ad alias se cõuertit. Ita ex hoc facto cõtigit Artemisiæ tũ ut pestẽ euitaret: tũ ut e malo ope cõsilue se probatam apud Xerxẽ redderet. Siquidem fertur cũ rex spectãs animaduertisset hãc nauẽ alteri icurrisse quẽdã eorũ q aderãt dixisse. Cernis Artemisiã domine ut bene pliatur: ut q; nauem hostilem depressit & regẽ interrogasse. Nunquid uere id opus Artemisiæ esset: & illos qui plane nossent insigne nauis artemisianæ: ita rem habere affirmasse: ratos eam nauem quæ corrupta esset hostilem fuisse. Nã præter cetera q̃ mulieri ut dictũ, psperе cesserũt: hoc quoq; accessit: q; e naui calyndẽ si nemo seruatus est qui existeret accusator. Vnde Xerxem ferũt ad ea quæ narrabantur dixisse. Viri quidem extiterunt mihi fœminæ: fœminæ autem uiri. Hæc aiũt dixisse Xerxem: In eo prælio cum alii multi & illustres uiri tam persarum medorumq; q̃ aliorũ sociorũ occubuere: Tũ uero dux Ariamignes Darii filius: Xerxisq; fr̃ e græcis pauci. Quippe qui guari natãdi cũ suæ naues corruptæ essent: nec pugna pissent ad salãinẽ enatabãt: cuius rei quia imperiti erant barbarorum pleriq; in mari piere. Postea q̃ eorũ primæ naues i fugã uerse sũt: tũ uero pluriæ corrũpebãt. Nã q̃ i posteriorib⁹ locatę erãt: dũ earũ ꝓpugnatores conant ꝓterire: ut & ipsi aliquam operã regi nauarẽt: undiq; i suorũ naues icidebant. Quo i tumultu ẽt hoc actũ est: ut quidam phœnices: quorũ naues corruptæ fuerant regem adeuntes insimulauerint iones tanq̃ ꝓditores: q; propter eos amisse naues essent. Vnde id contigit non ut Ionum duces iterficerent: sed ut ipsi phœnices q illos sisimulabant eã acciperent mercedem. Etenim illic adhuc ea loquentibus samothracia nauis atticæ impacta eam demersit: & in hanc æginetica impulsa ipsam depressit. Verum samothraces ut qui iaculatores essent epibatas nauis quæ suam depresserat iaculorum ictibus extulerunt: eorũq; conscensa naui potiti sunt. Quod factum iones liberauit. Nam Xerxes ubi id egregium facinus ionum aspexit: conuersus ad phœnices ut erat supra modum mœstus & omnes arguens: iussit eorum capita præcidi ne cum ipsi imbelles essent meliores criminarentur. Quotiens autem suorum quempiam aliquod opus edentem cernebat: de eo homine percontabatur sedens sub monte qui est e regione Salaminis nomine ægaleo & scribe triearchum illũ a familia & urbe scripto annotabant. Et eladi phœnicum qui aderant additus ẽ. Arioramnes uir psa q̃q̃ amic⁹ regis. & isti quidẽ i phœnices conuertebant. Barbaris ãt in fugam uersis & ad phalarũ elabentibus æginetæ in freto subsistentes operam memoratu dignam ediderunt. Nam athenienses quidẽ in tumultuatione naues sibi obsistentes fugiẽtesq; expugnabant. Æginetæ uero eas elabebantur: quotiens aliqua effugiebat. Athenienses eo ipso cursu in æginetas incidebant cum interim confixerunt naues duæ: una Themistoclis insequens aliam: altera Polycriti Crio geniti uiri æginetę dum nauim sidoniam inuadit illam uidelicet quæ speculatoriam in sciatho ægineticam ceperat: qua uehebatur Pytheas Ischenî: quem perse

Damasythimus artemisię pugna glorioſa

Viri extiterunt fœminæ fœminæ autem uiri Ariamignes

Polycritus Pytheas

ſemineccm plagis tamen admiratione uirtutis ſeruatũ in naui habebant. Sidonia quæ hũc circũferebat nauis una cũ perſis eſt itercepta. Vt pytheas ita ſoſpes rediret in ægine tã. Polycritus ubi inſpexit attica nauẽ agnito ſigno nauis imperatoriæ iclamans Themiſtoclẽ iocatus ẽ exprobrãs æginetis q; cũ medis ſentirẽt. Hoc Polycritus ſua naui incurrẽs in Themiſtoclẽ iaculatus eſt. Barbari quorũ naues ſupererãt fuga ſe ꝓripuerũt i phalerum pedeſtres ad copias. In hac pugna nauali e græcis optime audierũt æginetæ. Secũdo loco atheniẽſes: e uiris Polycritus ægineta atheniẽſeſq; Eumenes Anagyraſi⁹ & Aminias pallenæus: qui & Artemiſiam eſt inſecutus nõ prius deſitur⁹ q̃ aut illã cepiſſet: aut ipſe captus eſſet. Si Artemiſiã ea naui uehi animaduertiſſet. Q uippe trierarchis athenienſiũ præceptũ erat ut eam caperẽt: propoſitũq; præmium decem miliũ drachmarũ ei q̃ uiuã cepiſſet. Indigne enim ferebãt mulierẽ aduerſus athenas militare. At illa (ut antea dictum eſt) aufugit. fuerũt & alii quorũ naues incolumes in phalerum euaſerũt. Adimãtũ corinthiorũ ducẽ athenienſes ferunt ſtatim inter initia cõcurſus nauiũ expauefactum atq; perterritũ ſublatis uelis fugæ ſe dediſſe. Corinthioſq; inſpecta fuga nauis imperatoriæ itidem abiſſe. & cũ fugiẽdo ueniſſent ad templũ Mineruæ Sciradis quæ eſt i ſalamine occurriſſe eis celocem diuina cũ põpa: quẽ quiſnã miſiſſet cum nõ cõſtaret ſcirẽtq; ne minẽ ſuæ claſſis ad ipſos miſiſſe eos ob id cõiectaſſe rẽ diuinã eſſe: & illos q̃n celoce erãt ubi propiores fuerũt ita locutos fuiſſe. Adimante tu quidẽ cõuerſis in fugã nauibus abſe græcorũ proditor. At illi q̃tũ uotis cõceperũt: uictores hoſtiũ euadent: & cum his uerbis fidẽ nõ haberet. Adimantus hæc iterũ dixiſſe ipſos poſſe pro obſidibus ductos mortẽ obire: niſi cõſtaret græcos eſſe uictores. Ita cõuerſa naui adimantũ cũ cæteris ad claſſem ſuorum reiã ab aliis nauata ueniſſe. Hic de illis apud atheniẽſes rumor extitit: quod ipſi corinthii negãt ſe inter primos pugnatores extitiſſe: pro quibus teſtimonium dicit reliqua græcia. Ariſtides Lyſimachi uir atheniẽſis cuius pauloante ut uiri optimi mẽtionẽ feci ꝓ eũ tumultũ qui circa ſalaminẽ fiebat hoc rei geſſit. Permultis eorũ q̃ ad littus ſalaminis locati erant ſumptis genere atheniẽſibus & in pſyttaleã inſulã traductis oẽs pſas q̃ i ea inſula erãt interemit. Defuncti nauali pugna græci reductis in ſalaminẽ nauibus potiti ſunt naufragiis: quæ illic ſuperant parati ad aliã dimicationẽ q; ſperarent regẽ iis & quæ ſibi reliquæ erãt nauibus uſurũ. Porro naufragiorũ pleraq; uẽtus zephyrus ex attica moliens aſportauit i ora noïe coliadẽ: ut impletũ ſit oraculũ dũ de cæteris quæ ad pugnã naualẽ ꝓtinẽt faciẽs mẽtionẽ: tũ uero de naufragiis illuc euectis a Bacide & Muſæo multis annis antea ꝓdictũ ac redditũ Lyſiſtrato atheniẽſi uiro ſortilego q; oẽs græcos latuerat. Horrebũt remis mlieres coliadẽſes. Hoc futurũ erat ꝓfecto rege. Cognita ſua cladẽ xerxes ueritus ne qs Ionũ a græcis ſubornatus aut ſua ſpõte ad ſoluẽdos põtes in helleſponti nauigaret. Vñ ipſe i europa deprehẽſus ſalute piclitaret: de fugiẽdo cõſultabãt. Nolẽs tñ neq; a græcis neq; a ſuis detegi: agerẽ i ſalamine tẽtabat educere: naueſq; phœnicũ onerarias ut ꝓrate ac muro eẽnt inectebat: & ſe tãq̃ aliã pugnã naualẽ factur⁹ ad bellũ iſtruebat. Q uæ agẽtẽ uidẽtes cæteri ꝓ certo hẽbant eũ manẽdi aio atq; belladi illa apparare. Sed nihil eorũ Mardoniũ latebat ut ꝓbe gnarũ ingenii illi⁹ xerxes & hæc fecit & ſimul i pſidẽ miſit q pſẽtẽ cladẽ nũciarẽt. His nũciis nihil pniciustrãſcurrit i reb⁹ hũanis qd negociũ hũc i modũ ẽ a pſis excogitatũ. Q uot ex dieb⁹ tota uia ſtat totidẽ equos ac uiros ferũt eẽ diſtictos ad ſiglorũ dierũ iter faciẽdũ quos neq; uiſ niuiũ neq; iber neq; eſt⁹ neq; nox diſtiet: qn ꝓpoſitũ ſibi curſũ celerime cõficiat. Q uorũ curſorũ prim⁹ mãdata tradit ſcdo ſecũdus itẽ tertio: & ita deinceps illa mãdata i aliũ atq; aliũ ptrãſeũt quẽad-

Eumenes Aminias

Artemiſiæ odiũ

Adimãtus

Sciradis mineruæ tẽplum

Ariſtidis pugna

Mardonius

Tabellionũ curſus & mores

Fax uulcant

modũ apud græcos fax: quã Vulcano puices ferre curſores pſeuerãt. Hãc equorũ curſitationẽ pſæ angareion appellãt. Et primus quidẽ nũcius ſuſa platus Xerxẽ athenis potitum eſſe tanta perſas qui relicti erant uoluptate affecit: ut omnes uias myrto conſtrauerint: & per eas odores incenderint: & ipſi in ſacrificiis ac gaudiis uerſarentur. Secũdus ãt ita eos cõſternauit. ut uniuerſi ueſtes dilaniarent: uociferationeq; & eiulatu irreqeto uterẽtur culpã in Mardoniũ refundẽtes nõ tam de claſſe q̃ de ipſo Xerxe ſolliciti. Idq; tã diu dũ xerxes illos ita affectos reddẽdo ſedauit. Mardonius cũ uideret xerxẽ magnã e pugna nauali iacturã feciſſe ſuſpicãs agitare fugã ex athenis ꝓ ſeipſo anxiꝰ erat tãq̃ pœnas daturus: q regi pſuaſiſſet iferre grẽciæ bellũ: putabatq; ſibi cõducibiliꝰ eẽ piclitari: aut ſubigere græciã aut magna opa aggreſſũ hõeſte uita defungi: q̃q̃ opinio eiꝰ de ſubigẽda græcia ꝓpẽſior erat. Hoc cũ ſecũ agitaſſet: regẽ hac oꝝone ẽ allocutꝰ. Dñe noli mœrorẽ ob hanc rẽ geſtã capere: aut ꝓ ita magna hoc iactura ducere. Nõ enĩ certamẽ quo oĩa nr̃a cõſtant ĩ lignis ẽ ſed ĩ uiris ꝛ eqs. Itaq; nemo tibi aut horũ q tibi uidentᵘ oĩa cõfeciſſe egreſſus e nauibꝰ conabitᵘ obuiã ſe ferre aut ex hac cõtinẽte. Vnde q ſe obuios tulere pœnas dederẽt Q d ſi tibi uideᵗ faciendũ ut peloponẽſũ tẽtemus cõtinuo tẽtemus. Si uideᵗ ſupſedendũ ſupſedeamus licet: nec aĩo cõſterneris. Neq; enĩ ulla poſſũt rõne ſubterfugerẽ græci: quo minus rationẽ dẽt eorũ quæ & nũc & antea ꝓpetrarũt: tuiq; ſũt ſerui. Et hoc quidẽ ꝑ ſe ipſue tibi agẽdũ puta. Q d ſi tibi cõſtitutũ eſt ut ipſe cũ exercitu reuertaris. Aliud quoq; hẽo ex hac re cõſiliũ. Rex ne cõmittas tu ut pſæ græciſ ludibrio fiãt. Nõ enĩ res pſarũ affictæ ſũt neq; tu ubinã uiri fuerimꝰ ignaui: dicerᵗ potes q̃les ſi phœnices & ægyptii & cyprii cilices fuere: nihil iſta ad pſas attinet culpa. Q uare qui pſę tibi huiꝰ rei iſontes ſũt: iã mihi creditο. Si tibi nõ uideᵗ ꝓmanẽdũ: remea ipe ad ſolũ natale cũ pleraq; pte copiarũ. Ego cũ delectis de exercitu. xxx. myriadibꝰ militũ debeo græciã in tuã redigere ſeruitutẽ his auditis xerxes ut ex malis gauiſus eſt: uoluputatẽq; cæpit: & ad Mardoniũ inqt ſe ubi ad cõſiliũ retuliſſet reſpõſurũ utrũ corũ eſſet facturus. Et cũ in cõſiliũ uocaſſet delectoſ pſarum ꝓceres: placuit ei Artemiſiã quoq; ad cõſultãdum acerſi: quã ſolã cõſtabat antea quæ faciẽda eſſent intellexiſſe: Q uæ ubi aduãit eã xerxes ſũmotis aliis pſarũ cõſiliariis atq; ſatellitibus hũc ĩ modũ allocutꝰ eſt. Iubet me Mardonius hic ꝓmanere ad tentãdã peloponẽſeum: negãs ullã culpã huius dãni eſſe penes perſas atq; pedeſtres copias: ſed eis uolẽtibus hoc tentari debere. Itaq; aut hoc me facere hortatur: aut ſibi tradere triginta myriades delectorũ militũ ad ſubigendã mihi græciã. Me uero ad patrias ſedes cũ reliquo exercitu reuerti. Tu igitur quæ de pugna nauali nõ gerẽda probe cõſuluiſti. Vtrũ mihi ſuades horũ quod eligẽdo bene mihi conſuluero. Hæc xerxi cõſultãti reſpondens Artemiſia Arduũ ẽ inqt rex me dicentẽ tibi optia ꝓſperũ cõſiliũ dare: tamẽ e ſtatu rerũ præſentium mihi uidetur eſſe faciendũ ut tu ipſe domũ remees: Mardoniũ uero hic relinquas cũ iis quos uult ſi modo uelit ille: atq; recipiat ſe iſta facturũ: Nã ſiue ea quæ ait: ſe uele ſubegerit: & hæc ei ex animi ſententia ſuccedãt: tua res domine agitᵘ: qa id tui ſerui effecerint: Sí ue Nardonio contra opinionem ſuam cõtingat: nõ magna ſane calamitas erit ſaluo & te & rerum domeſticarũ ſtatu. Etenim ſi ĩcolumis es & domus tua: profecto græci ſæpenumero pro ſe ipſis multa certamina curſitabũt. at ſi qd cõtingat Mardonio cladis. Id nulli us erit momẽti græciq; uincẽdo nõ uicerint ſeruo tuo interẽpto. Tu uero athenis incenſis cuius rei gratia expeditionẽ ſũpſiſti reuerteris. Delectatus eo cõſilio xerxes qd ídẽ illa ſuaſiſſet: qd ipſe haberet ĩ aĩo: quippe q (ut ego opinor) nõ remãſiſſet: ſi uel cũcti atq; cum ęt id ei ſuaſiſſet adeo ꝓterritꝰ erat: Artemiſiã laudatã dimiſit ducẽtẽ ſecũ liberos regios

Mardonii oratio ad xerxem

Xerxis oratio ad artemiſiã

Artemiſiæ conſilium

ephesū. Nā aliquot eū filii noti comitabant: cū qb9 ad eorū custodiā misit Hermotimū genere quidē pedasensē: sed apud regē iter eunuchos nulli secūdū. Incolūt aūt pedasēses sup halicarnassū: apud quos hoc rei fert cōtingere: ut quotiēs āphictiēsibus: q circa eam urbē habitāt aliqd aduersi certū itra tēpus ē cuēturū: tūc antistiti quæ illic mineruæ est grādis herba nascat: quæ res bis apud eos accidit. Ex his pedasēsibus Hermotimus erat cui maxima ex oībus: quos qdē ipsi nouimus ultio cōtigit acceptæ iniuriæ. Siquidē eum captū ab hostib9 ac ueualē mercatus ē. Pæonius uir chius ex hoc ipurissimo q̄stu quē fa ctitabat uitā ducēs. Nā quos pueros forma p̄ditos coemerat: eos castrabat: ductosq; aut sardis aut ephesū magna pecūia uenūdabat. Apd barbaros enī p̄cioſiores eunuchi sūt q̄ q ñ sūt castrati i oi genere fidei gratia atq; ut alios p multos: ita hūc quoq; Pæōius execuit: ut q ex hac re uitā toleraret. Sed nō usquequaq; īfelix Hermotim9 e sardib9 ad regē cū aliis munerib9 deductus ē: pgressuq; tpis ex oībus eunuchis maximo i honore apud regē Xerxē ē habitus. Cū aūt rex aducrsus athenas mouēret e sardib9 p id tp̄s Hermotim9 cuiusdā negocii gr̄a descēdit in agrū mysiū: q a chiis incolit: sed atarnis uocitat. Ibi iuen tū Pæoniū atq; agnitū allocut9 ē & multis & comib9 uerbis primū recēsēs ei quot p illū esset assecut9 bona. Deinde pollicēs quā gratiā illi9 meriti foret relatur9: si hō cū suis do mesticis illuc cōmigrasset. Ea oratōne libenter audita Pæonius cōtulit se illuc cū uxore & liberis. Q uē posteaq̄ cū oī re fāiliari adept9 ē: Hermotim9 his uerbis affat9 ē. O oium p9 hoies natos sceleſtissimū q ex nefādissima negociatione q̄stū facis: q̄d aut ip̄e ego aut meorū q̄spiā ul tuorū cuipiā mali fecit: q; ex uiro neutrū me reddidisti: putabas forc ut q̄ tūc machinabaris: laterēt deos q iusta lege ut tētes te īfādorū opificē tradiderūt in manus meas: ut de pœna a me tibi irroganda q̄ri ñ possis. hæc ubi exprobrauit hoi filiis i ſpectū ei9 adductis q q̄tuor erāt: coegit patrē illorū genitalia recidere: quod cū coactus fecisset filii sui adacti sunt eius uirilia abscidere. Ita supplicium ab Hermotimo in pæonium rediit. xerxes filiorū ephesū deducēdorū negocio Artemisiæ demādato accitū Mardoniū iussit e copiis: quas liberet eligere ut cōsentanea uerbis facta exeq experiret. Hactenus eo die est actum. Noctu aūt regis iussū p̄fecti classis e phalero soluēte retro hellespontū uersus abierunt pro se q̄sq; accelerātes ad custodiēdas rates: q bus rex p trāsiret. Q ui cū ad Zosterē aduētaret: minuta quædā cōtinētis p tēta p mōtoria barbari suspicati nauigia esse pdiu illinc ausugerūt. Tēpora deinde edocti nō nauigia esse: sed p mōtoria: in ag mē sese receperūt. Vt dies illuxit græci cernētes ibidē pedestres copias hostiū p stare: ra ti classē quoq; circa phalerū esse: ac pugnā naualē cōmittēdā: se ad resistēdū apparabāt: sed cognito illā uela fecisse: cōfesti isequēdā sibi cēsebāt. Itaq; eā isecuti andro tenus cer nere cū neq̄ssent: ad andrum p̄fecti cōsultabāt. Q uibus Themistocles suadebat ut in sulas uersus p̄fecti classē hostiū insequētes recta ad hellespōtum nauigarēt soluturi pō tes. Huic cōtrariā Eurybiades opponebat sentētiā q; dicerent fore ut si dissoluerent ra tes: maxima ob id calamitate afficerent græciā. Persā enī si deprehensus in græcia mane re cogeret: nō q̄turum q; sibi ociū quidē agenti: nec ulla res posset p̄cedere: nec ulli re tro ostenderet receptus & exercitus suus fame cōficeret: p̄cedēti uero & rebus gerēdis operā dāti oia possent p europā succedere: tū in urbibus tū in nationibus quæ uel captæ fuissent: uel antea sese dedissent: q̄ etiā rē frumētariā habiturum ex annuis semp fructi bus græcorū. Nunc autem uideri illum utpote uictum nauali prælio nō p stiturū in eu ropa: Ideoq; p mittēdum fugere dum in terrā suā fugiendo pueniat. De qua terra deinde certamen iā fieri iubebat. Huic sentētiæ aliorū polopōnensium duces assensere. Themi

hermotimus
Pedasenses
Amphitienses
Pæonius
Eunuchi in præcio sunt
Atarnis ager
Pæonii talio
Xersis fuga
Zosteres

ſtocles p⁹ aq̃ aĩaduertit ſe ñ poſſe pleriſq; ꝑſuader̃ ut ad heleſpõtũ nauigarẽt: adiit athe
niẽſes q p̃cipue & idignabãt hoſtẽ effugere: aĩatiq; erãt ad nauigãdũ i helleſpõtũ ẽt ꝑſe
ipſos ſi cæteri recuſaſſẽt. Eoſq; ita ẽ allocut⁹. Et ipſe multis iã hmõi caſib⁹ iterfui: & de
multo pluribus audiui talia cõtigiſſe uiros ad neceſſitatẽ redactos p̃liũ inſtaurare: & ſupi
orẽ quã accepiſſẽt calamitatẽ emẽdaſſe. Itaq; nos qm̃ iuenim⁹ quo pacto & noſipſos &
græciã tueremur: repulſa tãta hoĩum ñube nõ iſequamur eos fugiẽtes. Neq; n. nos iſtd
effecimus: ſed dii pariter & heroes q iuiderũt unũ cẽ uirũ & aſiæ regẽ & europæ q ſit ipiſ
ſimus atq; ſceleſt⁹: q ſacra p̃ide atq; ꝑfana hñs utraq; icẽdit. Deorũq; ſimulacra ſubuer
tit: qui & mare cecidit flagellis: & cõpedes i illud deiecit. Sed bñ nobiſcũ i pñs tps agit.
Iõq; nũc qdẽ ut & nr̃i ipſorũ & nr̃orũ domeſticorũ curã gẽram⁹: & ut ſpaciũ qs ad refici
endas ædes faciẽdãq; ſemẽtẽ hẽat i græcia maneam⁹ barbaro ꝑſus eiecto. Cũ ãt uer ap
Themi petet tũc i helleſpõtũ & i Ioniã nauigem⁹. Hæc dicebat Themiſtocles aio ſibi apud ꝑſã
ſtocles qſ ſubſidiũ cõparãdi: ut ſi qd apud athenienſes accideret aduerſi ſibi hẽret: quo ſe cõuerteret
,put & cõtigit. Hæc dicẽti Themiſtocli athenienſes cũ tñ ab eo deciperent: aſſẽſi ſũt. Nã
cũ antea prudẽs habit⁹ fuiſſet poſtea uero prudẽs ac bona cõſulẽs cõptus cẽt: ꝑſus ad
ei aſſẽtiẽdũ ꝑmpti fuere. Ille ubi athenienſes ipſi⁹ ſñiã ꝑbauer̃: miſit e ueſtigio uiros quoſ
dã cũ nauigio ad exponẽda regi mãdata iuſſos tacere & ſi i oẽ tormẽtũ deuenirẽt: quorũ
unus erat Sicinus eius cõtubernalis. Hi poſteaq̃ ad atticã puener̃: cæteris apud nauigiũ
remanẽtib⁹ ipẽ ad regẽ aſcẽdit: atq; ita eũ allocut⁹ ẽ. Themiſtocles Neolis fili⁹ dux qdẽ
athenienſiũ: ſed iter oẽs ſocius uir optius ac ſapientiſſimus miſit me tibi denũciaturũ gra
tibi iſeruiẽdi ſe retinuiſſe græcos claſſẽ tuã iſequẽdi cupidos: põteſq; qui ſũt i helleſpõto
ſoluendi. Itaq; nunc magno cum ſilentio te illuc recipias. Hæc re nunciata iſti abiere.
Græci poſteaq̃ dereuerũt neq; ꝑſequẽdũ ſibi ulterius barbarorũ claſſẽ: neq; nauigãdũ i
Suadela helleſpõtũ ad ſoluẽdũ traiectũ: Andrũ obſederũt aio illã delẽdi. Nã primi ex iſulanis an
neceſſitaſ dri pecunias poſcẽti Themiſtocli denegauerãt: eiq; allegãti athẽienſes illuc ire duob⁹ mã
gnis nuinibus fretos Suadela & neciſſitate: & ita ſibi dãdas utiq; eſſe pecunias rñderãt
athẽas ꝑportõe magnas cẽ atq; felices & diis ꝑpiciis bñ ꝑceſſiſſe: Nã ſe ad maximã ſoli
tenuitatẽ redactos: andriorũq; iſulã todidẽ ꝑpitia numina nũq̃ dereliqre: ſed ſpicolere i
opiã & ipoſſibilitatẽ. qb⁹ diis obnoxios andrios pecuniã nõ daturos nunq̃ enĩ andriorũ i
poſſibilitate ualidiorẽ fore athenienſium potẽtiã. Hæc illi cũ rñdiſſent nec pecuniã dediſ
ſẽt obſidebãt. Thẽiſtocles uero neq; enĩ nũq̃ ab acq̃rẽdo ceſſabat ad exteras iſulas mi
nacia uerba mittẽs pecuniã flagitabat eiſdẽ nũciis eiſdẽq; uerbis utẽs: qbus apud andri
os fuerat uſus: niſi pecuniã darẽt quã poſcerent exercitũ ſe græcorũ illuc adducturũ: &
eã iſulã obſeſſã deleturũ. Hæc dicẽdo igentẽ pecuniæ ui coegit a caryſtiis atq; a pariis:
q audito tũ andrũ obſideri q; cũ medis ſẽſiſſẽt: tũ Themiſtoclẽ maxio i honore iter duces
eſſe: hoc metu pecuniã miſere. Aliarũ ãt iſularũ aliq̃ pecuniã dederit nec ne affirmare ne
q̃o. Reor tñ alias quoq; ddiſſe ñ has ſolũ. Q uãq̃ caryſtiis ne hac qdẽ re cõtigit effugere
cladẽ ut pariis q Themiſtocle pecunia delinito hoſtẽ deuitarũt. Ita Themiſtocles ex ãdro
,pfect⁹ clã cæteris ducib⁹ exegit pecũias ab iſulanis. At copiæ xerxis illic aliquot
poſt pugnã dies imorate mouerũt i boetios eadẽ q̃ uenerãt uia. qppe Mardonio uiſũ eſt
ſimul regẽ ꝑmittere itẽpeſtiuũ ppãni tps belligerari ſimul i theſſalia ſati⁹ cẽ hibernar̃: &
deide ieũte uere tẽtare peloponeſũ. Is ubi i theſſaliã puenit: ibi añ oĩa decẽ milia pſarũ q
Idames imortales uocãt elegit: excepto corũ duce Idame: q negauit ſe regẽ cẽ rlicturũ. Itẽ d aliis
pſis toracatos et mille eqtes. ad h medorũ ſacarũ: idorũ peditatũ eqtatũq;. has natões ſi
bi totas deſũpſit: ex aliis ãt ſociis paucos: quorum dũtaxat aut ſpeciẽ aĩaduertebat: aut

aliqđ egregiũ facinus cognouerat: sed plurimos ex una gente psarũ delegit torquatos & armillatos. Secũdo loco medos q nõ nũero psis iferiores erãt: sed robore. Ita ut uniuersi trigita myriades una cũ eqtib⁹ esset. Hoc iteri tpe quo Mardonius habet delectũ copiarũ: & Xerxes circa thessaliã agit oraculũ e delphis ad lacedæmõios uenit ut Xerxẽ pœnas necis Leonidę repoſcerẽt: & qđ daret ex eo reciperent. Mittũt igit q̃citissime spartiatæ caduceatorẽ. Is adhuc i thessalia nactus exercitũ ubi in cõspectũ Xerxis uenit: ita uerba fecit. Rex medorũ lacedęmõiite & heraclidę q e sparta sũt pœnas cædis reposcũt: quorũ regẽ ipsorũ iteremisti dũ græciã ptegit. Adea xerxes chachinos tollit. ac diu respõso nõ reddito hic inquit mõstrato Mardonio ut ei assistebat Mardonius pœnas tales dabit quales illos decet. Caduceator hoc respõso accepto discessit Xerxes Mardonio i thessalia relicto ipse ad hellespõtũ ire maturabat: Intraq; quiq; & quadragita dies ad traiectũ puenit nullã propemodũ partẽ copiarũ ducẽs: quæ quocũq; ueniebant: & ad quoscũq; hoies eorũ direptis fructib⁹ uescebãt. Vbi nihil fructuũ reperiebãt: ipsa herba ut e solo germinabat nõnulli delibatis corticib⁹ & strictis frondib⁹ arborũ tã agrestiũ q̃ mansuetarũ nihil omnino relinquentes hoc p̃ fame facere coacti. Quos deide pestilẽtia excipiẽs ac dysenteria id est tormina iter uiã extinguebãt. Eorũ non multos Xerxes ægrotos reliquit i iungens ciuitatibus ut in q̃q; ueniebat uti illos curarent & pascerẽt quosdã ẽt thessaliã & aliquot in siri pæonię & in macedonia: ubi sacrũ iouis currũ quẽ in græciã tendẽs reliquerat reuersus nõ offendit. Eũ pæones thracib⁹ cũ dedissent: tñ reposcenti xerxi dixere una cũ equis inter pascendũ fuisse abactũ a thracib⁹: q superiora strymonis circa tõtes icolerent. Quo i loco rex bisalteorũ ac terræ crestonicæ thrax facinus eximiũ fecit. Hic & se dũtaxat uolẽtẽ negauit xerxi seruiturũ: eoq; in edita mõtis rhodope abiit: & filiis uetuit ne aduersus græciã militarent. Illi patre cõtẽptui habito siue alioqn libidie belliispiciundi militauere cũ xerxe: qui postq̃ incolumes reuerterũt: oib⁹ pater (erãt ãt) sex ob eã cãm oculos effodit. Et isti quidẽ hanc mercedẽ acceperũt. Persæ aũt ubi citato itinere ad traiectũ puenere: hellespõtũ nauib⁹ traiecere ad abidũ. Non. n. itentas iã rates inuenere sed tẽpestate dissolutas. Ibi copiosiorẽ q̃ in itinere cõmeatũ adepti: nulla modestia sese reficientes ac mutatis equis permulti interibant ex iis quide exercitu superfuerant. Cæteri cũ xerxe sardis puenere. Narrat ãt & aliter hæc res. xerxẽ posteaq̃ athenis ꝓfectus ẽ ad orã sup strymmonẽ illinc nõ ãplius iter feciſſe: sed exercitu Hydarni pmisso: quẽ ad hellespõtum deducerẽt ipsũ naui phœnissa cõscẽdisse ut in asiam se reciperet: & dũ cursũ tenet a strymonia ingẽti uento fuisse exceptũ: & eo uehemẽti⁹ tẽpestate uexatũ q; nauis referta uectoribus erat adeo qdem: ut sup cõtabulatiões esset frequentes psæ: qui cum xerxe uehebantur: ibi metu pculsum regem cum clamore interrogasse gubernatorem num qua salus eis esset: & cũ ille rñdisset. Here nulla admodũ est: nisi horũ uectorũ aliqua abitio. Tũc xerxem eo audito ita locutũ. Viri psę nũc aliquis uestrum declaret se curã hr̃e regis. In uobis eni uidet sita esse salus mea. Hæc ubi dixit xerxes illos eo adorato desiliisse i mare: atq; ita leuata naui xerxem incolumem in asiam perueuisse & ubi primũ in terram egressus est: hoc egisse gubernatorem q; regis quidẽ animã seruasset aurea coroa donasse: q; ãt multos psarũ pdidisset decollasse. Hic alter mod⁹ q̃ narrat reuersioĩs xerxis haud q̃q; fidẽ apd me hẽt: cũ pp alia tũ pp obitũ psarũ. Nã si id regi a gubernatore dcm ẽ: tñ ex ifinitis rõnib⁹ ul ob hac unã cui repugnari ñ põt negari hoc regẽ fuisse facturũ: q̃n poti⁹ psas uisurũ e tabulatis in uẽtrẽ nauis descẽdẽr uti q; priores psarũ & remigies phœnices neq̃q; psis numero pares in mare deiecturũ. Sed eũ ut dictũ ẽ supius itinere pedestri cum

Xerxis nauis ad fugam

Persarum multi sub mersi

reliquo exercitu ī asiam reuertisse. Cuius rei id quoq; magno est testimōio: q; cōstat Xerxem cū rursus ī asiam reciperet se abdera peruenisse: adhibuisseq; conuiuio abderitas & Acinace aureo eos ac tiara auro itertexta dōasse. & ut ipi oppidāi aiūt illū postq̄ ex athēis retro fugit: qd apd me fide caret: illic primū zonā resoluisse adeo fuerat terrore corrept⁹ Sūt aūt sita abdera ad hellespontū. Vel potius ad strymmonē atq; ad littus ex quo nauiū

Abdera ubi

ille cōscendisse fert. Græci posteaq̄ andrū expugnare nequeūt: cōuersi ī carystū uastato illorū agro rediere salaminē. Ibi añ oīa diis primitias selegerūt cum aliarū rerū: tū phœnissarū triremiū tres: quarū una reponeret apud Isthmū: q̄ ad meā usq; mēoria m extabat: altera apud simiū: tertia aiaci illic apud salaminē. Secūdo loco p̄dā iter se diuiserūt: ex quibus primicias delphos misere. Vñ statua effecta est lōgitudine cubitorū decē: trūcā nauis partē māu sustinēs codē in loco stās: ubi Alexāder Macedo aureus missis delphos primiciis græci publice deū percōctati sūt nūquid pfectas & acceptas primicias accepisset. Quibus ille respōdit habere se quidē a græcis aliis uerū nō ab æginetis: sed reposcere donū optime nauatæ ad salaminē operæ ī pugna nauali. Id cū audisset æginetæ aureas stellas tris dedicauerūt: quę sup malū nauis æreū stāt apud angulū proxime Creesi cratere. Post dispartitā prædā græci ad Isthmū nauigauerūt daturi ī præcipuū præmiū græcorū meritissimo q̄ i hoc bello p̄clarissime rē gessisset. Eo ubi puentū est duces græci ī aram Ne

Themistocles oium prudentissimus

ptūni suā quisq; sententiā scriptā detulere quēnā ex oibus primū: & quē secūdū iudicarēt In ea autē suū quisq; nomē iscripsit se illum q præstātissim⁹ extitisset existimās. Sed ī secūdis partib⁹ Themistocli adiudicādis pleriq; cōgruerūt. Ita cū singuli in prio loco singulos calculos haberēt. In sedo Themistocles multo supior extitit & licet hāc rem greci liuore quodā supsederit iudicare ī suā quisq; patriā reuecti: tn Themistocles & habitus est & celebratus puniuersā græciā oium græcorū lōge prudentissim⁹. Ipse qa nō fuisset honore affectus abiis q ad salaminē dimicassent: ut honore afficeret lacedæmonē se cō

Themistocles lacædemonem cōtulit

tulit. Eū lacedæmonii & splendide exceperūt: & magnifice honorauerūt. Et primas qdē partes rei bñ gestę Eurybiadæ: solertiæ uero ac dexteritatis Themistocli dederūt: utriq; oleaginā coronā donarūt. Præterea hunc Biga: quæ apud spartā erat prestātissima: laudatūq; uerbis amplissimis trecenti ex primoribus spartiatarū q equites uocant discedē tem ad tegeaticos usq; fines comitati sūt. Hunc solū ex oibus quos nouimus hoib⁹ spartiatæ abeuntē deduxerūt. Eidē postq̄ ex lacedæmōe athenas uenit: ibi Timodemus un⁹ ex inimicis ei⁹ alioqn nō e claris uiris liuore insaniens crimini dabat itionē in spartā: dicēs

Timodemus Eurybyades

illū athenarū respectu nō sui ab lacedæmoniis honores assecutū: Et cū nō faceret finē talia dicēdi iquit ei Themistocles. O hō ita res hēt neq; ego si belbitan⁹ forē: sic a spartanis honorat⁹ fuissē: neq; tu etiā si athenien sis. Atq; hæc hactenus: Artabazus Pharnacis uir iter psas cū antea illustris: tū ex reb⁹ platæensibus factus illustrior regē deducebat iis sexagita milibus: quæ sibi Mardonius delegerat: quē ubi traiectu tenus comitat⁹ est: & iā esse ī asia scīit regressus circa pallenen agebat utpote Mardonio p thessaliā macedoniāq; hibernāte: nec alias copias obire curante. nec e sua dignitate existimabat nō dirimere rebelles potidæatas ī quos casu icidisset. Etenī potidæatæ postq̄ rex p̄teriit & classis persica e salamie fugiens abiit e conspectu a barbaris defecerāt. Mox alii quoq; q pallenē ī collebāt rebellantib⁹: tūc uero Artabazus potidæā obsedit suspicat⁹ ēt olynthios abrege defecturos: & ipos obsedit. Eā āt urbē tenebāt Bottici q e sinu thermeo fuerāt a macedōibus eiecti. Hos Artabaz⁹ postq̄ obsidiōe cepit ī paludē deductos trucidauit. Vrbē q; administrādā Critobulo toronæo tradidit ac gñe chalcidēsi. Ita chalcidēses olynthū

Potidæa Pallene

Potidæa Bottici Thermæus sinus

Critobolus Olynthus

optinuere: Expugnata olyntho Artabazus potidææ obſidẽdæ ipenſius incũbebat. Hoc faciẽs cũ Timoxeno ſcionæorũ magiſtratu de faciẽda ꝓditiõe trãſegit incertũ mihi quo nã modo ab initio. Neq; enim tradit. Ad extremũ ita actũ eſt. Quotiens exaratũ libellũ aut Timoxenus ad Artabazum: aut Artabazus ad Timoxenum mittere uolebat eo ſagittæ poſtremo inuoluebat: adaptatiſq; deſuppennis ad locũ de quo conuenerat ſagittã emittebat. Sed Timoxenus qui potidæã ꝓdebat: ꝓditionis cõpertus ẽ. Nã Artabazus ad cõuẽtũ locũ ſagittã dirigens fruſtrãte iactu humerũ cuiuſdã potidæatæ percuſſit. Ad quẽ ſauciũ turba (ut aſſolet in bello fieri) cũ cõcurriſſet ſubito reuulſa ſagita aĩaduertens libellũ detulit ad magiſtratus. Aderat autem & cæterorũ pallenẽſiũ cõmilitiũ. perlecto libello magiſtratus & cognito ꝓditionis auctore nõ tñ cẽſuerũt Timoxenũ eſſe plectendũ ſcionææ ciuitatis gratia: ne in poſterũ ſemp ſcionæi ꝓ ꝓditoribus haberent. atq; hũc quidẽ in modũ Timoxenus ꝓditionis manifeſtus fuit: Artabazũ uero tris iã mẽſes obſidẽtẽ ingens æſtus maris excepit & is diuinitus. Vnde barbari uidẽtes locũ feſtũ lacunoſũ in pallenẽ cõceſſerũt. Quorũ cũ duæ partes pmeaſſent eluuiem: tres aliæ ſupererãt: ꝙs ubi ꝓtranſiſſent: oportebat intrare pallenẽ. Sed eas tanta maris æſtuatio inuaſit: quãta nunq̃ extiterat: ut indigenæ aiũt: cũ ea frequẽter illic accidat. Eorũ qui nandi erãt ignari interiere. Qui erãt gnari: eos potidæatæ nauigiis adorti trucidauere. Huius æſtus ac reſtagnationis & cladis pſarũ ferunt potidæatæ hinc cãm extitiſſe: q; iſti e perſis qui ſũt a mari oppreſſi in templũ Neptũni & eius ſimulacrũ qd' ſitũ eſt in ſuburbanis impie geſſerant. Hãc fuiſſe cauſam illi uident uere dicere. Eos qui ſuperauere artabazus in theſſaliam ad Mardonium duxit. Et cũ iis q regem reduxerũt ita eſt actum. Claſſiarius autem Xerxis exercitus qui ſuperfuerat ubi a ſalamine fugiens attigit aſiam rege cum aliis copiis e cherſonneſo abydũ traducto hyemauit apud cumã. Idẽ prio ſtatim uere ſamũ cõuenit: ubi nõnullæ naues hyemauerãt. Eius claſſis pleriq; epibatæ erãt ex pſis & medis duceſq; ſupuenerãt Mardõtes Bagæi: & Artayntes artachæi: cuiꝰ patruelis Amitres ab eo dẽ aſcitus erat iſtorũ collega. Hi utpote magnope pcuſſi nõ audebãt occaſũ uerſus ꝓducere ne unuſquidẽ: ſed apud ſamũ ſubſidẽtes Ioniã a rebellãdo ꝓhibebat trecẽtas naues cũ iadibus habentes neq; expectãtes fore ut græci in ioniã irẽt: ſed ut ſua tutari contenti ẽſſent ducta ex hoc cõiectura: q; ipſos e ſalamine fugientes nõ fuiſſẽt iſecuti: ſed libẽter abſceſſiſſẽt. Atq; ut ſe uictos mari ita lõge ſuperiorẽ terra Mardoniũ futurũ arbitrabant. Qui dũ apud ſamũ erãt: ſimul cõſultabãt ſi quid mali poſſẽt facere hoſtibus: ſimul ſubauſcultabãt quonã res Mardonii ſpectarent. At græcos excitabat tũ ueris aduẽtus: tum Mardõius in theſſalia agens. Et eorũ q dẽ exercitus pedeſtris nondũ cogebat: naues aũt in æginã abierãt numero centũ ac decẽ præfecto atq; nauarcho Leutychidi q fuit menaris: q fuit Heliſei: q fuit hippocratide: q fuit Leutychide: q fuit anaxilei: q fuit archidemides q fuit anaxandridæ: q fuit Theopõpi: q fuit Nicãdri: q fuit Eunomi: q fuit Polydectis: q fuit pritanis: q fuit Euriphõtis: qui fuit Proclis: q fuit ariſtodẽi: q fuit Cleodæi: q fuit hylli: q fuit Herculis filius ex altera ab regia familia. Horũ oẽs qui prius cõmemorati ſunt præter duos poſt Leutychidem reges ſpartæ fuerunt. Atheniẽſium autem duce Xãthippo ariphrois filius. Hac omni claſſe æginam profecta aduenĩunt eo nuncii ionum: iidem qui nuper ierant ad orandos lacedæmonios ut Ioniam liberarent: quorum unus fuit Herodotus Baſilidis filius: ſeptem ab initio qui coniuratione iter ſe facta de trucidãdo Stratte chiorum tyranno poſtea conſpiratione patefacta per unũ corũ qui rem detulerat. Cẽteri q ſex erant e chio ſubduxerũt: ſpartãq; cõtulerũt: & tũc in æginã oraturi græcos uti

Timoxenus

Artabazimors

Cuma

Leutychides

Stattes

ioniā nauigarēt: ægreq; exoratos delō usq; perduxere. Nā ulteriora oia græcis formidolosa erāt cū locorū ignaris cū plena hostiū esse credētibus: & tātundē abesse samū: quātū Herculis colūnas. Cōtigitq; id rei ut neq; barbari supra samū hesperū uersus nauigare auderent metu perterriti: neq; greci chiorū rogatu aurorā uersus ultra delō. Ita timor mediū eorū tuebat. Dū græci nauigauere in delū. Mardonius q in hybernis apud thessaliā erat. inde mouēs misit ad oraculū quēdam gñe europeū noīe Murē iubēs ut quantūcūq; sibi liceret puaderet ad oraculū cōsultādum: edocuitq; qd uellet ab oraculis scire. Q d' aūt fuerit: haud cōpertū habeo nō enim mēorat: Opinor nihil aliud q̄ de rebus p̄sētibus fuisse. Cōstat hunc murē in telebadiā uenisse: & mercede corrupto quodā indigena trophōiū descēdisse: & ad abas phocensiū & illic ad oraculū quinetiā prius thebas adisse.

Ismenius apollo

Ibiq; tū Apollinē ismenium cōsuluisse q; illic quēadmodū inolympia fas est in tēplis sci scitari oracula: tū quodā nō thebano sed hospite pecunia corrupto i delubro Amphiarai obdormisse. Ideo aūt nēini thebano licet eo i loco uaticinū cē. Q d' cū Amphiara us optionē eis dedisset utrū mallent uate uti se an auxiliatore: thebani sibi auctorē eum malue

Amphiarai tēpl.

rūt. Ea propter nefas est ulli thebāo illic obdormiscere. Tūc autem maximū extitisse miraculū a thebanis mihi narrat Murē europeū peruestigatis omnibus oraculis esse etiā ad phāum Apollinis ptoi. Vocat aūt id phāum ita: sed ipsorū thebāorū est situm supra paludem copaidē ante mōtē proxime urbem acriphiā. Ad hoc tēplum postquā peruēit

Acriphia Mus uir

is qui Mus appellaret: secutos eū tris uiros publice delectos ad describēda ea quæ homini respōderent. Et statim ā tristitē barbara ligua usum: & q eos subsequebant stupuisse audiētes barbarā liguam pro græca. Cūq; nescirēt q̄d i præsēti negocio agerēt: Murē europeū pugillares ab eis quos ferebāt abstulisse: & in illis ea quæ dicerētur a propheta exarasse: cūq; ut dicebāt ligua caria: & ubi illa scripsisset digressum i thessaliā abiisse. Ea Mardonius intelligens quid dicerēt nūcium dehinc athenas mittit Alexādrum macedonē Amyntæ filiū: tū qa in eū ppensi erant persæ. Q uippe cuius sororē Gigæā Amyn

Gigæa Bubares

tæ filiā in matrimonio habebat Bubares uir perses: ex qua genuit Amyntā in asia auimaterni ferētē nomē: cui ab rege phrygiæ data est icolēda urbs alabanda: tū quia audiebat

Alabāda

hospitalē atq; munificū esse uirū Mardonius mittēddū duxit. Hac præcipue rōe arbitratus se cōciliaturū sibi athēienses populū & multū & strenuū esse audiens: & q cladis p̄sēcæ i mari acceptæ præcipuo auctor extitisset. Q uibus sibi cōciliatis spem cōcipiebat facile potiūdi maris prout etiam cōtigisset. Nā terrestribus copiis longe sibi superior cē uidebat. Ita colligebat suas res fore superiores rebus græcorū. Cui fortassis oracula illa reddita suadebant ut athenien sem sibi socium asciscceret. His obtemperps Alexandrum

Temenus

hunc mittebat septimum a Perdicca: qui macedonum tyrannidem optinuit hunc in modū. Tres fratres a Temeno oriundi Gauanes Aeropus perdiccas ex agro in Illyricos

Gauanes Aeropus Perdicas

profugerunt: & ex Illyriis transgressi superiorem macedoniam peruenerunt ad urbē lebæam. Vbi se ad mercenariam operam regi locauerunt unus quidem equis: alter uero bobus: minimns autē natu minutis pecoribus pascendis. Erant autē priscorū hoium

Lebæa

tyrānides in re nummaria exiles nō sōlū populares facultates: Adeo ipsi regi sua uxor co

Regis uxor coca panis crescens.

q̄bat cibaria. Hæc cū aīaduertisset panē pueri Perdiccæ mercenarii dū coqret effici duplū q̄ erat. Idq; semp contigere: indicauit marito. Ille re audita ilico igressus est ut ostētū cerneret quonā mō q̄d maius excresceret. Moxq; accitis mercenariis ut a sua domo discederēt imperauit. Et cū isti dicerēt ita demū se abscedere iustū cē: ubi mercedē accepisset Tūc rex mercedē noiari audiens hunc inquit Solem ostendens in deum contumeliosus

dignam uobis mercedem reddo. Immeabat autem in ædes per fumarium sol. Hoc audientes maiores natu Gauanes & Aeropus stetere attoniti. At adolescēs accipim⁹ rex quæ das prælocutus gladio. (Nam gladium gerebat) circūscripsit in pauimento domus Solem: circūscriptumq; cū ter in sinum suum hausisset: abiit cū cæteris. Quale autem esset id quod faciebat puer: & q; data cū illorū assensu accipiebat minimus natu renunciauit: q dam assessorum regi. Hoc audito rex ira percitus equites ad eos interimendos mittit. Est autem in ea regione amnis: cui tanquam liberatori immolant posteri illorum qui ab argo erant. Hic amnis posteaq̄ eum temenidæ transierant ita uehemens effectus est: ut ab equitibus transiri nequierit. Temenidæ in aliam macedoniæ plagam transgressi habitarunt prope hortos qui ferebantur esse Midę Gordio geniti. Quibus in hortis sua sponte nascūtur rosæ sexagenum foliorum fragrantiori odore q̄ cæteræ: & in quibus ut fertur a macedonibus Silenus fuit exceptus. Super eos situs est fons nomine Berbinus per hyemen inaccessus. Hinc egressi postq̄ eam plagam optinuerunt: Temendæ cæteram macedoniam subegerunt. Ab hoc Perdicca hunc in modum Alexander oriundus est. Amynte filius fuit Alexander: Amyntas Alcetæ: pater Alcetæ fuit Aeropus: Aeropi Philippus: Philippi Argeus: huius Perdiccas qui parauit imperium. Ita Amyntæ fuit Alexander filius: qui ubi athenas uenit a Mardonio missus ita uerba fecit. Viri athenienses Mardonius hæc inquit. Nuncius mihi ab rege uenit in hæc uerba. athenien-sibus iniurias quas mihi intulerunt omnes remitto. Nunc autē Mardoni ita facito. Suam eis regionem reddito: Præterea aliam pro suo arbitratu eligant: suaq; libertate potiant. Quinetiam eorū templa si mecum fœdus inire uolent: oia quæ ego incendi restituito. Hic nuncius cum mihi allatus sit necesse habeo ista exequi nisi per uos steterit. Ego uero hęc uobis duco dicenda: quid insanitis bellum regi inferentes: cui nec unquam præstare: nec semper obstare poteritis. Nostris enī Xerxis & copias & facta auditis quoq; nūc de exercitu q mecū est: quē si supaueritis atq; uiceritis: nulla uobis si sapitis spes erit: cū alius multo maior exercitus sit affuturus. Nolite igit' æquparādo uos regi priuari solo uro: & p uobisipsis assidue discurrē: imo poti⁹ his molestiis uos explicate: cū assit uobis pulcherrima explicādi facultas: q; ab rege prouocati ut societatē belli nobiscū ineatis citra dolum & fraudem liberati eritis. Hęc me iussit athenienses apud uos Mardonius dicere. Ego uero de mea in uos beniuolentia nihil cōmemorabo. Neq; enim nūc primum eam cognouistis. Obsecro tñ ut Mardonio morē geratis: quos si aduerto nō semp ualidos fore ad gerēdū cū Xerxe bellū: quales si aduerterē esse: nequaq̄ huc cū his mādatis uenisse. Quippe regis uires supra hoim sūt & māus prælōga. Quod nisi propere assentiami ni magna pollicētibus. Quippe ex æquo fœdus facere uolētibus timeo uestram uicem: qui ex omnibus sociis & maxime uia habitatis: & soli semper præcipuam cladē accipitis possidētes terram iter diuersas acies positam. Itaq; iducite i hoc aium quod magno pere est e uestra dignitate cū rex magnus uobis græcorum solis iniurias remittēs cupiat effici amicus: Hæc Alexander. Quem athenas euntem ad iducendos in barbari societatem athenienses cum audissent lacedæmōii id ne fieret uehementer extimuerūt reminiscentes oraculorū fatale esse ut ipsi cū cæteris doriēsibus e pelopōneso eicerent' a medis pariter & athenienſibus. Ideoq; sine mora mittendos illuc censuere legatos. Et sane contigit ut contioni adessent lacedæmonii. Extraxerant enim athenienses tempus probe sciētes fore ut lacedæmonii audirent uenientem a barbaro nuncium ad societatem cōtrahendam. Quare de industria id fecere ad declarandam lacedæmoniis sniam suam.

Mydæ horti
Rosæ sexagenū foliorum
Silenus
Berbinus onsf&
Alexādri genus
Amyntas
Alcetas
Palippus
Perdica
Regisuires

Vbi dicendi finem fecit Alexander excipientes nuncii spartanorum ita locuti sunt. quæ Nos uero misere lacedæmonii oratum uos nequid noui in græciam agatis: neq; uerba afferūtur a barbaro admittatis: q; neq; iustum sit ullo modo neq; decorum cum aliis græcis tū pcipue uobis idq; multis de causis. Vos enim hoc bellum excitastis etiam nobis inuitis: & propter imperium uestrum est decertatum: quod certamen nūc in uniuersā græciam emanauit: cuius totius uos præcipui auctores fuistis. & græcis causa seruitutis res nullo pacto toleranda cū præsertim constet athenienses semper & iam inde a priscis tēporibus uindicasse permultos homines in libertatem: & tristem quidem conditionem uestram dolemus: quod iam bis prouentu frugum fraudati estis: & iam domibus quæ diruta sunt caretis. Quo nomine lacedæmonii uobis ac cæteri socii spondent se uxores uestras & omnia ad bellum inutilia proxime domesticos suos quoad bellū hoc steterit alituros. Neq; uero uos Alexander macedo seducat commendans Mardonii orationem. Fa
Tirānis tyranno operā præstat
cit quod sibi faciendum est. Quippe qui tyrannus tyranno operam præstat. Sed nō idē uestra facere interest: si recte sapitis: qui sitis nihil barbaris esse neq; fidum neq; uerum.
Barbaris nihil fidū neq; uerū
Hæc cum nuncii dixissent athenienses Alexandro ita responderunt. Et ipsi cognitum habemus hoc uires medorum etiam atq; etiam maiores esse q̄ nostras. Vt id nihil interfit exprobrare nobis. Attamē i tutanda libertate eatenus resistemus quatenus ualebimus Vt autem societatem cum barbaro contrahamus: neq; tu persuadere tentes: neq; nos si tu tentaueris persuadebimur. Tu uero renuncia Mardonio athenienses dicere quoad sol eodem itinere meabit: quo nunc meat: cousq; se nunquam cum Xerxe societatem inituros: sed se protegendo propulsaturos cum fretos ope deorum atq; heroum: quorum ille nihil pensi habens: & templa & simulacra incendit. Tu quoq; post hac cū istiusmodi oratione ne cōmittas ut athenis uidearis: neue per speciem emolumentorum infanda nos facere suadeas. Nolumus enī te ingratum quippiam ab athēiensibus pati: quibus & hospes & amicus es. Hæc Alexandro responderunt. Nuncii aūt spartiatarū illa lacedemonios uereri ne fœdus ineamus cum barbaro: sane humanum est neq; hoc uerētes eos turpe est uenisse: quibus mens athenienſium explorata esset: quoniam neq; tantū auri usq̄ gentium est neq;: regio ulla specie & bonitate præstās: quam nos accipientes: ut cū medis sentiremus ad tradendam seruituti græciam iduceremur: quod ne faciamus & si uelimus multa & magna nos adhortantur: primum atq; idem maximum q; deorum ędes effigiesq; incensæ pariter & obrutæ sūt: quas nos in primis ultum ire necesse est potiusquā cum iis fœderari qui ista fecerunt. Deinde quod sumus græci eiusdem & sanguinis & linguę: quorum & fana & sacrificia communia sunt & mores assimiles: eorum proditores fieri athenienses non bene haberet. Ex quo si antea nesciebatis nunc ita accipiatis dū uel unius athenienſium supererit: nunquam nos conuenturos esse cum Xerxe. Vestram autem erga nos prouidentiam quod consulere nobis domo carentibus ita ut domesticos nostros alere uelitis gratam habemus. Et licet beneficium uestrum cumulatum sit: nos tamen ita illud orabimus: ut nihil uobis molestiæ afferamus. Quod cum ita sit: copias primo quoq; tempore emittendas curate. Nā ut nos coniectamus non diu differet barbarus ingredi regionē nostram: sed simulatq; acceperit nuncium nos nihil eorum esse facturos quæ orauit: aderit. Qui antequam assit in attica: tempus est nos in boetiam auxilio ire. Hoc ab athenienſibus reddito responso: lacedæmonii spartam reuerterunt.

Herodoti halicarnassei historiarū Liber Nonus: qui inscribit Calliope: Laurentio Vallense interprete.

O cab athenienſibus reddito reſpōſo lacedæmonii ſpartā reuertērūt. Mardonius poſteaq; regreſſus ad eū Alexāder athenienſiū rēſa īdica uit mouēs e theſſalia citato agmīe athenas īre cōtēdit. Q uacūq; iter faciebat: Illinc uiros ad bellū ſumēs theſſalis ducibus quos adeo non pœnitebat eorū quæ hactenus egerāt ut etiā multo ſtudioſius perſā īducerēt. E qb⁹ thorax lariſſæus & Xerxē effugientē ꝺduxerat: & tūc Mardoniū ꝓpalā deducebat in græciā. Mardoniū ubi cū exercitu thebas puenit: thebani exceperūt: ſuadendoq; nō ſinebant ꝓgredi lōgius: q; negarent illū locū ponendis caſtris opportuniorē eſſe q̄ illū ubi ſubſidēs cōſequeret ut oēm græciā ſine p̄lio ſubigeret. Arduū enī eſſe etiā uniuerſis hoibus ui ſubigere græcos īter ſe cōuenientes: qꝺ & antea cognouiſſent. Si uero feceris dicebāt qꝺ nos ſuademus: occupabis nullo negocio ualidiſſima quæq; illorū cōſilia. Mitte pecuniā ad eos qui p̄potentes ſunt in ciuitatibus. Miſſa pecunia græciā ad factionem rediges: Hīc eos q tecū nō ſentient admotis copiis facile expugnabis. Hæc thebani ſuadebāt: quibus ille obtemperandū nō putauit partim animi faſtu: partim acri quadā libidine athenas īterū occupādi: p̄ſertim ſperans īeenſis p iſulas ignibus declaraturū ſe regi ſardibus agenti athenas ab ipſo teneri: Igit' in attica cōtendēs: cū illic athenienſes ne tūc qꝺē īueniſſet: ſed pleroſq; eorū i claſſe ad ſalaminē eē audiret: urbē cepit deſertā decimo menſe q̄ fuerat iterū ab rege capta. Eo poſtq̄ uenit mittit ad ſalaminē Murychidē quēdā helleſpōtiū cū eiſdē mādatis: q̄ Alexāder macedo ptuliſſet. Mittebat aūt eadē mādata gnarus ille qꝺē nō beniuolo erga ipſū animo eē athenienſes: Sed ſperās cōtumaciā depoſituros tāq̄ ſubacta oī attica regiōe & ſub ipſius īperio poſita. Hac de cā Murychidē miſit in ſalaminē. Is ubi in ſenatū uenit Mardonii mādata expoſuit. E ſenatoribus Lycidas ſentētiā dixit ſatius uideri ſibi eē ut ea quæ Murichides apud ſenatū diceret: ipſi admittētes ad populū referrēt. Hæc ille dicebat ſiue q; pecuniā a Mardonio accepiſſet: ſiue q; id ſibi ꝓbareť. Q ꝺ ſimulatq; audiere athenienſes tā ii qui ex cōſilio: q̄ q extra cōciliū erāt īdigne ferētes Lycidā circūſteterūt: lapidibuſq; itereme rūt. Helleſpontiū uero Murychidē dimixerūt illæſum. Excitato de Lycida apud ſalami nē rumore: & cognito qꝺ geſtū erat: athenienſiū uxores alia aliā exhortātes atq; p̄hendētes ultro domū Lycidæ adiere: hoiſq; uxorem ac liberos lapidauerūt. Hūc in modū athenienſes in ſalaminem trāſierūt. Q uam diu ipſi copias e pelopōneſo uenturas ſibi auxilio expectabāt: tā diu hoſtes i attica habuere ſtatiua. At ubi & ſocii tardi⁹ ſegniuſq; agūt: & Mardonius aduentans iā eſſe in boetia audiebať. Ita ſupportatis oibus rebus & ipſi in ſalaminem traiecerūt: nūcioſq; in lacedæmonem miſerūt cū cōqueſtū de lacedæmoniis q neglectui haberent barbarū eſſe atticā ingreſſū: neq; cū ipſis ei in boetiā occurriſſent: tū admonitū eorū q̄ ſibi ſi ad eū deficere uel lent Mardonius ſpopondiſſet: tū p̄dictū niſi p̄ſidio ipſis eſſent ſe aliqꝺ per ſemet remediū inuenturos. Agebāt aūt p id tempus Lacedæmonii ſolennia q̄ uocātur hyacinthia: q̄ feſta dei celebrare plurimi faciebāt. Ad hæc murū ſibi in Iſthmo extruebant: q iā pīnas acceperat. Ad hos poſteaq̄ nūcii athēienſium lacedæmonē uenerūt ducentes ſecū megarenſiū ac platæenſiū legatos: Ephoris aditis ita locuti ſunt: Athenienſes ad hæc nos referenda miſerūt regem medorū cū noſtrā nobis regionem reddere: uel tū ſocietatem nobiſcū æq̄s cōditionibus īire circa fraudem & dolū tū aliā regionem noſtræ addere q̄ ipſi noſtro arbitrio optauerimus: nos tū pudore græci

Lycidas

Hyacintha

nois & ꝑ magno flagitio ducẽtes ꝑdere græciã annuere nolle: ſed recuſare q̃uis iniuriaaf
fectos a græcis ac ꝑditos. Q ui & ſi nõ ignoremus cõducibili⁹ eẽ nobis ſocietatẽ inire cũ
ꝑſaq̃b ellũ gerere: tñ ſpõte nr̃a ſocietatẽ nõ inibim⁹. Et hæc qdẽ nr̃a ſũt q̃ igræcos p̃ſta
mus officia. At uos q tũc i oẽm metũ deueneratis ne paciſceremur cũ ꝑſa poſteaq̃ cõptã
hũiſtis ſniam nr̃am neq̃q̃ ꝑdẽdi græciã & murũ quẽ in iſthmo iædificabatis abſoluiſtis:
nullã hẽtis atheniẽſiũ rõnem. Et cũ cõueneritis nobiſcũ de occurrẽdo ꝑſæ ad boetiã de-
ſtores extitiſtis, p nihilo ducẽtes barbarũ atticã eẽ igreſſũ. itaq; uobis atheniẽſes in ꝑns
uſq; ſuccẽſſẽt q, ñ eſtis offõ fũcti. Q d ſupeſt ut prio quoq; tpe nobiſcũ copias mittatis in
bẽt: quo barbarũ i attica: qm̃ i boetia defecim⁹ excipiam⁹ nr̃a i terra: ubi cãp⁹ thriaſius
appoſitiſſim⁹ erit ad dimicãdũ. Hæc ubi accepe ephori: rñſũ i diẽ poſterũ diſtulerũt. Po
Thriaſi- ſtero die i alterũ. idq; i decem dies fecerũt diẽ de die extrahẽtes: itra qd tp̃s uniuerſi pelo
us capt⁹ põnenſes magno ſtudio icũbẽtes iſthmũ muro itercluſer̃: ad finẽq; ꝑduxere. ñ auſi dicer̃
hãc fuiſſe cãm cur iſti tãtope ſolliciti fuerint cũ Alexãder macedo athenas pergebat: ne
athenienſes medorũ ptes ſequerent̃: nũc aũt nihil aliud cũrarẽt: q̃ ut ſibi iſthmus iædifi-
careẽ putãtes nõ ãplius quicq̃ atheniẽſibus indigere. At ſub aduentũ Alexãdri i atticam
muro: quã extruebãt nõdũ ꝑfecto ꝑſas uehementer extimeſcebãt. Tãdem & rñſũ & exi
Chileus tus fuit hmõi. Pridie q̃ iã ultimũ cõciliũ fieret uir regeata noie Chileus apud lecedæmo-
nios maximæ inter hoſpites potentiæ cũ audiſſent ab ephoris oĩa quæ atheniẽſes dixiſſẽ
his uerbis eos allocut⁹ ẽ. ita ſe hẽt uiri ephori ſi atheniẽſes nõ ſentiũt nobiſcũ ſed cũ bar
baro q̃uis ualido muro ſit iſthmos inædificat⁹: tñ magnæ fores patefactæ ſunt barbaro
in peloponneſũ. Q uare prius eos audiatis q̃ aliq̃d decernant: q̃d cladem greciæ afferat.
Hoc chileus cõciliũ dedit q̃d in aium admittẽtes ephori cõfeſtim nihil collocuti cum nũ
ciis q a ciuitatib⁹ uenerãt: gnq; milia ſpartiatarũ cũ adhuc nox eẽt dimiſerũt ꝓpoſito eis
Pauſanis Pauſania Embroti filio: q̃ ꝓfectura erat q dẽ Pliſtarchi Leonida geniti: ſed cũ is puer eſſet
Pliſtar- Pauſãias ꝓfectus ẽ: q ei⁹ patruelis erat: & idẽ tutor. Nã Cleõbrotus Anaxãdridæ pater
chus pauſaniæ iã ñ ſuperat ñ diu poſtq̃ copias q̃ murũ extruebãt i Iſthmo reduxerat uita fũ-
ct⁹. Reduxerat aũt ab Iſthmo copias Cleõbrot⁹ ob eã cãm q, ſibi iter ſacrificãdũ aduer
Euryana ſus pſam Sol i cælo obſcurat⁹ eſſet. Elegit aũt Pauſanias ſibi collegã Euryanactẽ Doris
ctes filiũ ſuũ gẽtilẽ. His copiis e ſparta cũ Pauſania ꝑfectis nuncii de illarũ profectiõe ignari
ubi dies illuxit ephoros adeunt hñtes i aio abire i ſuã q q; ciuitatẽ. Vbi adierũt ita uerba
fecere. Vos q̃dẽ lacedæmõii deſidẽtes hic celebratis hyacinthia: ac ludꝰtis ſociis ꝑditis:
atheniẽſes uero ut a uobis læſi ob penuriã ſociorũ ita ut poterũt cũ ꝑſa trãſigent. Soluta
ãt ſocietate uobiſcũ palã ẽ nos ſi regis fuerim⁹ ſocii militiæ comites futuros: i quãcũq; re
gionẽ nos illi educẽt. Inde uos diſcetis q dnã uobis ex ea re ſit euẽturũ. Hæc locutis nũci
is ephori iureiurãdo iterpoſito dixere ſuas ſe copias putare in Oreſtio eſſe tẽdẽtes aduer
ſum pegrinos. peregrinos enim barbaros appellabant. Hoc illi nõ intelligentes q d dice
reẽ ſciſcitabãẽ: ſciſcitati & rẽ oẽm edocti atq; ſtupefacti q̃ celerrime abire ad illos iſequẽ
dos & cũ iis q nq; milia finitimorũ lacedemõiorũ delecta. His Iſthmũ uerſus ire maturã
tibus: Argii ubi primũ audiere copias e ſparta cũ Pauſania ꝑfectas: pcõem quẽ optimũ
e diurnis curſoribus inuenerunt i atticam mittunt ad Mardonium: cui uidelicet antea re
ceperãt ſe futuros ipedimẽto: quo min⁹ ſpartiata egrederẽt. Præco ubi athenas peruenit
Mardoni inqt miſerunt me argii nunciatũ tibi iuuentutẽ e lacedæmone eſſe progreſſam
ſeq; ne illa ꝑgrederẽt ꝑſtare neq; ſſe. Ad hæc tu bonũ cõſilium adhibe. Hoc ille locutus
retro abſceſſit. Q uo audito Mardonius iam non fidebat amplius perſtare in attica: ubi

ſō hactenus ſmoratus ſuerat: qđ audire cupet ac ſcire ab athenieſib⁹ qđ ageret: neq; po-
pulās neq; lædēs atticū agrū aſſidue ſperās fore ut ſecū illi paciſceret. Q đubi deſpauit
re cōpta priuſq; Pauſanias cū copiis iſthmū egrederet: ſubduxit exercitū icēſis athēis ſi athenarū
qđ aut murorū aut ædiū priuatarū ſacrarūq; extabat: eo oī diruto: atq; obruto. Iō aūt ex incēdiū
cedēdū ſibi putauit q; neq; adeqtabilis eēt attica regio: neq; ſi ipſe male pugnaſſet euadi
poterat niſi p āguſtias ubi a paucis trāſitu phiberi poſſet. Statuit igit recedere illic the-
bas tū ciuitatē amicā tū rgionē eqtib⁹ oportunā, pfecto illic mardoio & iā iter faciēti p-
ferē nūcius, pperās aliū exercitū mille lacedæmōiorū megara iter hre. Eo audito cōſulta
bat ſi quo pacto hos primū poſſet excipe. Itaq; cōuerſū exercitū ducebat. Megara pmiſ-
ſo eqtatu q oēm orā megaridē icuſaret. huc uſq; europæ ad ſolē occidētē uerſus lōgiſſie
,peciſſit hæc, plica expeditio. p⁹ hæc nūcius ad Mardoniū uēit græcos i iſthmo coactos Decelea
eē. Ita retroceſſit p decelea. Mgratus. n. thebani accolas aſopiorū accerſierāt: q Mardo Sphēda
niū i ſphēdaleas & illinc i tanagrā duces itineris deduxert. In tanagra noctē morat⁹ mar leæ
donius poſtero die in agri thebani ſcolō trāſuerſis tramitibus puenit: Ibi thebanorū rura Tanagra
tāetſi medicas ptes ſouētiū uaſtauit: nō illorū odio ſed igēt i neceſſitate adactus q; uellet Scolos
tū caſtra cōmunire: tū ſi ſibi i acie ñ cederet ex ſnia effugiū cōparare. Exporrexit āt caſtra ager
ſua ab erythreis ſm hyſias platæenſi tenus agro iuxta flumē aſopū muro cōmuniēs: ſed
nō p magnitudine caſtrorū uerū p ſingulas frōtes dena ſtadia hñti. Hoc in ope barbaris Attagi-
occupatis Attaginus phrynonis filius uir thebanus cōuiuio magnifice apparato Mardo nus
niū ipſi & pſarū honoratiſſimos qnquaginta inuitauit. Fiebat aūt cœna thebis. Inuitati Therſan
illi hominē ſunt ſecuti. Cætera quæ refe rā ex Therſandro accepi uiro qđē orchomenio drus
ſed orchomeni inter primos honeſto: q ſe quoq; aiebat ad hanc cœnā ab Attagino inuita
tū cū qnquaginta thebanis. nec utroſq; ſeorſū diſcubuiſſe: ſed i ſingulis lectis alternos p
ſam & thebanū: Secūdū cœnā cū potioni daret opera: pſam q eodē toro recūbebat græ-
ce ipſum interrogaſſe cuias eſſet: ſe uero reſpondiſſe orchomeniū eē: tū illū dixiſſe. Q m
tu mihi mēſæ cōlors & libaminū effectus es: uolo tibi reliquere ſentētiæ meæ monumē
tū: ut ipſe quoq; pſcius huius rei qas tibi cōſulere. Cernis hos pſas in cōuiuiū acceptos &
copias quæ ad flumēi caſtris relicta ſūt. Horum oīm paruo poſt tpe pauculos cernes ſu
perſtites: Et iter dicēdū multas lachrymas pſam effudiſſe: admiratūq; ſe ea oratiōe ad il
lū dixiſſe. Nōne hæc Mardonio expedit dicere & iis perſis q ſecūdū eū in honore ſunt: &
illū ſubieciſſe hoſpes qcqd ex deo fieri oportet: Id hoi inuitabile eſt. Nā ne credibilia q
dē dicentibus credere q lq uult. Hoc pmulti pſarū cū ſciamus: tñ mardoniū ſeqmur illi
gati neceſſitate. Eſt enim hoc in hoibus acerbiſſimū: eū qui multū ſapit minime potētē
eſſe. Hæc ego ex orchomēio Therſandro audiebā: & iō ipſum hæc ſtatui aliis enarraſſe
priuſq; pliū ad platæas factū eſt: Mardonio in boetia ſtatiua habenti attulerūt copias cæ
teri circa greci q cū medis ſentiebāt: & ad athēas cōgregati ſūt præter phocē ſes. Nā &
iſti uehemēter partibus medorū ſtudebāt: ñ tñ uolūtarii ſed coacti. Iidē nō multis poſt
diebus q thebas itū eſt: & ipſi aduenere mille armati duce Harmocyde inter populares
ſpectatiſſimo. Eos Mardonius ubi thebas puenere miſſis eqtibus iuſſit ſeorſum i cāpo Harmo
ſubſidere: qđ cū feciſſēt. protinus affuit uniuerſus equitatus. Vnde poſtea rumor exer cydes
citū græcorū qui cum medis erāt perſuaſit phocenſes ab equitatu iaculis cōfodi: qnetiā
per ipſos phocenſes idem de uulgātum ē: quod tunc dux ſuus Harmocydes his uerbis
adhortabat. O phocēſes palā eſt hos hoies certe nos neci deſtinaſſe accuſatos (ut opi-
nor) a theſſalis. Q uare unūquenq; ueſtrū oportet egregium uirum eſſe: q dedentes nos

fœdiſſima morte trucidari. Ipſi quoq; itelligaht ſe barbaros eſſe iter grecos quibus mortem intulerunt. His ſuos Harmocydes hortabat. Quos ubi concluſere equites inuchebantur tanq; ad eos occidendos telis intentis ueluti emiſſuri: nonnulliq; emiſerũt. Phocenſes ex aduerſo ſtantes facto orbe quoquo uerſus cũ ſeſe opponerẽt ibi equites digreſſi retro abiere incertum an ad hos interficiendos rogatu theſſalorũ ierint equites: & poſteaq; animaduerterunt eos ad defendẽdũ ſe cõuertere ueriti: ne ipſi uulnerarentur ita retro abſceſſerunt tanquam a Mardonio iuſſi: an experiri uoluerint nũquid iſti præſtantiæ haberent. Poſt abſceſſum equitatus miſſo ad eos præcone Mardonius ita inquit: Bono eſtote phocenſes animo. uiros enim uos eſſe dediſtis ſpecimen: nõ tales quales ego audieram. Quo magis alacri animo tolerate hoc bellum. Non enim aut me beneficiis aut regẽ uincetis. Hactenus q̃ circa phocẽſes fũt geſta. Lacedæmonii ubi ad Iſthmũ uenere: illic caſtra cõmuniere. Q̃d' audientes cæteri peleponnenſes utiq; ii qbus meliora cordi erant: cernerẽt q; ſpartiatas' egredi uolentes: idignum ſe putauerũt a lacedæmoniis ſe in exeundo ſuperari. Itaq; cũ pulchre litatũ eſſet: cũcti ex Iſthmo ꝓfecti ſunt: & i eleuſinẽ peruenerũt: ubi cũ pulchra etiã fuiſſent exta ire perrexerũt. Quibus atheniẽſes e ſalamine trã

Erythræ

ſmittentes i eleuſine admixti ſũt. Iſti poſteaq; ad erythras boetiæ uenere: cognito barbaros ad aſopum caſtra habere: inito de hac re cõſilio e regione tetẽderũt ſub cithæronis radicibus: in quos Mardonius q̃ in campũ nõ deſcenderẽt: oẽm immittit equitatũ cui præ

Maſiſtius

erat Maſiſtius: a græcis maſiſtius dictus uir apud pſas ſclytus. Niſæo equo iſidẽs aureo freno: & aliis inſignibus eximie ornato. Equites ubi ꝓmouere ad græcos p turmas egreſſi multũ detrimẽti inferebãt: Fœias eos cõpellando. Erãt forte megarẽſes ea parte collocati: q̃ parte nulla alia magis oppugnari: nullaq; magis ab eqs adiri poterat. Hac impreſſione eqtũ megarẽſes qa ſatagebãt: mittũt ad duces græcorũ pconẽq; ita cũ uenit uerba fecit. Megarẽſes aiũt uiri ſocii nos ſoli excipiẽdis hoſtib⁹ impares ſumus: q tenemus eãdẽ in q̃ collocati ſumus a principio ſtationẽ. Ibi hactenus tã & ſi ære tñ ſtrennue fortiter q; reſiſtimus. Nũc niſi alios nobis ſubſtituatis: ſcitote nos ab acie diſceſſuros. Hæc ubi pco renũciauit: Pauſanias expediri fecit græcos ſi qui alii ultro ad locũ irẽt ut megarenſibus ſuccederent. Recuſantibus cæteris atheniẽſes ſuſcepere hoc munus uidelicet eorũ trecẽti delecti: quibus preerat Olympiodorus Lamponis. Hi fuere q præ oibus græcis ad erythras caſtra habentibus inſtructi ſucceſſere ſagittariis ſibi aſſũptis Qui cũ aliquandiu pugnaſſet hic fuit pugnæ exitus. Impreſſionẽ faciẽte per turmas equitatu. Equus Maſiſtii ut erat præ aliis eminẽs: ſagitta p latus ictus eſt: quo dolore in pedes erectus Maſiſtiũ excuſſit collapſũ cõfeſtim athenienſes circũſiſtũt: equo ꝓhẽſo hoiemq; ſeſe defenſantẽ iterimunt: cũ aliquadiu nõ potuiſſent: ita enĩ fuerat armatus: q̃. ſ. intus gerebat thoracẽ aure

Thorax

is ſquamis cõſertũ deſup phœniceũ paludamẽtũ. Eius thoracẽ cũ ferirẽt: nõ pri⁹ aliq̃d p

Paludamentum

fecerũt: quã q̃dã re aĩaduerſa illũ peuſſit i oculo. Ita Maſiſtius colapſus iterĩt. q̃ res latebat alios eqtes. Nõ. n. eũ aut ab equo cadẽtẽ uiderãt: aut occũbẽtẽ. At ne tũ q̃dẽ cũ ſere cipiebãt q̃d' actũ erat cognouere: ſed p⁹ q̃ cõſtitere qa nẽo ipſis iperabat: ſtati deſiderauerũt ducẽ: cognitoq; q̃d' geſtũ erat mutuo ſe adhortari: oẽs in hoſtẽ equos admiſere ut mortuũ eriperẽt. Eos cõſpicati nõ iã turmati ſed uniuerſos pariter irruere cæterũ exercitũ iclamauerũt. Dũ oĩs peditat⁹ auxilio uẽiebat: Interea cietur acre ꝑlĩ de cadauere. Ar u bi ꝑſidio uenere copiæ nõ ãpli⁹ pſtitere eqtes: ita nec mortuũ eripere potuerũt ſed alios ſuper illũ e ſuis amiſere. Digreſſi illinc duo circiter ſtadia conſultantes quid facto opus eſſet decreuere ſibi carentibus præfecto eundum ad Mardonium. Vbi in caſtra rediere i

gẽs luctus cũ oẽm exercitum: tũ uero Mardoniũ cepit extincti Masistii uiri secũdũ Mardoniũ honoratissimi tã apud persas q̃ apud regẽ. Ita ut eiulatus eorũ oẽm boetiã peruaderet: & seipsos & equos & iumẽta totõderit. Et barbari qdẽ suo more Masistiũ defũctũ honorabãt. Græci autẽ post j̃ equitatũ iuadẽtiũ excepere. & exceptũ reppulere: multo fũt audaciores effecti: & ante oia cadauer plaustro ipositũ p stationes circũtulerũt. Erat aũt spectaculo digna pceritatis ac formæ gratia: q̃ ideo faciebãt: qa cũcti relictis statiõibus ad intuẽdũ Masistiũ pgebãt. Dehinc censuerũt ad platæas dẽscendẽdũ: q̃ sibi platęẽ sis ager multo eẽt opportunior habẽdis castris quã erythræus cũ pp alia: tũ pp aquandi cõmoditatẽ Vbi uisum ẽ in eũ locũ & ad fontẽ gargaphiũ: q̃ ibidẽ est satius abire: & dispositis statiõibus illic habere castra: sũptis armis abierũt p radices citharõis secũdũ hysias i agrũ platæẽsem. Eo cũ puenere statiões nationi cõmunierũt ꝓxime fõtẽ gargaphiũ & phanũ Androcratis herois p nõ editos tumulos & locũ planũ. Ibi i distingẽdis natõibus magna sane altercatio extitit iter tegeatas & athenienses utroq; se dignos q alterũ cornu tenerẽt arbitrãtes & sua facinora p̃clara tũ recẽtia tũ prisca referebãt. Dicebãt qdẽ his uerbis tegeatæ. Hoc nos sp digni honore a sociis oib⁹ habiti sum⁹: quotiẽscũq; apeloponnẽsib⁹ cõmuniter i externas peregrinatiões itũ est & proxime & quõdã iam ide. Ex quo heraclidæ post mortẽ Eurysthæi fũt conati i peloponnesũ redire: quo t̃pe hãc dignitatẽ assecuti sum⁹ ob hãc rẽ gestã. Posteaq̃ cũ achæis & ionibus qui tũc pelopõnesũ icolebãt nos auxiliarii in Isthmũ ꝓfecti cõsedimus aduersus eos qui redire conabãtur: tũc Hylus ōrationẽ habuit ñ expedire ut uterq; exercit⁹ confligẽdo periclitaret: sed ut aliis acqescẽtibus secũ singulari certamine dimicaret. Is quẽ pelopõnẽses iudicarẽt e suo exercitu p̃stantissimũ: accepta cõditiõe pelopõnẽses fœd⁹ i hæc uerba pcusserũt. Si uicet Hylus peloponnẽsiũ ducẽ: ut heraclidæ in paterna reuertãt. Sin uict⁹ fuerit: retro heraclidæ cedãt: & exercitũ abducãt: ne ue p annos cẽtũ de redeũdo in pelopõnesũ agitẽt. omnibus sociis ad eã rẽ uolũtariis elect⁹ est dux atq; idẽ rex noster Echẽus Eropi fili⁹: Phrygis nepos: q̃ singulari cõgress⁹ certamie Hylũ iteremit. Ex quo facto nos cũ alia decora iter pelopõnẽses assecuti sum⁹: q̃ adhuc optinem⁹: tũ hoc ut alteri cornu p̃essemus quotiẽs cõiteritur i expeditionẽ. Et uobis qdẽ lacedæmonii nõ aduersamur: sed optõnẽ cedimus utri cornu p̃esse malitis. Alteri uero cornu ut p̃simus nobis uẽdicam⁹ quẽadmodũ fecimus: ad hoc tẽpus ẽt citra hoc factũ qd narrauimus athenienses⁹ digniores: q̃ hãc dignitatem optineamus: quippe qui prospere & multa nobiscum uiri spartiatæ certamina decertauimus: & multa cum aliis. Quo fit ut æquius sit nos alterum cornu tenere q̃ athenienses: a quibus non tales gestæ res sunt: quales a nobis neq; recentes neque uetustę. Hæc tegeatæ: ad quæ hunc in modum respondere athenienses. Et si scimus has copias pugnãdi cũ barbaro nõ altercãdi gratia esse cõtractas: tñ quoniã tegeata referre cõstituit p̃clara facinora tũ uetusta tũ noua: q̃ p oẽ tẽp⁹ utriq; fecerũt: necesse habemus & nos exponere apud uos. Vnde nobis patriũ est: q̃ semp egregii fuimus esse primos potiusq̃ arcadib⁹ heraclidas: quorũ ducẽ isti apud Isthmũ se prædicãt iterfecisse nos soli excepimus eiectos prius ab oib⁹ græcis: quos illi mycenæorũ seruitutẽ fugiẽtes adibãt: & Eurysthei iniuriã una cũ eisdẽ pugnãdo ꝓpulsauimus: uictoriaq; potiti sum⁹ de iis q̃ tũ pelopõnesũ tenebãt. Præterea argios q̃ aduersus thebas cũ Polynice militauerant uita defũctos & insepultos ducta i cadmeos expeditiõe a nobis receptos fuisse dicim⁹: & i nostra terra apud eleusinẽ hũatos. Iã uero nostrũ p̃clarũ facin⁹ extat i amazõidas: q̃ a fluie thermodõte aliquãdo in nostram terram excurrere. At ne in heroũ quidem laboribus q

Masisti⁹ præstans uir Mardoni us Tonsura ob funus Gargaphius fõs Hysiæ Androcrates Hylus Echẽus

ad troiã bellauerũt fuimus ĩ poſtremis. Sed nihil admodũ ptinet horũ facere mẽtionẽ. Eteni ſiue q tũc egrægii fure: nũc iſtrẽnui ſũt: ſiue tũc iſtrennui nũc egregii ſũt: ſatis ſit de rebus priſcis iſta dixiſſe. Vt nullæ res aliæ a nobis geſtæ ſit: quæ multæ & p̃clariſſimę ſũt, put quorũcũq; aliorũ græcorũ certe ob rẽ i marathone a nobis geſtã digni ſumus: q hoc decus & alia ſuper optineamus: q ſoli græcorũ p̃ nos cũ pſa dimicauimus: & rẽ tãtã aggreſſi uictores euaſimus ſex & quadragĩta natiõibus ſuperatis. Q uo ſolonomie digni ſum⁹ ut hũc loci honorẽ cõſequamur. Verũ nõ decet hac rerũ cõditiõe de loci dignitate cõtendere: ubicũq; & iuxta quoſcũq; uobis lacedæmõii uidebit̃ appoſitiſſimũ nos ſtare illuc euntes optẽperabimus. Vbicũq; eni collocati fuerim⁹: conabimur ſtrẽnui exiſtere Ita q; educite nos tãq̃ uobis pituros. Hæc cũ p̃ ſua parte dixiſſẽt athenienſes: cunctus lacedæmoniorũ exercitus ſucclamauit digniores q cornu tenerẽt athenienſes q̃ arcades. Ita athenienſes tegeatis ſuperiores habuere cornu. Mox hũc in modũ inſtructi ſũt. & q ſuperuenere græcorũ & q a pricipio uenerãt dextrũ cornu tenebãt Lecedæmoniorũ decẽ milia: quorũ quiq; milia erãt ſpartiatarũ: quos cuſtodiebãt leuiter armata trigĩta qnq; milia ſeruorũ ſeptenis ſeruis circa ſingulos ſpartiatas collocatis. Applicauerãt ſibi ſpartiatę & honoris & uirtutis erga tegeatas numero mille & qngentos armatos: Secũdũ hos ſtabãt Corinthiorũ qnq; milia. præter hos iueniebanẽ apud Pauſaniã ſtãtes trecẽti potidea tæ corũ qui erant ex pallene. Iuxta hos ſtabant arcadũ orchomeniorũ ſexcẽti: iuxta hos ſicyonũ tria milia. Hos ſequebantur epidauriorũ octingenti. ſuper hos locati erãt troezenii mille. iuxta troezenios totidem lepreetæ. poſt hos mycenæorum: & tyrinthiorum q̃dringenti: ſecundum hos mille phliaſii: dehinc hermionenſes trecenti. iuxta hermionenſes eretrienſiũ & ſyreorũ ſexcẽti. iuxta hos chalcidenſiũ quadringenti. poſt hos ampratiorarum quingenti. poſt eos leucadiorũ & anactoriorũ octingẽti. hos ſequebantur pallenẽſiũ qui ſũt ex cephallenia ducenti. poſt hos inſtructi ægmetarũ quingenti. iuxta hos megarẽſium tria mia: quos ſequebãtur platæẽſiũ ſexcẽti. Vltimi & iidẽ primi ſtabãt athenienſes leuũ tenentes cornu octo millia duce Ariſtide Lyſimachi. Hi oĩs præter eos qui ſeptem circa ſingulos ſpartanos ſtabant fuerũt numero omnes grauis armaturæ aduerſus barbarũ contracti: Leuiter uero armati trigintaqnq; milia ſeptem circa ſingulos ſpartiatas collocati unuſquiſq; ad pugnandũ inſtructus. Circa cæteros lacedæmonios ac græcos ſinguli ferme leuiter armati numero trigintaquatuor milia quingenti. Summa totius leuis armaturæ quæ pugnare poſſet ſexaginta milia quĩgenti. Totus autẽ græcus exercitus qui ad platæas conuenit pugnæ aptus tam leuis q̃ grauis armaturæ fuit undecim myriades minus mille & octingentis ideſt centum octo milia ducenti. Sed numerum undecim myriadum expleuere theſpienſes: qui aderant ad mille & octingentos: qui nec ipſi arma habebant, Et hi quidem græci ad flumen aſopum caſtra diſtributi communierant. Barbari uero qui cum Mardonio erant poſteaq̃ Maſiſtium luxerunt cognito græcos apud platæas eſſe: & ipſi ad aſopum qui illac fluit e regione ſunt a Mardonio collocati: aduerſus lacedæmonios perſæ qui numero longe antecedebant eorum acies quæ multæ erant uſq; ad tegeatas opponebantur: ita ut quod robuſtiſſimum in exercitu erat: id omne contra lacedæmonios: quod infirmius id contra tegeatas eſſet. Hæc faciebat Mardonius thebanorum indicio atq; admonitu. Iuxta perſas idem collocauit medos. ut ex aduerſo eſſent corinthiis & potideatis & orchomeniis & ſicyoniis. Poſt medos collocauit bactrios ex aduerſo epidauriorum & troezeniorũ & lepræatarũ actirynthiorũ mycenæorumq; & phliaſiorũ. Secũdum bactrios collocauit idos ex aduerſo

Natiões xl. ſuperatæ in marathona

Lacedæmonii ſpartiatę

Lepreetę Phliaſii Anactorii Pallenenſes Ariſtides

hermionēſium & erechtricorū ſtyreorumq; & chalcidentiū. Poſt indos ſtatuit ſacas oppoſitos ambraciotis & anactoriis & leucadiis & palenenſibus & æginetis. Poſt ſacas poſuit ex aduerſo athenienſium platęenſiumq; ac megarenſium boctios & locros & melienſes & theſſalos & mille phocenſium. Non enim phocenſes omnes a partibus medorum ſtabant: ſed eorum nonnulli cum græcis ſentiebant apud parnaſſum deprehenſi & illinc profecti deduxerant: comitatiq; fuerant Mardonii copias pariter & græcorum qui cū illo erant. Contra atheniēſes itē poſuit macedonas: theſſaliæq; accolas. He natiōes a Mardonio in aciem inſtructæ erant maxime celebres maximeq; inſignes & p̄cipue mentione digne: necnon cæterarum quoq; gentiū uiri memoratu digni cū aliarū tū phrygū: myſorū: thrācū: pæonū. Q uietiā ethiopū & ægyptiorum qui hermotibyes & calaſiries nominātur gladio cincti: q ſoli ſūt ex egyptiis pugnaces a Mardonio cū adhuc eſſet in phalero e nauibus in quibus hi epibatæ erant in terram tranſlati. Nō enim cū pedeſtribus copiis quæ cum Xerxe athenas ierant ægyptii cenſi fuerant. Barbarorū (ut etiā ſuperius oſtēſū eſt) triginta myriades fuere. Greçorū uero Mardonii auxiliariū nemo numerū (neq; n. numerati fuerāt) nouit. Vt āt cōiectura colligi licet ad qnq; myriades fuiſſe cōiecto. Tot qui ex aduerſo inſtructi fuere pedites. Eqtatus uero ſeorſū erat collocatus. Ita diſpoſiti nationatim manipulatimq; utriq; poſtero die ſacrificauerūt: Apud græcos haruſpex erat Tiſamenus Antiochi filius. Is enim hunc exercitum uates comitabatur heleius qdem & ex genere iamidarum Clytiades: ſed a lacedæmoniis ciuitate donatus. Nam conſulranti uaticiniū apud delphos de prole reſpondit Pythia qnq; ipſum maximas palmas e certaminibus reportaturum oraculo non intellecto: Tiſamenus gymnaſiis operam dabat: & tanquam gymnicas uictorias adepturus. Cunq; ſe exerceret ad quinq; certamina in uno dum currit olympia uenit in contentionem uictoriæ cum Hieronymo andrio. Lacedæmonii interpretantes non ad gymnica certamina ſpectare Tiſameni oraculum: ſed ad bellica conabantur eum mercede conducere ſut una cum heraclidis belloru m dux regibus foret. Hic animaduertens ſpartiatas plurimi facere ipſius amicitiam abnuebat: q; ne garet ſe alio præcio id facturum quā ſi ſpartiatam ſe ciuem faceret omnia iura ciuitatis impertientes. Id ſpartiatæ cum audiſſent ab initio ferentes indigne: oraculum miſſum omnino fecerunt. Tādē iminente hoc ingenti perſici exercitus metū annuebāt: ipertireq; homini uolebāt. Eos iſte imutatos intelligens negare iam ſe eo ſolo eſſe contentum: ſed oportere fratrē ſuum Hegiam etiam fieri ſpartiatam eadem conditione qua & ipſe fieret. Hoc dicēs imitabat ut cōiectare licet Melampodem regnum pariter & ciuitatē depoſcens. Etenim Melampus cū ab argiis mercede conducere: e pylo ad cōpeſcēdū morbum furoris mulierum argiarū depoſcebat pro mercede dimidiū regni. R ecuſantibus id argiis atq; digreſſis cū plures e mulieribus inſanirēt ita obtēperātes quod Melampus poposcerat daturi reuerterūt. Ibi ille çernēs hos eē imutatos plura optauit negās ſe idultūrū q̄ uellēt: niſi & fratri ſuo Bianti tertiā partē regni donaſſent. Argii in arctum redacti hoc quoq; annuerunt. Ita ſpartiatæ Tiſameno quo maiorem in modū egebāt prorſus aſſenſerūt: & conceſſu iſtorum Tiſamenus heleus ſpartiata effectus quinq; maxime certamina ex oraculo illis optinuit. Hi duo ex omnibus homnibus ſoli ſunt a ſpartiatis ciuitate donati Q uinq; autē certamina hæc fuere. Vnum & id primum hoc quod pugnatū ē ad platæas. Alterū quod i tegea cū tegeatis atq; argiis. Tertiū quod i dipaeuſenſibus cum uniuerſis arcadibus præter mantineos. Q uartum quod cū meſſenis ad Iſthmū. Vltimum quod in tanagra cum athenienſibus & argiis. Hoc ultimum conſumauit

Hermotybies Calaſiries

Tiſamenus Clytiades

Hieronymus

Hegeas Melāpus

Bias

Tiſameni certamina Mātinæi

quq; certamina. Tisamenus igit' spartiatarū tunc' ductor uaticinatus ē grecis i agro plateēsi. Et apud grecos q dē pulchre litatū est si se defenderent nō si asopū transgressi pugnā capesserēt. Mardonio aūt capessendæ pugne auido non extitere pulchra exta: nisi & ipse se se defenderet. Nā is quoq; grecis sacrificiis utebatur hāruspicē habēs Hegesistratū uirū heleū: & Telideorū pstantissimū. Hūc ante ea tēpora spartiatæ cū cepissent: i uinculā cōiecerāt morte affecturi: ut a quo multa itollerāda ppessi fuisset. Hegesistratus in hac calamitate positus utpote pro ꝛia sollicitus & q añ mortē multa ac tristia foret passurus: rē ppetrauit fide maiorē. Nā ut erat ligneis atq; ferratis solleis uictus ferro quod illatū fuit potitus cōfesti excogitauit opus oium q̄ nos nouimus aiosissimū. Cōmētus qua rōne reliquū pedis educeret'. pcidit sibi dimidiū pedē hoc acto q̄is ab excubitoribus obseruaret': tñ subruto muro ,pfugit in tegeā uersus noctu iter faciēs: iterdiu filius se abdēs atq; imorās ut trinoctio tegeā puenerit uniuers lacedemōnis eū passi pscrutātib⁹ admirātibusq; magnopere hois audaciā: cuius dimidiatū pedē iacentē cernebant: ipsū nūq̄ inuenire possent. Ita Hegesistratus lacedæmōios elapsus i tegeam q̄ per id tempus non erat pacata lacedæmoniis transfugit. Sanato uulnere & ligneo pede affecto ex lacedemonius hostis extitit. Sed non ad postremum ei protractum in lacedemonios odiū profuit Nā in zazyntho cū uaticinaret': ab his capt⁹ atq; iterēptus ē. Verū hic Hegesistratus iterius posterior rebus platæēsib⁹ fuit. Tūc āt is a Mardōio nō exigua sūma cōductus cupide sacrificabat cū in lacedæmonios odio: tū lucri gratia. Cū igit' exta nō cēnt pulchra ad pugnā cōmittendā: neq; ipsis persis neq; grecis q cū illis erāt habebāt. n. & greci suum haruspicē quēdā leucadiū Hippomacū, cūq; dilaberent' multi greci suasit Mardōio Timogenides Herpyi uir thebanus: ut exitus citheronis custodiēdos curaret q; diceret assidue grecos ad hostē quotidie transire: seq; cōplures deprehendisse. Iā dies octo abierāt positis e regione castris cū iste Mardonio hoc cōsiliū dedit: Mardonius admoneri se ,pbe itelligēs primis tenebris eqtatū mittit ad ingressus citheronis: q plateas ferūt: qua boetii tria capita atheniēses capita quercus appellāt. Eqtes missi nō frustra puenere. Nacti. n. ingredientia cāpū qngenta iumenta q̄ cōmeatū e peloponeso ad exercitū subuehebāt diripiūt: & eos q iumēta seq̄bant' imisericorditer trucidāt: neq; iumētis neq; hoibus pcentes. In quib⁹ occidēdis posteaq̄ satis sūt grassati cū exteris quæ eripuerāt ad Mardoniū sūt & ad exercitū reuersi. Post hāc rē gestā biduū assūptū ē neutris pugnā lacessēr uolētib⁹. Nā & si asopo ten⁹ barbari ,pcesserāt irritādi grecos grauiores tū sibi trāseundū statuebāt. Eqtatus mō Mardonii ,pgrediebat': & grecos molestia afficiebat: qa thebani utpote i amorem medorum uehemēter ,ppensi ferebāt alacriter bellū: & assidue ,p uehebant' usq; ad plū. Deide excipiētes pse ,piter ac medi pcipue pclara facinora edebāt His āpli⁹ ad decē usq; dies nihil ē actū. Vbi undecim⁹ dies illuxit cū & greci milto plures ,fficerēt' ad platæas castris e regiōe positis & Mardōius stationē grauaret': ibi uenere in colloqū Mardoni⁹ Gobryis fili⁹ Artabaz⁹ Pharnacis uir apd Xerxē iter paucos psarū uirtutis exptę. Quorū cōsultātū hæ fuere sētētiæ. Artabazi q dē expediēs eē cōtractis q̄ primū copiis ire ad mœnia thebana: quo miltū rei frumētarie ipis miltūq; pabli iumētis cōpararēt: atq; ibi cōsidētes p ociū rē cōficerēt uidelicet cū miltū auri tū signati tū ñ signati hērēt: miltū ēt argēti ac poculorū ne pcerēt illi: sed ea ad grecos mitterēt eos pcipue q̄ citatib⁹ pōsiderēt. Fore. n. ut illi suā traderēt libertatē: neq; oportere pugnādi adire discrimē. Eadē thebanorū q̄ isti⁹ snīa erat tanq̄ aliquid ultra hoc pspicientis. Mardonii āt sententia ferocior ptinaciorq; & nullo modo cedēs: qppe opinātis meliorē suū esse q̄ grecorum

Telidæi Hegesistrat⁹ pedem diminuit

Hippomachus

Capita quercus

Artabazus

thebanorũ ſati⁹ prio quoq; tpe cõfligere q̃ cõmittere: ut ples q̃ coacti erãt greci cogerẽt. Hegeſiſtrati uero auſpicia ualere ſinere nec eis uim afferre: quimmo pſarũ more ſeruato debere cõfligere. Mardonio ita opus facto eſſe cenſenti nemo contradicebat. Q ui ibi ſententia ſua uicit accitis cohortiũ præfectis & q ſecũ erant ducib⁹ græcorum (penes eũ nãq; erat ſũma imperii nõ penes Artabazũ) pcõtabat tum quod oraculũ ſcirent de perſis tãq̃ perituris in græcia. Silẽtibus euocatis partim q; ignorarent oracula: partim q; haud tutũ putarent proferre quod ſcirent. Inquit ipe Mardonius: Q uoniã uos aut nihil noſtis aut pmere nõ audetis: ego rẽ pferã tãq̃ bene cognitã hñs. Eſt oraculũ pſis fatale eſſe ut i græciã pfecti diripiãt tẽplũ qd delphis eſt. Vtiq; direpto tẽplo oẽs intereãt. Q uocirca cũ hoc ſciamus: neq; diripere conabimur: neq; adibimus tẽplũ ob hãc cãm iteritũ deuitaturi. Q uo noie q cũq; ueſtrũ bñ pſis uolunt uoluptatẽ capiãt tanq̃ pſis græcos ſuperaturis. Hæc locutus ſecundo loco ſignũ dedit ut oĩa apparãrẽt: & corpora curarẽt uelut i ſub lucis exortũ plio futuro. Oraculũ quod ad pſas aiebat ſpectare Mardõius: id ego ſcio nõ pſis redditũ eſt ſed illyriis: & encheleorũ copiis. Q uod ãt de hoc plio redditũ ẽ a Bacide id uero hoc fuiſſe. Gramineis ripis aſopi ac thermodoõtis: Barbarice graiis acies clamore coibũt. Hic multi occũbent defũcti munere uite. Q uãdo ſagittiferis aderit lux ultima medis. Hæc ego atq; alia his ſimilia e Muſæo noui ad perſas ſpectauiſſe. Fluuius ãt ther moõoon tanagrã ac Gliſantẽ interfluit. In ſequẽti nocte q̃ Mardonius de oraculis iterrogauit exhortatuſq; ſuos eſt excubitores diſpoſiti fuere. Eius noctis cũ multũ proceſſiſſet cõticiniũq; i exercitu eſſet & tps cõcubiũ. Tũc alexãder Amynte dux & idẽ rex macedonũ ad excubias athenienſiũ adeqtauit: Efflagitauitq; ſuos ut cũ ducibus colloqueret. Id audiẽtes excubitores pleriq; remãſerũt: nõnulli ad duces cucurrerũt: qb⁹ aditis iquiunt quẽdam equo aduectum eſſe e caſtris medorũ: q nihil aliud ploqueret niſi nominati appellans athenienſium duces uelle ſe in coloquiũ illorũ uenire. Duces hoc audito confeſtim ad locũ excubiarũ ſecuti ſũt. Q uos Alexãder ubi uenere: his uerbis allocutus ẽ. Viri athenienſes hæc ego uobis uerba depoſito trado: ne cui efferatis niſi Pauſaniæ: ne obid me perditũ eatis. Q uod haudquaq̃ dicerem: niſi cum uniuerſa græcia ſollicitus eſſem: qppe q uetuſta origine græc⁹ ſũ: nec uellẽ uidere græciã plibera ſeruiẽtẽ. Itaq; uos certiores facio Mardonium atq; exercitũ litare nõ poſſe alioquin olim iã cõflicturũ. Is nũc ſacrificia ualere ſinere cõſtituit: ut & ubi primũ illuxerit uobiſcũ cõfligere extimeſcens admodũ quãtũ ego cõiicio: ne plures ad copias ueſtras accedant. Ad hæc uos parati eſtote. Q uod ſi differret Mardonius: nec cõmittet certamẽ uos pſeuerate hic manere: paucos enim dies eis ſuppeditat cõmeatus. Sin hoc bellũ uobis ex ſentẽtia finietur: debebit aliquis ueſtrum reminiſci mei meæq; libertatis: q græcorũ cãrẽ adeo temerariã libẽter tñ feci: ut ad uos cõſilium Mardonii deferrẽ: neue barbari ex iprouiſo uos adorirẽt. Ego aũt ſum Alexãder macedo. Hæc locutus Alexãder ad exercitum ſe recepit ad ſuãq; ſtationem. Duces athenienſium ad cornu dextrum profecti: quæ ab Alexandro audierant Pauſaniæ rettulere. Hac ratione Pauſanias in metum perſarum adductus: quoniam inquit ſub auroram prælium fiet: expedit uos athenienſes ſtare in acie aduerſus perſas uobis cognitos: ut qui cum medis in marathone pugnaſtis: nos uero qui eorum ſumus inexperti atque ignari. (Nemo enim ſpartiata medorum periculum fecit) contra uobis oppoſitos boetios & theſſalos: quorũ ſumus expti horũ græcorũ gratia. Itaq; op⁹ eſt ſũptis armis uos in hoc dextrum. nos in ſiniſtrũ cornu tranſire: Ad hæc ita reſpondere athenienſes. Nobis quoq; olim iam inde ab initio poſteaq̃ aſpeximus perſas aduer-

Muſæus Thermodoon Tanagra Gliſantes

ſus nos eſſe inſtructos: fuit in aio iſtud dicere: quod uos dicere occupaſtis: ſed uerebamur ne non grata uobis eſſet oratio. Nūc quādoq dē ipſi feciſtis huius rei mētionē & nobis iocunda oratio ē: parati ſumus iſtud exequi. Vbi hoc utriſq; cōplacitū eſt: & loca pmutauerūt ſub aurorā rē aduertētes boetii ad Mardoniū detulerunt. Ea audita Mardonius ex tēplo & ipſe conatus eſt pſas cōtra lacedæmonios trāſferre. Pauſanias hoc fieri itelligēs nec latere factū ſuū rurſus in dextrū cornu ſpartiatas reducit. At ubi Mardoniꝰ & ipſe ſuos i ſiniſtrū duxit: & acies priſtino in loco ſtetere: miſſo caduceatore ad ſpartiatas. Mardonius ita inqt. Lacedæmonii uos uero fama fert oium q iſtic ſūt eſſe præſtantiſſimos: q neq; e bello fugiatis: neq; ordines deſeratis: ſed pſtantes aut interficiatis hoſtes: aut ipſi occūbatis. Horū nihil admodū ueri eſt. Q uippe anteq̄ manus conſerantur uos cernamꝰ fugientes: aciēq; deſerentes: & relegato athenienſibus piculo conſiſtentes ex aduerſo noſtrorū ſeruorū: quod neutiq̄ eſt factū pſtantiū uirorū. Ex quo plurimū de uobis nos fefelit opinio quos expectabamus ex nōminis gloria miſſuros ueſtra ſponte caduceatorē nos prouocatū q; cū ſolis pſis tanq̄ huic rei ſufficientes pugnare uelletis. At nihil tale inuenimus quale terebat: ſed potiꝰ eē nos metu pterritos. Nūc igit qm̄ ipſi nō occupaſtis hoc dicere nos occupamus. Vt qnquidē uos iter græcos pſtantiſſimi eſſe exiſtimamini & nos iter barbaros dimicemꝰ totidē utrinq; numero. Et ſi uideat ut cęteri quoq; itidem & illi poſtmodū pugnēt. Sin hoc nō uideat: ſed ſatis eſſe nos ſolos decernere. nos ſoli decernamus & uti e nobis uicerint: ii totū exercitū uicīſſe cenſeant. Hæc fatus caduceator cū aliquādiu expectaſſet: nemine quippiā reſpōdēte retro abiit: & rē Mardonio rettulit. Ille maiorē i modū lætatus & frigida uictoria elatus, eqtatū i græcos īmiſit. Equites i græcos iuecti oēm illorū exercitū pturbabāt iaculis ſagittiſq; inceſſentes. Q ui cū eēnt hippatoxotæ ideſt equites ſagittarii cōminus pugnare inſueti fontē Gargaphiū: unde cūctꝰ græcorū aquabat exercitus cōfuderūt obſtruxerūtq;. Eū iuxta fontē ſoli lacedæmonii ſtationem hębant. Cæteri græci ut q; ſtationes habebant maius minus ue procul illinc aberant. Erat quidem aſopus in propinquo: ſed aquam ex eo ab equitibus miſſilibuſq; phibiti ita ad fontē pergebant. Hunc in modū aqua exercitus exutus cum eſſet & ab eqtatu perturbaretur: Duces gręcorū cū his tū aliis de cauſis frequentes ad Pauſaniā in dextrū cornu ueniūt. Q ui & ſi tales eſſet rerū ſtatus: tamen ob id præcipue angebant q; iam re frumentaria deficiebant: cū ipſorū ſerui in peloponeſum miſſi frumentatum interclu derent ab eqtatu: quo minꝰ ad caſtra reuerterent. De hoc deliberantibus ducibus uiſū eſt ſi perſæ eo die ſupерſederent committere prælium eſſe eundum in iuſulam quæ ab aſopo & a fonte gargaphio ubi cāſtra habebant decem ſtadiis abeſt ante oppidum plateænſe ſita in continente hunc in modum. Fluuius ſuperne e cithærone delabens in cāpū diuortia facit: rurſuſq; intercapedine trium ferme ſtadiorum ſua fluenta cōmiſcet. Huic iſulæ nomē eſt oeroe: quā aſopi filiā eſſe indigenę aiunt. In hūc locū græci tranſire decreuerant: ut & affatim aquæ adu ſū haberēt: neq; ab eqtatu ſicuti cū ex aduerſo erāt infeſtarentur. Et decreuerunt tranſire nocte ſecūda uigilia ne ipſos, pficiſcentes cōſpicati perſę iſequente eqtatu in tumultū uerterent: quiēt cum adeum locū uentū eſſet ubi Aſopi filia Oeroe diuortio aq̄rū e cithærone cingitur mitterent ſub noctē dimidiū copiarum in cithæronem ad recipienda ſeruitia quæ frumentatū conceſſerant. Erant enim illa in cithęrone intercluſa: Hæc ubi ſtatuerunt totū illū die inceſſente eqtatu ſmenſū laborē pertulerūt. Sub exitum diei digreſſus eqtibus ea noctis hora qua de abeūdo cōueneratꝰ pleriq; ſūptis utēſilibus abſceſſerunt nō habentes in aio quem ad locū ut irent conuenerant

Hippatoxotę ideſt eqtes ſagittarii

Gargaphius fōs

Oeroe inſula

Nõnulli ut moueri cœptũ est iter platæensem ad urbẽ intẽdunt cupidi equitatũ effugere: i tẽplũq; Iunonis fugiendo peruenirũt: quod situ est añ urbẽ a fõte gargaphio uigiti stadiis distãs. Quo ubi peruenere positis pro tẽplo armis circa tẽplum ipsum castra posuere. Hos pausanias cernẽs ab exercitu digressos præcipit & ipse lacedæmoniis ut sumptis armis irẽt qua cæteri præcederẽt ratus illos tendere ad locũ cõstitutũ. Ibi ad optemperãdũ Pausaniæ cæteri præfecti parati cũ essent. Amõpharetus Poliadæ tribunus cohortis pitanetorũ negare se fugiturũ peregrinos: neq; ultro dedecoraturũ esse spartã: quin etiã mirari id quod fieri cerneret: quippe qui colloquio supiori interfuisset. Pausanias autẽ & Euryanax cum indigne ferentes nõ parere sibi illũ: tũ ídignus cohortem pitanetã relictũ iri tribuno repugnante: quod erat futurum si ipsi eos missos facerẽt gratia exequendi ea quæ cum aliis græcis cõstituissent hoc reputãtes substiterunt cum laconicis copiis: conabantq; persuadere homini nõ id facto opus esse & alii qdẽ hortabãtur solũ Amõpharetũ a lacedæmoniis ac tegeatis reliqui. Atheniẽses aũt hoc sibi faciẽdũ putarũt: ut ubi collocati erãt: ibi psisterẽt intellígẽtes lacedæmoniorũ ingenia aliud sentiẽtiũ: aliud dicẽtium Itaq; ubi exercitus mouere cœpit equitẽ e suis miserũt speculatũ nũquid spartiatæ tẽtarẽt abire: & abire prorsus in animo haberẽt scisciratũq; a Pausania quidnã facere oporteret. Præco ubi puenit lacedæmonios cernit in loco ístructos: eorũq; primores tẽdere ad rixas Hortãtibus enim Amõpharetũ Eurynacte & Pausania ne lacedæmonios qui soli remanebãt í periculũ traheret: nec dũ persuadẽtibus: donec uẽtum est ad iurgia: iteruenit præco atheniẽsis Amõphareto inter altercãdum sumẽte ambabus manibus saxũ & illud ante pedes Pausaniæ ponẽte ac dicente se illo calculo sentẽtie sue calculum date nõ fugientes esse peregrinos appellãs. Eum pausanias insanũ nec potẽtem mẽtis uocãs: ad præconem atheuiẽsium quæ iussus erat percõtãtem respõdit ut illis referret præsẽtem rerũ sua rum statũ obsecrãs eos ad se ueirẽt: & de discessu eadẽ quæ ipsi agerẽt. Præcõe ad atheniẽses reuerso hos iter se altercãtes aurora deprehẽdit. Ad id tẽpus pausanias morat⁹ dato signo cæteros oẽs lacedæmonios tegeatis sequẽtibus pedita abduxit ratus Amõpharetũ nõ deserturum alios: prout & cõtigit. Horũ itinere rursus ístructa acie atheniẽses iere: & quia lacedæmonii prærupta occupauerãt & cithæronis radices metu equitatus ipsi deorsum ad cãpum deflexere. Amõpharetus nõ credẽs ausurũ ipsos relinquere Pausaniam circuire eos qui manebãt ne desererẽt ordinẽ. At ubi ii qui cũ pausania erãt iã abibãt. Tunc ratus e disciplina militari se deseri sumptis armis cohortẽ suam lẽto gradu ducere ad agmẽ: quod decẽ circiter stadia progressum ad amnẽ Meloentẽ in loco q dicitur argioptus: ubi situ est tẽplũ. Cereris eleusine substiterat opperiẽs Amõpharetí cohortẽ eo consilio ut Amõpharetus cũ sua cohorte non discederet loco in quo instructa erat: sed ío eo psisteret: retro ad hoiem suppetias iret. Itaq; & Amõpharetus cũ suis ad cęteros peruenit & oís barbarorũ equitatus ígruebat agẽs ꝑ sua cõsuetudie. Nã cũ íspexisset locũ ubi superioribus dieb⁹ habuerãt græci castra uacuũ admissis equis assidue insequẽs illos adeptos urgebat. Mardoni⁹ quoq; cognito hostiũ nocturno hitu íspectoq; loco deserto accítis Thorace larissæo & frib⁹ eius Euryphylo & Thrasidæo inqt: Filii aleuei qd nã dícetis adhuc cũ hæc deserta cernatis a lacedæmoniis: quos negabatis uos finitimi ex acie fugere: sed uiros sũmos eẽ í re bellica: qui & prius ut oẽs uidimus locum in acie immutauerunt: & nunc proxima nocte se fuga proripuerunt. Proripuerunt autem quia necesse eis erat cum his prælio decernere: qui non falso sunt hominum præstantissimi. Vnde nullius esse se præcii inter græcos & ipsos nullius præcii uiros ostenderunt.

Iunonis tẽplum

Amõpharetus Pitaneti

Meloís flu.

Argioptus

Cæterum uobis pſarum inexpertis ſane q̃ ignoſcebā laudātibus iſtos uobis exptos. Arta bazum autem uehemētius admirabar formidare lacedæmōios & prę formidine ſentētiā dicere ignauiſſimā expedire: & his caſtris nos in urbem thebanorū cōcedere obſidendos quā ſententiā rex antea aliunde q̃ ex me audiet. Sed de hoc alias dicet. Nunc autē iſtis ita faciētibus nō eſt remittendum: ſed inſtandum: donec intercepti nobis dēt pœnas eorum quæ in perſas perpetrarunt. Hæc locutus perſas Aſopo tranſmiſſo curſum ducit contra græcorum agmen tanq̃ fugā capeſſentiū Lacedęmonioſq; ſolos ac tegeatas adeptus eſt. Nam atheniēſes trāſuerſis tramitibus ſupter prærupta in planū digreſſus nō cernebat. Cæteri barbarorum agminū præfecti perſas mouētes ad gsæcos inſequendos conſpicati ſublatis & ipſi ſignis cuncti iſequuntur pro ſe quiſq; maturātes nulla diligentia nullo ordine uiā igreſſi. Et iſti quidē uociferatione ac tumultu inſtabāt græcis tanq̃ excepturi. Pauſanias uatē ubi eq̃tatu premi cœpit: equitē ad athenienſes mittit qui hæc diceret. Viri athenienſes propoſita dimicatiōe maxima ut aut libera græcia ſit aut ſeruituti obnoxia proditi ſumus a ſociis noctu elapſis & nos lacedæmōii & uos atheniēſes. Q uod reliquū ē ita nobis uidetur eſſe faciēdum: ut q̃ ſtrenuiſſime poſſumus noſmetipſos defenſātes mutuo ſimus auxilio ſi i uos priores impetū dediſſet equitatus: e noſtra dignitate erat & tegeatarū qui nobis cum græciā nō prodiderūt ſubſidio uobis uenere. Nūc quoniā totus i nos equitatus cōtendit debetis uos ad partem maxime laborātē ſuppetias ferre. Q uod ſi uobis aliquo diſcrimine occupatis: fas nō eſt ſubſidio uenire: ſaltem hoc gratificami nobis ut ſagittarios mittatis quos agnoſcim⁹ lōge oium qui i hoc bello ſūt promptiſſimos eē ad nos exaudiēdos. Hæc ubi audiere athenienſes cum mouerent ad ferendam ſtrenue opē: & iam aduentarent ibi in eos ii græci qui partes regias ſequebantur ex aduerſo iſtructi inuadunt: quo factū eſt ut atheniēſes ab iis urgentibus auxilium ferre nō poſſent ægre admodum id ferentes. Ita deſtituti lacedæmonii numero cum leui armatura quinquaginta milia & tegeatæ numero tria milia. (Hi enim nuſq̃ ab lacedæmoniis diriməbātur) Sacrificauerunt tanq̃ cōflicturi cum Mardonio præſentibuſq; copiis: & cum litare nō potuiſſent: multi eorum interea cadebāt: multo plures uulnerabantur. Confectis enī gerris perſæ ingentem uim ſagittarum emiſerunt adeo inſtanter ut ſatagentibus ſpartiatis & quia litari non poterant reſpiciens ad templū Iunonis plateænſium Pauſanias inplorauit deā obſecrauitq; ne ſpes ſua ipſos omnino fruſtaretur. Adhuc eo deam his uerbis inuocante. Tegeatæ prius exurgentes in barbaros tendunt: ſtatimq; poſt Pauſaniæ præces ſacrificantibus lacedæmoniis extra pulchra extitere: qui aliquātulo poſt & ipſi in perſas eunt. Perſæ omiſſis arcubus ex aduerſo ſtetere. Ad quorum gerra primum pugna atrox cōmiſſa eſt iuxta ipſum. Cæteris templum eaq; pertinax: donec ad propulſionem uentum eſt. Si quidem barbari præhenſantes lanceas cōfringebāt: nec audatia nec robore inferiores: ſed inermes erant & imperiti: nec hoſtibus prudentia pares: qui & ſidenī plures ue aut pauciores in ſingulos irruebant: tamen quia confuſi incidebant: a ſpartiatis conficiebātur. Mardonius qua parte ipſe ex equo albo ciēs pugnam mille delectis perſarum præſtantiſſimis ſtipatus ea maxime parte hoſtem urgebat: qui q̃diu ſuperfuit tādiu perſæ reſiſtētes ſeſeq; defenſantes ſtrauere multos lacedæmoniorum. Poſtea uero q̃ Mardonius & agmē quod circa illud robuſtiſſimū erat occubuit: tū demū alii quoq; terga uertētes ceſſere lacedemoniis: quorum pleriſq; officiebat ueſtis armis uacās. Inermes enim cum armatis prælium faciebant. Ibi & ultio necis Leonidæ de Mardonio pacta eſt ſecūdum oraculum ſpartiatis redditum: & uictoriā omnium quas unq̃ nouimus

ſpecioſiſſima potitus eſt Pauſanias Cleombroti filius Anaxandridæ nepos. Horũ ſuperiora maiorum nomina in Leonida recenſui: qui & Pauſaniæ maiores fuere. Oppetiit aũt Mardõius ſub Arimneſto uiro iter ſpartiatas eximio: q aliquãdiu poſt bellũ medicũ trecẽtos uiros ſecũ habẽs apud ſtenyclerũ cũ ꝯibus meſſeniis quibus cum erat bellũ cõflixit: ubi ipſe & trecenti occubuere. Ad plateas autẽ perſæ poſtq̃ a lacedæmoniis ĩfugã uerſi ſunt: nullo ordine ad caſtra ſua contendunt: & ad murũ ligneũ quẽ fecerant in parte quadam agri thebani. Tenet me admiratio cum iuxta lucum Cereris dimicaretur: ne unum q̃dẽ perſarũ uiſum eſſe intraſſe phanũ: neq; circa tẽplũ occubuiſſe: ſed pleroſq; ĩ prophano: opinor ſi quid de rebus diuinis opinari oportet: deam ipſam eos non recepiſſe: quia tẽplum quod eſt in eleuſine anactorium concremauerant. Hactenus pugna hæc geſta eſt. Artabazus Pharnacis cui iã inde ab initio diſplicuerat: Mardoniũ relinqui ab rege in græcia: quiq; multis uerbis pugnã diſſuadẽs nihil ꝓfecerat: hoc ſibi agẽdũ putauit: Is q; ſibi nõ placerẽt q̃ a Mardonio fiebãt: eos q̃bus ꝑerat (Præerat aũt nõ paruis copiis) ad quadraginta milia hoium ducebat iſtructos dũ præliũ fiebat quid futurũ e prælio eſſet ꝓbe itelligẽs: iuſſeratq; oẽs ire cõfertos q̃cũq; ipſe duceret: & q̃ uiderẽt ipſum feſtinãtẽ. Sic iuſſas tanq̃ ad pugnã copias ducebat: cernit ꝓſas fugiẽtes. Ita nõ ſeruato amplius eodẽ ducẽdi ordine: ſed repẽte effuſo curſu fugæ ſe dedit non ligneũ murũ uerſus aut thebana mœnia: ſed ad phocẽſes animo celerrime pueniẽdi ad helleſpõtũ. Et ii q̃dẽ horſum iter itẽderũt. Cæteris aũt græcis q ſtabãt a regis partibus ignauiter de iduſtria agẽtibus: Boetii tamẽ ꝓdiu cũ atheniẽſibus decertauerũt. Nã ex thebanis q cũ medis ſentiebant hi nõ parũ ſtrẽnuos ſe præſtiterũt: q uolẽtes ultro ignauiter agere ita dimicarũt: ut trecẽti eorũ priores ac fortiſſimus quiſq; illic ſub atheniẽſibus occubuerint. ubi & iſti terga dederũt nõ quo ꝓſæ & alia multitudo: quæ aut cũ nemine pugnauerat: aut non expectauerat: ſed thebas uerſus fugerũt. Oẽm rẽ pepẽdiſſe e ꝓſis quãq̃ & ipſorũ q dã ãteq̃ cũ hoſte cõgrederẽt: fugæ ſe mãdauerũt: apud me fidẽ facit q; ad ꝓſas ĩtuebant: atq; ita cũ cti illis uictis fugã capeſſerũt: præter equitatũ tũ aliũ tũ boetiorũ: q hactenus ꝓfuit fugiẽtibus ut aſſidue adhærẽs hoſti arceret eũ ab amicis quos græci iſeqbant. Inſeqbant eni græci uictores urgẽdo xerxianos atq; iterficiẽdo. Inter hũc tumultũ nũciat græcis: q circa tẽplũ iunonis iſtructi a prælio aberãt geri præliũ & Pauſanios uicere. Ea re audita corithii megarẽſes & phliaſii nullo ordine eũt: corinthii recta ꝓ colles q̃ it ad Cereris tẽplũ: alii ꝓ campũ q̃æ plãiſſima uiarũ eſt. Quos iã hoſti ꝓpinquos nullo ordine irruere conſpicati thebani equites: quorũ præfectus erat Aſopodorus Timãdri equos ĩ illos incitauerũt: eoſq; adorti ſexcẽtos ſtrauerũt. Cæteros ad cithæronẽ uſq; ꝓſecuti terga ceciderũt. Et iſti quidem megarenſes atq; phliaſii nulla cũ laude perierũt. At perſæ cætera q; multitudo poſtq̃ ad ligneũ murũ effugerũt: turres antequam lacedæmonii aduenĩãt: aſcẽdere occupãt. illis conſcenſis q̃ cõmodiſſime poſſunt murum præſtruũt. Ex quo ſubeũtibus mox lacedæmoniis acrior extitit muri oppugnatio. Nam quoad atheniẽſes abfuere nõ modo ſeſe barbari defenſabãt: ſed etiã lacedæmoniis antecellebãt ut pote ignaris murorũ oppugnãdorũ. Vt uero atheniẽſes ſuperuenere tum atrox muri oppugnatio ꝓpugnatioq; extitit: eaq; per magno temporis ſpatio tandem uirtute & ꝑtinacia athenienſes murũ tranſcenderunt: ſubtrueruntq;: atq; ea parte ſe græci infuderunt: quorum tegeatæ ittoiere principes: iidẽ tẽtoriũ Mardõii diripuerũt: & ex eo cũ alia: tũ uero equorũ præſepe Mardonii ex ære totum ſpectatu dignũ: qd̃ præſepe Mardonii tegeatæ in tẽplo Ageleæ Mieruæ repoſuerũt. Nã cætera q̃ cepe i unũ cũ cæterorũ græcorũ ꝓda cõtulerũt

Pauſanias uictor Mardõii mors Arimneſtus Stenyclerus Aſopodorus

Proruto muro barbari nó amplius caterua cõgere nemo ſtrẽnuitatis memor eẽ uidelicet oppreſſi intra exiguũ tẽpus: & toc myriadibus iterceptis exterriti. Quos tãto ſtudio grẽci trucidabãt: ut ex triginta myriadib⁹ exceptis quatuor cũ qbus Artabazus aufugit: ne tria qdã milia hoium cædi ſupfuerint. Elacedæmoniis q ſpartani eſſent unus & triginta ſunt oio deſiderati. Tegeetarũ ſedeci athenienſiũ duo & qnquagita. Inter barbaros ſtrẽnuiſſimi extiterũt eſpeditib⁹ qdẽ pſæ ex eqtibus aũt ſacæ. Euiris uero Mardonius. Inter græcos cũ tegeatæ atheniẽſeſq; multũ eminuerũt: tũ multo plus lacedæmonii: qd' nulla alia re poſſũ oſtẽdere: niſi q oẽs ii eos q ſibi oblati ſunt uicerũt. Lacedæmonii uero qd' robuſtiſſimũ fuit hoſtilis exercitus ſuperauerũt. Quorũ longe pſtantiſſimus extitit meaſnia Ariſtodemus is q ſolus trecentorũ ex thermopylis q euaſiſſet dedecus ignominiãq; acceperat. Secũdũ hunc nauauere operam poſidonius & phililocyon & Amõpharetus ſpartiata. Quãq cũ ſermo haberet' qſnã pſtantiſſimus extitiſſet: ii ſpartiatæ q affuere cenſuerũt Ariſtodemũ: & ſi præclara facinora edidit: tamẽ ad eluendã eã quã cõtraxerat inuidiã: ordinẽ deſeruiſſe. & ppalã mori uoluiſſe. Poſidoniũ uero q perire noluiſſet: ob id extitiſſe tanto pſtabiliorẽ uirũ. Verũ id fortaſſe liuore dixerũt q hac ípugna mortẽ oppetiere: oẽs honore affecti ſũt pter Ariſtodemũ: q iõ caruit honore q ob cãm pdictã ſibi occũbẽdi putauit. Hi ſũt q ad platæas nobiliſſimi extitere. Nã Callicrates extra pliũ occubuit: quo neo tũc i caſtra græcorũ pſtãtior uenerat nõ mõ lacedæmoniorũ ſed ét aliorũ græcorũ. Hic cũ pauſanias ſacrificaſſet ſedẽs i ordine ſagitta p latera ictus ẽ: & cũ aliis pugnãtibus ipſe exportaret' ſeſe moriẽtẽ miſerabat' ad Arimneſtũ uirũ platæenſẽ inqẽs nõ ſibi dolere q p græcia periret: ſed q nihil mãu uſus eẽt: nullãq; operã nauaſſet dignã ſe & ſua cupiditate nauãdi. Ex atheniẽſibus eminuiſſe fert' Sophães Euthychidis e tribu decelenſi. Decelenſes ãt rem aliqñ geſſerũt ut ipſi athenienſes aiunt in omne æuum fructuoſam. Si quidem cum olim ad inueſtigandam Helenam tyndaridæ cum magnis copiis orã atticã inuaſiſſent: & populos e ſedibus ſuis eiicerent ignari quonam loci ſubducta Helena eſſet: tũc decelẽſes ferunt' & ut quidam uolũt ipſe Decelens tum dolore contumeliæ: quæ Theſeo fieret: tũ metu totius atheniẽſiũ ſoli ne uaſtaretur expoſuiſſe illis oẽm rem geſtã: eoſq; deduxiſſe ad aphidnas: quas Titacus indigena tyndaridis proderet Quo ex facto decelenſibus pmanſit ad hãc uſq; memoriã in ſparta immunitas uectigaliũ & dignitaꝫ præſidendi: adeo quidem ut bello: quod multis poſtea annis inter athenienſes atq; peloponnenſes geſtum eſt: Lacedæmonii cum cæteram atticam popularen tur: a' decela temperauerint. Ex hoc populo ortus Sophanes & pclariſſime inter athenienſes nauata opera ancipiti ſermone celebrat': uno fert' geſtaſſe ferreã anchorã e balteo thoracis cathena alligatam: quam quotiens aduentantibus hoſtibus propinquus erat abiiciebat: ne illi irruentes ipſum ex ordine ſummouere poſſent. Rurſus eiſdem in fugã reuertẽtibus reſumpta anchora ita fugiẽtes inſeqbat'. Altero ſermone a ſuperiori diſſerẽte fert' geſtaſſe anchoram non ferreã ex balteo alligatam: ſed inſignitã in ſcuto qd' nunq acqeſcẽs aſſidue rotabat'. Extat & alterũ Sophanis pclarum facinus q obſidentibus æginam atheniẽſibus Eurybiadem uirũ argiũ quinq certaminum uictorẽ ex quo catione interemit. Sed aliquãto poſt hoc bellum in quo uir egregius extitit dũ athenienſium una cum Leargo Glauconis dux eſſet: & de metallis aureis decertaret: contigit ut ſub hedõib⁹ apd datõ occũberet. Poſt barbarorũ ſtragẽ ad platæas editam trãſfugit illuc ad græcos mulier qdã q erat pallaca Pharnadatis filii Teaſpis uiri pſæ: Hæc cũ accepiſſet pſas ſuſos eẽ: græcos uictores tũ mlto auro ornata iter ãcillas & ipas ornatas cũ

Ariſtodemus prẽſtantiſſimus

Poſidonius

Callicrates

Pauſaniæ mors

Sophanes

Decelẽſes

Aphidneſ Titacus

Sophanes

Eurybiades

ueſte ſpeciocíſſima carpento aduenit ex eoq; deſcẽdens pgit ad lacedæmonios adhuc in cede occup atos: & intuita Pauſaniã illa oia adminiſtrãtẽ agnouit hoiem: cuius & nomẽ iãpridẽ & patriã dedicerat. Eius genua amplectẽs ſpartę rex inqt libera me ſupplicẽ capti uitatis ſeruitute: quã ẽt hoc facto demeritus es: q; iſtos extinxiſti neq; dæmonũ neq; deorũ reſpectũ habẽtes. Eq dẽ genere ſũ coa Hagetoridæ Artagoræ filia: ui raptã ex co uir pſes habuit. Huic reſpõdẽs Pauſanias bono inqt aio eſto tũ qa ſupplex: tũ qa multa loq̃ris uera. Nã filia es Hagetoridæ coi mihi iter oẽs q illa circa loca icolũt hoſpitis ſũ imi. Hæc locutus eã i præſentiarũ ephoris q aderãt cõmẽdauit. poſt modũ i æginã quolla uoluit ducẽdã curauit. poſt hui⁹ mulieris digreſſum cõtinuo mãtinei ſuperuenerũt re iã cõfecta q ſe aiaduertẽtes uẽiſſe ſero ad pugnã magnæ iacturæ loco id ſibi eẽ putauerũt: ſed idoneos ſe eẽ ad ſũendas de ſe pœnas dixere. Itaq; cognito medos q cũ Artabazo erãt fugę ſe mãdaſſe: eos i theſſaliã uſq; pſecuti ſũt: & ſi uetãtibus lacedæmoniis iſeq; fugiẽtes. Idẽ poſtea domũ reuerſi duces ſuos exilio mulctauerũt poſt mãtineas aduenere heleis: q itidẽ ut matinei magno id ſibi detrimẽto extimãtes domũ regreſſi ſunt: ſuoſq; & ipſi duces exilio mulctauerũt. Hactenus de mãtineis & heleis. erat ad platæas i exercitu ægi netarũ e primoribus Lampõ Pythei: q Pauſaniã adiẽs ifandiſſima uſus ẽ oratiõe iqens ſi li Cleõbroti rẽ tu mirificã & magnitudine & fulgore geſſiſti: cui dii tribuerũt: ut libera ra græcia oẽs quos nouimus græcos gloria ſupgrederiris. Q uod ſupeſt i hac re agas ita. ut & tu maiore fama celebreris: & aliqs barbatorũ poſthac caueat nefanda facinora ppetrare i græcos. etenim Leonidæ apud thermopylas iterẽpti reciſo capite Mardonius ac Xerxes trũcũ i crucẽ ſuſtulerũt: qb⁹ ſi uicẽ reddes: laudẽ nãciſceris primũ ab oibus ſpartiatis: Secũdo loco ab uniuerſis græcis. Si qdẽ ſuffixo Mardonio Leonidã patruũ tuũ fueris ultus. Hæc Lãpõ gratiã ſe initurũ ratus apud pauſaniã dicebat. Cui reſpõdẽs pauſanias tuã inqt hoſpes æginęta beniuolẽtiã atq; pudẽtiã amplector: tñ ab eqtate iudicãdi deerras. Nã & me & patriã quos i altũ extuliſti ob hæc geſta ad nihilũ redigis: cũ ſuades mihi ſæ uire i mortuũ: aiſq; me auditurũ melius ſi iſtud fecero: quod barbaros decet potius facereq; græcos: quodq; i illis & exprobamus. Q uare ego neq; æginetis neq; iis quibus iſta ꝓbant aſſentior: cõtẽtusq; ſũ ſpartis placere: ut honeſte agã honeſteq; dicã Leonidæ cui me iubes parẽtare affirmo & ipſi & cæteris q apud thermopylas occubuerũt magnifice eſſe parẽtatũ innumerabilibus horũ funeribus. Tu uero poſthac ad iſtud cõſulẽdũ ne me adieris: quod tibi ipune eẽ loco beneficii ponas: Hoc cum ille audiſſet abiit. pauſanias edito ꝓpoſito neqs de præda quid tãgeret: iuſſit ſeruos oẽm cõportare pecuniã. Illi p caſtra diſpſi inueniũt tentoria & argento referta. Lectoſq; auro & argento conſtratos: crateras etiã aureas phialaſq; & alia uaſa potoria necnõ ſaccos ſupplauſtra inter lucentibus intus iclufis ex auro & argẽto lebetibus. Q uinetiã e cæſorũ cadaueribus exuebãt armillas & torques & acinaces aureos. Nã uarii generis ueſtimẽta nullius momẽti habebant. earũ rerũ multũ furto ſubtrahẽtes ſerui æginetis uenũdabãt. multũ quod occultare nõ poterant repreſentabãt. Vnde principiũ extitit ingẽtiũ diuitiarũ æginetis ut pote aurũ a ſeruis pro ære mercãtibus: collata pecunia decimã ſelegerunt: ex q̃ tũ deo q delphis eſt tripes aureus ibi repoſitus eſt iſiſtẽs ſup tricipiti ex ære colubro ꝓxime arã tũ deo q eſt in olympia Iuppiter æreus decẽ cubito rũ: tũ deo qui ẽ apud Iſthmũ Neptunus æreus ſeptẽ cubitorum: Hac pãrte ſelecta cætera s inter ſe diſtribuerũt pro ſuo q̃ſq; merito accipientes. Itẽq; pallacas perſarum & aurum & argentũ & reliquã pecuniã cũ iumentis. Q uæ ãt peculariter data ſunt q optimã operã nauauerũt ad platæas referẽ a

Lampon

Tripes aureus

nemine: data tamen fuisse arbitror. Certe Pausaniæ sũt ex omnibus dena & ea electa dono data ex mulieribus: eqs talentibus: camelis & item ex cæteris rebus. Feruntur autem hæc quoq; acta eẽ: & Xerxẽ dũ e græcia fugit oẽm apparatũ suũ ex auro argẽtoq; & peripetasmatis Mardonio reliquisse: & Pausania dũ eum apparatũ uidit: iussisse pistores & coquos cœnã sibi uti Mardonio instruerent: quod cũ illi fecissent tũ Pausanias lectos i tuẽtẽ aureos argẽteosq; probe instratos: mẽsas etiã aureas ac argẽteas magnificũq; cœnæ apparatũ ppositis bonis stupefactũ imperasse piocũ suis ministris ut laconicã instrueret cœnã. Id cũ illi ex spacio multũ distãte fecissent: ibi eũdẽ cachinnãtẽ accersisse græcorũ duces: eisq; ubi cõuenerũt iter ostẽdẽdũ utriusq; cœnæ apparatũ dixisse uiri græci hac ego uos de cã cõuocaui: q; uolebã uobis amẽtiã medorũ ducis ostẽdere: q eũ talẽ uitã duceret: ad nos subigendos uenit: qui tam misere uictitamus. Hæc pausanias apud græcorũ duces dixisse fert. Interiecto deinde tẽpore cõplures platęẽsiũ reppererũt locu los auri argẽtiq; & aliarũ pecũiarũ. Hoc quoq; rei apparuit postmodũ i his mortuis carne nudatis ut cũ eorũ ossa cõportarẽt unũ in locũ platæenses inuẽtũ sit caput nullã sutura habens: sed ex uno osse solidũ. Itẽ maxilla cũ eo qd' sup maxillã ẽ habẽs dẽtes & si distictos: tamẽ ex uno osse uniuersos tã molares q̃ cæteros. Q uinetiã ossa uiri quiq; cubitorũ. Postero die cũ Mardonii cadauer nõ extaret icertũ a qbus hoibus subtractũ. Audiui tamẽ iam diuersos illũ sepelisse: & ob id pmultos scio ingẽtia dona ab Artõte Mardonii filio accepisse. Q uis curã insceperit cadaueris Mardonii humãdi: pro cõperto non potui audire: habet tamẽ huiꝰ rei nõ nihil famæ Dionyphanes uir ephesius & Mardonius qdẽ hoc modo tumulatus est. Græci uero postea q̃ pdã dispertierũt: cæsos separatim qsq; suos tumularũt lacedæmonii tribus sepulchris effectis. In eorũ uno sacerdotes e q bus fuere Posidõius & Amõpharetus & Philocyõ & Callicrates. In altero reliquos spartatas: In tertio seruos humauerunt. Hunc in modũ lacedæmonii sepulti sunt. Tegeatæ uero & athenienses suos utriq; promiscue cõdiderũt: necnõ megarẽses atq; phliasiũ suos ab eqtatu iteremptos. Horũ oium sepulchra fuerũt plena. Nã alioꝝ sepulchra quæ ad platæas ostẽdunt': ea sunt quãtũ ego accipio ab iis excitata: q erubescebãt se a pugna ab fuisse cum sero supercueniissent. Q uippe tumulus illic uisit: ir q dicit' æginetarũ: quẽ ego audio decẽ post hãc pugnã annos rogatu eginetarũ ab Cleade Autodici uiro platæẽsi illorũ hospite excitatu fuisse. Græcis stati a cæsorũ hũatiõe i agro platæẽsi inito cõsilio ui sũ ẽ bellũ thebis iferẽdũ petẽdũq; eos q cũ medis sensissẽt: & i primis Timegenidẽ & Attaginũ: q pricipes factiõis extitissẽt: & i eos dedidissent nõ prius ab urbe discedẽdũ q̃ eã euertissent. Hoc ubi decreuere undecimo a pugna die mouẽtes obsedere thebanos iussos dedere quos dixim⁹ uiros. Abnuẽtibus dedere thebanis agrũ eorũ populabant': muruq; adoriebãt'. Q uib⁹ ab agro uastãdo nõ discedẽtib⁹ uicesimo die Timegẽides ad populares ita inqt: Viri thebani quãdoq dẽ græcis ita cõstitutũ ẽ nõ pri⁹ abscedere ab oppugnatiõe thebarũ q̃ aut eas expugnauerit: aut nos dediderit is absit: ut nra causa thebanꝰ ager amplius uexet'. Sed siue p cãm deposcẽdi nos pecunias cupiũt: pecũias eis publico dem⁹. Nã & publice cũ medis sensim⁹: nõ ãt nos soli siue reuera deposcẽtes nos urbẽ obsidẽt nosipsi nos i disceptationẽ exibem⁹ eũ thebãi sane pbe & opportune locutũ arbitrãtes: e uestigio caduceatorẽ ad Pausãiã misere: uelle se uiros dedẽr'. ea re iter eos cõuẽta Attaginꝰ exurbe pfugit. Cuiꝰ liberos ad se Pausanias adductos culpa absoluit negãs pueros factiõis medicæ eẽ pticipes: Cæteri quos thebani dedider ipi qdẽ putabãt se crimẽ refutaturos ac pecunia elapsuros. Pausanias ãt hoc ipsũ suspicãs forte ubi illos accepit di

Caput sine sutura Dẽtes ex uno osse

Ossa qnq; cubitorum

Artontes Dionyphanes

Timegenides Attaginus

missis oibus sociorū copiis corinthū deductos supplicio affecit. Hæc hactenus quæ ad platæas & ad thebas gesta sunt. Artabazū Pharnacis ut e platæis fugiēs porro se ꝓripue rat. Thessali cū ad ipsos uēit hospicio iuitatū iterrogabāt de reliquo exercitu igniari ꝓr sus rei ad plateas gestæ. Iste itelligēs si oēm ueritatē pugnæ referret aditurū se uitæ dis crimē cū suo exercitu (fore enī ut omnes cognita re ipsum adorirent): Ideo ne apd pho cēses qdē rettulerat qppiā: ad thessalos aūt ita locutus ē. equidē uiri thessali maturo ut cernitis q̄celerrime puenire in thraciā missus cū hac exercitus parte ad quoddā negociū trāsigēdū. Mardonius ipse cū suo exercitu aderit nostris uestigiis isistēs: cui hospitiū & officiū præstate. Hæc enim uos i tēpus præstitisse nō pœnitebit. Hæc fatus copias festi nabundus per thessaliam macedoniamq; agebat recta thraciam uersus tanq̄ ucre ꝓperās: ac regionē meditarraneā p̄cidēs puenit byzantiū per multis sociorum in itinere reli ctis: quel a thracibus obtrūcati sunt: uel q̄ fame atq; labore erāt enecti. ex byzātio na uigiis trāsmisit in asiā. Hūc i modū iste rediit. Quo aūt die ad platæas pugnatū ē a ꝑsis ea die cōtigit hoc apud mycalā Ioniæ geri. Cū apud delō græci cōsiderēt ii q una cū Leu Mycala
tychida lacedæmonio nauibus uenerāt: eo appulsi sunt. e samo legati Lāpon Thrasiclei & Athenagoras Archistratidæ & Hegesistratus Aristagoræ missi a samiis clā ꝑsis ac ty rānō Theomnestore andromadātis: quē ꝑsæ tyrānū sami cōstituerāt. Hi eū adierūt du ces uerba fecit Hegesistrat⁹ multa & uaria: fore enī ut si tantūmodo hos uiderēt Iones a ꝑsis deficerēt: nec barbari expetarent: ēt ut expectatent tamē non aliam p̄dam talē isti reperirēt: Præterea deos iuocās obsecrabat ut gtæcos græci liberarent: ulciscerent q̄ barbarū: facilia dicebat factu eē: qa naues illorū segnes essent ad cursū: nec pares græ cis ad præliū. Si qd uero apud hos suspitionis subesset: ne dolo deducerēt dicere paratos eē se ut i horū nauibus ꝓ obsidibus agerēt. In his obsecrandis cū mult⁹ esset hospes sami us sciscitabat eū Eutychides siue ois gratia uolēs audire nomē siue casu id deo agente. Samie hospes quod tibi ē nomē. Ille respōdet Hegesistrato. Eutychides iterpellata reli- Deipho-
q̄ ei⁹ oratione si quā instituerat accipio inqt ꝓ augurio Hegesistratū hospes samie effice nus
tu ut nauigemus data nobis pte & istos q tecū sūt fide samios prōptos eē adieūdā nobis Apollōia
cū societatē. Hæc locutus & rē pariter exequi aggressus est. Nā cū samii ex tēplo fidē i- Solis
terposito ēt iureiurādo dedissēt: de sua societate cū græcis eutychides dimissis domū cæ oues
teris legatis iussit cū cuius nomē pro augurio acceperat secū nauigare. Græci eum illic Lacmon
diem commorati postridie pulchre litauere haruspice Deiphono euenii apolloniata ex mons
apollonia quæ est in sinu Ionico. Huius patri Euenio res huiusmodi contigit. sunt i hac Oricus
apollonia sacræ solis oues: quæ interdiu secundum flumen pascunt. quod e monte lac- portus
mone ꝓ apolloniatē agrum fluit in mare iuxta oricon portum. eas noctu stabulantes in Euenius
antro nō ꝓcul ab urbe custodiūt delecti uiri diuitiis & genere inter populares suos splē Lupi. xl.
didissimi singulis annis singuli q; ex oráculo quodā apolloniatæ eas oues ꝓmagnificiāt. Euenius
Ibi Euenius: hic cū aliquādo delectus ad custodiendas oues nō excubaret uigilās sed ob cæcus
dormisset: ingressi antrū lupi circiter sexaginta oues trucidarunt. Id ubi iste animaduer- tit: rē suppressit: neminiq; aperuit habēs i animo totidē mercari q̄s substitueret: At apol loniatæ ubi acceperunt (neq; enim eos quod gestū erat latuit) adductū i iudiciū cueniū cōdēnauerūt: ut quia uigiliā edormisset uisu priuaret. Quē posteaq̄ excecauerunt mox eis neq; pecora fœtificauere: neq; humus ꝓ cōsuetudie fructū ferre. erāt aūt illis pecora & in dodona & in delphis. Interrogati prophetæ cām mali præsentis respondērūt causā esse: quia custodē sacrarū ouiū cueniū iique luminibus orbassent: se enim imisisse lupos

nec prius ab illius ultione ceſſaturos: q̄ ei ſatiſfeciſſent ex iis quæ in eū ꝑpetraſſent: put ipſe ſibi ſuo arbitrio ſatiſfactū putaret. His ꝑfectis daturos ſe Euenio tale donū q; habē tē pleriq; hominū putarēt beatū. hæc apolloniatis ſunt reddita oracula. Q uæ apolloni atę ſilētio ſupprimētes qbuſdā e ciuibus exequēda delegauerūt. Iſti hunc in modū puta rūt exequēda. Euenium in ſtatione ſedentē adeūt: eiq; aſſidētes aliis de rebus uerba faci unt: donec deueniūt ad miſerandā hominis calamitatē Ita introducta eius rei mentione ꝑconctāt quā mulctā optaret: ſi eam uellēt pēdere apolloniatæ. Hic q oraculū nō audiſ ſet: ſe optare dixit duo prædia ciuiū quos nominabat: quorū patrimonia oium apolloni atum putabat eſſe pulcherrima: & ꝑterea domicilium: quod in urbe ſciebat eſſe optimū Horū ſi cōpos effectus eſſet: nō infenſum ſe poſthac fore dicebat: ſed hac ſatiſfactione cōtētū. Hoc cū reſpondiſſet Euēius tū ii q ei aſſidebant excipientes: Euēi inquiūt hanc tibi ſatiſfactionem apolloniatę pro ereptis oculis tibi repēdūt ex oraculo eis reddito. Eue nius ubi oēm rem audiuit: indigno animo tulit ſeſe fuiſſe deceptū. Ciues ea prædia a do minis mercati huic qui illa optaſſet dedere: qui mox deinde inſitam diuinationem opti nuit. Vnde celebratiſſimus euaſit. huius euēni filius fuit Deiphonus: qui ductus a co rinthiis exercitui uaticinabatur. Q uāq̄ illud quoq; audiui Deiphono negociū i græcia fuiſſe exhibitum: q; ſe filium euenii cuius non eſſet nuncuparet: Poſteaq̄ litauere græ ci claſſem e delo ſamum uerſus ſoluerunt: quā cum ſamum applicuiſſent ad templum Iunonis eā locauere ſeſe ad ꝑlitū nauale apparātes. eorū curſū ad ſe eſſe pſæ audientes & ipſi cæteras naues ad continentē reducūt ꝑter phœniſſas: quas abire pmiſerāt. Nō. n. cē ſebant pugnā naualē ſibi eſſe capeſſendā cū pares hoſti nō eſſe ſibi uiderent. In cōtinen tē aūt iō nauigabant: ut eſſent ſub ſuo peditatu q apud mycalē agebat ꝑcepto Xerxis ab aliis copiis relictus ad Ioniā tutandā numero ſexaginta milia duce Tigrane oium pſarū & ſpecie & ſtatura eminētiſſimo. Ad hūc exercitū cōſtituerāt refugere duces pſicæ claſ ſis: ſubductiſq; nauibus munimenta ualli circūdare i illarū ſuūq; præſidiū. Hoc inito cō ſilio profecti ſunt ad potnienſium templum mycales præteruecti ad Geſonem & Scolo pontem ubi Cereris eleuſinæ cernitur templū: quod Philiſtus Paſiclis cōdidit ſectās He leum Codri in colonia mileti locāda uenerunt. Ibi ſubductas naues munimento circun dederunt: & e ſaxis ſtipitibuſq; felicium arborum: quas ipſi exciderunt: & circum muni tiones depactis ſudibus ſe inſtruxerunt tāq̄ & obſidēdi & uictoria potituri. In utrūq; eni caſū ratione inita ſeſe apparabāt. Hos abiiſſe in cōtinentē poſtq̄ accepere græci tanquā eos barbari effugiſſent: ægræ ferēbāt incerti qd agerēt retro ne ſe reciperent an tenderēt in helleſpontum. Tandem neutrum horū uiſum eſt eſſe faciendum: ſed porro eundum in cōtinētē. Præparatis igitur ad pugnā naualē tabulatis aliiſq; quibuſcūq; opus erat ad mycalen nauigant: & cum proximi caſtris hoſtium fuere: neminē ex aduerſo obuiā fer ri uidēt: ſed naues intra murū ſubductas & magnā uim peditatus pro littore diſpoſitam Ibi primū Eutychides nauem littori applicans q̄ maxime appropinquare poterat Iones per ꝑconem cōpellabat inquiens. Viri Iones quicūq; e uobis me exauditis itelligite quæ dico. Nihil. n. horū quæ uobis mando intelligunt pſæ ubi pugnā cōſeruerimus: debetis ante oīa reminiſci liberatis: Deinde teſſeræ hebes. Hoc q e uobis nō audiit ab eo qui au diit diſcat. Huius facti cadē mēs fuit q Themiſtocli: ad artemiſiū: q; uidelicet hæc uer ba ſi laterent barbaros inductura ad obſequēdū ionas ēent: ſin delata ad barbaros redde rēt eis græcos iſidos. His ꝑ eutychidē admonitis ſecūdo loco græcis naue littori admo uēt: & ex illis i littus egreſſi ſeſe ad pugnādū inſtruebāt. Quod facientes cum cernerēt

Euenius uates

Deipho nus uates

Tigranes eminētiſ ſimus

Philiſtus

Heleus codri

perſæ & ſcirent ſamios fuiſſe adhortatos arma ſamiis adimunt ſuſpicati illos ſentire cũ græcis. Quippe ſamii exceptos circa atticã atheniẽſes a Xerxe: & illuc claſſe barbarorũ deuectos redemerant oẽs: athenaſq; cũ uiatico remiſerãt. Quo nõie nõ i minimam ſuſpitionẽ uenerãt: q; quingenta hoium capita hoſtiũ Xerxis liberaſſẽt. Præterea mileſiis tãq; maxime locorũ gnaris pſæ iperant: ut compita quæ ad cacumina mycales ferũt cuſtodiant eo cõſilio faciẽtes id ut mileſii ab exercitu abeſſent. Hũc in modũ ab iis Ionibus q aliquid rerũ nouarũ molituri uidebant ſi facultatẽ nacti eẽnt. Perſæ ſibi p̃cauerũt iidẽ facta ex gerris teſtudine ſeſe cõſtipauerant. Græci ubi inſtructi fuere: ire in barbaros tendũt: q̃bus eũtibus aduolauit in uniuerſũ exercitũ rumor: caduceũq; ſupra fluctus poſitũ apparuit. Rumor aũt huiuſmodi ad eos ferebat græcos acie i boetiis ſuperaſſe Mardonii copias. Multis aũt ſignis res quæ diuinitus fiũt declarant: & ſi tũc eodẽ die cõtigit utraq; clades ea q̃ ad platæas accepta: & quæ ad mycalen accipiẽda erat. fama q̃ huc ad græcos uenit: reddidit eos multo ferociores: & ad ſubeundũ ultro piculũ alacriores: alterũ etiam qddã cõcurrere cõtigit: ut ad utranq; pugnã fuerint Cereris Eleuſinæ tẽpla. Nã apud ipſũ Cereris phanũ (ut a me ſupius demoſtratũ ẽ) i agro platæẽſi pugna cõmiſſa eſt: & itẽ in mycale iuxta Cereris delubrũ pugna erat cõmittenda. Vt nõ ab re uenerit ad iſtos fama uictoriæ Pauſaniæ: atq; græcorũ. Nã pugna ad platæas diluculo diei geſta ẽ: apud mycalẽ ueſperi. Quarũ utrãq; eodẽ eiuſdem mẽſis die geſtã eſſe. Non diu poſt ab his rẽ repetẽtibus annotatũ ẽ ante rumoris aduẽtũ. ſubibat iſtos timor nõ tã de ſeipſis q̃ de græcia: ne Mardõio ſubiiceret. At ubi fama hæc ad eos aduolauit: ipẽſius atq; pperãtius ad cõgrediendũ pceſſerũt tãto aio græcis ac barbaris i pugnã tẽdẽtibus tãq; iſulæ eis & helleſpõtus ppoſita p̃mio eẽnt. Atheniẽſes & q iuxta erãt iſtructi pene dimidiũ copiarũ iter tenebãt p̃littus atq; planiciẽ. Lacedæmonii aũt & deiceps collocati p cõfragoſa & mõtes q̃ dũ lacedæmonii circũibant. Interi athenienſes i altero cornu p̃liabant. Perſæ quoad ſibi gerra mãſere recta ſeſe dfẽſauere nihilo iferiores hoſtibus. Poſtea uero q̃ atheniẽſiũ & eorũ q cũ atheniẽſibus erãt copiæ annixæ ſũt: uehemẽtius ſe mutuo adhortãtes ut laus operis ipſorũ eſſet nõ lacedæmoniorũ: tũ cõmutari iam res & deiectis gerris græci conferti impreſſionem facere in perſas. Illi accepto impetu perdiu reſtitere. Ad poſtremũ in munitioues refugere: cum quibus pariter irruperunt athenienſes & corinthii & ſicyonii & troezenii. ita enim erant ii in acie collocati. Vbi uero & murus captus ẽ: ibi barbari nõ roboris memores eſſe: ſed fugæ præterq̃ pſæ. Hi ſoli ad paucos redacti pugnabãt græcis aſſidue i murũ irruẽtibus. Quorũ duo duces Artaynтes & Ithamitres claſſiarii exercitus duces effugerũt: totidẽ pugnãtes accubuerũt Mardõtes & pedeſtriũ copiarũ dux Tigranes adhuc dimicantibus perſis: ſuperuenere lacedæmonii ac ſocii: qui eos qui ſuperant trucidauerunt. Ipſorũ quoq; græcorũ cõplures illic cecidere: & cũ alii ex ſicyoniis: tũ eorũ dux Perilaus: quinetiam ſamii q i exercitu medorũ militabãt: q̃bus adempta arma fuerãt: ubi uiderũt ſtatim ab initio pugnam ptinaciorẽ quoad poterant græcis ſuppetias ire. Quos inchoaſſe cementes alii Iones ita & ipſi a pſis deficiẽtis adorti ſunt barbaros: Mileſiis p̃ceptũ erat ut exitus uiarũ cuſtodirent pſarũ ſalutis gratia: ut ſi q caſus (quemadmodum accidit) eos deprehendiſſent: mileſiis ducibus ſalutem ſibi ad Mycales cacumina compararẽt. Huius quidem rei cauſa mileſii illic collocati fuerant: neue ſi pugne adeſſent aliquid innouarẽt. At illi ecõtrario prſus q̃ iuſſi fuerãt fecere: aliiſq; q̃ ad hoſtẽ ferebãt uiis barbaros ingruere: & ad extremũ i eis mactãdis oim extitere hoſtiliſſimi: hunc in modũ Ionia iterũ defecit a pſis. in hoc prælio præclariſſimam inter græcos

Res diuinitus futuræ ſignis declarantur

Platearũ pugna

Mycadeſ pugna

Perilaus

operā nauauerant athenienſes: & ex athenienſibus Hermolitus Euthyni uir in pācratio
Hermolitus celeber: cui poſtea cōtigit ut bello iter atheniēſes & caryſtios in pugna apud cyrnū agri
caryſtii facta cæſus i gerāſto iaceret. Secūdū atheniēſes egregii extitere corinthii troezenii
Cymus q; ac ſicyonii. Græci p quā multis barbarorū aliis ī pugna aliis in fuga iterfectis eorū
naues incēderūt: totūq; murū egeſta illic in littus præda: & quibuſdā pecuniarum the-
ſauris repertis ubi caſtra atq; naues cremauere: uela facerūt: & cū ſamū appulſiſſūt: cōſul
tabāt de gente ionia tranſferēda: & ubinā in græcia illā locari oporteret: cui⁹ ipi imperiū
obtinerēt. Neq; eni uidebat eis fieri poſſe ut poē tēpus ionibus turādis præeſſent: ſperā
dū eſſe ut Iones a pſis rebellaſſe gauderēt. Ad hæc magiſtratus lacedæmoniorū cēſebāt
emporia nationū græcarū: q cū medis ſenſiſſent eiectis incolis danda cū territorio ionib⁹
habitanda: atheniēſes e cōtrario nō eſſe principatū Ioniæ ſummouēdū: nec lacedæmōiis
de ipſorū colōis conſultādū. Et cū in hoc cōtenderēt atheniēſes libenter eis ceſſere pelo-
pōnēſes: atq; ita ſamios & chios & leſbios ac cæteros iſulanos: q ſecū militabant ad ſocie
tatis fœdus adegerūt: data acceptaq; fide cū iureiurādo ſe pmanſuros in ſocietate: nec ab
ea deſcituros hoc iureiurādo accepto ad pontes ſoluēdos nauigauerūt rati adhuc illos ſi-
tētos ſe eſſe inuēturos. Et iſti qdē in helleſpontū nauigabāt. Puero barbari qui pfuge-
rant nō ita multi cū ad cacumina mycales peruiſſent: ſe ſardis recipiebāt. Q ui dū iter fa
Maſiſtes ciunt Maſiſtes Darii filius: q pugnæ male geſtæ affuerat cōuiciari Artaynte cū aliis mul
Artayn- tis, pbris: tū uero dicere illū muliere fuiſſe ignauiorē: ita illā præfecturā adminiſtraſſet:
tes dignūq; oi malo eē qui de regia domo male merit⁹ eſſet. Apud pſas ſummo opprobrio
Muliere datū audire ſe muliere eſſe ignauiorē. Artayntes ubi multa audit indigne ferēs: acmacē
ignauior in Maſiſtē ſtringit interficiēdi auidus: quē irruentē cernēs Xenagoras Praxilia uir hali-
Xenago- carnaſſeus ut ſtabat a tergo hoiem mediū accipit: ſublatū hūi allidit: intereaq; ſatelites
ras ani- Maſiſtis affuere. Eo facto Xenagoras & ipſius Maſiſtis gratiā iniit: & Xerxis cuius fra-
moſus trē ſeruaſſet. Q uippe ab eo ob hanc rē totius ciliciæ pfectura donatus ē. Nihil hoc am-
plius iter uiā barbari egerunt: ſardiſq; puenerunt ubi rex erat: & ex eo tēpore quo prælio
nauali male geſto athenis illuc pfugerat. Sardibus aūt tūc agens adamabat uxorē Maſi
ſtis: quæ & ipſa illic erat. Ea cū potiri nō poſſet neq; donis miſſitandis: neq; ui quā afferre
nolebat fratris Maſiſtis reſpectu: quæ res & mulierē retinebat, pbe gnaram nō ſe coactū
Dareus iri ui. Ibi Xerxes cætera phibitus huc euaſit ut filio ſuo Dareo in matrioniū daret filiā hu
ius mulieris ac Maſiſtis, exiſtimans ſi hoc feciſſet: cōmodius ſe illa potiturū. Contracto
matrionio aliiſq; ex cōſuetudine celebratis ſuſa, pfectus eſt. Eo poſtq; peruenit: & uxorē
Dareo domū duxit ita demū ab uxoris maſiſtis amore ceſſauit adamata ex familiaritate
nurus Maſiſtis filia: cui nomē erat Artayntæ. Q ua cū potiret, pceſſu tpis res patefacta ē
Artaynta hūc i modū. Ameſtris uxor Xerxis amiculū qd ipſa texuerat atq; grāde atq; diſtinctū &
Ameſtris ſpectatu dignū uiro dōauit. Q uo ille dlectatus: atq; amictus ad Artayntā ſe cōfert. Atq;
ubi ſe oblectauit cū ea inſſit a ſe petere mulierē quæ optaret ſibi fieri i remunerationē ob
ſe pi. Oia eni ꝑ pateret ipetraturā. Ad hoc illa reſpondēs, debebat eni totī familiæ infor
tuniū, dabis ne iquit mihi q quid abs te petiero. Xerxes oia alia potius eā petiturā ratus
cū iureiurādo pmiſit. Q ui poſtquam iurauit: mulier intrepide amictum poposcit. Xer-
xes enim uero recuſare non ob aliud q quod uereretur, Ameſtrin: ne ſic illa rem quæ age
batur iam pridem ſuſpicata deprehenderet. Offerre ei & urbes: & immenſam uim auri
& copias militum: quibus nemo præter illam eſſet præfecturus. Eximium autem do
num eſt apud perſas exercitu donari. Verum cum non poſſet perſuadere mulieri:
amiculum dedit: Q uo dono illa ſupra modum lætata eo geſtando geſtiebat. Ameſtris

ubi mulierē habere amiculū resciuit: & re gestā nō in puellā cōcepit odiū: sed illius matrē penes quā culpam: & quā huius rei auctorē esse credebat: exitiū machinat'. Obserua to itaq; tpe quo uir su⁹ Xerxes regalē istrueret cœnā q cœna semel qd āniseo die quo rex creat⁹ é instruebat'. Cœnæ nomē pfice tycta: grece telion .i. pfecta: in q rex solum caput ornat': Persas q; strenis douat. Hoc die obseruato Amestris a Xerxe petiit ut sō Masistis uxōr donaret. Xerxes id indignū factu nefariūq; arbitrari uxorē germani do laris: eam isontē negocii illius: cuius cā uxor sua eā flagitaret. Tandē huius pcibus euictamū: isti- turo quo nefas é regia cœna ꝓposita orātē nō exorare iultus admodū ānuit ta: dotq; uxo ri ac iubens facere qd' liberet germano ad se accersito ita ingt. Masista tu Darii filius es: idēq; mihi frater: ꝓterea uir eximius: tñ cū ista muliere cū qua cōturberniū habeas noli habere: i cuius locū dabo tibi filiā meā: cū q cōturberniū habeas. Istā aūt quā i matrionio habes (nō enī mihi uidet' habenda) missā facias. His uerbis stupefactus Masistes dñe i qt q tu mecū orationē habes iportunā: q uxorem ex q liberi mihi sunt adolescētes & filię quarū unā tu filio tuo duxisti uxorē: iubēs me reliquere: q mihi ē ex animi mei sñia ut filiā tuā in matrionio ducā. Equidē rex & si magnifacio me dignari cōiugio filiæ tuæ: tñ neu- trū istorū faciā. Tu uero q nequaq necesse habes noli hoc ad rei me cogere: alius nō infe- rior me existet maritus filiæ tuæ: sine me meæ uxoris cōsuetudine frui. Hæc illē cū respō disset: pcitus ira Xerxes arq iquit. Ita tecū Masista aget' ut neq; iā tibi filiā meā nuptū dē neq; tu cōsuetudine tuæ diutius fruaris: ut discas accipere oblata. Masistes his auditis ex tra abiit hactēus locutus domie nōdū iteremisti. Hoc interī tpe dū Xerxes cū fratre collo quit': Amestris accitis satellitib⁹ xerxis uxorē Masistæ excarnificat: māmillas pcidit: easq; canibus abiicit: pcidit nares: aures: labra: linguā: atq; ita excarnificatā remittit domū. Harū rerū cū nihil audisset Masistes: metuēs tñ aliq d sibi cē mali cursu se domū ꝓripie- bat. Vbi uero mutilatā uxorē uidit confesti inito cū liberis cōsilio abiit bactra cū illis & alis q busdā rāquā ꝓuinciam bactriā ad defectionem iducturus: & plurimū mali regi fa cturus qd' & cōtigisset (ut mihi uidet') si occupasset ad bactrios & ad sacas ascēdere. Et enī pses erat hactriorū: a ꝓuincialibusq; diligebat': sed hæc eū ꝓpetrarū xerxes audiens missis aduersus hoīum copiis & ipsum & liberos & copias in itinere trucidauit. De amo- re xerxis & nece Masistæ hęc hactenus Græci amycale ꝓfecti hellespontū uersus primū circa lecton stationē habuerūt a uentis itercepti. Inde soluentes Abydon tenuerūt: pon tesq; quorū præcipue cā illuc ierant credētes se adhuc eos intentos esse inuenturos cū rep perissent solutos deliberabāt Leutychidi & qui cū ec erant lacedæmoniis uidebat' i grę ciā redeūdum: atheniēsib⁹ aūt & eorū duci xantippo illic manēdū: ut cheronnesū tētarēt Itaq; peloponnēses qdē abiere. Athenienses uero abydo in cherōnesū traiiciētes. Sestum obsidebāt. Huc postq audītū est græcos in hellesponto adesse tanquā ad oēm eius tract⁹ urbiū ualidissimo muro p̄ditā cōuenere cū alii ex aliis circa oppidis: tū ex cardia Oebaz⁹ uir perses qui arma e pontibus illuc cōportauerat. Tenebāt aūt id oppidū idigenæ. Aco les iunctis persis pariter & magna sociorum frequentia tyrannidem illius prouinciæ ob tinebat xerxis prætor Artayctes uir ille quidē persa: sed dirus tamen & facinorosus: qui xerxem athenas tendentem ex eleunte circunuenit petitis Protesilai Iphiclo geniti pe- cuniis. Etenim est in eleunte chersonesi Protesilai sepulcrum & ei phanum: circum- iectum: ubi inerat ignens uis pecuniæ nec non phialæ aureæ argenteæ quē & ars & ue- stis aliaq; donaria: quæ Artayctes rege donante compilauit: his uerbis cum circūueniēs Here est hoc in loco domus uiri græci qui cum militum copiis terram tuam adortus

Tvtta cœ na

Telon

Masistes

Masistæ uxor lace rata

lecton

Cardia

Artayctes

Protesila us

meritas morte pœnas dedit: eius mihi domum dato ut discant alii non militare aduersus regionē tuā. Hæc dicēdo facile erat psuadere Xerxi ut largiret sibi domū eius uiri de quo nihil suspicabat istum ea sentire. Enimuero sentiebat Artayctes Protesilaū in prouinciā regis militasse: qd uidelicet pæ omnē asiam suā esse arbitrabant: & eius semp qui potit regno. Hic postquā pecuniis ab rege donatus ē: eas ab eleunte ad Sestō exportauit: pha nūq; seuit & coluit: & quotiens eleuntē pgebat: in adyto id est in tēpli loco inaccesso cū mulieribus concūbebat. Tunc autē ab atheniēsib⁹ obsidebat nullis rebus præparatis quæ primerēt ad tolerandā obsidionē: quam nō expectauerat ex iprouiso a græcis inuasus. Illi posteaquam sibi obsidētibus aduenerat autumnus grauari pegrinam a patria expeditionē quoniam murū expugnare nō possent. Itaq; orare duces suos ut se illinc reducerēt. Duces negare se prius id facturos q̄ aut murum expugnassent: aut ipsos respublica atheniēsium accessisset. Adeo res illa ei cordi erat. At ii q cū Artaycte ītra muros erāt in omnē adducti calamitatem adeo ut funibus lectorum elixis uescerentur: ubi iam ne hæc quidem habebant ita sub noctem capesserunt fugam cū alii persæ: tum Artayctes & Oeabazus delapsi a posteriori murorum parte: quæ præcipue destituta ab hostibus erat. Postquam illuxit chersonitani e turribus rem indicauere atheniēsibus: portasq; patefecere. Athenienſium pleriq; fugientes persas persequentib⁹ alii urbem tenuere: Oeabazum in thraciam fuga elapsum thraces absinthii exceptum Plestoro indigenæ cu tu suo immolauerunt. Cæterum eius comites aliter interfecerunt. Artayctes autem cū suis inita posterius fuga cum pauci essent super ægos ffluenta circumuenti cū perdiu sese defensassent: partim occubuerūt: partim uiui sunt capti. quos græci alligatos Sestū duxerunt: interq; eos artayctem cum filio suo. Fertur a chersonnitanis uni eorum qui istos asseruabant: dum carnem salsam torret: tale ostentū extitisse. Offa illa salsuræ prius imposita resiliit palpitauitq; quemadmodum pisces recens capti: qua de re cum circunsusi admirarentur: Artayctes ostentum ut uidit accito uiro qui salsuram coquebat hospes inquit athenienſis non est quod istud metuas ostentum: quod nō tua causa extitit sed mea. Protesilao qui est apud eleuntem signum dāre qui mortuus ac sale conditus habet a diis potestatē eum a quo iniuriam excepit uexandi. Hūc igitur ei donaria restituere in animo habeo præ pecuniis quidem quas e templo sustuli huius dei centum talenta pendam: p mea uero ipsius salute ac filii ducenta. Hæc pollicens Xanthippū athenienſiū ducem nō persuasit: tū sua sponte animatum: tum ab eleuntiis exoratum: quo Protesilaum ulciscerentur ut hominem interimeret. Itaq; adductum hūc in littus in quo Xerxes traiectum iunxerat: ut alii aiunt in tumulum urbi madyto imminentem de pactis humi asseribus suspenderunt filio eius ante patris oculos lapidibus obruto: His actis athenienſes in greciam remeauerunt portantes tum alias pecunias: tum uero arma pōtium tāquam apud templa reposituri. Necaliud præterea quippiam gestum est per eum annū. Huius artayctæ qui suspensus est auus paternus fuit artembares: qui orationē quādā habuit apud persas: quam orationem excipientes persæ ad Cyrum detulerunt in hæc uerba. Quando quidem persis Iuppiter principatum dedit & ex uiris tibi Cyre Astyage deiecto agedum demigrantes ex hac regione: quam & exiguam habemus & asperam optineamus melio rē aliā. Multæ sunt nobis confines urbes: multæ longinquæ. Quarum unam incolentes efficiemur admirabiliores apud plerosq;. Decet aūt hoc eos uiros facere qui possūt. Nā qñ facultas nobis præstabitur melior q̄ dū multorum hominum imperium habemus & uniuersæ asiæ. Hac oratiōe audita Cyrus haud quaq̄ admirat⁹ iussit eos illud facere sed

Plestorus

Artayctes suspensus Artembares

ita ut iubendo admoneret se posthac præpararent non ad imperandum aliis amplius: sed aliis parẽdum. Natura enim comparatum esse ut e mollibus regionibus molles uiri existant: neue ex eadem terra admirandæ fruges & egregii bello uiri gignant. Hac Cyri sententia per sæ superati a sua destiterunt: præoptaruntq; exile solum incolentes iperare aliis: q̃ campestre colentes aliis seruire. Deo Gratias. Molles uiri ex regionibus

Herodoti Halicarnassei Historiarum Libri Noni Et Vltimi Finis.

Ant. Mãcinellus Velitemus ad Reuerẽdum ædis Geminianæ Antistitem: Diuiq; Marci Canonicum Nicolaum Rubeum Venetorum decus: omniumq; bonarum atrium & uirtutis cultorem.

h Erodoti halicarnassei (Nicolae Rubee Venetorũ decus cõsilio pariter & lingua præstans) historiã Laurentio Vallensi latinis elegantissime litteris traditã ipressores Veneti & Romani magna ex pte corruperãt: Q ua de re Antonius Moretus Brixianus bonarũ litterarũ cultor cupiens illam fideliter iprimi: me adiit: me orauit: opus omne perlegerem accuratius. Perlegi quidẽ: inuentũ ẽ & deprauatũ & diminutũ locis q̃plurimis. Itaq; altero exemplari collato emendata sunt fere omnia: Margínibusq; signata quæcũq; scitu dignissima: appositio etiã quo facilius inueniantur índice. Q uod item in Strabonis Geographia nunc agimus: & ni Diodoro iã ægimus. Vbicunq; tñ Antistœchon reperiet haud mihi sed impressoribus ascribatur Cũ exẽplariis emendatissimũ dederim. Nec mirũ si qñq; littera p littera inuenitur ob imprimendi difficultatẽ. Siqbus uero hæc oia grata fuerit: Tibi Nicolae Rubee pſidiũ meum debebunt: Nisi enim ab Vrbe Venetias me profectum domi tuæ (idq; Mantuão hilario sacerdote q̃ optimo duce & auspice: ad te nãq; huius sæculi alterum Mecœnatẽ ab eo deductꝰ & commendatus fui) recæpisses: Nec ista nec alia mea qualiacũq; passim nunc haberentur. Tuæ igitur liberalitati: Tuæ grãæ: Tuis moribus: Tuæ benignitati debebunt: quibuscunq; uigiliæ nostræ placuerit. Ego autem te semper ut numen uenerari non desinam: Imitor quippe æthyopas illos qui eos a quibus beneficium accæperunt pro deis habent. Viue: Valeq; Musarum hospes. Datum Venetiis Idibus Ianuariis M.CCCC.XCV.

Registrum.

A a b c d dd e f g h i k l m n o p q r s t u x omnes isti sunt terni. exceptis A qui est duernus & dd quaternus.

Venetiis Impressum: summaq; cura ac diligentia emendatum
Anno a natali Christiano. M.cccc.lxxxxiiii.